

ҚАЗАГРОҚАРЖЫ СІЗДІҢ ӨСУ ФАКТОРЫҢЫЗ

 ҚАЗАГРОҚАРЖЫ
ЖЫЛДЫҚ
ЕСЕП

2023

МАЗМҰНЫ

- 003 — **Компанияның қысқаша бейіні**
- 004 — **Негізгі көрсеткіштердің динамикасы**
- 004 — Қаржылық көрсеткіштер
- 005 — Операциялық көрсеткіштер
- 005 — Қаржылық емес көрсеткіштер
- 006 — **2023 жылғы басты оқиғалар**
- 008 — **Директорлар кеңесі Төрағасының үндеуі**
- 010 — **Басқарма Төрағасының үндеуі**
- 012 — **1. Даму стратегиясы**
- 014 — Мақсаттар мен міндеттер
- 015 — Күтілетін нәтижелер
- 016 — **2. Компания туралы**
- 019 — Рейтингтер
- 019 — Лицензиялар
- 019 — Сертификаттау
- 019 — Қызмет географиясы
- 020 — Компанияның қысқаша тарихы
- 022 — Бизнес моделі
- 024 — Бәсекелестік артықшылықтар
- 025 — Лизинг беру процесі
- 027 — Қызмет бағыттары
- 029 — Субсидиялау процестері
- 029 — Инвестициялық салымдар жасау кезінде агроөнеркәсіптік кешен субъектісі шеккен шығыстардың бір бөлігін субсидиялау
- 030 — Сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау
- 031 — Бизнес-процестерді оңтайландыру
- 032 — Жеткізушілермен жұмыс
- 034 — **3. Менеджмент есебі**
- 036 — Макроэкономикалық көрсеткіштер
- 039 — АӨК саласын талдау
- 046 — Ауыл шаруашылығы техникасы паркін талдау
- 050 — Лизинг нарығын талдау
- 054 — PEST-талдау
- 058 — SWOT-талдау
- 060 — Даму стратегиясын іске асыру
- 063 — Операциялық қызметтің нәтижелері
- 070 — Қаржылық нәтижелер
- 073 — Даму перспективалары
- 076 — **4. Корпоративтік басқару**
- 079 — Менеджменттің ұйымдастырушылық құрылымы
- 081 — Корпоративтік басқару рейтингі
- 082 — Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерінің сақталуы туралы есеп
- 083 — Бағалы қағаздар туралы және қатысушылар құрамы туралы мәліметтер
- 084 — Жалғыз акционердің 2023 жылғы негізгі шешімдері
- 085 — Директорлар кеңесі
- 086 — Директорлар кеңесінің құрамындағы 2023 жылғы өзгерістер
- 087 — Директорлар кеңесінің құрамы
- 093 — Директорлар кеңесінің қызметі
- 095 — Директорлар кеңесінің комитеттері
- 100 — Іріктеу және тағайындау
- 101 — Директорлар кеңесі мүшелерінің кәсіби салалардағы құзыреттері
- 102 — Тәуелсіздік
- 103 — Директорлар кеңесінің қызметін бағалау
- 104 — Директорлар кеңесінің мүшелерін оқыту және кәсіби дамыту
- 105 — Мүдделер қақтығысын басқару және корпоративтік қақтығыстарды реттеу
- 106 — Мәселелер туралы хабарлау
- 107 — Директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақы беру

- 108 — Атқарушы орган
 109 — Басқарма құрамы
 114 — Басқарма жұмысы
 117 — Ұйымдық құрылым
 120 — Мүдделілік болуына орай жасалатын мәмілелер туралы 2023 жыл бойынша есеп
 120 — Басқарма мүшелеріне сыйақы беру
 121 — Акционерлік капиталдың құрылымы
 122 — Дивидендтер
 123 — Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл
 128 — Корпоративтік этика
 130 — Ішкі бақылау жүйесі
 132 — Ішкі аудит қызметі
 133 — Сыртқы аудит
- 134 — 5. Тәуекелдерді басқару**
 136 — Тәуекелдерді басқару жүйесі
 141 — Тәуекелдерді талдау
- 146 — 6. Маркетингтік қызмет**
 148 — Ақпараттық саясат
 150 — Заңнама талаптарына сәйкестік
 150 — Мүшелік қауымдастықтар
 151 — Өнім үшін жауапкершілік
 151 — Шағым беру және проблемалар туралы ақпараттандыру механизмі
 155 — Брендінг және PR саласындағы қызмет
- 156 — 7. Орнықты даму**
 158 — Басқарма Төрағасының орнықты даму мәселелері бойынша үндеуі
 159 — Орнықты даму саласындағы саясат
 166 — Мүдделі тараптармен өзара ықпалдасу туралы есеп
 172 — Экономикалық әсер
 172 — Құрылған экономикалық құн
 173 — Салық саясаты
 173 — Сатып алу іс-тәжірибесі
 175 — Әлеуметтік жауапкершілік
 175 — Кадрлық саясат
 177 — Персоналдың құрылымы
 182 — Жұмыскерлерді оқыту және дамыту
 185 — Мотивация және сыйақы
- 187 — Тең мансаптық мүмкіндіктер жасау
 188 — Кадрлық резерв
 189 — Жылдық жалпы өтемақы коэффициенті
 189 — Этномәдени әртүрлілік
 189 — Спорттық-сауықтыру іс-шаралары
 190 — Әлеуметтік қолдау
 190 — Еңбекті қорғау және қауіпсіздік
 191 — Демеушілік және қайырымдылық
 192 — Экологиялық әсер
 192 — Қоршаған ортаны қорғау
- 195 — Глоссарий**
196 — Байланыс ақпараты
- 198 — 1-қосымша. Есеп туралы**
200 — 2-қосымша. GRI индексі
206 — 3-қосымша. Қаржылық есептілік
294 — 4-қосымша. «ҚазАгроҚаржы» АҚ Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерінің сақталуы туралы есеп
338 — 5-қосымша. Мүдделілік болуына орай жасалатын мәмілелер туралы 2023 жыл бойынша есеп

КОМПАНИЯНЫҢ ҚЫСҚАША БЕЙІНІ

«ҚАЗАГРОҚАРЖЫ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ (ҚАЗАГРО-ҚАРЖЫ, КОМПАНИЯ) – АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ТАУАРЫН ӨНДІРУШІЛЕРГЕ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ТЕХНИКАСЫН САТЫП АЛУ ҮШІН ЛИЗИНГТІК ҚЫЗМЕТТЕР КӨРСЕТЕТІН ІРІ ҚАРЖЫ ИНСТИТУТЫ.

Компания 24 жылдан астам уақыт бойы өз қызметін табысты жүзеге асырып, еліміздің аграрлық секторында техникалық жарақтандыруды дамытуға ықпал етіп келеді.

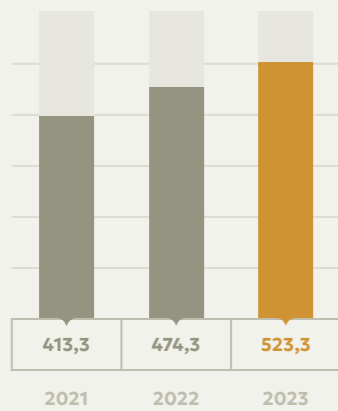

Саладағы жоғары құзыреттілік, нарықтағы көп жылдық жұмыс тәжірибесі, дамыған филиалдар желісінің болуы, кәсіби кадрлар құрамы, сенімді кредиттік рейтингтері мен қаржы қаражатын тартуға қолжетімділігі сияқты бәсекелестік артықшылықтары оның лизинг нарығында көшбасшы позициясын сақтауына және отандық фермерлер үшін сенімді серіктес болып қалуына мүмкіндік береді.

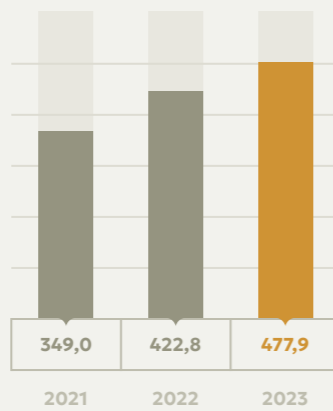
НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕР- ДІҢ ДИНАМИКАСЫ

Қаржылық көрсеткіштер

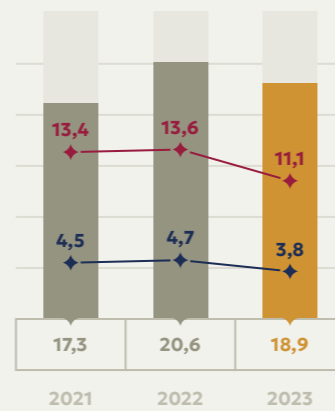
АКТИВТЕР, МЛРД ТЕҢГЕ

НЕСИЕ ПОРТФЕЛІ, МЛРД ТЕҢГЕ

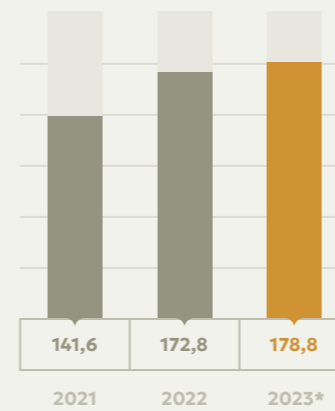
КІРІСТІЛІК КӨРСЕТКІШТЕРІ

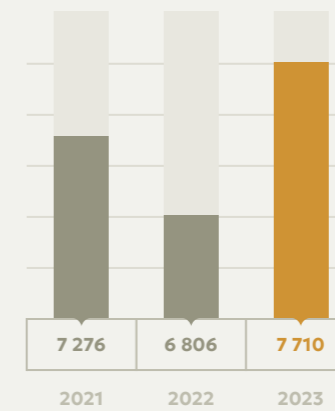
- Таза пайда, млрд теңге
- ◆ ROE, %
- ◆ ROA, %

Операциялық көрсеткіштер

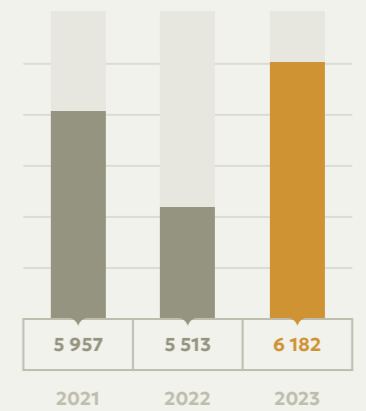
ТЕХНИКА МЕН ЖАБДЫҚТАР ЛИЗИНГІНІҢ КӨЛЕМІ, МЛРД ТЕҢГЕ

ЛИЗИНГКЕ БЕРІЛГЕН ТЕХНИКАНЫҢ САНЫ, БІРЛ.

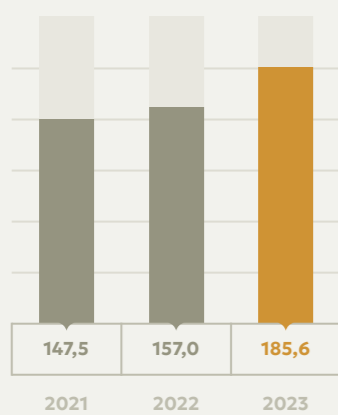

ЖАСАЛҒАН ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ШАРТТАРЫНЫҢ САНЫ, БІРЛ.

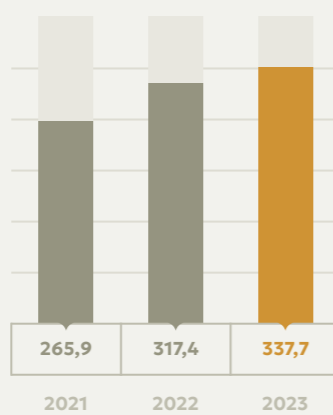

* 2023 жылғы сома қасалық әдіс бойынша есептелген

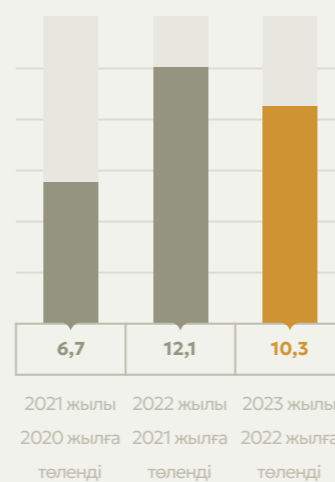
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ, МЛРД ТЕҢГЕ

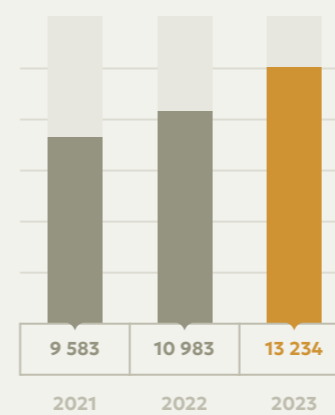
МІНДЕТТЕМЕЛЕР, МЛРД ТЕҢГЕ

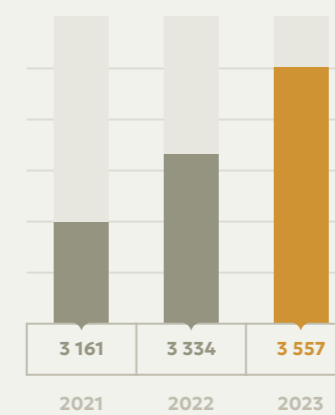
ДИВИДЕНДТЕР, МЛРД ТЕҢГЕ

ЖЫЛ СОҢЫНДАҒЫ ПОРТФЕЛЬДЕГІ КЛИЕНТТЕР САНЫ, БІРЛ.

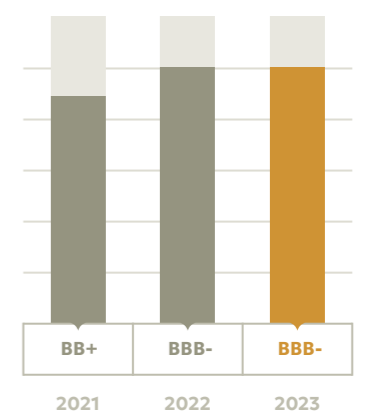

ҚАРЖЫЛАНДЫРЫЛҒАН КЛИЕНТТЕР САНЫ, БІРЛ.

Қаржылық емес көрсеткіштер

FITCH RATINGS

2023 ЖЫЛҒЫ БАСТЫ ОҚИҒАЛАР

16 маусымда

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 20 миллион дана акциясы (1 акция – 1 000 теңге) Жалғыз акционерге республикалық бюджеттен ҚазАгроҚаржының жарғылық капиталын ұлғайтуға бөлінген қаражат есебінен шығарылып, 1 тамызда орналастырылды.

17 тамызда

«ҚазАгроҚаржы» АҚ екінші бағдарлама аясында 7 жыл айналыс мерзіммен үшінші облигациялық бағдарлама шегінде екінші облигациялар шығарылымын жүзеге асырды, ол 11,8 млрд теңгеге кең ауқымды нарықтық инвесторлар арасында орналастырылды.

22 маусымда

Басқарма шешімімен ҚазАгроҚаржының арнайы қаржыландыру бағдарламаларын жүзеге асыру ережелері жаңа арнайы бағдарламаларды ескере отырып бекітілді: «Өз жемшөбіміз», бюджет инвестициялары есебінен жүзеге асырылатын бағдарлама – бағдарлама мал азығын дайындайтын кәсіпорындардың заманауи АШТ жаңартуға және қамтамасыз етуге бағытталған, және «Жасыл өнім», Компанияның өз қаражаты есебінен жүзеге асырылатын бағдарлама – әлеуметтік маңызды азық-түлік өнімдерін (көкөністер, жемістер, жидектер, қант қызылшасы) өндірушілерді жеңілдікпен қаржыландыруға бағытталған.

26 маусым

Telegram чат-боты арқылы «Жеңілдетілген лизинг», «Өз жемшөбіміз», «Жасыл өнім» және «Қазақстанда жасалған» жеңілдетілген бағдарламалары бойынша несие алу үшін кезекке жазылуға арналған электрондық кезек әзірленіп, іске қосылды.

26 қыркүйекте

Fitch Ratings халықаралық рейтинг агенттігі ҚазАгроҚаржының ұзақ мерзімді рейтингтерін шетелдік және ұлттық валютада «BBB-» деңгейінде растады, рейтингтер бойынша болжам – «Тұрақты».

12 шілдеде

«ҚазАгроҚаржы» АҚ екінші бағдарлама аясында 7 жылдық мерзіммен алғашқы облигациялар шығарылымын жүзеге асырды, ол үшінші облигациялық бағдарлама шегінде 8,2 млрд теңгеге кең ауқымды нарықтық инвесторлар арасында орналастырылды.

16 қарашада

ҚазАгроҚаржы «Қазақстандық қор биржасы» АҚ-ның (KASE) «Облигациялар нарығының көшбасшысы» номинациясымен қор нарығының дамуына қосқан үлесі үшін марапатталды.

2022 жылдың қорытындысы бойынша

ҚазАгроҚаржының жылдық есебі PwC Kazakhstan өткізген жылдық есептер конкурсында корпоративтік басқару мәселелерін ең жақсы ашқаны үшін дипломға ие болды және ESG-ақпаратты ашу деңгейі бойынша үздік 50 компанияның қатарына еніп, 24-ші орынды иеленді.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ ТӨРАҒАСЫ- НЫҢ ҮНДЕУІ

Компанияның Миссиясы –
Қазақстан Республикасы
АӨК субъектілерінің биз-
несін техникалық және
технологиялық жаңғырту.

**ҚҰРМЕТТІ СЕРІКТЕСТЕР МЕН ӘРІПТЕСТЕР!
«ҚАЗАГРОҚАРЖЫ» АҚ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ
АТЫНАН СІЗДЕРГЕ ҚОШЕМЕТІМДІ БІЛДІРУГЕ
ҚУАНЫШТЫМЫН!**

«ҚазАгроҚаржы» отандық ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер үшін сенімді серіктес болып табылады және оған деген сенім жыл сайын артып келеді.

2023 жыл Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешені үшін қолайсыз ауа райы жағдайларына байланысты қиын болды, дегенмен компания аграрийлерді көктемгі егіс және жинау жұмыстарына қажетті ауыл шаруашылығы техникасымен қамтамасыз ету үшін барлық шараларды қабылдады.

2023 жылғы 1 қыркүйекте Қазақстан халқына Жолдауында Президент Қасым-Жомарт Тоқаев ауыл шаруашылығы техникасын жаңарту қарқынын жылына 8-10%-ға дейін жеткізуді тапсырды.

Осылайша, 2023 жылы компания республикадағы ауыл шаруашылығын қолдау мақсатында бірнеше жеңілдетілген қаржыландыру бағдарламаларын іске қосты: «Өз жемшөбіміз», «Қазақстанда

жасалған», «Жасыл өнім». Бұл бағдарламалар отандық фермерлерге қолдау көрсетуге және отандық өндірістегі ауыл шаруашылығы техникасын сатып алуды ынталандыруға бағытталған.

Есепті жылы маңызды корпоративтік оқиға «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ даму жоспарының басымдықтарын және агроөнеркәсіптік кешенді дамыту саласындағы мемлекеттік саясаттың құжаттарын ескере отырып әзірленген «ҚазАгроҚаржы» АҚ 2024-2033 жылдарға арналған даму стратегиясын бекіту болды.

Компанияның Миссиясы – Қазақстан Республикасы АӨК субъектілерінің бизнесін техникалық және технологиялық жаңғырту.

Компания осы жылдар ішінде сала дамуына өз үлесін қосып келеді және алдағы уақытта да АӨК саласында жан-жақты қолдау көрсетіп, лизингтік қызметтердің сапасы мен қолжетімділік деңгейін жақсартуды жалғастырады.

**АЙДАПКЕЛОВ
НҰРБОЛАТ
СЕРҒАЛИҰЛЫ**

**«ҚазАгроҚаржы» АҚ
Директорлар кеңесінің
төрағасы**

БАСҚАРМА ТӨРАҒАСЫНЫҢ ҮНДЕУІ

Біз отандық ауыл шаруашылығын дамытуға және оның нарықта бәсекеге қабілеттілігін арттыруға үлес қосып отырғанымызды мақтан тұтамыз.

**ҚҰРМЕТТІ ӘРІПТЕСТЕР МЕН СЕРІКТЕСТЕР!
«ҚАЗАГРОҚАРЖЫ» АҚ ҚАЗАҚСТАННЫҢ
АГРОБИЗНЕСІН ТИІМДІ ҚОЛДАУЫН ҚАМТАМАСЫЗ
ЕТІП, ҚЫЗМЕТТЕРДІ АЛУДЫ МҮМКІНДІГІНШЕ ЖЕҢІЛ
ЖӘНЕ ЫҢҒАЙЛЫ ЕТУГЕ ҰМТЫЛАДЫ.**

Өткен жыл отандық ауыл шаруашылығы бизнесі үшін қиын болды. Аграрийлерді қолдау мақсатында біз клиенттеріміз үшін тиімді және қолжетімді бірнеше лизингтік бағдарламаларды іске қостық. Біз отандық ауыл шаруашылығын дамытуға және оның нарықта бәсекеге қабілеттілігін арттыруға үлес қосып отырғанымызды мақтан тұтамыз.

Компания салада жоғары құзыреттерге ие, оның дамыған филиалдық желісі, мықты кадрлық құрамы және сенімді кредиттік рейтингтергі бар – осының барлығы лизинг нарығында көшбасшылық позицияларды сақтап, қазақстандық аграрийлер үшін сенімді серіктес болуға мүмкіндік береді.

Келесі жылы біз тұтынушылық сұранысқа бағытталған лизингтік қызметтерді жетілдіру және

дамыту бойынша клиентке бағдарланған саясатты жүзеге асыруды жалғастырамыз.

Ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, адам факторын азайтуға, жобаларды қарау мерзімін қысқартуға және мәмілелердің ашықтығын арттыруға бағытталған бірқатар өнімдерді жүзеге асыруды жоспарлап отырмыз. Бұл «лизинг» құралын жаңа деңгейге көтеруге және оны Қазақстан нарығындағы ең сұранысқа ие қаржылық өнімге айналдыруға мүмкіндік береді.

Клиенттерге, серіктестерге және қызметкерлерге зор алғысымды білдіремін. Сіздің қолдауыңыз бен кәсібилігіңіздің арқасында Компания өтіп бара жатқан жылы алға қойған барлық міндеттерді орындауда үлкен жетістіктерге жетті.

ПРАШЕВ

АЙДАР

ГИЛИМОВИЧ

**«ҚазАгроҚаржы» АҚ
Басқармасының
Төрағасы**

ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫ

Мақсаттар мен міндеттер

Күтілетін нәтижелер

1

Қазақстанда күнбағыс өсіру бойынша Солтүстік, Шығыс және Батыс облыстардың бір бөлігі көш бастап тұр. Бұл облыстарда өңірлік климаттық жағдайларға бейімделген гибридтер қолданылады: қазақстандық 465, Сұңқар, Қазақстандық 5, Юбилейный 40. Күнбағыс тұқымдарының басым

бөлігі Шығыс Қазақстанда өсіріледі.

КҮН- БАҒЫС

КҮНБАҒЫС · ПОДСОЛНЕЧНИК · SUNFLOWER

Астра тұқымдасына жататын өсімдік және Қазақстандағы жетекші дала дақылдарының бірі. Бұл Солтүстік Американың тумасы, оны өсіру өте қарапайым. Қазақстанның аграрлық секторында күнбағыс үлкен сұранысқа ие.

Ол азық-түлік және өнеркәсіптік өндірістерде шикізат ретінде, сондай-ақ мал шаруашылығында жем ретінде қолданылады.

2023 жылы «ҚАЗАГРОҚАРЖЫ» АҚ-НЫҢ 2020-2023 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫН ІСКЕ АСЫРУ АЯҚТАЛДЫ, ОЛ 2022 ЖЫЛҒЫ 25 ШІЛДЕДЕГІ № 10 ШЕШІМІМЕН «ҚАЗАГРОҚАРЖЫ» АҚ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІМЕН БЕКІТІЛГЕН, СТРАТЕГИЯ 2 СТРАТЕГИЯЛЫҚ БАҒЫТ ЖӘНЕ 3 МАҚСАТ ШЕҢБЕРІНДЕ 9 МІНДЕТТІ ІСКЕ АСЫРУДЫ, СОНДАЙ-АҚ ҚЫЗМЕТТІҢ 9 СТРАТЕГИЯЛЫҚ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕРІ БОЙЫНША НӘТИЖЕЛЕРГЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУДІ АНЫҚТАДЫ.

МАҚСАТТАР МЕН МІНДЕТТЕР

№ 1 стратегиялық бағыт

Техникалық және технологиялық жарақтандыру арқылы АӨК-тің бәсекеге қабілеттілігін дамытуға жәрдемдесу

1-МАҚСАТ:

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДА ТЕХНИКАЛЫҚ ЖАРАҚТАНДЫРЫЛУДЫ ЖӘНЕ ЭКСПОРТТЫҚ ӘЛЕУЕТТІ АРТТЫРУ

1-міндет. АШТ лизингі бойынша инвестициялар көлемін ұлғайту.

2-міндет. «ҚазАгроҚаржы» АҚ қолдауын алған кәсіпорындардың түсімдері мен экспорттық түсімдерінің көлемін дамытуға жәрдемдесу.

3-міндет. Компанияның өнімдер желісін дамыту, лизингтік қызметтердің сапасы мен қолжетімділігін арттыру.

№ 2 стратегиялық бағыт

Компания қызметінің тиімділігі

1-МАҚСАТ:

КОМПАНИЯ ҚЫЗМЕТІНІҢ РЕНТАБЕЛЬДІЛІГІН АРТТЫРУ

1-міндет. Меншікті капитал мен активтерді басқару тиімділігін арттыру.

2-міндет. Несие портфелінің сапасын арттыру.

3-міндет. Қаржыландырылған жобаларды мониторингтеу жүйесін жетілдіру.

2-МАҚСАТ:

ҚАЗАГРОҚАРЖЫНЫ ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕГЕ СӘЙКЕС КОРПОРАТИВТІК ДАМУ

КОМПАНИЯНЫҢ БАҒЫТЫ АГРОӨНЕРКӘСІП КЕШЕНІНДЕГІ ЛИЗИНГТІК ҚЫЗМЕТ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ.

1-міндет. Корпоративтік басқару жүйесін жетілдіру және Компания қызметінің мөлдірлігін арттыру.

2-міндет. Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін жетілдіру.

3-міндет. Компания қызметінің негізгі процестеріне орнықты даму қағидаттарын енгізу.

ҚҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕЛЕР

«ҚАЗАГРОҚАРЖЫ» АҚ:

қазақстандық лизингтік компаниялар рейтингінде позициясы мықты шығынсыз тұрақты компания;

клиенттік сервис сапасы бойынша лизингтік қызметтер нарығындағы көшбасшы;

саланың сапалы және бәсекеге қабілетті лизингтік қызметтерге қажеттілігін барынша қамтамасыз ететін АӨК-ті дамытудың қуатты қаржылық құралы.

Сонымен, алға қойылған мақсаттар мен міндеттерді кешенді іске асыру Қазақстанның АӨК саласын дамытудың жетекші және тұрақты қаржылық институттарының бірі ретіндегі позициясын нығайтуды жалғастыруға мүмкіндік береді.

2023 жылдың қорытындысы бойынша компанияның 2020-2023 жылдарға арналған даму стратегиясында белгіленген негізгі қызмет көрсеткіштерінің барлығы толық көлемде орындалды, стратегиялық бағыттар бойынша жұмыс туралы толық ақпарат «ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫН ІСКЕ АСЫРУ» БӨЛІМІНДЕ АШЫЛЫП КӨРСЕТІЛДІ.

КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ

Рейтингтер

Лицензиялар

Сертификаттау

Қызмет географиясы

Компанияның қысқаша тарихы

Бизнес моделі

Бәсекелестік артықшылықтар

Лизинг беру процесі

Қызмет бағыттары

Субсидиялау процестері

Бизнес-процестерді оңтайландыру

Жеткізушілермен жұмыс

2

ЖҮГЕРІ

ЖҮГЕРІ · КУКУРУЗА · CORN

Шамамен 5 мың жыл бұрын қазіргі Мексикада өсірілген және тез таралатын шөптесін өсімдік. Оны «егістік патшайымы» деп атайды, өйткені мәдениет кез-келген климатта жақсы өседі және жеміс береді, ал егер жүгерінің өсіру технологиясын дұрыс ұстанатын болса, ол үнемі жақсы өнім береді.

Қазақстанда жүгері негізгі жемшөп дақылдарының бірі болып табылады. Өсірілетін өсімдіктердің ішінде ол жалпы астық жинау бойынша бірінші орынға ие болып отыр, ал егіс алқаптары бойынша бидайдан кейін екінші орынға шығып тұр.

Соңғы жылдары жүгері өсіру өсімдік шаруашылығының экономикалық тартымды бағытына айналууда. Жүгері Алматы, Түркістан, Қостанай және Жамбыл облыстарында көптеп өсіріледі.

Миссиясы

Қазақстан Республикасы АӨК субъектілерінің бизнесін техникалық және технологиялық жаңғырту.

Пайымы

«ҚазАгроҚаржы» АҚ – цифрлық шешімдерді қолдана отырып, АӨК саласындағы клиенттерге жан-жақты қолдау көрсететін серіктес.

Саладағы мақсаты. Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді ауыл шаруашылығы техникасын лизингтік негізде сатып алу үшін қолжетімді қаржы құралдарымен қамтамасыз ету жолымен агроөнеркәсіптік кешенді технологиялық жаңарту.

Қызмет түрлері

- агроөнеркәсіптік кешендегі лизингтік қызмет;
- заң актілерінде тыйым салынбаған, ҚазАгроҚаржы жарғысында көзделген Компания мақсаттары мен міндеттеріне жауап беретін кредиттеу және өзге де қызмет түрлері;
- агроөнеркәсіптік кешенді дамытуға бағытталған республикалық бюджеттік және өзге де бағдарламаларды іске асыруға қатысу.

РЕЙТИНГТЕР

26 ҚЫРКҮЙЕКТЕ FITCH RATINGS ХАЛЫҚАРАЛЫҚ РЕЙТИНГ АГЕНТТІГІ «ҚАЗАГРОҚАРЖЫ» АҚ-НЫҢ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ РЕЙТИНГТЕРІН

ШЕТЕЛДІК ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТАДА «BBB-» ДЕҢГЕЙІНДЕ РАСТАДЫ, РЕЙТИНГТЕР БОЙЫНША БОЛЖАМ – «ТҰРАҚТЫ».

ЛИЦЕНЗИЯЛАР

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚАРЖЫ НАРЫҒЫН ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ҰЙЫМДАРЫН РЕТТЕУ ЖӘНЕ ҚАДАҒАЛАУ АГЕНТТІГІНІҢ ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТАДА БАНКТИК ҚАРЫЗ ОПЕ-

РАЦИЯЛАРЫН ЖҮРГІЗУГЕ АРНАЛҒАН ЛИЦЕНЗИЯСЫ (2006 ЖЫЛҒЫ 31 НАУРЫЗДА АЛЫНҒАН).

СЕРТИФИКАТТАУ

ISO 9001-2015 САПА МЕНЕДЖМЕНТІ ЖҮЙЕСІ БОЙЫНША СЕРТИФИКАТТАУ.

ҚЫЗМЕТ ГЕОГРАФИЯСЫ

ЕЛІМІЗДІҢ БАРЛЫҚ Өңірлерінде 15 филиалдар бар. ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ТЕХНИКА Өндіруші Зауыттармен, сон-

дай-ақ жақын және алыс шетел жеткізушілерімен ынтымақтастық.

КОМПАНИЯНЫҢ ҚЫСҚАША ТАРИХЫ

ҚазАгроҚаржы
1999 жылғы 28 желтоқсанда «Ауыл шаруашылығының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 24 қарашадағы № 1777 қаулысына сәйкес тіркелді.

2008

Компанияға алғаш рет Fitch халықаралық несиелік рейтингі (BBB-) берілді.

2007

Асыл тұқымды мал лизингін енгізу.

2006

ҚазАгроҚаржы жаңадан құрылған «ҚазАгро» Ұлттық басқарушы холдингінің құрылымына кірді.

2005

Өңдеу жабдықтарының лизингі.

2004

Арнайы техника мен технологиялық жабдықтардың лизингі.

2000-2003

Алғашқы машина-трактор станцияларын құру.

1999

Қазақстан Республикасы Үкіметінің ҚазАгроҚаржы құрылымын құру туралы қаулысы бекітілді.

2000

Шетелдік АШТ лизингке алу бойынша алғашқы тәжірибе.

2009

Ірі инвестициялық жобаларды қаржыландырудың басталуы.

2010

Сарапшы РА-нің Қазақстанда лизинг нарығын алғашқы зерттеуі: ҚазАгроҚаржы қазақстандық лизинг нарығында көшбасшы болып танылды.

2013

ҚазАгроҚаржы субсидиялау бағдарламасының ресми қатысушысы болды.

2015

Алғаш рет ҚазАгроҚаржы корпоративтік басқару диагностикасы жүргізілді және компанияға алғаш рет корпоративтік басқару деңгейі берілді.

2016

«ҚазАгроҚаржы» АҚ 8 млрд теңге сомасын құрайтын және айналым мерзімі 5 жыл ішкі нарықтық облигацияларды инвесторлардың кең ауқымы арасында алғаш рет орналастырды.

ҚазАгроҚаржының бәсекелестік ортаға беруге ұсынылатын объектілер тізбесіне енгізілуі.

2021

Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауы барысында берілген тапсырмасын іске асыру үшін «ҚазАгро «Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-ты «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-ға қосу жолымен ҚазАгроҚаржының «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ еншілес ұйымдарының құрамына кіруі.

2020

ҚазАгроҚаржының 2020-2029 жылдарға арналған Даму стратегиясын бекіту.

2019

Компанияның жекешелендіруге жататын объектілер тізімінен шығарылуы. Нұр-Сұлтан қаласында филиалдың ашылуы (26.10.2022 жылы Астана қаласы бойынша филиал болып өзгертілді).

2017

ҚазАгроҚаржының 5 жылдық теңге облигацияларын шығару және орналастыру жөніндегі мәмілесі «Еуропадағы, Таяу және Орта Шығыс пен Африкадағы ұлттық валютадағы үздік облигациялар шығарылымы» (Best local currency bond in EMEA) санатында EMEA Finance жеңімпазы болып танылды.

2022

Компанияның Жалғыз акционерінің ауысуы. Жалғыз акционер «Аграрлық несиелік корпорациясы» АҚ болды. «ҚазАгроҚаржы» АҚ ұлттық ESG клубына қосылды. Клиенттерден өтінімдерді онлайн қабылдауға арналған online.kaf.kz BPM платформасы енгізілді.

2023

«ҚазАгроҚаржы» АҚ жарғылық капиталы бір акциясының номиналды құны 1 мың теңге болатын 20 млн қарапайым акцияға ұлғайтылды, оларды республикалық бюджет қаражатынан Жалғыз акционер сатып алды. Telegram чат-боты арқылы «Жеңілдетілген лизинг», «Өз жемшөбіміз», «Жасыл өнім» және «Қазақстанда жасалған» жеңілдетілген бағдарламалары бойынша несиелік алу үшін кезекке жазылуға арналған электрондық кезек әзірленіп, іске қосылды.

БИЗНЕС МОДЕЛІ

Лизингтік қызметті жетілдіру мақсатында Компания көрсетілетін қызметтердің сапасын жақсарту бойынша тиісті іс-шараларды ұдайы және тұрақты негізде жүргізеді.

ҚАЗАГРОҚАРЖЫ

2023 жылғы нәтижелер

Инвестициялар	178,83 млрд теңге
Лизингке берілгені	7 710 бірлік техника
Несие портфеліндегі клиенттер саны	13 234 бірлік
Бюджетке төленген салықтар мен төлем	1,115 млрд теңге
Таза пайда	18,9 млрд теңге
2022 жылға төленген дивидендтер	10,3 млрд теңге

Ресурстар

Меншікті капитал	185,569 млрд теңге
Тартылған қаражат	59,8 млрд теңге
Штаттық саны	341 адам

Салықтар мен төлемдерді төлеу

ҚР мемлекеттік бюджеті

Әлеуметтік төлемдер

ҚР халқы

БӘСЕКЕЛЕСТІК АРТЫҚШЫЛЫҚТАР

ЛИЗИНГ БЕРУ ПРОЦЕСІ

Лизинг беру процесі клиенттің лизинг нысанасын және өнім берушіні таңдауынан басталады. Өнім берушіден коммерциялық ұсыныс алғаннан кейін клиент ҚазАгроҚаржыға жүгінеді.

Кредиттік бөлімшенің менеджері қолда бар қаржыландыру бағдарламалары бойынша консультация жүргізеді, сондай-ақ клиентті өтінім беру үшін қажет міндетті құжаттардың тізбесімен таныстырады. Клиент құжаттардың толық топтамасын ұсынғаннан кейін Компанияның құрылымдық бөлімшелері клиенттің жобасына сараптама жүргізеді. Қорытындылар мен сараптамалардың нәтижелері бойынша Компанияның уәкілетті органы (Кредиттік комитет) жобаны қаржыландыруға қатысты шешім шығарады. Жобаны қараудың жалпы мерзімі, пысықтауды есепке алмағанда 5 күннен бастап 12 жұмыс күніне дейін уақытты құрайды.

Кредиттік комитет жоба бойынша оң шешім қабылдаған жағдайда қаржылық лизинг шарты жасалады, клиент бірінші лизингтік төлем жасайды, содан кейін лизинг нысанасын сатып алу шартына жеткізушімен қол қойылады. Жеткізілгеннен кейін лизинг нысанасы лизинг алушыға табысталады.

Өнімдер желісін дамыту және лизингтік қызметтердің қолжетімділігін арттыру мақсатында 2023 жылғы 26 маусымда жеңілдетілген қаржыландыру бағдарламаларын жүзеге асыру бойынша науқан басталды (2023 жылғы 12 маусымдағы Компанияның Директорлар кеңесінің №5 шешімімен қаржыландырудың жалпы шарттары жаңа редакцияда бекітілді).

Өтінімдерді қабылдау Telegram чат-бот арқылы жүзеге асырылады. Telegram чат-ботында электрондық кезек қалыптастырылады, онда клиенттің әрбір әлеуетті өтініміне реттік нөмір беріледі. Жеңілдетілген бағдарламаларға Telegram чат-ботындағы электрондық кезекте нөмір алған өтінімдер қатысады. Осылайша, жеңілдетілген қаржыландырудың қолжетімділігінің ашықтығы қамтамасыз етіледі және сыбайлас жемқорлық тәуекелдері азаяды.

Лизинг беру процесі**ҚЫЗМЕТ
БАҒЫТТАРЫ**

Компания ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің әртүрлі санаттарының мүдделері мен қажеттіліктеріне жауап беретін және техниканы тиімді шарттармен сатып алуға мүмкіндік беретін қаржыландыру бағдарламаларының теңдестірілген кең өнім желісін іске асырады.

2023 жылғы Компанияда болған қаржыландыру бағдарламалары:

1. Стандартты шарттардағы лизинг:

- + ауыл шаруашылығы техникасы (өздігінен жүретін, аспалы және тіркемелі);
- + мелиорациялық және ауыл шаруашылығы жұмыстарына арналған арнайы техника, соның ішінде ұшқышсыз ұшу аппараттары;
- + биологиялық активтерді, ауыл шаруашылығы және балық шаруашылығы өнімдерін тасымалдауға арналған көлік құралдары, соның ішінде жүк вагондары;
- + жабдықтар (монтажды қажет ететін және қажет етпейтін).

2. Арнайы қаржыландыру бағдарламалары:

- + «Қазақстанда жасалған»;
- + «Сенімді фермер»;
- + «Экспресс-лизинг»;
- + «Жеңілдетілген лизинг»;
- + «Жасыл өнім»;
- + «Өз жемшөбіміз».

3. Арнайы қаржыландыру қызметтері:

- + «Мастер-лизинг».

2023 ЖЫЛ СОҢЫНДАҒЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ:

	Мерзімі	Аванс	Мөлшерлеме
Стандарттық лизинг шарттары			
Ауыл шаруашылығы техникасы	10 жылға дейін	кемінде 15%	Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі плюс 7% (субсидияларды ескерумен 6%)
Мелиорациялық және ауыл шаруашылығы жұмыстарына арналған арнайы техника	7 жылға дейін	кемінде 20%	Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі плюс 7,5% (субсидияларды ескерумен 6%)
Ауыл шаруашылық қажеттіліктері үшін ұшқышсыз ұшу аппараттары	5 дейін	кемінде 30%	Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі плюс 7,5% (субсидияланбайды)
Ауыл шаруашылығы және балық өнімдерін және оларды өңдеу өнімдерін, биологиялық активтерді тасымалдайтын көлік құралдары (соның ішінде тартқыштар мен тіркемелері бар)	7 жылға дейін	кемінде 15%	Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі плюс 7,5% (субсидияларды ескерумен 6%)
Астық және басқа да ауыл шаруашылығы өнімдерін тасымалдауға арналған жүк вагондары	10 жылға дейін	кемінде 15%	Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі плюс 7,5% (субсидияланбайды)
Арнайы қаржыландыру бағдарламаларының шарттары			
«Қазақстанда жасалған» Отандық өндіріс/құрастыру а/ш техникасы мен көлік құралдары	10 жылға дейін	кемінде 15%	6%
«Жеңілдетілген лизинг» Өздігінен жүретін отандық өндіріс/құрастыру АШТ	10 жылға дейін	0%-ден бастап	6%
«Өз жемшөбіміз» АШТ, мал азығын дайындау техникасы және мобильді суару жүйелері	10 жылға дейін	кемінде 15%	6%
«Жасыл өнім» АШТ, суару жүйелері, арнайы техника, көкөністер, жемістер, жидектер және қант қызылшасын өндіру және/немесе тасымалдауға арналған көлік құралдары	10 жылға дейін	кемінде 15%	6%
«Сенімді фермер» Аванссыз лизинг	10 жылға дейін	0	ҚР Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі плюс 7,5% (субсидияларды ескерумен 6%)
«Экспресс-лизинг» Кірісті растаусыз	10 жылға дейін	кемінде 20%	ҚР Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі плюс 7,5% (субсидияларды ескерумен 6%)
Арнайы қаржыландыру қызметтерінің шарттары			
«Мастер-лизинг» 1 жылға арналған лизинг желісі	10 жылға дейін	кемінде 15%	ҚР Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі плюс 7,5% (субсидияларды ескерумен 6%) 6%

Лизинг нысанасында қаржыландырудың артықшылықты шарттары техниканы кепілсіз, комиссия төлемей, жеңілдік кезеңін бере отырып, ұзақ қаржыландыру мерзімімен, аванс енгізусіз беру болып табылады (техника құ-

нының 15% мөлшеріндегі инвестициялық субсидиялар есебінен). Сыйақы мөлшерлемесін мемлекет субсидиялайды, клиент үшін сыйақының қорытынды мөлшерлемесі жылдық 6% құрайды.

СУБСИДИЯЛАУ ПРОЦЕСТЕРІ

Инвестициялық салымдар жасау кезінде агро-өнеркәсіптік кешен субъектісі шеккен шығыстардың бір бөлігін субсидиялау

ҚазАгроҚаржы инвестициялық салымдар жасау кезінде агро-өнеркәсіптік кешен субъектісі шеккен шығыстардың бір бөлігін өтеу бойынша мемлекеттік субсидиялау бағдарламасына қатысады.

Осы мемлекеттік қолдау шарасының арқасында Қазақстанның

ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілері лизингке техника сатып алу кезінде авансты инвестициялық субсидиялар есебінен бере алады. Инвестициялық субсидиялар алу мүмкіндігі клиенттердің қаржылық жүктемесін едәуір жеңілдетеді және техникаға қолжетімділікті арттырады.

2023 жылдың қорытындысы бойынша инвестициялық салымдарды субсидиялау бағдарламасы аясында Компанияның арнайы шотына аванстық төлемді өтеу үшін 508 қаржылық лизинг шарты бойынша жалпы сомасы 3,2 млрд теңге инвестициялық субсидия түсті.

ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННЫХ СУБСИДИЙ АВАНСОВЫМ ПЛАТЕЖОМ

Инвестициялық субсидиялар техника лизингі бойынша аванс ретінде пайдаланылады, инвестициялық субсидиялардың мөлшері лизинг нысанасы құнының 15%-ын құрайды.

Сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау

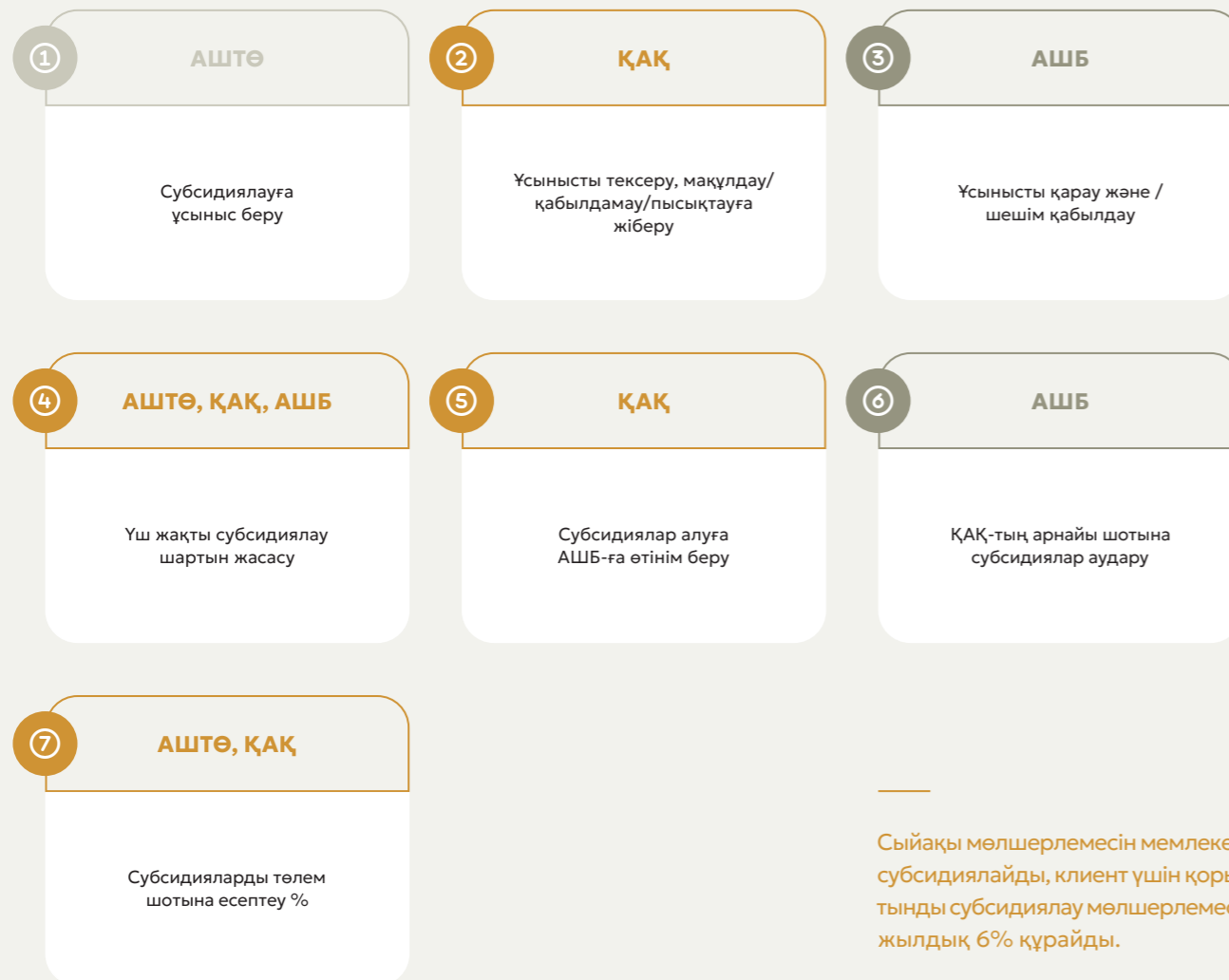
ҚазАгроҚаржы кредиттер, сондай-ақ технологиялық жабдықтар мен АШТ лизингі бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау мемлекеттік бағдарламасына қатысады. Бағдарлама агроөнеркәсіптік кешен

субъектілері үшін қаржылық қызметтердің қолжетімділігін арттыруға бағытталған.

Сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау бағдарламасы бойынша 2023 жылы Gosagro.kz жүйесі

арқылы негізгі борыштың 79,2 млрд теңге жалпы сомасын құрайтын 2196 қаржылық лизинг шарты субсидиялауға мақұлданды. 2023 жылы Компанияның арнайы шотына барлығы 26,4 млрд теңгеге жалпы сомасына субсидия түсті.

СЫЙАҚЫ МӨЛШЕРЛЕМЕСІН
СУБСИДИЯЛАУ

Сыйақы мөлшерлемесін мемлекет субсидиялайды, клиент үшін қорытынды субсидиялау мөлшерлемесі жылдық 6% құрайды.

БИЗНЕС-ПРОЦЕСТЕРДІ ОҢТАЙЛАНДЫРУ

Кредиттік-лизингтік қызметті жетілдіру мақсатында Компания көрсетілетін қызметтердің шарттарын жақсарту және сапасын арттыру бойынша тиісті іс-шаралар кешенін іске асырады.

Есепті жылы өнімдер желісін дамыту және лизингтік қызметтердің қолжетімділік деңгейін арттыру аясында жаңа жеңілдетілген қаржыландыру бағдарламалары басталды:

- жарғылық капиталды ұлғайтуға бағытталған бюджет инвестициялары есебінен жүзеге асырылатын «Өз жемшөбіміз» арнайы бағдарламасы (оның ішінде Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының мақсатты трансферті есебінен). Бағдарлама мал азығын дайындау кәсіпорындарын заманауи АШТ-мен қамтамасыз етуге және жаңартуға бағытталған;
- Компанияның өз қаражаты есебінен жүзеге асырылатын және әлеуметтік маңызы бар азық-түлік өнімдерін (көкөністер, жемістер, жидектер, қант қызылшасы) өндірушілерді жеңілдікпен қаржыландыруға бағытталған «Жасыл өнім» арнайы бағдарламасы.

«Жеңілдетілген лизинг» және «Қазақстанда жасалған» бағдарламаларын жүзеге асыру жалғастырылды.

Өтінімдерді қабылдау Telegram чат-боты арқылы жүзеге асырылады, онда электрондық кезек қалыптастырылып, клиенттің әрбір әлеуетті өтініміне реттік нөмір беріледі, бұл қаржыландыруға өтінімдерді іріктеу және қарау процесінің ашықтығын қамтамасыз етеді.

Компанияның негізгі бизнес-процестерін автоматтандыру және оңтайландыру аясында қажетті

құжаттарға ЭЦҚ арқылы қол қойып, өтінімді автоматты түрде беруге бағытталған online.kaf.kz порталы арқылы «Экспресс лизинг» бағдарламасы бойынша қаржыландыруға өтінімдерді онлайн беру функционалын дамыту жалғастырылды.

Жоба келесі функционалды қарастырады: клиенттің жеке кабинеті, лизингтік калькулятор, сондай-ақ қажетті өнімді таңдап, лизинг нысанының негізгі параметрлерін таңдағаннан кейін қаржыландыруға өтінім беру.

Өтінімдерді қарау процесі (құжаттарды тексеру, контрагент бойынша құрылымдық бөлімшелердің қорытындылары және Кредиттік комитет) де автоматтандырылған, бұл өтінімдерді қарау мерзімдерін қысқартуға және процесті жеделдетуге мүмкіндік берді.

ҚазАгроҚаржы клиенттердің мүддесі үшін бизнес-процестерді оңтайландыру, автоматтандыру және өнімдер желісін дамыту бойынша жұмысын жалғастырады.

ЖЕТКІЗУШІЛЕРМЕН ЖҰМЫС

Лизинг нысанасын және лизинг нысанасын берушіні таңдауды клиент «Қаржы лизингі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес дербес жүзеге асырады.

Компания бұрын ынтымақтасып жұмыс істеген АШТ мен жабдықтарын берушілердің базасын жүргізеді. Ақпарат Компанияның www.kaf.kz корпоративтік сайтында мүдделі тұлғалар үшін ашық қолжетімділікте.

Жеткізушілермен теріс сипаттағы мәліметтердің бар-жоқты, заңнама талаптарына сәйкестік тұрғысынан және лизинг нысанасының әділ құнын қалыптастыруға қатысты мұқият тексерілуге жатады.

Компанияның лизинг заттарын берушілерге қойылатын талаптары олардың барлығы үшін бірдей және Компанияның сайтында орналастырылған, бұл өнім берушілердің Компаниямен өзара әрекеттесу процесін жеңілдетеді.

Өнім берушілерге қойылатын негізгі талаптарға мыналар жатады:

- кәсіби біліктілігі және берілетін лизинг нысанасы нарығында кемінде 6 ай жұмыс тәжірибесінің болуы;
- Компания алдында орындалмаған (лизинг нысанасын сатып алу шартының талаптарына сәйкес мерзімі өткен) міндеттемелердің болмауы;
- лизинг нысанасын беру қызметін жүзеге асыру үшін қажет сертификаттардың, лицензиялардың болуы;
- кепілдік және кепілдіктен кейінгі сервистік қызмет көрсетуді жүзеге асыру;
- мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізілімінде болмауы;
- сенімсіз жеткізуші статусының болмауы.

Өнім берушімен лизинг нысанасын сатып алуға және техниканы жеткізуге шарт жасасқаннан кейін, Компания осы лизинг нысанасын қабылдап, жеткізуші төлем жасайды және содан кейін лизинг алушыға табыстайды. Лизинг нысанасының логистикасын, кедендік ресімдеуді және өнім берумен байланысты өзге де әрекеттерді Компания жұмыскерлері атқарады, бұл лизинг алушылар үшін лизинг процесін барынша жеңілдетеді және қолжетімді етеді.

МЕНЕДЖМЕНТ ЕСЕБІ

3

Қазақстанда және Орталық Азияның басқа елдерінде шитті мақтаның өнімділігі 2,5-2,7 т/га құрайды, ал үздік шаруашылықтарда 4 т/га немесе одан да көп өнім алынды.

МАҚТА

Макроэкономикалық көрсеткіштер

АӨК саласын талдау

Ауыл шаруашылығы техникасы паркін талдау

Лизинг нарығын талдау

PEST-талдау

SWOT-талдау

Даму стратегиясын іске асыру

Операциялық қызметтің нәтижелері

Қаржылық нәтижелер

Даму перспективалары

МАҚТА · ХЛОПЧАТНИК · COTTON

Әлемдегі ең маңызды иіру дақылдарының бірі. Оның талшығы тоқыма өнеркәсібі үшін шикізат ретінде қызмет етеді. Тұқымнан алынған май тамақ үшін, ал тұқымнан қалған сығынды малға жоғары ақуызды жем ретінде қолданылады.

Тұқымдар талшықпен бірге шикі мақта деп аталатын өнім болып табылады. Шикі мақтадан талшықтың шығымы орта есеппен 33-35% құрайды.

МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

Жалпы ішкі өнім (ЖІӨ):

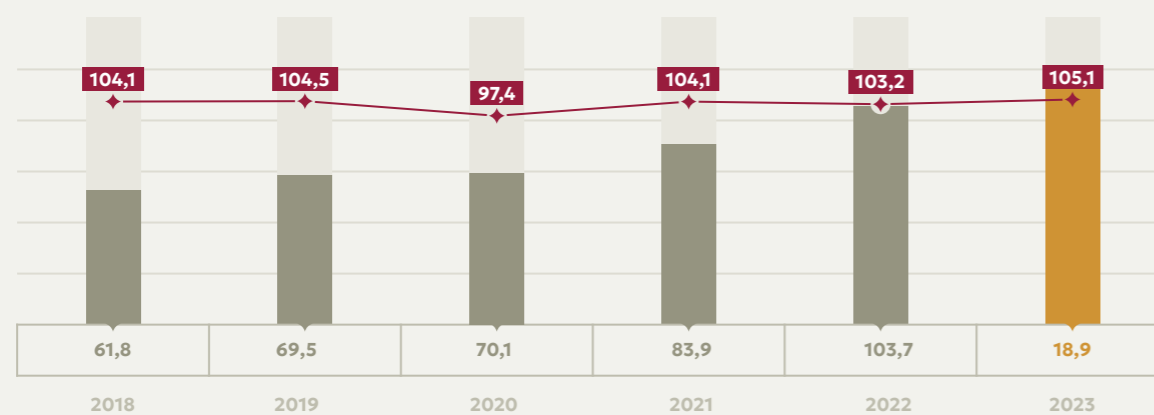
2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда өндірілген ЖІӨ көлемі (жедел деректер бойынша) 119 251 165,7 млн теңгені құрады.

Алдыңғы жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда, ЖІӨ нақты мәнде 5,1%-ға өсті.

2023 ЖЫЛДЫҢ ҚАҢТАР-ЖЕЛТОҚСАН
АЙЛАРЫНДАҒЫ ӨНДІРІС ӘДІСІМЕН
ЕСЕПТЕЛГЕН ЖІӨ:

	ЖҚҚ, млн теңге	Алдыңғы жылдың сәйкес кезеңіне		ЖІӨ-ге ЖҚҚ, %
		ЖҚҚ НКІ, %	ЖҚҚ дефляторы, %	
Жалпы ішкі өнім	119 251 165,7	105,1	110,2	100,0
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	5 109 629,8	92,3	101,7	4,3

ЖІӨ ДИНАМИКАСЫ

- Өндіріс әдісімен шығарылған жалпы ішкі өнім, трлн теңге
- ◆ Өндіріс әдісімен жасалған ЖІӨ физикалық көлемінің индексі, %

Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің орташа жылдық доллар бағамы бойынша есептелген ЖІӨ 261 418,3 млн АҚШ долларын құрады.

2023 жылдың қаңтар-желтоқсан айларында алдыңғы жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда тауарлар, қызметтер өндірісінің және өнімдерге салынатын салықтардың нақты өсімі тиісінше 3,9%, 5,7% және 7,6% құрады.

2023 жылғы қаңтар-желтоқсан айларында ЖІӨ-дегі тауарлар өндірісі мен қызметтер өндірісінің үлесі тиісінше 36,3% және 56% құрады.

ЖІӨ өндірісіндегі негізгі үлесті өнеркәсіп саласы құрайды – 26,4%.

2023 ЖЫЛҒЫ ҚАҢТАР-ЖЕЛТОҚСАН АЙЛАРЫНДАҒЫ ЖІӨ ҚҰРЫЛЫМЫ, %

Алдыңғы жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда, ЖІӨ нақты мәнде 5,1%-ға өсті. Ең жоғары өсімді келесі салалар көрсетті: құрылыс (13,3%), көтерме және бөлшек сауда; автомо-

бильдер мен мотоциклдерді жөндеу (11,3%), ақпарат және байланыс (7,1%), көлік және қоймалау (7,1%), тұру және тамақтану бойынша қызметтер көрсету (6,5%).

2023 жылы инвестициялар көлемі

2023 жылы негізгі капиталға инвестициялар көлемі 18 043,7 млрд теңгені құрап, 2022 жылмен салыстырғанда 13,7%-ға өсті.

Инвестициялардың басым көздері болып шаруашылық жүргізуші субъектілердің жеке қаражаттары болып табылады, олардың көлемі 13 279,8 млрд теңгені құрады.

2023 жылы 2022 жылмен салыстырғанда машиналар, жабдықтар және көлік құралдарын сатып алуға және олардың күрделі жөндеуіне шығындар 31,1%-ға ұлғайды.

2023 жылдың қаңтар-желтоқсан айларында негізгі капиталға салынған инвестициялардың едәуір үлесі тау-кен өндіру өнеркәсібіне және карьерлерді қазуға (26,3%), жылжымайтын мүлікпен операцияларға (17,9%), көлік және қоймалауға (14%) және өңдеу өнеркәсібіне (9,4%) тиесілі.

НЕГІЗГІ КАПИТАЛҒА САЛЫНҒАН ИГЕРІЛГЕН ИНВЕСТИЦИЯЛАР, МҮҢ ТЕҢГЕ

2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.
13 242 233 420	15 251 104 090	18 043 687 257

Бюджет қаражаты негізгі капиталға салынған инвестициялардың жалпы көлемінің 15,8%-ын құрады, бұл 2022 жылмен салыстырғанда 15,6%-ға өсті.

Негізгі капиталға салынған инвестициялардың жалпы көлемінде нақты экономика секторын қаржыландыруда банк саласының үлесі 2,5%-ды құрайды.

Инфляция

2023 жылдың желтоқсан айында республикадағы инфляция баяулап, 9,8%-ды құрады (2023 жыл-

дың қараша айында – 10,3%), ал айлық көрсеткіш бойынша 0,8%-ды құрады (алдыңғы айда – 1%).

жылдық инфляция

2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.
8,4%	20,3%	9,8%

Инфляция 2024 жылдың қаңтар айында жылдық көрсеткіш бойынша баяулап, 9,5%-ды құрады. Бір айда инфляция 0,8%-ды құрады (алдыңғы айға ұқсас).

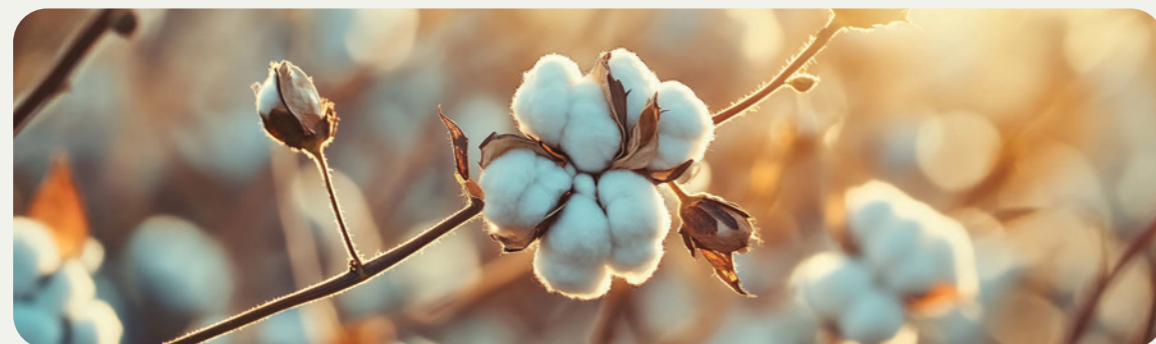
Жылдық көрсеткіш бойынша азық-түлік тауарларының бағасы 8,2%-ға өсті (2023 жылдың желтоқсанында – 8,5%), азық-түлік емес тауарлар – 8,6%-ға (2023 жылдың желтоқсанында – 9,1%), ақылы қызметтер – 12,3%-ға (2023 жылдың желтоқсанында – 12,4%).

Инфляция динамикасы

Өткен жылдың қаңтар айымен салыстырғанда келесі позициялар бойынша бағаның өсуі байқалды: күріш – 31,3%-ға, минералды және ауыз су – 17,2%-ға, жұмыртқа – 16,9%-ға, салқындатқыш сусындар – 15,5%-ға, алкогольді сусындар және темекі өнімдері – 15%-ға, консервіленген сүт – 13,9%-ға, сары май – 13,1%-ға, жаңа піскен жемістер мен көкөністер – 12,3%-ға, 2,5% майлылығы

бар айран – 11,9%-ға, пастерленген сүт – 11,8%-ға, нан және ұннан жасалған кондитерлік өнімдер – 11,7%-ға, балық және теңіз өнімдері – 11,5%-ға.

Бағаның төмендеуі келесі өнімдерде байқалды: басты пияз – 26,4%-ға, қарақұмық жармасы – 23,6%-ға, күнбағыс майы – 19,8%-ға, құмшөкер – 15,5%-ға.

АӨК САЛАСЫН ТАЛДАУ

Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешені – экономиканың бірнеше саласын біріктіретін, ауыл шаруашылығы шикізатын өндіруге және өңдеуге және одан түпкілікті тұтынушыға жеткізілетін өнім алуға бағытталған аса ірі салааралық кешен. Бұл ауыл шаруашылығын және ауыл шаруашылығы өндірісімен тығыз байланысты, ауыл шаруашылығы өнімдерін тасымалдауды, сақтауды, өңдеуді, оны тұтынушыларға жеткізуді жүзеге асыратын, ауыл шаруашылығын техникамен, химикаттармен және тыңайтқыштармен қамтамасыз ететін, ауыл шаруашылығы өндірісіне қызмет көрсететін өнеркәсіп салаларын қамтитын ел экономикасының салаларының жиынтығы.

Қазақстанның ауыл шаруашылығын дамыту үшін әлеуеті зор: ауыл шаруашылығы жерлерінің ауданы бойынша еліміз әлемде бесінші орында, су ресурстары жеткілікті, жоғары сапалы өнім өндіруге мүмкіндік беретін салыстырмалы түрде таза табиғи өндірістік базасы бар, ірі нарықтарға жақын орналасқан, көлік және сауда дәліздеріне инвестициялар елеулі түрде өсіп келеді.

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНЫҢ ДАМУЫ АУЫЛДЫҚ ЖЕРЛЕРДЕГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУДІҢ МАҢЫЗДЫ ФАКТОРЛАРЫНА ЖАТАДЫ.

Жердің құрылымы

Еліміздің жер қорының ауданы 262,9 млн га құрайды, ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер 44,1% алады, ауыл шаруашылығы алқаптарының құрылымында: егістік жерлер – 10%, шабындықтар – 0,9% және жайылымдар – ел аумағының 31,3% құрайды.

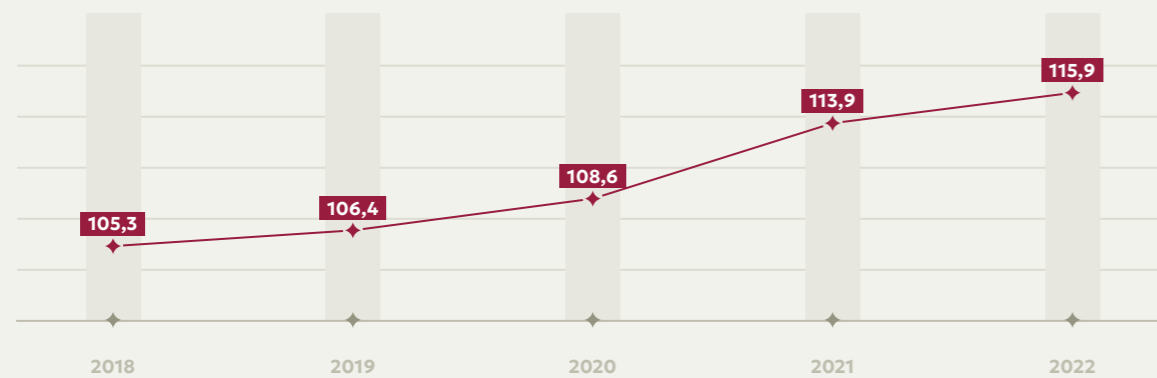
Қазақстан Республикасының Жер кодексіне сәйкес ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер ерекше құқықтық режимге ие, ол бұл жерлерді тартып алуды шектеуге, олардың құнарлылығын сақтауға және арттыруға бағытталған. Жер қоры құрылымындағы осы санаттағы жерлердің ауданы 115,9 млн га немесе пайдаланылатын жерлердің 44,1% құрайды.

Алқаптардың атауы	Ауданы, барлығы, мың га	Оның ішінде ауыл шаруашылығы жерлерінде, мың га	Үлесі, %
Ауыл шаруашылығы алқаптары	213 702,6	113 096,9	52,9
олардың ішінде:			
• Егістік, барлығы:	26 986	26 452	98,0
соның ішінде суармалы	1 780,4	1 625,0	91,3
• Көпжылдық екпелер	146,9	60,7	41,3
• Тыңайған жерлер	3 457,2	1 824,5	52,8
• Шабындықтар	4 884,6	2 341,2	47,9
• Жайылымдар	178 227,9	82 418,5	46,2
• Ауылшаруашылық емес алқаптар	49 219,2	2 869,3	5,8
Жиыны	262 921,8	115 966,2	44,1

Жалпы, соңғы жылдары барлық облыстар бойынша ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің көлемі жер қорын игеру

есебінен ұлғаюда, 2022 ж. олардың жалпы ауданы республика бойынша 2,0 млн га-ға ұлғайды:

АШ МАҚСАТЫНДАҒЫ ЖЕРЛЕР
АУДАНЫНЫҢ ДИНАМИКАСЫ, МЛН ГА

Ауыл шаруашылығы алқаптарын мелиоративтік топтар бойынша бөлу талдауы ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер санатындағы жерлердің мелиоративтік қатынаста ең сапалы екенін көрсетеді. Осы жер санатының ауыл шаруашылығы алқаптарының құрамында күрделі емес теріс белгілері бар мелиоративтік топ, оның ішінде егіншілікке жарамды жерлер 28% құрайды. Әлсіз дәрежеде теріс белгілері бар мелиоративтік топтардың үлес салмағы шамамен 24% құрайды. Орташа және қатты теріс белгілері бар ауыл шаруашылығы алқаптары олардың жалпы ауданының 48%-ын алады.

Ауыл шаруашылығы алқаптарына мыналар жатады: егістік, тыңайған жерлер, көпжылдық екпелер өсетін жерлер, шабындықтар және жайылымдар.

Егістік – ауыл шаруашылығы алқаптарының ең құнды түрі. Ауыл шаруашылығы алқаптарының жалпы ауданының 26,9 млн га (10%) егістік жерлерге тиесілі. Ең үлкен егістік алқаптары Қостанай (6,3 млн га), Ақмола (6,1 млн га) және Солтүстік Қазақстан (5,0 млн га) облыстарында шоғырланған.

Республикадағы шабындықтар жалпы ауданы 4 884,6 мың га құрайды. Барлық ауыл шару-

ашылығы мақсатындағы шабындықтардың 50%-дан астамы республиканың үш облысында орналасқан: Шығыс Қазақстан – 264,2 мың га, Батыс Қазақстан – 510,1 мың га және Абай – 237,8 мың га.

Қазақстан аумағы жеткіліксіз ылғалдану аймағына жатады, ал орталық және оңтүстік аймақтар, тау бөктері мен таулардан басқа, құрғақшылық аймағына жатады. Осыған байланысты, ауыл шаруашылығы мелиорациясының негізгі көлемін суармалы жерлер алып жатыр, бұл табиғи жағдайларға қарамастан, дұрыс пайдаланған жағдайда ауыл шаруашылығы дақылдарының тұрақты өнімін алуға мүмкіндік береді.

Жер балансы деректері бойынша республикада 2,3 млн га суармалы жер бар, оның 1,9 млн га ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің құрамында.

Ең үлкен суармалы егістік жерлер Түркістан облысында – 508,8 мың га, Алматы облысында – 279,8 мың га, Қызылорда облысында – 261,4 мың га, Жетісу облысында – 236,4 мың га, Жамбыл облысында – 206,3 мың га және Павлодар облысында – 145,1 мың га орналасқан.

Өсімдік шаруашылығы

ҚР-да ауыл шаруашылығы дақылдарының жалпы егіс ауданы 24 млн га құрайды, оның ішінде ауыл шаруашылығы кәсіпорындары 14,5 млн га, ШҚ/ШФҚ және ЖК 9,3 млн га, жеке шаруашылық 0,2 млн га алып жатыр.

Дәнді дақылдар (күріштен басқа), бұршақ және майлы дақылдардың тұқымдары үшін 17,5 млн га, күріш – 100 мың га, көкөністер мен бақша дақылдары, тамыр және түйнек жемістері – 0,5 млн га, мақта – 0,1 млн га, азықтық дақылдар үшін – 3 млн га жер бөлінген.

НАҚТЫЛАНҒАН ЕГІС АУДАНЫ, ГА

	2023 ж.	2023 ж. 2022 жылға қарай, %
Жалпы ауданы	23 940 095,5	103,4
Дәнді дақылдар (күрішті қосқанда) және бұршақ дақылдары	17 525 516,9	108,8
Дәнді дақылдар (күрішті қоспағанда) және бұршақ дақылдары	17 425 425,0	108,7
олардың ішінде:		
+ күздік және жаздық бидай	13 761 072,2	106,8
+ жүгері (маис)	196 142,4	103,6
+ қысқы және көктемгі арпа	2 570 499,8	117,5
+ қысқы және көктемгі қара бидай	21 581,0	62,0
+ сұлы	216 219,1	108,8
+ құмай (джугара)	18 053,0	90,7
+ тары	50 505,1	130,1
+ қарақұмық	130 016,6	107,4
+ тритикале (бидай-қара бидай гибриді)	7 438,3	114,1
+ масақ қоспасы	47 859,2	77,6
+ бұршақты көкөністер	405 684,6	145,8
+ жасыл бұршақты көкөністер	273,9	102,9
Күріш	100 091,9	113,8
Майлы дақылдар	2 813 090,4	81,3
Көкөністер мен бақша дақылдары, тамыр және түйнек жемістер	480 498,5	100,1
олардың ішінде:		
+ ашық топырақтағы көкөністер	165 861,4	97,4
+ бақша дақылдары	107 981,5	107,6
+ картоп	187 754,5	94,1
+ қант қызылшасы	18 686,0	184,0
Темекі	308,3	92,1
Мақта	116 609,6	92,4
Ақыз дақылдары	3 003 451,8	100,9
олардың ішінде:		
+ жемге арналған жүгері	120 746,5	112,7

Ауыл шаруашылығы дақылдарының егіс алқаптарының негізгі аудандары астық өңірлерінде: Қостанай (5,5 млн га), Ақмола (5,5 млн га) және

Солтүстік Қазақстан (4,5 млн га) облыстарында есептеледі.

Мал шаруашылығы

Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру көлеміне әсер ететін негізгі факторлар мал мен құсты сою немесе сату, сүт сауу, жұмыртқа өндіру болып табылады.

2024 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша мал саны:

Шаруашылықтардың барлық санаттары

2023 ж., саны	2022 ж., саны	2023 ж. 2022 жылға қарай, %
8 608 852	8 538 050	100,8

ІҚМ саны 8,6 миллион басты құрады, оның ішінде ІҚМ-дың 48,3% халықта, 41,6% – ШҚ/ШФҚ мен ЖК-де тіркелген.

2024 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша құс саны:

Шаруашылықтардың барлық санаттары

2023 ж., саны	2022 ж., саны	2023 ж. 2022 жылға қарай, %
56 542 498	49 682 589	113,8

Құстардың саны 56,5 млн басты құрады. Ең үлкен үлес салмағы (77,2%) ауыл шаруашылығы кәсіпорындарына (АҚ, ЖШС) тиесілі.

2024 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша сауым саны:

Шаруашылықтардың барлық санаттары

2023 ж., тонна	2022 ж., тонна	2023 ж. 2022 жылға қарай, %
6 503 192,4	6 319 959,5	102,9

Сауым 6,503 миллион тоннаны құрады, бұл өткен жылмен салыстырғанда 2,9%-ға артық.

Субъектілер статистикасы

2023 жылы жұмыс істеп тұрған ауылшаруашылық өнім өндірушілерінің саны 304 287 бірлікті құрады, оның ішінде:

Заңды тұлғалар		Жеке кәсіпкерлер		Шаруа немесе фермер қожалықтары	
барлығы	олардың ішінде әйелдер	барлығы	олардың ішінде әйелдер	барлығы	олардың ішінде әйелдер
18 429	3 269	22 115	7 379	263 743	73 167

АӨК-тегі жалпы өнім шығарылымы

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТ ТҮРЛЕРІ БОЙЫНША ЖІӨ, 2023 ЖЫЛДЫҒЫ ҚАҢТАР-ЖЕЛТОҚСАН АЙЛАРЫ

алдыңғы жылдың сәйкес кезеңіне

	Жалпы қосылған құн, млн теңге	Физикалық көлем индексі, %
Жалпы ішкі өнім	120 561 096,4	105,1
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	5 240 555,0	92,1

2023 жылдың қаңтар-желтоқсан айларында ауыл, орман және балық шаруашылығының жалпы өнім (қызмет) шығарылымы 8 732,1 млрд теңгені құрады, оның ішінде: өсімдік шаруашылығының жалпы өнімі – 4 361,0 млрд теңге, мал шаруашылығының жалпы өнімі – 4 319,7

млрд теңге, ауыл шаруашылығы саласындағы қызметтер – 11,5 млрд теңге, аңшылық шаруашылығындағы өнімдер (қызметтер) көлемі – 1,5 млрд теңге, орман шаруашылығы – 19,3 млрд теңге, балық аулау және аквамадениет – 19,1 млрд теңге.

	2023 ж. қаңтар-желтоқсан 2022 жылға қарай, %
Ауыл, орман және балық шаруашылығы өнімдерінің (қызметтерінің) жалпы шығарылымы	92,3
оның ішінде:	
• өсімдік шаруашылығының жалпы өнімі	85,4
• мал шаруашылығының жалпы өнімі	103,3

Баға индекстері

2023 жылдың желтоқсан айында 2023 жылдың қараша айымен салыстырғанда тұтыну бағаларының индексі 100,8% құрады. Азық-түлік тауарларының бағасы 0,9%-ға, ақылы қызметтер 0,8%-ға, азық-түлікке жатпайтын тауарлар 0,5%-ға өсті.

Азық-түлік өнімдері арасында қиярдың бағасы 39,2%-ға, қызанақ 18,1%-ға, тәтті бұрыш пен жүзім 5,4%-ға, жұмыртқа 4,1%-ға, жаңа піскен жемістер 2,1%-ға өсті. Алкогольді сусындардың бағасы 1%-ға, жеміс және көкөніс шырындарының бағасы 1,1%-ға өсті.

2023 жылдың желтоқсан айында алдыңғы аймен салыстырғанда ауыл шаруашылығы өнімдер өндірушілерінің баға индексі 99,7%-ды, өсімдік

шаруашылығы өнімдерінің – 99,2%-ды, мал шаруашылығы өнімдерінің – 100,9%-ды құрады.

Жемшөптік астық дақылдарының бағасы 11%-ға, күнбағыс тұқымы 6,4%-ға, жүгері (маис) 5,2%-ға, кептірілген бұршақ 2,5%-ға, рапс тұқымы 2%-ға, арпа 1,7%-ға, сафлор тұқымы 1,4%-ға төмендеді, ал бидай бағасы 0,9%-ға өсті. Дәнді жемістердің бағасы 1,8%-ға, сәбіз 0,7%-ға, қызылша 0,6%-ға төмендеді, ал жабық топырақта өсірілген қиярдың бағасы 10,2%-ға, қызанақтың бағасы 0,6%-ға өсті.

Жылқы бағасы 0,8%-ға, ірі қара мал бағасы 0,4%-ға өсті, ал құс еті 0,7%-ға арзандады. Бал 12,9%-ға, жұмыртқа 5,6%-ға, сиыр сүті 0,9%-ға қымбаттады.

АӨК-ке инвестициялар

Ауыл, орман және балық шаруашылығына инвестициялардың негізгі көздері АӨК субъек-

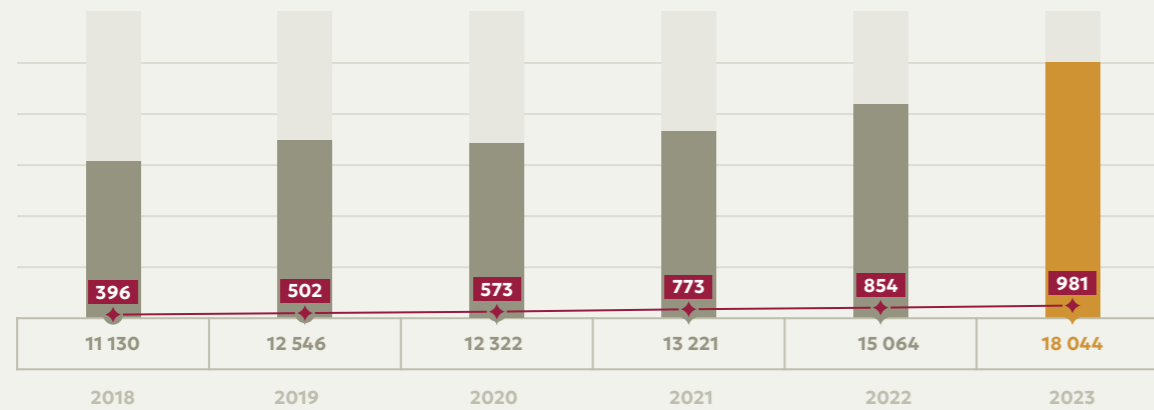
тілерінің меншікті қаражаттары (мың теңге) болып табылады:

Ауыл шаруашылығының негізгі капиталына инвестициялар	2022 жылға қарай, %	соның ішінде:			
		бюджет қаражаты, мың теңге	меншікті қаражат, мың теңге	банк кредиттері, мың теңге	басқа қарыз қаражаттары, мың теңге
981 049 914	110,3	902 231	710 849 478	36 741 842	232 556 363

2023 жылдың қаңтар-желтоқсан айларында негізгі капиталға салынған инвестициялардың негізгі үлесі өнеркәсіпке (45,7%) тиесілі болды, оның ішінде: тау-кен өнеркәсібі және карьер-

лерді қазу – 26,3%, өңдеу өнеркәсібі – 9,4%, жылжымайтын мүлікпен операциялар (17,9%), көлік және қоймалау (14%) және ауыл, орман және балық шаруашылығы (5,4%).

НЕГІЗГІ КАПИТАЛҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР ДИНАМИКАСЫ, МЛРД ТЕҢГЕ

- ҚР бойынша барлығы
- ◆ Ауыл, орман және балық шаруашылығы

	мың теңге
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	981 049 914
Өсімдік және мал шаруашылығы, ааңшылық және осы салаларда қызмет көрсету	954 074 627
соның ішінде:	612 394 881
◆ бір немесе екі жылдық дақылдарды өсіру	10 544 168
◆ көпжылдық дақылдарды өсіру	50 861
◆ өсімдіктерді қайта өсіру	236 264 096
◆ мал шаруашылығы	77 166 277
◆ аралас ауыл шаруашылығы	17 596 042
◆ ауылшаруашылық дақылдарын өсіруге және мал өсіруге ықпал ететін қызмет және өнімдерді өңдеу қызметі	58 296
Орман өсірушілік және ағаш дайындау	4 677 818
Балық аулау және балық шаруашылығы	22 297 469

7 710

Компания 2023 жылы 177,9 млрд теңге сомасына 7 710 АШТ бірлігін лизингке берді.

24,1%

Инвестициялардың негізгі үлесі өсімдік шаруашылығы өнімін өндіруге тиесілі – инвестициялардың жалпы көлемінің 24,1%.

Компания алдағы уақытта да КЕЖ және жинау науқанын өткізу үшін техникамен материалдық-техникалық жабдықтау жобаларын қаржыландыру көлемін ұлғайту бойынша іс-шаралар жүргізуді жалғастырады.

Сонымен қатар, техниканы лизинг арқылы қаржыландыру көлемін жыл сайын ұлғайту мақсатында Компания қаржыландырудың әртүрлі көздерінен қаражат тарту бойынша жоспарлы жұмыстар жүргізетін болады.

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ТЕХНИКАСЫ ПАРКІН ТАЛДАУ

Мемлекеттік саясаттың міндеттеріне сәйкес, АӨК-ті заманауи АШТ-мен қамтамасыз ету басым мақсаттардың бірі болып табылады, өйткені ауылшаруашылық өндірушілерінің техникалық жабдықталуы АӨК дамуының маңызды мәселесі болып қала береді, бұл міндеттер келесі құжаттарда бекітілген:

- ҚР Үкіметінің 2021 жылғы 30 желтоқсандағы № 960 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың 2021-2030 жылдарға арналған тұжырымдамасында, (бұдан әрі – АӨК дамыту тұжырымдамасы);
- мемлекет басшысының 2023 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына «Әділет-

ті Қазақстанның экономикалық бағыты» жолдауында;

- ҚР Үкіметінің 2023 жылғы 21 желтоқсандағы отырысында жарияланған ҚР Премьер-министрінің тапсырмасында (АӨК қаржыландыру туралы).

Қазақстан Республикасы АШМ деректеріне сәйкес, 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстанда 654 503 бірлік АШТ тіркелген, оның ішінде негізгі техника 283,9 мың бірлік: 148,3 мың бірлік трактор, 40,4 мың бірлік комбайн, 5,2 мың бірлік себу кешендері, 75,2 мың бірлік орақтар, ал 2022 жылы техника саны 688 785 бірлік болған.

Атауы	2020 ж.	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.
ҚР АШТ паркінің болуы, барлығы	667 229	688 275	688 758	654 503
оның ішінде негізгі түрлері	258 880	283 741	286 055	283 921

2023 ЖЫЛҒЫ
31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ
БОЙЫНША ҚАЗАҚСТАНДА

654,5

МЫҢ БІРЛІК АШТ

ТІРКЕЛГЕН

ҚР АШМ ұсынған АШТ паркі бойынша деректерді талдау 10 жылдан астам уақыт бұрын шығарылған тракторлардың үлесі 68%-дан

асатынын, ал астық жинайтын комбайндардың үлесі 70,8%-ға жететінін көрсетті.

АШТ	ҚР-да 01.01.2024 ж. АШТ-ның болуы, бірл.	ҚР-да сатып алынған АШТ саны 10 жыл ішінде (2014-2023 жж. аралығында), бірл.	Тозған АШТ пайдалану, %
Тракторлар	148 260	47 408	68,0
Астық жинайтын комбайндар	37 646	11 008	70,8
Жемшөп жинайтын комбайндар	1 464	328	77,6
Себу кешендері	5 188	2 425	53,3
Дестелегіш	14 878	3 156	78,8
Сепкіштер	75 189	11 776	84,3

Ескі технологиялар мен АШТ-ның ескірген паркі еңбек өнімділігінің өсуіне және өндіріс көлемін ұлғайтуға кедергі келтіруде. Тозған техниканы пайдалану жанармай мен қосалқы бөлшектер шығындарының артуына, өнімнің жоғалуына және сапасының төмендеуіне, ақауларға байланысты техниканың тоқтап қалуына және басқа да теріс салдарға әкеледі.

АШТ паркінің жаңаруын жеделдету үшін 2023 жылғы 7 ақпанда өткен ҚР Үкіметінің кеңейтілген отырысында мемлекет басшысы АШТ-ның жеңілдетілген лизинг көлемін жыл сайын 450 миллиард теңгеге дейін ұлғайтуды және АШТ жаңарту қарқынын жылына 10%-ға жеткізуді тапсырды.

Сонымен қатар, аграрийлерің АШТ-ні (соның ішінде отандық өндірісінің) сатып алуды ынталандыру үшін лизингтік бағдарламаларды іске асыру үшін сатып алынған АШТ құнының бір бөлігін инвестициялық субсидиялау және «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Даму институттарын қорландыру бағдарламаларын іске асыру жолымен СХТ сатып алу көлемін ұлғайтуға мүмкіндік берді.

Сонымен қатар, техникалық жабдықтауды дамыту және әлемдік атқарымдарды енгізу елеулі қаржылық инвестицияларды талап етеді. Бұл мәселеге көп көңіл бөлінеді.

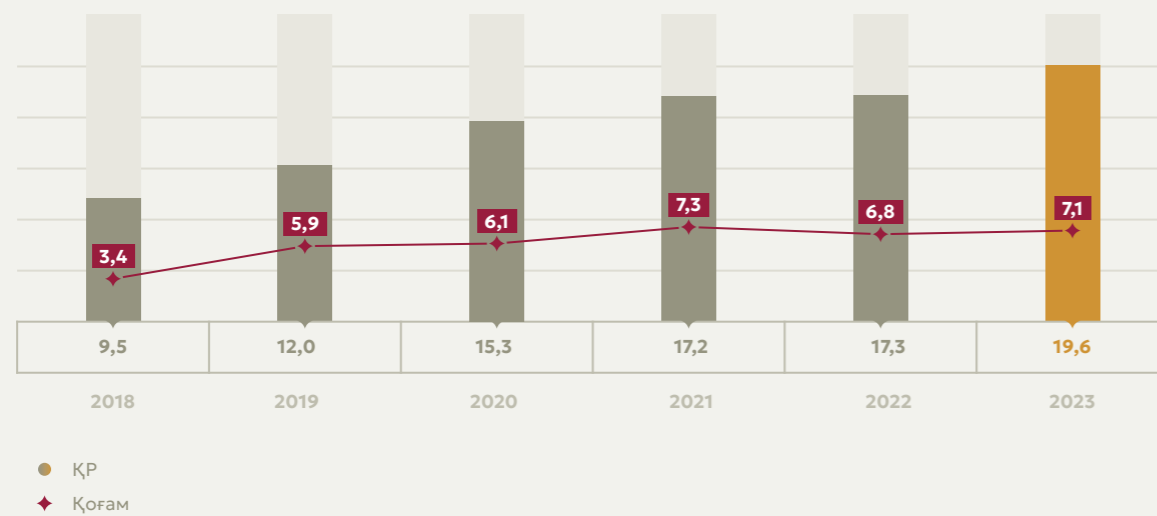
Мәселен, АӨК-ны дамыту тұжырымдамасы аясында АШТ паркінің қарқынын жаңарту жөніндегі іс-шаралар белгіленген:

- аграрийлерің АШТ-ні (соның ішінде отандық өндірісінің) сатып алуды ынталандыру үшін лизингтік бағдарламаларды іске асыру үшін сатып алынған АШТ құнының бір бөлігін инвестициялық субсидиялау және «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Даму институттарын қорландыру бағдарламаларын іске асыру;
- АШТ кредиттеу/лизинг бойынша пайыздық мөлшерлемені субсидиялау;
- жеңілдетілген кредит беру бағдарламаларын дамыту;
- АШТ айналымына байланысты процестерді есепке алудың бірыңғай интеграцияланған дерекқорын құру (сатып алу, лизинг, пайдалану, техникалық жағдай).

2023 ЖЫЛЫ ЕЛІМІЗДЕ 19 627 ТЕХНИКА САТЫП АЛЫНДЫ, ОНЫҢ ІШІНДЕ КОМПАНИЯНЫҢ ҚАРЖЫЛАНДЫРУЫ ЕСЕБІНЕН – 7 710 БІРЛ. ТЕХНИКА.

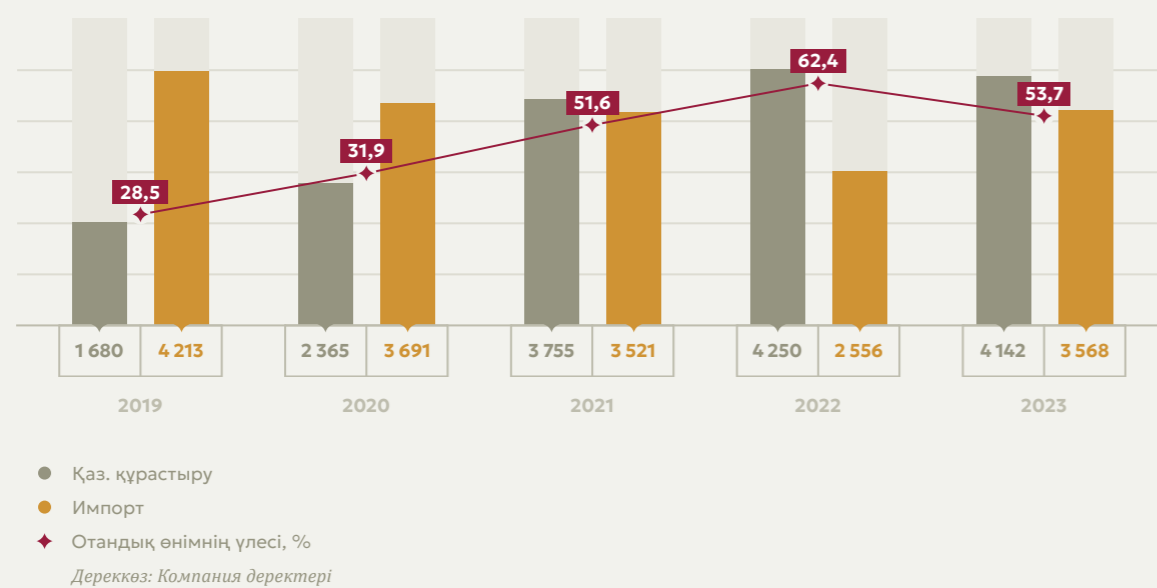
2022 жылмен салыстырғанда ел бойынша өсім 2 284 бірл. құрады, оның ішінде: тракторлар – 5 125 бірл., астық жинайтын комбайндар – 976 бірл., егіс кешендері – 201 бірл.

АШТ САТЫП АЛУ ДИНАМИКАСЫ, МЫҢ БІРЛ.

Инвестиция көлемін ұлғайту арқылы саланы заманауи АШТ-мен қамтамасыз ету Компанияның басым міндеттерінің бірі болып табылады.

ОТАНДЫҚ ЖӘНЕ ШЕТЕЛДІК ТЕХНИКА БӨЛІНІСІНДЕ ҚОҒАМ БЕРГЕН АШТ ҚҰРЫЛЫМЫ, БІРЛ.

2023 жылы «ҚазАгроҚаржы» лизингтік қызметтері арқылы АӨК субъектілері сатып алған барлық техника түрлерінің үлесі республика бойынша АШТ-ның жалпы көлемінің 39,3%-ын (19 627 данадан 7 710 дана) құрайды. Компания

сатып алған отандық өндірісінің АШТ көлемі 4 142 бірлікті немесе ҚазАгроҚаржы сатып алған техниканың жалпы көлемінің 53,7%-ын құрады.

Түрлері бойынша техниканың атауы	Тракторлар	Комбайндар	Сепкіштер	Себу кешендері	Басқасы	Барлығы
ҚР-да сатып алынды, бірл.	5 125	1 047	2 531	201	10 723	19 627
оның ішінде ҚазАгроҚаржы сатып алды, бірл.	2 846	512	172	191	3 989	7 710
оның ішінде отандық өндірісінің, бірл.	2 245	394	21	18	1 464	4 142
Компаниямен сатып алған техниканың жалпы санына шаққандағы үлесі, %	55,5	48,9	6,8	95,0	37,2	39,3

4 142

Компания сатып алған отандық өндірісінің АШТ көлемі 4 142 бірлікті немесе ҚазАгроҚаржы сатып алған техниканың жалпы көлемінің 53,7%-ын құрады.

Компания ҚР аумағында «Семаз» ЖШС, «КАИК» ЖШС, «СТ Эсэмбли» ЖШС, «Агромашхолдинг KZ» АҚ, «Kazrost Engineering Ltd.» жеке компаниясы, «КАМАЗ-Инжиниринг» АҚ, «Сарыарқаавтопром» ЖШС, «Қостанай трактор зауыты» ЖШС, «Дон Мар» ЖШС, «ДАФА» фирмасы ЖШС, «AVAGRO» ЖШС, «Қостанай Агромеханикалық зауыты» ЖШС және «Kaz Kioti» ЖШС сияқты АШТ өндірушілерімен ынтымақтасады.

Бүгінгі таңда жеткізушілердің құрылымын шетелдік пен ТМД елдерінің өндірушілері ұсынады: «Ростсельмаш» компаниялар тобы (Ресей), «Гомсельмаш» АҚ, «Минск трактор зауыты» ААҚ, «Бобруйскагромаш» ААҚ (Беларусь), John Deere, Case IH, New Holland (АҚШ), CLAAS (Германия), Techsystems Kft. (Канада) және т.б. Олардың айырмашылығы АШТ құрылымындағы қатысу форматында. Ресей, Белоруссия, Германия және Қытай өндірушілері өнімді локализациялаумен жинақтау кешендерін ұйымдастырған.

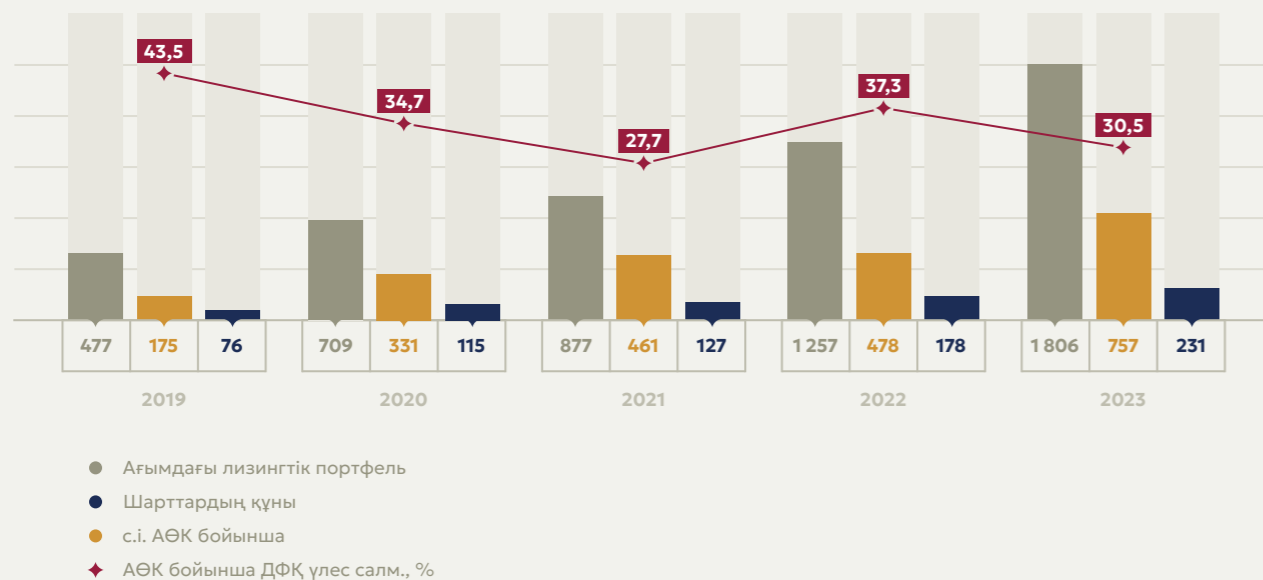
ЛИЗИНГ НАРЫҒЫН ТАЛДАУ

Лизинг негізгі құралдарды жаңартудың тиімді құралы болып табылады және әлемдік тәжірибеде белсенді түрде қолданылады. Қазақстанда лизингтік қызмет «Қаржы лизингі туралы» Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 5 шілдедегі № 78-II Заңымен, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексімен (Ерекше бөлігі) және «Салық

және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы (Салық кодексі)» Қазақстан Республикасының кодексімен реттеледі.

ҚР СЖРА Ұлттық статистика бюросының деректеріне сәйкес, 2023 жылы қаржылық лизинг шарттарының жалпы құны 756,7 млрд теңгені құрап, 2021 жылмен салыстырғанда¹ 158,4%-ға артты.

ҚР-ДАҒЫ НЕГІЗГІ ЛИЗИНГ КӨРСЕТКІШТЕРІ,
МЛРД ТЕҢГЕ

Ең тартымды салалар ауыл, орман және балық шаруашылығы болды – қаржылық лизинг шарттарының жалпы құнының 30,5%, көлік және қоймалау – 39,3% және өңдеу өнеркәсібі – 15,7%.

Сонымен қатар, республика бойынша лизинг портфелі 2023 жылдың соңында 1 806,5 млрд теңгені құрады, ал қаржылық лизинг бойынша алынған лизингтік төлемдер көлемі 457,8 млрд теңгеге жетті.

¹ Салыстыру 2022 жылға арналған Статистика бюросының «Лизинг қызметі бойынша есеп» есеп нысаны бойынша ресми статистиканың болмауына байланысты 2021 жылмен жүргізіледі.

Қаржылық лизингті пайдалану бағыттары бойынша шарттардың саны (бірл.) және құны (млрд теңге):

	Қазақстан Республикасы		Ауыл, орман және балық шаруашылығы	
	сомасы	саны	сомасы	саны
Көлік құралдары мен жабдықтар	416,1	3 133	1	17
Басқа машиналар мен жабдықтар	340,2	8 509	230,2	8 264
оның ішінде ауыл және орман шаруашылығына арналған машиналар	230,4	8 266	230,2	8 264
Басқа да негізгі құралдар	0,4	3		
Барлығы	756,7	11 645	231,2	8 281

КОМПАНИЯ АШТ САЛАСЫНДАҒЫ НЕГІЗГІ
ЛИЗИНГ БЕРУШІ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ.

7 710

2023 жылы Компания 177,9 млрд теңге сомаға 7 710 бірлік техниканы лизингке берді (қаржылық лизинг шарттары бойынша), бұл Қазақстандағы АӨК лизингінің жалпы көлемінің 77,3%-ын құрайды.

Осылайша, 2000 жылдың 1 қаңтарынан 2024 жылдың 1 қаңтарына дейінгі қызмет барысында жалпы сомасы 1 243 млрд теңгеге 79 мыңнан астам АШТ мен жабдықты сатып алу қаржыландырылды. Лизингке берілген техника 15 млн гектар егістік жерлерді өңдеуде.

Сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау бірқатар мембағдарламалардың шағын және орта бизнесінің өсуінің ең жақсы драйвері болды. Бұл ретте Компания келесі мемлекеттік бағдарламаларды іске асыруға қатысады (аталған бағдарламалардың әкімшісі ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігі болып табылады):

- агроөнеркәсіптік кешені субъектілеріне кредит беру кезінде, сондай-ақ ауыл шаруашылығы жануарларын, техника мен технологиялық жабдықтарын сатып алуға лизинг кезінде сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау;
- инвестициялық салымдар жасау кезінде агроөнеркәсіптік кешен субъектісі шеккен шығыстардың бір бөлігін өтеу үшін субсидиялау.

Қазіргі уақытта 10 лизингтік компания АШТ мен жабдығын лизингпен айналысады:

1. «ҚазАгроҚаржы» АҚ
2. «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ
3. «ТехноЛизинг» ЖШС
4. «Халық-Лизинг» АҚ
5. «Лизинг Групп» АҚ
6. «NUR LEASING» лизингтік компаниясы
7. «Қазақстан ижара компаниясы» АҚ (KIC)
8. «КомТрансЛизинг» ЖШС
9. «Банк Центр Кредит» АҚ ЕҮ
10. «Expert-leasing» ЖШС

Мемлекеттік қолдау құралдарының кеңінен таралуының арқасында Қазақстандағы лизинг нарығы тұрақты өсуді көрсетіп отыр. АШТ және

жабдық лизингі бойынша арнайы бағдарламалары бар компанияларға қаржыландырудың мынадай шарттары ұсынылады:

Лизинг компаниялары	Активтерді қаржыландыру	Шарттары		
		Қаржыландыру мерзімі	Сыйақы мөлшерлемесі	Қоса қаржыландыру
«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ	Отандық өндірістің өңдеу өнеркәсібіне арналған жабдықтар	3-10 жыл	3% (жеңіл өнеркәсіп жобалары үшін 50 млн теңгеден 5 млрд теңгеге дейін)	кемінде 15%
			9% (80 млн-нан 20 млрд теңгеге дейін)	
«ТехноЛизинг» ЖШС	АШТ және жабдықтар	3-5 жыл	22,25%-тен бастап	20%-дан бастап
	ДАМУ бағдарламасы бойынша (а/ш лизингіне, жол-құрылыс техникасы және арнайы техника)	7 жылға дейін	19,5%-нан артық емес	30%-дан бастап
«Халық-Лизинг» АҚ	АШТ	5 жылға дейін	24,25% (ҚР ҰБ базалық мөлшерлемесінен кем емес +7,5%) (клиент үшін – 6% АШМ)	20%-дан бастап
	Жабдық	5 жылға дейін	19,5%	20%-дан бастап
«Лизинг Групп» АҚ Leasing group	Арнайы техника (оның ішінде АШТ), жүк көлігі және автомобильдер	5 жылға дейін	жылдық 20%-дан бастап (ҚР ҰБ базалық мөлшерлемесінен +5%)	20%-дан бастап
«Нұрбанк» АҚ ЕҰ «Нұр Лизинг» лизингтік компаниясы (NUR LEASING)	Жүк көлігінің, арнайы техниканың, жабдықтың, өндірістік кешендердің және т.б. лизингі	3-тен жылдан бастап	19,75%-дан бастап	20%-дан бастап
	ДАМУ бағдарламасы бойынша	7 жылға дейін	19% жылдық	20%-дан бастап
«Қазақстан ижара компаниясы» АҚ (KIC LEASING)	Егін жинау машиналары, егіс техникасы, суару машиналары	3-тен жылдан бастап және одан жоғары	жеке	20%-дан бастап
«КомТрансЛизинг» ЖШС	«Беларусь» маркалы тракторға лизинг	5 жылға дейін	23%	25%-тен бастап
«Центр лизинг» лизингтік компаниясы» ЖШС «Банк Центр Кредит» АҚ еншілес компаниясы	АШТ	5 жылға дейін	20,25%	25%
«Expert-leasing» ЖШС	АШТ	3-тен жылдан бастап	жылдық 19,5% (ҚР ҰБ базалық мөлшерлемесінен +5% кем емес)	кемінде 20%

Дереккөз: компаниялардың интернет-ресурстары

Лизинг саласына экономиканы, ең алдымен АӨК, өнеркәсіп, шағын және орта бизнесті қолдауға бағытталған мемлекеттік бағдарламалар елеулі әсер етеді, өйткені мемлекеттік қолдау көбінесе лизингтік қаржыландыру арқылы жүзеге асырылады.

Қазіргі уақытта АӨК лизингі нарығында Компания сөзсіз көшбасшы болып қалуда. Компанияның бағдарламалары негізгі қарызды өтеудің маусымдық кестесі (егін жинағаннан кейін жылына бір рет төлем жасалады), лизингтің ұзақ мерзімі, комиссиялардың жоқтығы, сондай-ақ аванстық төлемнің төмен мөлшері мен осы салада жеткілікті мол жұмыс тәжірибесі болуының арқасында фермерлер үшін артықшылыққа ие. Сонымен қатар, Компанияның лизингтік қаржыландырудың аграрийлер үшін негізгі артықшылықтары мыналар болып табылады:

- лизингтік қаржыландырудың неғұрлым икемді шарттары мен схемалары (лизингтік ресімдеу кезінде қосымша кепіл талап етілмейді, өйткені лизинг нысанасының өзі кепіл ретінде болады);
- ҚР АШМ тарапынан сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау бағдарламаларының болуы және техника мен жабдыққа инвестициялық салымдарды субсидиялау;
- аймақтарды кеңінен қамту (15 филиал), Қазақстанда бірде-бір лизингтік компания мұны қамтамасыз ете алмайды.

Бұдан басқа, салықтық артықшылықтардың болуы, сондай-ақ белгілі бір қаржыландыру өнімдерінің болуы маңызды және негізгі фактор болып табылады, соның ішінде «Экспресс-лизинг» бағдарламасы үлкен сұранысқа ие, қаржыландыру мөлшерлемесі жылдық 6% (субсидияларды ескерумен), мерзімі – 10 жылға дейін, лизинг нысанасы құнының кемінде 20%-ын қоса қаржыландыру.

Ресми статистика елдегі қаржы лизингі толық көлемде, оның ішінде аграрлық секторда толық көлемде қолданылмайтынын көрсетеді.

Геосаяси жағдай, энергия, азық-түлік бағасының өсуі, логистикалық жеткізу тізбегіндегі проблемалар елдің азық-түлік қауіпсіздігіне әсер етеді. Негізгі азық-түлік тауарларының – ет, дәнді дақылдар, көкөніс (картоп, сәбіз) тапшылығы байқалады.

АӨК-ті жеткіліксіз қаржыландыру азық-түлік қауіпсіздігіне әсер етеді, өйткені фермерлер жабдықтар мен техниканы уақтылы жаңартпайды да, бұл өнімділікті төмендетеді және тапшылыққа, тиісінше, бағаның өсуіне әкеледі.

Компания өз қызметінде АӨК-ті дамыту саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Президенті мен Үкіметі қойған міндеттерді басшылыққа алады.

PEST-ТАЛДАУ

Макроорта факторларын бағалау үшін Компанияның қызметіне тікелей немесе жанама әсер етуі мүмкін негізгі саяси, экономикалық,

МҮМКІНДІКТЕР

Мемлекеттің ауыл шаруашылығын дамыту жөніндегі мақсатты саясаты заңнамамен бекітілген:

- Мемлекет басшысының 2023 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағыты» жолдауы (агроөнеркәсіптік кешенде нақты серпілісті қамтамасыз ету және Еуразия континентінің жетекші аграрлық орталықтарының бірі болу, сондай-ақ АШТ-ны жылына 8-10%-ға дейін жаңарту қарқынын қамтамасыз ету қажеттілігі туралы);
- ҚР Үкіметінің 2021 жылғы 30 желтоқсандағы № 960 қаулысымен бекітілген «Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың 2021-2030 жылдарға арналған тұжырымдамасы»;
- ҚР Үкіметінің 2023 жылғы 7 қарашадағы № 991 қаулысымен бекітілген «Қазақстан Республикасының машина жасау саласын дамыту жөніндегі 2024 – 2028 жылдарға арналған кешенді жоспары»;

Хаттамалық тапсырмалар:

- ҚР Үкіметінің 2023 жылғы 21 желтоқсандағы отырысында жарияланған ҚР премьер-министрінің тапсырмасы (агроөнеркәсіптік кешенді қаржыландыру туралы).

әлеуметтік және технологиялық факторлардың PEST-талдауы келтірілді.

ҚАУІПТЕР

Табиғи-климаттық жағдайлар

- Қазақстан аумағының солтүстіктен және оңтүстіктен орографиялық ашықтығы, елдің Еуразия құрлығының дәл ортасында орналасуы, оның мұхиттар мен теңіз бассейндерінен қашықтығы ауаның маусымдық температурасының едәуір амплитудасына ұшырайтын күрт-континенттік климатты қалыптастырады.

Тиісінше, жаз құрғақ, ыстық және жауын-шашын нормадан аз түседі.

Тұрақсыз геосаяси жағдай:

- валютаның құбылмалылығы, инфляциялық күтулер, Ресейге қарсы санкциялар және басқа аспектілер жағдайында, Қазақстан экономикасы үшін мұның салдары – кейінгі кезеңдер ішінде тауарлар бағасының өсуі, төлем қабілеттілігінің төмендеуі болады.

Мемлекеттік қолдау шараларының күшін жою:

- АШТ паркін жаңартудың технологиялық деңгейінің айтарлықтай төмендеуіне әкелуі мүмкін.

ҚР Салық заңнамасына өзгерістер енгізу:

- импорты кезінде ҚҚС есептеу әдісімен төленетін тауарлар тізбесінің қысқаруы инвестициялық ахуалдың айтарлықтай нашарлауына әкелуі мүмкін, сондай-ақ лизингті әлеуетті лизинг алушылар мен лизинг берушілер үшін экономикалық тұрғыдан тартымсыз етуі мүмкін.

МҮМКІНДІКТЕР

Салық жеңілдіктерінің болуы:

машина-трактор паркін жаңартуға, аграрлық сектордың өнімділігі мен тиімділігін арттыруға және ауыл шаруашылығы өнімдерінің бағасы өсуін тежеуге ықпал етеді.

Мемлекеттік қолдау шаралары:

- жеңілдетілген қаржыландыру;
- инвестициялық салымдар жасау кезінде агроөнеркәсіптік кешен субъектісі шеккен шығыстардың бір бөлігін өтеу үшін субсидиялау;
- агроөнеркәсіптік кешені субъектілеріне кредит беру кезінде, сондай-ақ ауыл шаруашылығы жануарларын, техника мен технологиялық жабдықтарын сатып алуға лизинг кезінде сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау;

Қолайлы инвестициялық бизнес-климат:

- соңғы 3 жылда ауыл шаруашылығындағы негізгі капиталға инвестиция өсу тенденциясына ие. 2021 жылы ауыл, орман және балық шаруашылығына 773 млрд теңге, 2022 жылы 854 млрд теңге, 2023 жылы 981 млрд теңге инвестицияланды.

Саланың жер ресурстарымен жеткілікті қамтамасыз етілгендігі:

- ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің жеткілікті қорымен, сондай-ақ тұрақты шикізат базасымен қамтамасыз етілгендік;
- егіс алқаптарының ұлғаюы және суармалы жерлердің кеңеюі.

ҚАУІПТЕР

Салық преференцияларының күшін жою:

- жеңілдіктердің жойылуы лизинг берушінің бос ақшалай қаражатының салық төлеуге кетуіне және қаржыландыру көлемінің тиісті қысқаруына, сондай-ақ өндіріс құралдарының құнының қымбаттауына әкеледі.

Экономикалық факторлардың тұрақсыздығы:

- ұлттық валютаның төмендеуінде, инфляцияның өсуінде, ҚР Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесінің жоғарылауында, санкциялар енгізілуіне байланысты шектеулердің өсуінде және т.б. көрініс тапқан тұрақсыз геосаяси жағдайдағы экономикалық салдар;
- өнім бағасының өсу тәуекелдері (шикізаттың, құрамдастардың тапшылығы, логистика) техниканың қолжетімділігіне және клиенттердің қажеттіліктеріне сыни түрде әсер етуі мүмкін;
- АШТ дайындаушы зауыттардың, құрастыру өндірістерінің және жеткізушілердің жоғары бағалары, логистика мәселелері, техниканы жеткізу маршруттарының өзгеруі, АШТ жеткізуде кедергі туындауы, және т.б.

Ауыл шаруашылығы саласы тәуекелдерінің жоғары деңгейі:

- өсімдік шаруашылығы саласының ауа райы мен климаттық жағдайларға, ал мал шаруашылығы саласының эпизоотия қаупіне тәуелділігінің жоғары дәрежесі, өңдеуге жіберілетін ауыл шаруашылығы өнімдерінің логистикасы нашар жолға қойылған, ел ішіндегі логистикалық маршруттар өте ұзын, сондай-ақ экспорттық маршруттардың логистикасы күрделі, өткізу нарықтарының шектелгендігі, дайын өнімге ішкі бағалардың әкелуі және сауда баждарын енгізуге тәуелділігі.

Маусымдылық:

- әр түрлі маусымдарда ауылшаруашылық жұмыстарының циклін орындау үшін әр түрлі еңбек ресурстары қажет. Нәтижесінде жұмыс күшіне біркелкі емес қажеттілік туындайды.
- 2023 жылы ауыл шаруашылығында жұмыспен қамтылған халық саны 1 078 720 адамды, ал 2022 жылы – 1 108 900 адамды құрады. Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешені кадрлар тапшылығын сезінуде және оған үш мың жұмыскер қажет. Егістіктерде тракторшылар, механизаторлар, агрономдар және орта мен тар буынның басқа да мамандары жетіспейді.

МҮМКІНДІКТЕР

Ауыл шаруашылығы өнімдеріне қажеттіліктің тұрақты сипаты:

- халық санының артуы жағдайында аграрлық секторда ұзақмерзімді өсуді сақтау үшін алғышарттар жасайды.

2022 жылы халық саны 19,7 млн адамды құрады (қалалық – 12,2 млн адам, ауылдық – 7,5 млн адам), 2023 жылы халық саны 20 млн адамды құрады (қалалық – 12,4 млн адам, ауылдық – 7,6 млн адам).

Кадрларды кәсіби даярлау:

- Қазақстанда мемлекеттік аграрлық университеттер жұмыс істейді, олар АӨК әртүрлі салаларының кәсіпорындарында жұмыс істеу үшін жыл сайын мамандар шығарады.

ҚАУІПТЕР

Климаттың өзгеруі:

- отын жағылуының салдарынан атмосферада CO₂ концентрациясының жоғарылауы, жерді пайдалану, озон қабатының жұқаруы, мал шаруашылығы және ормандардың жойылуы климат пен қоршаған орта жағдайына теріс әсер етеді.

Табыстың төмен деңгейі:

- ауыл шаруашылығы жұмыскерлерінің орташа айлық номиналды жалақысының деңгейі қашанда төмен, экономикалық қызметтің барлық түрлері бойынша жұмыскерлердің орташа айлық номиналды жалақысының деңгейінің шамамен 70%-ын құрайды және жылдан жылға әлсіз өсу динамикасын көрсетуде.

Ауыл халқының кетуі:

- ҚР АӘҚД Ұлттық статистика бюросының деректері бойынша, соңғы жылдары ел ішіндегі ауылдық көші-қон бойынша теріс сальдо байқалады. Мәселен, 2022 жылы ауыл халқының көші-қон сальдосы минус 67 мың адам құрады. Ауыл тұрғындары Қазақстан ішінде ірі елді мекендерге де, шетелге де көшті.

МҮМКІНДІКТЕР

Мемлекеттің жаңа технологиялар мен инновацияларды енгізуін ынталандыруы:

- мемлекет АӨК кәсіпорындарында агротехнологияларды цифрландыру мен инновациялық технологияларды енгізуге, технологиялық процестерді автоматтандыруға, сондай-ақ ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал етеді.

Отандық ауыл шаруашылығы өндірісінің технологиялық деңгейін арттыру:

- ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің сұранысының артуына әкелуі мүмкін.

Қаржыландыру жөніндегі өтінімдерді автоматтандыру:

- аудиторияны ең аз мерзімде қызмет көрсету бойынша барынша қамтуға мүмкіндік береді.

ҚАУІПТЕР

Отандық ауыл шаруашылығы машиналарын жасаудың технологиялық жарақтандырылуы және шетелдік технологияларға тәуелділігі:

- ауыл шаруашылығы машина жасау саласындағы кәсіпорындардың әлсіз техникалық жарақтандырылғандығы;
- АШТ перспективалық үлгілері бойынша отандық жаңа әзірлемелердің болмауы;
- төмен локализация, машиналар жиынтығының жеткізілуіне тәуелділік салдарынан отандық өндірістің тракторлары мен ауыл шаруашылығы машиналарының бәсекеге қабілеттілігі төмендеуі.

Материалдық-техникалық базаның жай-күйі:

- ауыл шаруашылық техникасы мен жабдықтарының жартысынан көбі амортизация мерзімінің шегінен асырыла қолданылады. Бүгінгі таңда АШТӨ-лердегі тракторлар мен комбайндардың көбінің пайдалану мерзімі 10-12 жылдан асады.

Талдау көрсеткендей, мемлекет тарапынан қолдау көрсетілуі, шикізат базасымен қамтамасыз етілгендік, жаңа технологияларды енгізілуі және технологиялық деңгейін арттыру жиынтығында Компания қызметінің және жалпы саланың дамуына оң әсер ететін жүйе құраушы факторлар болып табылады.

SWOT-ТАЛДАУ

КҮШТІ ЖАҚТАРЫ

1. АӨК-дегі лизинг бойынша үлкен тәжірибе, жеке бизнеспен өзара ықпалдасу тәжірибесі.
2. Лизингтік қызмет көрсетуде жоғары құзыреттілік және білікті кадрлық құрам.
3. Кең филиалдық желісі және АӨК субъектілерінің клиенттік базасы.
4. Ауыл шаруашылығы техникасын отандық және әлемдік өндірушілермен жолға қойылған серіктестік қатынастар.
5. Компанияның корпоративтік басқаруының жоғары деңгейі.
6. Компанияның тәуекелдерді басқарудың тиімді кешенді жүйесінің болуы.
7. АӨК субъектілері үшін танымал бренд және Компанияның АШТ нарығында сұранысқа иелігі.
8. Клиенттер санының оң динамикасы және Компания қызметіне сенімнің жоғары деңгейі.
9. Қорландыру көздерінің әртараптандырылған портфелі және ішкі және халықаралық нарықтарда қарыз қаражатын тарту бойынша елеулі тәжірибе.
10. Отандық өндірушіні қолдау.

ӘЛСІЗ ЖАҚТАРЫ

1. Несие портфелінің экономиканың бір саласында шоғырлануы.
2. Лизинг процесін автоматтандырудың жеткіліксіз деңгейі.
3. Саяси шешімдер қабылдауға және фискалдық органдарға тәуелділіктің жоғары деңгейі.
4. Салалық министрліктен ажырау, байланыстардың үзілуі талдау мен сараптама жүргізу кезінде қате шешімдер қабылдау тәуекелдерін туғызады.
5. Теңге мен валюта бағамының құбылмалылығы, инфляция, бағалардың өсуі.
6. Саланы тиімсіз мемлекеттік реттеу қаупі, шығындардың өсуіне және еңбек өнімділігінің төмендеуіне әкелуі мүмкін жоспарлаудағы бұрмаланулар.

Бұл SWOT-талдау күшті және әлсіз жақтарды, сондай-ақ Компания қызметі үшін қазірде бар мүмкіндіктер мен қауіптерді көрсетеді.

Күшті жақтарға АӨК-те лизинг және кредит беру саласындағы үлкен жұмыс тәжірибесі бар екендігін, жоғары құзыреттілік пен білікті кадрлар құрамын, тәуекел-

МҮМКІНДІКТЕР

1. Салаға тиімді мемлекеттік қолдау көрсетілуін қалыптастыру.
2. АӨК-ті мемлекеттік қолдаудың, оның ішінде машина-трактор паркін жаңарту мәселелері бойынша қолдаудың деңгейін арттыру.
3. Тартылған және мемлекеттік қаржыландыру көздері есебінен инвестицияларды ұлғайту мүмкіндігі.
4. Компанияның қызметтерімен қамтылмаған АӨК субъектілерінің едәуір санының болуы.
5. АШТ мен жабдықтарын жаңартуда АӨК субъектілері үшін үздік серіктес ретінде позицияланатын Компания брендин күшейту.
6. Өтінімдерді қарау бойынша бизнес-процестерді жақсарту, оның ішінде клиенттерге онлайн-қызмет көрсетуге көшу.
7. Жер мәселелерін цифрландыру, пайдаланылмайтын жер алқаптарын (егістіктерді), оның ішінде ресурс үнемдеуші технологияларды қолдану жолымен азайту.

дерді басқарудың тиімді жүйесін, корпоративтік басқарудың жоғары деңгейін жатқызуға болады. Әлсіз жақтары техникаға лизинг нысанының құнының өсуі, лизинг процесінің автоматтандыру деңгейінің жеткіліксіздігі, теңгенің құбылмалылығы, инфляция, импортқа тәуелділік және т.б. болып табылады.

Жүргізілген SWOT-талдаудың қорытындылары Компанияның белсенді қызмет атқаруға және

ҚАУІПТЕР

1. АӨК саласындағы инвестициялық салымдарды және/немесе кредиттік өнімдер бойынша сыйақы мөлшерлемелерін мемлекеттік субсидиялауға бөлінетін ақша қаражатының жеткіліксіздігі.
2. Ішкі және сыртқы ортаның нашарлауымен байланысты макроэкономикалық тәуекелдер, импортқа тәуелділік, сондай-ақ техника құнының өсуіне әсер ететін әлемдік бағалардың конъюнктурасы.
3. Квазимемлекеттік сектордың екінші субъектісінің АШТ лизингінің нарығында пайда болуы, бұл дұрыс емес бәсекелестікті тудырады.
4. Форс-мажорлық мән-жайлардың, шектеу шараларының, климаттың өзгеруінің және АӨК өндірісінің қысқаруына, техникаға сұраныстың төмендеуіне және клиенттердің шарттық міндеттемелерді орындауына әкеп соғатын өзге де жағдайлардың туындау қаупі.
5. Теңге бағамының төмендеуі, салықтардың ұлғаюы және т. б. салдарынан импорттық техникаға лизинг нысанының құны ұлғаюы.

лизингтік қызметтегі көшбасшылық позицияларды сақтауға мүмкіндік беретін басым күшті жақтар бар екенін көрсетеді.

Дегенмен, әлемде болып жатқан оқиғалар тәуекелдерді үнемі қадағалау, жағдайды сын тұрғысынан бағалау, антагонистік қатынастарға жауап бермеу және өз қызмет саласын белсендіру, сондай-ақ отандық және шетелдік серіктестермен ынтымақтастықты нығайту қажеттігін көрсетті.

ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫН ІСКЕ АСЫРУ

ҚазАгроҚаржының 2020-2023 жылдарға арналған даму стратегиясы (бұдан әрі – даму стратегиясы) «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 25 шілдедегі № 10 шешімімен бекітілген, онда іске асы-

руға 2 стратегиялық бағыт және 3 мақсат шеңберінде 9 міндет, сондай-ақ қызметтің 9 негізгі көрсеткіші (ҚНҚ) бойынша нәтижелерге қол жеткізу көзделген.

2023 жылдың қорытындысы бойынша ҚНҚ келесі көлемде орындалды:

Компанияның Даму стратегиясының негізгі көрсеткіштері (сандық немесе сапалық)	Өлшем бірлігі	Көрсеткіштердің мәні 2023 жыл		
		жоспар	факт	орындалуы, %
№ 1 стратегиялық бағыт: Техникалық және технологиялық жарақтандыру арқылы АӨК-тің бәсекеге қабілеттілігін дамытуға жәрдемдесу				
КПД 1. Ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтары лизингінің көлемі	млрд теңге	170	178,83	105,19
КПД 2. ҚазАгроҚаржы қолдауын алған кәсіпорындардың түсімінің көлемі (бір жыл ішіндегі)	млрд теңге	62,3	65,95	105,86
КПД 3. ҚазАгроҚаржы қолдауын алған кәсіпорындардың экспорттық түсімінің көлемі (бір жыл ішіндегі)	млрд теңге	2,3	3,7	160,87
№ 2 стратегиялық бағыт: Компания қызметінің тиімділігі				
КПД 4. ROA	%	2,94	3,79	128,91
КПД 5. Есепті жылдағы қарыздың жалпы құрылымындағы мемлекеттік емес қарыз көздерінің үлесі	%	54,38	66,57	122,42
КПД 6. «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның жалпы активтеріндегі кредиттік және инвестициялық портфельдің үлесі	%	78,06	87,24	111,76
КПД 7. NPL90+	%	13,20	8,13	162,36
КПД 8. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қаражаты есебінен қаржыландырылған жобалар бойынша негізгі борышты өтеу	%	57	57,48	100,84
КПД 9. Корпоративтік басқару рейтингі	%	85-100	95,2	100

Компанияның негізгі құралдарының бірі – АӨК субъектілеріне лизингтік қызметтер ұсыну. Сонымен қатар, Компания тұрақты негізде қойылған мақсаттардың орындалуын қадағалап, талдау жүргізеді.

Компания қолжетімді және сапалы қызметтер көрсету арқылы қызметтің тиімділігін арттыруға ұмтылады. Осылайша, ҚНҚ Компанияның тиімділігін бағалауға бағытталған және екі бағытқа топтастырылған (бөлінген):

- АӨК-нің бәсекеге қабілеттілігін техникалық және технологиялық жабдықтау арқылы дамытуға жәрдемдесу;
- Компания қызметінің тиімділігі.

Стратегиялық бағыттарды іске асыру үшін Компания бірқатар міндеттер мен мақсаттар қойды, олардың әрқайсысын орындау Компанияның қызметіне оң әсерін тигізеді.

№ 1 стратегиялық бағыт:

Техникалық және технологиялық жарақтандыру арқылы АӨК-тің бәсекеге қабілеттілігін дамытуға жәрдемдесу

«Ауыл шаруашылығында техникалық жарақтандыруды және экспорттық әлеуетті ұлғайту» мақсатын іске асыру шеңберінде Компанияның Даму стратегиясында қызметтің мынадай стратегиялық негізгі көрсеткіштері (бұдан әрі – ҚСНҚ) көзделген:

- **«Ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтары лизингінің көлемі» ҚСНҚ.** 2023 жылы ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтарының лизингі бойынша инвестициялар көлемі ұлғайды. Жылдық жоспарлы мәні 170 млрд теңге болған кезде инвестициялардың нақты көлемі 178,83

млрд теңгені құрады (кассалық әдіс бойынша) немесе орындалуы 105,19% құрады. 2023 жылы 7 710 бірлік ауыл шаруашылығы техникасын сатып алу қаржыландырылды;

- **«ҚазАгроҚаржы қолдауын алған кәсіпорындардың түсімінің көлемі» ҚСНҚ.** 2023 жылғы қаржылық есептілікке сәйкес инвестициялық жобалар бойынша өнімді сатудан түскен кәсіпорындар түсімінің көлемі жоспарда 62,3 млрд теңге болған кезде 65,95 млрд теңгені құрады, немесе 105,86% орындалды;
- **«ҚазАгроҚаржы қолдауын алған кәсіпорындардың экспорттық түсімінің көлемі» ҚСНҚ.** Кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне сәйкес инвестициялық жобалар бойынша өнімді сатудан түскен экспорттық түсімнің көлемі жоспарда 2,3 млрд теңге болған кезде, 3,7 млрд теңге сомасына 5 585 тоннаны құрады немесе 60,87% орындалды.

№ 2 стратегиялық бағыт:

Компания қызметінің тиімділігі

«Компания қызметінің рентабельділігін арттыру» мақсатын іске асыру шеңберінде келесі ҚСНҚ белгіленді:

- **«ROA» ҚСНҚ.** 2023 жылы даму стратегиясында жоспарлы жылдық мәні 2,94%, «ROA» ҚСНҚ 3,79% құрады, орындалуы 128,91% құрайды. ROA көрсеткіші Компания қызметіне тартылған капиталды пайдалану тиімділігін көрсетеді;
- **«Есепті жылдағы қарыздың жалпы құрылымындағы мемлекеттік емес қарыз көздерінің үлесі» ҚСНҚ.** 2023 жылдың қорытындысы бойынша ҚСНҚ 66,57% құрады, жоспарлы мәні 54,38%, бұл орындалуының 122,42% құрады;

- + **«ҚазАгроҚаржының жалпы активтеріндегі кредиттік және инвестициялық портфельдің үлесі» ҚСНК.** Жылдық жоспарлы мән 78,06% болған кезде, бір жыл ішінде орындау 87,24% құрады, бұл орындаудың 111,76% құрады;
- + **NPL 90+, % ҚСНК.** NPL90+ деңгейі 8,13% құрады, орындау 162,36% құрады (есептеу негізгі қарыз сомасы бойынша жүргізілді). NPL Компанияның несиелік портфелінің сапасын көрсетеді. Несиелік портфелінің сапасын арттыру мақсатында Компания ай сайын клиенттердің төлем тәртібінің орындалуын бақылауды қамтамасыз етті, мерзімі өткен берешекті өндіріп алу бойынша жұмыстар жүргізілді, сондай-ақ проблемалық жобаларды оңалту рәсімдері жүргізілді;
- + **«Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қаражаты есебінен қаржыландырылған жобалар бойынша негізгі борышты өтеу» ҚСНК.** ҚР ҰҚ несиелік портфелі 22,791 млрд теңгені құрады. ҚСНК орындау жылдық жоспарлы мән 57% болған кезде 57,48% құрады, бұл орындаудың 100,84% құрайды.

«Үздік тәжірибеге сәйкес ҚазАгроҚаржының корпоративтік дамуы» мақсатын іске асыру шеңберінде

- + **«Корпоративтік басқару рейтингі» ҚСНК.** Жылдық жоспарлы мән 85-100% болған кезде бір жыл ішінде орындалуы 95,2% құрады (белгіленген дәліз шеңберінде), бұл орындаудың 100% құрады.

Компания есепті жылы корпоративтік басқару, тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйелерін жетілдіруге, Компания қызметінің негізгі процестеріне орнықты даму қағидаттарын енгізуге және корпоративтік мәдениетті дамытуға бағытталған іс-шаралар өткізді (толық ақпарат жылдық есептің тиісті бөлімдерінде ашылған).

КОМПАНИЯНЫҢ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫН

ІСКЕ АСЫРУДЫҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

ТУРАЛЫ ТҰЖЫРЫМДАР

Белгіленген мақсаттар шеңберінде Компания алға қойылған міндеттерді іске асыру бойынша барлық қажетті шараларды қабылдады.

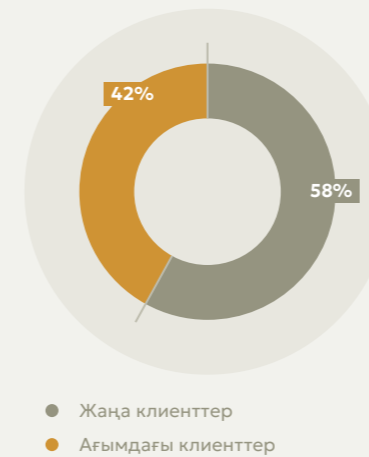
Тұрақты қызметтің арқасында 2022 жылмен салыстырғанда Компания 2023 жылы 6 182 мәміле (112,1%) жасасып, 7 710 бірлік техниканы (113,3%) лизингке берді. Бұл ретте жаңа клиенттерді қамту 3 557 қарыз алушыны (106,7%) құрады.

АӨК саласындағы еңбек өнімділігі мен экспорттың өсу факторларының бірі жоғары технологиялық АШТ пайдалану, сондай-ақ аграрлық секторға инновациялық технологияларды енгізу болып табылады. Осыған байланысты Компания техника лизингі бойынша инвестицияларды ұлғайту жолымен АӨК-нің техникалық жарақтандырылуын арттыру және жаңғырту бойынша жұмысты жалғастыруда. Компанияның 2023 жылы бизнес-процестерді оңтайландыру және автоматтандыру бойынша жүргізген шаралары тұтынушылардың сұранысына бағдарланған лизингтік қызметтерді жетілдіру мен дамытуға бағытталған, бұл өз кезегінде бар клиенттердің адалдығын арттырып, жаңа клиенттерді тартуға әсер етті, бұл Компанияға тек клиенттер санын арттырып қана қоймай, сонымен қатар АШТ қаржыландыру жоспарын орындауға мүмкіндік берді.

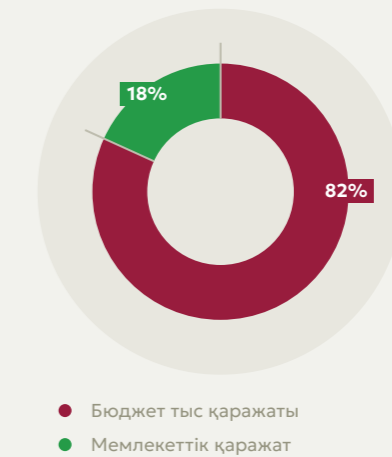
Компания несиелік портфелінің сапасын жақсартуға ұмтылады. Осы мақсатта клиенттердің төлем тәртібін орындауы, NPL оңтайлы деңгейін қамтамасыз ету, мерзімі өткен берешекті өндіріп алу бойынша іс-шаралар жүргізіледі.

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ

2023 ЖЫЛЫ
ҚАРЖЫЛАНДЫРЫЛҒАН КЛИЕНТТЕР

1 406,3 МЛРД ТЕҢГЕ 2000 ЖЫЛДАН 2023
ЖЫЛҒА ДЕЙІН АӨК-КЕ ИНВЕСТИЦИЯЛАНДЫ

Қызметтің нәтижелері

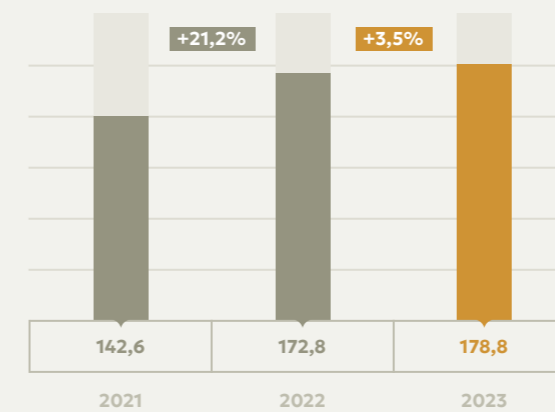
	2022 ж.	2023 ж.	Динамика
 ҚАРЖЫЛАНДЫРУ КӨЛЕМІ	172,8 млрд теңге	178,8* млрд теңге	3,5% ↑
 ТЕХНИКА САНЫ	6 806 бірлік	7 710 бірлік	13,3% ↑
 ОНЫҢ ІШІНДЕ КЗ ТЕХНИКАСЫ	4 250 бірлік	4 142 бірлік	2,5% ↓
 НЕСИЕ ПОРТФЕЛІ	423 млрд теңге	477,9 млрд теңге	13,0% ↑
 NPL 90+	8,17%	8,13%	0,5% ↓
 ПРОВИЗИЯЛАР	10,36%	10,85%	0,5% ↑
 КЛИЕНТТЕР САНЫ	10 983 АШТӨ	13 234 АШТӨ	20,5% ↑

* Сума кассалық әдіспен есептелген

2009 жылдан 2016 жылға дейін ҚазАгроҚаржы инвестициялық жобаларды, оның ішінде ҚР ҰҚ қаражаты есебінен іске асырылатын жо-

баларды қаржыландыру жөніндегі оператор болды. 2017 жылдан бастап Компания өз қызметін тек АШТ лизингіне шоғырландырады.

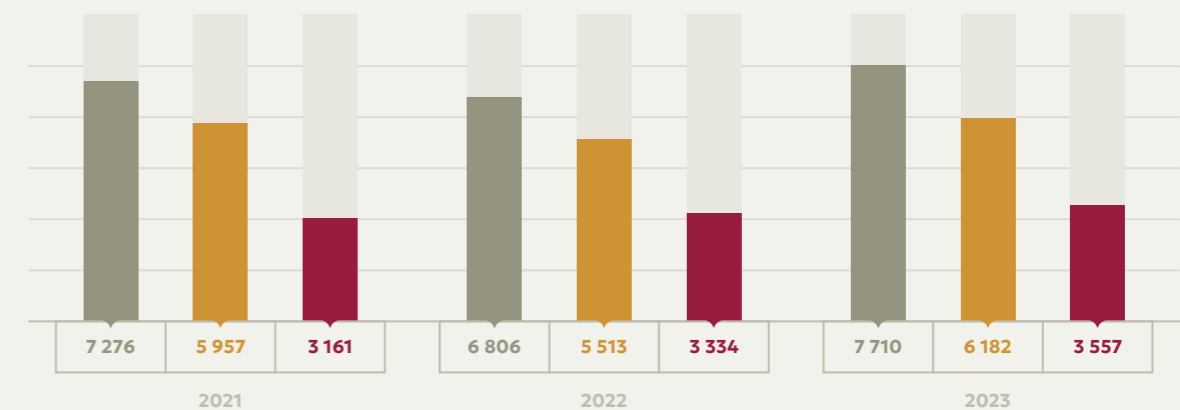
ИНВЕСТИЦИЯ КӨЛЕМІ 2021-2023 ЖЖ.,
МЛРД ТЕҢГЕ

1 405,5

2000 жылдан 2022 жылға дейінгі кезеңде бұрын қаржыландырылған инвестициялық жобалар бойынша техника лизингі мен қарыздарды ескергенде Компания АӨК-ке шамамен 1 405,5 млрд теңге инвестициялады.

КОМПАНИЯНЫҢ САНДЫҚ
КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ ДИНАМИКАСЫ, БІРЛ.

- Техника саны
  - Шарттар саны
  - Қарыз алушылардың саны
- Дереккөз: Компания деректері

2023 жылғы Динамика 2022 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда техника санының және жасалған қаржыландыру шарттарының ұлғаюын көрсетеді, сондай-ақ Компанияның қызмет көрсететін клиенттері санының жыл сайынғы өсуі сақталады.

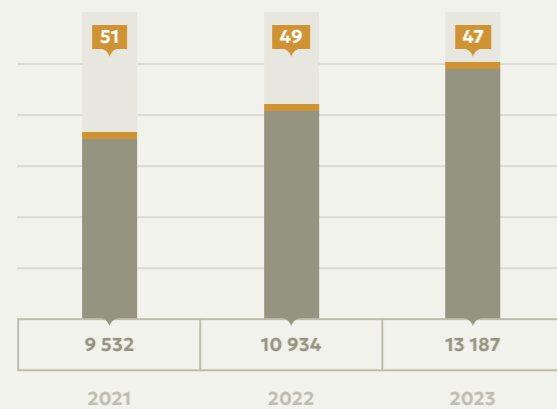
Бұл факт техникаға деген сұраныстың артып келе жатқанын көрсетеді.

ҚазАгроҚаржы 2000 жылғы 1 қаңтардан бастап 2023 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы қызметі кезеңінде жалпы сомасы 1 205 млрд теңге құрайтын 77 мыңға жуық АШТ мен жабдықта-рын сатып алуды қаржыландырды. Лизингке берілген техника 15 млн гектар егістік жерлерді өңдеуде.

Техника атауы	2021 ж.		2022 ж.		2023 ж.		Жиыны 2000-2023 жж.	
	бірлік	сомасы, млн теңге	бірлік	сомасы, млн теңге	бірлік	сомасы, млн теңге	бірлік	сомасы, млн теңге
Себу кешендері	258	10 515	190	8 547	191	8 017	2 168	76 859
Тракторлар	2 431	45 521	2 896	65 308	2 846	63 689	24 597	268 477
Комбайндар	633	44 408	507	57 375	512	55 946	13 030	388 176
Сепкіштер	258	7 513	283	9 251	172	6 478	3 654	40 058
Басқа техника	3 696	33 669	2 930	32 355	3 989	43 858	32 687	194 229
Жабдық							604	58 897
Жиыны	7 276	141 626	6 806	172 836	7 710	177 988	76 740	1 204 685

БИЗНЕС КӨЛЕМІ БОЙЫНША КЛИЕНТТЕР САНЫ, БІРЛІК

- Шағын/орта
- Ірі

Дереккөз: Компания деректері

13 234

2023 жылдың қорытындысы бойынша Компанияның портфеліндегі белсенді клиенттер 13 234 бірлік құрады, бұл 2022 жылмен салыстырғанда 20,5%-ға (10 983 АШТӨ) көп. Басым үлесті шағын және орта бизнес алып отыр – 13 187 клиент, бұл шамамен 99,6%.

ҚАЗАГРОҚАРЖЫ ӨНІМ ЖЕЛІСІН
ДАМУЫ ЖӘНЕ ЖЕТІЛДІРУ БОЙ-
ЫНША ТҰРАҚТЫ ЖҰМЫС ЖҮРГІЗЕДІ.

ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ БОЙЫНША ЛИЗИНГ ҚҰРЫЛЫМЫ

Бағдарлама	Шарттар саны	Техника саны, бірл.	Техника құны, млн теңге
«Мастер-лизинг»	438	905	52 493,9
«Экспресс-лизинг»	2 190	2 627	42 541,9
«Қазақстанда жасалған»	429	479	17 049,5
«Сенімді фермер»	12	13	512,7
«Жеңілдетілген лизинг»	295	333	15 162,9
«Техника мен көлік құралдарының лизингі»	1 002	1 334	37 131,2
«Жасыл өнім»	122	139	2 267,9
«Өз жемшөбіміз»	1 694	1 880	10 828,6
Жиыны	6 182	7 710	177 988,5

Дереккөз: Компания деректері

2023 жылы ең көп сұранысқа ие болған бағдарламалар «Экспресс лизинг», «Жеңілдетілген лизинг» және «Өз жемшөбіміз».

«Экспресс лизинг» бағдарламасының артықшылықтарына құжаттардың ең аз топтамасы негізінде (бизнес-жоспар мен қаржылық есептілікті ұсынусыз) кірісті растамай, құны 300 млн теңгеге дейінгі техника лизингі бойынша өтінімді барынша қысқа мерзімде (5 күн) қарау мүмкіндігі жатады.

«Өз жемшөбіміз» бағдарламасының негізгі артықшылықтарына авансты 2024 жылғы қарашаға дейін кейінге қалдыру мүмкіндігі (егін жинау жұмыстары мен өнімді өткізу аяқталғанға дейін), бір қарыз алушының 9 бірлікке дейін техника сатып алу мүмкіндігі, сондай-ақ құжаттардың ең аз пакеті мен қарау мерзімдері жатады. «Жеңілдетілген лизинг» бағдарламасының негізгі артықшылықтары жеңілдетілген сыйақы мөлшерлемесі – жылдық 6% және лизинг бойынша бастапқы жарнаның (аванстың) жоқтығы болып табылады.

2023 ЖЫЛЫ ӨҢІРЛЕР БОЙЫНША ПОРТФОЛИОДАҒЫ

КЛИЕНТТЕРДІҢ ҚҰРЫЛЫМЫ

Компания клиенттерінің өңірлік картасында Түркістан, Батыс Қазақстан және Ақтөбе облыстарынан мыңнан аса клиент бар.

Дереккөз: Компания деректері

ҚАРЖЫЛЫҚ НӘТИЖЕЛЕР

НЕГІЗГІ ҚАЖЫЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР, МЛН ТЕҢГЕ

	2023 ж.	2022 ж.
Активтер		
Ақша қаражаты және оның баламалары	43 801	64 764
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	-	62
Клиенттерге кредит	8 111	13 287
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	448 424	381 874
Қорлар	3 043	2 870
Негізгі қаражат	872	973
Басқа активтер	19 052	10 512
Активтер жиыны	523 303	474 342
Міндеттемелер		
Акционер алдындағы берешек	17 641	22 062
«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы берешек	12 424	11 584
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	34 081	30 638
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	210 268	206 717
Мемлекеттік субсидиялар	43 518	27 026
Басқа міндеттемелер	19 802	19 365
Міндеттемелердің жиынтығы	337 734	317 392
Меншікті капитал		
ROA	3,79	4,65
ROE	11,05	13,55
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	1 800,48	1 889,28

млрд теңге	2023 ж.	2022 ж.	2023 ж. 2022 жылға қарай, %
Кірістер, барлығы	72,7	59,0	123,28
соның ішінде:			
Сыйақы түріндегі кіріс	71,5	58,1	122,98
Шығыс, барлығы	53,8	37,9	141,73
соның ішінде:			
Сыйақы бойынша шығыс	34,5	28,8	119,65
Резарв құру бойынша шығыс	12,1	3,3	363,36
КТС	0,0	0,4	0,47
Таза кіріс	18,9	20,6	91,80

ҚазАгроҚаржы ауыл шаруашылығы секторындағы табысты операциялық қызметті, қаржылық орнықтылықты және Компанияның жүйелі дамуының көрінісі болып табылатын оң қаржылық көрсеткіштер беруін жалғастыруда.

Қаржылық тұрақтылықтың негізгі факторлары

1. Капиталдандырудың жоғары деңгейі.

Баланс құрылымындағы меншікті капиталдың үлесі Компания активтерінің 35,5%-ын құрайды, бұл Жалғыз акционер тарапынан қолдау көрсетілетінін, Компания қызметінің пайдалылығын және әртүрлі қаржылық тәуекелдерді абсорбциялау қабілетінің жоғары екендігін айғақтайды. 2023 жылы Компания 18,9 млрд теңге көлемінде таза пайда тапты.

2. Өтімділіктің қолайлы деңгейі.

Компания несие портфелінің тұрақты өсуін, кредиторлар алдындағы міндеттемелердің тиісінше орындалуын қамтамасыз ету үшін өтімді қаражаттың жеткілікті деңгейін қолдайды. 2024 жылғы 1 қаңтарға активтердегі өтімді активтердің үлесі 8,4% құрады.

3. Жоғары кредиттік рейтинг.

2023 жылғы 25 қыркүйекте Fitch Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі «ҚазАгроҚаржы» АҚ эмитент дефолтының ұзақ мерзімді рейтингтерін («ЭҰР») «BBB-» деңгейінде шетел және ұлттық валютада растады. Рейтингтер бойынша болжам – «Тұрақты». Рейтингтердің расталуы агенттіктің Қаз-

АгроҚаржының мемлекетпен тығыз байланыстарына және компанияның Қазақстандағы ауыл шаруашылығы өндірушілеріне лизингтік қызметтердің негізгі жеткізушісі ретіндегі рөліне қатысты өзгермеген пікірін көрсетеді.

4. Қаржылық тәуекелдерді тиімді басқару.

Компанияда кредиттік, валюталық, баға тәуекелдері мен өтімділік тәуекелдерін уақтылы анықтауға, сенімді бағалауға және азайтуға мүмкіндік беретін тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесі құрылған.

5. Пруденциалдық нормативтерді сақтау.

Компания Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016.12.26 №308 қаулысымен бекітілген пруденциалдық нормативтер мен агроөнеркәсіптік кешен саласындағы ұлттық басқарушы холдингтің ипотекалық ұйымдары мен еншілес ұйымдары сақтауға міндетті өзге де нормалар мен лимиттерді сақтайды. Барлық коэффициенттер бойынша айтарлықтай қорлар бар. Компания белгіленген нормативтердің бұзылуына жол бермеу үшін тұрақты түрде жұмыс жүргізеді.

6. Рентабельділік.

Компания 2023 жылы 18,9 млрд теңге мөлшерінде таза пайда алды, тиісінше 2023 жылы капиталдың рентабельділігі 11,05% құрады, 2023 жылы активтердің рентабельділігі 3,79% құрады.

Кірістер болжамы

Компанияның негізгі табыс көзі негізгі қызмет нәтижелері бойынша сыйақы ретінде алынатын табысы болып табылады. 2024 жылы кіріс 70,0 млрд теңге мөлшерінде болжанады, оның ішінде:

- ағымдағы шоттар бойынша – 0,8 млрд теңге;
- орналастырылған салымдар бойынша – 0,2 млрд теңге;

- берілген кредиттер және көрсетілген уақытша қаржылық көмек бойынша – 0,5 млрд теңге;
- берілген қаржылық жалдау бойынша – 67,6 млрд теңге;
- бағалы қағаздар бойынша – 0,5 млрд теңге;
- кері репо операциялары бойынша – 0,4 млрд теңге.

ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

ҚазАгроҚаржы АӨК лизингі нарығындағы жетекші қаржы ұйымы болып табылады. 2023 жылы Компания 2020-2023 жылдарға арналған ҚазАгроҚаржы Даму стратегиясы қызметінің есепті кезеңде жоспарланған барлық негізгі көрсеткіштері бойынша жоғары нәтижелерге қол жеткізді. Ел бойынша сатып алынған техника санына қатысты ҚазАгроҚаржы үлесі 39,3% құрайды, бұл компания клиенттері тарапынан көрсетілетін жоғары сенімнің белгісі.

Компания қызметінің басымдығы Компания клиенттері болып табылатын отандық ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің мүдделері болып табылады. Ол үшін компания қызметтерді үнемі жетілдіру және оларды ұсынудың сапасын арттыру бойынша жоспарлы жұмыс жүргізетін болады.

АШТ лизингін қаржыландыру көлемі Компания қызметінің ұзақмерзімді кезеңдегі негізгі көрсеткіштерінің бірі болып табылады.

Қаржылық тұрақтылық пен қаражатты тиімді тартудың арқасында Компания техникаға әлі де жоғары болып отырған сұранысты қамтамасыз ету мақсатында ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер үшін өнімділігі жоғары заманауи техника сатып алу бойынша инвестициялар көлемін жыл сайын ұлғайтуды жалғастырады.

Бұған Ұлттық жобада және Даму тұжырымдама-сында көзделген мемлекеттік қолдау шаралары да ықпал ететін болады.

Қосымша бюджеттік инвестицияларды бөлу жем-шөп дайындау және АШТ-мен қамтамасыз етілу деңгейін арттыруға мүмкіндік береді.

Техника лизингі бойынша инвестициялар көлемін жыл сайын ұлғайтуды қамтамасыз ету мақсатында түрлі қаржыландыру көздерінен қосымша қаражат тарту бойынша жоспарлы жұмыс жүргізілетін болады.

ҚазАгроҚаржы инвестицияларды тарту бойынша белсенді жұмысты жалғастырады, бұл жұмыс инвесторлармен ынтымақтастықты дамыту, қарыз алудың жаңа құралдарын пайдалану, қаржыландыру көздерін әртараптан-дыру, сондай-ақ Компанияның мақсаттары мен міндеттерін іске асыру үшін қажетті көлемде қорландыру арқылы жүзеге асырылады.

ҚазАгроҚаржы қолжетімді және сапалы қызметтер көрсету, оның ішінде ақпараттық процесстерді автоматтандыру негізінде тиімді қызмет пен рейтингті ұлғайтуға ұдайы ұмтылуда.

Клиенттерді барынша қанағаттандыру мақсатында Компания өнім желісін клиенттік топтар мен олардың қажеттіліктерінің сегменттелуіне байланысты дамытуды жалғастырады.

Көрсетілетін қызметтердің сапасын үнемі арттыру Компанияның орнықты дамуының маңызды шарттарының бірі болып табылады. Компания үшін сапалы қызметтің негізгі сипаттамалары: менеджерлердің консультациялық жұмысының жоғары деңгейі, клиенттерге және оның талап-тілектеріне құрметпен және ықыласпен қарау, қызметті барынша жылдам мерзімде алу, қызмет көрсетудің кез келген кезеңдерінде олқылықтар мен кемшіліктердің жоқ болуы.

ҚазАгроҚаржы клиентке бағдарланған саясатты іске асыру жұмысын жалғастыратын болады, оның шеңберінде клиенттерге қызмет көрсету

сапасын жақсарту үшін фронт-кеңсе жұмыскерлері тұрақты түрде оқытылатын болады, консультациялар мен қызметтер көрсету сапасына бақылау жүргізілетін болады. Клиентке бағытталған стандарттарды енгізудің басты мақсаты – өз клиенттерінің күткенінен асып түсуге және олардың агробизнесе табысқа жетулеріне көмектесуге ұмтылу.

Клиентке бағдарланған стандарттарды жетілдіру процесінде Компания қаржылық қызметтер көрсетуде халықаралық тәжірибені, сондай-ақ клиенттерден сапаны бағалауға қатысты кері байланыс алудың заманауи тәсілдерін қолданатын болады.

Компания лизингтік өнімдерді алу клиенттер үшін өте жылдам және оңай процедураға айналуына, ал «лизинг» қаржы құралының өзі жаңа деңгейге өткізіліп, Қазақстан нарығындағы ең бәсекеге қабілетті және сұранысқа ие қаржы өніміне айналуына ұмтылатын болады.

Капитал мен активтерді тиімді басқарудың негізгі көрсеткіші қаржы қаражатын сапалы тарту, резервтер/провизиялардың оңтайлы деңгейін ұстап тұру, еркін өтімділік пен қаржылық міндеттемелерді тиімді басқару, сондай-ақ әкімшілік шығыстардың оңтайлы мөлшерін ұстап тұру салдарынан Компанияның оң қаржылық нәтижесі болып табылады.

Провизиялардың оңтайлы деңгейіне проблемалық портфельмен тұрақты түрде жұмыс істеу және қазіргі клиенттердің міндеттемелерді өтеуін мониторингтеуді күшейту арқылы қол жеткізілетін болады.

Компания өтімділігі жоғары активтердің кірістілігін барынша арттыру және қаржылық тәуекелдерді барынша азайту, сондай-ақ қазынашылық операцияларды жүзеге асыру кезінде операциялық тәуекелдерді азайту жолымен өтімділікті басқарудың тиімділігін арттыру жұмысын жалғастыратын болады.

Компания қаржылық тиімділікті арттыру және ақша қаражатын нәтижелі тартуды қамтамасыз ету мақсатында Компанияның несие портфелінің сапасын арттыру бойынша үздіксіз және ұзақмерзімді жұмыс жүргізуді жалғастырады.

Несие портфелінің сапасын арттыру, меншікті капитал мен активтерді пайдалану тиімділігін арттыру арқылы Компания қызметін жетілдіру бойынша шараларды іске асыру Компания қызметінің кірістілігі мен инвестициялық тартымдылығын қамтамасыз етеді.

Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру және ұйымдастыру тәуекелдерге тез ден қоюға, Компанияның негізгі және қосалқы бизнес-процестерін, күнделікті операцияларын бақылауды жүзеге асыруға қабілетті жүйе құру арқылы Компанияның стратегиялық және операциялық мақсаттарға тиімді қол жеткізуін қамтамасыз етеді.

Компанияның маңызды мақсаты корпоративтік даму болып қала береді, ол корпоративтік басқару жүйесін, тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйелерін дамытуда, сондай-ақ адам ресурстарын дамытуда болып табылады.

Директорлар кеңестерінің, оның комитеттерінің қызметін жыл сайын бағалау және кейіннен қажетті түзету шараларын қабылдау жүйесін дамыту жалғасады. Корпоративтік басқару деңгейінің заңнама, ішкі құжаттар және корпоративтік басқару бойынша халықаралық іс-тәжірибе талаптарына сәйкестігін бағалап, тиісті рейтингтер беру тұрақты негізде жүргізілетін болады. Алынған нәтижелердің негізінде корпоративтік басқаруды одан әрі жетілдіру және қажетті шаралар қабылдау бойынша негізгі салалар айқындалатын болады.

Компанияның бизнесті басқаруының тиімділігін қолдау, корпоративтік тәуекел-мәдениетті дамыту үшін Тәуекелдерді басқару корпоративтік

жүйесін жетілдіру жұмысы бұдан әрі қарай да жүзеге асырылатын болады.

Компанияда тәуекел-менеджмент бөлімшесінің ұйымдастырушылық және талдамалық функцияларын күшейту, сондай-ақ құрылымдық бөлімшелердің тәуекелдерді басқарудағы рөлі мен жауапкершілігін олардың процестері, функционалы мен құзыреттері шеңберінде арттыру арқылы қызметтің барлық бағыттарында тәуекел-менеджменттің рөлін күшейту бойынша жұмыс жүргізілетін болады.

Компания қаржылық және қаржылық емес көрсеткіштердің тұтастығына кепілдік алуға, Компанияның мақсаттарына қол жеткізуге, сондай-ақ қызметтің барлық аспектілерінде саясаттар мен процедураларды іске асыруға ықпал ететін ішкі бақылау жүйесін құру жұмысын жалғастыратын болады.

Компанияның орнықты даму қағидаттарын енгізу бойынша міндеттері даму перспективасындағы негізгі міндеттердің бірі болып қала береді.

Адами ресурстардың әлеуетін арттыру, нәтижеге бағдарланған корпоративтік мәдениетті дамыту да Компанияның негізгі міндеттерінің бірі болып табылады.

Тиімді кадр саясатын жүзеге асыру Компанияның тиімділікті дамыту мен арттыруға елеулі үлес қосуға қабілетті кадрлардың жоғары білікті құрамын ұстап қалуына және тартуына, сондай-ақ адами ресурстарға салынған инвестициялардан барынша ықтимал пайда алуға мүмкіндік береді.

Стратегиялық міндеттерді ескере отырып, Компания ортамерзімді перспективада өтімдерді қабылдау мен қадағалаудың электрондық жүйесіне толығымен ауысады. Бұл жүйе қаржыландыру жөніндегі өтімді клиенттердің онлайн берулерін мүмкін етеді, бұл Компания қызметтерінің клиенттер үшін қолжетімділігін арттырады және өтімнің тіркелуден бастап ол

бойынша шешім қабылдауға дейінгі жағдайын бақылауға мүмкіндік береді.

Қазіргі заманғы үрдістер мен автоматтандыру жүйелерінің қарқынды дамуын назарға ала отырып, Компания 2023 жылы ҚазАгроҚаржының 2024-2033 жылдарға арналған Даму стратегиясын бірқатар модульдерді техникалық автоматтандыруға бейімділікпен әзірлеуді жоспарлап отыр:

- АӨК субъектілері үшін мобильді қолданба және жеке кабинет құру;
- лизингтік қызметтердің толық спектрін автоматтандырылған режимде ұсыну;
- қаржыландыру шарттарын қарау, шешімдер қабылдау және қол қою процестерін автоматтандыру;
- мемлекеттік деректер базаларымен интеграциялану;
- клиенттердің қажеттіліктерін болжау үшін аналитикалық платформа құру.

Бұл іс-шаралар Мемлекет басшысының автоматтандыру мен цифрлық трансформацияны дамытуға қатысты тапсырмаларына тікелей сәйкес келеді.

Жоғарыда аталған міндеттерді іске асыру еңбек шығындарын қысқартып қана қоймайды, сонымен қатар Компанияның қазіргі клиенттерінің қанағаттанушылығын арттыру және жаңа клиенттер тарту үшін тұтынушылық сұранысқа бағдарлана отырып, қызметтерді жетілдіру мен дамытуға жәрдемдесуге мүмкіндік береді.

Концептуалды жаңа қағидаттарды, тәсілдер мен процедураларды, сондай-ақ қызмет көрсетудің ашық және түсінікті тетіктерін енгізу сыртқы және ішкі мақсатты аудитория тарапынан сенім деңгейіне оң әсер етеді және Компанияның рентабельділігіне, акцияларының құндылығына және имиджіне әсер етеді.

Жиынтықта бұл іс-шаралар Компанияның АӨК лизингі нарығындағы позициясын сақтауына мүмкіндік береді.

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ

4

Қазақстан әлемдегі ең ірі майлы зығыр тұқымын өндіруші болып табылады.

Менеджменттің ұйымдастырушылық құрылымы

Корпоративтік басқару рейтингі

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерінің сақталуы туралы есеп

Бағалы қағаздар туралы және қатысушылар құрамы туралы мәліметтер

Жалғыз акционердің 2023 жылғы негізгі шешімдері

Директорлар кеңесі

Атқарушы орган

Акционерлік капиталдың құрылымы

Дивидендтер

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл

Корпоративтік этика

Ішкі бақылау жүйесі

Ішкі аудит қызметі

Сыртқы аудит

ЗЫҒЫР · ЛЁН · FLAX

Зығыр тұқымдасына жата-тын бір жылдық және көп жылдық шөптесін өсімдіктер туысы. Зығыр 150 сантиметрге дейін өседі, қатты сабақтары және үш жапырақшасы мен ақ жиегі бар көк гүлдері бар. Зығыр майы – құнды техникалық мәдениет. Оның тұқымынан жоғары сапалы май алынады, ол әртүрлі салаларда қолданылады.

ЗЫҒЫР

Зығыр майы кептіру тобына жатады және табиғи кептіру майларын, лактарды және бояулардың барлық түрлерін дайындауға арналған ең жақсылардың бірі болып саналады. Сонымен қатар, олар барлық ауылшаруашылық жануарлары үшін құнды жоғары ақуызды тағам торт немесе ұн алады. Сабаннан арқан мен ерескел маталарды иіруге арналған техникалық пакет пен қысқа талшық жасалады.

КОМПАНИЯ КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУДЫ ҚЫЗМЕТТІҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ, ТРАНСПАРЕНТТІЛІК ПЕН ЕСЕПТІЛІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ, ОНЫҢ БЕДЕЛІН НЫҒАЙТУ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ КАПИТАЛ ТАРТУ ШЫҒЫНДАРЫН АЗАЙТУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ҚАРАСТЫРАДЫ.

Корпоративтік басқару жүйесінің компоненттері:

Компанияның корпоративтік басқаруы әділеттілік, адалдық, жауапкершілік, мөлдірлік, кәсібилік және құзыреттілік негізінде құрылады.

1

АДАЛДЫҚ

Компания Жалғыз акционердің құқықтарын қорғайды және оның құқықтарының бұзылуы анықталған жағдайда пәрменді шаралар қабылдайды;

2

ЕСЕП БЕРУ

Компания Компанияның атқарушы органының Директорлар кеңесіне есептілігін және Директорлар кеңесінің Жалғыз акционерге есептілігін қамтамасыз етеді;

3

ЖАУАПКЕРШІЛІК

Компания Жалғыз акционердің заңды құқықтары мойындалуын қамтамасыз етеді, Компанияның қаржылық саулығы мен орнықтылығы мәселелері бойынша Компания мен Жалғыз акционер арасындағы ынтымақтастықты ынталандырады;

4

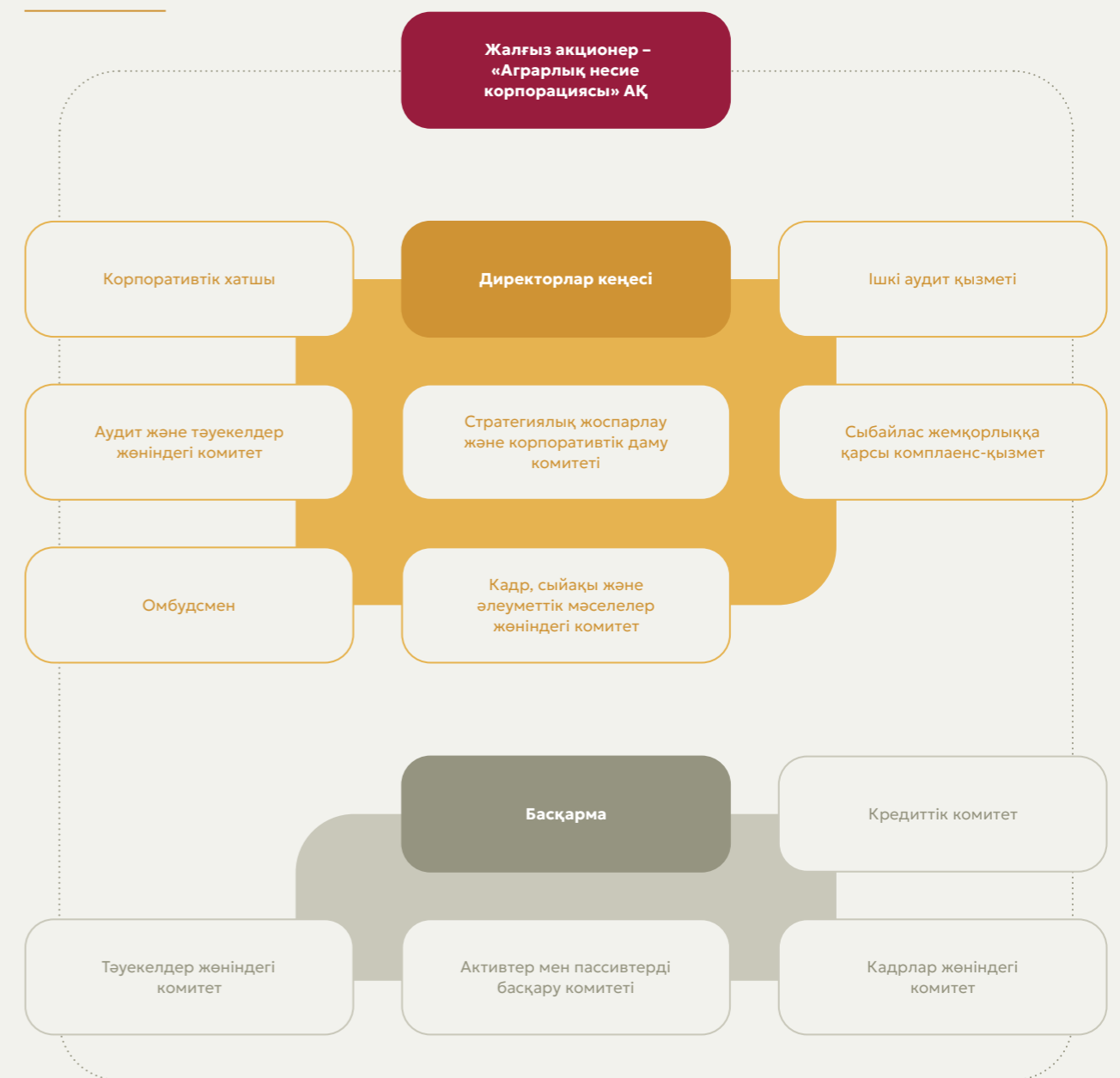
АШЫҚТЫҚ

Компания мүдделі тұлғалардың шешімдеріне әсер етуі мүмкін барлық маңызды мәселелер бойынша ақпараттың уақтылы және дұрыс ашылуын қамтамасыз етеді.

Компанияда корпоративтік басқарудың жолға қойылған жүйесі қалыптастырылған және жұмыс істейді, Компания мен оның органдарының қызметін реттейтін қажетті ішкі нормативтік құжаттар әзірленіп, бекітілді, ішкі бақылау, тәуекелдерді басқару және корпоративтік басқару бойынша бағалауды жүзеге асыратын ішкі аудит қызметі тиімді жұмыс істейді. Компаниядағы басқару процестері мен процедуралары заңнаманың, ішкі нормативтік құжаттардың сақталуын қамтамасыз ету және көрегенді және жауапты шешімдер қабылдау үшін оңтайлы жағдайлар жасалатындай құрылымдалған.

ҚазАгроҚаржының жоғары органы – Жалғыз акционер, басқару органы – Директорлар кеңесі, атқарушы органы – Басқарма.

МЕНЕДЖМЕНТТІҢ ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫ

Компанияның Директорлар кеңесі жанынан комитеттер құрылған, олардың құзыретіне аудит, тәуекелдер, стратегиялық жоспарлау, корпоративтік даму, кадр, сыйақы мәселелерін және әлеуметтік мәселелерді қарау кіреді. Компания қызметінің жекелеген бағыттары бойынша Басқарма үшін ұсынымдық сипаттағы шешімдер дайындау үшін, соның ішінде Басқарманың құзыретіне жатқызылған мәселелерді дайын-

дауды және алдын ала қарауды жүзеге асыру үшін Басқарма жанынан комитеттер құрылды.

Жалғыз акционермен өзара ықпалдасу Қазақстан Республикасының заңнамасына, Жалғыз акционердің айрықша құзыреті бекітілген ҚазАгроҚаржы Жарғысына және Компанияның Корпоративтік басқару кодексіне сәйкес жүзеге асырылады.

мен, Басқарма және Директорлар кеңесінің мүшелерімен сұхбат жүргізді, сондай-ақ Компанияның ішкі құжаттарымен бекітілген ішкі нормативтік құжаттар, рәсімдер зерделенді.

Корпоративтік басқару диагностикасының нәтижелері бойынша – корпоративтік басқару деңгейінің үздік практика талаптарына сәйкес келеді, 95,2% мөлшерінде баға алынды.

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ РЕЙТИНГІ

Корпоративтік басқару жүйесін жетілдіру және ашықтық деңгейін арттыру ҚазАгроҚаржының корпоративтік басқарудағы үздік тәжірибеге сәйкес корпоративтік даму мақсатына қол жеткізу бойынша негізгі міндеттерінің бірі болып табылады.

Корпоративтік басқару жүйесін сапалы мониторингтеу мақсатында Корпоративтік басу рейтингі Компанияның Даму стратегиясы қызметінің негізгі көрсеткіштерінің бірі ретінде енгізілген. Корпоративтік басқару жүйесінің тиімділігін ішкі бағалауды Компанияның ішкі аудит қызметі ішкі нормативтік құжаттарға сәйкес кемінде екі жылда бір рет жүргізеді.

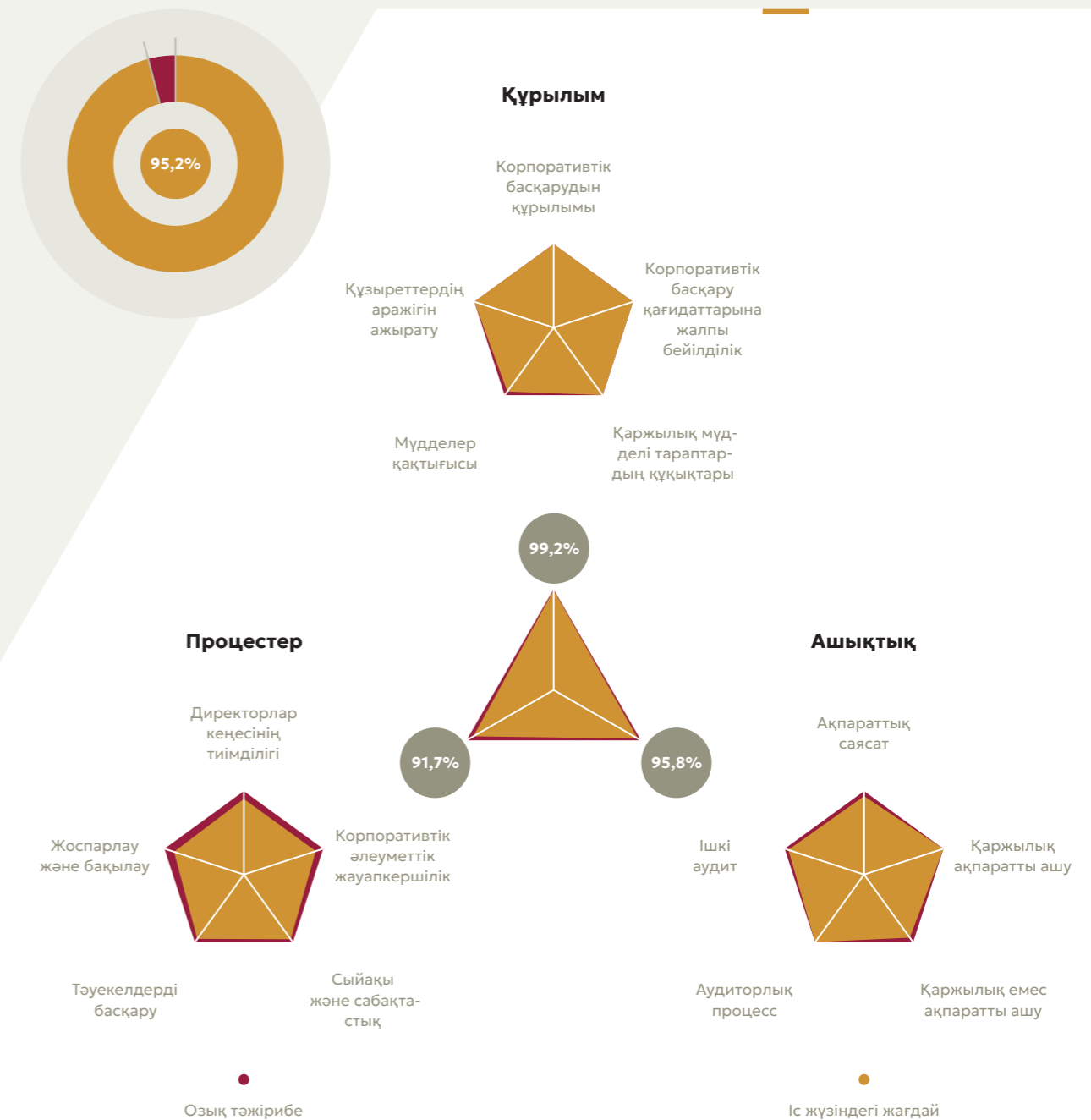
2023 жылы тәуелсіз ұйым корпоративтік басқарудың тиімділігіне бағалау жүргізді.

Компанияның корпоративтік басқару жүйесін тәуелсіз бағалаудың негізгі мақсаты Қаз-

АгроҚаржы корпоративтік басқару жүйесінің тиімділігін корпоративтік басқаруды диагностикалау әдістемесінің талаптары мен өлшемдеріне, корпоративтік басқару жөніндегі Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының (ЭЫДҰ) корпоративтік басқару қағидаттарына, корпоративтік басқару саласындағы өзекті озық тәжірибелерге және Қазақстан Республикасы заңнамасының өзге де қолданылатын халықаралық стандарттары мен талаптарына сәйкестігін талдау және бағалау болып табылады.

Корпоративтік басқаруды бағалау компоненттері: құрылымы, процестері, ашықтығы. Компоненттердің әрқайсысы корпоративті басқарудың ең жақсы тәжірибесіне сәйкес келетін ішкі компоненттер мен критерийлер жиынтығын қамтиды.

Корпоративтік басқару диагностикасын жүргізу кезінде сыртқы консультанттар жұмыскерлер-

Корпоративтік басқару мен шешім қабылдау жүйесін ұдайы жетілдіру Компанияның нәтижелілігі мен тиімділігін қамтамасыз ететін дамудың маңызды стратегиялық бағыты болып табылады. ҚазАгроҚаржы корпоративтік басқару жүйесін одан әрі дамыту мақсатында Компанияның Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 23 желтоқсандағы № 15 шешімімен «ҚазАгроҚаржы» АҚ корпоративтік басқару жүйесін жетілдіру жөніндегі 2022-2023 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары бекітілді. Корпоративтік басқару жүйесін жетілдіру жөніндегі іс-шаралар жоспарының орындалуы туралы есепті жыл сайын Компанияның директорлар Кеңесі қарайды.

Сондай-ақ, Директорлар кеңесінің шешімімен Компанияның Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің 2023 жылғы қызметін бағалау нәтижелері бекітілді. Жалпы жүргізілген бағалау нәтижелері бойынша Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің жұмысы оң бағаланып, тиімді деп танылады.

Компания менеджмент жүйесін корпоративтік басқарудың үздік тәжірибесінің стандарттарына келтіру арқылы корпоративтік басқару деңгейін арттыру бойынша жұмысты жалғастыруда.

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ КОДЕКСІНІҢ

ҚАҒИДАТТАРЫ МЕН ЕРЕЖЕЛЕРІНІҢ

САҚТАЛУЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП

Компания қызметін табысты ету, соның ішінде оның құндылығын арттыру үшін, қаржылық тұрақтылық пен табыстылықты қолдау үшін Компания өз қызметінде барлық мүдделі тараптардың құқықтары мен мүдделерін құрметтеу көзделген Корпоративтік басқару кодексін басшылыққа алады.

Корпоративтік басқару кодексінің негіз қалаушы қағидадары:

1. өкілеттіктердің аражігін ажырату қағидаты;
2. Жалғыз акционердің құқықтары мен мүдделерін қорғау қағидаты;
3. Директорлар кеңесі мен Басқарманың Компанияны тиімді басқаруы қағидаты;
4. орнықты даму қағидаты;
5. тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және ішкі аудит қағидаты;

6. корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын реттеу қағидаты;
7. Компания қызметі туралы ақпаратты ұсынуудың ашықтығы мен объективтілігі қағидадары.

Компания жыл сайын Корпоративтік басқару кодексінің қағидадары мен ережелерінің орындалуы бойынша есеп дайындайды, ол Директорлар кеңесінің отырысында қаралады. 2023 жылы ҚазАгроҚаржының Корпоративтік басқару кодексінің қағидадары мен ережелерінің сақталуы/сақтамалмауы туралы есеп Директорлар кеңесінің 2024 жылғы 29 сәуірдегі № 4 шешімімен бекітілген.

Компанияның 2023 жылы Корпоративтік басқару кодексінің қағидадары мен ережелерін сақтауын талдаудың қорытындысы ҚазАгроҚаржы

ішінара сақталатын 1 ережеден басқа, корпоративтік басқару кодексінің барлық қағидадары мен ережелерін сақтайтынын көрсетті.

2023 жылы ҚазАгроҚаржының Корпоративтік басқару кодексінің қағидадары мен ережелерінің сақталуы/сақтамалмауы туралы есептің қысқаша нұсқасы Жылдық есепке қосымшада келтірілген (толық нұсқасы Компанияның корпоративтік интернет-ресурсында орналастырылған www.kaf.kz).

БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР ТУРАЛЫ ЖӘНЕ ҚАТЫСУШЫЛАР

ҚҰРАМЫ ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТТЕР

«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ Директорлар кеңесі «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-ға тиесілі 100% жай акцияларын «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ-ның орналастырылатын жай акцияларына төлем ретінде «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ-ның Жалғыз акционері ретіндегі «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-ның өзінің «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ-ның акцияларын басымдықпен сатып алу құқығын өткізуі жолымен иеліктен шығару туралы 2022 жылғы 15 шілдедегі № 05/22 шешімін қабылдады.

Орналастырылған акцияларды төлеу 2022 жылғы 25 шілдеде «ҚазАгроҚаржы» АҚ-тың «Бәйтерек» «Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-ға тиесілі 100% жай акцияларын беру жолымен жүргізілді.

Компанияның жарияланған және орналастырылған жай акцияларының саны 2023 жылғы

31 желтоқсандағы жағдай бойынша жай акциялардың 102 837 204 данасын құрайды, Компанияның жай акцияларының санының өзгеруіне Директорлар кеңесі 2023 жылғы 2 мамырда «ҚазАгроҚаржы жарияланған акцияларының санын ұлғайту туралы» № 4 шешім қабылдады.

Компанияның дивидендтік Саясаты туралы ереже Жалғыз акционердің ҚазАгроҚаржыны басқаруға қатысумен байланысты құқықтарын, соның ішінде дивидендтер алу және таза табысты бөлуге қатысу құқықтарын регламенттейді. «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 30 мамырдағы № 5 шешімін орындау үшін, 2023 жылғы 14 маусымда «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ пайдасына 2022 жылға 10,3 млрд теңге мөлшерінде дивидендтер төлеу жүзеге асырылды, бұл Компанияның таза табысының 50% – құрайды.

ЖАЛҒЫЗ АКЦИОНЕРДІҢ 2023 ЖЫЛҒЫ

НЕГІЗГІ ШЕШІМДЕРІ

- Жылдық қаржылық есептілікті бекіту.
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ жылдық есебін бекіту.
- Директорлар кеңесінің мүшелерінің өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату және оларды сайлау.
- Компанияның Дивидендтік саясаты туралы ережені бекіту.
- Корпоративтік басқару кодексіне өзгерістер енгізу.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ

Директорлар кеңесі – заңнамамен және (немесе) Компания Жарғысымен Жалғыз акционердің және Басқарманың айрықша құзыреттеріне жатқызылған мәселелерді шешуді қоспағанда, Компания қызметіне жалпы басшылықты жүзеге асыратын басқару органы.

Директорлар кеңесі өз функцияларын Компанияның Жарғысына сәйкес жүзеге асырады және келесі мәселелерге ерекше назар аударады:

- Компанияның даму стратегиясын анықтау (бағыттары мен нәтижелері);
- даму жоспарын құру және мониторингтеу;
- тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқару жүйелерінің тиімді

жұмыс істеуін ұйымдастыру және қадағалау;

- Директорлар кеңесінің құрылымын негізгі стратегиялық жобалардың тиімді іске асырылуын бекіту және мониторингтеу;
- сайлау, сыйақы беру, сабақтастықты жоспарлау және Басқарма қызметін қадағалау;
- Компанияда Корпоративтік басқару кодексінің және іскерлік этика туралы ішкі құжаттардың сақталуы.

Директорлар кеңесінің құрамы теңдестірілген болып табылады, соның ішінде оның мүшелерінің біліктілігі, олардың тәжірибесі, білімі және іскерлік қасиеттері бойынша теңдестірілген және Жалғыз акционердің сеніміне ие.

Директорлар кеңесінің мүшелері ауыл шаруашылығы саласында, экономикада және бизнесті басқаруда, сондай-ақ құқықтануда мінсіз іскерлік беделге, білімге, дағдыларға және тәжірибеге ие.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Директорлар кеңесінің құрамына 6 адам кірді, оның ішінде Директорлар кеңесінің 2 мүшесі – тәуелсіз директорлар.

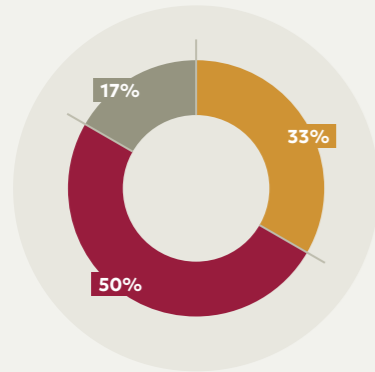
ҚазАгроҚаржы Директорлар кеңесінің төрағасы – «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ өкілі Айдапкелов Нұрболат Серғалиұлы.

Ұсынылған Директорлар кеңесінің құрамының өкілеттігі 2024 жылғы 16 маусымда аяқталады.

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ ҚҰРАМЫ

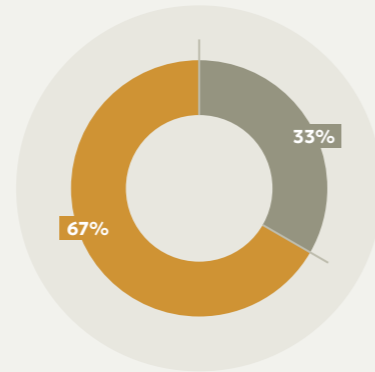
		Директорлар кеңесінің құрамына сайлау туралы шешімінің күні мен нөмірі
Айдапкелов Нұрболат Серғалиұлы	Директорлар кеңесінің төрағасы, «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Басқарма төрағасының бірінші орынбасары	Жалғыз акционердің 2022 жылғы 1 ақпандағы № 06/22 шешімі
Көшкімбаев Нияз Жеңісұлы	Директорлар кеңесінің мүшесі, «Бәйтерек «ҰБХ» АҚ Басқарушы директоры	Жалғыз акционердің 2022 жылғы 30 маусымдағы № 28/22 шешімі
Сапулатов Қайрат Қайыртұрылы	«Аграрлық несиесі корпорациясы» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, Басқарма төрағасының орынбасары	Жалғыз акционердің 2023 жылғы 31 қаңтардағы № 1 шешімі
Оразбаев Руслан Сағадатұлы	Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директор	Жалғыз акционердің 2021 жылғы 16 маусымдағы № 30/21 шешімі
Әлімұхамбетов Нұржан Ержанұлы	Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директор	Жалғыз акционердің 2023 жылғы 21 желтоқсандағы № 13 шешімі
Прашев Айдар Гилимович	Директорлар кеңесінің мүшесі, Басқарма Төрағасы	Жалғыз акционердің 2021 жылғы 16 маусымдағы № 30/21 шешімі

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ САНАТ БОЙЫНША ҚҰРЫЛЫМЫ, %

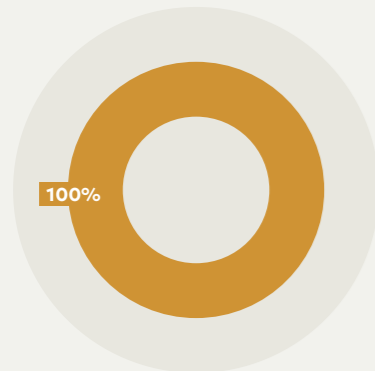
- Тәуелсіз директорлар
- Акционердің өкілдері
- Атқарушы директорлар

КОМПАНИЯНЫҢ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНДЕ ЖҰМЫС ІСТЕУ МЕРЗІМІ, %

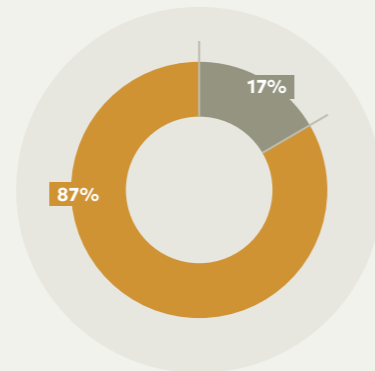
- бір жылға дейін
- бес жылға дейін

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ ГЕНДЕРЛІК ҚҰРЫЛЫМЫ, %

- Ерлер
- Әйелдер

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ ЖАС ҚҰРЫЛЫМЫ, %

- 40 жасқа дейін
- 40-45 жас

Директорлар кеңесінің құрамындағы 2023 жылғы өзгерістер

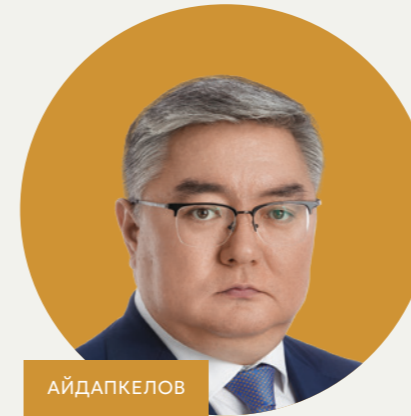
1. Жалғыз акционердің 2023 жылғы 31 қаңтардағы № 1 шешімімен Компанияның Директорлар кеңесінің мүшесі Әлия Ерболатқызы Мырзағалиеваның өкілеттігі мерзімінен бұрын тоқтатылды.
2. Жалғыз акционердің 2023 жылғы 31 қаңтардағы № 1 шешімімен Қайрат Қайыртарұлы Сапулатов жалғыз акционердің өкілі ретінде Компанияның Директорлар кеңесінің мүшесі болып сайланды.

3. Жалғыз акционердің 2023 жылғы 21 желтоқсандағы № 13 шешімімен Компанияның Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директор Сержан Нұраханұлы Мадиевтің өкілеттігі 2023 жылғы 14 қарашадан бастап мерзімінен бұрын тоқтатылды.

4. Жалғыз акционердің 2023 жылғы 21 желтоқсандағы № 13 шешімімен Нұржан

Ержанұлы Әлімұхамбетов Директорлар кеңесінің тәуелсіз директоры ретінде Компанияның Директорлар кеңесінің мүшесі болып сайланды.

Директорлар кеңесінің құрамы

АЙДАПКЕЛОВ

НҮРБОЛАТ СЕРҒАЛИҰЛЫ

ҚазАгроҚаржы Директорлар кеңесінің төрағасы, Жалғыз акционерінің өкілі.

1979 жылы 22 шілдеде туған, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- Қазақ мемлекеттік басқару Академиясы, «Бухгалтерлік есеп және аудит» мамандығы бойынша.

- Қазақ гуманитарлық-заң университеті, «Құқықтану» мамандығы бойынша.

Еңбек қызметі туралы мәліметтер:

- 2022 жылдан бастап – «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ Басқарма төрағасының бірінші орынбасары.
- 2020 жылдан бастап 2022 жылға дейін – Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігінің Ұлттық статистика бюросының басшысы.
- 2016 жылдан бастап 2020 жылға дейін – ҚР Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің төрағасы.

Атқаратын басқа лауазымдары:

- «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» акционер-

лік қоғамының Басқармасы төрағасының бірінші орынбасары.

- «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы.
- «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

КӨШКІМБАЕВ

НИЯЗ ЖЕЖІСҰЛЫ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, Жалғыз акционерінің өкілі.

1979 жылы 5 қыркүйекте дүниеге келген, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті, «Электрмен жабдықтау және электрлендіру» мамандығы бойынша.
- Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті, «Экономика (әлеуметтік салада және салаларда)» мамандығы бойынша.

Еңбек қызметі

туралы мәліметтер:

- 2022 жылдан бастап – «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ басқарушы директоры.

- 2020 жылдан бастап 2022 жылға дейін – Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігінің Ұлттық статистика бюросы басшысының орынбасары.
- 2017 жылдан 2020 жылға дейін – Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті төрағасының орынбасары.
- 2010 жылдан 2014 жылға дейін – Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі директорының орынбасары, Қаржы және құжаттамалық қамтамасыз ету департаментінің директоры.
- 2009 жылдан 2010 жылға дейін – Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің төраға кеңесшісінің м.а., кеңесшісі.
- 2007 жылдан 2009 жылға дейін – «ҚазАгро» ұлттық холдингі» АҚ Экономика және қаржы департаментінің, қаржы департаментінің менеджері, бас менеджері.
- 2007 жылдан 2007 жылға дейін – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі Бюджеттік департаментінің, қаржылық қамтамасыз ету департаментінің бас маманы.
- 2006 жылдан 2007 жылға дейін – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің

мемлекеттік бюджеттің атқарылуын талдау және әдіснамасы департаментінің, жиынтық-талдау департаментінің бас маманы.

- 2005 жылдан 2006 жылға дейін – Астана қаласы Экономика және бюджеттік жоспарлау департаментінің маманы, бөлім бастығы.

Атқаратын басқа лауазымдары:

- «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Басқарушы директоры.
- «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

САПУЛАТОВ

ҚАЙРАТ ҚАЙЫРТАРҰЛЫ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, Жалғыз акционерінің өкілі.

1984 жылы 12 тамызда дүниеге келді, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- М. Қозыбаев ат. Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті, «Қаржы және несие» мамандығы бойынша.

Еңбек қызметі

туралы мәліметтер:

- 2024 жылдан бастап – «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі.
- 2020 жылдан 2021 жылға дейін – «Қазақстанның мемлекеттік-жекешелік әріптестік орталығы» АҚ басқарушы директоры, Басқарма мүшесі.

- 2019 жылдан 2020 жылға дейін – «Қазақстанның мемлекеттік-жекешелік әріптестік орталығы» АҚ атқарушы директоры.
- 2018 жылдан 2019 жылға дейін – «ҚазАгроӨнім» АҚ Басқарма төрағасы.
- 2009 жылдан 2018 жылға дейін – «ҚазАгро» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ құрылымында әртүрлі басшылық позицияларда жұмыс істеді.

Атқаратын басқа лауазымдары:

- «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

ПРАШЕВ

АЙДАР ГИЛИМОВИЧ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның Директорлар кеңесінің мүшесі, Басқармасының Төрағасы.

1983 жылы 29 қыркүйекте дүниеге келген, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- Алматы қ. Экономика және статистика академиясы, «Персоналды басқару, экономист» мамандығы бойынша.
- Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті, «Менеджмент» (Экономика және бизнес магистрі) мамандығы бойынша.

Еңбек қызметі

туралы мәліметтер:

- 2021 жылдан бастап – «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасы.

- 2020 жылдан 2021 жылға дейін – «ҚазАгроҚаржы» АҚ басқарушы директоры, Басқарма мүшесі.
- 2009 жылдан 2019 жылға дейін – «ҚазАгроҚаржы» АҚ Атырау облысы, Ақтөбе облысы және Қостанай облысы бойынша филиалдарының директоры.
- 2007 жылдан 2008 жылға дейін – «Казкоммерцбанк» АҚ.
- 2006 жылдан 2007 жылға дейін – «ҚР Қаржы министрлігі Кедендік бақылау комитетінің Ақтөбе облысы бойынша Кедендік бақылау департаменті» ММ кедендік бақылау инспекторы.

Атқаратын басқа лауазымдары:

- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқармасының Төрағасы.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

ОРАЗБАЕВ

РУСЛАН САҒАДАТҰЛЫ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор.

1983 жылы 7 сәуірде дүниеге келген, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- С.Сейфуллин атындағы Ақмола аграрлық университеті, «Қаржы және несие» мамандығы бойынша.
- Еуразия гуманитарлық институты, «Құқықтану» мамандығы бойынша.

Еңбек қызметі

туралы мәліметтер:

- 2021 жылдан 2022 жылға дейін – «Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы» КЕАҚ қаржы және экономика

жөніндегі басқарушы директоры, Басқарма мүшесі.

- 2018 жылдан 2019 жылға дейін – «АВТОКЭШ» Ломбард» ЖШС ломбард директоры.
- 2017 жылдан 2018 жылға дейін – «Стандарт» сақтандыру компаниясы» АҚ атқарушы директоры.
- 2017 жылы – «Астана Банк» АҚ вице-президенті, Астана қ.
- 2017 жылы – «NEXUM» ЖШС заң компаниясы бас директорының орынбасары.
- 2017 жылдан 2018 жылға дейін – «Астана Банк» АҚ басқарушы директоры, Астана қ.
- 2016 жылдан 2017 жылға дейін – «Астана Банк» АҚ Директорлар Кеңесі төрағасының кеңесшісі.
- 2015 жылдан 2019 жылға дейін – «Қаржы орталығы» АҚ (Қазақстан Республикасы Білім министрлігінің жанындағы) тәуелсіз директоры, Директорлар кеңесінің мүшесі.
- 2015 жылдан 2017 жылға дейін – «Астана Банк» АҚ өңірлік басқарушы директоры, Астана қаласындағы Филиалдарның директоры.

Атқаратын басқа

лауазымдары:

- жоқ.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

ӘЛІМҰХАМБЕТОВ

НҰРЖАН ЕРЖАНҰЛЫ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор.

1959 жылы 07 қарашада туған, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- Қазақ дене шынықтыру институты «Дене шынықтыру және спорт» мамандығы бойынша.
- Абай ат. Қазақ педагогикалық институты, «Педагогика әдіснамасы» мамандығы бойынша (аспирантура).
- «Экономика және менеджмент», «корпоративтік менеджмент» біліктілігі бойынша Алматы менеджмент мектебі (MBA дәрежесі).

Еңбек қызметі

туралы мәліметтер:

- 2023 жылдан бастап – «KazakhExport» ЭСК АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директоры.
- 2022 жылдан бастап – «Базель» сақтандыру компа-

ниясы» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы, тәуелсіз директоры.

- 2022 жылдан бастап – «QazExpoCongress» ұлттық компаниясы» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директоры.
- 2020 жылдан – «Sinoasia B&R» СК» (Синозия Биендар) АҚ Басқарма төрағасының кеңесшісі.
- 2018 жылдан 2019 жылға дейін – «Қазагрогарант» АҚ тәуелсіз директоры, Директорлар кеңесінің мүшесі.
- 2017 жылдан 2021 жылға дейін – «ҚДБ-Лизинг» АҚ тәуелсіз директоры, («Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ) Директорлар кеңесінің мүшесі.
- 2017 жылдан 2019 жылға дейін – Назарбаев Университетінің УМС «Ұлттық онкология және трансплантология ғылыми орталығы» АҚ тәуелсіз директоры, Директорлар кеңесінің мүшесі.
- 2013 жылдан 2018 жылға дейін – «Kompetenz» сақтандыру компаниясы» АҚ Директорлар кеңесінің кеңесшісі.
- 2013 жылдан 2018 жылға дейін – «Trust Insurance» сақтандыру компаниясы» АҚ Басқарма төрағасының кеңесшісі.
- 2009 жылдан 2013 жылға дейін – «Мемлекеттік аннуитеттік компания» Өмірді сақтандыру компаниясы» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, Басқарма төрағасы.
- 2009 жылы – «Қазақстан қаржыгерлер қауымдастығы»

ЗТБ Кеңесі төрағасының кеңесшісі.

- 1998 жылдан 2009 жылға дейін – «Қазақстан Халық банкінің жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ вице-президенті, Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма төрағасының бірінші орынбасары, Басқарма төрағасының орынбасары.
- 1992 жылдан 1998 жылға дейін – «Д.А. Қонаев Халықаралық қоры» ҚҚ сыртқы экономикалық байланыстар жөніндегі директоры, бас директоры.
- 1985 жылдан 1988 жылға дейін – Өскемен құрылыс-жол институтында Шет тілдері кафедрасының ассистенті.

Атқаратын басқа лауазымдары:

- «Sinoasia B&R» СК» (Синозия Биендар) АҚ Басқарма Төрағасының кеңесшісі, «QazExpoCongress» ұлттық компаниясы» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директоры, «Базель» сақтандыру компаниясы» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы, тәуелсіз директоры, «KazakhExport» ЭСК АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директоры.

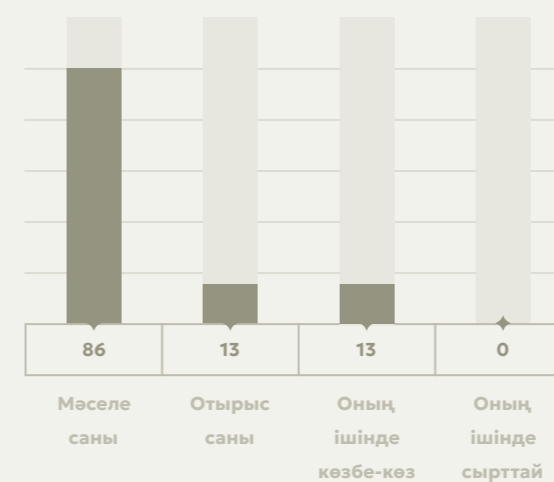
«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

Директорлар кеңесінің қызметі

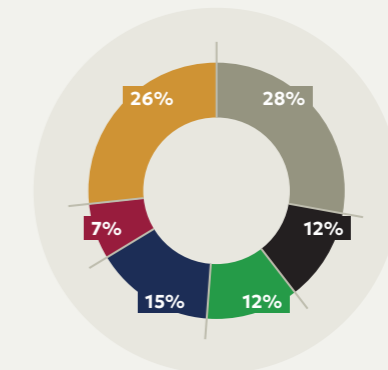
Директорлар кеңесінің қызметі кәсіби біліктілік, парасаттылық пен сақтық, адалдық пен объективтілік қағидаттарына, Жалғыз акционердің құқықтарын қорғау қағидатына негізделеді.

2023 жылы Директорлар кеңесінің 13 отырысы өткізілді. 86 мәселе қаралып, шешімдер қабылданды.

2023 ЖЫЛҒЫ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ ЖҰМЫСЫ

2023 ЖЫЛЫ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ ҚАРАҒАН МӘСЕЛЕРДІҢ ҚҰРЫЛЫМЫ

- Ішкі құжаттарды, оның ішінде жоспарларды қарау
- Есеп беру
- Ішкі аудит мәселелері
- Кадрлық мәселелер және сыйақы мәселелері
- Тәуекелдер
- Қызмет бойынша өзге де мәселелер

Қабылданған негізгі шешімдер келесі мәселелерге қатысты болды:

- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Ақпараттық технологиялар және ақпараттық қауіпсіздік жүйелерінің аудиті «аудиторлық есебін бекіту;
- тәуекелдер бойынша есептерді, тәуекелдер картасын, тәуекелдер тіркелімін бекіту;
- омбудсмен жұмысы туралы есепті бекіту;
- ішкі аудит қызметінің жұмысы туралы есептерді бекіту;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің жұмысы туралы есептерді бекіту;
- Директорлар кеңесінің, Директорлар кеңесі комитеттерінің және корпоративтік хатшының жұмысы туралы есептерді бекіту;
- облигацияларды шығару және шығару шарттарын анықтау;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ міндеттемелерін «ҚазАгроҚаржы» АҚ меншікті капиталы мөлшерінің 10 және одан да көп пайызын құрайтын шамаға ұлғайту туралы;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ ақпараттық қауіпсіздікті дамытудың 2023 жылға арналған стратегиясын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекіту;
- қаржыландырудың жалпы шарттарын бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ облигациялар ұстаушыларының жалпы жиналысын өткізу регламентін бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның жасауға мүддесі бар мәмілелер жасасуы;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ ішкі кредиттік саясатын жаңа редакцияда бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ ақпараттық қауіпсіздік саясатын жаңа редакцияда бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерінің сақталуы/сақталмауы туралы есепті бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2022 жылғы жылдық қаржылық есептілігін алдын ала бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма мүшелерінің 2022 жылғы қызметінің негізгі көрсеткіштерінің орындалуы туралы есепті бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесі комитеттерінің мүшесін сайлау;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2024-2028 жылдарға арналған даму жоспарын бекіту;
- Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің 2022 жылғы қызметін бағалау нәтижелерін қарау;
- 2024 жылға арналған тәуекелдердің негізгі индикаторларын бекіту;
- 2024 жылға арналған «ҚазАгроҚаржы» АҚ тәуекел-тәбетін бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ бизнес-процестерінің, тәуекелдері мен бақылауларының матрицасын жаңа редакцияда бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ аудит облыстарының картасын және «ҚазАгроҚаржы» АҚ Ішкі аудит қызметінің 2024 жылға арналған жылдық аудиторлық жоспарын бекіту туралы;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің 2024 жылға арналған жұмыс жоспарын бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметінің 2024 жылға арналған жұмыс жоспарын бекіту;
- қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және «ҚазАгроҚаржы» АҚ терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мақсатында ішкі бақылау қағидаларына өзгерістер мен толықтыруларды бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2024-2033 жылдарға арналған даму стратегиясын бекіту;
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма мүшелері қызметінің негізгі көрсеткіштерінің карталарын және олардың 2024 жылға арналған нысаналы мәндерін бекіту.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ МҮШЕЛЕРІНІҢ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ МЕН ОНЫҢ КОМИТЕТТЕРІНІҢ ОТЫРЫСТАРЫНА ҚАТЫСУЫ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

Т. А. Ә.	Директорлар кеңесінің отырыстары	Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму комитетінің отырыстары	Аудит және тәуекелдер комитетінің отырыстары	Кадр, сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеттің отырыстары
Айдапкелов Н.С.	13/13	-	-	-
Көшкімбаев Н.Ж.	13/13	-	-	-
Сапулатов К. К.	11/12*	-	-	-
Мырзағалиева Ә. Е.	1/1	-	-	-
Оразбаев Р.С.	13/13	11/11	11/11	10/10
Мәдиев С.Н.	10/10	9/9	9/9	8/8
Әлімұхамбетов Н.Е.	2/2	2/2	2/2	2/2
Прашев А. Г.	13/13	-	-	-

* – Еңбек демалысы

Директорлар кеңесінің комитеттері

Комитеттер Директорлар кеңесінің консультативтік-кеңесші органдары болып табылады.

Комитеттер анағұрлым маңызды мәселелер шеңбері бойынша олар Директорлар кеңесінің отырысында қаралғанға дейін егжей-тегжейлі талдау жүргізу және ұсынымдар әзірлеу үшін құрылған. Комитеттер қарайтын мәселелер бойынша түпкілікті шешімді Директорлар кеңесі қабылдайды.

Компанияның Директорлар Кеңесі жанынан Директорлар кеңесінің мынадай комитеттері құрылған және жұмыс істейді:

- Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму комитеті;

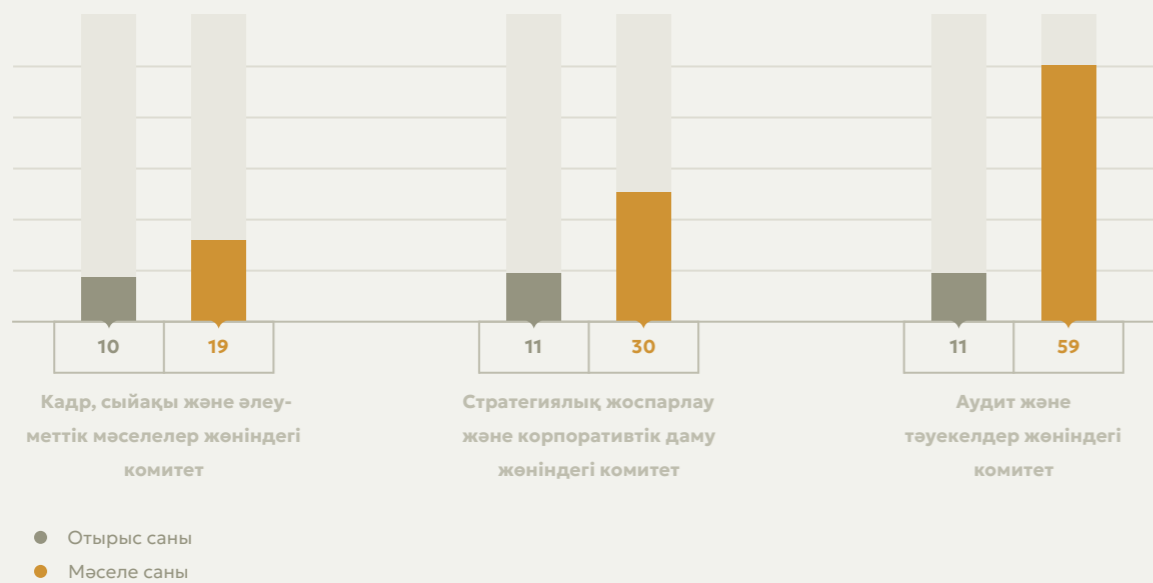
- Аудит және тәуекелдер жөніндегі Комитет;
- Кадр, сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет.

Корпоративтік басқарудың жалпы қабылданған қағидаттарына сәйкес Директорлар кеңесінің комитеттерін тәуелсіз директорлар болып табылатын Директорлар кеңесінің мүшелері басқарады.

Комитеттердің қызметі Директорлар кеңесі бекітетін, комитет мүшелерінің құрамы, құзыреті, сайлау тәртібі, комитеттердің жұмыс тәртібі, сондай-ақ олардың мүшелерінің құқықтары мен міндеттері туралы ережелер бар ішкі құжаттармен реттеледі.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ КОМИТЕТТЕРІНІҢ 2023 ЖЫЛҒЫ ЖҰМЫСЫ

Директорлар кеңесінің аудит және тәуекелдер жөніндегі комитеті

Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитеттің негізгі функцияларына ішкі және сыртқы аудит, қаржылық есептілік, ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару, Қазақстан Республикасының заңнамасын, ішкі құжаттарды сақтау мәселелері және Директорлар кеңесінің тапсырмасы бойынша өзге де мәселелер жатады.

Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитеттің құрамы:

- ♦ **Комитет төрағасы** – Мадиев Сержан Нұраханұлы (14.11.2023 ж. дейін);
- ♦ **Комитет төрағасы** – Әлімұхамбетов Нұржан Ержанұлы (21.12.2023 ж. бастап);
- ♦ **комитет мүшесі** – Оразбаев Руслан Сағадатұлы.

2023 жылы Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитет барлығы 11 отырыс өткізіп, 59 мәселе қаралды.

Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитеттің отырыстарында мынадай негізгі мәселелер қаралды:

- ♦ «ҚазАгроҚаржы «АҚ ақпараттық технологиялар және ақпараттық қауіпсіздік жүйелерінің аудиті» аудиторлық есепті қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ ақпараттық технологиялар және ақпараттық қауіпсіздік жүйелерінің аудиті» аудит нәтижелері бойынша аудит объектісі ұсынған түзету және/немесе алдын алу іс-қимылдарының жоспарын бекіту туралы» мәселені алдын ала қарау туралы».
- ♦ «Уақытша еркін өтімділікті және контрагент-банктерге лимиттердің сақталуын басқару аудиті» аудиторлық есепті қарау туралы.

- ♦ «Шымкент қаласы және Түркістан облысы бойынша филиалдың негізгі қызметінің аудиті» аудиторлық есебін қарау туралы.
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ омбудсменінің 2022 жылғы жұмысы туралы есепті қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ ақпараттық қауіпсіздікті дамытудың 2022 жылға арналған стратегиясын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының орындалуы туралы есепті қарау туралы» мәселені алдын ала қарау туралы».
- ♦ «Ішкі аудит қызметінің жұмысы туралы есептерді қарау туралы».
- ♦ «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметінің есептерін қарау туралы».
- ♦ «Сатып алу процесінің аудиті» аудиторлық есебін қарау туралы».
- ♦ «Бағалы құжаттарды есепке алу және сақтау аудиті» аудиторлық есебін қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ ақпараттық қауіпсіздікті дамытудың 2023 жылға арналған стратегиясын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекіту туралы» мәселені алдын ала қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2022 жылғы жылдық қаржылық есептілігін алдын ала бекіту туралы, Жалғыз акционерге 2022 жылдың қорытындысы бойынша алынған таза кірісті бөлу туралы ұсыныстар енгізу, жай акциялар бойынша дивидендтер төлеу және 2022 жылдың қорытындысы бойынша бір жай акцияға есептегендегі дивиденд мөлшерін бекіту, Жалғыз акционердің «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның және оның лауазымды тұлғаларының әрекеттеріне қатысты өтініштері туралы ақпаратты қарау, ҚазАгроҚаржы Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелеріне сыйақы мөлшері мен құрамы туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- ♦ «Мүдделілік болуына орай «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның мәмілені жасасуы туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- ♦ «Басқарма мүшелері қызметінің негізгі көрсеткіштерінің орындалуын бағалау» аудиторлық есебін қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2024 жылға негізгі тәуекел индикаторларын және тәу-

екел-тәбетін бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы

- ♦ «Ақшалай қаражатты тарту және басқару процесінің аудиті» аудиторлық есебін қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ Ақпараттық қауіпсіздік саясатын жаңа редакцияда бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ тәуекелдер жөніндегі есептерді, «ҚазАгроҚаржы» АҚ тәуекелдер картасын және тәуекелдер тіркелімін бекіту туралы» мәселелерін алдын ала қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ бизнес-процестерінің, тәуекелдері мен бақылауларының матрицасын жаңа редакцияда бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- ♦ «Ақтөбе облысы бойынша филиалдың негізгі қызметінің аудиті» аудиторлық есебін қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ аудит облыстарының картасын және «ҚазАгроҚаржы» АҚ Ішкі аудит қызметінің 2024 жылға арналған жылдық аудиторлық жоспарын қарау туралы»;
- ♦ «Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және «ҚазАгроҚаржы» АҚ терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мақсатында ішкі бақылау қағидаларына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- ♦ «Қызылорда облысы бойынша филиалдың негізгі қызметінің аудиті» аудиторлық есебін қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметінің 2024 жылға арналған жұмыс жоспарын бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитетінің 2024 жылға арналған жұмыс жоспарын бекіту туралы.
- ♦ «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2023 жылғы аудитін жүзеге асыратын «КПМГ Аудит» ЖШС аудиторлық ұйымын тыңдау.

Директорлар кеңесінің Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму жөніндегі комитеті

Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму комитетінің негізгі функциялары ҚазАгроҚаржы қызметінің басым бағыттарын және оның даму стратегиясын әзірлеу мәселелері, соның ішінде Компания қызметінің тиімділігін арттыруға, оның қызметінің рентабельді болуына және орнықты дамуына ықпал ететін іс-шараларды әзірлеу мәселелері бойынша ұсынымдар әзірлеу және Компанияның Директорлар кеңесіне ұсыну болып табылады.

Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму комитетінің құрамы:

- **комитет төрағасы** – Оразбаев Руслан Сағадатұлы;
- **комитет мүшесі** – Мадиев Сержан Нұраханұлы (14.11.2023 ж. дейін);
- **комитет мүшесі** – Әлімұхамбетов Нұржан Ержанұлы (21.12.2023 ж. бастап).

2023 жылы Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму комитеті барлығы 11 отырыс өткізіп, 30 мәселе қарады.

Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму комитетінің отырыстарында мынадай негізгі мәселелер қаралды:

- «ҚазАгроҚаржы» АҚ корпоративтік басқару жүйесін жетілдіру жөніндегі 2022-2023 жылдарға арналған 2022 жылғы іс-шаралар жоспарының орындалуы жөніндегі есепті бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін сақтау/сақтамау туралы 2022 жылғы есепті

бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».

- «Облигацияларды шығару және шығару шарттарын айқындау туралы» мәселелерді алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Жалғыз акционерінің қарауына «ҚазАгроҚаржы» АҚ жарияланған акцияларының санын ұлғайту туралы» мәселені алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ жарияланған акцияларын орналастыру (өткізу) туралы, жарияланған акциялар саны шегінде орналастырылатын (өткізілетін) акциялардың саны, оларды орналастыру (өткізу) тәсілі мен бағасы туралы» мәселені алдын ала қарау туралы мәселесін алдын ала қарау».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Жалғыз акционерінің қарауына «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2022 жылғы жылдық есебін бекіту туралы» мәселені шығару туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Жалғыз акционерінің қарауына «ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамының корпоративтік басқару кодексіне өзгерістер енгізу туралы» мәселесін шығару туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ жалпы қаржыландыру шарттарын жаңа редакцияда бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2019-2023 жылдарға арналған түзетілген даму жоспарының орындалуы жөніндегі 2022 жылғы есепті бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2019-2023 жылдарға арналған түзетілген даму жоспарын бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ облигацияларын ұстаушылардың жалпы жиналысын өткізу регламентін бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».

- «ҚазАгроҚаржы» АҚ ішкі кредиттік саясатын жаңа редакцияда бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2024-2028 жылдарға арналған даму жоспарын бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамының 2024-2033 жылдарға арналған даму стратегиясын бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму жөніндегі комитетінің 2024 жылға арналған жұмыс жоспарын бекіту туралы».

Директорлар кеңесінің Кадр, сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеті

Комитеттің негізгі функцияларына тағайындау (сайлау), уәждемелік ҚНҚ белгілеу, қызметті бағалау, сыйақы беру және Басқарма Төрағасы мен мүшелерінің сабақтастығын жоспарлау мәселелері, Корпоративтік хатшыны тағайындау және оған сыйақы беру мәселелері, сондай-ақ Директорлар кеңесінің құрамына қатысты көрсетілген мәселелерді қарауға Жалғыз акционер мұндай өкілеттіктер берген жағдайларда қатысу жатады.

Кадр, сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеттің құрамы:

- **комитет төрағасы** – Оразбаев Руслан Сағадатұлы;
- **комитет мүшесі** – Мадиев Сержан Нұраханұлы (14.11.2023 ж. дейін);
- **комитет мүшесі** – Әлімұхамбетов Нұржан Ержанұлы (21.12.2023 ж. бастап).

2023 жылы Кадр, сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет барлығы 10 отырыс өткізіп, 19 мәселе қарады.

Кадр, сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеттің отырыстарында мынадай негізгі мәселелер қаралды:

- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің, Директорлар кеңесі комитеттерінің және корпоративтік хатшысының жұмысы туралы есептерді бекіту туралы» мәселелерді алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ омбудсменінің 2022 жылғы жұмысы туралы есепті қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің 2022 жылғы қызметін бағалау нәтижелерін бекіту туралы» мәселесін алдын ала қарау туралы».
- «Кадр қызметі бойынша «ҚазАгроҚаржы» АҚ кейбір ішкі нормативтік құжаттарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» мәселені алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ басшы жұмыскерлері қызметінің негізгі көрсеткіштерінің карталарына өзгерістер мен толықтыру енгізу және олардың 2023 жылға арналған нысаналы мәндері туралы» мәселені алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ кадр резервінің мүшелерімен кездесу».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің 2024 жылға арналған жұмыс жоспарын бекіту және «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің қызметіне 2023 жылдың қорытындысы бойынша бағалау жүргізу туралы» мәселені алдын ала қарау туралы».
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитетінің 2024 жылға арналған жұмыс жоспарын бекіту туралы».

Іріктеу және тағайындау

Директорлар кеңесінің сандық құрамын Жалғыз акционер айқындайды.

Жалғыз акционер «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның Директорлар кеңесінің мүшелерін Қазақстан Республикасының заңнамасында, Компанияның Жарғысында және ішкі құжаттарында айқындалған тәртіппен, кандидаттардың құзыреттерін, дағдыларын, жетістіктерін, іскерлік беделі мен кәсіби тәжірибесін ескере отырып, сайлайды.

Директорлар кеңесінің жекелеген мүшелерін немесе оның толық құрамын жаңа мерзімге қайта сайлау кезінде Компанияның Директорлар кеңесінің мүшелерінің қызметін бағалау нәтижелері назарға алынады.

Директорлар кеңесінің құрамына кандидаттарды іріктеу кезінде мыналар назарға алынады:

1. басшылық лауазымдардағы жұмыс тәжірибесі;
2. Директорлар кеңесінің мүшесі ретіндегі жұмыс тәжірибесі;
3. жұмыс тәжірибесі;
4. білімі, мамандығы, сонымен қатар халықаралық сертификаттардың болуы;
5. бағыттар мен салалар бойынша кемінде 2 (екі) жыл құзыретінің/басшылық тәжірибесінің болуы (активтер портфеліне байланысты салалар өзгеруі мүмкін);
6. іскерлік беделі;
7. тікелей немесе ықтималды мүдделер қақтығысының болуы;
8. «Сертификатталған директор» директордың кәсіби сертификаты болуы (тәуелсіз директорлар үшін).

Директорлар кеңесіне мына тұлғалар сайлана алмайды:

- Компаниямен бәсекелес заңды тұлғаның қатысушысы, атқарушы органының бас-

шысы, басқару органының мүшесі немесе жұмыскері болып табылатын;

- бұрын сыбайлас жемқорлық қылмыс жасаған;
- Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен өтелмеген немесе алынып тасталмаған соттылығы бар;
- белгіленген тәртіппен банкрот деп танылған басқа заңды тұлғаны мәжбүрлеп тарату немесе оның акцияларын мәжбүрлеп сатып алу немесе оны консервациялау туралы шешім қабылданғанға дейін бір жылдан аспайтын кезеңде басқа заңды тұлғаның Директорлар кеңесінің төрағасы, атқарушы органының бірінші басшысы, бірінші басшысының орынбасары, бас бухгалтері болған. Көрсетілген талап белгіленген тәртіппен банкрот деп танылған басқа заңды тұлғаны мәжбүрлеп тарату немесе оның акцияларын мәжбүрлеп сатып алу немесе оны консервациялау туралы шешім қабылданған күннен кейін 5 (бес) жыл бойы қолданылады;
- Жалғыз акционердің өкілі болып табылатын директорлар кеңесінің мүшесін қоспағанда, 4 (төрт) және одан да көп компаниялардың Директорлар кеңесінің мүшесі болып табылатын.

Директорлар кеңесінің өкілеттік мерзімін Жалғыз акционер белгілейді.

Тәуелсіз директорлар 3 (үш) жылдан аспайтын мерзімге сайланады, кейіннен, қызметтің қанағаттанарлық нәтижелері болған жағдайда, тағы 3 жылға дейін мерзімге қайта сайлануы мүмкін.

Директорлар кеңесінің құрамына қатарынан 6 (алты) жылдан астам мерзімге кез келген сайлану мерзімі (мысалы, үш жылдық екі мерзім) Директорлар кеңесінің мүшесінің жұмысының нәтижелері мен оның қызметін бағалаудың

нәтижелерін, сондай-ақ Компанияның ішкі құжатында белгіленген тәртіппен Директорлар кеңесінің құрамын сапалы жаңарту қажеттілігін ескере отырып, ерекше қаралуы тиіс.

Директорлар кеңесіне тәуелсіз директорлардың арасынан бір адам қатарынан 9 (тоғыз) жылдан астам мерзімге (мысалы, үш жылдық

үш мерзімге) сайлана алмайды. Ерекше жағдайларда 9 (тоғыз) жылдан астам мерзімге сайлауға жол беріледі, бұл ретте мұндай адамды Директорлар кеңесіне сайлау жыл сайын немесе өзге мерзімде, Директорлар кеңесінің осы мүшесін сайлаудың қажеттігі және осы фактінің шешімдер қабылдаудың тәуелсіздігіне әсері егжей-тегжейлі түсіндіріле отырып, өтеді.

Директорлар кеңесі мүшелерінің кәсіби салалардағы құзыреттері

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің мүшелері өз функцияларын тиімді орында-

уға мүмкіндік беретін жоғары құзыреттілік деңгейіне және үлкен жұмыс тәжірибесіне ие.

Негізгі құзыреттер, дағдылар және тәжірибе	Айдапкелов Н.С.	Көшкімбаев Н.Ж.	Сапулатов К. К.	Оразбаев Р.С.	Әлімұхамбетов Н.Е.	Прашев А. Г.
Тәуекелдерді басқару және аудит	+				+	
Стратегиялық жоспарлау	+	+	+	+	+	+
Қаржы және экономика	+	+	+	+	+	+
Бизнес-басқару		+		+	+	+
Адам ресурстарын басқару	+	+	+			+
Юриспруденция	+			+		

Тәуелсіздік

Директорлар кеңесінің құрамында тәуелсіз директорлардың болуы және қатысуы міндетті.

Директорлар кеңесіне тәуелсіз директор болып сайлануға кандидат:

- «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 1-бабының 20-тармағына сәйкес тәуелсіз директордың анықтамасына сай болуы тиіс:

тәуелсіз директор – осы акционерлік қоғамның үлестес тұлғасы болып табылмайтын және өзі директорлар кеңесіне сайланар алдындағы үш жыл ішінде ондай болмаған (оның осы акционерлік қоғамның тәуелсіз директоры лауазымында болған жағдайды қоспағанда), осы акционерлік қоғамның үлестес тұлғаларына қатысты үлестес тұлға болып табылмайтын; осы акционерлік қоғамның немесе осы акционерлік қоғам ұйымдарының – үлестес тұлғаларының лауазымды адамдарымен бағыныстылығы жоқ және өзі директорлар кеңесіне сайланар алдындағы үш жыл ішінде осы тұлғалармен бағынысты болмаған; мемлекеттік қызметші болып табылмайтын; осы акционерлік қоғам органдарының отырыстарында акционер өкілі болып табылмайтын және өзі директорлар кеңесіне сайланар алдындағы үш жыл ішінде ондай болмаған; осы акционерлік қоғамның аудитіне аудиторлық ұйым құрамында жұмыс істейтін аудитор ретінде қатыспайтын және өзі директорлар кеңесіне сайланар алдындағы үш жыл ішінде мұндай аудитке қатыспаған директорлар кеңесінің мүшесі;

- Компания қызметінің көлемі мен сипаты бойынша ұқсас ұйымға тән негізгі мәселелер туралы жалпы ақпаратқа ие болуы, ұсынылғанға дейін кемінде 2 (екі) жыл кәсіби тәжірибесі болуы, сондай-ақ:
  - Компанияға қатысты заңнама талаптарын;

2. ұлттық және халықаралық нарықтардағы бәсекелестік ортаны түсінетінін танытуы тиіс;

- ұсынылған ақпаратты талдай және объективті бағалай білу және заңдылық, әділеттілік және барлық акционерлерге тең көзқарас қағидаттары негізінде мәселе бойынша тәуелсіз позиция қалыптастыра білуі тиіс. Өз пікірін білдіру және өз көзқарасын дәлелді түрде қорғау қабілетіне ие болуы тиіс.
- корпоративтік басқару және орнықты даму қағидаттарын білуі тиіс;
- іскерлік және (немесе) салалық ортада мінсіз беделі, оң жетістіктері болуы тиіс. Кандидаттың өмірбаянында экономикалық қызмет саласында қылмыс жасау, сондай-ақ кәсіпкерлік қызметте әкімшілік құқық бұзушылық жасау фактілері болмауы тиіс;
- Директорлар кеңесінің жұмысына директорлар кеңесінің отырыстары кезінде қатысу үшін ғана емес, сонымен қатар директорлар кеңесінің отырыстарына дайындалған материалдарды тиісінше зерделеу үшін де жеткілікті уақыты болуы керек;
- басқа компаниялардың 3-тен (үштен) аса директорлар кеңесінің мүшесі болмауы тиіс;
- тәуелсіз директор статусын жоғалтқан жағдайда Компанияны хабардар етуі тиіс.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің құрамында екі тәуелсіз директор бар.

2023 жылы Директорлар кеңесінің құрамында келесі тәуелсіз директорлар өз функцияларын атқарды:

- Оразбаев Руслан Сағадатұлы;
- Мәдиев Сержан Нұраханұлы (14.11.2023 ж. дейін);
- Әлімұхамбетов Нұржан Ержанұлы (21.12.2023 ж. бастан).

Барлық тәуелсіз директорлар Компанияның Директорлар кеңесі шешім қабылдаған кезде болуы тиіс аталған тәуелсіздік белгілеріне сәйкес келеді.

Директорлар кеңесінің қызметін бағалау

Директорлар кеңесінің қызметін бағалау Директорлар кеңесінің қызметінің негізгі салаларына кешенді талдау алу мақсатында жүргізіледі. Бағалау Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің қызметінің күшті және әлсіз жақтарын талдауға және анықтауға, жұмысқа түзетулер енгізуге және Директорлар кеңесінің қызметінің нысаналы бағыттарын түзетуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, бағалау Компанияның Директорлар кеңесінің құрылымы мен құрамы Қоғамның стратегиялық міндеттерін шешуге қаншалықты ықпал ететінін, Директорлар кеңесінің төрағасының және Директорлар кеңесінің әрбір мүшесінің жұмысының тиімділігін анықтауға, сондай-ақ сыйақы жүйесінің тиімділігін анықтауға мүмкіндік береді.

Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің қызметін бағалау жыл сайынғы негізде жүргізіледі. Бағалау өз күшімен, сондай-ақ корпоративтік басқару рейтингтерін беретін консультанттарды, кәсіби қауымдастықтар мен ұйымдарды тарта отырып жүргізілуі мүмкін.

Компанияның Корпоративтік басқару кодексіне (online.zakon.kz/Document/?doc_id=39661615)

сәйкес және Директорлар кеңесінің құзыретіне кіретін мәселелер шеңберіне сүйене отырып, Директорлар кеңесі бағалаудың мынадай түрлерін жүзеге асырады:

- өз жұмысын бағалау;
- Компанияның Директорлар кеңесі мен Директорлар кеңесінің комитеттерінің қызметін бағалау.

Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 28 желтоқсандағы №13 шешімімен «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің қызметін 2023 жылдың қорытындылары бойынша бағалау Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және Компанияның ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес өз күштерімен жүргізу белгіленді. Бағалау сауалнама арқылы жүргізілді. Жүргізілген бағалау шеңберінде келесі анықталды:

- Шешімдер қабылдау кезінде Директорлар кеңесі алға қойылған мақсаттарға қол жеткізуге және Компания мен Жалғыз акционердің мүдделерін қорғауға бағдарланады;
- Директорлар кеңесі Компанияның қаржышаруашылық қызметін тиісті бақылау үшін барлық қажетті құралдарға ие және стратегиялық міндеттердің орындалу барысына,

жоспарлардың, бюджеттің орындалуы мен бекітілуіне және Компания қызметінің тиімділігіне тұрақты мониторинг пен бағалау жүргізеді.

- Директорлар кеңесі Компания қызметінің басым бағыттарын тиісті түрде айқындай отырып, Қоғамның даму стратегиясын әзірлеуге белсенді қатысады. Даму стратегиясының іске асырылуын бақылау жоғары деңгейде, уақтылы және адекватты түрде жүзеге асырылады;
- Директорлар кеңесінің негізгі шешімдерді қабылдаған кездегі маңызды рөлі: стратегияны, даму жоспарын және бюджетті бекіту, менеджменттің қызметін ынталандыру және бағалау жүйесін құру, сондай-ақ тәуекелдерді басқару жүйелерінің, ішкі бақылаудың, ішкі аудиттің және корпоративтік басқару жүйесінің сенімділігі мен тиімділігін бақылау.
- Директорлар кеңесіне ұсынылатын Компания қызметі туралы есептілік белгіленген талаптарға жауап береді.
- Директорлар кеңесінің жұмысы корпоративтік басқару нормаларына сәйкес ұйымдастырылған.
- Директорлар кеңесінің мүшелері жүктелген міндеттерді жауапкершілікпен орындайды, Компанияның қызметі мұқият зерделенеді, бұл өзінің бақылау функцияларын тиімді орындауға мүмкіндік береді.

Директорлар кеңесінің мүшелерін оқыту және кәсіби дамыту

Директорлар кеңесінің мүшелерін оқыту және кәсіби дамыту қажеттілігін Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің қызметін бағалау нәтижелері бойынша Директорлар кеңесі айқындайды.

- Директорлар кеңесі мүшелерінің кәсіби тәжірибесі және саланың ерекшеліктері бойынша білімдері бар.
- Директорлар кеңесі мүшелерінің тиімді бірлескен жұмысы, ашық пікір алмасу, Директорлар кеңесі мүшелерінің белсенді қатысуы және мәселелерді уақтылы шешу.
- Директорлар кеңесі төрағасының, Директорлар кеңесі деңгейіндегі тиімді басшылығы.
- Директорлар кеңесі комитеттерінің төрағалары өздері басқаратын комитеттердің тиімділігін барлық аспектілер бойынша қамтамасыз етеді және комитеттердің Директорлар кеңесімен және Қоғамның атқарушы органымен тиімді өзара ықпалдасуын қамтамасыз етеді
- Директорлар кеңесінің мүшелерінің Директорлар кеңесі мен комитеттердің отырыстарына қатысуының жоғары деңгейі.
- Директорлар кеңесі мен Комитеттердің хаттамаларына уақтылы қол қою.

Жүргізілген жалпы бағалау қорытындысы бойынша Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің жұмысы оң бағаланады және тиімді деп танылады.

Жүргізілген бағалаудың нәтижелері Директорлар кеңесінің отырысында қаралды және Директорлар кеңесінің 2024 жылғы 27 мамырдағы № 5 шешімімен бекітілді.

Директорлар кеңесі туралы ережеге сәйкес, Директорлар кеңесі өзінің тиімділігін арттыру, соның ішінде Директорлар кеңесінің мүшелерін оқытудың тиімді жүйесін құру бойынша нақты шаралар туралы Жалғыз акционерге өтініш жасайды. 2023 жылы Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор Р.С. Оразбаев «Тәуелсіз директор. Табысты мансап» курсы бойынша оқудан өтті, «Қазақстан Республикасының тәуелсіз директорлар қауымдастығы» курсынан өткені туралы сертификат алды.

Мүдделер қақтығысын басқару және корпоративтік қақтығыстарды реттеу

Мүдделер қақтығысын болдырмау Жалғыз акционердің, Компанияның, лауазымды тұлғалар мен жұмыскерлердің мүдделерін қорғауды қамтамасыз етудің маңызды шарты болып табылады. Компанияның барлық лауазымды тұлғалары мен жұмыскерлері ашық, уақтылы және адекватты, мүдделер қақтығысынан ада шешімдер қабылдау үшін жауапты.

Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасының мүшелері, Компания жұмыскерлері өздерінің кәсіби функцияларын қақтығыстарды болдырмай, адал және орынды түрде акционерлер мен ҚазАгроҚаржы мүдделері үшін орындайды.

Корпоративтік қақтығыстар

Корпоративтік қақтығыс: Жалғыз акционер мен Қоғамның өзге органдары арасындағы; Қоғам органдары арасындағы; Қоғамның Директорлар кеңесінің және Басқарма мүшелерінің арасындағы; Қоғамның Ішкі аудит қызметінің басшысымен, Қоғамның Корпоративтік хатшысымен арадағы, Жалғыз акционердің мүдделеріне және Қоғамның қызметіне теріс әсер ететін келіспеушіліктер немесе даулар.

Корпоративтік қақтығыстар болған (туындаған) жағдайда, Компания мен мүдделі тараптардың мүдделерін тиімді қорғауды қамтамасыз ету мақсатында қатысушылар оларды келіссөздер арқылы шешу жолдарын іздейді. Бұл ретте Компанияның лауазымды тұлғалары Корпо-

ративтік хатшыға және/немесе Омбудсменге қақтығыстың орын алғандығы (туындағандығы) туралы уақтылы хабарлайды.

Корпоративтік қақтығыстардың алдын алу және оларды реттеу жұмысының тиімділігі мұндай қақтығыстарды толық және тез анықтау және Компанияның барлық органдарының іс-қимылын үйлестіруді көздейді.

Корпоративтік қақтығыстарды Корпоративтік хатшының және/немесе Омбудсменнің көмек етуімен Компанияның Директорлар кеңесінің төрағасы қарайды. Директорлар кеңесінің төрағасы корпоративтік қақтығысқа тартылған жағдайда, мұндай жағдайларды Кадр, сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет қарайды.

Корпоративтік қақтығысты бағалаудың объективтілігін қамтамасыз ету және оны тиімді реттеу үшін жағдай жасау мақсатында қақтығыс мүдделерін қозғайтын немесе қозғауы мүмкін адамдар оны реттеуге қатыспайды.

Корпоративтік қақтығыстарды келіссөздер жолымен шешу мүмкін болмаған жағдайда, олар қатаң түрде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешіледі.

Директорлар кеңесі өз құзыретіне жататын мәселелер бойынша корпоративтік қақтығыстарды реттеуді жүзеге асырады. Бұл жағдайда Корпоративтік хатшыға және/немесе Омбудсменге корпоративтік қақтығыстың мәні туралы Директорлар кеңесінің бар мүмкіндігінше хабардар болуын қамтамасыз ету міндеті және корпоративтік қақтығысты шешудегі делдал рөлі жүктеледі.

Басқарма төрағасы ҚазАгроҚаржы атынан Компанияның Директорлар кеңесінің құзыретіне жатқызылмаған барлық мәселелер бойынша корпоративтік қақтығыстарды реттеуді жүзеге асырады, сондай-ақ корпоративтік қақтығыстарды реттеу жұмысын жүргізу тәртібін өз бетінше айқындайды.

Директорлар кеңесі Басқарманың құзыретіне жататын жекелеген корпоративтік қақтығыстарды қарайды (мысалы, егер осы органның әрекеттері (әрекетсіздігі) жанжалдың мәні болып табылса).

Мүдделер қақтығысы

Мүдделер қақтығысы Компания жұмыскерінің жеке мүдделігі лауазымдық міндеттерді бейтарап орындауға әсер ететін немесе әсер етуі мүмкін жағдай ретінде анықталады.

Компания жұмыскерлері өзіне (немесе өзімен байланысты адамдарға) қатысты да, басқаларға қатысты да мүдделер қақтығысы туындауы мүмкін жағдайға жол бермейді. Компаниямен байланысты мәмілелерге, шарттарға, жобаларға кез келген коммерциялық немесе өзге де мүдделілік туралы жұмыскер өзінің тікелей басшысына дереу хабарлауға міндетті.

Компанияда корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын болдырмау және реттеу, сондай-ақ барлық органдар мен лауазымды

тұлғалардың іс-қимылдарын үйлестіру мақсатында Компанияның Директорлар кеңесінің 2015 жылғы 04 қарашадағы №17 шешімімен бекітілген Компаниядағы корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын реттеу қағидаларын басшылыққа алады.

Бұдан басқа, компанияның директорлар кеңесінің 2022 жылғы 23 ақпандағы № 2 шешімімен мынадай құжаттар бекітілді:

1. «Компанияның Іскерлік этика кодексі» – корпоративтік (іскерлік) әдептің негіз қалаушы құндылықтары мен қағидаларын белгілейді;
2. «Компанияның Омбудсмені туралы ереже» – еңбек дауларын, қақтығыстарды, әлеуметтік-еңбек сипатындағы проблемалық мәселелерді шешудегі, сондай-ақ Компания жұмыскерлерінің іскерлік әдеп қағидаларын сақтаудағы Омбудсмен институтының функцияларын айқындайды.

2023 жылы Компанияда шешім қабылдау кезінде корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысының туындауы жағдайлары тіркелмеген.

Директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақы беру

Қазақстан Республикасының заңнамасында, Компанияның Жарғысында, ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен Компанияның Директорлар кеңесінің мүшелеріне олардың өз міндеттерін атқаруы кезеңінде сыйақы төленуі және (немесе) Компанияның Директорлар кеңесі мүшелерінің функцияларын орындауымен байланысты шығыстары өтелуі мүмкін.

Тәуелсіз директорлардың сыйақысы тиянақталған болып табылады және Директорлар кеңесінің және Директорлар кеңесінің комитеттерінің отырыстарына қатысқаны үшін тоқсан сайын төленеді. Сыйақы төлеудің мөлшері мен шарттары Жалғыз акционердің шешімімен айқындалады. Директорлар кеңесінің тәуелсіз директорларына сыйақы Қазақстан Респуб-

ликасының салық заңнамасына, нормативтік құқықтық актілерге және өзге де құжаттарға сәйкес салықтар шегеріліп төленеді.

Есепті кезең үшін сыйақы тәуелсіз директордың есепті кезеңде Директорлар кеңесінің/Директорлар кеңесі комитеттерінің барлық өткізілген күндізгі және сырттай отырыстарына қатысуына пропорционал түрде төленеді.

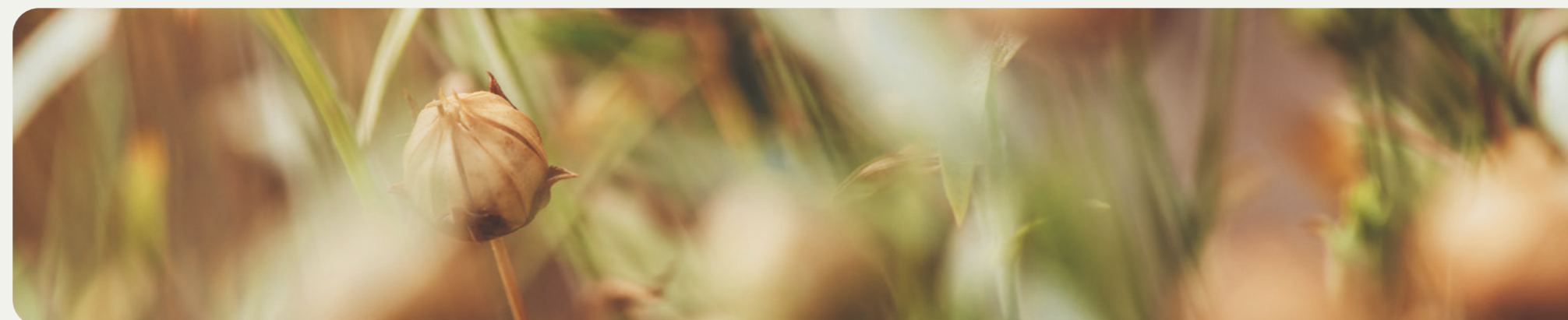
Тәуелсіз директор есепті кезеңде (тоқсанда) Директорлар кеңесінің барлық өткізілген күндізгі және сырттай отырыстарының жартысынан азына қатысқан жағдайда, сыйақы төленбейді. Директорлар кеңесінің мүшелеріне – Жалғыз акционердің өкілдеріне, Компанияның атқарушы органының басшысына Директорлар кеңесінің отырыстарына қатысқаны үшін сыйақы төлеу көзделмеген.

2023 жылы «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2 адамнан тұратын Директорлар кеңесінің мүшелеріне (тәуелсіз директорларға) сыйақы мынадай позициялардан тұрады:

мың теңге	2023 ж.
Есептелген сыйақы	7 983
Салықтар мен әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	848
Сыйақы жиыны	8 831

Мәселелер туралы хабарлау

Директорлар кеңесін аса маңызды мәселелер туралы ақпараттандыру Директорлар кеңесі туралы ережеге, Компания Жарғысына сәйкес тиісті есептілік пен ақпарат беру жолымен жүзеге асырылады. Есепті жылы назар салуды талап ететін барлық мәселелер ағымдағы отырыстар шеңберінде қаралды. «Сыни» санатына жататын мәселелер болған жоқ.

АТҚАРУШЫ ОРГАН

Компанияның атқарушы органы Басқарма болып табылады, ол Компанияның ағымдағы қызметіне басшылықты жүзеге асырады. Компания Басқармасының құрамында 5

мүше бар, олар Басқарма Төрағасы және Басқарма төрағасының орынбасарлары. Ұсынылған Басқарма құрамының өкілеттігі 2025 жылғы 31 шілдеде аяқталады.

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША БАСҚАРМА ҚҰРАМЫ

		Басқарма құрамына сайлау туралы шешімнің күні мен нөмірі
Прашев Айдар Гилимович	Басқарма төрағасы	Жалғыз акционердің 2022 жылғы 20 шілдедегі № 30/22 шешімі
Сейтжанов Айдос Бауыржанұлы	Басқарма Төрағасының Орынбасары	Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 19 шілдедегі № 9 шешімі
Оразбаев Жанұзақ Жеңісұлы	Басқарма Төрағасының Орынбасары	Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 19 шілдедегі № 9 шешімі
Жұмбаев Еркебұлан Ерланұлы	Басқарма Төрағасының Орынбасары	Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 19 шілдедегі № 9 шешімі
Алиш Марс Каралтаевич	Басқарма Төрағасының Орынбасары	Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 19 шілдедегі № 9 шешімі

Басқарма құрамы

(2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша)

ПРАШЕВ

АЙДАР ГИЛИМОВИЧ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқармасының Төрағасы

1983 жылы 29 қыркүйекте дүниеге келген, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- Алматы қ. Экономика және статистика академиясы, «Персоналды басқару, экономист» мамандығы бойынша.
- Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті, «Менеджмент» (Экономика және бизнес магистрі) мамандығы бойынша.

Еңбек қызметі туралы мәліметтер:

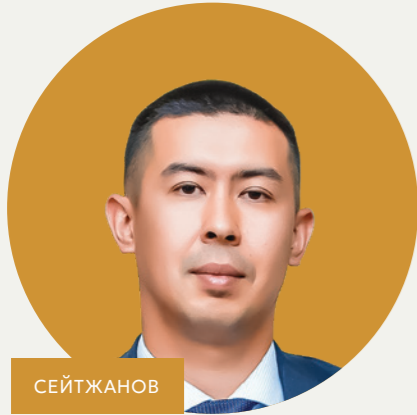
- 2021 жылдан бастап – «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасы.
- 2020 жылдан 2021 жылға дейін – «ҚазАгроҚаржы» АҚ басқарушы директоры, Басқарма мүшесі.
- 2009 жылдан 2019 жылға дейін – «ҚазАгроҚаржы» АҚ Атырау облысы, Ақтөбе облысы және Қостанай облысы бойынша филиалдарының директоры.
- 2007 жылдан 2008 жылға дейін – «Казкоммерцбанк» АҚ.
- 2006 жылдан 2007 жылға дейін – «ҚР Қаржы министрлігі Кедендік бақылау комитетінің Ақтөбе облысы бойынша Кедендік бақылау департаменті» ММ кедендік бақылау инспекторы.

Атқаратын басқа лауазымдары:

- «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқармасының Төрағасы

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

Қосалқы жұмыс және басқа ұйымдардың директорлар кеңесіне мүшелік қазіргі уақытта: жоқ.

СЕЙТЖАНОВ

АЙДОС БАУЫРЖАНҰЛЫ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары

Атқаратын функциялар:

активтерді сараптау, әкімшілік шаруашылық қызмет және адами ресурстарын басқару мәселелері бойынша Компания қызметін үйлестіруді жүзеге асырады, сондай-ақ жетекшілік ететін қызмет салалары бөлігінде филиалдармен жұмыс жүргізеді.

1990 жылы 10 мамырда туған, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- Л.Н. Гумилев ат. Еуразия ұлттық университеті «Қаржы» мамандығы бойынша.

- А. Мырзахметов ат. Көкшетау мемлекеттік университеті «Құқықтану» мамандығы бойынша.

2021 жылғы 30 маусымда «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің шешімімен «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары болып сайланды.

Еңбек қызметі

туралы мәліметтер:

- 2021 жылдан бастап – «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары.
- 2019 жылдан 2021 жылға дейін – «ҚазАгроҚаржы» АҚ Астана қаласы бойынша Филиалдарның директоры.
- 2010 жылдан 2019 жылға дейін – «Темірбанк» АҚ, «Еуразиялық банк» АҚ, «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ шағын және орта, сондай-ақ корпоративтік бизнесті кредиттеу бағыты бойынша.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

Қосалқы жұмыс және басқа ұйымдардың директорлар кеңесіне мүшелік қазіргі уақытта жоқ.

ОРАЗБАЕВ

ЖАНҰЗАҚ ЖЕҢІСҰЛЫ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары

Атқаратын функциялар:

қаржы-экономикалық мәселелер, қарыз алу, бухгалтерлік есеп және ҚазАгроҚаржының есеп беру мәселелері бойынша қызметті үйлестіру.

1972 жылы 9 шілдеде туған, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- Қазақ мемлекеттік сәулет-құрылыс академиясы «Жылумен және газбен жабдықтау және желдету» мамандығы бойынша.

- Т. Рысқұлов атындағы Қазақ экономикалық университеті «Есеп және аудит» мамандығы бойынша.
- SBS (Swiss Business School) Швейцария бизнес мектебі «МВА. Іскерлік әкімшілендіру шебері» мамандығы бойынша.

2022 жылғы 22 ақпанда ҚазАгроҚаржы Директорлар кеңесінің шешімімен ҚазАгроҚаржы Басқармасы төрағасының орынбасары болып сайланды.

Еңбек қызметі

туралы мәліметтер:

- 2022 жылдан бастап – «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары.
- 2019 жылдан 2021 жылға дейін – «Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры» АҚ басқарушы директоры.
- 2009 жылдан 2019 жылға дейін – «Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің Ақпараттық-есептеу орталығы» РМК директорының орынбасары.
- 2009 жылы – «Өзен-Елес» ЖШС «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ

Филиалдар директорының орынбасары.

- 2009 жылы – «АстанаЭнергоСбыт» ЖШС абоненттік учаскесінің бастығы.
- 2007 жылдан 2009 жылға дейін – «ҚазАгро» ұлттық холдингі» АҚ Әкімшілік департаментінің директоры.
- 2004 жылдан 2007 жылға дейін – «Экспорттық кредиттер мен инвестицияларды сақтандыру жөніндегі мемлекеттік сақтандыру корпорациясы» АҚ қаржы департаментінің бас маманы (сатып алулар бойынша).
- 2001 жылдан – «Көктем» ЖШС сату бөлімінің бастығы.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

Қосалқы жұмыс және басқа ұйымдардың директорлар кеңесіне мүшелік қазіргі уақытта жоқ.

ЖҰМЖАЕВ

ЕРКЕБҰЛАН ЕРЛАНҰЛЫ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары

Атқаратын функциялар:

Компанияның кредиттік-лизингтік қызмет бойынша жұмысын үйлестіреді.

1988 жылы 8 мамырда туған, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- Л.Н. Гумилев ат. Еуразия ұлттық университеті «Қаржы» мамандығы бойынша.
- Қазақ экономика, қаржы және халықаралық сауда университеті «Қаржы» мамандығы бойынша.

- Өңірлік әлеуметтік-инновациялық университеті «Құқықтау» мамандығы бойынша.

2022 жылғы 30 маусымда «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің шешімімен «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары болып сайланды.

Еңбек қызметі

туралы мәліметтер:

- 2022 жылдан бастап – «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары.
- 2018 жылдан бастап – «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ ЕҰ.
- 2013 жылдан 2018 жылға дейін – «Халық банкі» АҚ филиалдарында аға менеджер, аға талдаушы және кредиттік талдау бөлімінің бастығы.
- 2011 жылдың сәуір айынан бастап – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің «Қ.Сәтпаев ат. арна» РМК ПТО инженері.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

Қосалқы жұмыс және басқа ұйымдардың директорлар кеңесіне мүшелік қазіргі уақытта: жоқ.

АЛИШ

МАРС КАРАЛТАЕВИЧ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары

Атқаратын функциялар:

проблемалық жобалармен жұмыс, жобаларды әкімшілендіру, ақпараттық технологияларды дамыту мәселелері бойынша Компанияның қызметін үйлестіру.

1984 жылы 14 тамызда дүниеге келді, Қазақстан Республикасының азаматы.

Білімі:

- Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе мемлекеттік университеті, «Бухгалтерлік есеп және аудит» мамандығы бойынша.
- М.В. Ломоносов ат. Мәскеу мемлекеттік университеті,

«Іскерлік әкімшілендіру шебері» мамандығы бойынша.

2022 жылғы 3 мамырда «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің шешімімен «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары болып сайланды.

Еңбек қызметі

туралы мәліметтер:

- 2022 жылдан бастап – «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары.
- 2021 жылдан 2022 жылға дейін – лизинг және кредит беру бөлімінің бастығы, «ҚазАгроҚаржы» АҚ Астана қаласы бойынша Филиалдарның директоры.
- 2019 жылдан 2021 жылға дейін – «ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС сарапшысы.
- 2018 жылдан 2019 жылға дейін – қаржы және жоспарлау департаментінің директоры, «Каспий» ӘКК» ҰК АҚ атқарушы директоры.
- 2017 жылдан 2018 жылға дейін – «Казкоммерцбанк» АҚ шағын және орта бизнесті дамыту жөніндегі директордың орынбасары.
- 2016 жылдан 2017 жылға дейін – «Астана Бест Кон-

салтинг Групп» ЖШС жоба жетекшісі.

- 2015 жылдан бастап 2016 жылға дейін – «АТФ Банк» АҚ директорының ШОБ жөніндегі орынбасары.
- 2006 жылдан 2015 жылға дейін – «Қазкоммерцбанк» АҚ жетекші менеджері, аға менеджері, шағын бизнес бөлімінің бастығы.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның акциялары (қатысу үлестері), үлестес компаниялары жоқ, сондай-ақ ҚазАгроҚаржы өнім берушілері мен бәсекелестерінің акцияларына иелік етпейді.

Қосалқы жұмыс және басқа ұйымдардың директорлар кеңесіне мүшелік қазіргі уақытта: жоқ.

Басқарма жұмысы

Басқарма Компанияның ағымдағы қызметіне басшылықты жүзеге асырады және Даму стратегиясын, Даму жоспарын және Директорлар кеңесі мен Жалғыз акционер қабылдаған шешімдерді іске асыру үшін жауапты болады.

Басқарманың негізгі мақсаты – Қазагроқаржының Даму стратегиясы мен Даму жоспарын тиімді іске асыру.

Басқарма жұмысының негізгі қағидаттары:

- мөлдірлік және ашықтық;
- жауапкершілік және есептілік;
- міндеттерді объективті бөлу;
- операцияларды тиісінше мақұлдау және бекіту;
- кешенділік және жүйелілік;
- ұдайы даму және жетілдіру;
- икемділік;
- бақылаудың кез келген елеулі кемшіліктері мен әлсіз тұстарын уақтылы анықтап, ден қою;
- Басқарма қызметінің салаларының басымдығы;
- технологиялық;
- жұмыскерлердің құзыреттілігі;
- процедуралардың құжатталғандығы;
- ақпараттың сенімділігі мен толықтығы.

Басқарманың қызметі Компанияның Басқармасы туралы ережемен реттеледі.

2023 жыл ішінде Басқарманың 39 (отыз тоғыз) отырысы өткізілді, барлығы күндізгі тәртіпте, отырыстар тұрақты негізде өткізіліп тұрды. Дәлелді себептермен қатыспаған жағдайларды қоспағанда, Басқарма мүшелерінің отырыстарға қатысу деңгейі жоғары.

Т. А. Ә.	Саны
Прашев А. Г.	34/39
Сейітжанов А. Б.	34/39
Оразбаев Ж. Ж.	35/39
Алиш М. К.	36/39
Жұмжаев Е. Е.	36/39

Басқарма жанындағы комитеттер

Тәуекелдер жөніндегі комитет

Тәуекелдер жөніндегі Комитет қызметінің негізгі мақсаттары тәуекелдерді басқару саясатын іске асыру, Компанияның барлық деңгейлерінде тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау, бақылау және мониторингтеу процесін ұйымдастыру болып табылады.

Операциялық тәуекелді іске асыруға әкелген факторларға, оның ішінде іске асырылған тәуекелдер туралы ақпаратты дерекқорға уақтылы енгізу фактілері анықталған жағдайларда талдау жүргізу.

Кредиттік комитет

Компанияның кредиттік қызметімен және проблемалық борышпен жұмыс істеумен байланысты мәселелер бойынша, сондай-ақ лизинг нысандарын сатып алу мәселелері бойынша шешімдер қабылдауға уәкілетті алқалы орган.

Кредиттік комитеттің міндеттері Компанияның кредиттік саясатын іске асыру, кредиттік операцияларды жүргізу кезінде кредиттік тәуекел деңгейін барынша азайту, заңсыз жолмен алынған кірістерді заңдастырумен (жылыстаумен) және терроризмді қаржыландырумен байланысты мәмілелердің алдын алуды қамтамасыз ету болып табылады.

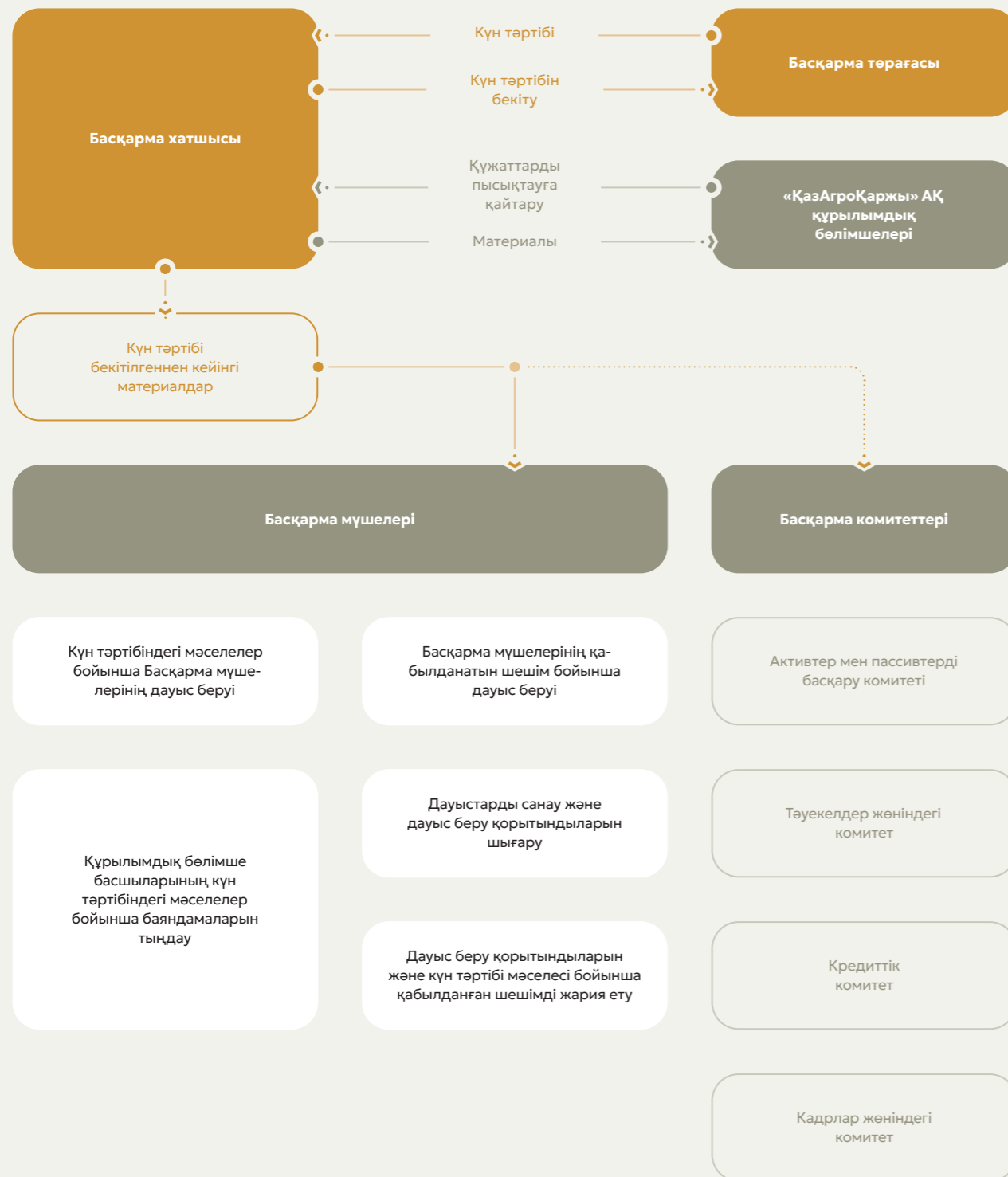
Активтер мен пассивтерді басқару комитеті

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның тұрақты жұмыс істейтін алқалы органы (бұдан әрі – ҚБАЖ). АПБК Компанияның активтер мен пассивтерді басқару саясатын жүргізеді, активтер мен пассивтерді, сондай-ақ уақытша бос ақшаны басқару бойынша тиімді және уақтылы шешімдер қабылдау мақсатында Басқармаға ұсыныстар әзірлейді.

Кадрлар жөніндегі комитет

Компанияның тұрақты жұмыс істейтін консультативтік-кеңестік коллегиялық жұмыс органы кәсіби және кадрлық өсу, жұмыскерлерді ынталандыру, тәртіптік жауапкершілікке тарту, сондай-ақ кадрларды басқаруға байланысты басқа да мәселелер бойынша Компанияның төрағасы мен Басқармасына ұсыныстық сипаттағы шешімдерді дайындау үшін құрылған.

Басқармамен өзара ықпалдасу

Ұйымдық құрылым

Жүктелген функциялар мен міндеттерді орындау үшін, «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқармасының 2023 жылғы 27 қарашадағы №34 шешімімен Компанияның 17 (он жеті) құрылымдық бөлімше мен Қазақстан Республикасының аймақтарында орналасқан 15 (он бес) филиалды қамтитын жаңа редакциядағы ұйымдық құрылымы бекітілді.

Компанияның жалпы штат саны 341 бірлікті құрайды, оның ішінде: орталық аппарат – 140 бірлік, филиалдар – 201 бірлік.

Сонымен, Компанияның орталық аппаратына келесі құрылымдық бөлімшелер кіреді:

- Компанияның Директорлар кеңесіне есеп беретін бөлімшелер мен жұмыскерлер:
  - ішкі аудит қызметі;
  - сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет;
  - корпоративтік хатшы.
- Қызметіне жетекшілік етуді Компанияның Басқарма төрағасы жүзеге асыратын бөлімшелер:
  - тәуекел-менеджмент департаменті;
  - қауіпсіздік департаменті;
  - корпоративтік даму департаменті;
- Қызметіне жетекшілік етуді Компанияның Басқарма төрағасының қаржы, бухгалтерлік қызмет және қарыз алу мәселелері жөніндегі орынбасары жүзеге асыратын бөлімшелер:
  - бухгалтерлік есеп және есептілік департаменті;

- қаржы департаменті;
- қарыз алу департаменті;

Қызметіне жетекшілік етуді Компания Басқармасы төрағасының проблемалық жобалармен жұмыс, жобаларды әкімшілендіру және ақпараттық технологияларды дамыту мәселелері жөніндегі орынбасары жүзеге асыратын бөлімшелер:

- басқарушы директор;
- ақпараттық технологияларды дамыту департаменті;
- оңалту және проблемалық жобалар департаменті;
- жобаларды әкімшілендіру департаменті;

Қызметіне жетекшілік етуді Компания Басқармасы төрағасының активтерді сараптау, әкімшілік-шаруашылық қызмет және адами ресурстарды басқару мәселелері жөніндегі орынбасары жүзеге асыратын бөлімшелер:

- активтерді сараптау департаменті;
- адами ресурстарды басқару департаменті;
- әкімшілік департаменті;

Қызметіне жетекшілік етуді Компанияның Басқарушы директоры жүзеге асыратын бөлімшелер:

- кепілмен қамтамасыз ету және салалық талдау департаменті;
- құқықтық департаменті;

Қызметіне жетекшілік етуді Компанияның Басқарма төрағасының кредиттік-лизингтік қызмет және филиалдық желімен жұмыс істеу мәселелері жөніндегі орынбасары жүзеге асыратын бөлімшелер:

- кредиттік-лизингтік қызмет департаменті;

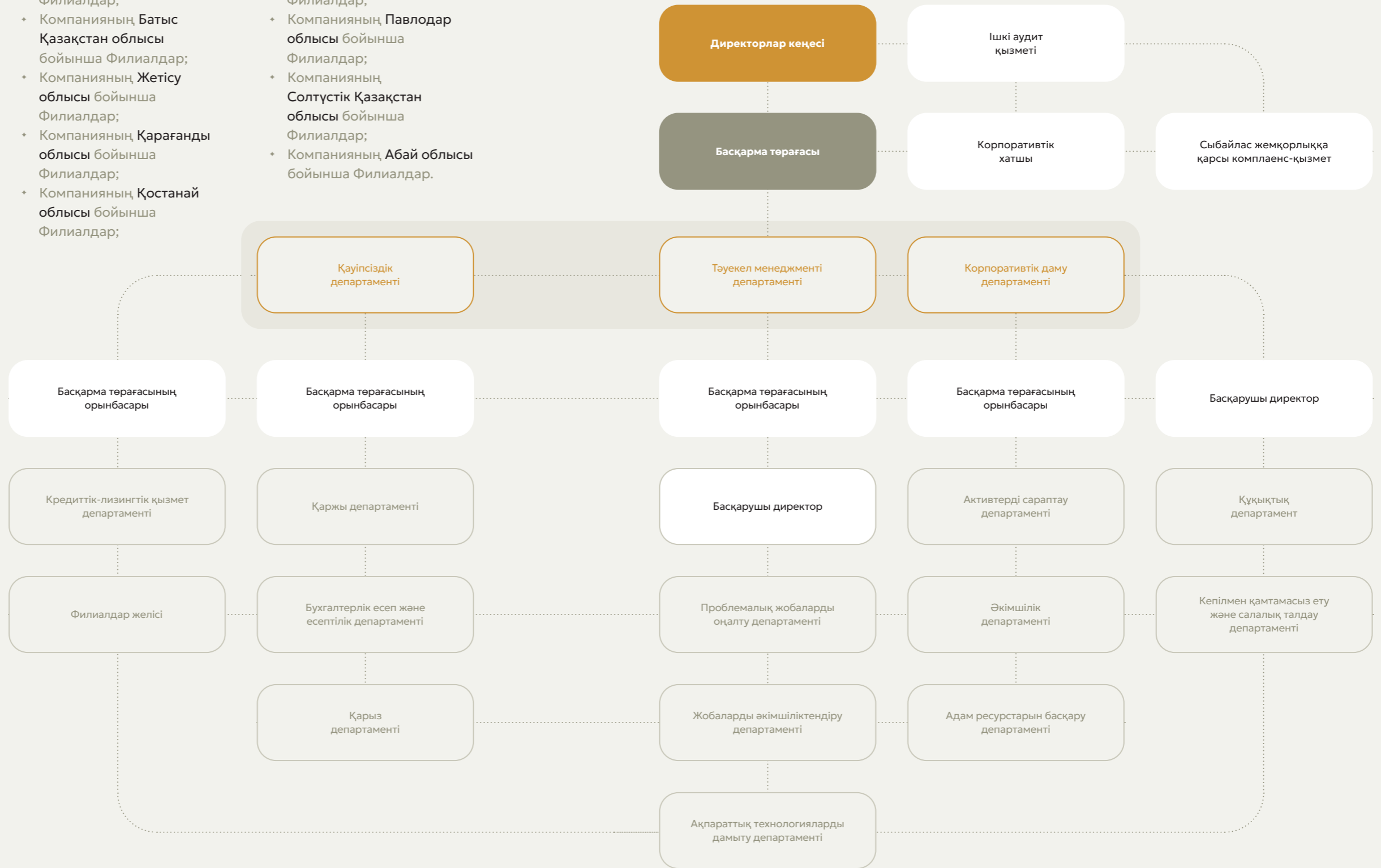
20. Филиалдық желі:

- + Компанияның Астана қаласы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Алматы қаласы және Алматы облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Шымкент қаласы және Түркістан облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Ақмола облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Ақтөбе облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Шығыс Қазақстан облысы бойынша Филиалдар;

- + Компанияның Жамбыл облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Батыс Қазақстан облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Жетісу облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Қарағанды облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Қостанай облысы бойынша Филиалдар;

- + Компанияның Қызылорда облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Павлодар облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Солтүстік Қазақстан облысы бойынша Филиалдар;
- + Компанияның Абай облысы бойынша Филиалдар.

Ұйымдық құрылым

Мүдделілік болуына орай жасалатын мәмілелер туралы 2023 жыл бойынша есеп

Қазіргі корпоративтік заңнаманың негізгі мақсаттарының бірі акционерлік қоғамның құқықтық мәртебесін реттеу ғана емес, сонымен қатар акционерлік қоғам ұйымдық-құқықтық формада әрекет ететін компанияның қызметін жүзеге асыру барысында туындайтын әртүрлі мүдделер қақтығыстарын ең тиімді және мақсатты реттеу болып табылады. Мүдделер қақтығыстарын реттеудің мысалы ретінде акционерлік қоғамның қатысуымен арнайы санаттағы мәмілелерді жүзеге асыру шарттарына қатысты заңнамалық ережелерді атауға болады.

Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» заңының 73-бабында мүдделілік болуына орай жасалатын мәмілені жасасу тәртібіне қойылатын талаптар көрсетілген. Компания корпоративтік сайтында, Қазақстан қор биржасы мен Қаржылық есептілік депозитарийінің интернет-ресурстарында мүдделілік болуына орай жасалатын мәмілелер туралы ақпаратты тоқсан сайын жариялайды. Есепті кезеңде Компания 8 (сегіз) мәміле жасады, олардың егжей-тегжейлі сипаттамасы № 5 қосымшада берілген.

Басқарма мүшелеріне сыйақы беру

Басшы жұмыскерлердің сыйақысына қатысты саясат пен оның мөлшері «ҚазАгроҚаржы» АҚ басшы жұмыскерлерінің еңбегіне ақы төлеу, қызметін бағалау және сыйақы беру қағидаларымен регламенттеледі.

Есепті жылы басшы жұмыскерлерге тәртіптік жаза қолдану жағдайлары болған жоқ.

2023 жылы басшы жұмыскерлерге есептелген сыйақы сомасы 182 601 мың теңгені құрады, оның ішінде жалақыдан салықтар мен аударымдар – 15 772 мың теңге.

2023 жылғы жұмыс нәтижелері бойынша сыйақы төлеу 2024 жылы Директорлар кеңесінің шешімімен 2023 жылғы таза шоғырландырылған пайданың бар болуы шартымен, қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелері белгіленген тәртіппен бекітілгеннен кейін, Компанияның есепті жылдың аудиторлық қаржылық есептілігі негізінде, стратегиялық және жеке КПД-ге қол жеткізу нәтижелеріне және қызметті бағалау нәтижелеріне байланысты жүзеге асырылады.

АКЦИОНЕРЛІК ҚАПИТАЛДЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарияланған және орналастырылған жай акцияларының саны 102 837 204 дана құрады, акциялардың номиналды құны 102 837 204 000 теңгені құрайды. «Қа-

зАгроҚаржы» АҚ жарияланған акцияларының санын ұлғайту туралы» Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 2 мамырдағы № 4 шешімі Компанияның жай акцияларының санын өзгертуге қызмет етті.

Жарияланған жай акциялар саны	102 837 204 бірл.
Орналастырылған жай акциялар саны	102 837 204 бірл.
Бір жай акцияның номиналды құны	1 000 теңге
Бір акцияны орналастыру бағасы	1 000 теңге
Эмитенттің акцияларын төлеу тәсілі	Эмитенттің акциялары ақшамен төленді
Эмитенттің акцияларын орналастырудан тартылған ақша қаражатының сомасы	102 837 204 000 теңге

2

103

МЛРД

ТЕҢГЕ

ЭМИТЕНТ АКЦИЯЛАРЫН
ОРНАЛАСТЫРУДАН ҚОЛДАНЫЛҒАН
ҚАРАЖАТ СОМАСЫ

ДИВИДЕНДТЕР

Дивидендтік саясат принциптері Дивидендтік саясат туралы ережемен анықталады.

Дивидендтік саясат мына қағидаттарға негізделген:

1. Жалғыз акционердің Қазақстан Республикасының заңнамасында, «ҚазАгроҚаржы» АҚ Жарғысында, оның ішкі құжаттарында және корпоративтік басқарудың озық тәжірибесімен көзделген құқықтарын қатаң сақтау;
2. дивидендтік төлемдердің мөлшерін айқындау кезіндегі ҚазАгроҚаржы және Жалғыз акционер мүдделерінің теңгерімі;
3. Жалғыз акционердің мүдделерін есепке алу және оның активтерін барынша молайту;

4. дивидендтер төлеу туралы шешім қабылдау кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасында және ҚазАгроҚаржы Жарғысында белгіленген шектеулерді сақтау;
5. ортамерзімді және ұзақмерзімді дивидендтік саясатты «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның дивидендтік саясатын қалыптастырудың негізгі қағидаттары мен тәсілдеріне сәйкес әзірлеу;
6. жоспарланған таза кіріс пен дивидендтерге қол жеткізуге «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқармасын уәждеуді қамтамасыз ету.

2022 жылға дивидендтер төлеу 2023 жылғы 14 маусымда 10 309 686 954 мың теңге мөлшерінде жүргізілді. Бір жай акцияға дивиденд мөлшері 124 теңге 46 тиын құрайды.

ТӨЛЕНГЕН ДИВИДЕНДТЕР

Атауы	Өлшем бірлігі	2021 жылы (2020 жыл үшін)	2022 жылы (2021 жыл үшін)	2023 жылы (2022 жыл үшін)
Таза кіріс (шығын)*	мың теңге	9 598 199	17 301 745	20 619 374
Бір жыл ішінде жарияланған дивидендтер	мың теңге	6 718 739	12 111 222	10 309 687
Бір жыл ішінде төленген дивидендтер	мың теңге	6 718 739	12 111 222	10 309 687
Бір акцияға шаққандағы дивиденд мөлшері **	теңге	81,11	146,21	124,46
Акцияның баланстық құны ***	теңге	1 339,89	1 774,30	1 889,28

* – Дивидендтер төленген жылдың таза кірісі.

** – Дивидендтер төленген жылдың пайдасы.

*** – Дивидендтер төленген жылдың баланстық құны.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА

ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ

Компания басшылығы мен оның жұмыскерлері өз жұмысында мөлдірлік және ашықтық негізгі қағидаттарын ұстанады. Компания барынша жариялылықты қамтамасыз етуге ұмтылады. Бірінші кезекте бұл жұмыс Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды, сондай-ақ Компания жұмыскерлері тарапынан құқыққа қарсы іс-қимылдарды болдырмауды қамтамасыз етуге арналған.

Компанияның сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша есепті жылғы қызметі.

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – Заң) сәйкес, Компанияның Комплаенс қызметі «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет» болып қайта құрылды, оның функцияларына Компанияның және оның жұмыскерлерінің Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасын сақтауын қамтамасыз ету көзделген. Қажет болған жағдайда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралар жүргізу үшін жұмыс топтары құрылады, өзге бөлімшелердің жұмыскерлері тартылады. Жалпы алғанда, Компанияның барлық жұмыскерлері сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жұмысына тартылған.

Компания сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша мынадай шараларды іске асыруда:

1. сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг;
2. сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау;
3. сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру;
4. Компанияның ішкі нормативтік құжаттарына сыбайлас жемқорлыққа қарсылық

тұрғысынан сараптама жүргізу;

5. сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды қалыптастыру және сақтау;
6. мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген жұмыскерлердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер қабылдауы;
7. мүдделер қақтығысын болдырмау және шешу;
8. сыбайлас жемқорлыққа қатысты құқық бұзушылықтар, теріс қылықтар туралы хабарлау;
9. бастамашылық ақпараттандыру арналарының жұмыс істеуі;
10. контрагенттердің сенімділігін тексеру, контрагенттермен жасалған шарттарға сыбайлас жемқорлыққа қарсы ескертпе енгізу.

Аталған мақсаттар үшін Компанияда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты бекітілген.

Компания қызметінде экономикалық және ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы сақтау мақсатында 2022 жылы бірқатар іс-шаралар өткізілді.

Компания қызметінде экономикалық және ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында келесі іс-шаралар өткізілді:

- Ақпараттық қауіпсіздік саясаты, инциденттерді басқару регламенті, соңғы құрылғылардың ақпараттық қауіпсіздігін басқару қағидалары және өткізу режимі туралы ереже әзірленді және бекітілді. Қарыз алушылардың (лизинг алушылардың), өнім берушілердің қауіпсіздігіне талдау жүргізілді («ПКБ» ЖШС-нен 10 258 кредиттік есеп сұралды және ұсынылды).

- «ҚазАгроҚаржы» АҚ жұмыскерлерінің қызметтік, коммерциялық, банктік және заңмен қорғалатын өзге де құпияны қамтитын ақпаратты жіберу/қайта жіберу кезінде әлеуметтік мессенджерлерді пайдалануға тыйым салу туралы» Басқарма төрағасының 2023 жылғы 13 қаңтарындағы №21 бұйрығы бекітілді; Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігіне ҚазАгроҚаржы ақпараттық қауіпсіздігін басқару жүйесінің жай-күйі туралы ақпарат жіберілді.
- Компания жұмыскерлеріне ақпараттық қауіпсіздік саласындағы ішкі нормативтік құжаттардың талаптары туралы хабардарлығын арттыру мақсатында 2 (екі) тестілеу өткізілді.
- Бизнес-процестердің матрицасы, бақылаулар, тәуекелдер тіркелімі (тұжырымдамалар), IT және АҚ тәуекелдерін азайту іс-шаралары бойынша өзектендіру жұмыстары жүргізілді.

КОМПАНИЯ ҚЫЗМЕТІНДЕ

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ

ЗАҢНАМАНЫ САҚТАУ

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет Компанияның Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын сақтауды, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша саясатты айқындауды, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі іс-шаралардың іске асырылуын бақылауды жүзеге асыруды, сондай-ақ ашықтық пен адалдық негізінде ішкі корпоративтік мәдениетті қалыптастыруды, Қазақстан Республикасының заңнамасына, үздік халықаралық практикаларға және Компанияның ішкі құжаттарына сәйкес бизнесті жүргізуді қамтамасыз ететін бөлімшесі болып табылады.

Компанияның Директорлар кеңесі бекіткен 2023 жылға арналған жұмыс жоспарына сәйкес, сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметі келесі іс-шараларды жүзеге асырды:

1. **Комплаенс-тәуекелдерді барынша азайтуға бағытталған рәсімдерді автоматтандыру.**

«Қазақстан Республикасының қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы» ҚР Заңына сәйкес қаржы мониторингі субъектілері өз клиенттерін (олардың өкілдерін) және бенефициарлық меншік иелерін тиісінше тексеру жөнінде шаралар қолдануға тиіс, тәуекелдерді бағалау нәтижелерін жаңартуға, тәуекелдерді басқару жөніндегі бақылау шараларын, рәсімдерді әзірлеуге, өз клиенттерін тәуекел дәрежесін ескере отырып жіктеуге міндетті.

Ішкі бақылау қағидаларының 25-тармағына сәйкес Компанияның КЖ/ТҚҚ мақсатында ақпараттық технологияларды дамыту жөніндегі бөлімше ААЖ-ның, бағдарламалық және аппараттық жасақтаманың үздіксіз және дұрыс жұмысын, Компанияның ААЖ-на өзекті электрондық анықтамалықтарды, Компанияның іскерлік қарым-қатынасы шектелуі мүмкін, клиенттерді тиісті тексеру үшін қажетті тұлғалар мен мемлекеттердің тізбелерін уақтылы жүктеуді қамтамасыз етеді.

Ақпараттық технологияларды дамыту жөніндегі бөлімше ААЖ-ны автоматтандыру және дамыту жолымен КЖ/ТҚҚ мақсаттары үшін ішкі бақылау жүйесін жетілдіруге бағытталған шараларды қабылдайды.

«Өз клиентіңді біл» саясатын іске асыру, сондай-ақ қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі жұмысты жетілдіру мақсатында Компанияның клиенттерін тексеруді автоматтандыру бойынша техникалық тапсырма клиенттің Компанияның іскерлік қатынастары шектелуі мүмкін тұлғалар тізімінде ол туралы мәліметтердің бар-жоғын тексеру бөлігінде іске асырылды.

Ішкі аудиттің тексеруі

«Өз клиентіңді біл» саясаты ҚР заңнамасын, Қоғамның ІНҚ тиісінше орындау мақсатында Базель комитетінің, Ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобының (ФАТФ) ұсынымдары шеңберінде әзірленген.

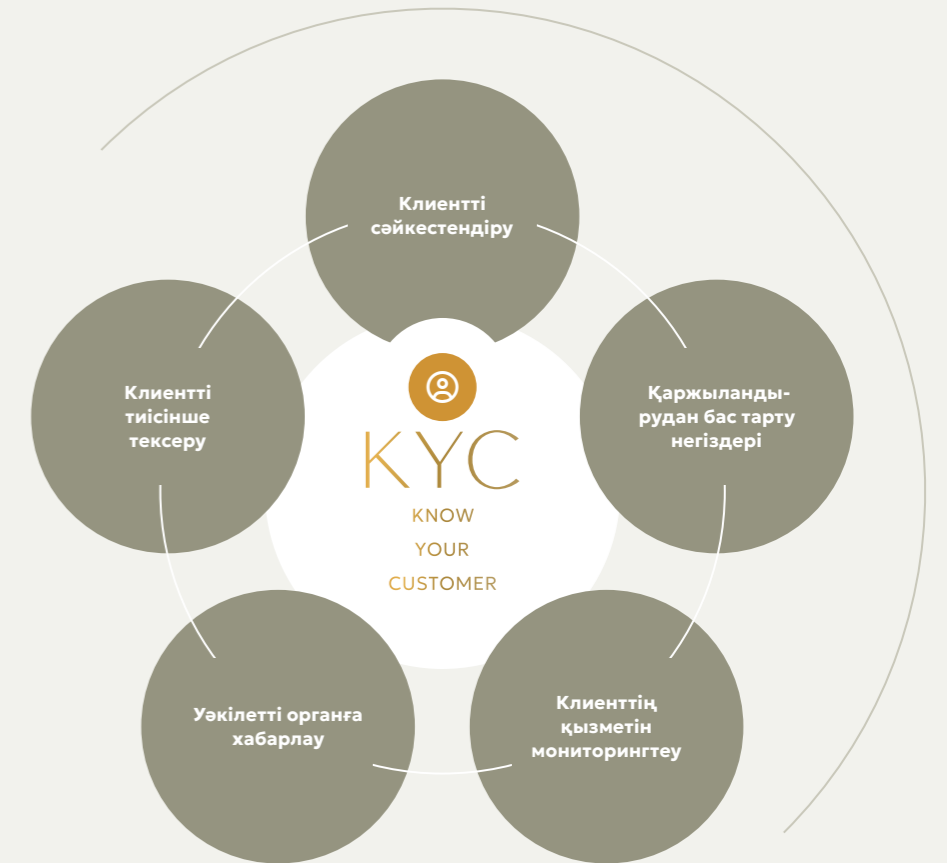
Саясат ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен жасалатын операцияларды клиенттің қылмыстық мақсаттар үшін Компания арқылы жасуының алдын алуға және Қоғамды клиенттің АЖ/ТҚ-мен байланысты операцияларына тарту тәуекелін болдырмауға бағытталған.

Саясаттың Қоғам қауіпсіздігін, беделін және тұрақтылығын қорғауға қатысты перспективасы кең және ол ҚЖ/ТҚҚІ процедураларын қамтиды.

Сондай-ақ, Компанияның іскерлік қатынастары шектелуі мүмкін тұлғалар тізімінде ол туралы мәліметтердің бар-жоғына клиентті тексеру автоматтандырылған.

Бұл ретте тексеруді екі жолмен жүргізу жобаланады:

- контрагенттерді тексеру бойынша тиісті қызметтер көрсететін ұйымның атына сұрау салу;
- Компанияның ішкі тізімдерімен салыстыру.

2. **Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі жұмыс**

Компания «Siemens Integrity Initiative қолдауымен жүзеге асырылатын «ЭЫДҰ стандарттарына сәйкес Қазақстанда іскерлік адалдықты арттыру және корпоративтік басқаруды дамыту саясатын жүйелі, құрылымдық және тиімді жүзеге асыру» жобасына қатысу туралы келісіміне қол жеткізді.

Осы жоба аясында Компанияда қабылданған сыбайлас жемқорлыққа қарсы шараларды диагностикалау жүргізілді. Диагностика әдістемесін «Kazakhstan Bar Association» заң консультанттары палатасы және «Құқықтық саясатты зерттеу орталығы» ҚҚ (LPRC) бірлесіп әзірленді.

Диагностика нәтижелері бойынша ҚазАгроҚаржының жоғарыда аталған әдістемеге сәйкес жалпы бағасы 80 баллды құрады,

бұл өте жоғары нәтиже болып табылады және комплаенс-қызметінің орташа деңгейдегі

«жетілгендігін» білдіреді («жоғары» деңгейге 1 (бір) балл жетіспейді).

ЖЕКЕЛЕГЕН ИНДИКАТОРЛАР БОЙЫНША БАҒАЛАУ:

Индикатордың атауы	Баллы
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар, саясат және рәсімдер	13
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-бағдарламаны әкімшілендіру	23
Ұйымдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәселелер бойынша коммуникациялар, оқыту және ақпараттандыру	17
Мониторинг, есеп беру және ақпаратты ашу ішкі жүйесі	17
Ішкі тексерулер	10
Жалпы бағалау	80

3. Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі жұмыс

КЖ/ТҚҚ мақсатында ішкі бақылау қағидаларында клиенттердің тәуекел деңгейлері клиент (оның өкілі) мен бенефициарлық меншік иесі туралы ақпаратты және мониторинг нәтижелерін жаңартқан сайын, мерзімді қайта қарауды қарастырады.

«КЖ/ТҚҚ мақсатында ішкі бақылау қағидалары» құжатының 112-тармағына сәйкес қызмет оқу материалдары мен тест тапсырмаларын әзірлеуді, оқу материалдарымен таныстыруды, тікелей оқытуды, түсіндірулер мен консультациялар беруді жүзеге асырады.

Оқыту курстар түрінде өткізіледі:

- **кіріспе курсы:** Компания жұмыскерлеріне халықаралық және ұлттық КЖ/ТҚҚ жүй-

елері, Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілері және КЖ/ТҚҚ мақсатында қабылданған басқа да ішкі құжаттар туралы негізгі білім беру;

- **негізгі курс:** Компания жұмыскерлеріне КЖ/ТҚҚ заңнамасын сақтау, Компанияның ішкі бақылау жүйесі мен оларды жүзеге асыру бағдарламаларының тиімділігін қылмыстық жолмен алынған кірістерді жылыстату тәуекелдерін басқару және терроризмді қаржыландыру үшін жеткілікті деңгейде жетілдіру және қолдау үшін қажетті білім беру.

Қосымша оқыту Қазақстан Республикасының КЖ/ТҚҚ саласындағы заңнамасына өзгерістер енгізілген кезде, Компания КЖ/ТҚҚ мақсатында жаңа қағидаларды бекіткен немесе қолданыстағы ішкі бақылау қағидаларын өзгерткен кезде, сондай-ақ КЖ/ТҚҚ саласында Компания жұмыскерлерінің білімін жаңарту мен жүйелеу, ФАТФ халықаралық стандарттарын оқыту, қылмыстық жолмен алынған кірістерді жуу және

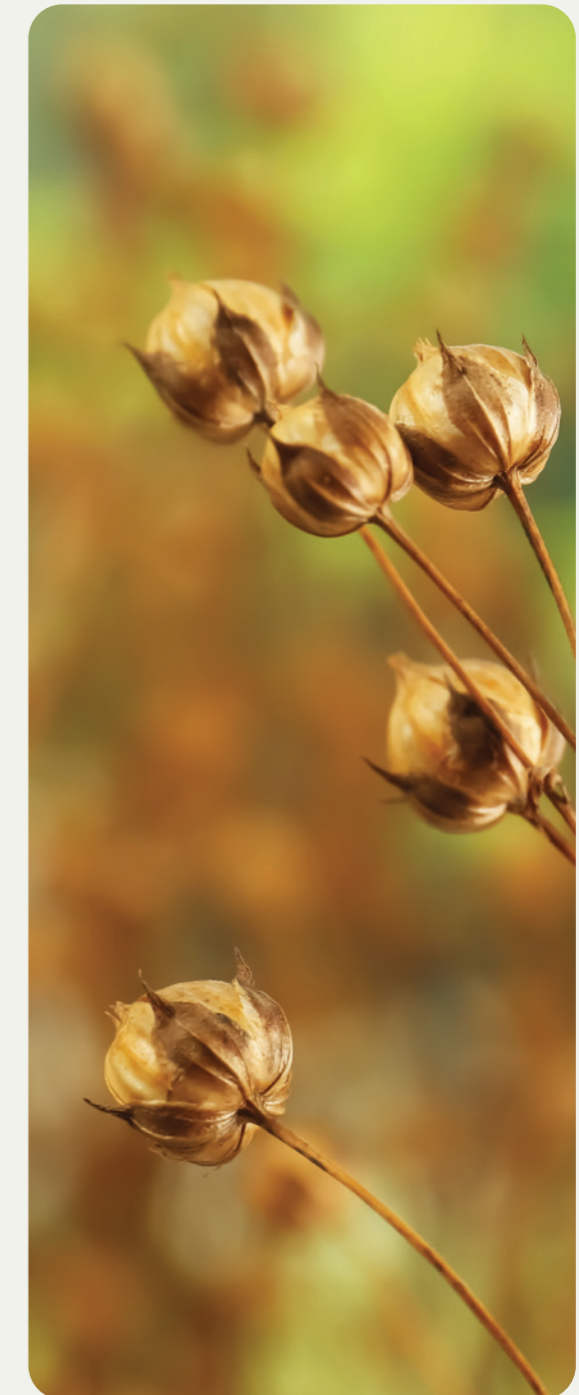
терроризмді қаржыландырумен күресудің заманауи ұлттық және халықаралық әдістерімен таныстыру қажеттілігі туындаған кезде жүзеге асырылады.

4. Комплаенс-тәуекелдерді азайту жөніндегі өзге де шаралар

Компанияға санкциялар салу ықтималдығының артуына байланысты комплаенс-тәуекел ұғымы кеңейтілді – заң санкцияларын немесе реттеуші органдардың, халықаралық ұйымдардың санкцияларын қолдану тәуекелі, халықаралық ұйымдардың санкциялық тізімдеріне немесе аумақтан тыс күші бар кез келген өзге санкциялық тізімге енгізу, бұдан басқа жеткізушілер тізілімін жүргізуге және жаңартуға қатысатын құрылымдық бөлімшелердің тізіміне сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет қосылды.

Басқарма төрағасының 2023 жылғы 20 қыркүйектегі № 164 бұйрығымен геосаяси жағдайға байланысты ҚазАгроҚаржы қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз ету жоспары бекітілді, оның шеңберінде қызмет санкцияларға жол бермеу/қарсы іс-қимыл бойынша бақылауды күшейту және шаралар қабылдау тұрғысынан ҚР заңнамасына мониторинг жүргізеді, Ресей Федерациясы мен Беларусь Республикасынан Ресей контрагенттерімен жасалатын барлық келісімдер тексеріледі, ресейлік және беларусьтік жеткізушілерге қойылған барлық санкциялық шектеулердің сақталуына тексеріледі. Осыған байланысты қызметтің корпоративтік поштасы АҚШ пен Ұлыбритания Қазынашылығының ақпараттық жіберіліміне қосылған, ол арқылы санкциялар туралы мәліметтер жаңартылады.

2023 ЖЫЛДЫҚ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ФАКТИЛЕРІ АНЫҚТАЛҒАН ЖОҚ.

КОРПОРАТИВТІК ЭТИКА

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 23 ақпандағы № 2 шешімімен «ҚазАгроҚаржы» АҚ Іскерлік этика кодексі (бұдан әрі – Кодекс) бекітілді.

Кодекс Қазақстан Республикасы заңнамасының, Компанияның Жарғысы мен ішкі құжаттарының, оның ішінде Компанияның Корпоративтік басқару кодексінің ережелеріне сәйкес, іскерлік мінез-құлық пен корпоративтік басқарудың мойындалған әлемдік стандарттары ескеріле отырып әзірленді және ҚазАгроҚаржы лауазымды тұлғалары мен жұмыскерлері басшылыққа алатын корпоративтік (іскерлік) этиканың негіз қалаушы құндылықтары мен қағидаттарын белгілейтін қағидалар жинағын білдіреді.

Кодекстің негізгі мақсаттары:

1. жоғары этикалық стандарттарға негізделген бірыңғай корпоративтік мәдениетті дамыту;
2. Компанияда сенім, өзара құрмет және әдептілік атмосферасы жағдайын ұстау;
3. Компанияның лауазымды тұлғалары мен жұмыскерлері өз жұмыстарында басшылыққа алатын корпоративтік (іскерлік) әдеп пен мінез-құлық нормаларының негіз қалаушы құндылықтары мен қағидаттарын бекіту;
4. корпоративтік (іскерлік) мінез-құлықтың үздік тәжірибесін қолдану арқылы мүдделі тараптармен тиімді өзара іс-қимыл құру.

Компанияның корпоративтік мәдениетті қалыптастыруға қатысты мақсаты мынадай шарттарға қол жеткізуде болып табылады:

1. басшылар қызметкерлерді нәтижеге жету үшін барынша күш салуға ынталандыратын ахуал қалыптастырады;
2. төменнен бастамашылық ету мен инновация көтермеленеді;

3. өзін-өзі жетілдіру және өзін-өзі дамыту саналы қажеттілік болып табылады;
4. басшылар мен жұмыскерлер ортақ істің түпкілікті нәтижесіне және табыстылығына назарларын шоғырландырады;
5. әрбір басшы мен жұмыскерлер стратегиялық мақсаттарға қол жеткізудегі өз рөлі мен маңызын түсінеді;
6. әрбір шешім бизнестің әлеуметтік бағытталуы және негізгі мүдделі тараптарға бағдарлануы ескеріле отырып қабылданады.

Кодекс Компанияның өзге де ішкі құжаттарымен бірге қолданылады және Компанияның лауазымды тұлғалары мен жұмыскерлерінің корпоративтік (іскерлік) этика мен мінез-құлық нормалары мен қағидаттарын қолдануға қатысты жұмысын көрсетеді.

Компанияның негізгі құндылықтары:

- **кәсіби шеберлік:** кәсіби қызмет міндеттерін орындауға жоғары дайындық;
- **команда:** бірлескен қызмет арқасында жоғары нәтижелерге жету үшін ынтымақтасу;
- **шыншылдық:** Компания ішіндегі, серіктестер мен клиенттерге қатысты шыншылдық;
- **әлеуметтік жауапкершілік:** Компания қызметінің қоғамның мүдделі тараптарына ықпалы үшін жауапкершілік.

Компанияның барлық жұмыскерлері өздеріне Кодекске қатысты келесі міндеттемелерді қабылдайды:

1. кодексте белгіленген іскерлік этика талаптарын және тәртіп ережелерін мұқият зерделеу, түсіну және адал ұстану;
2. өзінің лауазымдық функциялары мен міндеттерін адал, кәсіби, тиімді және риясыз атқару;
3. өзіне қабылдаған міндеттемелері үшін мәртебесі мен лауазымына байланыссыз жауапкершілікте болу;
4. іскерлік әдеп қағидаттары мен мінез-құлық қағидаларын бұзу мәселелері бойынша тексеру жүргізу кезінде жәрдем көрсету;
5. ақпараттық қауіпсіздік талаптары мен процедураларын сақтау.

Жоғарыда аталған міндеттемелерді Компанияның барлық жұмыскерлерінің қабылдағанын ұмысқа қабылдау кезінде олар қолдарын қойған келісулері куәландырады.

Компанияның басшылығы Кодекс талаптарына сәйкес келетін басқарушылық шешімдерді мөлдірлік пен бейтараптық қағидаттарын ұстана отырып қабылдайды, өздері Кодекс талаптарына бейілділіктің үлгісі болады, қол астындағы жұмыскерлер арасында командалық рух қалыптастыруға, Компанияның ортақ миссиясымен, құндылықтарымен және қағидаттары негізінде ұжымды командаға біріктіруге уақыт бөледі. Компаниядағы корпоративтік басқару Жалғыз акционердің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау және бекіту қағидатына негізделген.

Корпоративтік басқару ережелері мен қағидаттарын сақтауды Компанияның Директорлар кеңесі жыл сайынғы негізде қарайды («Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерінің сақталуы туралы есеп» бөліміндегі қосымша ақпарат).

Компания іскери серіктестермен жасалған келісімшарттардың талаптарын сақтайды және оларға қатысты өз міндеттемелерін орындайды, сондай-ақ клиенттермен ұзақмерзімді серіктестік қатынастар орнатуға мүдделі және олардың дамуына жан-жақты ықпал етеді. Осыған ұқсас ережелер Компанияның Корпоративтік басқару кодексінде қарастырылған. Компания іскери

серіктестермен өзара пайда, құрмет, сенім, шыншылдық және әділеттілік негізінде өзара ықпалдасады. Компания тек сенімді іскери серіктестермен жұмыс істейді.

Компания іскери серіктестер алдындағы шарттық міндеттемелерін адал орындайды және олардан да осыны талап етеді, бұл келісімшарттық келісімдермен бекітіледі.

Компанияның барлық жұмыскерлері, сондай-ақ іскер серіктестер мен мүдделі тараптар кодексті талаптарына қатысты мәселелер және/немесе жұмыс барысында туындаған этикалық мәселелер, сондай-ақ еңбек жанжалдары бойынша омбудсменге және кодексті талаптарын бұзу, сыбайлас жемқорлық және басқа да құқыққа қайшы әрекеттер (іскерлік этика және іскерлік этика қағидаттарын бұзу фактілері) фактілері бойынша сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметке жүгінуге құқылы лауазымды тұлғалардың мінез-құлық ережелерін Компанияның Директорлар Кеңесі қарайды).

Мәселен, Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 30 маусымдағы № 8 шешіміне сәйкес, Компанияның Омбудсмені болып Акрачкова Дина Викторовна тағайындалды.

Омбудсменнің негізгі функциялары:

1. Кодекс ережелерінің сақталмауы туралы мәліметтер жинау;
2. барлық жұмыскерлерге Кодекстің ережелері бойынша консультация беру;
3. Кодекс ережелерінің бұзылуы жөніндегі дауларды қарауға бастамашылық ету және оларды реттеуге қатысу. Корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысына қатысты Омбудсмен өзінің іс-әрекеттерін корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын шешуге жауапты тұлғалармен үйлестіреді.

Кодекс ережелерін бұзу жағдайлары туындаған жағдайда Компания жұмыскерлері Омбудсменге жазбаша түрде де, ауызша нысанда да жүгінуге құқылы.

ІШКІ БАҚЫЛАУ ЖҮЙЕСІ

Ішкі бақылау жүйесі (ІБЖ) – бұл Басқарма, Директорлар кеңесі Компанияның қаржы-шаруашылық қызметіне тиімді ішкі бақылауды қамтамасыз ету үшін айқындайтын және Компанияның өз мақсаттарына қол жеткізуіне және қызметті жүзеге асыру кезінде тәуекелдерді барынша азайтуға бағытталған ұйымдастырушылық саясаттардың, процедуралардың, мінез-құлық пен іс-қимыл нормаларының, ішкі бақылау әдістері мен тетіктерінің жиынтығы.

Компанияда Компанияның Директорлар кеңесінің 2019 жылғы 6 қыркүйектегі № 9 шешімімен бекітілген «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның Ішкі бақылау жүйесі туралы саясат қолданылады. Саясат ІБЖ ұғымдарын, мақсаттары мен міндеттерін, жұмыс істеу қағидаттарын, ішкі бақылау процедурасының негізгі бағыттары мен негізгі компоненттерін, сондай-ақ ішкі бақылау субъектілерінің Компанияның ішкі бақылау жүйесінің процедураларын орындауға және оларды бағалауға қатысты құзыреті мен жауапкершілігін айқындайды.

Сонымен қатар, ІБЖ-ның тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету тәртібін айқындау мақсатында Компанияда Басқарманың 2019 жылғы 5 тамыздағы № 24 шешімімен Компанияның Ішкі бақылау жүйесі туралы саясатты іске асыру қағидалары бекітілді.

Ішкі бақылау жүйесіне қатысушылардың құзыреті олардың ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, бекіту, қолдану және тиімділігін бағалау процестеріндегі рөлдеріне байланысты шектелген.

2023 жылы Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігіне сыртқы бағалау жүргізілді, оның қорытындысы бойынша Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі 90,2% құрады.

Ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау Компанияның мақсаттарына жетуге әсер ететін қателіктердің пайда болу ықтималдығын анықтау, осы қателіктердің маңыздылығын анықтау және осы қателіктердің қабілетін анықтау және ішкі бақылау жүйесінің алдына қойылған мақсаттар мен міндеттердің орындалуын қамтамасыз ету қабілетін анықтау үшін жүргізіледі.

Бағалау нәтижелері бойынша сыртқы консультант Компанияның ішкі бақылау жүйесін жетілдіру мақсатында ұсыныстар берді, олардың негізінде ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін тәуелсіз бағалау нәтижелері бойынша ішкі бақылау жүйесін жетілдіру жөніндегі 2024-2025 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары әзірленді.

Ішкі бақылау жүйесінің тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету мақсатында:

- жұмыскерлерді корпоративтік мәдениеттегі және жұмыскерлердің санасындағы ішкі бақылау жүйесінің рөлін күшейту, сондай-ақ жұмыскерлердің ішкі бақылау жүйесі туралы білім деңгейін арттыру үшін ішкі бақылау жүйесі мәселелері бойынша таныстыру жүзеге асырылады;
- құрылымдық бөлімшелер қызметінің ішкі бақылаушыларының Қазақстан Республикасы заңнамасының, сондай-ақ Компанияның ішкі нормативтік құжаттарының талаптарына сәйкестігін тексеру;

- бизнес-процестер, тәуекелдер мен бақылаулар матрицасын қалыптастыру;
- Компанияның ішкі нормативтік құжаттарының базасын жүргізу және өзектендіру.

Ішкі бақылауды жүзеге асыру мақсаттарында Компанияда үш шепті қорғау құрылған:

- **бірінші қорғау шебі:** Компанияның құрылымдық бөлімшелерінде Басқарма Төрағасының бұйрығымен Компания жұмыскерлерінің арасынан ішкі бақылаушылар тағайындалады;

- **екінші қорғау шебі:** бақылау функцияларын жүзеге асыратын Компанияның құрылымдық бөлімшелері (Қылмыстық жолмен алынған кірістерді жылыстатуға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы ҚР заңнамасын сақтау; Компанияның тәуекелдерін басқаруды бақылау; Компанияның экономикалық және ақпараттық қауіпсіздігін қамтамасыз етуді бақылау; Компания қызметінің ҚР заңнамасына және контрагенттерді құқықтық бағалауға сәйкестігін бақылау; Компанияның кадр саясатын іске

асыруды қамтамасыз етуді бақылау және персоналды басқару; Компания филиалдарының кредиттік-лизингтік қызметін бақылау);

- **үшінші қорғау шебі** Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау арқылы ішкі аудит қызметі қамтамасыз етеді.

Сонымен, Компанияның ішкі бақылау жүйесі корпоративтік басқару жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады, Компанияны басқарудың барлық деңгейлерін, барлық ішкі процестер мен операцияларды қамтиды.

Компания ішкі бақылау жүйесін дамытуды және оның тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етуді бұдан әрі де жалғастырады.

ІШКІ АУДИТ ҚЫЗМЕТІ

Ішкі аудит қызметінің (ІАҚ) жұмысы ішкі аудит қызметі туралы ережеге және этика кодексін, сапа стандарттары мен ішкі аудиторлардың халықаралық институты белгілеген ішкі аудиторлар қызметінің стандарттарын қолдануға негізделетін ішкі аудитті ұйымдастыру қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.

ІАҚ миссиясы Директорлар кеңесі мен Басқармаға олардың Компанияның стратегиялық мақсаттарына қол жеткізу бойынша міндеттерін орындауға көмектесу болып табылады. ІАҚ мақсаты Директорлар кеңесіне Компанияда тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқару жүйелерін жетілдіруге бағытталған тәуелсіз және объективті кепілдіктер мен консультациялар беру болып табылады.

Компанияның тәуекелдері мен стратегиялық міндеттерін ескере отырып, ІАҚ 2023 жылға арналған жылдық аудиторлық жоспар (ЖАЖ) әзірленді. ЖАЖ Компания үшін стратегиялық маңызы бар негізгі бизнес-процестерді қамтиды. 2023 жылға арналған ЖАЖ-да көзделген аудиторлық тапсырмалар толық көлемде және белгіленген мақсаттарға сәйкес орындалды. Орындалған аудиторлық тапсырмалар шеңберінде ұсынылған ІАҚ ұсынымдары Компания басшылығына тәуекелдерді басқару міндеттерін шешуде және ішкі бақылаудың тиімді жүйесін құруда көмек көрсетуге бағытталған. 2023 жыл ішінде ІАҚ Директорлар кеңесінің қарауына есептерді (тоқсандық және жылдық) жүйелі түрде ұсынып отырды. ІАҚ тоқсан сайынғы негізде ІАҚ/сыртқы аудитор ұсынымдары-

на мониторинг жүргізді және оның нәтижелерін Директорлар кеңесіне мерзімді есептер шеңберінде берді. Компания Басшылығы ІАҚ ұсынымдарының орындалуына тиісті бақылау белгіледі. ІАҚ өз құзыреті шегінде «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-мен, сыртқы аудиторлармен өзара іс-қимыл жасайды. ІАҚ тұрақты кәсіптік оқыту және ІАҚ жұмыскерлерінің біліктілігін арттыру бойынша шаралар қабылдайды. Осылайша, 2023 жылы ІАҚ басшысы мен жұмыскерлерін кәсіптік оқыту жоспары орындалды, онда CIA сертификаттау және ІАҚ жұмыскерлерінің практикалық дағдыларын дамыту шеңберінде оқыту шаралары қарастырылған. Сонымен қатар, ІАҚ жұмыскерлері Қазақстанның Ішкі аудит институты өткізетін тренингтер мен семинарларға белсенді қатысады. Есепті жылы ІАҚ басшысы CIA сертификатын жыл сайын ұзарту үшін CPE сағаттарын растады. CIA сертификаты 31.12.2024 жылға дейін ұзартылды.

Компанияда сапаны қамтамасыз ету және жақсарту бағдарламасы бар. Компанияның Директорлар кеңесі ІАҚ жұмыскерлерінің жұмысының сапасын бағалау өлшемшарттарын әзірледі және бекітті, бағалау нәтижелері ІАҚ қызметінің тиімділігін бағалау шеңберінде Директорлар кеңесінің қарауына ұсынылады. ІАҚ ГАП құрастыру, әдістемелер мен рәсімдерді, сондай-ақ аудиторлық тапсырмалардың мақсаттарына қол жеткізу үшін жұмыс көлемін таңдау кезінде тәуелсіз. ІАҚ жұмыскерлері кейіннен бағаланатын қызмет түрлеріне тартылмайды.

2022 жылы ІАҚ қызметіне ішкі аудиттің кәсіби практикасының халықаралық негіздерінің

(ІАҚПХН) тарауларын қолдану үшін сақтауы міндетт тәуелсіз бағалау жүргізілді: ішкі аудитті, стандарттарды айқындау, сондай-ақ ішкі аудиторлардың Әдеп кодексін сақтауына тәуелсіз бағалау жүргізілді. Сапаны қамтамасыз ету және жоғарылату бағдарламасы ІАҚ қызметінің сапасына жыл сайын ішкі бағалауды жүргізуді көздейді (өзін өзі бағалау). 2023

жылғы өзін-өзі бағалау нәтижелері бойынша ІАҚ қызметін жетілдіру жөніндегі іс-шаралар жоспары бекітілді.

ІАҚ қызметі Компанияның өнімділігі мен жұмыс тиімділігінің артуына әкелетін оң өзгерістерді ұсына отырып, ҚазАгроҚаржының құндылығын ұдайы жетілдіруге және арттыруға бағытталған.

СЫРТҚЫ АУДИТ

«ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2023 жылғы қаржылық есептілігіне аудит жүргізетін аудиторлық ұйым ретінде KPMG International

Limited компаниялар тобына кіретін «КПМГ Аудит» ЖШС белгіленді.

АУДИТОРДЫҢ СЫЙАҚЫСЫ, МЫҢ ТЕҢГЕ

Қызметтер	2021 г.	2022 ж.	2023 ж.
Жылдық аудит	39 200	53 312	58 643
Жарты жылдық шолу	16 800	22 848	25 133
Консультациялық қызметтер	7 840	-	-
Сыйақының жалпы көлеміндегі аудиторлық емес қызметтердің үлесі, %	12	-	-
Жиыны	63 840	76 160	83 776

Сыртқы аудитор мен аудиторлық ұйымның негізгі персоналын тағайындау мен ротациялауға қатысты, сондай-ақ аудиторлық ұйымның қаржылық есептілік аудитімен байланысты

емес қызметтерін мақұлдау бойынша, Компания Директорлар кеңесінің 2016 жылғы 9 желтоқсандағы шешімімен бекітілген сыртқы аудит саясатын басшылыққа алады.

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

Тәуекелдерді басқару жүйесі

Тәуекелдерді талдау

5

Қазақстанда әртүрлі сортты қант қызылшасы өсіріледі, көбінесе климат жағдайына бейімделген «Авантаж», «ВОЛГА F1», «НЕРО F1», «ОККА F1», сияқты будандардың тұқымдары таңдалады. Қант қызылшасын өсіру үшін ең қолайлы орта -елдің Оңтүстік, Оңтүстік-Шығыс аймақтары.

ҚАҢТ ҚЫЗЫЛШАСЫ

ҚАҢТ ҚЫЗЫЛШАСЫ · САХАРНАЯ СВЕКЛА · SUGAR BEET

Қызылша қантын өндіру үшін бүкіл әлемде қолданылатын тамырлы өсімдік. Кәдімгі (күлгін) қызылшамен салыстырғанда, қант қызылшасының тамыр дақылы ақ түсті, құрамында қызылшаның қоялылығы мен сахароза көп.

Бұл зауыттың негізгі мақсаты – қант алу үшін өнеркәсіптік өңдеу. Қайта өңдеу қалдықтары жануарларды тамақтандыру үшін қолданылады.

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ

Тәуекелдерді басқару ҚазАгроҚаржы корпоративтік басқару жүйесінің негізгі құрамдас бөліктерінің бірі, сондай-ақ Компанияның стратегиялық және операциялық мақсаттарына қол жеткізу үшін тәуекелдерді уақтылы сәйкестендіруге, бағалауға, мониторингтеуге және оларды төмендету жөнінде шаралар қабылдауға бағытталған Компанияның әрбір қызметкерінің әрбір процесі мен функционалдық міндеттерінің ажырамас бөлігі болып табылады.

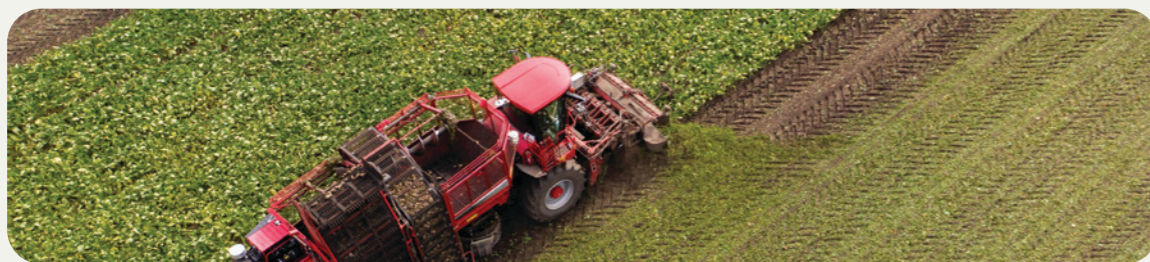
«ҚазАгроҚаржы» АҚ тәуекелдерді басқару жүйесі (бұдан әрі – ТБЖ) бірыңғай процеске біріктірілген өзара байланысты элементтерден тұрады және Компанияның атқарушы органы мен басқару органын тәуекелдер туралы уақтылы ақпаратпен және оларды азайту жөніндегі шешімдермен қамтамасыз ететін процестер мен рәсімдер жүйесін қамтиды.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ тәуекелдерді басқару жүйесінің негізгі мақсаты – Компания қызметінің негізгі бағыттарының сенімді жұмысын қамтамасыз ету, олардың тұрақты дамуын қолдау, акционер, клиенттер, реттеуші және басқа да

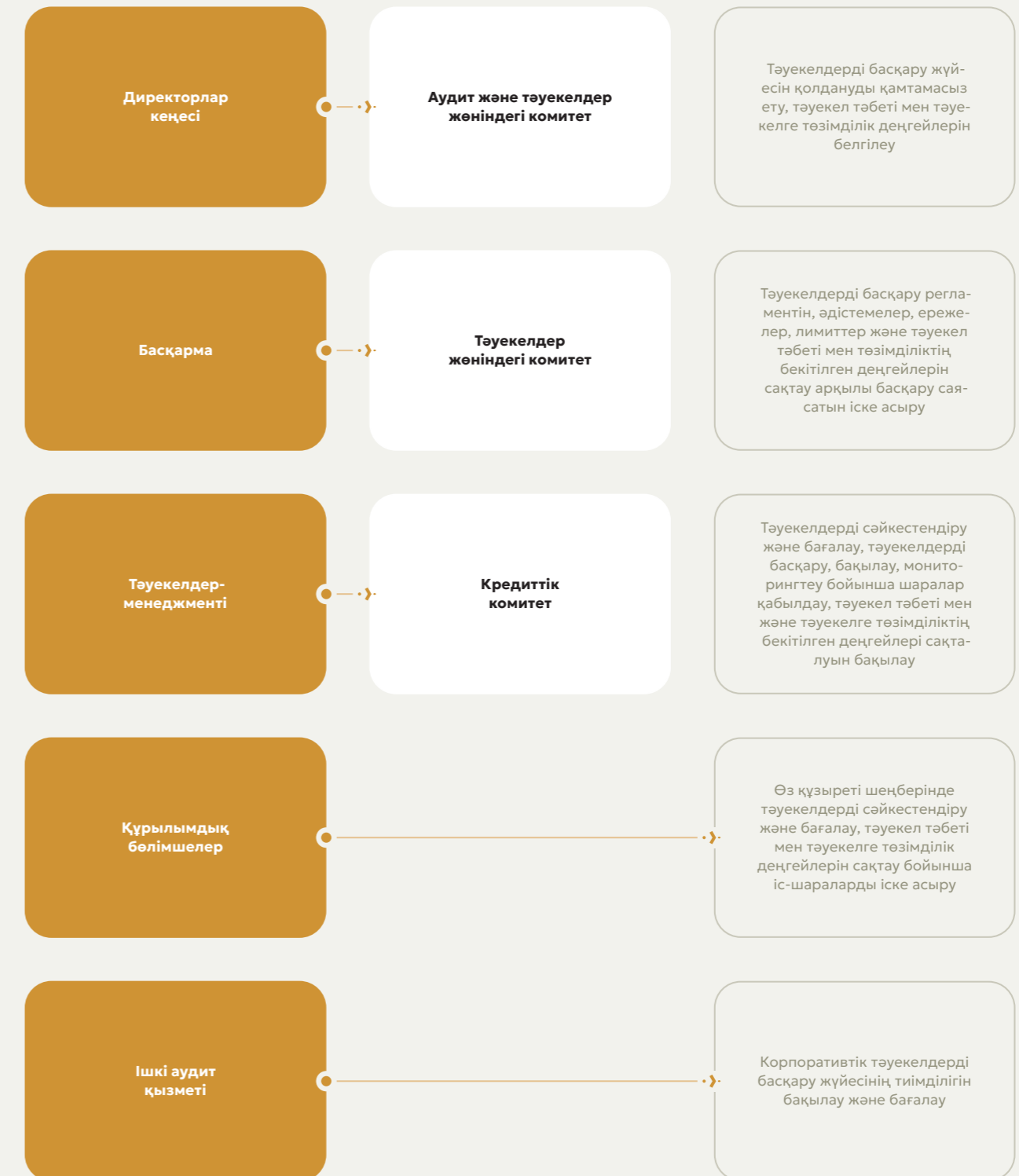
мүдделі тұлғалар алдындағы міндеттемелердің орындалуына кепілдік беру.

Компанияның тәуекелдерін басқару процессінің негізгі қағидаттары:

- **тұтастық** – тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесі бөлінісінде Қоғам тобының жиынтық тәуекел элементтерін қарау;
- **ашықтық** – тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесін дербес немесе оқшауланған ретінде қарауға тыйым салу;
- **құрылымдық** – тәуекелдерді басқарудың кешенді жүйесі нақты құрылымға ие;
- **хабардарлық** – тәуекелдерді басқару объективті, шынайы және өзекті ақпараттың болуымен қатар жүреді;
- **үздіксіздік** – тәуекелдерді басқару процесі тұрақты негізде жүзеге асырылады;
- **циклдік** – тәуекелдерді басқару процесі оның негізгі құрамдастарының үнемі қайталанатын циклі болып табылады.

Тәуекелдерді басқару жүйесінің ұйымдық құрылымы

Компаниядағы ТБЖ құрылымы Компанияның мынадай органдары мен бөлімшелерін: Директорлар кеңесін; Басқарманы; тәуекелдерді басқаруға жауапты құрылымдық бөлімшені; ішкі аудит қызметін; өзге де құрылымдық бөлімшелерді тарта отырып, бірнеше деңгейдегі тәуекелдерді басқарудан тұрады.

Бірінші деңгейді Компанияның Директорлар кеңесі ұсынады – ТБЖ қадағалауын жүзеге асыруда шешуші рөл атқарады. Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару саласындағы функциялардың бір

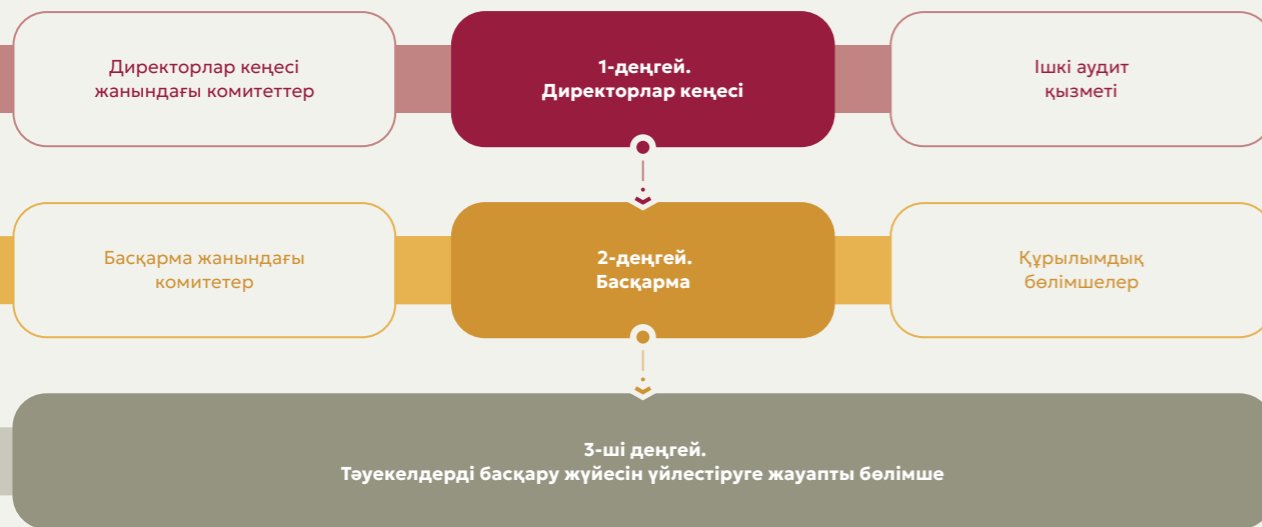
бөлігін Директорлар кеңесі жанынан тиісті комитеттер (Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитет) құру арқылы жүзеге асырады.

Екінші деңгей – Компания басқармасы, тиімді ТБЖ ұйымдастыруға және корпоративтік саясаттардың орындалуын және сақталуын қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді бақылау құрылымын құруға, Компанияның тәуекел-менеджмент саясаты мен философиясын көрсететін «тәуекелдерді түсіну» мәдениетін (тәуекел-мәдениет) құруға жауапты. Басқарма тәуекелдерді басқару саласындағы функциялардың бір бөлігін тиісті

комитеттер (Тәуекелдер жөніндегі комитет және Кредиттік комитет) құру арқылы жүзеге асырады;

Үшінші деңгей – Компанияның құрылымдық бөлімшесі, ол жауапкершілігі, өкілеттіктері мен талаптары тәуекелдерді басқару саясатында, тәуекелдерді басқару ережелерінде, құрылымдық бөлімше туралы ережелерде және лауазымдық нұсқаулықтарда көзделген Компанияның басқа құрылымдық бөлімшелерімен өзара іс-қимыл жасау кезінде тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты (тәуекел-менеджмент департаменті).

Ішкі бақылау жүйесі

Компанияның ішкі аудит қызметі тәуекелдерді басқару процесінде келесі негізгі функцияларды жүзеге асырады:

- тәуекелдерді басқару рәсімдерінің аудиті және тәуекелдерді бағалау әдіснамасы, сондай-ақ тәуекелдерді басқару рәсімдерінің тиімділігін арттыру бойынша ұсыныстар әзірлеу;

Компанияның Директорлар кеңесі үшін ТБЖ тиімділігін бағалау жөніндегі есепті, сондай-ақ тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігін тәуелсіз бағалау туралы есепті қажетіне қарай ұсыну.

Осылайша, Компаниядағы ТБЖ құрылымы ақпараттың барабар – тігінен және көлденеңінен – ағынын қамтамасыз етеді. Бұл ретте «төменнен жоғарыға» келіп түсетін ақпарат Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасын ағымдағы қызмет туралы, қызмет барысында қабылданған тәуекелдер, оларды бағалау, бақылау, ден қою әдістері және оларды басқару деңгейі туралы мәліметтермен қамтамасыз етеді. «Жоғарыдан төменге» бағытталған

ақпарат ішкі құжаттарды, регламенттер мен тапсырмаларды бекіту арқылы мақсаттарды, стратегияларды және қойылған міндеттерді соңына дейін жеткізуді қамтамасыз етеді. Ақпаратты «көлденеңінен» беру Компания ішіндегі құрылымдық бөлімшелер мен өзге де жұмыскерлердің өзара іс-қимылын және Компаниядағы тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімшелердің өзара іс-қимылын білдіреді.

Қоғамның ТӘЖ ұйымдастыру құрылымы

«ҚазАгроҚаржы» АҚ ТБЖ – бұл Компанияның Директорлар кеңесі, Басқармасы және жұмыскерлері әрқайсысы өз деңгейінде Компанияның қызметіне әсер етуі мүмкін ықтимал жағымсыз оқиғалар мен мүмкіндіктерді

2023 жылы ТБЖ дамуы

Компанияда тәуекелдерді нақты сәйкестендіруді, тиімді басқаруды және тұрақты мониторингтеді қамтамасыз етуге арналған және Компанияның қызметіне теріс факторлардың әсерін шектеу арқылы қызметтің тұрақтылығын қамтамасыз етуге бағытталған тәуекелдерді басқарудың формалданған, егжей-тегжейлі әзірленген жүйесі жұмыс істейді.

Тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесін жетілдіру мен жүйелі дамытуды жүзеге асыру мақсатында Компанияда тәуекелдерді басқару жүйесін бағалау жүргізілді (ТБЖ қорытынды рейтингі 88% құрады, бұл «жетілген» тиімділік деңгейіне сәйкес келеді). Бағалау қорытындысы бойынша тәуекелдерді басқару корпоративтік жүйесінің тиімділігін бағалау нәтижелері бойынша түзету және/немесе алдын алу іс-қимылдарының жоспары бекітіліп, орындалады.

ҚазАгроҚаржы тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесін жетілдіру жөніндегі іс-шаралар жоспарын қамтитын «ҚазАгроҚаржы» АҚ тәуекелдерді басқару жүйесін дамыту стратегиясы әзірленді және практикада қолданылады.

ТБЖ дамуының жоғары тиімділігі есебінен дамудың тұрақтылығын сақтау үшін, сондай-ақ тәуекелдің қолайлы деңгейінің сақталуын мониторингілеу және бақылау мақсатында Компания тәуекелдерді басқару жүйесін жетілдіру бойынша тұрақты негізде жұмыс жүргізеді:

анықтауға, сондай-ақ негізгі мүдделі тараптар үшін қолайлы тәуекел деңгейі шеңберінде осы оқиғаларды басқаруға қатысатын бірыңғай процеске біріктірілген өзара байланысты компоненттер жиынтығы.

- ІАҚ ТБЖ және/немесе тәуелсіз сарапшының тиімділікке мерзімді бағалау жүргізу;
- тәуекел-тәбеттің өзгеруіне әсер ететін тәуекел факторларын бақылау;
- тәуекел-тәбетті мониторингтеу;
- тәуекелдерді ескере отырып, барлық қолдау көрсететін бизнес-процестер бойынша ішкі нормативтік құжаттарды әзірлеу және өзектендіру;
- тәуекелдерді бағалау процесін автоматтандыру;
- тәуекел-тәбетке қатысты есептілікті қалыптастыру және ұсыну шеңберінде коммуникациялар арналарының мониторингі;
- тәуекел-менеджмент құралдарын өзектендіру нұсқаларын пысықтау (предиктивтік аналитика, стресс-тестілеу, бэк-тестілеу және т.б.);
- тәуекел мәдениетінің деңгейін арттыру және оның барлық жұмыскерлерінің тәуекелдерді басқару процесіне тартылуы бойынша іс-шаралар өткізу.

Компанияда тәуекелдерді сәйкестендіру, оларды бағалау және тәуекелдерді басқару жөніндегі шараларды әзірлеу үнемі жүзеге асырылады. Компания өз қызметін бизнеспен байланысты және стратегиялық тәуекелдер, кредиттік тәуекелдер, қаржылық тәуекелдер, операциялық тәуекелдер, аудиторлық тәуекелдер, құқықтық тәуекелдер, экологиялық тәуекелдер, комплаенс-тәуекелдер және т.б. санаттар бойынша бөлінген тәуекелдердің кең спектрін ескере отырып жүргізеді.

Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін қамтамасыз ету, құрылымдық бөлімшелер арасындағы тәуекел-коммуникацияны жақсарту үшін Компания Басқармасы жанынан Тәуекелдерді басқару комитеті жұмыс істейді, оның құзыретіне мәселелерді, соның ішінде тәуекелдер тіркелімін, тәуекелдер картасын, тәуекелдер мен бақылаулар матрицасын, тәуекел-тәбетті, әрбір тәуекел бойынша төзімділік деңгейлерін және лимиттерді, негізгі тәуекел көрсеткіштері мәселелерін алдын ала қарау кіреді.

Компанияда Компанияның Басқармасы мен Директорлар кеңесі үшін тәуекелдер бойынша тоқсан сайынғы есептілік енгізілді. Бұл ретте тәуекелдер жөніндегі есептерде ашылатын тәу-

екелдер туралы ақпараттың мазмұнын Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасы тәуекелдердің ағымдағы жай-күйі және қабылданатын ден қою шаралары, бақылау ортасындағы өзгерістер, тәуекелдерді басқару процесіндегі елеулі ауытқулар, тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылауды жетілдіру жөніндегі іске асырылатын шаралар туралы мәліметтермен қамтамасыз етеді.

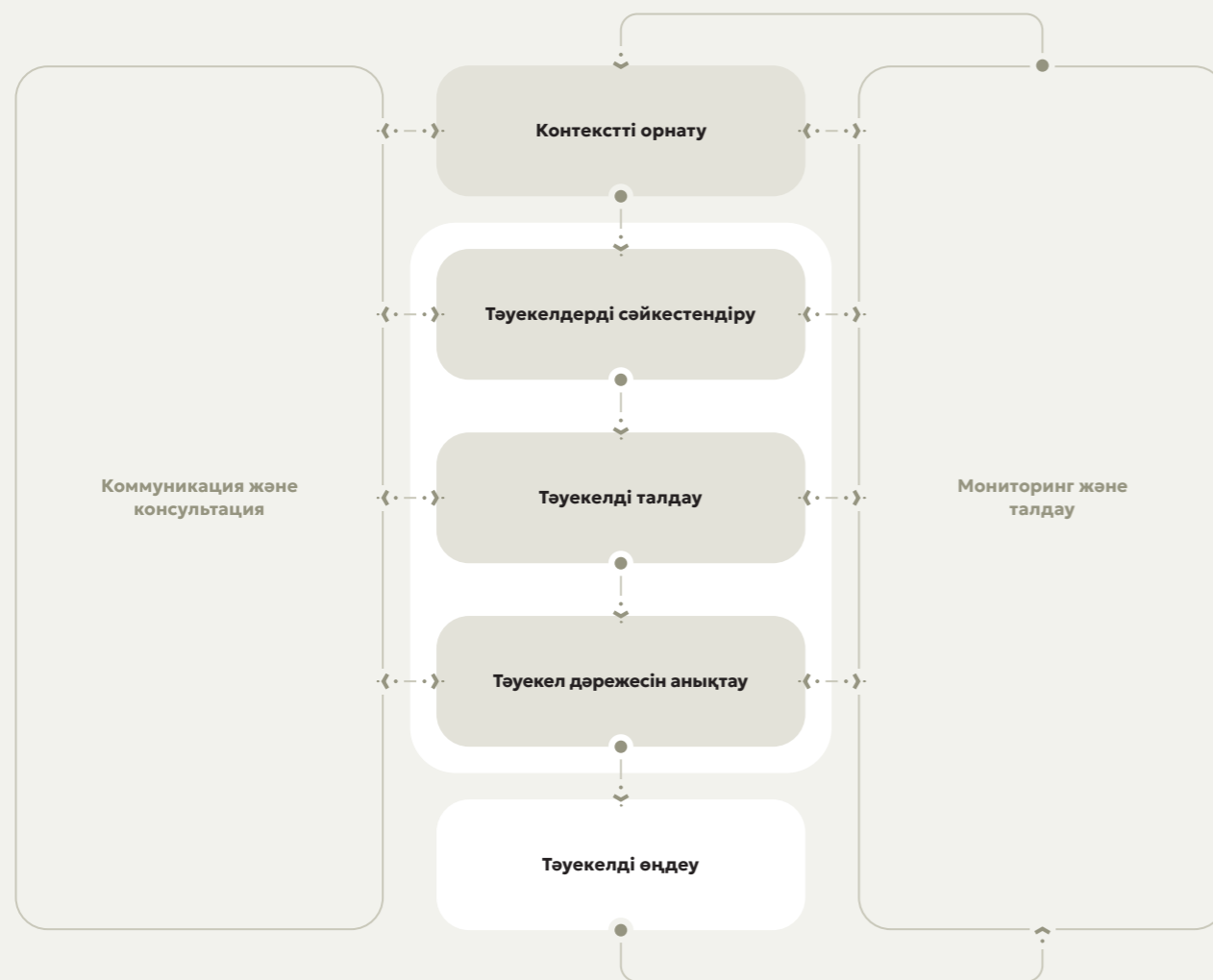
Компания қызметті жүргізудің тәуекелге бағдарланған мәдениетін дамытуға мүдделі. Компаниядағы тәуекел мәдениеті оның барлық жұмыскерлерін тәуекелдерді басқару процесіне тарту арқылы, сондай-ақ Директорлар кеңесі, Басқарма және Компания жұмыскерлері арасында үнемі ақпарат алмасу арқылы дамиды.

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ

Бүгінгі таңда тәуекелдерді басқару нарықтық экономикада жұмыс істейтін кез-келген ұйымның негізгі аспектісі болып табылады. Себебі тәуекел факторы әр түрлі қызмет салаларында пайда болады және белгілі бір тәуекелді басқару әдісі туралы тиісті шешімді уақтылы

анықтау, талдау және қабылдау Компанияға дағдарыстық құбылыстарды болдырмауға мүмкіндік береді және осылайша Компанияның қорғаныс механизмі де, сәттілік факторы болып табылады.

ҚазАгроҚаржыда тәуекелдерге тиімді әсер ету қабілетіне бағытталған және Компанияның табысты жұмыс істеуіне, қаржылық тұрақтылығына, жоғары бәсекеге қабілеттілігіне және тұрақты пайда алуға мүмкіндік беретін тәуекелдерді басқару жүйесі жұмыс істейді.

ҚазАгроҚаржы өз қызметін негізгі қызметпен байланысты және стратегиялық тәуекелдер, тұрақты даму тәуекелдері, кредиттік тәуекелдер, қаржылық тәуекелдер,

операциялық тәуекелдер, құқықтық тәуекелдер және комплаенс-тәуекелдер санаттары бойынша бөлінген тәуекелдердің кең спектрін ескере отырып жүргізеді.

Тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау процесін ұйымдастыру және үйлестіру, сондай-ақ тәуекел иелерімен келісу жөніндегі жұмыстың нәтижелері бойынша Компанияда оның барлық тәуекелдері туралы ақпаратты қамтитын құрал болып табылатын тәуекелдер картасы мен тіркелімі қалыптастырыл-

ды. Тәуекелдер тіркелімінің нысаны мен егжей-тегжейлі деңгейі Компанияның ТБЖ дамуға және жетілдірілген сайын өзгеруі мүмкін.

Тәуекелдер тіркелімі тоқсан сайынғы негізде, немесе көбінесе – Компанияның құрылымдық бөлімшелері жаңа тәуекелдерді сәйкестендіру кезінде ұсынатын тәуекелдер туралы ақпараттың түсуіне немесе бар тәуекелдердің мәртебесінің өзгеруіне байланысты қайта қаралады, нақтыланады және толықтырылады.

Компаниядағы тәуекелдер тіркелімі барлық белгілі тәуекелдерді егжей-тегжейлі қарастырады және сипаттамасын, санатын, себебін, ықтималдығын, мақсаттарға әсерін, болжамды жауап әрекеттерін, тәуекел иелерін, ағымдағы жағдайын, тәуекелдерді басқару шараларын ескерту/реактивті екенін көрсете отырып қамтиды.

Компания өзінің қаржылық жағдайына және мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізуге айтарлықтай әсер етуі мүмкін тәуекелдерге көп көңіл бөледі. Сыни тәуекелдерді басқару жөніндегі жоспарлар тоқсан сайын Компанияның директорлар кеңесінің шешімімен карта және тәуекелдер тізілімі шеңберінде қаралады және бекітіледі және Компанияның барлық құрылымдық бөлімшелерінің орындауы үшін міндетті болып табылады.

Төменде Компанияның 2023 жылғы кезеңдегі негізгі тәуекелдерінің сипаттамасы берілген.

Кредиттік тәуекел: NPL деңгейін 90+ жоғарылату

Контрагенттің төлем қабілеттілігінің төмендеуі нәтижесінде туындайтын Компанияның қаржы активтері бойынша ықтималды қаржылық шығындарды жабу үшін қаржылық шығындарды мойындау және/немесе резервтерді (провизияларды) қосымша есептеу арқылы іске асырылады. Субсидиялау процесінің 2023 жылдың қаңтарында Qoldau.kz жүйесінен жаңа платформаға ауысу процесі тәуекел фаторы болды.

2023 жылғы қаңтардан бастап барлық бағыттар бойынша АӨК субсидиялау gosagro.kz веб-порталында жаңа мемлекеттік ақпараттық субсидиялау жүйесін (бұдан әрі – МАСЖ) пайдалана отырып, тегін негізде жүзеге асырылады. Бүгінгі таңда МАСЖ-да ҚазАгроҚаржы қатысушысы болып табылатын барлық субсидиялау бағдарламалары бойынша функционал жұмыс істейді.

Тәуекелді төмендету мақсатында Компания кредиттік тәуекелді азайту бойынша бірқатар ескерту шараларын қарастырады (NPL 90 + деңгейін көтеру):

- клиенттер жүгінген жағдайда техникалық қайта құрылымдауды ұсыну мүмкіндігін қарау;
- клиенттер негізгі борышты және субсидияланбайтын пайыздарды өтеген жағдайда субсидияланатын сыйақы сомасын ауыстыру мүмкіндігін қарау;
- авансты өз қаражаты есебінен төлеу мүмкіндігі туралы мәселені пысықтау және т.б.

Жалпы алғанда, Компанияда кредиттік тәуекелді басқарудың тиімді жүйесінің болуы лизингтік компаниялар арасында кредиттік портфель сапасының ең жақсы көрсеткіштерінің бірін сақтауға мүмкіндік береді. Кредиттік портфельдің сапасын бақылау жүйесі келесі іс-шараларды қамтиды:

- кредиттік тәуекелді тұрақты бағалау және мониторингтеу, сондай-ақ осы процестерді жетілдіру іс-шаралары;
- Компанияның қарыз алушыларына және ұсынылатын кепілмен қамтамасыз етуге қойылатын ішкі кредиттік талаптар жүйесін жетілдіру;
- байланысты тараптардың топтарына, сондай-ақ Компанияның кредиттік алқалы органдарының өкілеттік деңгейіне белгіленетін кредиттік тәуекел лимиттерін есептеу және айқындау;
- Компанияның проблемалық активтерін басқару рәсімдерін, сотқа дейінгі және сот арқылы өндіріп алу рәсімдерін жетілдіру.

Барлық қарастырылып отырған жобалар мен қолданыстағы жобалар кредиттік тәуекелді айқындаудың орталықтандырылған сараптамасынан өтеді, тәуекел деңгейін төмендету бойынша іс-шаралар ұсынылады.

Компанияның кредиттік тәуекелдерін азайту мақсатында 2023 жылы портфельді әртараптандыру, өтімдерді талдау сапасын арттыру, қарыз алушылардың қаржылық жағдайына мониторинг жүргізу бойынша іс-шаралар жүргізілді.

Стратегиялық тәуекел

Геосаяси жағдайдың Компанияның қаржы-шаруашылық қызметіне әсері.

Соңғы бірнеше жылда әлем мен қаржы нарықтары көптеген күйзелістерді бастан өткерді. Олардың арасында коронавирустық инфекция пандемиясы, ҚХР-дағы экономикалық құлдырау, энергия тасымалдағыштарға бағаның өсуі, Ирандағы және басқа да бірқатар елдердегі тәртіпсіздіктер, ақша-несие саясатының жаһандық қатаңдауы, ақырында Ресей Федерациясы мен Украина қақтығысы.

Геосаяси жағдайдың Компанияның қаржы-шаруашылық қызметіне әсер ету тәуекелі деп шекаралардың жабылуына, санкциялардың жүргізілуіне байланысты АШТ жеткізуді орындамау тәуекелі түсініледі. Бүгінгі күнге дейін техниканы Қазақстанға тасымалдау бойынша қиындықтар бар. Жеткізу бойынша негізгі проблемалар Украинаның Қазақстан Республикасына өндіріс техникасын сататын барлық жеткізушілерде бар. Лизинг заттарын уақтылы жеткізбеу әлемдегі қалыптасқан геосаяси жағдайдың, валюта бағамдарының күрт секіруінің, логистикалық тізбектердің бұзылуының және мемлекетаралық санкциялардың ұлғаюының нәтижесінде орын алады.

Әлемдегі геосаяси жағдайға байланысты Компанияда қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету жоспары әзірленді, оған бақылауды күшейту және санкцияларға жол бермеу/қарсы іс-қимыл жөнінде шаралар қабылдау, АШТ/жабдықтарды жеткізушілерге және олардың қатысушыларына/акционерлеріне/басшыларына санкциялар салу туралы ақпаратты анықтау үшін әртүрлі интернет-ресурстарға мониторинг жүргізу тұрғысынан Қазақстан Республикасы заңнамасының мониторингін жүзеге асыру жөніндегі іс-шаралар кіреді.

Операциялық тәуекел

Тәуекелді іске асыруға әкелетін оқиғаларға IT, әкімшілік-шаруашылық қызмет саласындағы факторлар, адами факторлар, сондай-ақ сыртқы оқиғалар жатады.

Операциялық тәуекелді азайту мақсатында ақпараттық жүйелерді қосымша автоматтандыру және баптау, Компанияның үздіксіз жұмыс істеуі үшін құралдар мен шаралармен уақтылы қамтамасыз ету, жұмыскерлерді оқыту және т.б. бойынша жұмыстар жүргізілді.

Компания өз жұмысында операциялық тәуекелді басқарудың келесі әдістерін қолданады:

- операциялық шығындар дерекқорын қалыптастыру;
- персоналдың қажетті біліктілік деңгейін қамтамасыз ету, персоналдың біліктілік деңгейін арттыру;
- процестер мен технологияларды автоматтандыру, әсіресе үлкен жұмыс көлемімен байланысты салаларда.

Осы тәуекелді азайту мақсатында контрагент-банктердің тұрақты мониторингі жүзеге асырылады, лимиттер қайта қаралады, жеткізушілермен және клиенттермен тұрақты өзара іс-қимыл жүзеге асырылады.

Комплаенс-тәуекел

Комплаенс-тәуекелдің орын алуына әкелуі мүмкін оқиғаларға Қазақстан Республикасы заңнамасының, уәкілетті органның нормативтік құқықтық актілерінің, Компанияның ішкі құжаттары мен процедураларының, сондай-ақ шет мемлекеттердің Компанияның қызметіне ықпал ететін және Қазақстан Республикасы мойындаған заңнамасының талаптарын сақтамау салдарынан заңдық санкциялардың қолданылуы жатады.

Комплаенс-тәуекелді барынша азайту мақсатында Компания Қазақстан Республикасы заңнамасының, шет мемлекеттердің Компанияның қызметіне ықпал ететін және Қазақстан Республикасы мойындаған заңнамасының, Компанияның ішкі ережелері мен процедураларының және жалпы қабылданған мінез-құлық нормаларының талаптары қатаң және мүлтіксіз сақталуын мониторингтеп отырды және бақылады.

Тұрақты даму тәуекелдері: экологиялық ESG тәуекелі

Компания орнықты даму саласындағы тәуекелдерге ерекше назар аударады. Тұрақты даму тәуекелдері Компанияның ұзақ мерзімді қаржылық нәтижесі мен тұрақтылығына тікелей әсер етеді.

PricewaterhouseCoopers (PwC) Kazakhstan бағалауы бойынша ESG-ақпаратты ашу бойынша Компанияға «В+» жоғары рейтингі берілгенін атап өтеміз.

Компаниядағы экологиялық ESG-тәуекелі табиғатқа, жұмыскерлерге және Компанияға ұқыпты қарауды білдіретін бизнес стратегиясын білдіреді.

ESG-тәуекелді басқару шеңберінде Компанияның қызметіне, сондай-ақ қоршаған ортаға әсер етуі мүмкін факторлар анықталды: Қазақстан Республикасының басым бөлігіндегі құрғақшылық, табиғи-климаттық катаклизмдер, АШТ-ның қоршаған ортаға әсері. Бұл тәуекел қолайлы деңгейде бағаланады, бұл оларды барынша азайту үшін шұғыл шаралар қабылдау қажеті жоқ екенін білдіреді. Алайда, Компания осы тәуекелді басқару бойынша бірқатарпревентивті және реактивті шараларды әзірледі:

- Компания клиенттеріне егістерді/жайылымдарды сақтандыруды ұсыну;
- Кеден одағының «Доңғалақты көлік құралдарының қауіпсіздігі туралы» және «Машиналар мен жабдықтардың қауіпсіздігі туралы» техникалық регламенттеріне сәйкес сәйкестік сертификаттарын ұсынған кезде ғана техниканы сатып алуды жүзеге асыру;
- лизинг заттарына ресми сервистік орталықтарында немесе олардың өкілдерінде қызмет көрсетуді ұсыну;
- құрғақшылық пен табиғи-климаттық апаттардан зардап шеккен клиенттерге қайта құрылымдауды немесе ұзартуды ұсыну;
- ықтимал шығындарға резервтерді қалыптастыру.

МАРКЕТИНГТІК ҚЫЗМЕТ

6

Ақпараттық саясат

Заңнама талаптарына сәйкестік

Мүшелік қауымдастықтар

Өнім үшін жауапкершілік

Шағым беру және проблемалар туралы ақпараттандыру механизмі

Брендинг және PR саласындағы қызмет

БИДАЙ

БИДАЙ · ПШЕНИЦА · WHEAT

Дәнді дақылдар тұқымдасына жататын бір жылдық шөптесін өсімдіктер тұқымдасы. Өсірілген формалар мен жабайы түрлерге жатады. Әлемдегі негізгі азық-түлік дақылдарының бірі. Бұл дәнді дақылдардан алынған шикізат жарма, нан өнімдері, макарон және спирт өндіру үшін қолданылады.

Қазақстанда, негізінен, құрамында ақуыз (глютен) көп, бірақ салыстырмалы түрде жұмсақ әлсіз сорттардың өнімділігі төмен күшті сұрыпты жұмсақ бидай өсіріледі.

АҚПАРАТТЫҚ САЯСАТ

Ақпаратты ашып көрсету Компанияның мүдделі тараптармен өзара ықпалдасуының аса маңызды құралдарының бірі болып табылады, ол барлық стейкхолдерлермен ұзақмерзімді, мөлдір және сенімді қарым-қатынастың қалыптасуына ықпал етеді, сонымен қатар Компанияның инвестициялық тартымдылығын арттырады.

ҚазАгроҚаржы әр түрлі мүдделі тараптар үшін ақпараттың жоғары сапалы ашылуын қамтамасыз етуге және мөлдірлік деңгейін арттыруға ұмтылады.

Мүдделі тараптардың мүдделерін қанағаттандыру үшін Компания Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген ақпаратты, сондай-ақ қаржылық жағдай, қызметтің нәтижелері, меншіктің және басқарудың құрылымын қоса, қызмет туралы ақпаратты уақтылы және сенімді түрде ашып көрсетеді.

Компанияда ақпаратты ашып көрсетудің қағидаттарын, нысандары мен тәсілдерін, ақпаратты ашып көрсету үшін жауапты тұлғалар тобын (органдарды), мүдделі тараптарға ашып көрсетуге жататын жалпыға қолжетімді ақпараттың тізбесін, сонымен қатар коммерциялық, қызметтік және заңмен қорғалатын өзге де құпияны құрайтын ақпараттың тізбесін анықтайтын Компания қызметі туралы ақпаратты ашып көрсету саясаты бекітілген және қолданылады.

Компанияда ақпаратты ашып көрсету қағидаттары:

1. ақпаратты ашып көрсетудің жүйелілігі және уақтылығы қағидаты – заңнамада

және ішкі құжаттарда көзделген ақпаратты ұсыну мерзімдері мен жүйелілігін сақтауға қатысты Компанияның жауапкершілігі. Компания мүдделі тұлғаларға ақпаратты жүйелі түрде беру олардың жалпы Компания қызметін түсінуі үшін қажет алғышарт ретінде маңызды екенін сезінеді. Ақпарат оқиғаның орын алу фактісіне сәйкес, оның маңыздылығының дәрежесі бойынша және оны көпшілікке жария етудің уақтылығы ескеріле отырып беріледі.

2. Ақпараттың ашықтығы және қолжетімділігі қағидаты – Компанияның қолжетімділігі еркін, ауыртпалық түсірмейтін және шығын аз ақпарат тарату арналарын таңдауы, сонымен қатар коммерциялық, қызметтік және заңмен қорғалатын өзге де құпияны құрайтын ақпаратқа қатысты құпиялылық режимінің сақталуын ескере отырып, Компанияның қызметі туралы ақпараттың барынша мөлдірлігін қамтамасыз ету ниеті.

3. Шынайылық және толықтық қағидаты – Компанияның мүдделі тараптарға шынайы және ашылып отырған фактіні немесе оқиғаны толық түсіну үшін жеткілікті ақпарат беру жауапкершілігі. Компания ұсынылған ақпараттың үшінші тұлғалар тарапынан бұрмаланбауын қадағалап отырады және мұндай факт анықталған жағдайда, бұрмалаулар мен қателіктерді жою бойынша шаралар қабылдайды.

Компания өзі туралы жағымсыз ақпаратты, егер мұндай ақпарат құпия болып табылмаса және мүдделі тараптардың инвестициялық және басқа шешімдер қабылдауына

ықпал етуге қабілетті болмаса, жариялаудан тартынбайды.

Жариялануы заңнамаға сәйкес міндетті болып табылатын ақпараттан басқа, Компания өзінің ағымдағы және жоспарланған қызметі туралы, сондай-ақ Компания қызметін барлық мүдделі тараптардың толық түсінуі үшін басқа да ақпаратты береді;

4. Теңгерімділік қағидаты – мүдделі тұлғалардың ақпарат алуға құқықтарын барынша іске асыруды қамтамасыз ету мақсатында, бірақ коммерциялық, қызметтік немесе заңмен қорғалатын өзге де құпияны құрайтын ақпаратқа қол жеткізуді шектеуге қатысты Компанияның, оның Жалғыз акционерінің мүдделерін қатаң сақтау шартымен, Компанияның бір жағынан – ашықтық пен мөлдірліктің, екінші жағынан – құпиялылықтың орынды теңгерімін қамтамасыз етуі.

5. Қызмет туралы ақпаратты ашудың мөлдірлігі және объективтілігі қағидаты сонымен қатар Компанияның Корпоративтік басқару кодексінде бекітілген. Ақпаратты ашудың негізгі арналары:

- Қаржылық есептілік депозитарийінің интернет-ресурсы;
- Қазақстан қор биржасының интернет-ресурсы;
- Компанияның корпоративтік сайты;
- Facebook, Instagram, Twitter әлеуметтік желілері.

ҚазАгроҚаржы заңнамаға және Компанияның ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес

құпия ақпаратты қорғау шараларын сақтау үшін материалдық-техникалық базаны қамтамасыз етеді (әртүрлі компьютерлік бағдарламалар, орынжайларға қол жеткізу тетіктері, құжаттарды жоюға арналған жабдықтар және т.б. түрінде).

Компания Басқармасы коммерциялық, қызметтік және заңмен қорғалатын өзге де құпияны құрайтын құпия ақпаратты қорғау, іскерлік ақпараттың жария болуынан немесе рұқсатсыз жылыстауынан болуы мүмкін ықтималды залалдың алдын алу, кез келген мүдделі тараптардың ақпаратты заңсыз пайдалануы фактілерін болдырмау мақсатында құпиялылық режимінің сақталуын қамтамасыз етеді.

Коммерциялық және қызметтік құпияны құрайтын ақпаратты қорғау мәліметтерді оларға қолжетімділігі жоқ адамдардың белгілі немесе белгісіз тобы арасында кез келген қабылдау үшін қолжетімді нысанда жария етуге тыйым салуда болып табылады.

ЗАҢНАМА ТАЛАПТАРЫНА СӘЙКЕСТІК

Компания 2023 жылы елеулі мөлшерде айыппұлдар өндіріп алу көзделетін жауапкершілікке тартылған жоқ. Компания бәсекелестікке қарсы мінез-құлық, монопо-

лияға қарсы және монополиялық практика, экологиялық талаптардың бұзылғаны үшін жауапқа тартылған жоқ.

МҮШЕЛІК ҚАУЫМДАСТЫҚТАР

«ҚазАгроҚаржы» АҚ 2004 жылғы 7 шілдеден бастап Қазақстан қаржыгерлері қауымдастығының мүшесі болып табылады. АФК қаржы нарығына қатысушыларды, оның ішінде банктерді, сақтандыру ұйымдарын, ипотекалық және лизингтік компанияларды, микрокредиттік ұйымдарды, бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларын және т.б. біріктіреді. АФК миссиясы – қауымдастық мүшелерінің акционерлік құнының өсуін қорғау және жәрдемдесу.

2013 жылдан бастап «ҚазАгроҚаржы» АҚ Қазақстан Республикасының «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасының (бұдан әрі – Атамекен ҰКП) мүшесі болып табылады. Атамекен ҰКП – коммерциялық емес ұйым. Оны ҚР Үкіметі және мемлекеттік органдар бизнестің келіссөздік күшін күшейту үшін құрылған.

Кәсіпкерлер палатасы өз қызметімен ішкі және сыртқы сауданы қоса, кәсіпкерліктің барлық

салаларын қамти отырып, шағын, орта және ірі бизнестің мүдделерін білдіреді. Атамекен ҰКП-ның басты міндеті – бизнестің құқықтары мен мүдделерін қорғау және бизнес жұмысының заңнамалық және өзге де нормативтік қағидаларын қалыптастыру процесіне барлық кәсіпкерлердің кеңінен қамтылуы мен тартылуын қамтамасыз ету.

Бұдан басқа, 2016 жылғы қазан айынан бастап ҚазАгроҚаржы Қазақстан салық төлеушілер қауымдастығының (2023 жылдан бастап – Жаңа Қазақстан Салық төлеушілер Қауымдастығының) мүшесі болып табылады. Компания нормативтік құқықтық актілердің жобалары туралы салық салуға қатысты ақпаратты үнемі алады және оларға ұсыныстар жібереді.

2022 жылдың 11 қарашасынан бастап Компания Ұлттық ESG клубына кірді. Ұлттық ESG клубы – бұл бизнес, мемлекет және қоғам өкілдері орнықты даму бойынша біліммен, тәжірибемен

және озық практикалармен алмасатын платформа. ESG клубының миссиясы – орнықты дамудың көшбасшысы болу, орнықты бизнес

пен қоғамды дамыту үшін қолайлы орта құру және маңызды әлеуметтік және экологиялық мәселелерге қоғамның назарын аудару.

ӨНІМ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК

Компания көрсететін қызметтердің мүдделі тараптардың денсаулығы мен қауіпсіздігіне

қатысты заңнама талаптарына сәйкессіздігі жағдайлары есепті жылы болған жоқ.

ШАҒЫМ БЕРУ ЖӘНЕ ПРОБЛЕМАЛАР

ТУРАЛЫ АҚПАРАТТАНДЫРУ МЕХАНИЗМІ

Компания қызметті жүргізудің мөлдірлігі қағидатын ұстанады және кері байланыс алу үшін ашық. Компанияның бұл бағыттағы қызметі басымдықтардың бірі болып табылады.

Экономикалық және ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мақсатында халықпен, Компанияның қарыз алушыларымен және лизинг алушыларымен кері байланыс ұйымдастырылған.

Өтініш жасау – бұл Компания қызметінің осал тұстары айқындалатын индикатор; бұл бұзушылықтар мен оларға ықпал ететін себептерді жоятын шұғыл шаралар қабылдау үшін белгі.

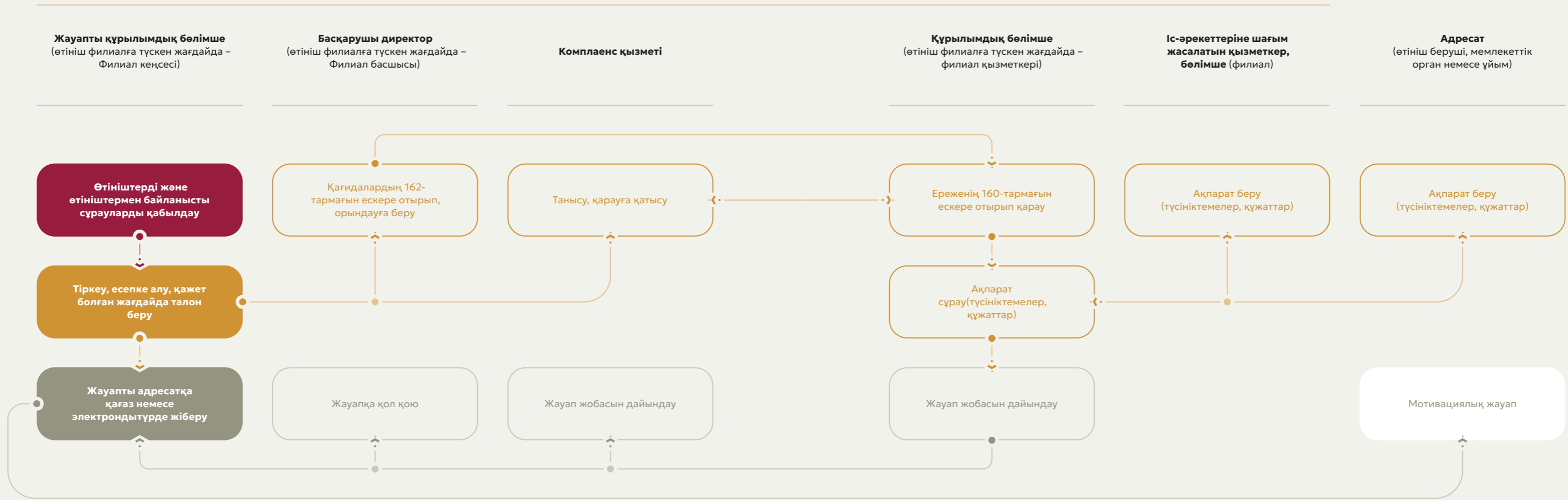
637

Компанияның атына жеке және заңды тұлғалардың 637 өтініші, оның ішінде «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ және басқа да мемлекеттік органдардың өтініштері келіп түсті.

Олардың жалпы санының:

- 1,4% – шағым және
- 2,5% – ұсыныстар.

Схема работы с обращениями

Компанияда бастамашылық ақпараттандыру желісінің Компания қызметіндегі комплаенс-тәуекелдерді және оның жұмыскерлерінің комплаенс-тәуекелдерін айқындау құралы (соның ішінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг) ретінде тиісінше жұмыс

істеуін қамтамасыз ету үшін келесі арналар өткізілді:

1. жедел желі үшін бөлек телефон нөмірі бөлінген: +7 (7172) 580-411. Жедел желіге қоңырау соғу ішкі нөмірді теріп, оператордың жауабын күтусіз жүзеге асырылады,

қоңыраудың автоматты түрде жауапты тұлғаларға қайта адрестелуі орнатылған;

2. жедел желінің hotline@kaf.kz электрондық поштасына хабарламалар жеткізу орнатылған. Хабарламалар бір мезгілде Сыбайлас жемқорлыққа қар-

сы комплаенс-қызметтің корпоративтік поштасына түседі;

3. корпоративтік сайтта Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің электрондық поштасына хабарламалар жіберуге арналған нысан бапталған.

Аталған іс-шаралар бастамашылық ақпараттандыру арналарының барлығы бойынша өтініштерді Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің бақылап отыруы арқылы құқық бұзушылықтарды уақтылы айқындауға және олардың алдын алуға бағытталған.

Келіп түскен әрбір хабарлама, өтініш Компанияның ішкі нормативтік құжаттарында регламенттелген тәртіппен қаралуға жатады.

Теріс әсерлер айқындалған жағдайда Компания оларды жою үшін қажетті шараларды қабылдауға дайын.

БРЕНДИНГ ЖӘНЕ PR САЛАСЫНДАҒЫ ҚЫЗМЕТ

Оң имиджді нығайту үшін және қаржыландыру мүмкіндіктері туралы хабардар ету үшін Компания 2023 жылы бұқаралық ақпарат құралдары мен әлеуметтік желілерде кең ақпараттық науқан жүргізді.

Жыл бойы Компанияның коммуникациялық стратегиясы аясында Facebook, Instagram, Twitter желілеріндегі ресми беттерде ақпараттық хабарламалар орналастырылды. Республи-

калық интернет-порталдарда және облыстық басылымдарда Компания қызметі туралы материалдар мен мақалалар жарияланды.

Бұқаралық ақпарат құралдарында «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның АШТ қаржыландыруы туралы ақпарат жарияланды, кейбір облыстық газеттерде егіс науқанына дайындық туралы Компания қызметі тұрғысынан дайындалған материалдар жарияланды.

Әлеуметтік желілерде АШТ жеңілдікті қаржыландыруға бағытталған жаңа «Жасыл өнім» және «Қызықстанда жасалған» бағдарламалары туралы кеңінен айғақталды.

2023 жылдың шілдесінде «Jana Dala / Green Day» қазақстандық Дала күні» мамандандырылған көрмесінде баспасөз туры өткізілді, онда АШТ ірі өндірушілерінің өкілдері өз техникаларын ұсынды. Шетелдік және отандық өндірушілердің өнімділігі жоғары егіс, егін жинау, топырақ өңдеу, жемшөп жинау техникасы мен жабдықтары ұсынылды. Баспасөз туры барысында БАҚ өкілдері Компанияның Басқарма төрағасы А.Г. Прашевтен, шаруа және фермер қожалықтарының басшылығынан сұхбат алды. Республикалық ақпараттық порталдарда және Компанияның әлеуметтік желілердегі аккаунттарында мақалалар жарияланды.

Күзде мақта жинау кезеңінде Түркістан облысында баспасөз туры өткізілді, оның аясында БАҚ өкілдері «Рамазан Агро» ЖШС отандық мақта өндірушісінің егістігіне барды. Республикалық және жергілікті ақпараттық порталдарда және Компанияның әлеуметтік желілердегі аккаунттарында мақалалар жарияланды.

ОРНЫҚТЫ ДАМУ

7

Қазақстанда күріш негізінен Қызылорда облысында өсіріледі. Қазақстанда күріш өсіру дамуының жаңа кезеңіне аяқ басты, бұл агроөнеркәсіптік кешеннің бүкіл халықты осы өніммен толық қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін (күрішпен өзін-өзі қамтамасыз ету 116-120% – ға жетеді) және күрішті таяу мемлекеттерге

импорттауға мүмкіндік беретін тармағы.

Басқарма Төрағасының орнықты даму мәселелері бойынша үндеуі

Орнықты даму саласындағы саясат

Мүдделі тараптармен өзара ықпалдасу туралы есеп

Экономикалық әсер

Әлеуметтік жауапкершілік

Демеушілік және қайырымдылық

Экологиялық әсер

КҮРІШ

КҮРІШ · RICE · RICE

Суда өсетін шөптесін дәнді (біржылдық және көпжылдық) өсімдік. Бұл бүкіл әлемде өсірілетін маңызды дақылдардың бірі, күрішті планета халқының жартысына жуығы тамақ ретінде қолданады.

Күріш өте өнімді дақылдарға жатады, оның өнімділігі 69-80 ц/га немесе одан да көп болуы мүмкін.

БАСҚАРМА ТӨРАҒАСЫНЫҢ ОРНЫҚТЫ ДАМУ

У МӘСЕЛЕРІ БОЙЫНША

ҮНДЕУІ

Құрметті серіктестер!

«ҚазАгроҚаржы» АҚ тұрақты даму қағидаттарын ұстанады және мүдделі тараптар мүдделерінің теңгерімін сақтай отырып, экономикалық, экологиялық және әлеуметтік салаларда қабылданатын шешімдердің тиімділігін арттыруға ұмтылады, бұл Компанияның корпоративтік саясатының маңызды бөлігі болып табылады.

ESG факторларын басқаруға жүйелі тәсілді қолдану Компанияны жаһандық нарықта табысты және тартымды ете отырып, жауапты басқару және инвестициялау тәжірибесін жетілдіруге көмектеседі.

Біз клиенттеріміздің және жалпы қоғамның бізге көрсеткен сенімін бағалаймыз және көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыруға тырысамыз.

Компания қызметкерлерді дамытуға инвестиция салады, олардың әлеуеті мен мансаптық өсуіне тең мүмкіндіктер береді. Халықтың әлеуметтік осал топтарынан шыққан адамдарды қолдау мақсатында Компания қайырымдылық және демеушілік көмек көрсетеді, бейінді коммерциялық емес ұйымдармен жұмыс істейді.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ бизнес-процестерге ESG-бағдарланған практикаларды енгізуді және орнықты даму саласында оң тәжірибені қолдануды жалғастырады. Біздің тұрақты дамуға деген бейілділігіміз – бұл Компанияның да, жалпы елдің экономикасының да ұзақ өмір сүруіне және өркендеуіне инвестиция.

**«ҚазАгроҚаржы» АҚ
Басқармасының Төрағасы
Прашев Айдар Гилимович**

ОРНЫҚТЫ ДАМУ САЛАСЫНДАҒЫ САЯСАТ

ҚазАгроҚаржы ұзақ мерзімді кезеңде орнықты дамуды қамтамасыз ету үшін өз қызметінің экономикалық, экологиялық және әлеуметтік аспектілерін үйлесімді басқаруға ұмтылады.

Орнықты даму бойынша міндеттерді орындай отырып, Компания өзінің миссиясына, ҚазАгроҚаржы Даму стратегиясына сүйенеді, сонымен қатар мінез-құлықтың халықаралық нормалары мен орнықты даму саласындағы халықаралық стандарттарда белгіленген қағидаттарды пайдаланады.

Орнықты даму саласындағы халықаралық стандарттарды пайдалануды Компания өз қызметінің халықаралық іс-тәжірибеге сәйкестігін қамтамасыз етудің және орнықты даму саласындағы мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізудің қажетті шарты ретінде қарастырады.

Компания Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 30 маусымдағы №7 шешімімен бекітілген Орнықты даму жөніндегі саясатты басшылыққа алады. Саясат Орнықты даму саласындағы басқару жүйесін құрудың негіз қалаушы қағидаттары мен тәсілдерін анықтайды.

Орнықты даму Компанияда үш құрамдас санаттан тұрады: экономикалық, экологиялық және әлеуметтік, олардың аспектілерін GRI Standards ескереді.

Орнықты дамудың экономикалық құрамдасы келесі мақсаттардан тұрады:

- қызметтің шығынсыздығы;
- Жалғыз акционер мен инвесторлардың мүдделерін қамтамасыз ету;

- процестердің тиімділігін арттыру;
- ауыл шаруашылығына инвестициялардың өсуі.

Орнықты дамудың экологиялық құрамдасы келесі мақсаттардан тұрады:

- биологиялық және физикалық табиғат жүйелеріне әсерді барынша азайту;
- органикалық ресурстарды оңтайлы пайдалану;
- экологиялық, энергия және материал үнемдейтін технологияларды қолдану.

Орнықты дамудың әлеуметтік құрамдасы әлеуметтік жауапкершілік қағидаттарына бағытталған және соның ішінде келесі мақсаттарды қамтиды:

- жұмысқа қабылдау кезінде ашық конкурстық процедуралар мен тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету;
- әділ сыйақы және жұмыскерлердің құқықтарын сақтау;
- еңбектің қауіпсіздігін қамтамасыз ету және жұмыскерлердің денсаулығын сақтау;
- жұмыскерлерді оқыту және кәсіби дамыту;
- ішкі және сыртқы әлеуметтік бағдарламалардың іске асырылуы.

Компания өзінің қызметіне осы үш аспект бойынша талдау жүргізеді, сонымен қатар өз қызметінің нәтижелерінің мүдделі тараптарға теріс әсерін болдырмауға немесе төмендетуге ұмтылады. ҚазАгроҚаржы БҰҰ Орнықты дамуының мақсаттарының (бұдан әрі – ОДМ) барлық 17 мақсатының маңыздылығын қолдайды және мойындайды және ОДМ-ға қол жеткізуге елеулі үлес қосуға ұмтылады.

Компания өз қызметі шеңберінде орнықты дамудың мынадай мақсаттарына қол жеткізуді жүзеге асырады:

- тең жұмыс жағдайлары мен тең мансаптық мүмкіндіктер жасау;
- қызметті бағалаудың және сыйақының тең жүйесін қамтамасыз ету.

ОДМ 1.

Кедейшілікті оның барлық нысандарында жаппай жою

- қаржылық қызмет көрсетудің қолжетімділігін арттыруға бағытталған бастамаларды іске асыру;
- қайырымдылық және демеушілік көмек;

ОДМ 2.

Ашаршылықты жою, азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету және тамақтануды жақсарту және ауыл шаруашылығының орнықты дамуына жәрдемдесу.

- Компания АШТ мен жабдықтарды сатып алу үшін лизингтік қызметтер көрсету арқылы АӨК-ті техникалық жарақтандыруға жәрдемдесуді жүзеге асырады. Осылайша, АӨК-ті жоғары өнімді техникамен технологиялық жаңарту арқылы Компания азық-түлік қауіпсіздігіне айтарлықтай әсер етеді.

ОДМ 3.

Салауатты өмір салтын қамтамасыз ету және барлық жастағы адамдардың әл-ауқатына ықпал ету.

- қауіпсіз еңбек жағдайларын жасау және Компания жұмыскерлерінің денсаулығын сақтау;
- жұмыскерлерді әлеуметтік қолдау.

ОДМ 5.

Гендерлік теңдікті қамтамасыз ету және барлық әйелдер мен қыздардың құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту.

ОДМ 8.

Ұдайы, бәрін қамтыған және орнықты экономикалық өсуге, толық және өнімді жұмыспен қамтуға және барша үшін лайықты жұмыс болуына жәрдемдесу

- ауыл шаруашылығында инвестициялардың өсуі;
- лизингтік қызметтер көрсету арқылы АӨК-те бизнесті дамыту.

ОДМ 12.

Тұтынудың және өндірістің ұтымды модельдерін қамтамасыз ету

- энергия үнемдеу мәдениетін арттыру;
- ресурстарды тұтынуды (энергия тұтынуды, су тұтынуды) азайту;
- Компанияның бизнес-процестерін автоматтандыру арқылы қағаз құжат айналымын оңтайландыру.

ОДМ 15.

Құрлық экожүйелерін қорғау, қалпына келтіру және оларды ұтымды пайдалануға жәрдемдесу, ормандарды ұтымды басқару, шөлейттенуге қарсы күрес, жердің тозуы процесін тоқтату және кері қайтару және биологиялық әртүрлілікті жоғалту процесін тоқтату

- ҚазАгроҚаржы лизингке қоршаған ортаға ескірген тозығы жеткен техникамен салыстырғанда теріс әсері аз жаңа заманауи техника ұсынады (пайдалану кезінде мұнай-химия қалдықтарының түсуі нәтижесінде атмосфераға зиянды заттар шығарындыларының мөлшері мен топырақтың ластануы азаяды).

Орнықты даму (ESG)

БҰҰ орнықты даму мақсаттары:

Кедейлікті барлық нысандарда жаппай жою

Аштықты жою, азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету және тамақтануды жақсарту және ауыл шаруашылығының тұрақты дамуына жәрдемдесу

Салауатты өмір салтын қамтамасыз ету және барлық жастағы адамдардың әл-ауқатына ықпал ету

БҰҰ орнықты даму міндеттері:

Кедейлікті жою бойынша іс-шаралардың жедел инвестициялануына жәрдемдесу үшін ұлттық, өңірлік және халықаралық деңгейде кедейлердің мүдделері мен гендерлік аспектілерді ескеретін даму стратегияларына негізделген сенімді стратегиялық механизмдер құру.

Азық-түлік тауарлары мен және оларды өңдеу өнімдері нарықтарының тиісті жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін шаралар қабылдау және азық-түлік бағасының шамадан тыс құбылмалылығын шектеуге көмектесу мақсатында нарықтық, оның ішінде азық-түлік резервтері туралы ақпаратқа уақтылы қол жеткізуге жәрдемдесу.

Денсаулық сақтау қызметтерімен жалпы қамтуды, оның ішінде қаржылық тәуекелдерден қорғауды, сапалы негізгі медициналық санитарлық қызметтерге қолжетімділікті және қауіпсіз, тиімді, сапалы және арзан негізгі дәрі-дәрмектер мен вакциналарға

Қоғамның қосқан үлесі:

• қаржылық қызметтердің қолжетімділігін арттыруға бағытталған бастамаларды іске асыру

• қайырымдылық және демеушілік көмек

• ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтарын сатып алу үшін лизингтік қызметтер көрсету жолымен Компания АӨК-ті техникалық жарақтандыруға жәрдемдесуді жүзеге асырады.

• Осылайша, жоғары өнімді техникамен АӨК-ті технологиялық жаңарту арқылы Компания азық-түлік қауіпсіздігіне айтарлықтай әсер етеді

• қауіпсіз еңбек жағдайларын жасау және Компания қызметкерлерінің денсаулығын сақтау

• жұмыскерлерді әлеуметтік қолдау

Орнықты даму (ESG)

БҰҰ орнықты даму мақсаттары:

Гендерлік теңдікті қамтамасыз ету және барлық әйелдер мен қыздардың мүмкіндіктерін кеңейту

Ұдайы, бәрін қамтыған және орнықты экономикалық өсуге, толық және өнімді жұмыспен қамтуға және барша үшін лайықты жұмыс болуына жәрдемдесу

БҰҰ орнықты даму міндеттері:

Әйелдердің саяси, экономикалық және қоғамдық өмірге жан-жақты және нақты қатысуын және оларға шешім қабылдаудың барлық деңгейлерінде көшбасшы болу үшін тең мүмкіндіктер берілуін қамтамасыз ету.

Әртараптандыру, техникалық жаңғырту және инновациялық қызмет арқылы, оның ішінде қосылған құны жоғары және еңбекті көп қажет ететін секторларға ерекше назар аудару жолымен экономикада өнімділікті арттыруға қол жеткізу

дамуға бағытталған, қызметтің өнімділігіне, лайықты жұмыс орындарын құруға, кәсіпкерлікке, шығармашылыққа және инновациялық қызметке ықпал ететін саясатты жүргізуге жәрдемдесу және микро-, шағын және орта кәсіпорындарды ресми мойындауды және дамытуды көтермелеу

Қоғамның қосқан үлесі:

- + тең жұмыс жағдайлары мен мансаптық мүмкіндіктер жасау
- + қызметті бағалаудың және сыйақы берудің тең жүйесін қамтамасыз ету

- + ауыл шаруашылығында инвестициялардың өсуі
- + лизингтік қызметтер көрсету арқылы АӨК-те бизнесті дамыту

Орнықты даму (ESG)

БҰҰ орнықты даму мақсаттары:

Өндіру мен тұтынудың рационалды модельдерін қамтамасыз ету

Құрлық экожүйелерін қорғау, қалпына келтіру және оларды ұтымды пайдалануға жәрдемдесу, ормандарды ұтымды басқару, шөлейттенуге қарсы күрес, жердің тозуы процесін тоқтату және кері қайтару және биологиялық әртүрлілікті жоғалту процесін тоқтату

БҰҰ орнықты даму міндеттері:

Әртараптандыру, техникалық жаңғырту және инновациялық қызмет арқылы, оның ішінде қосылған құны жоғары және еңбекті көп қажет ететін секторларға ерекше назар аудару жолымен экономикада өнімділікті арттыруға қол жеткізу

2030 жылға қарай қалдықтардың көлемін олардың пайда болдырмау, азайту, өңдеу және қайта пайдалану арқылы айтарлықтай азайту

Қоғамның қосқан үлесі:

- + энергия үнемдеу мәдениетін арттыру
- + ресурстарды тұтынуды (энергия тұтынуды, су тұтынуды) азайту
- + Компанияның бизнес-процестерін автоматтандыру арқылы қағаз құжат айналымын оңтайландыру

- + ҚазАгроҚаржы лизингке қоршаған ортаға ескірген тозығы жеткен техникамен салыстырғанда теріс әсері аз жаңа заманауи техника ұсынады (пайдалану кезінде мұнай-химия қалдықтарының түсуі нәтижесінде атмосфераға зиянды заттар шығарындыларының мөлшері мен топырақтың ластануы азаяды).

Компаниядағы орнықты дамуды басқару компания қызметін басқарудың жалпы жүйесі шеңберінде жүзеге асырылады және оның ажырамас бөлігі болып табылады.

Директорлар кеңесі орнықты дамуды енгізуге стратегиялық басшылық пен бақылауды жүзеге асырады. Мүдделі тараптармен өзара ықпалдасу механизмі «Мүдделі тараптармен өзара ықпалдасу туралы есеп» бөлімінде ашылып көрсетілген.

Компанияның орнықты дамуы саласындағы міндетті іске асыру жөніндегі ақпаратты Директорлар кеңесі Компанияның даму жоспары мен даму стратегиясының орындалуы жөніндегі есептерді қарау шеңберінде қарайды және бекітеді.

Басқарма орнықты даму саласындағы тиісті іс-шаралар жоспарын, сондай-ақ өзгерістерді, толықтыруларды бекітеді және оның іске асырылуын мониторингтеуді жүзеге асырады. Басқарма орнықты даму бойынша іс-шараларды

үйлестіру үшін жауапты. Компанияның орнықты даму бойынша қызмет бағытына жетекшілік ететін құрылымдық бөлімшесінің басшысы саясатты басқаруды қамтамасыз ету үшін жауапты.

Компанияның құрылымдық бөлімшелері орнықты даму саласындағы іс-шараларды іске асырады.

Барлық деңгейдегі бүкіл жұмыскерлер мен лауазымды тұлғалар Компанияның орнықты дамуына үлес қосады.

Компанияның жылдық есебі жыл сайын жылдық есептер конкурсына қатысады.

2022 жылдың қорытындысы бойынша «Қаз-АгроҚаржы» АҚ-ның жылдық есебі PwC Kazakhstan өткізген жылдық есептер конкурсында корпоративтік басқару мәселелерін ең жақсы ашқаны үшін дипломға ие болды және ESG-ақпаратты ашу деңгейі бойынша үздік 50 компанияның қатарына енді.

Орнықты даму бойынша іс-шаралар жоспарын іске асыру шеңберінде мынадай іс-шаралар орындалды:

- қағаз құжат айналымын оңтайландыру мақсатында мынадай процестер автоматтандырылды: жаңа жұмыскерлер үшін бейімдеу парағының нысаны, барлық жұмыскерлер үшін кету қағазының нысаны, жұмыстан босатылатын жұмыскердің сауалнамасының нысаны, Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарының жобаларын мүдделі БК келісу процесі, оларды уәкілетті органның қарауына жіберу және үзінді көшірмелерді қалыптастыру мүмкіндігі, Басқарма отырысының хаттамасына қол қою, QR ЭЦҚ арқылы ІНҚ келісу;
- Компания жұмыскерлерін оқыту жүргізілді – 2023 жылдың қорытындысы бойынша 284 жұмыскер біліктілігін арттыру тренингтері мен курстарынан өтті;
- Компания жұмыскерлері медициналық сақтандырумен қамтамасыз етілген;
- жалпы сомасы 2 205 000 теңгеге қайырымдылық көмек көрсетілді;
- Компания кеңсесінің қажеттіліктері үшін жасыл сатып алу тізбесі анықталды – 2023 жылы жасыл сатып алулар көлемі 27,98 млн теңгені құрады (ҚҚС есептемегенде);
- Компанияның орталық аппаратының ғимаратында кейіннен мамандандырылған кәсіпорындарға беру үшін макулатура жинау пункті ұйымдастырылды – 2023 жылда 100 килограмм макулатура;
- жұмысқа қабылдау кезінде кандидаттарды конкурстық іріктеудің ашықтығы және тең мүмкіндіктер қамтамасыз етілді – Компанияның бос вакансияларына кандидаттарды іріктеу кандидаттарды бағалау кезінде тең критерийлерді қолдана отырып, ішкі және сыртқы конкурс өткізу жолымен конкур-

стық іріктеу рәсімдерін қолдана отырып жүзеге асырылады;

- құрылымдық бөлімшелерге энергия ресурстары мен суды жауапты тұтыну бойынша мәдениетті арттыруға қатысты ақпарат жіберілді;
- Компанияның әкімшілік ғимаратында қалдықтарды және пайдаланылған қуат элементтерін (аккумуляторлар мен батареялар) бөлек жинауға арналған контейнерлерді сатып алу және орнату жүзеге асырылды. Ұқыпты ресурс тұтынуды насихаттайтын ақпараттық тақтайшалар қалдықтарды бөлек жинауға арналған бокстардың/ контейнерлердің жанында және құрылымдық бөлімшелердің кабинеттерінде орналастырылған.

Компаниядағы орнықты дамуды басқару қызметін басқарудың жалпы жүйесі шеңберінде жүзеге асырылады және оның ажырамас бөлігі болып табылады.

2023 ЖЫЛДЫҢ ҚОРЫТЫНДЫСЫ
БОЙЫНША ТРЕНИНГТЕР ЖӘНЕ БІЛІКТІЛІКТІ
АРТТЫРУ КУРСТАРЫ ӨТКІЗІЛДІ

284

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ

«ҚАЗАГРОҚАРЖЫ» АҚ

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРМЕН

ӨЗАРА ЫҚПАЛДАСУ

ТУРАЛЫ ЕСЕП

Компания өз қызметін жүзеге асыру барысында мүдделі тараптарға ықпал етеді және өзі де олардың ықпалына ұшырайды.

Стейкхолдерлерді анықтау және олармен жұмыс істеу бизнестің іскерлік беделін көтеруге, Компанияны капиталдандыруға, мүдделі тұлғалардың барлығымен тиімді және теңгерімді қарым-қатынас орнатуға мүмкіндік беретін құралдардың бірі болып табылады.

Мүдделі тараптар Компания қызметіне, атап айтқанда даму стратегиясын тиімді іске асыруға, орнықты дамуға, беделі мен имиджіне оң әсер етуі де, сол сияқты және теріс әсер етуі де мүмкін, тәуекелдерді тудыруы немесе азайтуы мүмкін. Компания мүдделі тараптармен тиісінше өзара ықпалдасуға үлкен мән береді.

ҚазАгроҚаржы мүдделі тараптарды анықтау және өзара әрекеттесу кезінде мүдделі тараптарды анықтау және олармен өзара әрекеттесу бойынша халықаралық стандарттарды қолданады.

Мүдделі тараптар тізбесін, олардың ықпал ету дәрежесі мен Компанияның мүдделеріне ықпал ету салаларын айқындау мақсатында 2021 жылы Компания стейкхолдерлерінің картасы бекітілді.

Әсер ету аясына байланысты Компания мүдделі тараптардың 3 (үш) тобын анықтайды:

1. өкілеттік және жауапкершілік аясы (Жалғыз акционер, басқару органы, менеджмент және персонал);

2. тікелей әсер ету аясы (мемлекеттік органдар мен реттеушілер, инвесторлар, қаржы институттары, өнім берушілер, серіктестер, клиенттер, тұтынушылар, аудиторлар, кредиторлар және консалтингтік ұйымдар);

3. жанама әсер ету аясы (халық, қоғамдық ұйымдар, бұқаралық ақпарат құралдары, бәсекелестер және кредиттік рейтингтік агенттіктер).

Компания мүдделі тараптармен тиімді диалог пен ұзақмерзімді ынтымақтастық құру үшін шаралар қабылдайды.

Мүдделі тараптармен өзара ықпалдасу нормативтік құқықтық актілермен де, сол сияқты ішкі корпоративтік құжаттармен де реттеледі.

Мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу процесі қатыстырылу қағидатында құрастырылады, ол қызметті басқару процесінің барлық кезеңдерінде мүдделі тараптардың мүдделерін ескеруді және маңызды тақырыптар мен маңызды мәселелерді, ықтимал тәуекелдер мен жауапкершілік шекараларын талқылауға мүдделі тараптарды қатыстыруды білдіреді.

Қатыстыруға төмендегі үш қағидат сақталған жағдайда қол жеткізілді:

1. елеулілік: Компания үшін де, сол сияқты стейкхолдерлер үшін де маңызды мүдделерді анықтау;

2. толықтық: өз қызметінің, стейкхолдерлердің Компания қызметіне байланысты пікірі мен қажеттіліктерінің, сонымен қатар олардың күтулерінің елеулі салдарын сезіну және түсіну;

3. ден қою: объективті түрде ден қою және мүдделі тараптар үшін елеулі болып табылатын мәселелер бойынша барабар шаралар қабылдау.

Барлық мүдделі тараптардың ортақ мүдделерді сақтауға қатысуы Компанияның табысты қызметінің негіз қалаушы шарты болып табылады.

Стейкхолдерлермен тиімді өзара ықпалдастық мынадай мүмкіндіктер береді:

- мәселелерді шешу және мақсаттарға қол жеткізу үшін ресурстарды (білім, кадрлар, ақша және технологиялар) біріктіру;
- сыртқы ортаны, нарықтың дамуын қоса, бағалау, сонымен қатар жаңа стратегиялық мүмкіндіктерді анықтау;
- бизнес-процестерді жетілдіру;
- қызметтің ашықтығы мен мөлдірлігі саясатын жүргізу.

Мүдделі тараптармен өзара ықпалдасудың негізгі механизмдері:

- келісімшарттар, шарттар, ынтымақтастық туралы келісімдер;
- іскерлік кездесулер мен презентациялар;
- корпоративтік коммуникациялар жүйесі;
- бірлескен жұмыс топтары;
- жұмыскерлер мен клиенттер үшін жедел желі;
- жұмыскерлердің, тұтынушылардың, жергілікті қоғамдастықтардың пікірлерін сұрау және зерттеу;
- қауымдастықтарға мүше болу;
- конференциялар, дөңгелек үстелдер;
- есептілік.

Компанияның атқарушы органы, оның құрылымдық бөлімшелері өз өкілеттіктері мен құзыреттері шегінде мүдделі тараптармен тікелей өзара әрекеттеседі. ҚазАгроҚаржының мүдделі тараптармен өзара ықпалдасуы процесін бақылау-қадағалау функцияларын Директорлар кеңесі жүзеге асырады.

Компания ішкі және сыртқы мүдделі тараптарды анықтады және олардың талаптары мен үміттерін талдады.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР

1. Тұтынушылар (қарыз алушылар), клиенттер – Компанияның басты стейкхолдері. «ҚазАгроҚаржы» АҚ клиенттік базаны кеңейтуге және көрсетілетін қызметтердің сапасын жоғарылатуға мүдделі.

ТАЛАПТАР МЕН ҮМІТТЕР

- Ұсынылатын техника тізбесін көбейту.
- Компания қызметтерін алу бойынша процедураларды жеңілдету.
- Пайыздық мөлшерлемені төмендету.
- Қарау мерзімдерін қысқарту.
- Компания тарапынан қызмет көрсету сапасын жоғарылату.
- Қаржыландыру алу.
- Құжаттар топтамасын дайындауда консультациялық көмек.
- Компанияның ресми сайты уақтылы жүргізіп отыру және тұтынушылар үшін қажет ақпаратпен толықтырып отыру.
- Қызметтер, ұсыныстар, акциялар туралы ақпараттың қолжетімділігін жоғарылату.
- Басқа қалалардағы филиалдардың санын көбейту.

БІЗ ӨЗАРА ҚАЛАЙ ЫҚПАЛДАСАМЫЗ?

- Клиенттермен жұмыс жөніндегі құрылымдық бөлімшенің болуы.
- Бизнес-процестерді жетілдіру және оларды автоматтандыру.
- Корпоративтік сайтта кері байланыстың бар болуы.

БІЗ НЕ ІСТЕУДЕМІЗ?

Көрсетілетін қызметтердің қолжетімділігі мен клиенттердің қанағаттанушылығын жақсарту Компанияны дамытудың маңызды бағыты болып табылады. Барынша тиімді құралдарды жасау үшін біз өнімдер линейкасын жақсарту бойынша жұмысты жалғастырамыз.

Корпоративтік сайтта «Кері қоңырау» функциясы жұмыс істейді.

«Жедел желі» байланыс арнасы бар.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР

- 2. Өнім берушілер.** Серіктестік қатынастар құру – өзара тиімді ықпалдастықтың негізгі міндеттерінің бірі.

ТАЛАПТАР МЕН ҮМІТТЕР

- Ұзақ мерзімді әріптестік қарым-қатынастар жасасу және оларды сақтау.
- Сатылып алынатын техника мен жабдықтардың көлемдерін көбейту.
- Тауарлар мен қызметтердің төлемін келісілген шарттарға сай толық және уақтылы алу.
- Сұратылып отырған лизинг нысанасы маркасының, моделінің дәл сипаттамасы және оның ерекшелігі.

БІЗ ӨЗАРА ҚАЛАЙ ЫҚПАЛДАСАМЫЗ?

- Шарттар жасасу және шарттық міндеттемелерді орындау арқылы өзара тиімді әріптестікті қалыптастыру.
- Сатып алулар өткізу жүйесінің бар болуы.
- Форумдарға, көрмелерге қатысу.
- Бірлескен жобаларды жүзеге асыру.

БІЗ НЕ ІСТЕУДЕМІЗ?

Компанияның лизинг нысаналары бойынша өнім берушілерге қоятын талаптары барша үшін бірыңғай болып табылады және Компанияның сайтында орналастырылған, бұл өнім берушілер үшін Компаниямен өзара ықпалдасу процесін жеңілдетеді.

Компанияның лизинг нысаналарын сатып алу процедурасы бекітілген ішкі құжаттарға сәйкес жүзеге асырылады.

Клиенттердің керекті өнім берушілерді іздеуі ыңғайлы болу үшін Компанияның www.kaf.kz корпоративтік сайтында Компанияның бірге жұмыс істеу тәжірибесі бар АШТ жеткізушілердің базасы жарияланған.

Компания өнім берушілермен жұмыс жүйесінің мөлдірлігін қамтамасыз етеді және кері байланыс үшін ашық, өнім берушілердің наразылықтары мен талап арыздарын уақтылы қарау мен реттеуді қамтамасыз етеді.

Компания жыл сайын халықаралық және ішкі көрмелерге қатысады және форумдарға қатысады.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР

- 3. Кредиторлар/инвесторлар.** Компания инвесторларға қатысты транспарентті саясатты

ұстанады, өз кредиторларымен / инвесторларымен ұзақмерзімді сенімді қарым-қатынасты сақтауға және жаңа қатынастар орнатуға мүдделі.

ТАЛАПТАР МЕН ҮМІТТЕР

- Капитал жұмсалымының қауіпсіздігі, кейін пайда алумен Компанияның төлемге қабілеттілігі және кірістілігі.
- Өзіне қабылданған міндеттемелерді сақтау және уақтылы орындау.

БІЗ ӨЗАРА ҚАЛАЙ ЫҚПАЛДАСАМЫЗ?

- Инвесторлар/кредиторлар тарту жұмысын жүзеге асыратын құрылымдық бөлімшенің бар болуы, қабылданған міндеттемелердің орындалуын мониторингтеу.
- Екіжақты, үшжақты іскерлік келіссөздерге қатысу.
- Шарттарға, меморандумдарға қол қою.

БІЗ НЕ ІСТЕУДЕМІЗ?

Компанияның қарыз алу департаменті инвесторлармен/кредиторлармен әртүрлі қаржы құралдары арқылы қорландыруды тарту жолымен компания қызметін үздіксіз қаржыландыруды қамтамасыз ету бойынша өзара ықпалдасуды жүзеге асырады. Сондай-ақ, қабылданған міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етеді.

Компания Қорландыру көздері мен инвесторлар базасын әртараптандыру саясатын ұстанады, оның көптеген жылдардан бері ынтымақтастықта жұмыс істеп келе жатқан инвесторлардың кең базасы бар.

Капиталды және активтерді тиімді басқару Компанияның қаржылық орнықтылықтың жоғары деңгейін ұстап тұруына, бұл рей-

тинг агенттіктерінің бағаларымен расталады.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР

- 4. Мемлекеттік органдар мен реттеушілер** – еліміздің стратегиялық маңызды институттары. Компания заңнама талаптарын жауапты түрде орындайды.

ТАЛАПТАР МЕН ҮМІТТЕР

- Компанияның өз қызметін заңнамамен сәйкестікте жүзеге асыруы, нормативтердің талаптарын орындау.
- Бюджетке төлемдерді уақтылы жасау.
- Жүргізілген тексерістердің қорытындылары бойынша ұйғарымдарды орындау.

БІЗ ӨЗАРА ҚАЛАЙ ЫҚПАЛДАСАМЫЗ?

- Заңнама талаптарын сақтау.
- Бақылау органдарымен өзара ықпалдастықты жүзеге асыратын бөлек құрылымдық бөлімшенің бар болуы.
- Өтініштерді уақтылы қарау және ұйғарымдарды орындау.

БІЗ НЕ ІСТЕУДЕМІЗ?

Ішкі бақылау жүйесі қаржылық-шаруашылық қызметті тиімді қадағалап отыруды қамтамасыз етеді және Компанияның өз мақсаттарына қол жеткізуіне және қызметін жүзеге асыру кезінде тәуекелдерді барынша азайтуына бағытталған.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР

- 5. Бәсекелестер (лизинг компаниялары).** Компания өз бәсекелестерін құрметтей-

ді және адал бәсекелестік қағидаттарын сақтайды.

ТАЛАПТАР МЕН ҮМІТТЕР

- Корпоративтік басқару кодексіне, Іскерлік этика кодексіне сәйкес адал бәсекелестік қағидаттарын ұстану.
- Нарықты мониторингтеу және талдау.

БІЗ ӨЗАРА ҚАЛАЙ ЫҚПАЛДАСАМЫЗ?

- Бәсекелестік ортаны талдауды жүргізу.
- Адал бәсеке қағидатын ұстану.

БІЗ НЕ ІСТЕУДЕМІЗ?

Компания басқа лизингтік ұйымдармен белсенді түрде өзара ықпалдасады және қаржыландырудың бұл түрі нарық қатысушыларының барлығының мүдделерінде барған сайын сұранысқа ие бола түсуі үшін Қазақстанда саланы дамытуға өз тарапынан барлығын жасауда.

Компания агроөнеркәсіптік кешен салаларын зерделеу бойынша, соның ішінде аймақтық ерекшелікке сәйкес және Компания қызметінің бағыттары бойынша, сонымен қатар Қазақстанның лизингтік және басқа қаржылық қызметтер нарығында маркетингтік зерттеулер мен талдамалық шолулар жүргізеді.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР

- 6. Сыртқы аудитті жүзеге асыратын ұйымдар (Есеп комитеті, тәуелсіз аудитор және т.б.).** Сыртқы бағалау институттары мүдделі тараптар тізіміндегі басты элементтердің бірі болып табылады.

ТАЛАПТАР МЕН ҮМІТТЕР

- Компанияның ақшалай қаражатын және өзге де активтерін тиімді пайдалану.
- Заңнаманы, халықаралық, ұлттық стандарттарды ұстану.

БІЗ ӨЗАРА ҚАЛАЙ ЫҚПАЛДАСАМЫЗ?

- Тараппен өзара ықпалдастықты жүзеге асыратын құрылымдық бөлімшенің бар болуы.
- Консалтингтік және аудиторлық қызметтер көрсету бойынша шарттар жасасу.

БІЗ НЕ ІСТЕУДЕМІЗ?

Компанияда қаржылық менеджмент пен тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйелері құрылған, олар кредиттік, валюталық, баға тәуекелдерін және өтімділік тәуекелін уақтылы айқындауға, сенімді бағалауға және барынша азайтуға мүмкіндік береді.

Жыл сайын қаржылық есептілікті тәуелсіз аудиттеу жүргізіледі. Қаржылық есептілік Компанияның қаржылық ахуалын барлық елеулі аспектілерінде, сонымен қатар оның жыл ішіндегі қаржылық көрсеткіштері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес (ХҚЕС) шынайы көрсетеді.

Ішкі бақылау және ішкі аудит қызметтері жұмыс істейді.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР

- 7. Жалғыз акционер, басқару органдары (Директорлар кеңесі, Басқарма).** Жалғыз акционердің мүдделерін қамтамасыз ету – Компания басымдықтарының бірі.

ТАЛАПТАР МЕН ҮМІТТЕР

Компания кірістілігінің және құнының өсуі. Инвестиция-лардың қауіп-сіздігі.

Экономикаға үлес қосу.

Компанияның келешекте дамуы үшін әлеует құру.

Компанияның тұрақты өсуі және дамуы, мақсаттық көрсеткіштерге қол жеткізу.

БІЗ ӨЗАРА ҚАЛАЙ ЫҚПАЛДАСАМЫЗ?

Компания Жарғысының, Корпоративтік басқару кодексінің шеңберінде Жалғыз акционердің құқықтарын қамтамасыз ету.

Жалғыз акционердің шешімдерін орындау.

Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына, Жарғыға, ішкі құжаттарға сәйкес қаржылық-шаруашылық қызмет нәтижелері туралы шынайы ақпарат беру.

БІЗ НЕ ІСТЕУДЕМІЗ?

Қызмет ауқымын аграрийлерді қолдау шеңберінде кеңейту және қаржыны сапалы басқару Компанияның қаржылық көреткіштерінде оң көрініс тауып отыр. Корпоративтік басқару мен шешім қабылдау жүйесін ұдайы жетілдіру Компанияның нәтижелілігі мен тиімділігін қамтамасыз ететін дамудың маңызды стратегиялық бағыты болып табылады. Бұл ретте корпоративтік басқару жүйесінің басты компоненттері Жалғыз акционердің құқықтарын қорғау және есептілік болып табылады.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР

- 8. Жұмыскерлер** – Компанияның аса маңызды активі және оның тиімді қызметінің негізі.

ТАЛАПТАР МЕН ҮМІТТЕР

- Жалақыны, сыйлықақыларды тұрақты және уақтылы төлеу.
- Қанағат-танарлық әлеуметтік топтама, жайлы және қауіпсіз жұмыс жағдайлары (жұмыс күнінің, демалыстардың кестесі), жұмыскерлердің заңды құқықтарын сақтау.
- Мансаптық өсу мүмкіндігі және біліктілікті жоғарылату мүмкіндігі.

БІЗ ӨЗАРА ҚАЛАЙ ЫҚПАЛДАСАМЫЗ?

- Жұмыскерлермен еңбек шарттарын жасасу.
- Компанияның мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізуге бағытталған лауазымдық міндеттерді орындау.
- Келісу комиссиясының еңбек қатынастары іс-тәжірибесіне шағымдарды қарауы және келіссөздер жүргізу.
- Жұмыскерлермен коммуникациялар сол сияқты корпоративтік поштамен хабарламалар жолдау арқылы да жүзеге асырылады.

БІЗ НЕ ІСТЕУДЕМІЗ?

Компания ашық және мөлдір, білікті және уәждеделген персонал қалыптастыруды көздейтін кадрлық саясат жүргізуді қамтамасыз етеді.

Жұмыскерлер еңбек процесінде олардың әлеуеттері іске асырылуы, олардың еңбек нәтижелері риясыз және әділ бағалануы үшін тең мүмкіндіктермен қамтамасыз етіледі. Жұмыскерлерді іріктеу мен мансаптық өсіру тек кәсіби дағдылар, тәжірибе мен білім негізінде жүзеге асырылады.

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘСЕР

Құрылған экономикалық құн

ҚазАгроҚаржы қызметі ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің қаржылық құралдарға, сонымен қатар АШТ-ға қолжетімділігін лизингтік негізде қамтамасыз ету жолымен Қазақстан Республикасының аграрлық секторын дамытуға қолдау көрсетуге бағытталған.

Компания Қазақстан Республикасының экономикасына мына құралдар арқылы тікелей оң әсер етеді:

1. АШТ лизингке беру;

2. салықтар және бюджетке басқа төлемдерді төлеу;
3. Компания қызметін қамтамасыз ету үшін тауарлар, жұмыстар және қызметтер сатып алуды жүзеге асыру;
4. Компания жұмыскерлеріне жалақы төлеу.

Бұдан басқа, Компания қызметі Компанияда қаржыландыру алған ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің қызмет нәтижелері: салықтар мен төлемдер төлеу, жалақы алу, қосымша жұмыс орындарын ұйымдастыру, өнімдер шығару есебінен жанама оң әсер етеді.

ҚҰРЫЛҒАН ЖӘНЕ БӨЛІНГЕН
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚҰН, МЛН ТЕҢГЕ

Бап	2023 ж.	2022 ж.	2022 ж. салыстырғанда 2023 ж. өзгерістер
Құрылған тікелей экономикалық құн:			
Кірістер	72 697	58 969	23,28
Бөлінген экономикалық құн:			
Операциялық шығыстар	1 743	1 492	16,82
Жалақы	3 604	3 192	12,91
Пайыздар бойынша шығыстар	34 501	28 835	19,65
Табыс салығынан басқа салықтар	321	297	8,08
Корпоративтік табыс салығы	2	413	-99,52
Өзге шығыстар	13 598	4 121	229,97
Бөлінбеген экономикалық құн	18 928	20 619	-8,20

Салық саясаты

Компанияда Қазақстан Республикасы Салық кодексінің 191-бабының талаптарына сәйкес әзірленген Салықтық есепке алу саясаты қолданылады. Компанияның Жарғысына сәйкес, салықтық есеп саясатын бекіту Басқарманың құзыретіне жатады. Салық заңнамасында өзгерістер болған сайын Компанияның Салықтық есепке алу саясатына өзгерістер енгізіледі. Компания салық заңнамасының нормаларын қатаң сақтау позициясын ұстанады. Компанияның Салықтық есеп саясатының нормаларын сақтау үшін жауапкершілік Басқарма Төрағасы мен бас бухгалтерге жүктелген.

Компания жаңа, стандартты емес мәмілелер жасасу кезінде тәуекелдерді салық салуға қатысты бағалауды тұрақты негізде жүргізеді, заңнамаға енгізілген өзгерістердің Компанияның ағымдағы мәмілелеріне әсерін талдайды. Тәуекелдерді бағалау Компанияда қабылданған операциялық және қаржылық тәуекелдер жүйесіне сәйкес жүргізіледі. Компанияда салық тәуекелдерінің әсер ету дәрежесі көрсетілген тәуекелдер картасы жыл сайын бекітіледі. 2009 жылдан бастап «ҚазАгроҚаржы» АҚ мони-

торингтелуге жататын ірі салық төлеушілер қатарындағы салық төлеуші болып табылады.

Ірі салық төлеушілерді салықтық мониторингтеу олардың қаржы-шаруашылық қызметін талдау жолымен салық төлеушілердің нақты салық салынатын базасын айқындау, Қазақстан Республикасының салық заңнамасының және қолданылатын нарықтық бағалардың сақталуын бақылауды трансферттік баға белгілеу кезінде бақылау үшін жүзеге асыру мақсатында жүргізіледі.

Кейінге қалдырылған салықтардың қозғалысы туралы, корпоративтік табыс салығының мөлшері туралы ақпарат Компанияның қаржылық есептілігінде ашылады.

Компания Қазақстан салық төлеушілер қауымдастығының мүшесі екенін және нормативтік актілердің жобалары туралы салық салуға қатысты ақпаратты үнемі алып отыратынын, олар бойынша ұсыныстар жіберетінін атап өтеміз.

Сондай-ақ, қажет болған жағдайда Компания «Атамекен» ҰКП-мен салық заңнамасына жоспарланған өзгерістерге қатысты өзара ықпалдасады.

Сатып алу іс-тәжірибесі

Компания орталық аппаратты, филиалдарды және клиенттерді операциялық қызметті жүргізу үшін қажет сапалы тауарлармен, жұмыстармен және қызметтермен қамтамасыз етуге ұмтылады. Сонымен қатар бұл ретте ҚазАгроҚаржы тиімді және мөлдір сатып алу жүйесіне үлкен мән береді.

Сатып алу процедураларын өткізу Компанияда мынадай қағидаттарға негізделеді:

1. сатып алу үшін пайдаланылатын ақшаны оңтайлы және тиімді жұмсау;
2. өнім берушілердің коммерциялық құпияға қатысты құқықтарын және (немесе) заңды

мүдделерін сақтай отырып, сатып алу процесінің мөлдір және ашық болуы (тендер қорытындысы шығарылғанға дейін);

3. әлеуетті өнім берушілер арасындағы адал бәсекелестік, сатып алуға қатысушылардың өзара сөз байласуына жол бермеу;
4. сатып алуға қатысушылардың жауапкершілігі;
5. сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу;
6. отандық тауар өндірушілерге, сондай-ақ жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді отандық жеткізушілерге Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға қайшы келмейтін шамада қолдау көрсету;

7. инновациялық және жоғары технологиялық тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу;
8. осы Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, сатып алуды өткізу процедурасына қатысу үшін әлеуетті өнім берушілерге тең мүмкіндіктер беру;
9. сатып алынатын тауарлардағы зияткерлік меншік объектілеріне құқықтарды сақтау.

Компанияда сатып алулар нақты уақыт режимінде өткізіледі және қатысушыларға заңды іс-қимылдарды электрондық-цифрлық қолтаңбамен куәландыра отырып, тауарларды, жұмыстар

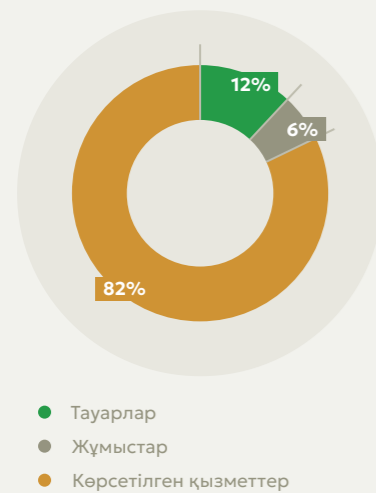
мен қызметтерді сатып алу бойынша азаматтық-құқықтық мәмілелерді электрондық форматта жасауға қолжетімділік береді. Портал Компанияның бәсекелестік сатып алуларына қатысу үшін әлеуетті өнім берушілердің барлығына тең мүмкіндік береді. Сатып алу Еуразиялық электрондық порталда жүзеге асырылады: eep.mitwork.kz.

2023 жылы тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алудың нақты көлемі (лизинг заттарын ескермегенде) 1 315,585 млн теңге құрады (ҚҚС ескерумен), 528 шарт жасалды, бұл ретте сатып алынатын ТЖҚ-дағы жергілікті қамту үлесі 78,3% құрады.

2023 ЖЫЛҒЫ САТЫП АЛУ КӨЛЕМІ, МЫҢ ТЕҢГЕ

Сатып алуды жүзеге асыру тәсілі	Сомасы
Тендер	593 805,56
Баға ұсыныстарын сұрау	198 926,00
Тікелей шарт жасасу жолымен бір көзден	522 852,99
Электрондық дүкен	0,00

2023 ЖЫЛЫ ТАУАРЛАРДЫ, ЖҰМЫСТАР МЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІ САТЫП АЛУ КӨЛЕМІ, %

ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІК

Қадрлық саясат

Кадр саясаты персоналды басқарудың біртұтас ұзақмерзімді стратегиясы болып табылады, оның негізгі мақсаты – ұйымның позициясын нығайту, бұл алға қойылған стратегиялық міндеттерді орындау үшін жеткілікті болып табылатын кәсіби шеберлігі жоғары және мобильді еңбек ресурстарын орнықты дамытуды талап етеді.

Кадр саясатының алға қойылған мақсатқа жетуге бағытталған міндеттері:

1. алға қойылған мақсаттарға қол жеткізу үшін қажетті кадрлармен әртүрлілік пен инклюзивтілік қағидаттарын сақтай отырып қамтамасыз ету;
2. адами капиталды дамытуды қамтамасыз ету үшін жұмыскерлердің құзыреттілік деңгейін, әсіресе цифрлық дағдыларға қатысты арттыру;
3. персоналдың қатыстырылу мен қайтарым деңгейін арттыру және қолдау;
4. HR процестерін, соның ішінде іріктеу және жалдау, тиімділікті бағалау, сондай-ақ даму және оқыту процесін цифрландыру;
5. тиімділікті басқару процесін теңшеу және калибрлеу;
6. корпоративтік мәдениетті дамыту.

Кадр саясатының негізгі бағыттары:

1. стратегиялық HR жоспарлау;
2. лауазымдарды ұйымдастырушылық дамыту және жобалау;
3. жұмыскерлерді іріктеу және бейімдеу;
4. кадрлық маркетинг және жұмыс берушінің бренді;

5. тиімділікті басқару;
6. жұмыскерлерді марапаттау;
7. жұмыскерлерді оқыту және дамыту;
8. кадрлық резерв және дарындыларды басқару;
9. корпоративтік мәдениетті дамыту және қолдау;
10. HR процестерін әкімшілендіру.

Компания Басқармасының 2022 жылғы 30 қыркүйектегі № 34 шешімімен Компания жұмыскерлеріне әлеуметтік қолдау көрсету қағидалары бекітілді, сондай-ақ Компания Басқармасының 2023 жылғы 15 маусымдағы № 15 шешімімен өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

Компания жұмыскерлеріне тиімді жұмыс істеу, сондай-ақ жоғары білікті жұмыскерлерді ұстап қалу және жұмысқа тарту үшін қолайлы жағдайлар жасау мақсатында әлеуметтік қолдау көрсетіледі.

Компанияда Компания жұмыскерлеріне әлеуметтік қолдаудың мынадай түрлері көзделген:

1. Материалдық көмек:

- + 2 лауазымдық айлық мөлшерінде төленетін жыл сайынғы ақылы еңбек демалысын беру кезінде сауықтыру үшін;
- + 50 (елу) АЕК мөлшерінде біржолғы төленетін некеге тұруға байланысты;
- + 100 (жүз) АЕК мөлшерінде біржолғы төленетін бала тууына/бала асырап алуға байланысты;

- Қазақстан Республикасының Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылған, жүктілікке және босануға, жаңа туған баланы (жаңа туған балаларды) асырап алуға байланысты табысынан айырылған жағдайда төленетін әлеуметтік төлем сомасы шегеріле отырып, орташа жалақысын сақтай отырып, жүктілікке және босануға байланысты демалысқа байланысты;
- 100 (жүз) АЕК мөлшерінде біржолғы төленетін жаңа туған баланы (жаңа туған балаларды) асырап алған жұмыскерлерге берілетін демалысқа байланысты;
- 100 (жүз) АЕК мөлшерінде материалдық көмек төленетін жұмыскердің немесе оның отбасы мүшелері болып табылатын адамдардың емделуіне/операциясына байланысты;
- отбасы мүшелерінің біріне біржолғы төленетін жұмыскердің қайтыс болуына байланысты немесе ол болмаған кезде жерлеуді ұйымдастыруды өзіне алған адамға 400 (төрт жүз) АЕК, жұмыскердің жұбайы/балалары, ата-анасы қайтыс болған жағдайда – бір жұбайына/баласына, жұмыскердің ата-анасына 300 (үш жүз) АЕК мөлшерінде төленеді.

2. Ерікті медициналық сақтандыру бағдарламасы (ауыру жағдайына сақтандыру).

Компанияның бюджетінде көзделген қаражат есебінен медициналық сақтандырумен

ерікті медициналық сақтандыру бағдарламасына сәйкес жұмыскерлер мен олардың отбасы мүшелері қамтамасыз етіледі.

Бір жұмыскерге медициналық сақтандыру шығыстары тиісті қаржы жылына 100 (жүз) АЕК құрайды.

3. Компания жұмыскерлеріне ақылы еңбек, әлеуметтік және қосымша демалыс беріледі.

Компанияда жыл сайынғы ақылы еңбек демалысының ұзақтығы 30 күнтізбелік күнді құрайды.

Есепті жылы тиісті жылға бекітілген демалыс кестесіне сәйкес және берілген өтініштердің негізінде Компания жұмыскерлеріне еңбек демалыстары берілді.

Бұдан басқа, есепті жылы жүкті әйелдерге, бала (балалар) туған әйелдерге, жаңа туған баланы (балаларды) асырап алған әйелдерге (ерлерге) мынадай әлеуметтік демалыстар берілді:

- жүктілік және босану бойынша демалыс – 6 әйелге;
- жаңа туған баланы (балаларды) асырап алған жұмыскерлерге демалыс – 0;
- бала үш жасқа толғанға дейін оның күтіміне байланысты жалақы сақталмайтын демалыс – 11 әйелге.

2023 ЖЫЛҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК ДЕМАЛЫС КӨРСЕТКІШТЕРІ, АДАМ

Көрсеткіш	Жынысы	Жұмыскерлер саны
Ата-аналық демалысына шығу	әйелдер	9
	ерлер	1
Ата-аналық демалысынан қайтару		5
Демалыстан шыққаннан кейін 12 ай ішінде компанияда жұмыс істеуге қалған жұмыскерлер саны.		5

Персоналдың құрылымы

Компания жұмыскерлерінің нақты саны 319 адамды құрайды:

- әкімшілік-басқару персоналы (орталық аппарат) – 132 адам, оның ішінде әйелдер – 77 адам, ерлер – 55 адам.;
- өндірістік персонал (филиалдар) – 187 адам, оның ішінде әйелдер – 69 адам, ерлер – 118 адам.

Бұл ретте Компанияның орташа тізімдік саны 342 жұмыскерді құрайды:

- әкімшілік-басқару персоналы (орталық аппарат) – 147 адам, оның ішінде әйелдер –

83 адам (30 жасқа дейін – 2 адам, 30-50 жаста – 71 адам, 50 жастан жоғары – 10 адам), ерлер – 64 адам (30-50 жаста – 55 адам, 50 жастан жоғары – 9 адам).

- өндірістік персонал (филиалдар) – 195 адам, оның ішінде әйелдер – 78 адам (30 жасқа дейін – 2 адам, 30-50 жаста – 71 адам, 50 жастан жоғары – 5 адам), ерлер – 117 адам (30 жасқа дейін – 5 адам, 30-50 жаста – 90 адам, 50 жастан жоғары – 22 адам).

Барлық жұмысшылардың жоғары білімі бар. Компанияда уақытша жұмыскерлер немесе жұмыспен толық қамтылмаған жұмыскерлер жоқ.

Кадр саясатын іске асыру негізі тиімді ұйымдық құрылымның және оңтайлы кадрлық құрамның болуы болып табылады.

ПЕРСОНАЛДЫҢ САНЫ МЕН ҚҰРЫЛЫМЫ (5 ЖЫЛДА САЛЫСТЫРҒАНДА), АДАМ

	2019 ж.	2020 ж.	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.
Жұмыскерлердің орташа тізімдік саны	405	395	363	340	342
Персоналдың құрылымы санаттар бойынша:					
+ басқарушы лауазымдар	76	74	58	73	72
+ жұмыскерлер	329	321	305	267	265
Персоналдың құрылымы жас санаттары бойынша:					
+ 30 жасқа дейін	34	30	22	23	9
+ 30 жастан 50 жасқа дейін	322	317	297	277	287
+ 50 жастан асқан	49	48	44	40	46
Персоналдың гендерлік құрылымы:					
+ ер адамдар	221	204	183	175	147
+ әйел адамдар	184	191	180	165	195
Кадрлардың тұрақтамауы, %	18,5	15,7	3,6	23,5	16,7
Жұмысқа қабылданғандар саны	63	35	59	64	55
Оқытудан өткен жұмыскерлер саны	340	88	279	312	284

ЛАУАЗЫМДАР САНАТТАРЫ БОЙЫНША
ОРТАША ТІЗІМДІК САНЫ, ЖЫНЫСЫ ЖӘНЕ
ЖАС ТОПТАРЫ БОЙЫНША

Көрсеткіш	Орташа тізімдік саны	Жынысы		Жас шамасы бойынша топтар		
		ерлер	әйелдер	30 жасқа дейін	30 жасқа 50 жасқа дейін	50 жасқа асқан
Орталық аппарат	147	64	83	2	126	19
Филиалдар	195	117	78	7	161	27
Барлығы, адамдар	342	181	161	9	287	46
оның ішінде:						
Басшы жұмыскерлер	5	5	0	0	4	1
Басқарушы жұмыскерлер	2	1	1	0	2	0
Орта буын басшылары	70	43	27	1	59	10
Әкімшілік жұмыскерлер	265	98	167	8	222	35

* – Басшы жұмыскерлер – Басқарма мүшелері, басқарушы жұмыскерлер – Басқарма мүшелері емес басқарушы немесе атқарушы директорлар, орта буын басшылары – бөлімдердің, қызметтердің, департаменттердің, басқармалардың бастықтары, филиалдардың директорлары және олардың орынбасарлары.

ЖЫНЫСЫ БОЙЫНША ОРТАША ТІЗІМДІК САНЫ

Орталық аппарат/ филиал атауы	Орташа тізімдік саны по полу				Жалпы саны	
	ерлер, адам	үлесі, %	әйелдер, адам	үлесі, %	саны, адам	үлесі, %
Орталық аппарат	64	43,5	83	56,5	147	43
Филиалдар	117	60	78	40	195	57
Жиыны	181	53	161	47	342	100

ЖАСЫ БОЙЫНША
ОРТАША ТІЗІМДІК
САНЫ

Жас тобы	Саны, адам	Үлесі, %
30 жасқа дейін	9	2,6
30 жасқа 50 жасқа дейін	287	83,9
50 жасқа асқан	46	13,5
Барлығы	342	100

ӨҢІРЛЕР БОЙЫНША ОРТАША ТІЗІМДІК САНЫ

Бөлімшенің атауы	Саны, адам	Үлесі, %
Орталық аппарат (Астана қ.)	147	43,0
Филиалдар:	195	57,0
Ақмола облысы	19	5,6
Ақтөбе облысы	14	4,1
Жетісу облысы	9	2,6
Шығыс Қазақстан облысы	11	3,2
Жамбыл облысы	8	2,3
Шығыс-Қазақстан облысы	16	4,7
Қарағанды облысы	13	3,8
Қостанай облысы	18	5,3
Қызылорда облысы	8	2,3
Павлодар облысы	15	4,4
Солтүстік Қазақстан облысы	19	5,6
Астана қ.	12	3,5
Алматы қ.	12	3,5
Шымкент қ. және Түркістан облысы	14	4,1
Абай облысы	7	2,0

Нәсілдік/этникалық
топтар бойынша орташа
тізімдік саны келесідей:

1. орталық аппарат бойынша: қазақтар – 129 адам, немістер – 1 адам, орыстар – 13 адам, татарлар – 3 адам, ұйғырлар – 1 адам;

2. филиалдары бойынша: башқұрттар – 1 адам, грузиндер – 1 адам, дүнгендер – 1 адам, қазақтар – 172 адам, корейлер – 3 адам, немістер – 1 адам, поляктар – 1 адам, орыстар – 9 адам, татарлар – 2 адам, түрікмендер – 1 адам, украиндар – 3 адам.

Нәсілдік/этникалық топтар	Бөлімше				Жалпы саны	
	орталық аппарат, адам	үлесі, %	филиал, адам	үлесі, %	саны, адам	үлесі, %
Башқұрттар	0	0,0	1	100	1	0,3
Грузиндер	0	0,0	1	100	1	0,3
Дүнгендер	0	0	1	100	1	0,3
Қазақтар	129	42,9	172	57,1	301	88,0
Кәрістер	0	0	3	100	3	0,9
Немістер	1	50	1	50	2	0,6
Поляктар	0	0	1	100	1	0,3
Орыстар	13	59,1	9	40,9	22	6,4
Татарлар	3	60	2	40	5	1,5
Түрікмендер	0	0	1	100	1	0,3
Ұйғырлар	1	100	0	0	1	0,3
Украиндар	0	0	3	100	3	0,9
Жиыны	147	43,0	195	57,0	342	100

2023 жылы жұмысқа 55 жұмыскер (ерлер – 43 адам, әйелдер – 21 адам) қабылданды, оның ішінде:

1. басқарушылық лауазымдар – 1 адам (әйел, 39 жаста, қазақ);
2. басшылар мен олардың орынбасарларының лауазымдары (бөлімдер/департаменттер/қызметтер/филиалдар) – 10 адам, оның ішінде ерлер – 9 адам (30 жасқа дейін – 1 адам, 30-50 жаста – 8 адам, қазақтар – 7 адам, орыстар – 1 адам, татарлар – 1 адам), әйелдер – 1 адам (30-50 жаста – 1 адам, қазақ);
3. әкімшілік лауазымдары – 44 адам, оның ішінде ерлер – 26 адам (30 жасқа дейін – 5

адам, 30-50 жаста – 19 адам, 50 жастан жоғары – 2 адам; қазақтар), әйелдер – 18 адам (30 жасқа дейін – 3 адам, 30-50 жаста – 15 адам, қазақтар – 17 адам, татарлар – 1 адам).

Орталық аппаратқа 19 жұмыскер, филиалдарға – 36 (Астана қ. – 4 адам, Алматы қ. және Алматы облысы – 2 адам, Шымкент қ. және Түркістан облысы – 6 адам, Ақмола облысы – 1 адам, Ақтөбе облысы – 1 адам, Жамбыл облысы – 1 адам, Батыс Қазақстан облысы – 5 адам, Қостанай облысы – 2 адам, Павлодар облысы – 2 адам., Солтүстік Қазақстан облысы – 3 адам, Жетісу облысы – 3 адам, Абай облысы – 6 адам).

ӨҢІРЛЕР БОЙЫНША, ЖЫНЫСЫ БОЙЫНША
ҚАБЫЛДАНҒАН ЖҰМЫСКЕРЛЕР САНЫ

Бөлімшенің атауы	Жынысы бойынша				Жалпы саны	
	ерлер, адам	үлесі, %	әйелдер, адам	үлесі, %	саны, адам	үлесі, %
Орталық аппарат (Астана қ.)	13	68,4	6	31,6	19	34,5
Филиалдар:	22	61,1	14	38,9	36	65,5
Ақмола облысы	1	100	0	0	1	1,8
Ақтөбе облысы	1	100	0	0	1	1,8
Жетісу облысы	1	33,3	2	66,7	3	5,5
Шығыс Қазақстан облысы	0	0	0	0	0	0,0
Жамбыл облысы	0	0	1	100	1	1,8
Шығыс-Қазақстан облысы	4	80	1	20	5	9,1
Қарағанды облысы	0	0	0	0	0	0,0
Қостанай облысы	2	100	0	0	2	3,6
Қызылорда облысы	0	0	0	0	0	0,0
Павлодар облысы	1	50	1	50	2	3,6
Солтүстік Қазақстан облысы	3	100	0	0	3	5,5
Астана қ.	2	50	2	50	4	7,3
Алматы қ.	0	0	2	100	2	3,6
Шымкент қ. және Түркістан облысы	3	50	3	50	6	10,9
Абай облысы	4	66,7	2	33,3	6	10,9
Барлығы	35	63,6	20	36,4	55	100

ЖАС САНАТТАРЫ БОЙЫНША
ҚАБЫЛДАНҒАН ЖҰМЫСКЕРЛЕР САНЫ

Жас тобы	Саны, адам	Үлесі, %
30 жасқа дейін	9	16,4
30 жастан 50 жасқа дейін	44	80,0
50 жастан асқан	2	3,6
Барлығы	55	100

Есепті жылы 57 жұмыскермен еңбек шарттары бұзылды, оның ішінде:

1. ерлер – 40 адам: қазақтар – 40 адам; 30 жасқа дейін – 1 адам, 30-50 жаста – 36 адам, 50 жастан жоғары – 3 адам;
2. әйелдер – 17 адам: қазақтар – 17 адам; 30 жасқа дейін – 1 адам, 30-50 жаста – 12 адам, 50 жастан жоғары – 4 адам.

Еңбек шартын бұзудың негізі:

1. тараптардың келісімі бойынша – 52 шарт;
2. өзге негіздер бойынша – 5 шарт.

Орталық аппараттағы кадрлардың тұрақтамауы 25 жұмыскерді құрады, оның ішінде:

1. ерлер – 16 адам: қазақтар – 16 адам; 30 жасқа дейін – 1 адам, 30-50 жаста – 14 адам, 50 жастан жоғары – 1 адам;
2. әйелдер – 9 адам: қазақтар – 9 адам; 30 жасқа дейін – 1 адам, 30-50 жаста – 5 адам, 50 жастан жоғары – 3 адам.

Филиалдардағы кадрлардың тұрақтамауы 32 жұмыскерді құрады, оның ішінде:

1. ерлер – 25 адам: қазақтар – 25 адам; 30-50 жас – 23 адам, 50 жастан асқан – 2 адам;
2. әйелдер – 7 адам: қазақтар – 7 адам; 30-50 жас – 6 адам, 50 жастан жоғары – 1 адам.

ЖАС САНАТЫ БОЙЫНША ПЕРСОНАЛДЫҢ
ТҰРАҚТАМАУЫ

Көрсеткіш	Жынысы	30 жасқа дейін		30 жастан 50 жасқа дейін		50 жастан асқан		Жалпы саны	
		адам	үлесі, %	адам	үлесі, %	адам	үлесі, %	адам	үлесі, %
Орталық аппарат	ерлер	1	6,3	14	87,5	1	6,3	16	39,0
	әйелдер	1	11,1	5	55,6	3	33,3	9	56,3
Филиалдар	ерлер	0	0,0	23	92,0	2	8,0	25	61,0
	әйелдер	0	0,0	6	85,7	1	14,3	7	43,8
Барлығы	ерлер	1	2,4	37	90,2	3	7,3	41	71,9
	әйелдер	1	6,3	11	68,8	4	25,0	16	28,1

ЖЫНЫС БОЙЫНША ПЕРСОНАЛДЫҢ ТҰРАҚТАМАУЫ

Өңірлер бойынша бөлімше	Жыныс бойынша персоналдың тұрақтамауы				Персоналдың жалпы тұрақтамауы	
	ерлер, адам	үлесі, %	әйелдер, адам	үлесі, %	саны, адам	үлесі, %
Орталық аппарат (Астана қ.)	16	64,0	9	36,0	25	43,9
Филиалдар:	25	78,1	7	21,9	32	56,1
Ақмола облысы	2	100,0	0	0,0	2	3,5
Ақтөбе облысы	3	75,0	1	25,0	4	7,0
Жетісу облысы	1	50,0	1	50,0	2	3,5
Шығыс Қазақстан облысы	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Жамбыл облысы	1	100,0	0	0,0	1	1,8
Шығыс-Қазақстан облысы	5	83,3	1	16,7	6	10,5
Қарағанды облысы	1	33,3	2	66,7	3	5,3
Қостанай облысы	4	100,0	0	0,0	4	7,0
Қызылорда облысы	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Павлодар облысы	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Солтүстік Қазақстан облысы	2	100,0	0	0,0	2	3,5
Астана қ.	3	100,0	0	0,0	3	5,3
Алматы қ.	1	33,3	2	66,7	3	5,3
Шымкент қ. және Түркістан облысы	1	100,0	0	0,0	1	1,8
Абай облысы	1	100,0	0	0,0	1	1,8
Барлығы	41	71,9	16	28,1	57	16,7

Жұмыскерлерді оқыту және дамыту

Компания жұмыскерлерін оқыту және дамыту олардың кәсіби және басқарушылық қызмет саласындағы теориялық және практикалық білімдерін, дағдылары мен шеберліктерін жаңарту мақсатында жүзеге асырылады. Бұл олардың өз қызметтік міндеттерін тиімді орындауы және Компанияның даму стратегиясына сәйкес айқындалатын міндеттерді шешуі үшін қажет.

Жұмыскерлердің кәсіби дамуын ұйымдастыру келесі негізгі кезеңдерден тұрады:

1. оқыту іс-шараларына қажеттіліктерді анықтау, даярлық, жұмыскерлердің біліктілігін арттыру және кәсіби даярлық жоспарын құру, сондай-ақ шығындар сметасын қалыптастыру;

2. осы процесті ұйымдастыру және мониторингтеу;
3. өткізілген оқыту іс-шараларының тиімділігін талдау.

Компания жұмыскерлерінің біліктілігін арттыру және кәсіби даярлық жоспары 2023 жылға 2022 жылғы 19 желтоқсанда № 20/20/54 673 активтерді сараптау, әкімшілік-шаруашылық қызмет және адам ресурстарын басқару мәселелері жөніндегі Компания Басқармасы төрағасының орынбасарының бұйрығымен бекітілді.

Есепті жыл ішінде 284 жұмыскер оқыту және біліктілігін арттыру жүйесімен қамтылды, оның ішінде орталық аппарат бойынша – 246 адам

(жоспарланған санның 136,1%), филиалдар бойынша – 38 адам (жоспарланған санның 43,1%), оның ішінде ерлер саны – 160 адам (56,3%), әйелдер – 124 адам (43,7%).

Жұмыскерлерді оқытуға арналған шығындар жалақы қорынан 0,5% (16 182,7 мың теңге) құрады, оның ішінде: әкімшілік-басқару жұмыскерлері – 0,8% (13 915,1 мың теңге), өндірістік жұмыскерлер – 0,1% (2 267,6 мың теңге).

Сонымен қатар, бір жұмыскерге шаққандағы орташа шығын 56 981,2 теңгені, ал бір жұмыскерге шаққандағы орташа сағат саны 25,6-ны құрады.

Компания жұмыскерлері келесі тақырыптар бойынша түрлі тренингтер мен біліктілікті арттыру курстарынан өтті:

1. «Құжаттаманы басқарудағы өзгерістер», «Мемлекеттік және орыс тілдерінде іс жүргізу», «Іс номенклатурасы», «Ұйым мұрағатында жұмыс істеу ережелері», «Құпия ақпаратпен жұмыс істеу тәртібі «ДСП» белгісімен».
2. «Архивариус»;
3. «Өрт-техникалық минимум (ӨТМ) бойынша оқыту»;
4. «GRI STANDARDS: Орнықты даму саласындағы есептілік (2021 жылғы өзгерістермен)»;
5. «MS EXCEL-ді тереңдетіп оқу және деректерді талдаудың негіздері»;
6. «Құқықтық қызмет басшысы», «Корпоративтік заңгер», «Компаниядағы құқықтық қызметтің тиімді жұмысы»;
7. Chartered financial analyst (CFA) сертификаттауға дайындық курсы;
8. «Еңбек даулары», «Келісім комиссиясы», «Еңбек шартын тоқтату»;
9. «Тәуелсіз директор. Табысты мансап»;
10. «Еңбек құқығы: еңбек қатынастарын реттеудегі еңбек заңнамасы», «Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіндегі өзгерістерге шолу, қолдану практикасы»;

11. «Бизнесі бағалау»;
12. «CIA. 2 бөлім – Ішкі аудит тәжірибесі»;
13. HR-бренд Қазақстан 2023 конференциясына қатысу;
14. «COREL DRAW»;
15. «Заңгерлерге арналған біліктілікті арттыру курсы»;
16. «Банкроттық және заңды тұлғаларды оңалту. Сот практикасы»;
17. «CIA. 1 бөлім – Ішкі аудит негіздері»;
18. «Квазимемлекеттік сектордың электрондық сатып алулары»;
19. «СМК ISO 9001-2015 (аудитор)» тақырыбына оқыту бойынша қызметтер;
20. «Қазақстандағы және шетелдегі дауларды төрелік қарау»;
21. «ACCA F9. «Қаржылық менеджмент»»;
22. «ACCA F8. «Аудит және ілеспе қызметтер»»;
23. «Бюджеттік инвестицияларды жоспарлау және іске асыру»;
24. «Бюджеттік кредиттің қаржылық-экономикалық негіздемесіне экономикалық сараптама»;
25. «Тексерулер жүргізудің заманауи тәсілдері. 1-модуль: Бизнес-процестердің ішкі аудиті, бақылау процедуралары дизайнының тиімділігін бағалаудан бастап тексерулер барысында AGILE әдістерін қолдануға дейінгі заманауи тәсілдер»;
26. «Жеке көшбасшылық»;
27. «Деректер аналитикасы»;
28. «Power BI» курсы»;
29. «Қорғалған топырақ жағдайында көкөніс өндірудің инновациялық технологиялары»;
30. «Қазақстан капитал нарықтары бойынша VI конференция» конференциясы;
31. «Саналы көшбасшылық (кадр резервінің жұмыскерлерін оқыту)»;
32. «Жобаларды басқарудың Agile-тәсілдері»;
33. «Тиімді көшбасшы».

2023 жылғы 29 желтоқсанда «Өзгерістерді басқару» тақырыбында корпоративтік іс-шара түрінде тимбилдинг/оқыту өткізілді, ол келесі мақсаттарға бағытталды:

- ішкі және сыртқы өзгерістер орын алатын ортада жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру;
- алдағы қайта ұйымдастыру аясында өзгерістерді қабылдау мен қатысуға жұмыскерлерді ынталандыру;
- жұмыскерлердің білім деңгейін арттыру және Компанияның мақсаттарына қол жеткізу;
- компаниядағы ішкі ахуалдың позитивті атмосферасын құру және ұжымды біріктіру;
- ұжымдағы психологиялық ахуалды жақсарту.

Оқыту үшін кәсіби тренерлер тартылады, оқыту офлайн және онлайн форматтарда да қарастырылған.

2023 ЖЫЛЫ ОҚЫТЫЛҒАН ЖҰМЫСШЫЛАРДЫҢ ТІЗІМІ

Жұмыскерлерді оқыту	Оқытылған жұмыскерлердің жалпы саны, адам	Жұмыскерлерді оқыту сағаттарының жалпы саны, академиялық сағат	1 жұмыскерге шаққандағы сағаттардың орташа саны
Жалпы саны	284	870	3,06
Гендерлік топтар бойынша			
ерлер	159	320	2
әйелдер	125	550	4,4
Жұмыскерлердің санаттары бойынша			
Басшы жұмыскерлер	7	56	8
Басқарушы жұмыскерлер	3	25	8,3
Орта буын басшылары	137	319	2,3
Әкімшілік жұмыскерлер	137	470	3,4

* Басшы жұмыскерлер – Басқарма мүшелері, басқарушы жұмыскерлер – Басқарма мүшелері емес басқарушы немесе атқарушы директорлар, орта буын басшылары – бөлімдердің, қызметтердің, департаменттердің, басқармалардың бастықтары, филиалдардың директорлары және олардың орынбасарлары.

Мотивация және сыйақы

Персоналды мотивациялау мен ынталандырудың тиімді жүйесін дамыту әрбір жұмыскердің өз жеке еңбек қызметін нәтижелі етуге тікелей және тұрақты қызығушылығы болуын қамтамасыз етеді.

Компания жұмыскерлерін мотивациялау және ынталандыру жүйесінің негізгі құрамдас бөлігі еңбекке ақшалай сыйақы беру механизмі болып табылады. Еңбекақы төлеу және персоналды ынталандыру тәртібі мен тетіктері Компанияның ішкі актілерімен реттеледі.

Жұмыскерлерді мотивациялау факторларына мыналар жатады:

- кәсіптік оқыту және біліктілікті арттыру мүмкіндігі (іске асыру нысаны: кадрларды ротациялау, жұмыс уақытында және өндірістен қол үзіп оқыту, семинарларға, біліктілікті арттыру курстарына қатысу);
- мансаптық өсудің ашық перспективалары;
- жұмыскерлерге сыйлықақы беру;
- жұмыскерлердің әлеуметтік қорғалуы;
- қауіпсіз және ыңғайлы еңбек жағдайларын жасау;
- ұжымда жұмыс істеудің қолайлы шарттары. Жаңадан қабылданған жұмыскерлерді бейімдеу жүйесі;
- корпоративтік мәдениет құндылықтарын тарату: жүйелі түрде Компания бастылығымен кездесу өткізу, сұрау жүргізу;

- алғыс хаттармен, грамоталармен марапаттау.

Компания бюджетінде қарастырылған қаражат шегінде жұмыскерлерге есепті кезеңнің нәтижелері бойынша қызмет тиімділігін бағалау нәтижелері негізінде және мемлекеттік мерекеге орай сыйақы төленуі мүмкін.

Жұмыскерлердің мотивациясын арттыру мақсатында қолданыстағы заңнамаға сәйкес мемлекеттік мерекеге орай сыйақылар қарастырылған, бұл ретте аталған сыйақының жалпы жылдық мөлшері бір (1) жұмыскерге Қазақстан Республикасының республикалық бюджет туралы заңында тиісті қаржы жылына белгіленген 10 АЕК-тен аспайды, салықтар мен міндетті аударымдар/жарналар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ұсталғаннан кейін.

Есепті кезеңдегі қызмет нәтижелері бойынша сыйақы алуға 3 (үш) айдан кем емес (жылдық қызмет тиімділігін басқару циклі үшін) немесе 1 (бір) айдан кем емес (тоқсандық қызмет тиімділігін басқару циклі үшін) нақты жұмыс істеген және бекітілген ҚНҚ карталары (немесе осы лауазымға арналған бекітілген ҚНҚ) мен қызмет тиімділігін бағалау нәтижелері бар жұмыскерлер құқылы.

Бұл ретте қызмет тиімділігін бағалау нәтижелері бойынша сыйақының жалпы көлемі жылына 6 (алты) лауазымдық жалақыдан аспауы тиіс, ал жұмыскердің тоқсан қорытындысы бойынша тоқсандық сыйақының жалпы көлемі осы жұмыскердің 1,5 (бір жарым) лауазымдық жалақысынан аспауы тиіс.

Сондай-ақ Басқарма шешімі бойынша шығындарды үнемдеуге, кірістілікті арттыруға, сондай-ақ Компания бюджетінде осы мақсаттарға көзделген ақша қаражаты шегінде инновациялық шешімдер мен рационализаторлық ұсыныстар енгізуге бағытталған іс-шараларды әзірлегені және енгізгені үшін, сондай-ақ еңбекақы төлеу қорының қаражатын үнемдегені үшін 1 (бір) лауазымдық жалақыдан аспайтын мөлшерде сыйақы төленуі мүмкін.

Еңбек міндеттерін жоғары кәсіби деңгейде орындағаны, еңбек өнімділігі мен сапасын арттырғаны, қызмет көрсету сапасын жақсартқаны, ұзақ және мінсіз жұмыс істегені, еңбектегі жаңашылдығы және жұмыстағы басқа да жетістіктері үшін Компания жұмыскерлерінің мынадай көтермелеулері қолданылады:

1. тәртіптік жазаны мерзімінен бұрын тоқтату;
2. алғыс жариялау және/немесе грамотамен марапаттау;
3. бағалы сыйлықпен марапаттау;
4. мемлекеттік, ведомстволық, ведомстволық бағынысты марапаттармен марапаттарға ұсыну;

5. Компанияның ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес сыйлықақы төлемін беру;
6. лауазымын жоғарылату;
7. жұмыскердің отбасына алғыс хат жолдау.

Ұзақ уақыт бойы мінсіз жұмыс істегені, ауыл шаруашылығы саласының дамуына сіңірген еңбегі мен жеке үлесі, сондай-ақ Компанияның қызмет салаларындағы елеулі жетістіктері үшін жұмыскерлер мемлекеттік марапаттарға және/немесе құрметті атақтарға ұсынылады.

2023 жылы Компанияның 31 жұмыскері келесі марапат түрлерімен марапатталды:

1. «Теңгеге 30 жыл» мерейтойлық медалімен – 2 адам.;
  2. Қазақстан Республикасы ауыл шаруашылығы министрінің алғыс хатымен – 2 адам.;
  3. Қазақстан Республикасы ауыл шаруашылығы министрінің құрмет грамотасымен – 1 адам.;
  4. «Бәйтерек «ҰБХ» АҚ-ның 10 жылдығына арналған мерейтойлық медальмен – 5 адам.;
- Компанияның Басқарма төрағасының алғыс хатымен – 21 адам.

Тең мансаптық мүмкіндіктер жасау

Тең мансаптық мүмкіндіктер жасау, әйелдер мен ер адамдардың еңбегі әділ бағалануын қамтамасыз ету және еңбекақы төлеуде кемсітушілікке жол бермеу гендерлік теңдікке қол жеткізу үшін айтарлықтай маңызды және лайықты еңбектің негізгі құрамдас бөліктерінің бірі болып табылады. Компания еңбекке тең сыйақы беру қағидатын ұстанады. Компания жұмыскерлерінің әрбір санаты үшін әйелдердің базалық сыйақы мөлшерлемесінің ер адамдардың базалық сыйақы мөлшерлемесіне қатынасы 1:1 құрады.

Компанияға жұмысқа қабылдау кезінде жұмыс беруші мен жұмыскер арасында еңбек шарттары жасалады, оған сәйкес жұмыс беруші жұмыскерге тең еңбек үшін тең ақы төлеуді, сондай-ақ қандай да бір кемсітусіз тең өндірістік-тұрмыстық жағдайларды қамтамасыз етуге міндетті. Есепті жылы осы міндеттеме бұзылған жоқ.

Компанияда әйелдер мен ер адамдар келесілерге қатысты тең құқықтары мен мүмкіндіктерін қамтамасыз ету үшін тиісті жағдайлар жасалған:

- жұмысқа орналастыруға қатысты – брондалған жұмыс орындары жас мамандарды – ер адамдарды да, әйел адамдарды да – жұмысқа орналастыру үшін барынша пайдаланылады;
- өндірістік және басқарушылық шешімдер қабылдауға әйелдер мен ер адамдардың паритеттік қатысуына қатысты;
- әйелдердің өз мансаптық өсу мүмкіндіктерін іске асыруына қатысты;
- көшбасшылық дағдыларды дамытуға бағытталған іс-шараларға әйелдердің қатысуына қатысты;
- баланың үш жасқа толғанға дейін күтімі бойынша демалыс алу құқығын әйелдердің де, ер адамдардың да іске асыруына қатысты.

Компанияда персоналмен жұмыс еңбек саласындағы кемсітушіліктің алдын алуға, отбасылық міндеттері бар жұмыскерлер үшін икемді еңбек жағдайларын қамтамасыз етуге және жұмыс орнында гендерлік теңдікті қамтамасыз етуге бағытталған.

Компанияда орталық аппараттың құрылымдық бөлімшелерінің (департаменттер, қызметтер), Компания филиалдарының 70 басшысы және басқару басшылары жұмыс істейді, олардың ішінде ерлер – 41 адам (58,6%), әйелдер – 29 адам (41,4%).

Компания жұмыскерлерінің 2023 жылғы гендерлік құрамын талдау соңғы екі жыл ішінде ерлер мен әйелдер санының қатынасы іс жүзінде тұрақты болып қалғанын көрсетеді: әйелдер – 47% деңгейінде (161 жұмыскер) және ерлер – 53% деңгейінде (181 жұмыскер).

Кадрлық резерв

Компанияның Басқармасының 2023 жылғы 1 қарашадағы № 31 шешімімен бекітілген Компанияның кадрлық резервін қалыптастыру және ұйымдастыру қағидаларының 8-тармағына сәйкес, Компанияның кадрлық резервін қалыптастыру және қайта қарау процедурасы жыл сайын конкурс негізінде және/немесе Компанияның жетекші/басқарушы жұмыскерлерінің өткен жылдағы жұмыскерлердің кешенді бағалауы негізінде жұмыскерлердің есепті кезеңдегі тиімділігін тоқсан сайын бағалау нәтижелері бойынша қабылданған шешім және/немесе ұсынымдар негізінде жүргізіледі.

Осылайша, Компанияның Кадрлық резервін қалыптастыру іс-шараларын іске асыру мақсатында 2023 жылғы 8 маусымдағы № 116 Компания Басқармасының төрағасының бұйрығы және 2022 жылғы қызмет тиімділігін бағалау қорытындылары негізінде адам ресурстарын басқару департаменті (бұдан әрі – департамент) «Үздік жұмыскер» рейтингін алған жұмыскерлерден (21 жұмыскер) және «Жоғары әлеует» рейтингін алған жұмыскерлерден (27 жұмыскер) кандидаттар тізімін қалыптастырды.

Бұл ретте 36 жұмыскер Компанияның кадрлық резервіне конкурсқа қатысуға ниет білдірді.

2023 жылғы 14-16 маусым аралығында конкурс іріктеуінің 1 кезеңі – кандидаттарды вербалды және сандық ақпаратты талдау мен түсіндіруге қабілеттілік тесттерін пайдалана отырып тестілеу жүргізілді, оның қорытындысы бойынша 19 кандидат жоғары бағалар алды:

- 1. вербалды қабілеттер тесттері бойынша «С» деңгейінде (орташа нәтижелілік) 11 кандидат анықталды;**

2. Сандық қабілеттер тесттері бойынша анықталғандар:

- 2 кандидат «А» деңгейінде (орташа деңгейден едәуір жоғары немесе керемет нәтижелілік);
- 1 кандидат «В» деңгейінде (орташа деңгейден жоғары немесе жақсы нәтижелілік);
- 10 кандидат «С» деңгейінде (орташа нәтижелілік).

2023 жылғы 19-21 маусым аралығында конкурс іріктеуінің 2-кезеңі – кандидаттардың құзыреттілігі мен әлеуетін OPQ & MQ моделі бойынша екі элемент (жетістікке ұмтылу және көшбасшылық құзыреттер) негізінде бағалау жүргізілді, оның қорытындысы бойынша 8 кандидат анықталды: 4 кандидат жоғары әлеуетті «А» деңгейінде және 4 кандидат орташа әлеуетті «В» деңгейінде.

Екі кезеңдік конкурс іріктеуінің қорытындысы бойынша, Комитетпен Компанияның кадрлық резервіне конкурстық іріктеуден өткен 8 жұмыскерді, әрі қарай олардың дамуын (көлденең де, тігінен де) ескере отырып, қабылдау ұсынылды, сондай-ақ 6 жұмыскерді, олардың жоғары лауазымдарға ауысуына (3 жұмыскер) және еңбек шартының бұзылуына (3 жұмыскер) байланысты кадрлық резервтен шығару ұсынылды.

Қазіргі уақытта Компанияның кадрлық резервінде 17 жұмыскер бар.

Сонымен қатар, 2023 жылғы 25 желтоқсанда Компанияның кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитетінің мүшелерімен кадрлық резервтегі қызметкерлердің кездесуі өткізілді, онда компанияның даму мәселелері мен мотивациялық факторлар талқыланды.

Жылдық жалпы өтемақы коэффициенті

Жылдық жалпы өтемақы коэффициенті келесідей болды (GRI 2-21 стандарты бойынша ақпарат):

1. Компанияның ең жоғары ақы төленетін жұмыскері үшін жылдық жалпы өтемақының барлық жұмыскерлер үшін орташа жылдық жалпы өтемақыға қатынасы (ең жоғары ақы төленетін жұмыскерді қоспағанда) 4,4 құрады.

Ең жоғары ақы төленетін жұмыскердің жылдық жалпы өтемақысы базалық жалақыны, сыйлықақыны, демалысақыны, сауықтыруға арналған жәрдемақыны, уақытша еңбекке жарамсыздық жөніндегі жәрдемақыны қоса алғанда, бір жылға есептелген табыстар сомасы ретінде

айқындалған. Бұл ретте барлық жұмыскерлер үшін орташа жылдық жалпы өтемақы (ең жоғары ақы төленетін жұмыскерді қоспағанда) есептелген табыстар (жалақы, сыйлықақылар, әлеуметтік төлемдер) сомасының жұмыскерлердің орташа нақты санына қатынасы ретінде айқындалған;

2. Компанияның ең жоғары ақы төленетін жұмыскері үшін жылдық жалпы өтемақының пайыздық ұлғаюының барлық жұмыскерлер үшін (ең жоғары ақы төленетін жұмыскерді қоспағанда) жылдық жалпы өтемақының орташа пайыздық ұлғаюына қатынасы 2,7 құрады.

Пайыздық ұлғаю 2023 жылғы көрсеткіш пен 2022 жылғы көрсеткіш арасындағы айырмашылықтың 2022 жылғы көрсеткішке қатынасы ретінде айқындалған;

3. өтеулі қызмет көрсету шарттары бойынша есептелген табыстар есептен шығарылды.

дени алуан түрлілігімен ерекшеленеді. Мысалы, Компанияда келесі ұлттардың өкілдері жұмыс істейді: қазақ, орыс, дүнген, башқұрт, грузин, поляк, татар, кәріс, украин, түрікмен, ұйғыр, неміс.

Сонымен қатар, Компания басқару құрамындағы этномәдени алуан түрлілікті арттыра отырып, өз мәдениетін жетілдіреді, сонымен бірге жұмысқа алу ережелерін қатаң сақтайды.

Компания корпоративтік демалыстың арнайы іс-шараларын – тимбилдинг өткізеді, ол ұжымды біріктіруге, командалық жұмыс әдістерін құруға бағытталған және корпоративтік менеджменттің Компанияның толыққанды дамуын қамтамасыз ететін перспективалық модельдерінің бірі болып табылады.

Этномәдени әртүрлілік

Компания барлық қызметкерлердің барлығы құнды болатын, сондай-ақ Қазақстанның барлық халықтарының өкілдеріне жұмысқа орналасу үшін тең мүмкіндіктер берілетін ізгі ниеттілік пен қолдау атмосферасын қамтамасыз етуге ұмтылады. Компания жұмыскерлердің этномә-

Спорттық-сауықтыру іс-шаралары

Командалық рухты ынталандыру және дамыту, корпоративтік коммуникациялар деңгейін арттыру және салауатты өмір салтын және спортпен шұғылдандуды насихаттау мақсатында

Әлеуметтік қолдау

ҚазАгроҚаржы жұмыскерлердің өмір сүру деңгейлерін дәйекті түрде жоғарылату, негізгі әлеуметтік игіліктерге жалпыға ортақ қолжетімділікті, сонымен қатар ұжымда қолайлы психологиялық ахуалды қамтамасыз ету үшін әлеуметтік бағытталуды дамытады.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқармасының 2022 жылғы 30 қыркүйектегі № 34 шешімімен Компания жұмыскерлеріне әлеуметтік қолдау көрсету ережесі бекітілді.

Компания жұмыскерлеріне әлеуметтік қолдау тиімді жұмыс істеу, жоғары білікті жұмыскерлерді ұстап қалу және жұмысқа тарту үшін қолайлы жағдайлар жасау мақсатында көрсетіледі.

Компания басшылығы жұмыскерлер үшін мынадай әлеуметтік және өзге де кепілдіктерді қамтамасыз етеді:

- Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасын іске асыру;
- еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау талаптарына сәйкес келетін жұмыс орны;
- еңбек міндеттерін орындауы кезінде жұмыскердің өміріне және денсаулығына

Еңбекті қорғау және қауіпсіздік

Компанияның басты басымдықтарының бірі жұмыскерлердің өмірі мен денсаулығын қорғауды қамтамасыз ету үшін тиісті жағдайлар жасау болып табылады.

Еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғауға қойылатын жалпы талаптар, өрт қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қойылатын талаптар «ҚазАгроҚаржы» АҚ Басқармасының 2010 жылғы 25 ақпандағы № 17 шешімімен бекітілген Компания жұмыскерлерінің еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулықта (бұдан әрі – Нұсқаулық) бекітілген.

зиян келтірілгендігі үшін жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру;

- ерікті медициналық сақтандыру;
- ақы төленетін еңбек демалысы;
- жұмыскерлерге бала туу (асырап алу) кезінде, жұмыскердің некеге отыруы кезінде және жұмыскердің жұбайы немесе жақын туыстары қайтыс болғанда материалдық көмек төлеу;
- еңбекке ақы төлеудің мерзімдік-сыйлықақы жүйесі;
- жұмыскерлер қызметтік іссапарда болған кезде төлем жасау;
- кәсіптік оқыту және біліктілікті арттыру мүмкіндігі.

Жыл сайынғы ақылы еңбек демалысының ұзақтығы 30 күнтізбелік күнді құрайды. Есепті жылы тиісті жылға бекітілген демалыс кестесіне сәйкес және берілген өтініштердің негізінде Компания жұмыскерлеріне еңбек демалыстары берілді.

Әлеуметтік саясатты табысты іске асыру персоналды ынталандыруға және ҚазАгроҚаржының бәсекеге қабілеттілігін арттыруға, сондай-ақ жауапты жұмыс беруші мен әлеуметтік бағытталған ұйымның имиджін нығайтуға ықпал етеді.

Нұсқаулықта еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғаудың жалпы талаптары, жұмыс басталар алдында, жұмыс кезінде және аяқталғаннан кейінгі қауіпсіздік пен күзет талаптары қарастырылған, сондай-ақ жұмыскерлердің авариялық жағдайлар туындаған кездегі іс-әрекеттері егжей-тегжейлі сипатталған. Жаңа жұмыскерлердің барлығы нұсқаулықпен таныстырылуы тиіс. Орталық аппараттың кеңсе ғимараттарында Компания жұмыскерлеріне арналып ақпараттық қауіпсіздік және өткізу режимі бойынша нұсқаулық өткізілді.

2023 жылы Өндірістік жарақат алу фактілері болған жоқ. Жұмыскерлердің денсаулығын нашарлататын, жұмыспен және еңбек міндеттерін орындаумен байланысты аурулар тіркелген жоқ.

ДЕМЕУШІЛІК ЖӘНЕ ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ

Заңды және жеке тұлғаларға қайырымдылық және демеушілік көмек көрсету тәртібі мен процедурасы Компания Басқармасының 2016 жылғы 13 мамырдағы №12 шешімімен бекітілген ҚазАгроҚаржының Қайырымдылық және демеушілік көмек беру қағидаларында айқындалған.

Қайырымдылық және демеушілік көмек Компанияның тиісті қаржылық жылына арналған жылдық бюджетінде көзделген қаражат есебінен және соның шегінде көрсетіледі.

Компанияның қайырымдылық және демеушілік саласындағы мақсаттары:

1. Компанияның әлеуметтік жауапты компания ретіндегі беделін нығайту;
2. халықтың неғұрлым мұқтаж санаттарына (балалар, мүгедектер, соғыс ардагерлері және жауынгерлік әрекеттерге қатысушыларға) атаулы (тікелей) қолдау көрсету;
3. Компанияға оның әлеуетті клиенттері мен серіктестері тарапынан атақ пен адалдық имиджін қалыптастыру.

Қайырымдылық немесе демеушілік көмек көрсету туралы мәселені Компания заңды немесе жеке тұлғалардың өтініштері негізінде қарайды.

Есепті жылы Компания Басқармасы Компания бюджетінің бабы шеңберінде келесі тұлғаларға қайырымдылық және демеушілік көмек көрсету туралы шешім қабылдады:

1. «Қазақ соқырлар қоғамы» қоғамдық бірлестігінің филиалына филиал базасында көркемөнерпаздар іс-шараларын өткізу және тамақ өнімдерін сатып алу үшін 350 000 (үш жүз елу мың) теңге мөлшерінде;
2. жеке тұлға Ф.С. Самигұллаевқа «Юинг саркомасы» (сүйек обыры) диагнозы бар

мүгедек баланы емдеуге 250 000 (екі жүз елу мың) теңге мөлшерінде;

3. жеке тұлға, бала кезінен мүгедек Г.Е.Жолдасоваға Астана қаласында бел бөлімін емдеу және дәрі-дәрмек сатып алу үшін 240 000 (екі жүз қырық мың) теңге мөлшерінде;
4. аз қамтылған, көп балалы отбасылардың, жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға «Балаларды қорғау күні» қайырымдылық акциясын өткізу үшін «Где сбываются мечты» қоғамдық қорына 300 000 (үш жүз мың) теңге мөлшерінде;
5. «Сәби бақыты» қоғамдық қорына «Бақытты жаз» қайырымдылық акциясын өткізу үшін аз қамтылған отбасылардың балаларына, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға 392 000 (үш жүз тоқсан екі мың) теңге мөлшерінде;
6. аз қамтылған отбасылардың балаларына, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға «Мектепке жол» қайырымдылық акциясын өткізу үшін «Жүрек Нұры» қоғамдық қорына 673 000 (алты жүз жетпіс үш мың) теңге мөлшерінде.

2 205 000

2023 жылы көрсетілген қайырымдылық көмектің жалпы сомасы 2 205 000 (екі миллион екі жүз бес мың) теңгені құрады.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ӘСЕР

Қоршаған ортаны қорғау

Компания өз мүмкіндіктері шеңберінде елдің ауыл шаруашылығына қоршаған ортаны және адамдардың денсаулығын қорғайтын, табиғи ресурстарды үнемдеуге ықпал ететін, өндірістің тиімділігін, демек, шығарылатын өнімнің бәсекеге қабілеттілігін арттыратын «жасыл» технологияларды енгізуді қолдауға ұмтылады. ҚазАгроҚаржы өз қызметінің сипатына байланысты АШТ қаржыландыру арқылы қоршаған ортаға жанама әсер етеді. Айта кететін жай, Компания лизингке заманауи талпаптар мен стандарттарға (атмосфераға зиянды заттар шығарындыларының нормалары) жауап беретін және міндетті сертификаттауға жататын жаңа техника ұсынады. Осы арқылы техниканың қоршаған ортаға барығша аз әсер етуі қамтамасыз етіледі.

Компания қоршаған ортаға жағымсыз әсерлердің алдын алу мақсатында ресурстарды ұтымды пайдалану қағидаттары мен әдістерін қолданады.

ҚазАгроҚаржы өз қызметінде ресурстарды артық тұтынуды қысқартуға және энергия тиімді технологияларды енгізу, суды тұтынуды азайту, кеңсе мұқтаждары үшін қағаз жұмсауды азайту арқылы қазіргі теріс экологиялық әсерді азайтуға ұмтылады. Компания ғимаратының қабаттарында ресурс үнемдеу жөніндегі үгіт тақтайшалары орналастырылған. Компания ресурстарды жауапкершілікпен пайдалану бойынша жұмыс жүргізу шеңберінде мынадай іс-шаралар жүргізді:

1. Электр энергиясын тұтынуды азайту.

- технологиялық немесе қауіпсіздік себептері бойынша қыздыру шамдарын қолдануды жоққа шығаруға болмайтын жағдайларды қоспағанда, кеңседе қыздыру шамдарын пайдалануға жол берілмейді;
- тиімді жарық көздері – энергия тұтынуы төмен жарықдиодты шамдар орнатылған;
- кеңсенің санитарлық тораптарында қозғалыс датчиктері бар шамдар орнатылған;
- А, А+, А++ сыныбының техникасы мен жабдықтары орнатылды;
- ноутбук мониторларының, компьютерлік жабдықтардың энергия үнемдеу режимі функциясы қолданылады.

2. Жылу энергиясын үнемдеу және жеткілікті желдетілуді қамтамасыз ету.

- жылу беруді қолмен немесе автоматты реттеу жүйесі, сондай-ақ бөлмедегі температураны онда жұмыскерлердің бар-жоқтығына байланысты реттеу жүйесі қолданылады;
- кабинеттерде ауаны тазартуға арналған жабдықтар бар;
- ЖШАЖ және ЖЕЖ жылу энергиясының шығынын есепке алу аспаптары орнатылды.

Жоғарыда аталған іс-шараларды жүзеге асыру нәтижесінде 2023 жылы жылу энергиясын тұтыну көлемін 2022 жылмен салыстырғанда 3,6%-ға төмендетуге қол жетті.

3. Ластауды барынша азайту және қалдықтармен жұмыс істеу.

- қатты тұрмыстық қалдықтарды іріктеп жинау жолға қойылған, қалдықтарды бөлек жинау контейнерлері орнатылған;
- қайта өңдеуді жүзеге асыру үшін кейіннен мамандандырылған кәсіпорындарға беру үшін макулатураны жинау пункті ұйымдастырылды және осы іс-шараға жауапты тұлға тағайындалды. 2023 жылы мамандандырылған кәсіпорынға 550 килограмм макулатура берілді;
- Компанияның ірі көлемді қалдықтарын (жиһаз, ұйымдастыру техникасы) кәдеге жарату бойынша іс-шаралар жүргізілді, мамандандырылған ұйымға 188 бірлік, көлемі шамамен 10 тонна қалдықтар кейіннен компоненттерге бөлшектеу, қалдықтарды сұрыптау, кейіннен қайталама шикізатты қайта өңдеу және қауіпті қалдықтарды көму үшін берілді.

4. Ресурстарды үнемдеу және тұтынуды азайту.

- құжаттардың жекелеген түрлері (сыртқы шығыс хаттар, төлемге тапсырмалар, сатып алуға тапсырмалар, өкімдер) бойынша ЭҚЖ бағдарламасына қағаз құжат айналымын оңтайландыру мақсатында

жұмыскерлердің ЭЦҚ пайдалануы енгізілді, соның салдарынан 2023 жылдың қорытындысы бойынша қағазды тұтыну көлемі 2022 жылмен салыстырғанда 19%-ға аз болды;

- клиенттерден онлайн өтінімдерді қабылдау үшін BPM платформасы енгізілді: online.kaf.kz
- қағаз сүлгілердің орнына автоматты қол кептіргіштер орнатылған;
- қайталама шикізаттан жасалған қағаз сүлгілер пайдаланылады.

5. Су тұтынуды және су бұруды қысқарту.

- кеңсенің санитарлық тораптарында сенсорлық үлгідегі су үнемдегіш шұңғылшалар орнатылған;
- дәретхана бактарында қосарланған ағызу жүйесі бар;
- суды тұтынуды есепке алу аспаптары орнатылған.

Ресурстарды үнемді пайдалану саясатын енгізу мақсатында Компания 2021 жылдан 2023 жылға дейінгі кезеңде электр энергиясын пайдалану, су тұтыну және қатты тұрмыстық қалдықтарды өндіру бойынша талдау жүргізді.

ЭНЕРГИЯ РЕСУРСТАРЫН ТҰТЫНУ

Энергия түрі	Өлшем бірлігі	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.
Электр энергиясы (сатып алу)	кВт-сағ.	241 512	274 120	264 460
Бензин (сатып алу)	литр	24 170	21 340	19 700
Жылу энергиясы	Гкал	300,21	255,35	276,68

ҚАТТЫ ТҰРМЫСТЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ ӨНДІРУ

Қалдық түрлері	Өлшем бірлігі	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.
Қатты тұрмыстық қалдықтар	м ³	89,25	112,45	112,45

* – ҚТҚ Компания ғимаратының кеңсе жайларындағы жұмыс барысында қалыптасады. Қауіпті IT қалдықтары Компанияның ІНҚ сәйкес жойылады.

СУ ТҰТЫНУ

Тұтыну түрі	Өлшем бірлігі	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.
Сумен жабдықтау, су бұру	м ³	1 284	1 380	1 590

* – Компания су тұтыну мен су бұруды тек шаруашылық-ауыз су мұқтаждарына ғана пайдаланады және қолданады.

2023 ЖЫЛЫ КОМПАНИЯДАҒЫ CO₂ ЖАЛПЫ ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ

Қамту аймағы 1	379,3 тонна CO ₂ (жұмыскерлерге қызмет көрсету және басшылық жасау үшін қызметтік машиналарды пайдаланудан);
Аралық қорытынды	379,3 метрикалық тонна CO ₂
Қамту аймағы 2	116,5 тонна CO ₂ (сатып алынатын электр энергиясынан);
	149,5 тонна CO ₂ (сатып алынатын жылу энергиясынан);
	1,8 тонна CO ₂ (қалдықтарды кәдеге жаратудан).
Аралық қорытынды	267,8 метрикалық тонна CO ₂
	1. 16,02 тонна CO ₂ (ұшақпен жүруден);
	4,24 тонна CO ₂ (т/ж көлігімен жүруден);
Қамту аймағы 3	83,44 тонна CO ₂ (қызметкерлердің жол жүруден жұмыс орнына дейінгі жалпы бағалау шығарындылары);
	1,55 тонна CO ₂ (қағазды кәдеге жаратудан);
	0,074 тонна CO ₂ (курьерлік қызметтерден);
	0,0456 тонна CO ₂ (аудармашылардың қызметінен).
Аралық қорытынды	105,3696 метрикалық тонна CO ₂
CO₂ жалпы шығарындылары (1, 2 және 3 қамту аймақтары шығарындыларының жиынтығы)	752,4696 метрикалық тонна CO ₂

ГЛОССАРИЙ

АӨК – агроөнеркәсіптік кешен

ЖІӨ – ішкі жалпы өнім

ЖЖМ – жанар-жағармай материалдары

Компания – «ҚазАгроҚаржы» АҚ

ҚНК – қызметтің негізгі көрсеткіші

ІҚМ – ірі қара мал

ХҚЕС – Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары

БАҚ – бұқаралық ақпарат құралы

АШТӨ – ауыл шаруашылығы тауарын өндіруші

АШТ – ауыл шаруашылығы техникасы

ROA – активтердің рентабельділігі (ағылш. return on assets)

ROE – капиталдың рентабельділігі (ағылш. return on equity)

NPL – бастапқы кредиттік келісім шарттары орындалмайтын кредит

БАЙЛАНЫС

АҚПАРАТЫ

Орталық аппарат

«ҚазАгроҚаржы» АҚ

Қазақстан Республикасы, 010000,
Астана қ., Кенесары к-сі, 51, ВП-4

Қабылдау бөлмесі: +7 (7172) 58-04-37, 58-04-38

Сенім телефоны: +7 (7172) 58-04-50

Аудитор

«КПМГ Аудит» ЖШС

Қазақстан Республикасы,
Алматы қ., Медеу ауданы,
Достық д-лы, 180, «Көктем» БО

Тел.: +7 (272) 98-08-98

Жалғыз акционермен жұмыс бойынша: +7 (7172) 58-04-51

Тікелей инвестиция мәселелері бойынша: +7 (7172) 55-73-40

Орнықты даму және жылдық есеп мәселелері бойынша: +7 (7172) 55-73-40

Баспасөз қызметі: +7 (7172) 58-04-11

Хат-хабарларды қабылдау: +7 (7172) 55-65-33

Call-center: +7 (7172) 55-77-55; 1429

Факс: +7 (7172) 58-04-46

E-mail: mailbox@kaf.kz

ҚазАгроҚаржы филиалдары

Астана қ.

Астана қ., Қабанбай батыр к-сі, 6/1

Тел.: +7 (7172) 59-28-69

nur_kaf@kaf.kz

Ақтөбе облысы

Ақтөбе қ., Әбілқайыр хан к-сі, 77

Тел.: +7 (7132) 92-11-81, 92-11-82, 92-11-83

akt3@kaf.kz

Ақмола облысы

Көкшетау қ., Абай к-сі 96, «GreenWhich» БО

Тел.: +7 (7162) 91-00-30

akm2@kaf.kz

Алматы қ. және Алматы облысы

Алматы қ., Бөгенбай батыр к-сі 142, «Қайсар» БО

Тел.: +7 (727) 295-93-50

alm@kaf.kz

Жетісу облысы

Талдықорған қ., 7-ші ш/а,
10-ғимарат, «Көктем грант» БО

Тел.: +7 (7282) 55-86-80

tld@kaf.kz

Шығыс Қазақстан облысы

Өскемен қ., Сәтпаев д-лы, 62

Тел.: +7 (7232) 49-24-77

vko2@kaf.kz

Жамбыл облысы

Тараз қ., Төле би көшесі, 95, НП-3

Тел.: +7 (7262) 99-92-22

tar@kaf.kz

Батыс Қазақстан облысы

- Орал қ., Сырым Датов к-сі, 28

Тел.: +7 (7112) 96-00-30

zko@kaf.kz

- Атырау қ., Владимирская к-сі, 20Д

Тел.: +7 (7122) 76-36-21, 76-36-22, 76-36-23

atr@kaf.kz

- Ақтау қ., 29 ш/а, 225, «Сұлтан Энергия» БО

Тел.: +7 (702) 587-24-23

a.kondybayeva@kaf.kz

Қарағанды облысы

Қарағанды қ., Бұқар жырау к-сі 53/1, «Дәулет» СҮ

Тел.: +7 (7212) 92-24-10, 92-24-09,

92-24-08, 92-24-07

kgf@kaf.kz

Қостанай облысы

Қостанай қ., Әл-Фараби д-лы, 65

Тел.: +7 (7142) 99-97-73, 99-97-72, 99-97-74

kst3@kaf.kz

Қызылорда облысы

Қызылорда қ., Қонаев к-сі, 33

Тел.: +7 (7242) 55-13-00, 55-13-02,

55-13-03, 55-13-04

kzl@kaf.kz

Павлодар облысы

Павлодар қ., Луговая к-сі, 16

Тел.: +7 (7182) 77-00-66, 77-00-67,

77-00-68, 77-00-69

pvl@kaf.kz

Солтүстік Қазақстан облысы

Петропавл қ., Бөкетов к-сі, 31А

Тел.: +7 (7152) 63-10-30, 63-10-31, 63-10-32,

63-10-33, 63-10-34

sko@kaf.kz

Шымкент қ. және Түркістан облысы

Шымкент қ., Қонаев д-лы, 3/3

Тел.: +7 (7252) 98-40-10, 98-40-11,

98-40-12, 98-40-13

uko@kaf.kz

Абай облысы

Семей қ., Кәрім Мұхамедханов к-сі, 23А

Тел.: +7 (747) 856-72-56

fip-aba@kaf.kz

1-ҚОСЫМША.

ЕСЕП ТУРАЛЫ

ҚазАгроҚаржы жиырма жылдан аса агроөнеркәсіптік кешендегі лизинг нарығында қызметін жүзеге асырып келеді. Осы уақыт ішінде Компания көптеген отандық фермерлер, ауыл шаруашылығы техникасын жеткізушілер, мемлекет пен қоғам үшін танылған және сенімді серіктеске айналды. Компанияның мүдделі тараптарының ауқымы кең және біз олар үшін халықаралық стандарттар мен үздік әлемдік тәжірибеге сәйкес ақпаратты тиімді ашып көрсетуді қамтамасыз етуге тырысамыз.

Компанияның 2023 жыл ішіндегі қызметінің қорытындылары бойынша жылдық есеп GRI стандарттарына сәйкес дайындалған (негізгі сәйкестік деңгейі), бұл Компанияның ақпараттық мөлдірлігін қамтамасыз етеді. Қаржылық деректер Есепте ХҚЕС бойынша қаржылық есептілікке сәйкес берілген.

Құжатты дайындау кезінде біз сонымен қатар Қазақстан қор биржасының талаптарын да орындадық. Осы жылдық есеп қаржылық емес ақпаратты сыртқы кепілдендіруден өтпеген.

Компанияның жылдық есептері жыл сайынғы негізде дайындалады. Осы жылдық есепте Компанияның 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап 31 желтоқсанды қоса аралықтағы қызметінің нәтижелері көрсетілген және Компанияның орнықты даму жөніндегі 2023 жыл қорытындылары бойынша әзірленген есебі қамтылған.

Есепте Компания қызметінің нәтижелері, жетістіктері мен табыстары, стратегиялық міндеттер бойынша жұмысы айғақталған, корпоративтік басқару мәселелері мен орнықты даму бойынша қызмет, сонымен қатар Компанияның одан әрі қарайғы даму жоспарлары көрсетілген.

Есептің мазмұнын анықтау

Осы жылдық есептің мазмұны мен оның сапасын анықтаған кезде Компания GRI стандарттарының қағидаттарын басшылыққа алды. Оның ішінде, осы жылдық есептің мазмұны елеулілік қағидатын сақтау негізінде, сонымен қатар мүдделі тараптармен өзара ықпалдастық қорытындыларын ескерумен анықталды. Ақпаратты ашып көрсеткенде орнықты дамудың мәнмәтіні және толықтылық қағидаттары сақталды. Есептің сапасы сенімділік, теңгерімділік, айқындық, салыстырылымдық, жиынтықтылық, орнықты даму мәнмәтіні, уақытылық, тексерімділік қағидаттарының сақталуымен қамтамасыз етілді.

Осы жылдық есепте ақпарат Компания қызметінің анағұрлым елеулі аспектілері бойынша ашылып көрсетілді. Елеулі деп біз, біріншіден, Компанияның қоршаған ортаға әсері бұл терминнің кең мағынасында зор болып табылатын мәселелерді, екіншіден, мүдделі тараптарға және олардың мүдделеріне айтарлықтай әсері бар мәселелерді санаймыз.

- 1. Бірінші кезең** – елеулі тақырыптардың елеулілігін талдау және алдын-алғы тізімін анықтау, Компанияның экономикалық, экологиялық және әлеуметтік салалардағы әсерін ішкі бағалау.
- 2. Екінші кезең** – елеулі тақырыптардың елеулілігін бағалау, талқылау және басымдықтарды белгілеу, елеулі тақырыптардың қорытынды тізімін анықтау.
- 3. Үшінші кезең** – Басқарма Төрағасының елеулі тақырыптардың қорытынды тізбесін бекітуі.

Жүргізілген талдауға сәйкес, Компанияның 2023 жылғы Жылдық есебінде ашылған елеулі тақырыптардың тізілімі анықталды.

Елеулі тақырыптар тізімі

Тема	N° GRI
Экономика	
Экономикалық нәтижелілік	201
Тікелей емес экономикалық әсерлер	203
Сатып алу іс-тәжірибесі	204
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл	205
Бәсекелестікке кедергі болу	206
Салықтар	207
Экология	
Энергия	302
Су және ағызындылар	303
Шығарындылар	305
Қалдықтар	306
Қоғам	
Жұмыспен қамтылғандық	401
Жұмыскерлер мен басшылықтың өзара қарым-қатынастары	402
Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы	403
Оқыту және білім беру	404
Алуан түрлілік және тең мүмкіндіктер	405
Кемсітушілікті болдырмау	406
Клиенттердің құпиялылығы	418

2-ҚОСЫМША.

GRI ИНДЕКСІ

Пайдалану туралы мәлімдеме: «ҚазАгро-Қаржы» АҚ GRI стандарттарына сәйкес 2023 жыл бойынша есеп дайындады

GRI 1 пайдалану: GRI 1: 2021 негіздері **Қолдануға болатын салалық стандарт:** бекітілмеген

GRI стандарты	Ашып көрсету	Орны	Ерекшелік			Салалық стандарттағы нөмір
			Керсеткіш	Себеп	Түсіндіру	

Жалпы ашып көрсету						
GRI 2 Жалпы ашып көрсету 2021	2-1 Ұйым профилі	Компания туралы, Байланыс ақпараты				
	2-2 Есепке енгізілген ұйымдар	2023 жылғы қаржылық есептілік				
	2-3 Есепті жыл	Есеп туралы				
	2-4 Ақпаратты қайта қарау	Қоршаған ортаны қорғау (су тұтыну)				
	2-5 Сыртқы растау	Есеп туралы				
	2-6 Әрекеттер, құндылық жасау тізбегі және басқа да іскерлік қатынастар	Қызмет түрлері, Бизнес-модель, Лизинг беру процесі, Қызмет бағыттары, АӨК саласын талдау, Ауыл шаруашылығы техникасы паркін талдау, Лизинг нарығын талдау				
	2-7 Жұмыскерлер	Персоналдың құрылымы				
	2-8 Қызметкер болып табылмайтын жұмыскерлер			Ақпарат қолжетімсіз	Уақытша жұмыс істейтін қызметкерлер санаты жоқ	
	2-9 Басшылықтың құрылымы мен құрамы	Менеджменттің ұйымдастырушылық құрылымы, Директорлар кеңесі, Директорлар кеңесінің комитеттері				
	2-10 Жоғары басқарушы органды тағайындау және таңдау	Іріктеу және тағайындау				
	2-11 Жоғары басшы органның төрағасы	Директорлар кеңесі				
	2-12 Жоғары басқару органның әсерлерді басқаруды қадағалаудағы рөлі	Орнықты даму саласындағы саясат				
	2-13 Әсерлерді басқару жауапкершілігін басқаға беру	Орнықты даму саласындағы саясат				

2-14 Жоғары басқарушы органның орнықты даму саласындағы есептіліктегі рөлі	Орнықты даму саласындағы саясат				
2-15 Мүдделер қақтығысы	Мүдделер қақтығысын басқару және корпоративтік қақтығыстарды реттеу				
2-16 Сыни мәселелер туралы есеп беру	Мәселелер туралы хабарлау				
2-17 Жоғары басшы органның ұжымдық білімі	Директорлар кеңесінің мүшелерін оқыту және кәсіби дамыту				
2-18 Жоғары басшы органның қызметін бағалау	Директорлар кеңесінің қызметін бағалау				
2-19 Сыйақы саясаты	Директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақы беру, Басқарма мүшелеріне сыйақы беру				
2-20 Сыйақыны анықтау процесі	Директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақы беру, Басқарма мүшелеріне сыйақы беру				
2-21 Жылдық жалпы сыйақы коэффициенті	Жылдық жалпы өтемақы коэффициенті				
2-22 Орнықты даму стратегиясы туралы мәлімдеме	Даму стратегиясы, Даму стратегиясын іске асыру				
2-23 Саяси міндеттемелер	Корпоративтік этика, ақпараттық саясат		Ақпарат ішінара қолжетімсіз	Адам құқықтарын қорғау саясаты әзірленбеген	
2-24 Саяси міндеттемелерді енгізу	Кадрлық саясат, корпоративтік этика				
2-25 Теріс әсерлерді жою процестері	Шағым беру және проблемалар туралы ақпараттандыру механизмі				
2-26 Кеңес алуға өтініш білдіру және алаңдаушылық білдіру тетіктері	Шағым беру және проблемалар туралы ақпараттандыру механизмі				
2-27 Заңдар мен нормативтік актілерді орындау	Заңнама талаптарына сәйкестік				
2-28 Мүшелік қауымдастықтар	Мүшелік қауымдастықтар				
2-29 Мүдделі тараптармен өзара ықпалдасу	Мүдделі тараптармен өзара ықпалдасу туралы есеп				
2-30 Ұжымдық шарттар		2-30 Ұжымдық шарттар	Қолданылмайды	Компанияда ұжымдық шарттар практикасы қолданылмайды	

Елеулі тақырыптар						
GRI 3 Елеулі тақырыптар 2021	3-1 Елеулі тақырыптарды анықтау процесі	Есептің мазмұнын анықтау				
	3-2 Елеулі тақырыптар тізімі	Елеулі тақырыптар тізімі				
Экономика						
201 Экономикалық тиімділік	3-3 Тақырыпты басқару	Құрылған экономикалық құн, PEST-талдау, SWOT-талдау, Тәуекелдерді талдау, Қаржылық есептілік, Субсидиялау процестері				
	201-1 Жасалатын және бөлінетін тікелей экономикалық құндылық	Құрылған экономикалық құн				
	201-2 Климаттың өзгеруімен байланысты қаржылық салдар және басқа да тәуекелдер мен мүмкіндіктер	PEST-талдау, SWOT-талдау, Тәуекелдерді талдау, Қаржылық есептілік				
	201-4 Мемлекеттен алынған қаржылық көмек	Субсидиялау процестері				
203 Тікелей емес экономикалық әсерлер	3-3 Тақырыпты басқару	Операциялық қызметтің нәтижелері, Құрылған экономикалық құн				
	203-1 Инфрақұрылым мен қызметтерге қолдау көрсетілетін инвестициялар	Операциялық қызметтің нәтижелері				
	203-2 Елеулі жанама экономикалық зардаптар	Құрылған экономикалық құн				
204 Сатып алу іс-тәжірибесі	3-3 Тақырыпты басқару	Сатып алу іс-тәжірибесі				
	204-1 Жергілікті өнім берушілерге шығыстардың үлесі	Сатып алу іс-тәжірибесі				
205 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл	3-3 Тақырыпты басқару	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл				
	205-1 Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне бағаланған операциялар	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл				
	205-2 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат және процедуралар мәселелері бойынша коммуникация және оқыту	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл				
	205-3 Сыбайлас жемқорлықтың расталған жағдайлары және қабылданған шаралар	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл				
206 Бәсекелестікке кедергі келтіру	3-3 Тақырыпты басқару	Заңнама талаптарына сәйкестік				
	206-1 Бәсекелестікке қарсы мінез-құлық, монополияға қарсы және монополистік іс-тәжірибе үшін сот талаптары	Заңнама талаптарына сәйкестік				
207 Салықтар	3-3 Тақырыпты басқару	Құрылған экономикалық құн				
	207-1 Салық салу тәсілі	Құрылған экономикалық құн				

	207-2 Салықты басқару, тәуекелдерді бақылау және басқару	Құрылған экономикалық құн				
	207-3 Мүдделі тараптарды тарту және салық салуға байланысты мәселелерді шешу	Құрылған экономикалық құн				
Экология						
302 Энергия	3-3 Тақырыпты басқару	Қоршаған ортаны қорғау				
	302-1 Ұйым ішіндегі энергия тұтыну	Қоршаған ортаны қорғау				
	302-4 Энергия тұтынуды азайту	Қоршаған ортаны қорғау				
303 Су және ағызындылар	3-3 Тақырыпты басқару	Қоршаған ортаны қорғау				
	303-1 Ортақ ресурс ретінде сумен өзара әрекеттесу	Қоршаған ортаны қорғау				
	303-2 Суды ағызумен байланысты әсерлерді басқару	Қоршаған ортаны қорғау				
	303-3 Су алу	Қоршаған ортаны қорғау				
305 Шығарындар	3-3 Тақырыпты басқару		3-3 Тақырыпты басқару	Ақпарат қолжетімсіз	Компания көрсеткішті есепке алу жүйесі бойынша жұмыс істеуде және ол кейінгі есептерде ашылады деп күтілуде	
	305-1 Тікелей (қолдану аясы 1) парниктік газдар шығарындары	Қоршаған ортаны қорғау				
	305-2 Энергетикалық жанама (қолдану аясы 2) парниктік газдар шығарындары	Қоршаған ортаны қорғау				
	305-3 Басқа жанама (қолдану аясы 3) парниктік газдар шығарындары	Қоршаған ортаны қорғау				
	305-4 Парниктік газдар шығарындарының қарқындылығы	Қоршаған ортаны қорғау				
	305-5 Парниктік газдар шығарындарын азайту		305-5 Парниктік газдар шығарындарын азайту	Ақпарат қолжетімсіз	Компания көрсеткішті есепке алу жүйесі бойынша жұмыс істеуде және ол кейінгі есептерде ашылады деп күтілуде	
	306 Қалдықтар	3-3 Тақырыпты басқару	Қоршаған ортаны қорғау			
		306-1 Қалдықтардың пайдалану және қалдықтармен байланысты елеулі әсер	Қоршаған ортаны қорғау			

306-2 Қалдықтармен байланысты елеулі әсерлерді басқару		306-2 Қалдықтармен байланысты елеулі әсерлерді басқару	Қолданылмайды	Компания қоршаған ортаға айтарлықтай әсер ететін қалдықтарды шығармайды	
306-3 Түзілетін қалдықтар	Қоршаған ортаны қорғау				
306-4 Кәдеге жаратуға қабылданбаған қалдықтар		306-4 Кәдеге жаратуға қабылданбаған қалдықтар	Ақпарат қолжетімсіз	Компания көрсеткішті есепке алу жүйесі бойынша жұмыс істеуде және ол кейінгі есептерде ашылады деп күтілуде	
306-5 Кәдеге жаратуға жіберілген қалдықтар		306-5 Кәдеге жаратуға жіберілген қалдықтар	Ақпарат қолжетімсіз	Компания көрсеткішті есепке алу жүйесі бойынша жұмыс істеуде және ол кейінгі есептерде ашылады деп күтілуде	
Қоғам					
401 Жұмыспен қамтылғандық	3-3 Тақырыпты басқару	Персоналдың құрылымы, Әлеуметтік қолдау			
	401-1 Жаңа қызметкерлер және кадрлардың тұрақтамауы	Персоналдың құрылымы			
	401-3 Бала күтімі бойынша демалыс	Әлеуметтік қолдау			
402 Жұмыскерлер мен басшылықтың өзара қарым-қатынастары	3-3 Тақырыпты басқару	Кадрлық саясат			
	402-1 Жедел өзгерістер туралы хабарлаудың ең аз мерзімдері	Кадрлық саясат			
403 Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы	3-3 Тақырыпты басқару	Еңбекті қорғау және қауіпсіздік, Спорттық-сауықтыру іс-шаралары			
	Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздікті басқару жүйесі	Еңбекті қорғау және қауіпсіздік			
	403-2 Қауіпті анықтау, тәуекелді бағалау және инцидентті тексеру	Еңбекті қорғау және қауіпсіздік			
	403-3 Еңбекті қорғау бойынша қызметтер	Еңбекті қорғау және қауіпсіздік			
	403-4 Жұмыскерлердің қатысуы, еңбекті қорғау және қауіпсіздік мәселелері бойынша кеңес беру және коммуникация	Еңбекті қорғау және қауіпсіздік			

403-5 Жұмыскерлерді еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы мәселелері бойынша оқыту	Еңбекті қорғау және қауіпсіздік				
403-6 Жұмыскерлердің денсаулығын нығайту	Спорттық-сауықтыру іс-шаралары, Әлеуметтік қолдау				
403-7 Денсаулық пен өндірістегі қауіпсіздік үшін іскерлік қатынастармен тікелей байланысты салдардың алдын алу және жұмсарту	Әлеуметтік қолдау				
403-8 Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздікті басқару жүйесімен қамтылған жұмыскерлер	Әлеуметтік қолдау				
403-9 Жұмыспен байланысты жарақаттар	Еңбекті қорғау және қауіпсіздік				
403-10 Жұмыспен байланысты өзін нашар сезіну	Еңбекті қорғау және қауіпсіздік				
404 Оқыту және білім беру	3-3 Тақырыпты басқару	Жұмыскерлерді оқыту және дамыту, Тең мансаптық мүмкіндіктер жасау			
	404-1 Жыл ішіндегі оқу сағаттарының бір қызметкерге шаққандағы орташа саны	Жұмыскерлерді оқыту және дамыту			
	404-2 Қызметкерлердің біліктілігін арттыру бағдарламалары және өтпелі кезеңдегі көмек бағдарламалары	Жұмыскерлерді оқыту және дамыту			
404-3 Тиімділік пен мансаптық өсу бойынша үнемі шолу алатын қызметкерлердің пайызы	Тең мансаптық мүмкіндіктер жасау				
405 Әртүрлілік және тең мүмкіндіктер	3-3 Тақырыпты басқару	Персоналдың құрылымы, Тең мансаптық мүмкіндіктер жасау			
	405-1 Басқару органдары мен қызметкерлердің әртүрлілігі	Персоналдың құрылымы			
	405-2 Әйелдер мен ер адамдардың негізгі жалақысы мен сыйақысының арақатынасы	Тең мансаптық мүмкіндіктер жасау			
406 Кемсітушілікке жол бермеу	3-3 Тақырыпты басқару	Тең мансаптық мүмкіндіктер жасау			
	406-1 Кемсітушілік жағдайлары және жағдайды түзету бойынша қабылданған шаралар	Тең мансаптық мүмкіндіктер жасау			
418 Клиенттердің құпиялылығы	3-3 Тақырыпты басқару	Ақпараттық саясат			
	418-1 Клиенттердің құпиялылығы бұзылғандығы және клиенттердің деректерінің жоғалуы туралы негізделген шағымдар	Ақпараттық саясат			

3-ҚОСЫМША.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Тәуелсіз аудиторлардың
аудиторлық есебімен
2023 жылғы

207 — Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

212 — Қаржылық есептілік

212 — Қаржылық жағдай туралы есеп

213 — Пайда немесе залал және басқа жиынтық кіріс туралы есеп

214 — Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп

215 — Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп

217 — 2023 жылғы қаржылық есептілікке ескертпелер

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі
шектеулі серіктестік
Қазақстан, А25D6T5, Алматы,
Достық д-лы, 180,
+7 (727) 298-08-98

KPMG Audit LLC
180 Dostyk Avenue, Almaty,
A25D6T5, Kazakhstan

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

«ҚазАгроҚаржы» АҚ акционері мен Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы есептен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының елеулі тұжырымдамалары мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның (әрі қарай, «Компания») қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса берілетін қаржылық есептілік Қаржылық есептілігінің халықаралық стандарттары жөніндегі Кеңесі шығарған (ҚЕХС қаржылық есептілігінің стандарттары) ҚЕХС қаржылық есептілігінің стандарттарына сәйкес барлық елеулі қатынастарда Компанияның 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайын және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша қаржылық нәтижелерін және ақша қаражаттарының қозғалысын әділ көрсетеді.

Пікір білдіруге негіздеме

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына (АХС) сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің жауапкершілігіміз одан әрі есебіміздің «Қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары Кеңесінің кәсіби бухгалтерлерге арналған әдеп кодексіне («БАХӨСК кодексі») және біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын әдептілік талаптарға сәйкес Компанияға қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз басқа да әдептілік міндеттемелерді аталған талаптар мен БАХӨСК кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

© 2024 «КПМГ Аудит» ЖШС, Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес тіркелген компания, жауапкершілігі өз қатысушыларының көпшілігімен шектелген KPMG International Limited жекеше ағылшын компаниясының құрамына кіретін KPMG тәуелсіз фирмалары нағыздың ұйымының қатысушысы. Барлық құқықтар қорғалған.

© 2024 KPMG Audit LLC, a company incorporated under the Laws of the Republic of Kazakhstan and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ
Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі
2-бет

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – біздің кәсіби пайымдауымызға сәйкес ағымдағы кезеңдегі қаржылық есептілік аудиті үшін ең маңызды болып табылатын мәселелер. Бұл мәселелер жалпы қаржылық есептілік аудиті аясында және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылды және біз бұл мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Клиенттердің кредиттері және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік залалдар (ККЗ)

Қаржылық есептіліктің 7, 8 және 24-ші ескертпелерін қараңыз.

Аудиттің негізгі мәселесі	Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты аудиторлық рәсімдер
<p>Клиенттерге арналған кредиттер және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек активтердің 87%-ын құрайды және тұрақты түрде есептелетін және қолданылатын жорамалдарға сезімтал күтілетін кредиттік залалдар резервін (ККЗ) шегере отырып ұсынылады.</p> <p>Компания ККЗ-ны бағалау моделін қолданады, ол басшылықтан келесі негізгі аспектілерге қатысты кәсіби пайымдаулар мен жорамалдарды қолдануды талап етеді:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кредиттік тәуекел мен дефолт оқиғаларының елеулі өсуін уақтылы анықтау (9-шы ҚЕХС (IFRS) «Қаржы құралдарына» сәйкес сәйкес 1, 2 және 3-кезеңдер арасында бөлу); - дефолт (PD) ықтималдығын және дефолт (LGD) жағдайында шығын шамасын бағалау; - клиенттерге берілетін кредит беру және несиелік құнсызданған қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек үшін 	<p>Біз ХҚЕС (IFRS) 9 талаптарына сәйкестігі тұрғысынан, оның ішінде талдауға қаржылық тәуекелдерді басқару саласындағы біздің мамандарды тарту арқылы ККЗ-ны бағалауға қатысты Компанияның әдіснамасы мен саясатының негізгі аспектілеріне талдау жүргіздік. Біз Компания қолданатын тиісті модельдердің жұмыс принциптерін тексердік.</p> <p>ККЗ резервін бағалауға қатысты басшылықтың кәсіби пікірі мен жорамалдарының жеткіліктігін талдау үшін біздің аудиторлық процедураларымыз мыналарды қамтыды:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Біз мерзімі кешіктірілген қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекті уақтылы көрсетуге қатысты бақылаулардың дизайны мен операциялық тиімділігіне тестілеу жүргіздік. — Клиенттерге берілетін кредиттерді және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекті іріктеу бойынша біз растайтын құжаттармен салыстыру, сондай-ақ, тарихи тәжірибені түсінуімізге және жалпыға қол жетімді нарықтық ақпаратқа сүйене отырып, кепілді қамтамасыз етудің құнын бағалауды және ККЗ-ны есептеу үшін пайдаланылатын оны іске асырудың күтілетін мерзімдерін сараптау арқылы PD, LGD және EAD есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы деректердің дұрыстығын және берешек мен өтеуді уақтылы көрсетуді тексердік. <p>Біз сондай-ақ қаржылық есептіліктегі ашулар Компанияның кредиттік тәуекелге ұшырауын дұрыс көрсететінін/көрсетпейтінін бағаладық.</p>

«ҚазАгроҚаржы» АҚ
Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі
3-бет

күтілетін ақша ағындарының болжамы.	
Клиенттерге берілетін кредиттер көлемінің және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің маңыздылығына және осыған байланысты олар бойынша күтілетін кредиттік залалдарды бағалаудың белгісіздігіне байланысты бұл сала аудиттің негізгі мәселесі ретінде қарастырылады.	

Өзге ақпарат

Басшылық басқа ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат жылдық есепте қамтылған ақпаратты қамтиды, бірақ қаржылық есептілікті және ол бойынша біздің аудиторлық есепті қамтымайды. Жылдық есеп бізге, болжаммен, осы аудиторлық есеп күнінен кейін беріледі.

Қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз басқа ақпаратқа қолданылмайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті қамтамасыз ете отырып, қорытынды ұсынбаймыз.

Біздің қаржылық есептілік аудитін жүргізуімізге байланысты міндетіміз басқа ақпарат қолжетімді болған кезде онымен танысу және бұл ретте басқа ақпарат пен қаржылық есептілік немесе аудит барысында алынған біздің біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және өзге де ақпаратта елеулі бұрмаланудың болуы мүмкін бе деген мәселені қарау болып табылады.

Қаржылық есептілік үшін Компания басшылығы мен басқару өкілеттілігіне ие тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ҚЕХС қаржылық есептілігінің стандарттарына сәйкес көрсетілген қаржылық есептіліктің дайындалуы мен әділ ұсынылуына және де алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Қаржылық есептілікті дайындаған кезде басшылық Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалауға, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсетуге және басшылық Компанияны жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған немесе одан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда қызметтің үздіксіздігі туралы болжамдар негізінде есептілікті құруға жауапты.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Компанияның қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ
Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі
4-бет

Қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы орынды сенім арту және де біздің пікірімізді қамтитын аудиторлардың есебін шығару. Ақылға қонымды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды әрқашан табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, елеулі болып саналады.

АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз; өз пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатымен, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылықпен дайындалған ашып көрсетілген ақпаратты бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аударуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Компанияның үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін;
- қаржылық есептіліктің ашып көрсетілген ақпараты енетін бүтіндей ұсынылуын, құрылымы мен мазмұнын, және де қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды әділ ұсынылуын қамтамасыз етілетіндей көрсетуін бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға, тым болмағанда, аудиттің жоспарланған көлемі мен уақытын, сондай-ақ, біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері енетін аудиттің елеулі табуларын айтып білдіре отырамыз.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ
Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі
5-бет

Біз сондай-ақ корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағанымыз және осы адамдарды аудиторлардың тәуелсіздігіне ықпал ететін негізді деп санауға болатын барлық өзара қатынастар мен өзге де мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда қатерлерді жоюға бағытталған қолданылған іс-қимылдар және сақтық шаралары туралы хабардар еткеніміз туралы мәлімдеме береміз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға жеткізген сұрақтардың ішінен ағымдағы кезеңдегі қаржылық есептілік аудиті үшін ең маңызды мәселелерді анықтаймыз, сондықтан аудиттің негізгі мәселелері болып табылады. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты көпшілікке ашып көрсету заңмен немесе нормативтік актілермен тыйым салынған немесе қандай да бір мәселенің біздің есебімізде хабарлануының жағымсыз салдарлары қоғамдық маңызды пайдадан асып түседі деп негізді түрде жорамалданғандықтан мұндай мәселе біздің есепте хабарланбауы тиіс деп анықтаған өте сирек жағдайлардан басқа кезде осы мәселелерді біздің аудиторлардың есебінде сипаттаймыз.

Нәтижелері бойынша тәуелсіз аудиторлардың осы аудиторлық есебі шығарылған тапсырманың жетекшісі:

Магомедова М. М.
Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудитори
2018 жылдың 24 мамырында берілген
№ МФ-0000594 аудитордың біліктілік куәлігі

«КПМГ Аудит» ЖШС
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызмет жүргізу үшін
2006 жылдың 6 желтоқсанында берген мемлекеттік лицензияның №0000021

С. А. Дементьев
«КПМГ Аудит» ЖШС Жарғы негізінде
әрекет ететін Бас директоры

2024 жылдың 29 ақпаны

Қаржылық жағдай туралы есеп

2023 жылғы 31 желтоқсан

мың теңгемен	Ескерт.	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Ақша қаражаттары және оның баламалары	6	43.800.988	64.764.023
Несие ұйымдарындағы қаражаттар		–	61.833
Клиенттерге несие	7	8.110.763	13.287.308
Қаржылық жалға беру бойынша дебиторлық қарыздар	8	448.423.563	381.874.141
Қорлар		3.042.877	2.869.777
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	16	134.115	134.115
Негізгі қаражаттар		872.477	972.822
Материалды емес активтер		412.854	447.612
Қосылған құн салығы және басқа салықтар		10.493.470	8.196.088
Берілген алдын ала төлемдер	9	6.371.028	554.302
Қауымдастырылған компанияларға инвестициялар		434.037	–
Өзге активтер	18	1.207.279	1.180.100
Барлық активтер		523.303.451	474.342.121
Міндеттер			
Акционер алдындағы берешек	10	17.640.752	22.062.088
«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы берешек	11	12.423.531	11.584.240
Несие ұйымдарының қаражаттары	12	34.080.723	30.638.480
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	13	210.268.288	206.717.109
Өнім берушілер алдындағы несие қарыздар	14	5.209.262	2.713.514
Мемлекеттік субсидия	15	43.518.065	27.025.951
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	16	7.132.562	7.584.525
Алынған алдын ала төлемдер	17	5.013.679	6.900.816
Өзге міндеттер	18	2.447.689	2.164.986
Барлық міндеттер		337.734.551	317.391.709
Капитал			
Жарғылық капитал	19	102.837.204	82.837.204
Қосымша төленген капитал	19	57.791.144	57.791.144
Резервтік капитал	19	1.436.184	1.436.184
Бөлінбеген пайда		23.504.368	14.885.880
Барлық капитал		185.568.900	156.950.412
Барлық міндеттер мен капиталдар		523.303.451	474.342.121
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	19	1.800,48	1.889,28

Пайда немесе залал және басқа жиынтық кіріс туралы есеп

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы

мың теңгемен	Ескерт.	2023 жыл	2022 жыл
Тиімді мөлшерлемені пайдаланып есептелген пайыздық кірістер			
Ақша қаражаттары және олардың баламалары		6.786.477	6.738.036
Клиенттерге несие		254.663	840.600
Несие ұйымдарындағы қаражаттар		116.391	949.961
		7.157.531	8.528.597
Өзге пайыздық кірістер			
Қаржылық жалға беру бойынша дебиторлық қарыздар		64.329.244	49.602.034
		64.329.244	49.602.034
Барлық пайыздық кірістер			
		71.486.775	58.130.631
Пайыздық шығындар			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар		(27.472.284)	(20.907.428)
Несие ұйымдарындағы қаражаттар		(3.450.400)	(5.529.242)
Акционер алдындағы берешек		(2.228.583)	(1.745.951)
«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы берешек		(1.349.291)	(652.041)
Барлық пайыздық шығындар		(34.500.558)	(28.834.662)
Таза пайыздық кірістер		36.986.217	29.295.969
Несиелік шығындар бойынша шығыстар			
Несиелік шығындар бойынша шығындардан кейінгі таза пайыздық кіріс	21	(12.075.773)	(3.053.870)
Өзге кірістер	22	1.210.161	838.104
Қызметкерлерге деген шығындар	23	(3.964.676)	(3.498.647)
Өзге операциялық шығындар	23	(1.703.372)	(1.482.335)
тануды тоқтатуға әкелмейтін клиент несиесін модификациялаудағы таза шығын және қаржылық жалға беру бойынша дебиторлық қарыздар		(592.722)	(70.013)
Құнсызданудан және резервтер құрудан түсетін өзге де шығындар	21	(488.940)	(443.743)
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза шығындар		(440.772)	(553.372)
Пайызсыз шығындар		(5.980.321)	(5.210.006)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығынға дейінгі пайда			
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	16	(1.948)	(412.719)
Жыл бойындағы пайда		18.928.175	20.619.374
Басқа жиынтық табыстар		–	–
Жыл бойындағы жалпы жиынтық табыстар		18.928.175	20.619.374
Базалық және жай акцияға таратылған пайда	19	207,62	248,91

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы

мың теңгемен	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Резервті капитал	Бөлінбеген пайда	Барлығы
2022 жылғы қаңтар айы	82.837.204	56.818.898	1.436.184	6.377.728	147.470.014
Жалпы бір жылдағы кіріс жиынтығы	-	-	-	20.619.374	20.619.374
189,110 теңге мөлшерінде салықты алып тастағандағы нарықтағы мөлшерден төмен мөлшерлеме бойынша шығарылған облигацияларға қатысты бірінші танымдық туралы жеңілдік (13 Ескертпе)	-	756.439	-	-	756.439
53,951 теңге мөлшерінде салықты алып тастағандағы нарықтағы мөлшерден төмен мөлшерлеме бойынша Акционерлерден алған қарызға қатысты бастапқы танудан түскен табыс	-	215.807	-	-	215.807
Дивидендтер жарияланды (19 Ескертпе)	-	-	-	(12.111.222)	(12.111.222)
2022 жылғы 31 желтоқсан	82.837.204	57.791.144	1.436.184	14.885.880	156.950.412
Жалпы бір жылдағы кіріс жиынтығы	-	-	-	18.928.175	18.928.175
Меншікті үлестік құралдарды (акцияларды) шығару	20.000.000	-	-	-	20.000.000
Дивидендтер жарияланды (19 Ескертпе)	-	-	-	(10.309.687)	(10.309.687)
2023 жылғы 31 желтоқсан	102.837.204	57.791.144	1.436.184	23.504.368	185.568.900

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп

2023 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы

мың теңгемен	Ескерт.	2023 жыл	2022 жыл
Операциялық қызметтен түсетін ақша ағындары			
Алынған проценттер		65.640.006	56.211.181
Төленген проценттер		(30.212.765)	(23.936.576)
Шетелдік валюта операциялары бойынша (шығыстар) шегере отыра іске асырылған кірістер		173.589	123.697
Қызметкерлерге төленген шығыстар		(3.937.908)	(3.354.447)
Төленген басқа операциялық шығыстар		(1.450.136)	(1.167.203)
Алынған басқа кірістер		921.332	329.873
Операциялық активтер мен міндеттемелердің өзгерісіне дейінгі операциялық қызметтегі ақшалай ағындар		31.134.118	28.206.525
Операциялық активтердің таза өзгерістері			
Несие ұйымдарындағы қаражаттар		1.000	35.213.548
Тұтынушыларға несие		2.208.596	4.117.738
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		(73.679.642)	(79.754.429)
Қосылған күн салығы мен өтеуге салынатын өзге де салықтар		(3.129.099)	(2.957.175)
Берілген алдын ала төлемдер		(6.209.990)	(342.997)
Өзге активтер		3.616.591	3.401.006
Операциялық міндеттемелердің таза өзгерісі			
Алынған алдын ала төлемдер		153.628	1.429.149
Өзге міндеттемелер		(91.707)	(514.858)
Корпоративті табыс салығынан бұрын операциялық қызметтегі ақшалай қаражатты таза жұмсау		(45.996.505)	(11.201.493)
Төленген корпоративті табыс салығы		(453.911)	(430.379)
Операциялық қызметтегі ақшалай қаражатты таза жұмсау		(46.450.416)	(11.631.872)

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп (жалғасы)

2023 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы

мың теңгемен	Ескерт.	2023 жыл	2022 жыл
Инвестициялық қызметтен ашқа ағындар			
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(141.876)	(295.806)
Негізгі құралдарды сатудан түсетін түсімдер		11.636	12.761
Инвестициялық қызметтегі ақшалай қаражатты таза жұмсау		(130.240)	(283.045)
Қаржылық қызметтен түсетін ақша ағындары			
Акционерден түсетін қарыз	28	–	5.500.000
Акционерден алынған қарыздарды өтеу	28	(4.802.194)	(3.941.071)
«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алынған қарыздарды өтеу	28	–	(176.191)
Кредиттік ұйымдардан қарыз алу	28	30.000.000	30.000.000
Кредиттік ұйымдардан алынған қарыздарды өтеу	28	(10.479.201)	(20.068.509)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша түсімдер	28	30.278.337	65.230.366
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша өтеулер	28	(28.952.250)	(17.990.000)
Жарғылық капиталды ұлғайтудан түсетін түсімдер		20.000.000	–
Акционерге төленген дивидендтер	28	(10.309.687)	(12.111.222)
Қаржылық қызметтен түскен ақшалай қаражаттың таза түсімі		25.735.005	46.443.373
Айырбас бағамдарының өзгерісі ақшалай қаражаттар мен олардың эквиваленттеріне деген әсері			
Күтілетін несиелік шығындардың өзгерісі ақшалай қаражаттар мен эквиваленттеріне деген әсері	21	2.050	(2.121)
Ақшалай қаражаттар мен олардың эквиваленттерінің таза (азаяуы)/ұлғаюы		(20.963.035)	34.752.841
Жыл басындағы ақшалай қаражаттар мен олардың эквиваленттері	6	64.764.023	30.011.182
Жыл соңындағы ақшалай қаражаттар мен олардың эквиваленттері	6	43.800.988	64.764.023

2023 жылғы қаржылық есептілікке ескертпелер

(мың теңгемен)

1. Қызмет сипаттамасы

ҚР Заңнамасына сәйкес «ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі мәтін бойынша – Компания) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылдың 24 қарашасындағы № 1777 «Ауыл шаруашылығының кейбір мәселелері туралы» Қаулысымен құрылды. Компания Қазақстан Республикасының банк заңнамасында көзделген операцияларды жүзеге асыру үшін ҚР Ұлттық банкі (бұдан әрі мәтін бойынша – ҚРҰБ) 2006 жылдың Компания Қазақстан Республикасының банк заңнамасында көзделген операцияларды жүзеге асыру үшін ҚР Ұлттық банкі (бұдан әрі мәтін бойынша – ҚРҰБ) 2006 жылдың 31 наурызындағы берген № 16 лицензиясы негізінде қызметін іске асырады. Бұдан бөлек, Компания ҚР ҰБ 2006 жылғы 23 қыркүйегіндегі № 195 Қаулысына сәйкес қаржылық агенттіктің мәртебесіне ие.

Компанияның негізгі қызмет түрлері:

- Агроөнеркәсіп кешеніндегі лизингтік қызмет;
- Агроөнеркәсіп кешенін несиелеу;
- Агроөнеркәсіп кешенін дамытуға бағытталған республикалық бюджеттік және өзге бағдарламаларды жүзеге асыруға қатысу.

Компанияның тіркелген мекен – жайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Кенесары к., 51 үйде орналасқан.

2022 жылдың 31 желтоқсаны мен 2023 жылдың желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның Қазақстан Республикасы территориясында тіркелген 16 Филиалдар бар.

2021 жылдың 18 наурызына дейін «ҚазАгро» Ұлттық басқару холдингі» АҚ Компанияның 100% акциясын иеленді. Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 14 қыркүйегіндегі № 413 Жарлығымен бекітілген Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйегіндегі «Қазақстан жаңа шындықтағы: іс-қимыл уақыты» атты Жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының 52-тармағына сәйкес «Бәйтерек» Ұлттық басқару холдингі» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша – «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ) және «ҚазАгро» Ұлттық басқару холдингі» АҚ біріктіру аясында бірыңғай даму институты құрылды. 2021 жылдың 18 наурызында Компанияның 100% акциясы «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ берілді.

2022 жылдың 15 шілдесінде өткен «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ директорлар Кеңесінің отырысында «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ тиесілі «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 147.470.014 теңге көлеміндегі 100% жай акцияларды «Аграрлы несие корпорациясы» АҚ орналастырылатын жай акцияларды төлеуге «Аграрлы несие корпорациясы» АҚ беру туралы шешім шығарылды. 2022 жылдың 25 шілдесінде Компанияның 100% акциясы «Аграрлы несие корпорациясы» АҚ берілді.

2022 жылдың 31 желтоқсаны мен 2023 жылдың желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның жалғыз акционері – «Аграрлы несие корпорациясы» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша – Акционер). Акционер «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ еншілес ұйымы. Компанияның түпкілікті меншік иесі Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

Қазақстандағы шаруашылық қызметтерді жүзеге асыратын шарттар

Компанияның қызметі негізінен Қазақстанда жүзеге асырылады. Тиісінше, Компания бизнесіне дамушы нарықтың ерекшеліктеріне тән еліміздің экономикалық және қаржылық нарығы әсер етеді. Құқықтық, салықтық және әкімшілік жүйе даму үстінде болғанымен, алайда, олардың талаптарын түсіндірудің екіұштылық қаупі бар, олар сонымен қатар жиі өзгерістерге ұшырайды, ал бұл Қазақстанда бизнес жүргізетін кәсіпорындар үшін басқа заңды және фискалдық кедергілермен бірге қосымша проблемалар туғызады. Қазақстандық теңгенің құнсыздануы және әлемдік нарықтардағы мұнай бағасының тұрақсыздығы да, шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттарының белгісіздік деңгейін арттырады.

2022 жылдың ақпан айында Ресей Федерациясы мен Украина елі арасында орын алған әскери қақтығыстың салдарынан бірқатар елдер РФ қатысты санкциялар енгізді. Қақтығыстың салдары екі елдің арасындағы экономикалық белсенділікке, сондай-ақ жаһандық экономикаға әсер етуде. Енгізілген санкциялардың нәтижесінде әлемнің көптеген елдерінде шикізаттар мен азық – түлік тауарлардың бағасы күрт өсті, ресурстарды жеткізу арасындағы белгіленген байланыстар бұзылды, бағаларға қатысты инфляциялық әсер байқалады, сонымен қатар, сарапшылар әлемде өнеркәсіп саласында экономикалық салдардың болатындығын болжап отыр.

Ұсынылып отырған қаржылық есептілік басшылықтың Компанияның қаржылық жағдайы мен қызметіне Қазақстанда бизнес жүргізу шарттарының қандай әсер беретіндігін жөніндегі көзқарасы айқындалған.

Шаруашылық шарттарының болашақ нақты әсері басшылықтың баға беруінен өзгеше болуы мүмкін.

2. Қаржылық есептілікті әзірлеу негізі

Жалпы бөлім

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңеспен шығарылған, Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – ХҚЕС) сәйкес әзірленген.

Осы қаржылық есептілік нақты шығындар бойынша бағалауды есепке алу қағидасына сәйкес әзірленді.

Компанияның функционалды валютасы теңге болып табылады. Себебі Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы бола отыра, ол көптеген негізгі оқиғалар мен оларға қатысты жағдайлардың экономикалық мәнін айқындайды. Қазақстандық теңге осы қаржылық есептіліктің деректерін

ұсыну валютасымен жүзеге асырылады. Қаржылық есептілік бір жай акцияның баланстық құнын есептеудегі деректерді қоспағанда немесе егер басқаша көрсетілмеген жағдайда мыңдаған қазақстандық теңгеде (бұдан әрі мәтін бойынша – «мыңдаған теңге») көрсетілген.

3. Есеп саясатының маңызды ережелері

Төменде сипатталған есеп саясатының ережелері осы қаржылық есептілікте ұсынылған барлық есепті кезеңдерде дәйекті түрде қолданылды.

Сонымен қатар Компания 2023 жылдың 1 қаңтарынан бастап «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу туралы» 1 ҚЕХС (IAS) түзетулер мен 2) Практикалық ұсынымдарды қабылдады.

Енгізілген түзетулер есеп саясатының негізгі ережелерін емес, ұйымдардан есеп саясаты туралы маңызды ақпараттарды ашуды талап етеді. Түзетулер есеп саясатының өзін қандай да бір өзгерістерге алып келмесе де, кей жағдайда есеп саясаты жөніндегі қаржылық есептілікті ашу жөніндегі ақпараттарға әсерін тигізді.

Сондай-ақ түзетулер қолданушыларға қажетті қаржылық есептілік туралы өзге ақпараттарды түсіну үшін ұйымдарға тән, есеп саясаты туралы қажетті ақпараттарды ұсыну мақсатында ұйымдарға көмек көрсетіп, есеп саясаты туралы ақпаратты ашуға маңыздылық тұжырымдамасын қолдануға қатысты нұсқауларды қамтиды.

Басшылық 3 ескертпеде ашылған «Есеп саясатының елеулі ережелері» (2022 жыл: «Есеп саясатының негізгі ережелері») түзетулерге сәйкес негізгі ақпаратты жаңартты және есеп саясатын қайта қарады.

Әділ құнды бағалау

Әділ құн дегеніміз – бағалау күніндегі, активтерді сатқаны үшін алынатын немесе нарық қатысушылары арасындағы әдеттегідей жасалынатын келісімдер шеңберіндегі міндеттемелерді беруде төленетін баға.

Әділ құнды бағалау активтерді сату немесе міндеттемелерді беру кезіндегі келісімде орын алатын:

- осы активтерге немесе міндеттемелер үшін негізгі нарықта;
- негізгі нарық болмаған жағдайда, осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

Компанияда негізгі немесе қолайлы нарыққа деген қолжетімділігі болуы шарт. Активтің әділ құны немесе міндеттемелер активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде нарық қатысушылары пайдаланатын жорамалдарды пайдалана отыра бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің ең күшті мүдделері үшін әрекет етеді деген болжам бар. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының активтерді қолдану кезіндегі экономикалық пайданы тиімді және оданда тиімдірек түрде жасауға мүмкіндік беруге немесе бұл активті тиімдірек пайдаланатын өзге қатысушыға сатуды қарастырады.

Компания тиісті бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдалана отырып және бақыланбайтын бастапқы деректерді барынша аз пайдалана отырып, қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті деректер қолжетімді болатын бағалау әдістемелерін пайдаланады.

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған әділ құн көздерінің иерархиясы шеңберінде ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде жіктеледі, олар жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылады:

- **1 деңгей** – бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық бағалары (қандай да бір өзгеріссіз).
- **2 деңгей** – нарықта тікелей немесе жанама түрде байқалатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнын бағалау үшін маңызды бағалау үлгісі.
- **3 деңгей** – нарықта байқалатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнын бағалау үшін маңызды бағалау үлгісі.

Қаржы есептілікте активтер мен міндеттемелер мерзімді негізде мойындалатын болса, Компания (жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) әрбір есепті кезеңнің соңында жіктеуді қайта талдау арқылы иерархия көздерінің деңгейлері арасындағы аударым фактісін анықтайды.

Қаржылық активтер мен міндеттемелер

Бастапқы тану

Стандартты шарт аясында сатып алынатын немесе сатылатын қаржылық активтер мен міндеттемелер келісім жасалған күн, соның ішінде Компания активтер мен міндеттемелерді сатып алу бойынша өзіне алған міндеттемелері белгіленген күнде көрсетіледі. Стандартты шартты түрде сату мен сатып алуға нарықта қабылданған келісімдер мен ережелерде бекітілген мерзім шегінде міндеттемелер мен активтерді жеткізуді талап ететін шарттар бойынша келісім аясындағы қаржылық міндеттемелер мен активтерді сату немесе сатып алу жатады.

Бастапқы тану кезіндегі қаржы құралдарының жіктелуі құралдарды басқару үшін бизнес-модельдер мен келісім-шарттарға байланысты.

Бастапқы бағалау

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары

Компания активтерді басқару үшін пайдаланылатын және активтердің келісім шарттарында пайдаланылатын өзінің барлық қаржылық активтерін бизнес-модель негізінде жіктейді:

- амортизацияланған құн;
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн (бұдан әрі мәтін бойынша – «БЖКаӘҚ»);
- пайда немесе шығын арқылы әділ құн (бұдан әрі мәтін бойынша – «ПнШАӘҚ»).

Егер мұндай жіктеу бағалау немесе тану принциптерін қолданудың сәйкессіздігін жоюға немесе айтарлықтай азайтуға мүмкіндік берсе, Компания ПнШАӘҚ бойынша сауда үшін арналған құралдар мен туынды құралдарды бағалайды және жіктейді.

Қаржылық міндеттемелер, егерде олар сауда және туынды құралдарға арналған болса, олар ПнШАӘҚ немесе амортизацияланған құн бойынша бағаланады немесе ұйымдардың өздерінің қалауы бойынша әділ құны бойынша бағаланатындар ретінде жіктеледі.

Кредиттік ұйымдардағы қаражат, клиенттерге несиелер, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

Компания кредитті ұйымдарда қаражаттарды клиенттерге несиелер мен өзге де инвестициялық қаржыларды амортизацияланған құн бойынша бағалайды, егер де келесідей шарттар орындалса:

- қаржы активі бизнес – модель аясында ұстанылып тұрады, оның басты мақсаты келісім-шартта қарастырылған ақша ағындарын алу үшін қаржылық активтерді ұстау болып табылады;
- негізгі борыш сомасы және негізгі борыш сомасының (SPPI) өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне тек қана төлемдері болып табылатын қаржы активтерінің келісім шарттары көрсетілген уақытта алынған ақша ағындарын анықтайды.

Бұл шарттар төменде толығырақ қарастырылады.

Бизнес – модельді бағалау

Компания бизнес үлгісін – белгілі бір бизнес мақсатына жету үшін топтарға біріктірілген қаржылық активтерді басқаруды қалай іске асырылатындығы жақсы көрсететін деңгейде анықтайды.

Компанияның бизнес үлгісі жеке құралдар деңгейінде емес, ол портфельді біріктірудің жоғары деңгейінде және келесідей бағаланатын факторларға негізделген:

- осы портфель үшін белгіленген саясаттар мен мақсаттар, сондай-ақ аталған саясаттардың іс жүзінде қолданылуы. Бұл басшылықтың шартта қарастырылған пайыздық кірістерді алуға, белгілі бір пайыздық мөлшерлеме құрылымын сақтауға, қаржы активтерін өтеу мерзімдерінің осы активтерді қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржы міндеттемелерін өтеу мерзімдеріне немесе ақша қаражаттарының күтілетін шығыстарына сәйкестігін қамтамасыз ету немесе активтерді сату арқылы ақша ағындарын іске асырудағы стратегиясын қосады;
- бизнес-үлгінің өнімділігі және оның шеңберінде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігі қалай бағаланады және бұл ақпарат Ұйымның негізгі басқару персоналына қалай хабарланады;

- бизнес-модельдің нәтижелілігіне әсер ететін тәуекелдер (және осы бизнес-модель шеңберінде ұсталатын қаржы активтерінің табыстылығына), атап айтқанда, осы тәуекелдерді басқару тәсілі;
- бизнес менеджерлері қалай марапатталады (мысалы, сыйақы басқарылатын активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген алынған ақша ағындарына негізделген бе);
- күтілетін жиілік, көлем және сату уақыты да компанияның бизнес-моделін бағалаудың маңызды аспектілері болып табылады.

Бизнес үлгіні бағалау есепсіз «ең жаман» немесе «стрессік» сценарий негізді түрде күтілімдегі сценарийге негізделген. Егер ақша ағындары Компания күткеннен жақсы болып, бастапқы тәуекелден кейін жүзеге асырылса, онда Компания бизнес үлгі аясында ұсталып тұрған қалған қаржы активтеріне қатысты жіктеуді өзгертпейді. Бірақ болашақта ол жақында құрылған немесе жақында сатып алынған қаржылық активтерді бағалау кезінде осындай ақпаратты ескереді.

«Тек негізгі қарыздың негізгі сомасы және негізгі қарыздың өтелмеген бөлігі бойынша пайыздық төлемдер тесті» (SPPI тесті)

Процесті жіктеудің екінші кезеңі аясында Компания актив бойынша шартта көзделген ақша ағындары тек негізгі қарыздың негізгі сомасына және негізгі қарыздың өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер болып табылатынын анықтау үшін (spri тесті) қаржы активтерінің келісім шарттарын бағалайды.

Бұл тестің мақсаты үшін «негізгі қарыз сомасы» бастапқы тану кезінде қаржы активінің әділ құнын білдіреді, және ол осы қаржы активінің қолданылу мерзімі ішінде өзгеруі мүмкін (мысалы, егер негізгі қарызды өтеу шотына төлемдер болса немесе /дисконт сыйлықақы амортизациясы болса).

Несие шарттары аясында проценттердің ең маңызды элементтері негізінде ақшаның уақытша құны мен несиелік тәуекелді өтеу болып табылады. SPPI тестін жүргізу үшін Компания пайымдауды қолданып және тиісті факторларды талдайды, мысалы, қаржы активі пайыздық мөлшерлеме қойылған күннен бастап қандай валютада көрсетілген.

Сонымен қатар, базалық кредиттік келісімге байланысты емес, шартта көзделген ақша ағындарының тәуекелдерге ұшырауына немесе құбылмалылығына елеусіз аз әсер ететін шарттық талаптар шартта көзделген ақша ағындарының туындауына шартты болып табылмайды, олар тек негізгі борыш сомасы мен негізгі борыш сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер болып табылады. Мұндай жағдайда қаржылық активті ПнШАӘҚ бойынша бағалау қажет.

Мерзімінен бұрын өтеу шарты, тек егер мерзімнен бұрын өтеу кезіндегі сома негізгі соманың өтелмеген бөлігін білдірсе және өтелмеген бөлікке пайыздар және шартты мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға қонымды қосымша өтемақыны қамтылған жағдайда ғана SPPI критерийіне сәйкес келеді.

Бұдан басқа, егер қаржы активі шартта көрсетілген номиналды сомаға қатысты сыйлықақымен немесе дисконтпен сатып алынса немесе жасалса, мерзімінен бұрын өтеу туралы талап осы өлшемге сәйкес қаралады; мерзімінен бұрын өтеу кезінде төленуге жататын сома мәні бойынша

Шартта көрсетілген номиналды соманы және шартта көзделген есептелген (бірақ төленбеген) пайыздарды білдіреді (сонымен қатар келісімшартты мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға қонымды қосымша өтемақы болуы мүмкін); ал қаржы активі бастапқы танылған кезде оның мерзімінен бұрын өтеу туралы шарттарының әділ құны елеусіз болып табылады.

БЖКАӘҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдар

Егер келесідей екі шарттар орындаған жағдайда ғана Компания қарыз құралдарын БЖКАӘҚ бойынша бағалайды:

- Құрал бизнес үлгі аясында ұсталынады, оның мақсатына шартта көзделген ақша ағындарын алу арқылы да, қаржы активтерін сату арқылы да қол жеткізіледі;
- Қаржы активтерінің келісім шарттары SPPI критериларын сақтайды.

БЖКАӘҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдар кейіннен әділ құн бойынша бағаланады, ал әділ бағаның өзгеру нәтижесінде пайда болған пайда мен шығын басқа жиынтық табыстың құрамында деп танылады (бұдан әрі мәтін бойынша – ЖТҚ). Валюта бағамдарының өзгеруінен түскен пайыздық кіріс пен пайда немесе шығын амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері жағдайындағыдай пайда немесе шығын құрамында танылады. Танылым аяқталғаннан кейін жиналған пайда немесе шығын бұған дейін БЖТ құрамында деп танылған БЖТ құрамынан пайда немесе шығын құрамына қайта жіктеледі. Компания несие беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен несиелерді шығарады.

Бастапқыда қаржы кепілдігі сыйақы алған сомасы аясында қаржы есептілікте танылады.

Күтілетін несиелік шығындар (бұдан әрі мәтін бойынша – КНШ) БЖКАӘҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдары әділ құн арқылы бағалау жалғастыратын қаржылық жағдай туралы есепте осы қаржы активтері бағасының балансы азайтылмайды. Оның орнына амортизацияланған құн бойынша активті бағалау кезінде құрылатын күтілетін шығындар бойынша бағалау резервіне тең сома БЖТ құрамында пайда немесе шығын құрамындағы тиісті сомаларды тани отырып, құнсыздандудың жинақталған сомасы ретінде танылады. БЖТ құрамында танылып, жиналған шығын сомасы активтерді мойындау тоқтатылған кезде пайда немесе шығын құрамына қайта жіктеледі.

Кейде Компания үлестік құралдарға салынған кейбір инвестицияларды бастапқыда мойындаған кезде, оны кейіннен жою құқығынсыз, егер олар 32 «қаржы құралдары: ұсыну» ҚЕХС (IAS) сәйкес үлестік құралдың анықтамасына жауап берсе және сауда-саттыққа арналмаған болса, оларды БЖКАӘҚ бойынша бағаланатын үлестік құралдар ретінде жіктеу туралы шешім қабылдайды.

Мұндай борыштық құралдары бойынша пайда мен шығындар ешқашан пайда немесе шығын құрамына қайта жіктелмейді. Дивидендтер алу құқығы, Компания мұндай құралдың бастапқы құнының бір бөлігін өтеу ретінде осындай түсімдерден пайда алатын жағдайларды қоспағанда дивидендтер басқа табыс ретінде пайда немесе шығын құрамында танылады. Мұндай жағдайда пайда БЖТ құрамында танылады. БЖКАӘҚ бойынша бағаланатын үлестік құралдар құнсызданду нысанын бағалауға жатпайды. Мұндай құралдар шыққан кезде қайта бағалау бойынша жинақталған резерв бөлінбеген пайда құрамына көшіріледі.

Несиені берген кездегі қаржылық міндеттемелер мен кепілдік

Компания несие беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен несиелерді шығарады.

Бастапқыда қаржы кепілдігі сыйақы алған сомасы аясында қаржы есептілікте танылады.

КНШ аясында бағалау резерві мен өзге жиынтық табыстар және пайда немесе шығындар есебінде танылған жиналған амортизациядан шегерген бастапқыда танылған соманың ең үлкен мөлшері бойынша Компания бастапқы танудан кейін әрбір кепілдік бойынша өз міндеттемесін бағалайды.

Несие беру кезіндегі міндеттеме – міндеттеме шарты болып табылады. Ол міндеттемені қолданылу мерзімі ішінде Компания алдын ала келісімде тұтынушымен айқындалған шарттар негізіндегі оған несие беруге міндетті.

Компания кейде нарықтан төмен пайыздық мөлшерлеменен несие беру міндеттемелерін шығарады. Мұндай міндеттемелер бастапқыда әділ құн бойынша танылады және кейіннен КНШ астындағы бағалау резерві сомасының ең үлкен шамасы және бастапқыда танылған сома, қажет болған жағдайда, табыстың танылған жинақталған сомасы шегеріле отырып бағаланады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерін қайта жіктеу

Компания қаржылық активтерді басқарудың бизнес үлгісін өзгерткеннен кейін басқа жағдайларда, Компания бастапқы танылғаннан кейін қаржылық активтерді қайта жіктемейді. Қаржылық міндеттемелер ешқашан қайта жіктелмейді. 2022-2023 жылдары Компания қаржы активтері мен міндеттемелерін қайта жіктеді.

Қарыз қаражаты

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдас бөліктері, егер келісімшарттық келісім нәтижесінде Компания ақша қаражатын немесе басқа қаржылық активтерді жеткізуге немесе міндеттемені белгіленген ақша қаражатын немесе басқа қаржы активтерін меншікті үлестік құралдардың белгіленген санына айырбастау жолымен басқаша орындауға міндеттеме алса, міндеттемелер ретінде жіктеледі. Бастапқы танудан кейін қарыз қаражаты тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Кірістер мен шығыстар міндеттемелерді тану тоқтатылған кезде пайда немесе құрамында, сондай-ақ амортизация процесінде көрсетіледі.

Компания өзінің берешегін сатып алған жағдайда, соңғысы қаржылық жағдай туралы есептен шығарылады, ал міндеттеменің баланстық құны мен төленген қаражат сомасы арасындағы айырмашылық пайда немесе шығын құрамында көрсетіледі.

Несиелерді қайта құрылымдау

Компания мүмкіндігінше кепілге өндіріп алудың орнына несиелер бойынша шарттарды қайта қарауға, мысалы, төлемдердің шарттық мерзімдерін ұзартуға және несиелеудің жаңа шарттарымен келісуге тырысады.

Компания қаржы активтерін тануды, мысалы, клиентке берілген несие, егер Шарттың талаптары іс жүзінде жаңа несиеге айналатындай қайта қаралса және айырмашылық құнсызданудан танылған шығынды ескере отырып, тануды тоқтатудан түскен пайда немесе шығын ретінде ғана тоқтатады. Құрылған несие сатып алынған не құрылған кредиттік-құнсызданған актив болып есептелетін жағдайлардан басқа (бұдан әрі мәтін бойынша – «САНҚКҚ») бастапқы тану кезінде несиелер КНШ бағалау мақсаттары үшін 1 кезеңге жатады.

Компания клиентке несиені тануды тоқтату керек па, жоқ па басқалардан бөлек, келесідей факторларды қарастырады:

- Несие валютасының өзгерісі;
- Контрагенттің өзгерісі;
- модификация құралдың SPPI тестінің критерийлеріне сәйкес келмейтініне әкеледі ме.

Егер модификация ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, модификация тануды тоқтатпайды. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде, Компания құнсызданудан болған шығын танылғанға дейін пайда немесе шығын және басқа жиынтық кіріс туралы есепте ұсынылатын модификациядан түскен пайданы немесе шығынды таниды.

Тануды тоқтатпайтын модификация жағдайында Компания несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуін немесе активтерді несиелік құнсыздану ретінде жіктеу қажеттілігін қайта бағалайды. Активті модификация нәтижесінде кредиттік құнсызданған ретінде жіктелгеннен кейін ол кем дегенде 6 айлық сынақ кезеңінде 3-кезеңнің құрамында қалады. Өзгертілген төлем кестесіне сәйкес қайта құрылымдалған қарызды 3-кезеңнен ауыстыру үшін жарты сынақ мерзім ішінде негізгі қарызды немесе проценттің шамалы сомасынан артық тұрақты төлемдер қажет.

Қаржылық міндеттемелер шарттарын өзгерту

Компания қаржылық міндеттемелерді тануды шарттары өзгертілген міндеттеме бойынша ақша ағындарының мөлшері айтарлықтай өзгерген кезде тоқтатады. Бұл жағдайда өзгертілген шарттары бар жаңа қаржылық міндеттеме әділ құны бойынша танылады. Бұрынғы Қаржылық міндеттеменің баланстық құны мен өзгертілген шарттары бар жаңа қаржылық міндеттеменің құны арасындағы айырмашылық пайда немесе шығын құрамында танылады.

Егер шарттарды өзгерту (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, Компания шарттарды өзгерту қаржы активін тануды тоқтатуға әкеп соқпайтын жағдайларда қаржы активінің жалпы баланстық құнын түзетуге қатысты тәсілге

сәйкес келетін есеп саясатын қолданады, яғни Компания осындай модификация (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) нәтижесінде туындайтын қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құнының кез келген түзетуін шарттарды өзгерту (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) күніндегі пайда немесе шығын құрамында таниды.

Қолда бар қаржылық міндеттемелер бойынша ақша қаражаты ағындарының шамасының өзгеруі, егер олар Шарттың ағымдағы талаптарының салдары болса, модификация болып саналмайды.

Компания сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық және сандық факторлардың жиынтық әсерін талдай отыра, шарттарды өзгертуде маңыздылыққа сандық және сапалық бағалау жүргізеді.

Компания келесі сапалық факторлардың негізінде шарттарды өзгерту маңызды деген қорытындыға келеді:

- қаржылық міндеттеме валютасының өзгеруі;
- қамтамасыз ету түрін немесе міндеттеме сапасын арттырудың басқа құралдарын өзгерту;
- айырбастау шарттары қосу;
- қаржылық міндеттеменің бағыныстылығын өзгерту.

Сандық бағалауды жүргізу мақсаттары үшін, егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны алып тастағандағы комиссиялық сыйақыны төлеуді қоса алғанда, жаңа шарттарға сәйкес ақша қаражаты ағындарының келтірілген құны бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша қаражаты ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кемінде 10% – ға өзгеше болса, шарттар айтарлықтай өзгеше болып есептеледі. Егер бір борыштық құралды екіншісіне ауыстыру немесе оның шарттарын өзгерту есепте өтеу ретінде көрсетілсе, онда жұмсалған шығындар немесе комиссиялар тиісті борыштық міндеттемені өтеуден түскен пайданың немесе шығынның бөлігі ретінде танылады. Егер бір борыштық құралды екіншісіне ауыстыру немесе оның шарттарын өзгерту есепте өтеу ретінде көрсетілмесе, онда жұмсалған шығындар немесе комиссиялар сомасына тиісті міндеттеменің баланстық құны түзетіледі және бұл түзету өзгертілген міндеттеменің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржылық активтер

Қаржы активі (немесе қолданылатын жерде – қаржы активінің бір бөлігі немесе ұқсас қаржы активтері тобының бір бөлігі) қаржылық жағдай туралы есепте тануды тоқтатады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының мерзімі аяқталса;
- Компания активтен ақша ағындарын алу құқығын берді немесе алынған ақша ағындарын «транзиттік» келісім шарттарында үшінші тарапқа айтарлықтай кідіріссіз толығымен аудару міндеттемесін қабылдады; және
- Компания немесе активтегі барлық тәуекелдер мен табыстарды беріп, не бермей, бірақ активтен ешқандай тәуекелдер мен табыстарды артынан сақтамай, алайда бұл активке қатысты бақылауды тапсырды.

Егер Компания активтен ақшалай ағын алу бөлігіндегі өзінің құқықтарын берсе, бұл ретте онымен байланысты барлық дерлік тәуекелдер мен пайда сақталмай мұндай актив Компанияның осы активінің тұрақты қатысу шегіндегі есепте көрсетіледі. Берілген актив бойынша кепілдік нысаны бар активке қатысуды жалғастыру активтің бастапқы баланстық құнының ең аз мәндері және Компанияның төлеміне ұсынылуы мүмкін өтемінің ең жоғары мөлшері бойынша бағаланады.

Есептен шығару

Қаржылық активтер Компания енді олардың құнын қайтаруды күтпеген кезде ғана ішінара немесе толығымен есептен шығарылады. Егер есептен шығаруға жататын сома құнсыздануға жинақталған резервтің шамасынан жоғары болса, онда айырмашылық алдымен резервтің ұлғаюы ретінде қарастырылады, содан кейін ол жалпы баланстық құнға қолданылады. Кез келген кейінгі қалпына келтіру несиелік шығындар бойынша шығындарға жатады. Кез келген кейінгі қалпына келтіру несиелік шығындар бойынша шығындарға жатқызылады. Есептен шығару тануды тоқтатуды білдіреді.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттемені есептен шығару тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе қолданылу мерзімі аяқталған жағдайда жүзеге асырылады.

Қолданыстағы бір қаржылық міндеттемені сол кредитор алдындағы басқа міндеттеменен, айтарлықтай өзгеше шарттармен ауыстырған кезде немесе қолданыстағы міндеттеменің шарттарына елеулі өзгерістер енгізілген жағдайда бастапқы міндеттеме есептен алынады, ал жаңа міндеттеме пайда немесе шығын құрамындағы міндеттемелердің баланстық құнындағы айырманы тани отырып, есепте көрсетіледі.

Мемлекеттік субсидия

Егер субсидия алынатынына жеткілікті сенімділік болса және Компания осындай субсидия берудің барлық шарттарын орындаған жағдайда мемлекет беретін субсидиялар әділ құн бойынша танылады.

Мемлекеттік субсидия мемлекеттен компанияның операциялық қызметіне байланысты өткен немесе болашақта белгілі бір шарттарды сақтау жөніндегі Компанияның міндеттемелерінсіз үшінші тараптарға одан әрі беруге арналған ресурстарды алу болып табылмайды.

Мемлекеттік субсидия, сондай-ақ нарықтық мөлшерлемелерден төмен ставкалар бойынша мемлекеттік қарыздарды алудан түсетін пайда нысанын қабылдауы мүмкін. Мұндай қарыздар ҚЕХС 9 «қаржы құралдары» сәйкес танылып, бағаланады.

Пайда сомасы қарыздың бастапқыда танылған әділ құны мен сол қарыздан түскен ақшалай түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде анықталады.

Егер Мемлекет қарызды нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерде берер болса, онда ол Акционер рөлін атқаратын жағдайда, онда нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша мемлекеттік қарыздарды алудан түсетін пайда сомасы акционердің салымы ретінде ескеріледі.

Мемлекеттік субсидиялар жүйелі түрде оларды өтеуге арналған тиісті шығындармен байланыстыру үшін қанша уақыт қажет болса, сонша уақыт ішінде табыс ретінде табылады.

Қаржылық жалға алу шартын қаржыландыруға бағытталған қаржыны алу мақсатында мемлекеттік субсидия жүйелі түрде табыс ретінде танылады және нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған қарыз бойынша нарықтық мөлшерлеме бойынша есептелген сыйақының теріс әсерін өтейді. Пайда мен шығыс туралы есепті және өзгеде жиынтық табыс көздеріндегі мұндай табыстар бойынша мемлекеттік субсидиялар тиісті проценттік шығыстарды азайтады.

Жалға алу

Пайдалану құқығы нысанындағы актив

Компания активтерді жалға алу күннен бастап пайдалану құқығы нысаны ретінде қабылдайды (атап айтқанда, базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болған күннен бастап). Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттерді қайта бағалауды түзету кезінде жинақталған амортизациялар мен құнсызданудан жиналған шығындарды алып тастағандағы бастапқы баға бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құны жалдау басталған күні немесе осындай күнге дейін жүргізілген бастапқы тікелей шығындар мен жалдау төлемдері алынған ынталандыру жалдау төлемдерін шегергендегі жалдау бойынша танылған міндеттемелердің шамасын қамтиды. Егер компанияда жалдау мерзімінің соңында жалға алынған активке меншік құқығын алуға жеткілікті сенімділік болмаса, пайдалану құқығы нысанында танылған актив келесі кезеңдердің қысқа мерзімінде сызықтық әдіспен амортизацияланады: активтің пайдалы қызмет ету мерзімі немесе жалдау мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер құнсыздану мәніне қарай тексеріледі.

Жалға алу жөніндегі міндеттемелер

Компания жалдау күні басталғаннан бастап жалдау мерзімі ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемінің келтірілген бағасы бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін мойындайды. Жалдау төлемдеріне жалға алу бойынша кез келген ынталандырушы төлемдерді алып тастағанда, индекске немесе мөлшерлемеге байланысты өзгермелі жалдау төлемдері, және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленеді деп күтілетін сомалардағы тұрақты төлемдер кіреді (оның ішінде мәні бойынша тіркелген төлемдер). Егер компания бұл опцияны орындайтынына жеткілікті сенімділік болса және жалдау мерзімі компанияның жалдау опционының ықтимал орындалуын көрсетсе, жалдау ақысын төлеу, сондай-ақ жалдамалы төлемдер сатып алу опционының ереуіл бағасын қамтиды. Индекстерге немесе мөлшерлемелерге қатысты жоқ ауыспады жалдамалы төлемдер осындай төлемдерді іске асыруға апаратын шарт пен оқиға болған кезде шығыс ретінде танылады.

Келтірілген жалдамалы төлемдердің бағасын есептеу үшін Компания жалға алу басталған күннен бастап, егер проценттік мөлшерлеме жалға алу шартында көрсетілсе, ол оңай анықталмайды. қосымша қарыз қаражатын тарту ставкасын пайдаланды. Жалға алу басталған күннен кейін жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін қосылған проценттерді және олардың азайғандығын көрсету мақсатында жалға алу бойынша міндеттемелердің шамасы ұлғайтылады. Бұдан бөлек, модификация жағдайында жалға алу мерзімі өзгергенде, бекітілген жалдау төлемдерінің мәні бойынша өзгерістер немесе базалық активті сатып алу опционының бағасын өзгерту үшін жалдау бойынша міндеттеменің баланстық құнын қайта бағалау жүргізіледі.

Қысқа мерзімді және төмен құнды активтерді жалға алу

Компания қысқа мерзімді жалдау шартына қысқа мерзімді жалдау шартына қатысты танудан босатуды қолданады (яғни, шартта қарастырылған жалға алу кезіңі басталғаннан жалға алу мерзімі 12 айдан аспайды және сатып алуға опционы жоқ). Компания сондай-ақ құны төмен деп саналатын кеңсе жабдықтарын жалдау шарттарына құны төмен активтерді жалға алуға қатысты танудан босатуды қолданады. Қысқа мерзімдегі жалға алу бойынша жалдамалы төлемдер және төменгі бағадағы жалдамалы активтер жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен жалдау бойынша шығыстар ретінде танылады.

Ұзарту опционы бар шарттарда жалдау мерзімін анықтау кезінде елеулі пайымдаулар

Компания жалдау мерзімін, егер оның орындалатынына жеткілікті сенімділік болса немесе егер ол орындалмайтынына жеткілікті сенімділік болса, жалға алуды тоқтатуға арналған опцион қарастырылған кезеңдер болса, мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын жалдау мерзімі және жалдау мерзімін ұзартуға арналған опцион қарастырылған кезеңдер ретінде анықтайды.

Қаржылық жағдай туралы есепте және пайда немесе шығын туралы есепте және өзге де жиынтық табыс туралы есепте танылған сомалар

2022 мен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания жалға алушы ретінде болатындай қаржылық жалға алу туралы келісім-шарттарды жасамады. 2022 мен 2023 жылдардың 31 желтоқсаны аяғында Компания сәйкесінше қысқа мерзімге қатысты 153.724 және 129.137 мың теңгедегі шығындарды мойындады. Компания төмен құны бар активтерді жалдау шартын жасамады.

Қаржылық жалға алу – Компания жалға беру ретінде

Компания жалдау мерзімі басталған күннен бастап таза жалдау инвестицияларына тең сомада жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешекті көрсетеді. Қаржылық кіріс таза инвестициялардың баланстық сомасына табыстылықтың тұрақты кезеңдік нормасын көрсететін схема бойынша есептеледі. Бастапқы тікелей шығындар жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешектің бастапқы сомасының құрамында ескеріледі.

Егер бұл активті иеленуге байланысты барлық дерлік тәуекелдер мен пайданы беруді білдірсе, жалға беру қаржылық жалдау (лизинг) ретінде жіктеледі.

Жалдау классификациясы қаржылық ретінде жіктеу шарттық формасына емес, келісімнің мазмұнына байланысты. Төменде жеке немесе жиынтықта жалдау ақысын қаржылық ретінде жіктеуге әкелетін жағдайлардың мысалдары келтірілген:

1. жалдау шарты жалдау мерзімінің соңында активке меншік құқығын жалға алушыға беруді көздейді;
2. жалға алушының активті сатып алу мүмкіндігі бар, ол осы опционның орындалу күніндегі әділ құннан төмен болады деп күтілуде, сондықтан жалдау қатынастары басталған күні осы опционның орындалуын жеткілікті сенімділікпен күтуге болады;
3. жалдау мерзімі, егер меншік құқығы берілмесе де, активтің экономикалық пайдалану мерзімінің едәуір бөлігін құрайды;
4. жалдау қатынастары басталған күні ең төменгі жалдау төлемдерінің дисконтталған құны іс жүзінде базалық активтің әділ құнына тең; және
5. базалық активтің мамандандырылған сипаты бар, оны тек жалға алушы ғана айтарлықтай өзгертусіз қолдана алады.

ҚЕХС (IFRS) 16 сондай-ақ, жеке немесе жиынтықта жалдау ақысын қаржылық ретінде жіктеуге әкелуі мүмкін белгілерді анықтайды:

1. егер жалға алушының жалдау шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқығы болса, онда жалға берушінің Шартты бұзуға байланысты шығындары жалға алушыға қатысты болады;
2. тарату құнын әділ бағалаудың ауытқуынан пайда немесе шығын жалға алушыға есептеледі (мысалы, жалдау мерзімінің соңындағы сатудан түскен түсімдердің көп бөлігіне тең жалдау ақысынан жеңілдік түрінде); және
3. жалға алушының жалдау ақысы нарықтық деңгейден едәуір төмен болған кезде жалға алуды тағы бір мерзімге ұзарту мүмкіндігі бар.

Бастапқы бағалау

Бастапқы бағалау кезінде Компания дебиторлық берешек ретінде қаржылық жалға (лизингке) жалға (лизингке) таза инвестицияға тең сомада берілген жалдау заттарын таниды (лизинг).

Бастапқы бағалаулар жалға алушымен жалға беру нысанын (лизингке) беру кезіндегі актіге қол қойылған күннен бастап жүзеге асырылады. Бұл реттегі жалға алу кезіндегі таза инвестиция – бұл жалдау шартында қарастырылған пайыздық мөлшерлеме бойынша әділ құны бойынша дисконтталған жалпы жалдау инвестициялары болып табылады.

Жалдау (лизинг)затын сатып алуға байланысты бастапқы тікелей шығындар, қаржылық жалдау (лизинг) бойынша дебиторлық берешекті бастапқы бағалауға енгізіледі.

Лизингтік төлемдер лизинг алушымен қаржы лизинг шартына сәйкес кезең бойынша жүзеге асырылады. Жалдау төлемдерін тарату қаржы лизинг келісінде көрсетілген шарттарға сәйкес жүзеге асырылады.

Қаржылық табысты тану лизинг берушінің қаржылық жалдауға (лизингке) қатысты өтелмеген, таза инвестициясына арналған табыстың тұрақты кезеңдік нормасын көрсететін кестеге негізделуге тиіс. Егер қаржылық жалдау (лизинг) шартының талаптарында өзгеше көзделмесе, сыйақыны есептеу жалдау (лизинг) мерзімінің басынан басталады.

Жалдау мерзімінің басталуы-лизинг алушы лизинг нысанасын пайдалану құқығын іске асыруға мүмкіндік алатын күн. Бұл жалға алуды бастапқы тану күні (яғни, лизинг алушының жалға алуға байланысты туындайтын тиісті активтерді, міндеттемелерді, кірістерді немесе шығыстарды мойындауы).

Тануды тоқтату

Қалыптастырылған резервтер (провизиялар) есебінен қаржылық жалдау (лизинг) бойынша негізгі борышты, сыйақыларды және өзге де дебиторлық берешекті есептен шығару мынадай жағдайларда жүргізіледі:

- борышкерді банкрот деп тану және (немесе) борышкерді сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізімінен шығару;
- борышкердің өндіріп алуға болатын мүліктің болмауына байланысты Компанияның атқарушылық іс жүргізуді тоқтату және атқару парағын өндіріп алушыға қайтару туралы сот орындаушысының актісін алуы. Бұл ретте берешекті есептен шығару заңдық шектеулердің салдарынан банкроттық рәсімін қолдану мүмкін болмаған кезде ғана жүргізіледі. Қаржылық жалдау (лизинг) шарттары бойынша комиссиялық сыйақылар алынуы мүмкін.

Егер комиссиялық сыйақы қаржылық жалдау (лизинг) бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылса, онда мұндай комиссия Қаржылық жалдау (лизинг) бойынша негізгі борыш сомасына дисконт ретінде танылады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша табыстарға жатқызылады. Комиссиялық сыйақы шартта көзделген мерзімдерде төленуі қажет.

Компания келесі екі шарт сақталған жағдайда жеке жалдау шарты ретінде қаржылық жалдау (лизинг) шартының модификациясын ескереді:

1. егер жалдау шарты бойынша активтер саны көбейсе; және
2. жалдау үшін өтемақы қолдану аясын ұлғайту үшін оқшауланған сату бағасына сәйкес келетін мөлшерге, сондай-ақ белгілі бір шарттың мән-жайларын көрсететін осындай оқшауланған сату бағасына тиісті түзетулер жүргізу аясында ұлғаяды.

Егер қаржылық жалдау (лизинг) шартын өзгерту жеке жалдау шарты ретінде есепке алынбаса, онда бұл жағдайда Компания ҚЕХС талаптарына сәйкес модификацияны ескереді.

Қаржы жалға алу (лизинг) келісім шартын жасасқан кезде Компания арендатор ретінде танылады. Компания келісімді бағалау мен танылуы мақсатында 16 «жалға алу» ҚЕХС (IFRS) тиісті ережелерін басшылыққа алады.

Пайдалануға әлі қабылданбаған жаңа стандарттар мен түсініктемелер

Бірқатар жаңа стандарттар мен түсініктемелер 2024 жылдың 1 қаңтарынан басталатын жылдық кезеңдер үшін мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді. Алайда, Компания осы қаржылық есептілікті дайындау кезінде жаңа және өзгертілген стандарттарға мерзімінен бұрын көшуді жүзеге асырмады.

Стандарттарға келесі түзетулер мен түсініктемелер компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде:

- «Кері жалдау арқылы сату кезінде жалдау міндеттемесі» (16 ҚЕХС түзетулер);
- «Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу» және «Келісімдермен ұзақ мерзімді міндеттемелер» ((IAS) 1 ҚЕХС түзетулер);
- «Жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдер» ((IAS) 7 және (IFRS) 7 ҚЕХС түзетулер);
- «Бір валютаны екінші валютаға айырбастау мүмкіндіксіздігі» ((IAS) 21 ҚЕХС түзетулер).

2023 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енген стандарттарға жаңа түзетулер компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

4. Маңызды бухгалтерлік пайымдаулар мен бағалаулар

Бағалаудың белгісіздігі

Компанияның есеп саясатын қолдану барысында басшылық өз пікірлерін қолданды және қаржылық есептілікте танылған сомаларды анықтауда бағалау жүргізеді. Төменде пайымдаулар мен бағалауларды қолданудың маңызды жағдайлары келтірілген:

Қаржы құралдарының әділ құны

Егер қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілген қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнын белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаса, ол математикалық модельдерді қамтитын әртүрлі бағалау модельдерін қолдану арқылы анықталады. Мұндай модельдердің бастапқы деректері, егер мүмкін болса, бақыланатын нарық негізінде анықталады; әйтпесе, әділ құнды анықтау үшін пайымдауды қолданылуы қажет. Қосымша ақпарат 12 және 25-ескертпелерде көрсетілген.

Кепілмен қамтамасыз етуді бағалау

Компания басшылығы тұрақты негізде кепілмен қамтамасыз етуді. Компания басшылығы кепілмен қамтамасыз ету мониторингін тұрақты негізде жүзеге асырады. Компания басшылығы нарықтағы ағымдағы жағдайды ескере отырып, кепілдік құнын түзету үшін тәжірибеге негіз-

делген пайымдауларды немесе тәуелсіз бағалауды пайдаланады. Қосымша ақпарат 7 және 8 ескертпеде көрсетілген.

Қаржы активтері бойынша құнсызданудан күтілетін шығындар/ несиелік шығындар

Қаржылық активтердің барлық санаттары бойынша ҚЕХС (IFRS) 9-ға сәйкес шығындарды бағалау пайымдауды қолдануды талап етеді, атап айтқанда, құнсызданудан КНШ/шығынды анықтау және кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуін бағалау кезінде болашақ ақша ағындарының пайда болу шамасы мен мерзімін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалау бірқатар факторларға байланысты, олардың өзгеруі құнсыздану үшін бағалау резервтерінің әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін. Компанияның КНШ есептеулері бастапқы деректердің айнымалыларын және олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар негізгі болжамдарды қамтитын күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады.

Пайымдаулар мен есептік бағалаулар болып саналатын КНШ есептеу модельдерінің элементтеріне келесілер жатқызылады:

- несиелік тәуекелдің айтарлықтай өскенін бағалау үшін компания қолданатын критерийлер нәтижесінде қаржы активтері бойынша құнсыздануға арналған бағалау резерві бүкіл мерзім үшін ОК-қа тең сомада бағалануы тиіс және сапалық бағалау;
- қаржылық активтерді топтық негізде бағаланған кезде топтарға біріктіру;
- жұмыссыздық деңгейі мен қамтамасыз ету құны сияқты макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы байланысты анықтау, сондай-ақ дефолт ықтималдығы көрсеткіштеріне (PD), дефолт қаупі бар шамаға (EAD) және дефолт шығындарының деңгейіне (LGD) әсер ету;
- болжамды макроэкономикалық сценарийлерді таңдау және оларды КНШ бағалау модельдері үшін экономикалық бастапқы деректерді алу;
- ықтималдығын ескере отырып өлшеу.

Салық салу

Қазақстан Республикасының салық, валюта және кеден заңнамасы жиі орын алуы мүмкін түрлі түсіндірулер мен өзгерістердің объектісі болып табылады. Компанияның мәмілелері мен қызметіне қатысты қолданылатын осындай заңнамаға қатысты басшылықты түсіндіру тиісті жергілікті немесе мемлекеттік органдарда даулануы мүмкін. Осылайша, қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар есептелуі мүмкін. Салық кезеңдері қарастырылып отырған жылдың алдындағы 5 (бес) күнтізбелік жыл ішінде салықтарды есептеуге қатысты тиісті органдардың тексеруі үшін ашық болады. Белгілі бір жағдайларда мұндай шолулар ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін.

Басшылық 2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңнаманың түсіндіруі компанияның ұстанымына сәйкес келсе, компанияның салық, валюта және кеден заңнамасы мәселелері бойынша ұстанымдары расталады деп есептейді.

5. Деректер көрінісін өзгерту

Компания қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің көрінісін оның құрамынан қосылған құн салығын алып тастау бөлігінде өзгертті. Қосылған құн салығы жалға алушыдан алынатын және салық агенті ретінде әрекет ететін жалға беруші жинайтын салық болып табылатындығына байланысты, қосылған құн салығы өтелетініне немесе өтелмейтініне қарамастан жалдау ақысы болып табылмайды немесе жалдамалы емес компонент болып табылады. Бұл төлем базалық активтерді қолдану құқығын айырбастауға және жалға ұсынылған тауарларды немесе қызметтердің орнына жүзеге асырылатын төлемдер емес.

Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес қосылған құн салығының сомаларын декларациялау жалдау төлемдерін төлеу мерзімі басталуына қарай жүзеге асырылады. Бұл ретте осыған байланысты Компания қаржылық жағдай туралы есептен қосылған құн салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелерді алып тастады. Жалға алушылар орындамаған төлемдер бойынша қосылған құн салығы қаржылық емес актив ретінде басқа активтердің құрамына енгізілген.

Төмендегі кестеде осы өзгерістердің компанияның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпарат берілген.

	Алдыңғы кезеңдегі есептілікке сәйкес	Көріністі өзгерту	Өзгерістерден кейін
2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп			
Активтер			
Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарыз	393.664.193	(11.790.052)	381.874.141
Өзге активтер	307.421	872.679	1.180.100
Міндеттемелер			
Кейінге қалдырылған қосылған құн салығы бойынша міндеттемелер	10.917.373	(10.917.373)	-
2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы пайда немесе шығын және басқа жиынтық кіріс туралы есеп			
Несиелік шығындар бойынша шығыстар	(3.323.367)	269.497	(3.053.870)
Несиелік шығындар бойынша шығындардан кейінгі пайдалардың таза проценті	25.972.602	269.497	26.242.099
Құнсызданудан және резервтер құрудан түсетін өзге де шығыстар	(174.246)	(269.497)	(443.743)
Пайыздық емес шығындар	(4.940.509)	(269.497)	(5.210.006)
2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп			
Операциялық активтерді таза өзгерту			
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	(76.416.128)	(3.338.301)	(79.754.429)
Өзге активтер	62.705	3.338.301	3.401.006

6. Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қолма-қол ақша келесі позицияларды қамтиды:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаттары:		
• Қазақстан Республикасындағы Ұлттық банктер	5.000.000	1.800.000
• ВВВ-ден ВВВ-ге дейінгі несиелік көрсеткішпен	29.778.065	19.476.020
• ВВ- до ВВ+ дейінгі несиелік көрсеткішпен	825.802	8.803.664
• В- до В+ дейінгі несиелік көрсеткішпен	-	5
Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаттарының жиынтығы	35.603.867	30.079.689
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз бағалы қағаздармен (облигациялармен) «кері РЕПО» операциялары	-	5.120.768
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз бағалы қағаздармен (облигациялармен) «кері РЕПО» операциясының жиыны	-	5.120.768
90 күнге дейін орналастырылған ҚРҰБ ноталары	-	29.566.366
90 күнге дейінгі мерзімге орналастырылған ҚРҰБ ноталарының жиыны	-	29.566.366
Бастапқы өтеу мерзімі 12 айға дейінгі депозиттер		
• ВВВ- до ВВВ+ дейінгі несиелік көрсеткішпен	2.060.634	-
• ВВ- до ВВ+ дейінгі несиелік көрсеткішпен	6.137.237	-
Бастапқы өтеу мерзімі 12 айға дейінгі депозиттердің жиыны	8.197.871	-
Күтілетін несиелік шығындардағы резервтерді алып тасталғандағы дейінгі эквиваленттері мен ақшалай қаражаттардың жиыны	43.801.738	64.766.823
Күтілетін несиелік шығындар резерві	(750)	(2.800)
Күтілетін несиелік шығындардағы резервтерді алып тасталғандағы дейінгі эквиваленттері мен ақшалай қаражаттардың жиыны	43.800.988	64.764.023

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияның бір банкте шоттары бар, онда ақша қаражаттарының қалдықтары мен олардың баламаларының жалпы сомасы меншікті капиталдың 10% – дан астамын құрайды. Көрсетілген банктегі қалдықтардың жиынтық көлемі 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 29.778.065 мың теңгені немесе ақша қаражаты мен олардың баламаларының жалпы сомасының 67,98% - ы құрайды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: бір банкте 19.476.020 мың теңге немесе 30,07% мөлшерінде).

Несиелік рейтингтер «Standard & Poor 's» рейтингтік агенттігінің стандарттарына немесе басқа рейтингтік агенттіктердің ұқсас стандарттарына сәйкес ұсынылады. Ақша қаражаттары мен олардың баламалары мерзімі өткен және несиелік тәуекелдің 1 сатысына жатқызылған.

Несиелік сапаның сараптамасы

Қолма-қол ақша негізінен несиелік ұпайы жоғары және тәуекелі төмен құралдармен ұсынылған. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания 12 айлық күтілетін несиелік шығындарға тең сомада ақша қаражаттары мен олардың баламалары бойынша күтілетін несиелік шығындар үшін бағалау резервін мойындады.

7. Клиенттерге несиелер

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттерге несие келесі позицияларды қамтиды:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Заң тұлғаларына ұсынылған несиелер	25.183.792	27.447.542
Жеке тұлғаларға ұсынылған несиелер	2.667.923	3.399.132
КНШ аясында резервтен бұрын алынған клиенттік несиелердің жиыны	27.851.715	30.846.674
КНШ аясындағы резерв	(19.740.952)	(17.559.366)
Клиенттерге несиелер	8.110.763	13.287.308

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге несие беру жөнінде КНШ бойынша бағалау резерві

Төмендегі кестеде заңды тұлғалар бойынша 2023 жылға арналған резервтердің КНШ бойынша өзгеруіне талдау берілген:

	2023 жыл			
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін неси- елік шығындар	3 Кезең Несиелік- құнсызданған активтер бой- ынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	Барлығы
Заңды тұлғалар				
2023 жылғы 1 қаңтарға арналған КНШ резерві	141.624	-	15.443.712	15.585.336
Жаңа құралған немесе алынған активтер	-	-	-	-
1 кезеңге аударымдар	7.216	-	(7.216)	-
2 кезеңге аударымдар	(141.287)	187.744	(46.457)	-
3 кезеңге аударымдар	-	(627.206)	627.206	-
Таза (қалпына келтіру)/ шығынға бағалау резервін құру	(6.790)	453.553	2.072.872	2.519.635
Күтілетін кредиттік шығындардың келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	-	-	213.339	213.339
Есептен шығарылған сомалар	-	-	(448.285)	(448.285)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы	763	14.091	17.855.171	17.870.025

Төмендегі кестеде жеке тұлғалар бойынша 2023 жылға арналған КНШ резервтердің өзгеруіне талдау берілген:

	2023 жыл			
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін неси- елік шығындар	3 Кезең Несиелік-құн- сызданған активтер бой- ынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	Барлығы
Жеке тұлғалар				
2023 жылғы 1 қаңтарға арналған КНШ резерві	-	-	1.974.030	1.974.030
Жаңа құралған немесе алынған активтер	-	-	-	-
1 кезеңге аударымдар	-	-	-	-
2 кезеңге аударымдар	-	619.171	(619.171)	-
3 кезеңге аударымдар	-	-	-	-
Таза (қалпына келтіру)/ шығынға бағалау резервін құру	-	(129.512)	165.257	35.745
Күтілетін кредиттік шығындардың келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	-	-	49.868	49.868
Есептен шығарылған сомалар	-	-	(188.716)	(188.716)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы	-	489.659	1.381.268	1.870.927

Төмендегі кестеде заңды тұлғалар бойынша 2022 жылға арналған резервтердің КНШ бойынша өзгеруіне талдау берілген:

	2022 жыл			
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін неси- елік шығындар	3 Кезең Несиелік-құн- сызданған активтер бой- ынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	Барлығы
Заңды тұлғалар				
2022 жылғы 1 қаңтарға арналған КНШ резерві	121.019	14.844	12.295.220	12.431.083
Жаңа құралған немесе алынған активтер	-	-	-	-
1 кезеңге аударымдар	281.755	(281.755)	-	-
2 кезеңге аударымдар	-	468.783	(468.783)	-
3 кезеңге аударымдар	(103.152)	(16.195)	119.347	-
Таза (қалпына келтіру)/ шығынға бағалау резервін құру	(157.998)	(185.677)	3.415.348	3.071.673
Күтілетін кредиттік шығындардың келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	-	-	256.257	256.257
Есептен шығарылған сомалар	-	-	(173.677)	(173.677)
2022 жылғы 31 желтоқсандағы	141.624	-	15.443.712	15.585.336

Төмендегі кестеде жеке тұлғалар бойынша 2023 жылға арналған КНШ резервтердің өзгеруіне талдау берілген:

Жеке тұлғалар	2022 жыл			
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін неси- елік шығындар	3 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бой- ынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	Барлығы
2022 жылғы 1 қаңтарға арналған КНШ резерві	-	-	1.054.081	1.054.081
Жаңа құралған немесе алынған активтер	-	-	-	-
1 кезеңге аударымдар	-	-	-	-
2 кезеңге аударымдар	-	-	-	-
3 кезеңге аударымдар	-	-	-	-
Таза (қалпына келтіру)/ шығынға бағалау резервін құру	-	-	912.977	912.977
Күтілетін кредиттік шығындардың келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	-	-	6.972	6.972
2022 жылғы 31 желтоқсандағы	-	-	-	-
На 2022 жылғы 31 желтоқсан	-	-	1.974.030	1.974.030

2023 жылғы 31 желтоқсандағы клиенттерге несие беру бойынша күтілетін несиелік шығындар үшін резервтің мөлшерін айқындау кезінде басшылық мынадай болжамдар жасады:

- сегментке және қарыз алушының несиесі өтелгенге дейінгі жылдар санына байланысты несиелер бойынша несиелік сапасын есепке алғанда 1 кезеңге жатқызылған PD деңгейі 4,43%-22,78%, 2 кезеңге жатқызылған несиелік сапа 31,3%-52,2% құрады.
- Несие бойынша LGD деңгейі 1 кезең орташа түрде 20%; 2 кезеңге жатқызылған несие бойынша орташа 25%; ал 3 кезең орташа есеппен 49,6% құрады.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы клиенттерге несие беру бойынша күтілетін несиелік шығындар үшін резервтің мөлшерін айқындау кезінде басшылық мынадай болжамдар жасады:

- сегментке және қарыз алушының несиесі өтелгенге дейінгі жылдар санына байланысты несиелер бойынша несиелік сапасын есепке алғанда 1 кезеңге жатқызылған PD деңгейі 4,48%-25,92%, 2 кезеңге жатқызылған несиелік сапа 54,92%, құрады.
- Несие бойынша LGD деңгейі 1 кезең орташа түрде 7%; 2 кезеңге жатқызылған несие бойынша орташа жоқ; ал 3 кезең орташа есеппен 55% құрады.

Жоғарыда келтірілген бағалардың өзгеруі берілген несиелер бойынша күтілетін несиелік шығындар үшін резервтің мөлшеріне әсер етуі мүмкін. Мысалы, 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген кредиттер бойынша шығынға ұшыраған бағалау резервінің мөлшері ағымдағы сәтке келтірілген ақшалай қаражаттың болжамды ағындарының таза құнының шамасы плюс бір пайызға өзгерген кезде 67.329 мың теңгеге төмен болар еді (2022 жылғы 31 Желтоқсанда: 91.430 мың теңгеге).

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттерге кредиттердің кредиттік сапасы туралы ақпарат берілген:

Заңды тұлғалар	2023 жылғы 31 желтоқсан			
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін неси- елік шығындар	3 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	Барлығы
мерзімі өтпеген төлемдер	101.650	99.562	5.528.190	5.729.402
30 күннен кем емес уақытқа кешіктірілген төлемдер	-	-	454.670	454.670
31 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 90 күнге емес	-	38.818	30.085	68.903
91 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 180 күнге емес	-	-	145.709	145.709
181 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 1 жыл емес	-	-	64.203	64.203
1 жылға кешіктіріліп төленген төлемдер	-	-	18.720.905	18.720.905
	101.650	138.380	24.943.762	25.183.792
Шығынға арналған бағалау резерві	(763)	(14.091)	(17.855.171)	(17.870.025)
Клиенттердің несиелерінің жиынтығы	100.887	124.289	7.088.591	7.313.767

Жеке тұлғалар	2023 жылғы 31 желтоқсан			
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін неси- елік шығындар	3 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	Барлығы
мерзімі өтпеген төлемдер	4.956	804.776	-	809.732
30 күннен кем емес уақытқа кешіктірілген төлемдер	-	-	-	-
31 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 90 күнге емес	-	-	-	-
91 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 180 күнге емес	-	-	8.431	8.431
181 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 1 жыл емес	-	-	129.465	129.465
1 жылға кешіктіріліп төленген төлемдер	-	-	1.720.295	1.720.295
	4.956	804.776	1.858.191	2.667.923
Шығынға арналған бағалау резерві	-	(489.659)	(1.381.268)	(1.870.927)
Клиенттердің несиелерінің жиынтығы	4.956	315.117	476.923	796.996

Заңды тұлғалар	2022 жылғы 31 желтоқсан			
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін неси- елік шығындар	3 Кезең Несиелік-құн- сызданған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	Барлығы
мерзімі өтпеген төлемдер	771.997	36.847	3.275.114	4.083.958
30 күннен кем емес уақытқа кешіктірілген төлемдер	1.263.060	-	2.388.443	3.651.503
31 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 90 күнге емес	-	-	3.445.523	3.445.523
91 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 180 күнге емес	-	-	86.282	86.282
181 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 1 жыл емес	-	-	589.570	589.570
1 жылға кешіктіріліп төленген төлемдер	-	-	15.590.706	15.590.706
	2.035.057	36.847	25.375.638	27.447.542
Шығынға арналған бағалау резерві	(141.624)	-	(15.443.712)	(15.585.336)
Клиенттердің несиелерінің жиынтығы	1.893.433	36.847	9.931.926	11.862.206

Жеке тұлғалар	2022 жылғы 31 желтоқсан			
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін неси- елік шығындар	3 Кезең Несиелік-құн- сызданған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	Барлығы
мерзімі өтпеген төлемдер	175.667	-	948.645	1.124.312
30 күннен кем емес уақытқа кешіктірілген төлемдер	-	-	-	-
31 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 90 күнге емес	-	-	-	-
91 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 180 күнге емес	-	-	-	-
181 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 1 жыл емес	-	-	-	-
1 жылға кешіктіріліп төленген төлемдер	-	-	2.274.820	2.274.820
	175.667	-	3.223.465	3.399.132
Шығынға арналған бағалау резерві	-	-	(1.974.030)	(1.974.030)
Клиенттердің несиелерінің жиынтығы	175.667	-	1.249.435	1.425.102

Жалпы баланстық құнның өзгеруін талдау

Будан кейін клиенттерге несиелердің жалпы баланстық құнының айтарлықтай өзгерістері, күтілетін кредиттік шығындар үшін бағалау резервтерінің өзгеруіне қалай әсер еткендігі түсіндіріледі.

2023 жылдар аралығында 3 Кезеңдегі клиенттердің несиелік төлемдерін өтеу 2.104.222 мың теңге болып, (2022 жыл 31 желтоқсан: 2.464.108 мың теңге) осы 3 Кезеңдегі клиенттердің несиелері бойынша күтілетін несиелік шығындар бойынша резервтің 653.007 мың теңге дейін төмендеуіне әкелді (2022 жыл 31 желтоқсан: 1.195.079 мың теңге). 2 Кезеңдегілер 2023 жылы несиелік төлемдерін өтеуге 81.698 мың теңге осы 2 Кезеңдегі клиенттердің несиелері бойынша күтілетін несиелік шығындар бойынша резервтің 26.718 мың теңгеге әкелді (2022 жылы 2 Кезеңдегілер үшін несиелік төлемдерін өтеуге 2.826 мың теңге осы 2 Кезеңдегі клиенттердің несиелері бойынша күтілетін несиелік шығындар бойынша резервтің 533 мың теңгеге әкелді).

Қамтамасыз ету және несиелік тәуекелді төмендететін өзге де құралдар

Компания талап ететін қамтамасыз етудің түрлері мен мөлшері контрагенттің несиелік тәуекелді бағалауына байланысты. Қамтамасыз ету түрлері мен бағалау параметрлерінің рұқсат етілуіне қатысты қағидалар белгіленген. Коммерциялық несиелендіру кезінде қамтамасыз етуді алудың негізгі түрлеріне жылжымайтын мүлік, жер телімдері, ауылшаруашылық техникалары жатады.

Келесі кестеде қамтамасыз ету түрлері бойынша 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша клиенттердің несиелеріне қатысты несиелердің сапасын көтеру бойынша қамтамасыз ету мен өзге құралдар жөнінде ақпараттар көрсетілген (шығынға бағалау резервін алып тастағанда):

	Клиенттерге несие, баланстық құны	Есептік кезінде бағаланғанды қамтамасыз ету үшін – қамтамасыз етудің әділ құны
12 ай ішінде күтілетін несиелік шығындар бойынша клиенттерге несиелер:		
Жылжымайтын мүлік	105.843	105.843
12 ай ішінде күтілетін несиелік шығындар бойынша клиенттер несиелерінің барлығы	105.843	105.843
Кредиттік-құнсызданбаған активтер бойынша барлық мерзім бойы күтілетін кредиттік шығындар бойынша клиенттерге несиелер:		
Жылжымайтын мүлік	439.406	439.406
Кредиттік-құнсызданбаған активтер бойынша барлық мерзім бойы күтілетін кредиттік шығындар бойынша клиенттерге несиелердің барлығы	439.406	439.406
Кредиттік-құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім бойы күтілетін кредиттік шығындар бойынша клиенттерге несиелер:		
Жылжымайтын мүлік	7.441.591	7.441.591
Көлік құралдары	19.591	19.591
Құралдар	249	249
Жер телімдері	5.404	5.404
Өзге қамтамасыз ету	66.386	66.386
Қамтамасыз етусіз және өзге құралдар арқылы несие сапасын арттыру	32.293	-
Кредиттік-құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім бойы күтілетін кредиттік шығындар бойынша клиенттерге несиелердің барлығы	7.565.514	7.533.221
Клиенттердің несиелерінің жиынтығы	8.110.763	8.078.470

Келесі кестеде қамтамасыз ету түрлері бойынша 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша клиенттердің несиелеріне қатысты несиелердің сапасын көтеру бойынша қамтамасыз ету мен өзге құралдар жөнінде ақпараттар көрсетілген (шығынға бағалау резервін алып тастағанда):

	Клиенттерге несие, баланстық құны	Есептік кезінде бағаланғанды қамтамасыз ету үшін – қамтамасыз етудің әділ құны
12 ай ішінде күтілетін несиелік шығындар бойынша клиенттерге несиелер:		
Жылжымайтын мүлік	2.069.100	2.069.100
12 ай ішінде күтілетін несиелік шығындар бойынша клиенттер несиелерінің барлығы	2.069.100	2.069.100
Кредиттік-құнсызданбаған активтер бойынша барлық мерзім бойы күтілетін кредиттік шығындар бойынша клиенттерге несиелер:		
Жылжымайтын мүлік	36.847	36.847
Кредиттік-құнсызданбаған активтер бойынша барлық мерзім бойы күтілетін кредиттік шығындар бойынша клиенттерге несиелердің барлығы	36.847	36.847
Кредиттік-құнсызданған активтер бойынша барлық мерзім бойы күтілетін кредиттік шығындар бойынша клиенттерге несиелер:		
Жылжымайтын мүлік	10.976.795	10.976.795
Көлік құралдары	97.754	97.754
Құралдар	5.977	5.977
Жер телімдері	100.835	100.835
Өзге қамтамасыз ету	11.181.361	11.181.361
Қамтамасыз етудің және өзге құралдар арқылы несие сапасын арттыру	13.287.308	13.287.308

Басшылық қамтамасыз етудің нарықтың бағасына мониторинг жасап, негізгі келісімге сәйкес қосымша қамтамасыз етуді сұрайды, сондай-ақ құнсызданудан болған шығындар үшін резервтің жеткіліктілігін тексеру мақсатында алынған қамтамасыз етудің нарықтың бағасын қадағалайды.

Клиенттердің несиелерін шоғырландыру

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның он ірі тәуелсіз тараптарға берген клиенттердің несиелерін шоғырлануы жиынтық несиелік портфельдің 14.084.507 мың теңге немесе 50,57% құраған. (2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жиынтық несиелік портфельдің 14.428.921 мың теңге немесе 46,78%). 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша осы несиелерге қатысты 10.042.759 мың теңге көлемінде күтілетін несиелік шығындардың резерві құрылды (2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 7.803.939 мың теңге).

Несиелер Қазақстан Республикасында экономикасының ауылшаруашылық қызметін жүзеге асыратын клиенттерге беріледі.

8. Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарыздар

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсан айындағы жағдай бойынша қаржылық жалға алу дебиторлық қарыздың талдамасы:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан (қайта саналды)
1 жылдан кем	127.053.750	105.477.503
1 жылдан 2 жылға дейін	88.612.504	72.392.207
2 жылдан 3 жылға дейін	94.683.014	77.411.947
3 жылдан 4 жылға дейін	95.269.268	80.110.382
4 жылдан 5 жылға дейін	94.361.782	74.636.875
5 жылдан жоғары	284.657.366	226.963.751
Ең төмен жалға алу төлемдері	784.637.684	636.992.665
Табылмаған қаржылық кірістерді алып тастағанда		
1 жылдан кем	(7.195.510)	(5.347.655)
1 жылдан 5 жылға дейін	(128.466.182)	(98.467.965)
5 жылдан жоғары	(162.926.309)	(122.226.820)
Табылмаған қаржылық кірістерді алып тастағанда, барлығы	(298.588.001)	(226.042.440)
Күтілетін несиелік шығыстар бойынша резервтерді бағалау	(37.626.120)	(29.076.084)
Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарыз	448.423.563	381.874.141

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жалға алу дебиторлық қарыздар үшін күтілетін несиелік шығыстар бойынша резерв мөлшерін анықтау барысында басшылықпен келесідей жағдайлар орын алды:

- Қарыз алушының төлемді өтегенге дейінгі көлемі мен сегментіне байланысты несиелік сапа есебі бойынша 1 Кезеңге жатқызылған қаржылық жалға алу үшін дебиторлық қарыз бойынша PD деңгейі 4,42%-22,7%,-ды, ал 2 кезеңге жатқызылған несиелік сапа бойынша 24,7%-65% құрады;
- 1 Кезеңге жатқызылған қаржылық жалға алу үшін дебиторлық қарыз бойынша LGD деңгейі орташа есеппен 10%, 2 кезеңде орта есеппен 9,5%, 3 кезеңде орташа 25,45% құрады.

2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жалға алу дебиторлық қарыздар үшін күтілетін несиелік шығыстар бойынша резерв мөлшерін анықтау барысында басшылықпен келесідей жағдайлар орын алды:

- Қарыз алушының төлемді өтегенге дейінгі көлемі мен сегментіне байланысты несиелік сапа есебі бойынша 1 Кезеңге жатқызылған қаржылық жалға алу үшін дебиторлық қарыз бойынша PD деңгейі 4,48%-25,92%,-ды, ал 2 кезеңге жатқызылған несиелік сапа бойынша 24,62%-74,1% құрады;
- 1 Кезеңге жатқызылған қаржылық жалға алу үшін дебиторлық қарыз бойынша LGD деңгейі орташа есеппен 13%, 2 кезеңде орта есеппен 14%, 3 кезеңде орташа 41% құрады.

Жоғарыда көрсетілген бағалаудың өзгерісі қаржылық жалға алу дебиторлық қарыздар үшін күтілетін несиелік шығыстар бойынша резерв мөлшерінің артуына әкеп соғуы мүмкін. Қаржылық жалға алу дебиторлық қарыздар үшін күтілетін несиелік шығыстар бойынша бағаланған резерв мөлшерінің 1 процентіне плюс ақша қаражаттарының болжамды ағындарының ағымдағы сәтке келтірілген таза құнының шамасы өзгерген кезде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ол 1.804.366 мың теңгеден төмен (2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 436.462 мың теңге).

Жоғарыда аталған фактілер қарыз алушыларға негізгі борыш пен сыйақы бойынша төлемді кейінге қалдыра отырып, қайта құрылымдау мен ұзартуды ұсыну тұрғысынан несие портфелінің сапасына әсер етті.

Бір айта кететін жәйт, Компания актив сапасының бұзылу тәуекелдерін төмендету үшін тұрақты негізде лизинг/қарыз алушының қаржылық жағдайын қадағалауды, лизинг нысаны мен кепіл затты сақтандыру мен мониторинг жүргізу арқылы активтердің құнсыздану әдістемесін жетілдіру шараларын өткізеді.

Кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған КНШ бойынша өзгертілген резервтер көрсетілген:

	2023 жыл				
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін неси- елік шығындар	3 Кезең Несиелік-құн- сызданған активтер бой- ынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	САНҚКҚ Сатып алынған немесе құрылған кредиттік- құнсызданған	Барлығы
2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша КНШ бойынша резерв	4.096.307	593.544	24.375.258	10.975	29.076.084
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	1.847.904	-	-	-	1.847.904
1 Кезеңге аударым	1.456.926	(1.276.564)	(180.362)	-	-
2 Кезеңге аударым	(988.716)	4.575.361	(3.586.645)	-	-
3 Кезеңге аударым	(322.883)	(3.668.350)	3.991.233	-	-
таза (қайта қалпына келтіру)/ шығыстар бойынша бағалау резервін құру	(3.036.079)	3.198.787	7.466.444	(2.768)	7.626.384
Есептен шығарылған сомалар	-	-	(924.252)	-	(924.252)
2023 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша	3.053.459	3.422.778	31.141.676	8.207	37.626.120

Кестеде 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған КНШ бойынша өзгертілген резервтер көрсетілген:

	2022 жыл				
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құн- сызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін неси- елік шығындар	3 Кезең Несиелік-құн- сызданған активтер бой- ынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	САНҚКҚ Сатып алынған немесе құрылған кредиттік- құнсызданған	Барлығы
2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша КНШ бойынша резерв	5.026.184	983.949	24.358.330	-	30.368.463
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	2.541.505	-	-	10.240	2.551.745
1 Кезеңге аударым	4.252.820	(3.745.373)	(507.447)	-	-
2 Кезеңге аударым	(519.947)	4.076.702	(3.556.755)	-	-
3 Кезеңге аударым	(147.531)	(1.536.033)	1.683.564	-	-
таза (қайта қалпына келтіру)/ шығыстар бойынша бағалау резервін құру	(7.056.724)	814.299	2.799.812	735	(3.441.878)
Есептен шығарылған сомалар	-	-	(402.246)	-	(402.246)
2022 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша (қайта саналған)	4.096.307	593.544	24.375.258	10.975	29.076.084

Жалға алу қаржылық портфелінің несиелік сапасы

Төмендегі кестеде 2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жалға алу портфелінің несиелік сапасы жөнінде ақпарат ұсынылған:

	2023 жылғы 31 желтоқсан				
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құнсызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындар	3 Кезең Несиелік-құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	СанҚКҚ Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған	Барлығы
мерзімі өтпеген төлемдер	342.524.781	8.286.561	37.875.095	23.627	388.710.064
30 күннен кем емес уақытқа кешіктірілген төлемдер	23.390.742	3.791.002	12.523.585	-	39.705.329
31 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 90 күнге емес	-	14.301.047	7.258.120	-	21.559.167
91 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 180 күнге емес	-	-	5.749.024	-	5.749.024
181 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 1 жыл емес	-	-	3.967.786	-	3.967.786
1 жылға кешіктіріліп төленген төлемдер	-	-	26.358.313	-	26.358.313
	365.915.523	26.378.610	93.731.923	23.627	486.049.683
Шығыстар бойынша бағалау резерві	(3.053.459)	(3.422.778)	(31.141.676)	(8.207)	(37.626.120)
Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарыздың жиынтығы	362.862.064	22.955.832	62.590.247	15.420	448.423.563

	2022 жылғы 31 желтоқсан (қайта саналды)				
	1 Кезең 12 айда күтілетін несиелік шығындар	2 Кезең Несиелік-құнсызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындар	3 Кезең Несиелік-құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін шығындар	СанҚКҚ Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған	Барлығы
мерзімі өтпеген төлемдер	346.580.467	3.312.635	15.209.373	26.536	365.129.011
30 күннен кем емес уақытқа кешіктірілген төлемдер	8.169.644	876.285	2.419.642	-	11.465.571
31 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 90 күнге емес	-	2.070.960	1.163.320	-	3.234.280
91 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 180 күнге емес	-	-	2.145.534	-	2.145.534
181 күннен астам кешіктірілген төлемдер, алайда 1 жыл емес	-	-	3.378.714	-	3.378.714
1 жылға кешіктіріліп төленген төлемдер	-	-	25.597.115	-	25.597.115
	354.750.111	6.259.880	49.913.698	26.536	410.950.225
Шығыстар бойынша бағалау резерві	(4.096.307)	(593.544)	(24.375.258)	(10.975)	(29.076.084)
Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарыздың жиынтығы	350.653.804	5.666.336	25.538.440	15.561	381.874.141

Жалпы баланстық құнның өзгеруін талдау

2023 жылы лизингтік келісімдердің қаржыландыру өсімі жалпы баланстық құнының жалпы

140.575.098 мың теңгеге өсуіне себеп болды (2022 жыл 31 желтоқсан: 142.197.592 мың теңге) және сәйкесінше портфель бойынша шығыстарға қатысты резервтік бағалаудың өсімі 1.847.904 мөлшерге өскен (2022 жыл

31 желтоқсан: 2.551.745 мың теңге).

3 Кезеңдегі қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарызды өтеу мөлшері 4.863.289 мың теңге (2022 жыл

31 желтоқсан: 4.648.523 мың теңге) 1.308.660 мың теңге күтілетін несие шығындарындағы резервті азайтуға әкелді (2022 жыл 31 желтоқсан: 2.224.840 мың теңге).

3 Кезеңдегі қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарызды аудару мөлшері 62.339.896 мың теңге (2022 жыл 31 желтоқсан: 8.626.791 мың теңге) 6.727.300 мың теңге күтілетін несие шығындарындағы резервті азайтуға әкелді (2022 жыл 31 желтоқсан: 1.618.032 мың теңге).

3 Кезеңнен 2 Кезеңге қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарызды аудару мөлшері 12.060.094 мың теңге (2022 жыл 31 желтоқсан: 1.491.094 мың теңге) 1.489.955 мың теңге күтілетін несие шығындарындағы резервті азайтуға әкелді (2022 жыл 31 желтоқсан: 380.619 мың теңге).

1 Кезеңнен 2 Кезеңге қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарызды аудару мөлшері 49.009.423 мың теңге (2022 жыл 31 желтоқсан: 3.150.900 мың теңге) 2.291.324 мың теңге күтілетін несие шығындарындағы резервті азайтуға әкелді (2022 жыл 31 желтоқсан: 149.772 мың теңге).

Қамтамасыз ету талдамасы

Келесі кестеде 2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсан айындағы жағдай бойынша (шығындар бойынша бағалау резервтерін алып тастағанда) қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарыздарға қатысты несиелік сапасын арттыруда өзге құралдар мен жалға алынған активтерді қамтамасыз ету бойынша ақпараттар көрсетілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсан		2022 жылғы 31 желтоқсан	
	Қаржылық жалға алу дебиторлық қарыз, баланстық құн	Есептік кезінде бағаланғанды қамтамасыз ету үшін – қамтамасыз етудің әділ құны	Қаржылық жалға алу дебиторлық қарыз, баланстық құн	Есептік кезінде бағаланғанды қамтамасыз ету үшін – қамтамасыз етудің әділ құны
12 ай ішіндегі жалға алу бойынша күтілетін несиелік шығын:				
Көлік құралдары	355.775.945	355.775.945	339.425.002	339.425.002
Құралдар	5.847.298	5.847.298	9.369.092	9.369.092
Жылжымайтын мүлік	951.952	951.952	1.485.284	1.485.284
Өзге активтер	286.869	286.869	374.426	374.426
12 ай ішіндегі жалға алу бойынша күтілетін несиелік шығынның барлығы:	362.862.064	362.862.064	350.653.804	350.653.804
Кредиттік-құнсызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде жалға алу бойынша күтілетін кредиттік шығындар:				
Көлік құралдары	19.899.183	19.899.183	5.384.913	5.384.913
Құралдар	1.683.213	1.683.213	150.247	150.247
Жылжымайтын мүлік	1.373.436	1.225.824	-	-
Өзге активтер	-	-	131.176	131.176
Кредиттік-құнсызданбаған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде жалға алу бойынша күтілетін кредиттік шығындар, барлығы:	22.955.832	22.808.220	5.666.336	5.666.336
Кредиттік-құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде жалға алу бойынша күтілетін кредиттік шығындар:				
Көлік құралдары	53.350.433	53.350.433	13.555.655	13.555.655
Құралдар	6.959.977	6.959.977	8.442.870	8.442.870
Жылжымайтын мүлік	373.170	373.170	976.879	976.879
Өзге активтер	1.906.667	1.906.667	2.563.036	2.563.036
Кредиттік-құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде жалға алу бойынша күтілетін кредиттік шығындар барлығы:	62.590.247	62.590.247	25.538.440	25.538.440
САНҚҚҚ-активтері				
Көлік құралдары	15.420	15.420	15.561	15.561
САНҚҚҚ-активтерінің барлығы	15.420	15.420	15.561	15.561
Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарыздың жиынтығы	448.423.563	448.275.951	381.874.141	381.874.141

Бұған дейін көрсетілген кесте артық қамтамасыз ету құнын жояды.

Лизинг нысанын алып қою

Бір жыл ішінде 2023 жылдың 31 желтоқсанын соңында Компаниямен 1.293.857 мың теңге сомасында лизинг нысандары алынды (2022 жылы: 1.174.387 мың теңге).

Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық қарыздың шоғырлануы

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компаниямен он ірі тәуелсіз тараптарға берілген қаржылық жалдау бойынша дебиторлық қарыздың шоғырлану қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық қарыз сомасының жиынтығынан 26.334.604 мың теңге немесе 5,44% құрады (2022 жыл 31 желтоқсан: 27.534.920 мың теңге немесе 6,71%). 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания мойындаған осы дебиторлық қарыз бойынша күтілетін несиелік шығындар резерві 3.799.235 мың теңгені құрады (2022 жыл 31 желтоқсан: 3.866.064 мың теңге).

9. Берілген алдын ала төлемдер

2022-2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша берілген алдын ала төлемдер келесідей позицияларды қамтиды:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Ауылшаруашылық техникасына берілген алдын ала төлем	6.371.174	553.252
Құрал-жабдықтарға берілген алдын ала төлем	10.770	10.770
Берілген өзге алдын ала төлемдер	367	1.563
	6.382.311	565.585
Құнсыздануға арналған резерв (21 Ескертпе)	(11.283)	(11.283)
Берілген алдын ала төлемдер	6.371.028	554.302

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша алдын ала төлемдер ауылшаруашылық техникаларын, құрал-жабдықтарды және ірі қара малды кейін қаржылық жалға беру үшін сатып алуды көздейді.

10. Акционер алдындағы қарыз

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Акционер алдындағы қарызға келесілер жатады:

	Шарт	Валюта	Өтеу мерзімі	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
«Аграрлы несие корпорациясы» АҚ	16.07.2021 №20-076451-01-КЛ/2 қарыз шарты	Теңге	2026	4.937.227	6.442.150
«Аграрлы несие корпорациясы» АҚ	03.10.2022 №1669-ЦА-АБ/1 қарыз шарты	Теңге	2032	4.483.395	4.903.034
«Аграрлы несие корпорациясы» АҚ	10.12.2019 №1595-ЦА-АБ/2 қарыз шарты	Теңге	2029	4.340.168	4.980.954
«Аграрлы несие корпорациясы» АҚ	28.12.2018 №1564-ЦА-АТ/1 қарыз шарты	Теңге	2025	3.879.962	5.735.950
Акционер алдындағы қарыз					22.062.088

2022 жылдың 25 шілдесінде Компания 100 % пакетін «Аграрлы несие корпорациясы» АҚ – берілді.

Акцияларды беру аясында Компанияның «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы қарызы беру күні барысында Акционер алдындағы берешек құрамынан «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы берешек құрамына қайта жіктелді. Компанияның алдындағы қарызы беру күні барысында «Аграрлы несие корпорациясы» АҚ алдындағы берешек құрамынан кредиттік ұйымдар қаражатының құрамынан Акционер алдындағы берешектің құрамына қайта жіктелді.

2022 жылдың 31 желтоқсаны мен 2023 жылдың 31 желтоқсан айларының жағдайы бойынша қарыздар беру күніне қарай жіктеуге сәйкес көрсетіледі.

2022 жылдың 3 қазанында Компания Акционермен қосымша №1 к ИДЗ №1669-ЦА-АБ-1 келісім жасасып, соның аясында 5.500.000 мың теңге мөлшерінде қарыз қаражаты алынды.

Жылдық 14,97% мөлшерлеме бойынша есептелген, 269.758 мың теңге мөлшеріндегі қарызды бастапқы тану кезіндегі Дисконт (53.951 мың теңге көлеміндегі салық әсерін қоспағанда) Акционермен жасалған келісім әсері ретінде қосымша төленген капиталдың бөлігі ретінде тікелей капиталда көрсетілді.

Компания акционердің қарыздарын алғашқы тану күндеріндегі нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді анықтау үшін келесі жағдайлар қолданды:

- тәуекелсіз проценттік мөлшерлемелер Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі шығарған ұзақмерзімді облигациялардың кірістілік негізінде айқындалды;
- компанияның несиелік тәуекел сыйлықақысы.

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания Акционермен жасалған шарттар бойынша шектеулі қаржылық міндеттерді орындау бойынша талаптарды сақтайды. Акционер алдындағы берешек кепілді мүлікпен қамтамасыз етілмеген.

11. «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы берешек

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы қарызға келесілер жатады:

	Шарт	Валюта	Өтеу мерзімі	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	№ 25 қарыз шарты	Теңге	2041	12.423.531	11.584.240
«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы қарыз				12.423.531	11.584.240

«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ компанияның 100% акциясын «Аграрлық кредиттік корпорация» АҚ меншігіне беруіне байланысты компанияның «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы берешегі акционер алдындағы берешек құрамынан қайта жіктелді және 2022 жылдың 31 желтоқсаны мен 2023 жылдың 31 желтоқсан айларының жағдайы бойынша «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы берешек құрамында көрсетілген (10 Ескертпе).

Бұрын «ҚазАгро» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ ұсынған компанияның Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қаражатынан қарыз алу құрылымын оңтайландыру аясында бұған дейін жасасқан келісімдер бойынша қарыз сомаларын біріктіру жолында 2021 жылдың 16 маусымындағы №25 қарыз шартына қол қойылды. Жалпы қарыз сомасы – 50.000.000 мың теңге, қарыз мерзімі – 2041 жылдың 10 ақпанына дейін, сыйақының номиналды мөлшері – жылдық 1,02%, тиімді мөлшерлеме – жылдық 11,98%. Қарыздың нысаналы мақсаты – агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне одан әрі қаржы лизингіне беру үшін отанды өндіріліп және/немесе құрастырылған ауыл шаруашылығы техникасын оның ішінде өздігінен жүретін, тіркемелі және аспалы техниканы, сондай-ақ ауыл шаруашылығы өнімдерін, оларды қайта өңдеу өнімдерін және биологиялық активтерді тасымалдау жөніндегі елімізде өндіріліп және/немесе құрастырылған көлік құралдарын сатып алу. Аталмыш мәмлениң соңы Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры есебінен қаржыландыратын осыған дейінгі жасасқан келісімдердің аяқталуы мен 2021 жылдың 16 маусымындағы № 25 жаңа міндеттер бойынша қарыз шартын мойындауға әкеп соқты. Ескі қаржы міндеттемелердің баланстық бағалары мен жаңа қаржы құралдарының әділ құны арасында айырмашылық 31.514.405 мың теңге көлемінде (6.302.881 мың теңге салық тиімділігін қоспағанда) бұл соңғы бақылаушы тараппен жаңа шарттарды келісу бойынша мәміленің әсері ретінде тікелей қосымша капитал құрамындағы капиталды көрсетілген.

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ келісім бойынша шектеулі қаржылық шарттарды орындау талаптарын сақтайды. «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы берешек кепілді мүлікпен қамтамасыз етілмеген.

12. Несие ұйымдардың қаражаттары

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша несиелік ұйымдар қаражаттары келесіні қамтиды:

	Валюта	Өтеу мерзімі	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
«Халық Банк» АҚ	Теңге	2024-2025 жыл	27.549.404	27.637.582
«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ	Теңге	2038-2042 жыл	6.531.319	3.000.898
Несие ұйымдардың қаражаттары			34.080.723	30.638.480

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылдың 2 қыркүйегіндегі № 604 қаулысында көрсетілген, шарттар мен тәртіп бойынша қоршаған ортаны жақсартуға бағытталған агроөнеркәсіп саласы мен өңдеу өнеркәсібі жобаларын қаржыландыру аясында «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-пен келесі келісімге қол қойылды. 2022 жылдың 13 тамызында №5-Д3 Шартына қол қойылды. Қарыздың жалпы сомасы – 30.000.000 мың теңге, қарыз мерзімі – 2042 жылдың 7 тамызына дейін, сыйақының номиналды мөлшерлемесі – жылдық 0,35%, бастапқы тану кезінде қарыздың әділ құнын есептеу үшін қолданылатын нарықтық мөлшерлемелер – жылдық 13,8%-дан 14,19% құрады.

Нарықтан төмен мөлшерлеме бойынша алынған қарыздың пайдасы мемлекеттік субсидия аясында танылды, ол берешекті мойындау күні 27.097.318 теңгені құрады (Ескертпе 15).

2023 жылдың 1 қарашасында «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ №9-Д3 қарыз шартына қол қойылды. Қарыздың жалпы сомасы – 20.000.000 мың теңге, қарыз мерзімі – 2038 жылдың 25 қазанына дейін, сыйақының номиналды мөлшерлемесі – жылдық 0,35%, бастапқы тану кезінде қарыздың әділ құнын есептеу үшін қолданылатын нарықтық мөлшерлемелер – жылдық 14,25% құрады. Нарықтан төмен мөлшерлеме бойынша алынған қарыздың пайдасы мемлекеттік субсидия аясында танылды, ол берешекті мойындау күні 16.846.775 теңгені құрады (Ескертпе 15).

Қарыздың нысаналы мақсаты – әрі қарай қаржы лизингіне беру мақсатында отандық өндірістің өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасын сатып алуды қаржыландыру.

Компания «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-нан бастапқы қарыздарды мойындау күнінен бастап нарықтағы проценттік мөлшерлемелерді анықтау үшін келесідей жағдайларды қолданды:

- тәуекелсіз проценттік мөлшерлемелер Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі шығарған ұзақмерзімді облигациялардың кірістілік негізінде айқындалды;
- компанияның несиелік тәуекел сыйлықақысы.

Шектеулі қаржылық шарттар

Несие ұйымдардың қарыз келісімдерінің шарттарына сәйкес Компания ұлттық басқарушы холдингісіне тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымдардың жүз проценттік дауыс беру акциялары үшін ҚР ҰБ белгіленген пруденциалдық нормативтерді қоса алғанда белгілі бір қаржылық коэффициенттерді сақтауға міндетті. 2022 жылдың 31 желтоқсаны мен 2023 жылдың 31 желтоқсан айларының жағдайы бойынша Компания кредиторлармен келісім бойынша шектеулі қаржылық шарттарды орындау жөніндегі талаптарды сақтайды.

13. Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша шығарылған борыштық бағалы қағаздар келесідей позицияларды қамтиды:

	Өтеу мерзімі	Мөлшерлеме, %	Валюта	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Купонды облигациялардың шығарылымы	28 шілде 2029 жыл	16,85%	Теңге	52.514.871	42.679.970
Купонды облигациялардың шығарылымы	20 тамыз 2028 жыл	11,9%	Теңге	41.594.821	41.573.931
Купонды облигациялардың шығарылымы	21 желтоқсан 2031 жыл	11,5%	Теңге	25.079.159	25.079.108
Үшінші облигациялар бағдарламасының аясында екінші шегіндегі шығарылымы	12 шілде 2030 жыл	19,25%	Теңге	21.774.763	–
Екінші облигациялық бағдарлама шегіндегі төртінші шығарылым	24 желтоқсан 2024 жыл	12,0%	Теңге	19.868.067	19.673.924
Екінші облигациялық бағдарлама шеңберінде купондық облигациялардың үшінші шығарылымы	24 желтоқсан 2024 жыл	12,0%	Теңге	19.789.366	19.606.415
Купонды облигациялардың шығарылымы	30 сәуір 2025 жыл	13,0%	Теңге	15.550.084	14.239.833
Купонды облигациялардың шығарылымы	30 сәуір 2025 жыл	14,5%	Теңге	10.131.260	10.130.207
Купондық облигациялардың бірінші шығарылымы	12 маусым 2024 жыл	8,5%	Теңге	3.965.897	3.962.052
Бірінші облигациялар бағдарламасы аясында облигацияның үшінші шығарылымы	16 қаңтар 2023 жыл	8,0%	Теңге	–	17.567.283
Екінші облигациялық бағдарламасы аясында купондық облигациялардың бірінші шығарылымы	8 қараша 2023 жыл	12,0%	Теңге	–	12.204.386
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар				210.268.288	206.717.109

2023 жылы 12 шілдеде Компания өтеу мерзімі 2030 жылдың 12 шілдесіне дейінгі мерзімге номиналды құны 20.000.000 мың теңгеге KZ2C00009843 (KAF1b13) купондық облигацияны шығарды.

Борыштық бағалы қағаздар қаржы лизингтері келісімдерін жасасу аясында егін жинау жұмыстарын қаржыландыру үшін шығарылды.

2023 жылдың 16 маусымында қаржыландыру қажеттілігін жабу үшін нарықтық инвесторлардың кең ауқымы арасында номиналды құны бар 9.832.756 мың теңге KZ2C00008514 (KAF1b12) облигацияларды қосымша орналастыру бойынша жұмыс жүргізілді.

Облигацияларға қатысты өтінім беру мерзімі аяқталуына байланысты Компания өтеу мерзімін жүзеге асырды:

- 2023 жыл 24 қаңтар – KZ2C00002749 (KAF1b3) облигацияларының сомасы 17.630.340 мың теңге, соның ішінде номиналды құны 16.952.250 мың теңге және купондық сыйақы 678.090 мың теңге;
- 2023 жыл 13 қараша KZ2C00003747 (KAF1b7) облигацияларының сомасы 12.720.000 мың теңге, соның ішінде номиналды құны 12.000.000 мың теңге және купондық сыйақы 720.000 мың теңге.

2022 жылдың 27 маусымында Компания номиналдық құны 15.000.000 теңгеге төлемді өтеу мерзімі 2025 жылдың 30 сәуіріне дейінгі облигациялық купонды шығарды. Борыштық бағалы қағаздар кейіннен лизингтік қаржыландыруды ұсыну үшін шығарылып, бастапқы тану кезінде жылдық 16.47% нарықтық сыйақы мөлшерлемесін пайдалана отырып, шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша шарттық ақша ағындарын дисконттау арқылы есептелген әділ құн бойынша танылды. 945.549 мың теңгедегі дисконттық мөлшерлеме қосымша төленген капитал ретінде танылды (189.110 мың теңге мөлшерінде тиісті табыс салығының әсерін алып тастағанда) өйткені басшылық «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ компанияға қандай да бір қосымша шарттарсыз нарықтық сыйақы мөлшерлемелері бойынша көрсетілген қаржыландыру құралдарын ұсына отырып, акционер ретінде әрекет еткенін анықтады. Компания бастапқы борыштық бағалы қағаз күніндегі нарықтық пайыздық мөлшерлемені анықтау үшін келесі жағдайларды қолданды:

- тәуекелсіз проценттік мөлшерлемелер Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі шығарған ұзақмерзімді облигациялардың кірістілік негізінде айқындалды;
- компанияның несиелік тәуекел сыйлықақысы.

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша шектеу шарттарын орындау жөніндегі талаптарды сақтайды.

14. Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек Компанияның затты кейін қаржылық жалға беру үшін өнім берушілер алдындағы қарызды қамтиды, келесі ұсынылған:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Ауылшаруашылық техникасы	3.295.074	2.354.428
Құрал-жабдықтар	1.674.452	133.401
Ірі қара мал	761	746
Өзге	238.975	224.939
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	5.209.262	2.713.514

15. Мемлекеттік субсидия

	2023 жыл	2022 жыл
1 қаңтардағы мемлекеттік субсидиялар	27.025.951	-
Қарыздар бойынша «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-нан алған мемлекеттік субсидиялар	16.846.775	27.097.318
Бір жылдағы амортизация	(354.661)	(71.367)
31 желтоқсандағы мемлекеттік субсидия	43.518.065	27.025.951

2022 жылы компания «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-ның отандық өндірістің өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасының жеңілдікті лизингі бағдарламасын қаржыландыру мақсатында төмен сыйақы мөлшерлемесі (0,35% шарт бойынша пайыздық мөлшерлеме) бойынша қарыздар

беруі нәтижесінде алынған 27.097.318 мың теңге мөлшеріндегі пайданы мемлекеттік субсидиялар ретінде мойындады. 2023 жылы компания «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-ның отандық өндірістің өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасының жеңілдікті лизингі бағдарламасын қаржыландыру мақсатында төмен сыйақы мөлшерлемесі (0,35% шарт бойынша пайыздық мөлшерлеме) бойынша қарыздар беруі нәтижесінде алынған 16.846.775 мың теңге мөлшеріндегі пайданы мемлекеттік субсидиялар ретінде мойындады.

Жеңілдіктер лизинг алушыларға олармен жеңілдікті мөлшерлемелер бойынша қаржы лизингі шарттарын жасасу арқылы берілетін болады.

16. Салық салу

Корпоративтік табыс салығын үнемдеу келесі баптардан тұрады:

	2023 жыл	2022 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	453.911	430.379
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша шығын-уақытша айыр-машылықтардың пайда болуы және азаюы	(451.963)	225.401
Капиталда танылған кейінге қалдырылған салықты алып тастағанда	-	(243.061)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыс	1.948	412.719

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер 134.115 мың теңгені құрайды (2022 жылғы 31 желтоқсан: 134.115 мың теңге).

2022 және 2023 жылдары Компания үшін Корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесі 20,0% құрады. Корпоративтік табыс салығының тиімді мөлшері ресми табыс салығының мөлшерінен өзгеше. Төменде қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеумен ресми мөлшер бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды салыстыру көрсеткіштері көрсетілген.

Тиімді салық мөлшерлемесіне қатысты салыстыру:

	2023 жыл	%	2022 жыл (қайта саналды)	%
Салық салғанға дейінгі пайда	18.930.123	100	21.032.093	100
Табыс салығы бойынша қолданыстағы мөлшерлемеге сәйкес есептелген табыс салығы	3.786.025	20	4.206.419	20
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек бойынша салық салынбайтын пайыздық кіріс	(6.822.955)	(36)	(4.970.620)	(24)
Төлем көзінен ұсталған корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	453.911	2	430.379	2
Алынбайтын несиелік шығындар	2.415.154	13	610.774	3
Басқа шегерілмейтін шығындар	169.813	1	135.767	1
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыс	1.948	-	412.719	2

31 желтоқсандағы корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ олардың тиісті жылдардағы қозғалысы келесідей позицияларды қамтиды:

	2021 жыл	Уақыт айырмашылықтары пайда болуы және төмендеуі		2022 жыл	Уақыт айырмашылықтары пайда болуы және төмендеуі		2023 жыл
		Есепте пайда немесе шығын туралы	Капиталда		Есепте пайда немесе шығын туралы	Капиталда	
Шегерілетін уақыт айырмашылықтарының салық әсері							
Клиенттерге несиелер	76.214	(76.214)	-	-	8.536	-	8.536
Қаржы жалға алу бойынша дебиторлық қарыз	85.081	4.290	-	89.371	62.089	-	151.460
Несие ұйымдарының қаражаттары	153.394	(153.394)	-	-	-	-	-
Мемлекеттік субсидиялар	-	5.405.190	-	5.405.190	3.298.423	-	8.703.613
Пайдаланылмайтын демалыстар бойынша есептелген шығыстар	61.441	28.541	-	89.982	6.611	-	96.593
Сот шешімі бойынша танылған тұрақсыздық айыбы	471.964	(119.550)	-	352.414	(21.014)	-	331.400
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер	848.094	5.088.863	-	5.936.957	3.354.645	-	9.291.602
Салық салынатын уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері							
Клиенттерге несиелер	-	(194)	-	(194)	194	-	-
Акционерлер алдындағы берешек	(7.872.721)	7.654.251	(53.951)	(272.421)	75.146	-	(197.275)
«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы қарыз	-	(7.722.819)	-	(7.722.819)	167.858	-	(7.554.961)
Шығарылған берешек бағалы қағаздар	-	34.013	(189.110)	(155.097)	66.549	-	(88.548)
Несие ұйымдарының қаражаттары	(299.385)	(5.038.779)	-	(5.338.164)	(3.236.367)	-	(8.574.531)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(35.112)	2.325	-	(32.787)	23.938	-	(8.849)
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	(8.207.218)	(5.071.203)	(243.061)	(13.521.482)	(2.902.682)	-	(16.424.164)
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған таза міндеттеме	(7.359.124)	17.660	(243.061)	(7.584.525)	451.963	-	(7.132.562)

Тиімді салық мөлшерлемесіне қатысты салыстыру:

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер шотына актив пайдаланылуы мүмкін болашақ салық салынатын пайданың қол жетімді болу ықтималдығы бар көлемде ғана танылады. Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер тиісті салық жеңілдіктерінің іске асырылу ықтималдығы жоқ көлемде азаяды.

17. Алынған алдын ала төлемдер

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша алынған алдын ала төлемдер 5.013.679 мың теңге (2022 жыл 31 желтоқсан: 6.900.816 мың теңге) қаржылық жалдау шарттарының талаптары бойынша сатып алынған, бірақ әлі жалға алушыға берілмеген, сондай-ақ қаржылық жалдау шарттары бойынша алдын ала төленген төлемдер үшін клиенттер жасаған алдын ала төлемді білдіреді.

18. Өзге активтер мен міндеттемелер

2022-2023 жылдары 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша өзге активтер келесідей позицияларды қамтиды:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Өзге қаржы активтер		
Жоғалған лизинг заттарының құнын өтеу бойынша берешек	61.139	61.139
Өзге дебиторлық қарыздар	825.990	791.243
	852.382	887.129
КНШ бойынша резерв		
Өзге дебиторлық қарыздар, жиынтығы	(823.894)	(812.887)
	63.235	39.495
Өзге қаржы емес активтер		
Өзге қысқамерзімді активтер (Лизингтік төлемдер бойынша ҚҚС)	1.321.015	1.258.146
Болашақ кезеңдердің шығындары	171.313	267.620
Қызметкерлермен есеп айырысу	731	306
	1.493.059	1.526.072
Резерв (21 Ескертпе)	(349.015)	(385.467)
Өзге қысқамерзімді активтер, жиынтығы	1.144.044	1.140.605
Өзге активтер	1.207.279	1.180.100

2022-2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша өзге міндеттемелер келесідей позицияларды қамтиды:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Өзге қаржылық міндеттемелер		
Қызметкерлерге берілетін сыйақыларға есептелген шығындар	484.131	449.996
кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелер жөніндегі КНШ бойынша резерв (20 Ескертпе)	124.950	176.215
Корпоративтік табыс салығынан басқа, төлеуге салынатын салықтар	38.862	47.163
Міндетті төлемдер бойынша қарыздар және қызметкерлерге берешек	41.690	43.697
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	236.412	73.030
Өзге қаржылық міндеттемелер	926.045	790.101
Өзге қаржылық емес міндеттемелер		
Болашақ кезеңдердің пайыздық кірістері	1.521.644	1.374.885
Өзге қаржылық емес міндеттемелер	1.521.644	1.374.885
Өзге міндеттемелер	2.447.689	2.164.986

19. Капитал

2023 жыл ішінде Компанияның жарғылық капиталы номиналды құны 20.000.000 мың теңге болатын акциялар шығару жолымен ұлғайды.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жария етілген және төленген жай акциялардың саны 102.837.204 дана, жария етілгендегі 1 акцияның құны 1000 теңгені құрады (2021 жыл 31 желтоқсан: 82.837.204 дана). Жай акциялардың иесі бір дауысқа ие және дивиденттерді алуға тең құқықта. Бөлінетін пайда Компанияның қаржылық есептілігінде көрсетілген пайда негізінде анықталады.

2023 жылдың 30 мамырында Акционердің шешіміне сәйкес Компания 2022 жылы 10.309.687 мың теңге немесе 124,46 теңге жай бір акция үшін дивиденттер туралы жария етті. Есепті кезең аясында дивиденттер толық төленді. 2022 жылдың 26 мамырындағы Акционердің шешіміне сәйкес Компания 2021 жылы 12.111.222 мың теңге немесе 146,21 теңге жай бір акция үшін дивиденттер туралы жария етті. 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша дивиденттер толық төленді.

Компанияның ережесіне сәйкес резервті капитал болашақ шығындар мен өзге де күтпеген тәуекелдер мен міндеттемелерді қосқанда жалпы тәуекелдер үшін қалыптасады. Резервті капитал акционердің жалпы жиналысы кезіндегі шешімге негізделе отыра таратылуы тиіс. 2022 мен 2023 жылдардағы 12 ай ішінде резервті капитал өзгермеген. 2022-2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша резервті капитал 1.436.184 мың теңгені құрады.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Қазақстандық қор биржасының методологиясына сәйкес есептелген жай бір акцияның баланстық құны 1.800,48 теңге (2022:1.889,28 теңге) құрады. 2022 жылдың 31 желтоқсаны мен 2023 жылдың 31 желтоқсан айындағы жағдай бойынша жай бір акцияның баланстық құнының есебі:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан (қайта саналды)
Активтер	523.303.451	474.342.121
Материалды емес активтер	(412.854)	(447.612)
Міндеттемелер	(337.734.551)	(317.391.709)
Таза активтер	185.156.046	156.502.800
Есептеу мерзімі кезіндегі жай акциялардың саны, дана	102.837.204	82.837.204
Акцияның теңгеге шаққандағы баланстық құны	1.800,48	1.889,28

Төменде акцияға шаққандағы базалық және таратылған пайданы есептеу кезінде пайдаланылған пайда мен акциялар туралы мәліметтер келтірілген:

	2023 жыл	2022 жыл
Бір жылдағы таза пайда	18.928.175	20.619.374
31 желтоқсанда аяқталған жылдағы жай акциялардың орташа өлшенген саны	91.165.971	82.837.204
Жай акцияға қатысты базалық және таратылған пайда (теңгеге шаққанда)	207,62	248,91

2022 мен 2023 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияда акцияға қатысты таратылған пайданың қаржылық құралдары болмады.

20. Шарттық және шартты міндеттемелер

Сот істері

Нарықта өз қызметін жүзеге асыру кезінде Компания әр түрлі заңды талаптарға тап болады.

Басшылық сот талқылаулары нәтижесінде туындайтын міндеттемелердің түпкілікті шамасы (олар болған жағдайда) компанияның қаржылық жағдайына немесе одан әрі қызметіне айтарлықтай теріс әсері болмайды деп санайды. Басшылық Компанияға қарсы қойылған ықтимал шағымдар туралы, сондай-ақ шешімін таппаған немесе сот істері орын алған сот істері жөнінде ақпарат бар екендігі жөнінде хабарсыз.

Салық салу

Қазақстандық коммерциялық және, атап айтқанда, салық заңнамасында делдалдық ретроспективті әсері бар кейбір жағдайларда заңнамаға өзгерістер енгізуге болатын түсіндірілуі әр түрлі болуы мүмкін ережелер қамтиды. Бұдан бөлек, Заңдағы ереженің түсініктемесі Компания басшылығымен салық органдарының осы ережелерді түсінуінен өзгеше болуы мүмкін, және нәтижесінде компания жүргізген операцияларды салық органдары басқаша бағалап, қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдарды есептеуі мүмкін. Компания басшылығы қажетті салық салымдары өткізілді және сәйкесінше қандай да бір резервке қатысты есептерге есеп болған жоқ деп санайды. Салық органдары салық салу бойынша деректерді тексеру жұмыстарын соңғы 5 (бес) жылға жүргізулеріне болады.

Кредиттік сипаттағы міндеттемелер

2022 мен 2023 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдайлар бойынша Компанияның шарттық және шартты міндеттемелері келесідей позицияларды қосты:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер		
Қаржылық жалға алу бойынша міндеттемелерді ұсыну	14.621.791	18.254.310
КНШ бойынша резервті алып тастағанға дейінгі кредиттік сипаттағы міндеттемелер	14.621.791	18.254.310
КНШ бойынша резерв	(124.950)	(176.215)
Жиынтығы	14.496.841	18.078.095

2022-2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жыл соңындағы жағдай бойынша жалдау қаржысын ұсыну жөніндегі міндеттемелер бойынша КНШ резервтерінің өзгерісі туралы сараптама төменде көрсетілген. 2022 жылдың 31 желтоқсаны мен 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания 12 айлық күтілетін несиелік шығынға тең сомада пайдаланылмаған несиелік желілерге қатысты күтілетін кредиттік шығындар үшін бағалау резервін мойындады.

	Пайдаланыл-маған несиелік желілері	Барлығы
2022 жылдың 1 қаңтарындағы КНШ бойынша резерв	233.258	173.104
1 жылдағы КНШ өзгерісі	(57.043)	60.154
2022 жылдың 31 желтоқсандағы көрсеткіш	176.215	233.258
1 жылдағы КНШ өзгерісі	(51.265)	(57.043)
2023 жылдың 31 желтоқсандағы көрсеткіш	124.950	176.215

21. Несиелік шығындар бойынша шығыстар

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсанда және 2022 жылғы 31 желтоқсан соңындағы 1 жыл ішіндегі пайда немесе шығын ретінде танылған қаржы құралдары жөніндегі КНШ бойынша шығыстар көрсетілген:

	Ескерт.	2023 жыл	2022 жыл
Клиенттерге несие	7	(2.555.380)	(3.984.650)
Ақша қаражаттары және олардың баламалары		2.050	(2.121)
Несие ұйымдарындағы қаражат		3	893
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	23	51.265	57.043
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	8	(9.474.288)	890.133
Өзге қаржы активтері		(99.423)	(15.168)
Барлығы		(12.075.773)	(3.053.870)

Төменде құнсыздануға арналған резервтің және басқа резервтердің қозғалысы келтірілген:

	Қорлар	Берілген алдын ала төлемдер	Өзге активтер	Барлығы
2022 жыл 1 қаңтар	(838.991)	(11.283)	(115.970)	(966.244)
Резервтерді құру	(174.246)	-	(269.497)	(443.743)
Активтерді есептен шығару	340.531	-	-	340.531
2022 жыл 31 желтоқсан (қайта есептелді)	(672.706)	(11.283)	(385.467)	(1.069.456)
Резервтерді құру	(524.764)	-	35.824	(488.940)
Активтерді есептен шығару	769.915	-	628	770.543
2023 жыл 31 желтоқсан (қайта есептелді)	(427.555)	(11.283)	(349.015)	(787.853)

Активтердің құнсыздануына арналған резервтер тиісті активтердің құнынан шегеріледі.

22. Өзге кірістер

Өзге кірістер келесі позициялардан тұрады:

	2023 жыл	2022 жыл
Шығындарды өтеуден түскен кіріс	759.530	271.584
Алынған айыппұлдар мен өсімпұлдар	96.418	47.133
Қорлар бойынша құрылған резервтерді қалпына келтіруден түскен кіріс	31.660	127.953
Өзге	322.553	391.434
Өзге кірістер	1.210.161	838.104

Компания қаржылық жалдауға арналған жабдықты уақтылы жеткізбегені үшін жеткізушілерден айыппұлдар мен өсімпұлдарды алды.

23. Персоналға арналған шығындар және өзге де операциялық шығындар

Персоналға арналған шығындар және өзге де операциялық шығындар келесі позициялардан тұрады:

	2023 жыл	2022 жыл
Персоналдардың қызметіне кететін шығындар	(3.603.667)	(3.191.980)
Әлеуметтік қамтамасыз етуге кететін шығындар	(361.009)	(306.667)
Персоналдарға кететін шығындар	(3.964.676)	(3.498.647)
НҚ мен МЕА жөндеу жұмыстары мен техникалық қызмет	(394.815)	(219.431)
Аутсорсингке кететін шығындар	(160.728)	(139.034)
Операциялық жалдау шығындары	(153.724)	(129.137)
Негізгі құралдардың амортизациясы	(150.336)	(143.679)
Бағдарламалық қамтамасыз етуді және өзге де материалдық емес активтерді амортизациялау	(126.458)	(125.962)
Консультациялық қызметтер / Кәсіби қызметтер	(93.351)	(133.595)
Табыс салығынан басқа салықтар	(88.890)	(98.566)
Іссапар шығындары	(82.093)	(59.569)
Жарнамалық және маркетингтік қызметтер	(48.813)	(39.314)
Материалдар	(46.602)	(43.672)
Байланыс қызметтері	(39.313)	(37.543)
Көлік қызметтері	(36.857)	(35.854)
Ақпараттық қызметтер	(25.810)	(22.634)
Кеңсе және баспа өнімдері бойынша шығындар	(20.969)	(12.504)
Қызметкерлерді оқыту	(15.883)	(15.545)
Рейтингтік қызметтерді тағайындау/қадағалау/қолдау бойынша шығындар	(15.174)	(14.812)
Директорлар кеңесінің жұмысына кететін шығындар	(9.176)	(8.774)
Сақтандыру	(4.445)	(2.566)
Қайырымдылық және демеушілік	(2.205)	(2.100)
Өкілдік шығындар	-	(32)
Өзге	(187.730)	(198.012)
Өзге операциялық шығындар	(1.703.372)	(1.482.335)

Компанияның 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жыл соңына қарай жағдайы бойынша ҚЕХС стандартына сәйкес әзірленген қаржылық есептілік аудиті бойынша қызметтік құны, ҚҚС есепке алғанда 83.776 мың теңгені құрады. Бұл соммаға қаржы есептілікті пішімдеу мен түзетуге, сондай-ақ ағылшын тіліне аударуға жәрдемдесу жөніндегі қызметтер енгізілген.

24. Тәуекелдерді басқару

Кіріспе

Компанияның қызметіне тән тәуекелдер бар. Компания тәуекелдерді басқаруды анықтау, бағалау және байқаудың тұрақты процесі барысында, сондай-ақ тәуекел лимиттерін және басқа да ішкі бақылау шараларын белгілеу арқылы жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару процесі компанияның тұрақты кірістілігін сақтау үшін өте маңызды және компанияның әрбір жеке қызметкері өз міндеттеріне байланысты тәуекелдерге жауап береді. Компания несиелік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және нарықтық тәуекелге ұшырайды, ол өз кезегінде сауда операцияларымен байланысты тәуекелге және сауда емес қызметпен байланысты тәуекелге бөлінеді. Компания сонымен қатар операциялық тәуекелдерге ұшырайды.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау процесі, мысалы, қоршаған ортаның өзгеруі, технология немесе саланың өзгеруі сияқты іс-әрекеттерді жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Мұндай тәуекелдерді компания стратегиялық жоспарлау процесінде бақылайды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау мен бақылау жөніндегі барлық жауапкершілікті Директорлар кеңесінде, алайда сондай-ақ жекелеген тәуелсіз органдар бар, осы Тәуекелдерді анықтау мен бақылауға жауап беретін.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы тәсіліне, тәуекелдерді басқару стратегиясы мен принциптерін бекітуге жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті-компаниядағы тәуекелдерді басқару процесін бақылау.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді басқару бөлімшесі тәуелсіз бақылау процесін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқарумен байланысты рәсімдерді енгізуге және жүргізуге жауапты.

Тәуекелдерді бақылау

Тәуекелдерді бақылау бөлімі компанияның тәуекелдерді басқару саясаты мен тәуекел лимиттерінің сақталуын бақылауға жауапты. Компанияның құрылымына тәуекелдерді тәуелсіз бақылауға, соның

ішінде белгіленген лимиттермен салыстырғанда тәуекелге ұшыраған позициялардың мөлшерін бақылауға, сондай-ақ жаңа өнімдер мен құрылымдық мәмілелердің тәуекелін бағалауға жауап беретін компания кеңесіне тікелей бағынатын жеке бөлім кіреді. Бұл бөлімше тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы есептілік жүйесінде толық ақпарат жинауды қамтамасыз етеді. Сондай-ақ, тәуекелдерді бақылау мақсатында компания филиалдарында тәуекел-менеджерлер қарастырылған.

Компанияның қазынашылығы

Компанияның қазынашылығы компанияның активтері мен міндеттемелеріне, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымды басқаруына жауапты. Қазынашылық сонымен қатар өтімділік тәуекелі мен компанияны қаржыландыру тәуекеліне жауап береді.

Ішкі аудит

Ішкі аудит қызметінің қызметі Компанияның Директорлар кеңесіне рәсімдердің жеткіліктілігіне де, компанияның осы рәсімдерді орындауына да жыл сайынғы аудит жүргізуге негізделген тәуелсіз, объективті және бейтарап ақпарат беру болып табылады. Аудит бөлімі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және өз қорытындылары мен ұсынымдарын тікелей Директорлар кеңесіне ұсынады.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпаратты беру жүйелері

Компанияның тәуекелдері әдеттегі қызмет барысында күтілетін шығынды да, статистикалық модельдер негізінде ең үлкен нақты шығындарды бағалауды білдіретін күтпеген шығындарды да көрсететін әдісті қолдана отырып бағаланады. Модельдер өткен тәжірибелерден алынған және экономикалық жағдайларды ескере отырып түзетілген ықтималдық мәндерін пайдаланады. Компания сондай-ақ екіталай деп саналатын оқиғалар орын алған жағдайда орын алатын «ең нашар сценарийлерді» модельдейді.

Тәуекелдерді бақылау және бақылау негізінен компания белгілеген лимиттерге негізделеді. Мұндай лимиттер Компания жұмыс істейтін қызметті жүргізу стратегиясы мен нарықтық жағдайларды, сондай-ақ компанияның қабылдауға дайын тәуекел деңгейін көрсетеді, бұл ретте жекелеген салаларға ерекше назар аударылады. Сонымен қатар, Компания тәуекелдер мен операциялардың барлық түрлері бойынша жиынтық позицияға қатысты тәуекелдерді көтерудің жалпы қабілетін бақылайды және бағалайды.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді талдау, бақылау және ерте анықтау мақсатында зерттеледі және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Директорлар кеңесіне, Компания Басқармасына, кредиттік Комитетке, бөлімше басшыларына ұсынылады. Бұл ақпарат кредиттік тәуекелдің жиынтық мөлшерінің көрсеткішін, болжамды кредиттік көрсеткіштерді, белгіленген тәуекел лимиттерінен ерекшеліктерді, тәуекелді ескере отырып құнын, өтімділік көрсеткіштерін, пайыздық тәуекел көрсеткіштерін, тәуекел деңгейіндегі өзгерістерді қамтиды.

Компанияның барлық деңгейлері үшін әр түрлі тәуекелдер туралы есептер жасалады, олар компанияның барлық бөлімшелеріне тең, қажетті және өзекті ақпаратқа қол жеткізуге мүмкіндік береді. Тұрақты түрде Басқарма мен Компания өзге қызметкерлерімен жиналыстар өткізіліп, онда бекітілген шектеулерді ұстап тұру, тәуекелдерді есептеу арқылы бағаларын сараптау, инвестиция, өтімділік, сондай-ақ тәуекел деңгейінің өзгерістері талқыланады.

Тәуекелді төмендету

Компанияның тәуекелдерін басқару аясында айырбас курстарынан, акция бағаларының өзгерісіндегі тәуекелдер, несиелік тәуекелдер, сонымен қатар болжамды мәмілелер бойынша позициялардың проценттік мөлшерлемелердегі өзгерістері аясында пайда болған позицияларды басқару үшін туынды құралдарды және басқа құралдарды қолданады.

Компания өзінің несиелік тәуекелдерін төмендету үшін қамтамасызды етуді белсенді түрде қолданады.

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел – компанияның клиенттері немесе контрагенттері өздерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан шығынға ұшырау қаупі. Компания несиелік тәуекелді компанияның жекелеген контрагенттер, географиялық немесе салалық тәуекел концентрациялары бойынша қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу және белгіленген тәуекел лимиттерінің сақталуын бақылау арқылы басқарады.

Компания контрагенттердің несиелік қабілеттілігіндегі ықтимал өзгерістерді, соның ішінде кепілдік мөлшерін мерзімді қайта қарауды ерте анықтауды қамтамасыз ету үшін несиелік сапаны тексеру процедурасын әзірледі. Контрагенттік лимиттер әр контрагентке несиелік тәуекелді тағайындайтын несиелік тәуекелді жіктеу жүйесін қолдану арқылы анықталады. Несиелік тәуекел жүйелі түрде қайта қаралады. Несиелік сапаны тексеру процедурасы компанияға ықтимал шығындардың мөлшерін тәуекелдер бойынша бағалауға және қажетті шараларды қабылдауға мүмкіндік береді.

Компанияның несиелік тәуекелінің максималды деңгейі, әдетте, қаржылық активтердің баланстық құнындағы қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі. Есепті күнгі жағдай бойынша баланстық несиелік тәуекелдің ең жоғары деңгейі мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Активтер		
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	43.800.988	64.764.023
Несие ұйымдарындағы қаражат	–	61.833
Клиенттерге несие	8.110.763	13.287.308
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	448.423.563	381.874.141
Өзге қаржы активтері	63.235	39.495
Кредиттік тәуекелге ұшыраудың ең жоғары деңгейінің жиынтығы	500.398.549	460.026.800

Туынды қаржы құралдары

Туынды құралдармен байланысты несиелік тәуекел кез келген уақытта қаржылық жағдай туралы есепте танылған оң әділ құнды туынды құралдармен шектеледі.

Кредиттік сипаттағы міндеттемелерге байланысты тәуекелдер

Компания өзінің клиенттеріне компания клиенттердің атынан төлемдер жүргізуі қажет болған жағдайда кепілдік алуға мүмкіндік береді. Клиенттер Компанияның мұндай төлемдерін аккредитив беру шарттарына сәйкес өтейді. Аталмыш шарттар бойынша Компания несие тәуекелдеріне ұқсас тәуекелдерге тап болады, және олар тәуекелдерді бақылаудың бірдей процедуралары мен саясаты арқылы азаяды.

Есепті күндегі жағдай бойынша танылмаған шарттық міндеттемелерге қатысты кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшері туралы толығырақ ақпарат 20-ескертпеде берілген.

Құнсыздануды бағалау

Компания тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен мәнін пайдалана отырып дисконтталатын күтілетін қолма-қол ақшаның жетіспеушілігін бағалау үшін ықтималдықпен өлшенген бірнеше сценарийлер негізінде КНШ есептейді. Қолма – қол ақшаның жетіспеушілігі-бұл келісімшартқа сәйкес ұйымға тиесілі ақша ағындары мен ұйым алуды күткен ақша ағындарының арасындағы айырмашылық.

КНШ есептеу механикасы төменде сипатталған, ал негізгі элементтер келесідей:

Дефолт ықтималдығы (PD)	Дефолт ықтималдығы белгілі бір уақыт аралығында дефолт ықтималдығының болжамды бағасы болып табылады. Дефолт қарастырылып отырған кезең ішінде белгілі бір уақытта егер активті тану тоқтатылмаған болса және ол әлі де портфельдің бөлігі болып табылса, орын алуы мүмкін.
Дефолт қаупі бар шама (EAD)	Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама шартта көзделген борыштың негізгі сомасын және пайыздарды төлеуді немесе өзге де тәсілмен берілген қарыздарды өтеуді күтуді және төлемдерді кешіктіру нәтижесінде есептелген пайыздарды қоса алғанда, есепті күннен кейін осы шаманың күтілетін өзгерістерін ескере отырып, болашақта қандай да бір күнге дефолтқа ұшыраған шаманың есептік бағасын білдіреді.
Дефолт шығындарының деңгейі (LGD)	Дефолт кезіндегі шығын деңгейі белгілі бір уақытта дефолт орын алған жағдайда туындайтын шығынның есептік бағасы болып табылады. Бұл көрсеткіш шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алуды күтетін ақша ағындары арасындағы айырма, оның ішінде қамтамасыз етуді іске асыру нәтижесінде негізге алына отырып есептеледі. Әдетте EAD-ге қатысты пайызбен көрсетіледі.

КНШ бойынша бағалау резерві активтің әрекет ету мерзімі ішінде туындауы күтілетін кредиттік шығындар негізінде есептеледі (барлық мерзім үшін күтілетін кредиттік шығын немесе КНШ барлық мерзім үшін), егер бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы орын алса, бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік шығынға тең сомада есептеледі (12 айлық КНШ). 12 айлық КНШ – бұл есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын КНШ болып табылатын бүкіл мерзімдегі КНШ бөлігі. Барлық мерзім үшін КНШ және 12 айлық КНШ қаржы құралдарының базалық портфелінің сипатына байланысты жеке негізде немесе топтық негізде есептеледі.

Компания қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде дефолт орын алу тәуекелінің өзгерістерін есепке алу жолымен бастапқы танылған сәттен бастап, қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы болған-болмағаны туралы әрбір есепті кезеңнің соңында бағалауды жүзеге асыру саясатын әзірледі. Жоғарыда сипатталған процесс негізінде Компания қаржылық активтерді келесі топтарға біріктіреді:

1 Кезең:	Актив бастапқы танылған кезде Компания Бағалау резервін 12 айлық КНШ тең сомада таниды. 1-кезеңге несиелер, қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек және басқа несиелік желілер де кіреді, олар бойынша несиелік тәуекел 2-кезеңнен ауыстырылғанға дейін төмендеді.
2 Кезең:	Егер актив бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өскен болса, Компания Бағалау резервін бүкіл мерзімдегі КНШ тең сомада таниды. 2-кезеңге несиелер, қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек және несиелік тәуекел 3-кезеңнен ауыстырылғанға дейін төмендеген басқа несиелік желілер де кіреді.
3 Кезең:	Несиелік құнсызданған активтер. Компания Бағалау резервін бүкіл мерзім ішінде көзіне тең сомада таниды.
САНҚКҚ:	Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (САНҚКҚ) активтер-бұл бастапқы тану кезінде кредиттік құнсыздану болған қаржылық активтер. САНҚКҚ бастапқы тану кезінде активтер әділ құн бойынша бағаланады, содан кейін несиелік тәуекелге түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелген пайыздық кіріс танылады. КНШ астындағы бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындар сомасының кейіннен өзгеруі орын алған көлемде ғана танылады немесе тануды тоқтатады.

КНШ бағалау кезінде Компания үш сценарийді қарастырады: негізгі, оптимистік, пессимистік. Олардың әрқайсысы үшін PD, EAD және LGD көрсеткіштері белгіленеді. КНШ анықтау модельдерінде Компания бастапқы экономикалық деректер ретінде болжамды ақпараттың кең спектрін пайдаланады. Құнсызданудан болған шығындар және оларды өтеу ескеріледі және олар туралы ақпарат қаржы активтерінің жалпы баланстық құнын түзету ретінде көрсетілетін модификациядан түскен пайдадан немесе шығыннан бөлек ұсынылады.

Дефолт пен қалпына келтіруді анықтау

Компания қаржы құралы бойынша дефолт орын алды деп есептейді, сондықтан қарыз алушы шартта көзделген төлемдерді 90 күнге кешіктірген кез келген жағдайда КНШ септеу мақсаттары үшін оны 3-кезеңге (кредиттік-құнсызданған активтер) жатқызады. Қазынашылық және банкаралық операциялар жағдайында Компания дефолт орын алды деп санайды және егер операциялық күн жабылған кезде жекелеген келісімдерде көрсетілген қажетті күндізгі төлемдер жасалмаса, оны жою бойынша жедел шаралар қолданады. Бағалы қағаздар, депозиттер, ағымдағы шоттардағы қаражат бойынша күтілетін несиелік залалды есептеу Fitch Ratings, Moody's Investors Service, S&P Global Ratings халықаралық рейтингтік агенттіктері берген сыртқы несиелік рейтингтер негізінде жүзеге асырылады. 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша резервтік мөлшерін анықтау кезінде басшылық келесідей жағдайларды қолданды:

- 1-кезеңге жатқызылған қазынашылық активтер бойынша PD деңгейі контрагенттің рейтингіне байланысты 0,1% -0,734% құрады;

Клиент бойынша дефолттың болуын сапалы бағалау шеңберінде Компания төлемнің екіталай екенін көрсететін бірқатар оқиғаларды қарастырады. Мұндай оқиғалар орын алған жағдайда, Компания бұл оқиғаның дефолтқа әкелетінін және активтерді КНШ есептеу мақсаттары үшін

3-кезеңге жатқызу керек пе, әлде 2-кезең қолайлы ма, соны мұқият талдайды. Мұндай оқиғаларға мыналар жатады:

- компанияда форс-мажорлық, сондай-ақ қарыз алушыға (қосалқы қарыз алушыға) елеулі материалдық шығын келтірген немесе оған қызмет түрлеріне лицензиядан айыру/тоқтата тұру туралы ақпаратты, сондай-ақ қарыз алушының (қосалқы қарыз алушының) еңбекпен қамтылмауы немесе коммерциялық қызметі туралы ақпаратты қоса алғанда, өз қызметін жалғастыруға мүмкіндік бермейтін өзге де мән-жайлар туралы ақпараттың болуы;
- банкроттықтың немесе қайта ұйымдастырудың жоғары ықтималдығы, сондай-ақ қарыз алушының (қосалқы қарыз алушының) қаржылық жағдайын нашарлатуы мүмкін сот талқылауларына қатысуы туралы негізделген және расталған ақпарат. Бұл ақпарат ретінде компания келесі оқиғаларды қарастырады:
  - жеке тұлғаның қарыз алушының (қосалқы қарыз алушының) қайтыс болуы туралы ақпараттың болуы;
  - 60 күнтізбелік күннен артық кросс-дефолт (компанияда ақпарат болған жағдайда);
  - қарыз алушының сыртқы кредиттік рейтингін Standard&Poor's, Moody's Investors Service және Fitch рейтингтік агенттіктері берген СС және одан төмен рейтингтерге дейін төмендету;
  - қаржылық қиындықтардың нәтижесінде осы қаржы активі үшін белсенді нарықтың жойылуы.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Қазынашылық және банкаралық қатынастарға қаржылық қызмет көрсету ұйымдары, банктер, брокер-дилерлер сияқты контрагенттермен қатынастар жатады. Мұндай қатынастарды бағалау үшін қаржы департаменті мен тәуекелдерді басқару департаменті компаниялар қаржылық есептілік сияқты жалпыға қолжетімді ақпаратты және сыртқы рейтингтер сияқты басқа сыртқы көздерден алынған деректерді талдайды.

Дефолт шығындарының деңгейі

Несиелік тәуекелді бағалау LGD бағалаудың стандартты моделіне негізделген, нәтижесінде белгілі бір LGD деңгейлері белгіленеді. LGD деңгейлерінің деректері EAD-тің күтілетін көрсеткішін ұсталған кепілдікті сату нәтижесінде қалпына келтіріледі немесе жүзеге асырылады деп күтілетін сомалармен салыстырғанда ескереді. Компания өзінің несиелік өнімдерін болашақ ақша ағындырын бағалауға сәйкес келетін несиелік тәуекелдің негізгі сипаттамаларына негізделген біртекті топтарға біріктіреді. Ол үшін өткен кезеңдердің шығындары туралы ақпарат пайдаланылады және мәмілелерге тән сипаттамалардың кең ауқымы (мысалы, қамтамасыз ету түрлері), сондай-ақ қарыз алушының сипаттамалары қарастырылады.

Қажет болған жағдайда, ХҚЕС бойынша LGD деңгейін анықтау үшін (IFRS) 9 қаржы құралдарының әрбір тобы үшін жаңа деректер мен болжамды экономикалық сценарийлер пайдаланылады. Болжалды ақпаратты бағалау кезінде күтілетін нәтижелер бірнеше сценарийлерге негізделеді. Негізгі бастапқы деректердің мысалдары кепіл құнының өзгеруін және төлем мәртебесін қамтиды.

LGD деңгейлері 1, 2 және 3 кезеңдегі барлық активтер кластары мен САНҚКҚ үшін бағаланады. Мұндай LGD деңгейлерінің бастапқы деректері бағаланады және мүмкіндігінше соңғы қалпына келтірулерді ескере отырып, тарихи деректерге негізделген тестілеу арқылы түзетіледі. Қажет болған жағдайда мұндай деректер әрбір экономикалық сценарий үшін айқындалады.

Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі

Компания КНШ қатысты есептелетін барлық активтерін ұдайы тексеріп отырады. Құрал немесе құралдар портфелі бойынша құнсыздану үшін бағалау резервін қандай сомада құру қажет екенін анықтау үшін (яғни, бүкіл мерзім ішінде 12 айлық КНШ немесе КНШ сомасында), Компания бастапқы танылғаннан бері берілген құрал немесе құралдар портфелі бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай өскенін талдайды. Компания қаржылық құралдар бойынша несиелік тәуекелдердің айтарлықтай өсуінің келесі белгілері анықталған кезде бастапқы танылғаннан бері айтарлықтай өсті:

- мерзімі 30 (отыз) күнтізбелік күн және одан көп;
- компанияда негізгі борыш және/немесе қарыз алушының (қосалқы қарыз алушының) басқа кредиттік ұйымдарда қоса алғанда күнтізбелік 31-ден 60 күнге дейінгі сыйақысы бойынша өтелмеген берешегі туралы ақпараттың болуы (компанияда ақпарат болған кезде);
- қайта құрылымдау және/немесе ұзарту сәтінен бастап 12 айдан астам, бірақ қоса алғанда 24 айдан аз уақыт өткен, олар бойынша есепті күнге 60 күннен аспайтын мерзімі өткен немесе мерзімі өткен активтер;
- қайта құрылымдау және/немесе ұзарту сәтінен бастап 24 айдан астам уақыт өткен және олар бойынша 30 күннен артық, бірақ есепті күнге 60 күннен аспайтын мерзімі өткен активтер;
- қарыз алушының сыртқы кредиттік рейтингінің нақты немесе күтілетін (негізделген және расталатын ақпарат негізінде) төмендеуі;
- ЕДБ берген кепілдік сапасының айтарлықтай өзгеруі, атап айтқанда, қазынашылық активтер үшін пайдаланылатын тәсілге сәйкес кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюына әкелетін ЕДБ рейтингінің өзгеруі (рейтингтің 2 нотаға және одан да көпке төмендеуі) (кепілдік болған жағдайда);
- қаржылық жағдайдың нашарлауы.

Сондай-ақ, Компания актив бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай өскенін көрсету үшін қосымша сапалы әдісті қолданады, мысалы, Клиентті/активті проблемалық тізімге ауыстыру немесе несиелік оқиғаға байланысты қайта құрылымдау. Кейбір жағдайларда Компания жоғарыдағы «дефолтты анықтау» бөлімінде келтірілген оқиғаларды дефолт емес, несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуін көрсету ретінде қарастыруы мүмкін. Несиелік балл деңгейлерінің өзгеруіне қарамастан, егер шартта көзделген төлемдер 30 күннен артық кешіктірілсе, онда бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі байқалды деп есептеледі.

Ұқсас активтер тобы бойынша топтық негізде КНШ бағалаған жағдайда, Компания бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы орын алғанын бағалаудың бірдей принциптерін қолданады.

Ақша қаражаттары мен олардың баламаларына, сондай-ақ несиелік ұйымдардағы қаражатқа қатысты Компания несиелік тәуекелге ұшыраған белгілі бір позиция бойынша несиелік тәуекел, егер топ Эмитенттің несиелік рейтингі бастапқы танылған сәттен бастап 2 немесе одан да көп тармаққа төмендегенін анықтаса, ол бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өсті деп санайды.

Болжамды ақпарат және көптеген экономикалық сценарийлер

Компания өзінің КНШ модельдерінің есептеулері кезінде бастапқы экономикалық деректер ретінде болжамды ақпараттың кең ауқымын пайдаланады, мысалы:

- ЖІӨ өсу қарқыны;
- жұмыссыздық деңгейі;
- инфляция деңгейі;
- экспорт көлемі.

КНШ есептеу кезінде қолданылатын бастапқы деректер мен модельдер әрдайым қаржылық есептілікті ұсыну күніндегі нарықтың барлық сипаттамаларын көрсете бермейді. Оларды айқындау үшін кей кезде сапалы түзетулер жүргізіледі немесе уақытша сапалы түзетулерді қабаттастыру жүргізеді, егер ондай айырмашылықтар маңызды болса.

Болжамды ақпарат алу үшін Компания сыртқы көздерден (сыртқы рейтингтік агенттіктер, мемлекеттік органдар, мысалы, халықаралық қаржы институттары) деректерді пайдаланады. Компания бірнеше сценарийлерге қатысты салмақ коэффициенттерін анықтайды.

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі-бұл әдеттегі немесе күтпеген жағдайларда өтеу мерзімі келгенде компанияның төлемдер бойынша міндеттемелерін орындай алмау қаупі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында басшылық әр түрлі қаржыландыру көздеріне қол жетімділікті қамтамасыз етті. Басшылық сонымен қатар өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағындары мен өтімділіктің күнделікті мониторингін жүзеге асырады. Бұл процесс күтілетін ақша ағындарын бағалауды және қажет болған жағдайда қосымша қаржыландыру үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етуді қамтиды.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау

Төмендегі кестеде өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлінісінде 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияның қаржылық міндеттемелері бойынша негізгі борыш пен сыйақыны/купонды қамтитын төлемдер ұсынылған. Бірінші талап бойынша өтелуге жататын міндеттемелер өтеу туралы талап ең ерте ықтимал күнге мәлімделгендей қаралады. Алайда, Компания көптеген несиелік берушілерден Компания тиісті төлемді жүзеге асыруға міндетті болатын ең ерте күні өтеуді талап етпейді деп күтеді.

2023 жылғы 31 желтоқсан	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Барлығы
Акционер алдындағы қарыз	1.259.923	5.195.239	13.345.022	3.597.764	23 397 948
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	255.000	255.000	2.040.000	55.763.000	58.313.000
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	11.133.582	11.807.012	7.590.097	52.166.789	82.697.480
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	8.517.500	63.738.002	145.918.472	119.750.000	337.923.974
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиынтығы	21.166.005	80.995.253	168.893.591	231.277.553	502.332.402

2022 жылғы 31 желтоқсан	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Барлығы
Акционер алдындағы қарыз	1.140.564	5.509.355	18.050.639	5.347.309	30.047.867
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	255.000	255.000	2.040.000	56.273.000	58.823.000
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	835.445	12.680.598	19.463.425	31.573.273	64.552.741
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	23.394.430	30.612.801	137.924.748	134.963.606	326.895.585
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиынтығы	25.625.439	49.057.754	177.478.812	228.157.188	480.319.193

Төмендегі кестеде компанияның шарттық және шартты міндеттемелерінің шарттық мерзімі көрсетілген. Кредиттер беру бойынша барлық орындалмаған міндеттемелер клиент оны орындауды талап ете алатын ең ерте күнді қамтитын уақытша кезеңге енгізіледі.

	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Барлығы
2023 жыл	14.621.791	–	–	–	14.621.791
2022 жыл	18.254.310	–	–	–	18.254.310

Компания барлық шарттық немесе шартты міндеттемелерді олардың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін орындау талап етілмейді деп күтеді.

Компанияның өз міндеттемелерін орындау қабілеті оның белгілі бір уақыт аралығында активтердің баламалы сомасын жүзеге асыру қабілетіне байланысты.

Компаниямен Акционерден және «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-дан қомақты қаражат алынды. Басшылық жақын болашақта компанияны қаржыландыру көлемі бұрынғы деңгейде сақталады және осы қаражатты беру қажеттілігі туындаған жағдайда Компания алдын ала хабарлама алады және қажетті төлемдерді жүзеге асыру үшін өзінің өтімді активтерін сата алады деп санайды.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – бұл қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны пайыздық мөлшерлемелер, валюта бағамдары және үлестік құралдардың бағалары сияқты нарықтық параметрлердің өзгеруіне байланысты өзгеріп отыратын тәуекел. Сауда-саттық емес портфель бойынша нарықтық тәуекел сезімталдықты талдау негізінде басқарылады және бақыланады. Валюталық позицияларды қоспағанда, Компанияның нарықтық тәуекелдің айтарлықтай концентрациясы жоқ.

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру қаупі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру қаупі пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі болашақ ақша ағындарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін болғандықтан туындайды. Компанияның активтері мен міндеттемелері бойынша пайыздық мөлшерлемелер тұрақты болып табылады.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеру қаупі белгілі бір өтеу мерзімі шамасы бойынша көп немесе аз қолда бар немесе болжанатын активтер немесе өтеу мерзімі ұқсас болжамды міндеттемелер кезінде пайда болады.

Сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарау мерзімдерін талдау

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі негізінен сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруін мониторингтеу арқылы басқарылады. Негізгі қаржы құралдары бойынша сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарау мерзімдеріне қатысты қысқаша ақпарат келесідей түрде ұсынылуы мүмкін:

	2023 жылғы 31 желтоқсан							Барлығы
	Талап етілгенге дейін және 3 айдан кем	3-6 айлар	6-12 айлар	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Процентсіз		
Активтер								
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	38.801.050	-	-	-	-	4.999.938	43.800.988	
Клиенттерге несие	4.921.515	222.836	1.622.964	1.276.288	67.160	-	8.110.763	
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	47.458.492	13.859.353	38.766.329	232.571.002	115.768.387	-	448.423.563	
Өзге қаржы активтер	-	-	-	-	-	63.235	63.235	
Қаржы активтер жиынтығы	91.181.057	14.082.189	40.389.293	233.847.290	115.835.547	5.063.173	500.398.549	
Міндеттемелер								
Акционер алдындағы қарыз	1.132.847	984.469	2.984.060	9.922.291	2.617.085	-	17.640.752	
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	198.333	-	-	-	12.225.198	-	12.423.531	
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	10.645.415	3.577.351	6.920.058	6.455.964	6.481.935	-	34.080.723	
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	7.054.108	5.315.302	39.517.473	64.414.471	93.966.934	-	210.268.288	
Өнім берушілер алдындағы несиелік берешек	-	-	-	-	-	5.209.262	5.209.262	
Өзге қаржы міндеттемелер	-	-	-	-	-	926.045	926.045	
Қаржылық міндеттемелер жиынтығы	19.030.703	9.877.122	49.421.591	80.792.726	115.291.152	6.135.307	280.548.601	
Таза позиция	72.150.354	4.205.067	(9.032.298)	153.054.564	544.395	(1.072.134)	219.849.948	

	2022 жылғы 31 желтоқсан							Барлығы
	Талап етілгенге дейін және 3 айдан кем	3-6 айлар	6-12 айлар	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Процентсіз		
Активтер								
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	62.957.820	-	-	-	-	1.806.203	64.764.023	
Клиенттерге несие	60.833	-	1.000	-	-	-	61.833	
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	530.198	471.071	10.589.371	1.625.204	71.464	-	13.287.308	
Өзге қаржы активтер	37.043.075	12.210.568	33.793.954	197.482.951	101.343.593	-	381.874.141	
Қаржы активтер жиынтығы	-	-	-	-	-	39.495	39.495	
Активтер	100.591.926	12.681.639	44.384.325	199.108.155	101.415.057	1.845.698	460.026.800	
Міндеттемелер								
Акционер алдындағы қарыз	992.988	979.024	2.959.770	13.348.942	3.781.364	-	22.062.088	
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	198.333	-	-	-	11.385.907	-	11.584.240	
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	335.133	3.575.617	6.880.301	16.873.380	2.974.049	-	30.638.480	
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	22.175.871	604.125	11.992.387	67.300.168	104.644.558	-	206.717.109	
Өнім берушілер алдындағы несиелік берешек	-	-	-	-	-	2.713.514	2.713.514	
Өзге қаржы міндеттемелер	-	-	-	-	-	790.101	790.101	
Қаржылық міндеттемелер жиынтығы	23.702.325	5.158.766	21.832.458	97.522.490	122.785.878	3.503.615	274.505.532	
Таза позиция	76.889.601	7.522.873	22.551.867	101.585.665	(21.370.821)	(1.657.917)	185.521.268	

Төмендегі кестеде 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияның пайыздық активтері мен міндеттемелері және оларға сәйкес келетін орташа тиімді сыйақы мөлшерлемелері көрсетілген. Осы сыйақы мөлшерлемелері тиісті активтер мен міндеттемелерді өтеуге жақын кіріс көздерін көрсетеді.

	2023 жылғы 31 желтоқсан		2022 жылғы 31 желтоқсан	
	Мың, теңге баланстық құны	Орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесі	Мың, теңге баланстық құны	Орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесі
Проценттік активтер				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары				
теңгеге шаққанда	35.293.342	16,04%	57.023.800	13,37%
долларға шаққанда	3.507.708	1,26%	5.934.020	1,00%
Несие ұйымдарындағы қаражат				
теңгеге шаққанда	–	–	61.833	10,99%
Клиенттерге несие				
теңгеге шаққанда	8.110.763	2,31%	13.287.308	4,76%
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек				
теңгеге шаққанда	448.423.563	15,5%	381.874.141	14,45%
Пайыздық міндеттемелер				
Акционер алдындағы берешек				
теңгеге шаққанда	17.640.752	11,29%	22.062.088	11,29%
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз				
теңгеге шаққанда	12.423.531	11,98%	11.584.240	11,98%
Несиелік ұйымдардың қаражаттары				
теңгеге шаққанда	34.080.723	15,29%	30.638.480	13,29%
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар				
теңгеге шаққанда	210.268.288	14,27%	206.717.109	12,94%

Ақша ағындарының сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне сезімталдығын талдау

Жылдық таза пайда мен компанияның меншікті капиталының нарықтық сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне сезімталдығын талдау (2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қолданыстағы пайыздық активтер мен міндеттемелер бойынша 100 базистік тармаққа және позицияларға кірістілік қисықтарының қатарлас төмендеуінің немесе өсуінің оңайлатылған сценарийі негізінде құрастырылған) келесі түрде көрсетіледі:

	2023 жыл		2022 жыл (қайта саналды)	
	Пайда	Өз капиталың	Пайда	Өз капиталың
100 базистік тармаққа параллель ұлғайту	(425.238)	(425.238)	(808.592)	(808.592)
100 базистік тармаққа параллель азайту	425.238	425.238	808.592	808.592

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – бұл валюта бағамдарының өзгеруіне байланысты қаржы құралының құны өзгеріп отыратын тәуекел. Басқарманың ҚРҰБ ұсынымдарына негізделі отыра, шетелдік валюталарының позициялары бойынша шектеулер орнатты. Позициялар күн сайын бақыланып тұрады.

Келесі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша валюталар бөлінісіндегі қаржы активтері мен міндеттемелерінің құрылымы көрсетілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсан				
	Теңге	Доллар АҚШ	Евро	Ресей рублі	Барлығы
Активтер					
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	40.293.280	3.507.708	–	–	43.800.988
Клиенттерге несие	8.110.763	–	–	–	8.110.763
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	448.423.563	–	–	–	448.423.563
Өзге қаржы активтер	58.742	2.202	2.291	–	63.235
Активтер жиынтығы	496.886.348	3.509.910	2.291	–	500.398.549
Міндеттемелер					
Акционер алдындағы қарыз	17.640.752	–	–	–	17.640.752
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	12.423.531	–	–	–	12.423.531
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	34.080.723	–	–	–	34.080.723
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	210.268.288	–	–	–	210.268.288
Өнім берушілер алдындағы несиелік берешек	2.378.642	1.651.742	1.178.878	–	5.209.262
Басқа қаржылық міндеттемелер	926.045	–	–	–	926.045
Барлық міндеттемелер	277.717.981	1.651.742	1.178.878	–	280.548.601
Таза позиция	219.168.367	1.858.168	(1.176.587)	–	219.849.948

	2022 жылғы 31 желтоқсан				
	Теңге	Доллар АҚШ	Евро	Ресей рублі	Барлығы
Активтер					
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	58.830.003	5.934.020	-	-	64.764.023
Клиенттерге несие	61.833	-	-	-	61.833
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	13.287.308	-	-	-	13.287.308
Өзге қаржы активтер	381.874.141	-	-	-	381.874.141
Активтер жиынтығы	39.495	-	-	-	39.495
Барлығы Активтер	454.092.780	5.934.020	-	-	460.026.800
Міндеттемелер					
Акционер алдындағы қарыз	22.062.088	-	-	-	22.062.088
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	11.584.240	-	-	-	11.584.240
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	30.638.480	-	-	-	30.638.480
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	206.717.109	-	-	-	206.717.109
Өнім берушілер алдындағы несиелік берешек	900.262	1.233.532	554.514	25.206	2.713.514
Барлық міндеттемелер	790.101	-	-	-	790.101
Таза позиция	272.692.280	1.233.532	554.514	25.206	274.505.532
Активтер	181.400.500	4.700.488	(554.514)	(25.206)	185.521.268

Келесі кестеде Компанияның 31 желтоқсанда сауда емес монетарлық активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ болжамды ақша ағындары бойынша айтарлықтай позицияларға ие валюталар көрсетілген. Жүргізілген талдау теңгеге қатысты валюта бағамдарындағы ықтимал өзгерістердің пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы есепке әсерін есептеуден тұрады (әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал сауда-саттық емес монетарлық активтер мен міндеттемелердің болуына байланысты). Капиталға деген әсер ету пайда немесе шығын және басқа жиынтық табыстар туралы есептегі әсерлерден айырмашылығы бар. Барлық басқа параметрлер тұрақты өлшемдермен қабылданады. Кестедегі теріс сомалар пайда немесе шығын және өзге жиынтық табыстары не капиталдарындағы ықтимал таза төмендеуді, ал оң сомалар ықтимал таза жоғарлауды айқындайды.

Валюта	2023 жыл		2022 жыл	
	Валюта курс-старындағы % өзгеріс	Салық салуға дейінгі пайдаға әсері 2023 жыл	Валюта курс-старындағы % өзгеріс	Салық салуға дейінгі пайдаға әсері 2022 жыл
Доллар АҚШ	-10%	(148.653)	-10%	(376.039)
Доллар АҚШ	10%	148.653	10%	376.039
Евро	-20%	188.254	-20%	88.722
Евро	20%	(188.254)	20%	(88.722)
Ресей рублі	-8%	-	-8%	1.613
Ресей рублі	8%	-	8%	(1.613)

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел – бұл жүйелік ақаулардан, қызметкерлердің қателіктерінен, алаяқтықтан немесе сыртқы оқиғалардан туындайтын қауіп. Бақылау жүйесі жұмысын тоқтатқан кезде операциялық тәуекелдер беделге нұқсан келтіріп, құқықтық салдар мен қаржылық шығындарға ұшыратуы мүмкін. Компания барлық операциялық тәуекелдерді жойылды деп болжам жасай алмайды, алайда бақылау жүйесінің көмегімен және Компанияның әлеуетті тәуекелдеріне тиісті реакция жасау арқылы және бақылау жүргізу аясында орын алған тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі құқық, қолжетімділік, бекіту мен салыстыру процедураларын, қызметкерлерді оқыту, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда бағалау процедураларына қатысты міндеттемелерді тиімді түрде бөлуді қарастырады.

25. Әділ құнды бағалау

Әділ құнның иерархиясы

Компания қаржы құралдарының әділ құнын анықтауда және бағалау моделіне байланысты ол туралы ақпаратты ашу үшін келесі иерархияны пайдаланады:

- **1 деңгей:** бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтардағы баға белгілеулер (түзетілмеген).
- **2 деңгей:** есептілікте көрсетілген әділ құн сомасына елеулі әсер ететін барлық бастапқы деректер нарықта байқалатын ақпаратқа тікелей немесе жанама негізделетін бағалау модельдері.
- **3 деңгей:** нарықта байқалатын ақпаратқа негізделмеген есептілікте көрсетілген әділ құнның сомасына елеулі әсер ететін бастапқы деректерді пайдаланатын бағалау модельдері.

Келесі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ көздер иерархиясының деңгейлері тұрғысынан қаржы құралдарының сараптасы көрсетілген:

	Келесі құралдарды пайдалану арқылы әділ құнды бағалау			
	Белсенді нарықтардағы баға ұсыныстары (1 деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2 деңгей)	Елеулі бақылауға алынбайтын бастапқы деректер (3 деңгей)	Барлығы
<i>2023 жылғы 31 желтоқсан</i>				
Әділ құны ашылатын активтер				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	-	43.800.988	-	43.800.988
Клиенттерге несие	-	729.632	4.506.681	5.236.313
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	-	357.177.179	51.391.458	408.568.637
Өзге қаржы активтері	-	63.235	-	63.235
Әділ құны ашылатын қаржы активтерінің жиынтығы	-	401.771.034	55.898.139	457.669.173
Әділ құны ашылатын қаржылық міндеттемелер				
Акционер алдындағы қарыз	-	16.834.026	-	16.834.026
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	-	10.111.675	-	10.111.675
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	-	34.030.860	-	34.030.860
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	203.587.505	-	203.587.505
Кредиторлық берешек	-	5.209.262	-	5.209.262
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	926.045	-	926.045
Әділ құны ашылатын қаржылық міндеттемелердің жиынтығы	-	270.699.373	-	270.699.373

Келесі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ көздер иерархиясының деңгейлері тұрғысынан қаржы құралдарының сараптасы көрсетілген:

	Пайдалану арқылы әділ құнды бағалау			
	Белсенді нарықтардағы баға ұсыныстары (1 деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2 деңгей)	Елеулі бақылауға алынбайтын бастапқы деректер (3 деңгей)	Барлығы
<i>2022 жылғы 31 желтоқсан</i>				
Әділ құны ашылатын активтер				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	-	64.764.023	-	64.764.023
Несиелік ұйымдардағы қаражаттар	-	61.833	-	61.833
Клиенттерге несие	-	1.760.181	3.228.362	4.988.543
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	-	318.191.847	13.302.018	331.493.865
Өзге қаржы активтері	-	39.495	-	39.495
Әділ құны ашылатын қаржы активтерінің жиынтығы	-	384.817.379	16.530.380	401.347.759
Әділ құны ашылатын қаржылық міндеттемелер				
Акционер алдындағы қарыз	-	20.872.491	-	20.872.491
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	-	10.211.120	-	10.211.120
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	-	30.253.012	-	30.253.012
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	137.092.927	66.560.953	-	203.653.880
Өнім берушілер алдындағы несиелік берешек	-	2.713.514	-	2.713.514
Өзге қаржы міндеттемелері	-	790.101	-	790.101
Әділ құны ашылатын қаржылық міндеттемелердің жиынтығы	137.092.927	131.401.191	-	268.494.118

Төменде қаржылық жағдай туралы есепте әділ құн бойынша көрсетілмейтін компанияның қаржы құралдарының кластары бойынша баланстық және әділ құнының салыстырмалы көрсеткіші келтірілген.

	2023 жылғы 31 желтоқсан		2022 жылғы 31 желтоқсан	
	Баланстық құн	Әділ құн	Баланстық құн	Әділ құн
Қаржылық активтер				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	43.800.988	43.800.988	64.764.023	64.764.023
Несиелік ұйымдардағы қаражаттар	-	-	61.833	61.833
Клиенттерге несие	8.110.763	5.236.313	13.287.308	4.988.543
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	448.423.563	408.568.637	381.874.141	331.493.865
Өзге қаржы активтері	63.235	63.235	39.495	39.495
	500.398.549	457.669.173	460.026.800	401.347.759
Қаржы міндеттемелер				
Акционер алдындағы қарыз	17.640.752	16.834.026	22.062.088	20.872.491
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	12.423.531	10.111.675	11.584.240	10.211.120
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	34.080.723	34.030.860	30.638.480	30.253.012
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	210.268.288	203.587.505	206.717.109	203.653.880
Өнім берушілер алдындағы несиелік берешек	5.209.262	5.209.262	2.713.514	2.713.514
Өзге қаржы міндеттемелері	926.045	926.045	790.101	790.101
	280.548.601	270.699.373	274.505.532	268.494.118

Бағалау және қабылдау әдістері

Төменде бағалау мен қабылдау әдістерінің көмегімен қаржылық есептілікте әділ құны бойынша көрсетілетін, сондай-ақ Қаржы ережесіндегі есепте әділ құны бойынша бағаланбайтын, бірақ әділ құны ашылатын активтер мен міндеттемелердің әділ құндары жазылған.

Әділ құны олардың баланстық құнына тең болатын активтер

қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің өтеу мерзімі қысқа немесе өтімді болса (3 айдан кем) олардың әділ баланстық құнға тең болуына рұқсат беріледі. Бұл қабылдаулар өтеу мерзімі нақтыланбаған жинақтау есептері мен талап етілгенге дейінгі салымдарға қолданылады.

Тұрақты және өзгермелі мөлшерлемелерге қатысты қаржы құралдары

Белгіленбеген қаржы құралдары жағдайында ұқсас шарттары мен несиелік тәуекелі бар қаржы құралдары үшін өтеуге дейінгі қалған уақыт кезеңін ескере отырып, ағымдағы пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының моделі қолданылады.

Әділ құны қаржылық есептілікте ашылатын активтер бойынша болашақ ақша ағындары ҚРҰБ жариялайтын статистика негізінде өтеу мерзімі ұқсас қаржы құралдарының орташа нарықтық ставкасы бойынша дисконтталады. Бұл тәсіл клиенттер несиелерінің әділ құнын және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекті анықтау үшін қолданылады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша нарықтық мөлшерлеменің орташа мағынасы 22,38% құрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: 21,9%).

Әділ құны қаржылық есептілікте ашылатын міндеттемелер бойынша болашақ ақша ағындарының өтеу мерзімі мен несиелік ұпайлары ұқсас қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. 2023 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша теңгеге номиналданған шығарылған борыштық бағалы қағаздар мен қарыздар бойынша әділ құнды бағалау үшін пайдаланатын нарықтық мөлшерлемелері 11,91% – дан 15,67% құрады. (2022 жыл 31 желтоқсан: 10,69% -дан 16,08% дейін).

Болашақ ақша ағындары негізгі қарызды және негізгі қарыз сомасына шартта көзделген пайыздық мөлшерлеменен есептелген пайыздарды өтеуді қамтиды.

26. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін талдау

Төмендегі кестелерде активтер мен міндеттемелер оларды өтеу кезінде күтілетін мерзімдері тұрғысынан берілген. Компанияның өтеу жөніндегі шарттық дисконтталмаған міндеттемелері туралы ақпарат «тәуекелдерді басқару» 24-ескертпесінде толық көрсетілген.

	2023 жылғы 31 желтоқсан									
	Сұранысқа дейін	1 айдан кем		1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі жоқ	Мерзімі өткен	Барлығы
Активтер										
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	43.800.988	-		-	-	-	-	-	-	43.800.988
Клиенттерге несие	-	94		683.075	1.845.800	1.276.288	67.160	-	4.238.346	8.110.763
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	-	4.192.056		28.811.281	52.625.682	232.571.002	115.768.387	-	14.455.155	448.423.563
Қорлар	-	-		-	-	-	-	3.042.877	-	3.042.877
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	-	-		-	134.115	-	-	-	-	134.115
Негізгі қаражаттар	-	-		-	-	-	-	872.477	-	872.477
Материалды емес активтер	-	-		-	-	-	-	412.854	-	412.854
Қосылған құн салығы және өтеуге салынатын өзге де салықтар	-	187.816		901.845	2.252.303	7.151.506	-	-	-	10.493.470
Берілген алдын ала төлемдер	-	-		161.219	-	6.209.809	-	-	-	6.371.028
Қауымдастырылған компанияларға инвестициялары	-	-		-	-	-	-	434.037	-	434.037
Өзге активтер	-	731		-	171.313	-	-	-	1.035.235	1.207.279
Активтердің жиынтығы	43.800.988	4.380.697		30.557.420	57.029.213	247.208.605	115.835.547	4.762.245	19.728.736	523.303.451
Міндеттемелер										
Акционер алдындағы қарыз	-	114.354		1.018.493	3.968.529	9.922.291	2.617.085	-	-	17.640.752
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	-	-		198.333	-	-	12.225.198	-	-	12.423.531
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	-	68.340		10.577.075	10.497.409	6.455.964	6.481.935	-	-	34.080.723
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	5.321.997		1.732.111	44.832.775	64.414.471	93.966.934	-	-	210.268.288
Өнім берушілер алдындағы несиелік берешек	-	1.160.689		3.849.398	199.175	-	-	-	-	5.209.262
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	-	-		-	-	-	7.132.562	-	-	7.132.562
Берілген алдын ала төлемдер	-	-		-	5.013.679	-	-	-	-	5.013.679
Мемлекеттік субсидиялар	-	58.941		116.457	569.032	4.181.675	38.591.960	-	-	43.518.065
Өзге міндеттемелер	-	80.552		-	2.367.137	-	-	-	-	2.447.689
Міндеттемелердің жиынтығы	-	6.804.873		17.491.867	67.447.736	84.974.401	161.015.674	-	-	337.734.551
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша таза позиция	43.800.988	(2.424.176)		13.065.553	(10.418.523)	162.234.204	(45.180.127)	4.762.245	19.728.736	185.568.900

	2022 жылғы 31 желтоқсан									
	Сұранысқа дейін	1 айдан кем		1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі жоқ	Мерзімі өткен	Барлығы
Активтер										
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	30.079.077	5.120.667		29.564.279	-	-	-	-	-	64.764.023
Клиенттерге несие	-	60.833		-	1.000	-	-	-	-	61.833
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	-	50.506		479.692	5.080.491	1.625.204	71.464	-	5.979.951	13.287.308
Қорлар	-	4.169.666		24.299.546	46.004.522	197.482.951	101.343.593	-	8.573.863	381.874.141
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	-	-		-	-	-	-	2.869.777	-	2.869.777
Негізгі қаражаттар	-	-		-	134.115	-	-	-	-	134.115
Материалды емес активтер	-	-		-	-	-	-	972.822	-	972.822
Қосылған құн салығы және өтеуге салынатын өзге де салықтар	-	-		-	-	-	-	447.612	-	447.612
Берілген алдын ала төлемдер	-	156.068		712.453	1.329.266	5.998.301	-	-	-	8.196.088
Қауымдастырылған компанияларға инвестициялары	-	1.215		397	552.690	-	-	-	-	554.302
Өзге активтер	-	306		-	267.620	-	-	-	912.174	1.180.100
Активтердің жиынтығы	30.079.077	9.559.261		55.056.367	53.369.704	205.106.456	101.415.057	4.290.211	15.465.988	474.342.121
Міндеттемелер										
Акционер алдындағы қарыз	-	148.381		844.607	3.938.794	13.348.942	3.781.364	-	-	22.062.088
«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз	-	-		198.333	-	-	11.385.907	-	-	11.584.240
Несиелік ұйымдардың қаражаттары	-	102.974		232.159	10.455.918	16.873.380	2.974.049	-	-	30.638.480
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	20.443.759		1.732.112	12.596.512	67.300.168	104.644.558	-	-	206.717.109
Өнім берушілер алдындағы несиелік берешек	-	111.671		2.601.843	-	-	-	-	-	2.713.514
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	-	-		-	-	-	7.584.525	-	-	7.584.525
Берілген алдын ала төлемдер	-	-		-	6.900.816	-	-	-	-	6.900.816
Мемлекеттік субсидиялар	-	24.729		48.108	238.718	1.755.503	24.958.893	-	-	27.025.951
Өзге міндеттемелер	-	90.542		26.011	2.048.433	-	-	-	-	2.164.986
Міндеттемелердің жиынтығы	-	20.922.056		5.683.173	36.179.191	99.277.993	155.329.296	-	-	317.391.709
2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша таза позиция	30.079.077	(11.362.795)		49.373.194	17.190.513	105.828.463	(53.914.239)	4.290.211	15.465.988	156.950.412

27. Байланысты тараптармен операциялар

«Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» 24 (IAS) ҚЕХС сәйкес өзге тараптың операциялық және қаржылық шешімдеріне айтарлықтай әсер етуіне және бақылау мүмкіндігі бар екендігі бір тараптардың байланысы бар деп саналады. Тараптар байланысты ма деген сұрақты шешу кезінде олардың заңдық формалары ғана емес, тараптардың қарым-қатынастарының мазмұны ескеріледі.

Байланысы бар тараптар байланыстары жоқ тараптар арасында жүргізілмейтін келісімдерге бара алады. Ондай келісімдердің бағалары мен шарттары байланыстары жоқ тараптары арасында орын алатын келісімдерінің бағалары мен шарттарынан өзгеше болуы мүмкін.

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің мемлекеттік мүлікті басқару жөніндегі Мемлекеттік комитеті арқылы Компанияның қызметін бақылайды.

Қазақстан Республикасы мемлекеттік агенттіктер мен өзге де ұйымдар арқылы тікелей және жанама түрде бақылау жүргізу арқылы кәсіпорындардың едәуір санына айтарлықтай әсер етеді (бірлесіп «мемлекетпен байланысты кәсіпорындар» деп аталады). Компания аталған кәсіпорындарымен несиелерді тарту және ақшалай қаражаттарды орналастыру бойынша банктік операцияларды жүргізе алады.

Төменде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша байланысы бар тараптар арасында болған операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

	Қауымдастырылған компаниялар	Акционер	«Бәйтерек» ҚБХ» АҚ	«Бәйтерек» ҚБХ» АҚ ұйымдар тобы	Мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар
Активтер					
Ақша қаражаттары және олардың баламалары (номиналды проценттік мөлшерлемелер: 1.5%–15%)	-	-	-	3.645.835	4.999.925
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	-	-	-	-	134.115
Қосылған құн салығы және өтеуге салынатын өзге де салықтар	-	-	-	-	10.493.470
Қауымдастырылған компанияларға инвестициялары	434.037	-	-	-	-
Міндеттемелер					
Акционер алдындағы берешек (номиналды проценттік мөлшерлемелер: 5%–13%)	-	17.640.752	-	-	-
Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз (номиналды проценттік мөлшерлеме: 1,02%)	-	-	12.423.531	-	-
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар (номиналды проценттік мөлшерлемелер: 8.50%–19.25%)	-	-	62.745.135	65.527.374	48.846.094
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары (номиналды проценттік мөлшерлеме: 0.35%)	-	-	-	6.531.319	-
Мемлекеттік субсидиялар	-	-	-	-	43.518.065
Алынған алдын ала төлемдер (клиенттер бойынша субсидиялар)	-	-	-	-	1.494.837
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	-	-	-	-	7.132.562

Төменде 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша байланысы бар тараптар арасында болған операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

	Акционер	«Бәйтерек» ҚБХ» АҚ	«Бәйтерек» ҚБХ» АҚ ұйымдар тобы	Мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар
Активтер				
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	-	-	-	134.115
Қосылған құн салығы және өтеуге салынатын өзге де салықтар	-	-	-	8.196.088
Ақша қаражаттары және олардың баламалары (номиналды проценттік мөлшерлемелер: 0.1%–16.5%)	-	-	-	36.484.031
Міндеттемелер				
Акционер алдындағы берешек (номиналды проценттік мөлшерлемелер: 5%–13%)	22.062.088	-	-	-
Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ алдындағы қарыз (номиналды проценттік мөлшерлеме: 1,02%)	-	11.584.240	-	-
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар (номиналды проценттік мөлшерлемелер: 8.50%–16.85%)	588.495	75.747.147	22.727.882	16.175.483
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары (номиналды проценттік мөлшерлеме: 0.35%)	-	-	3.000.898	-
Алынған алдын ала төлемдер (клиенттер бойынша субсидиялар)	-	-	-	1.324.751
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	-	-	-	7.584.525
Мемлекеттік субсидиялар	-	-	-	27.025.951

Төменде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жыл соңындағы байланысы бар тараптар арасындағы кіріс және шығыс жөніндегі операциялар туралы деректер көрсетілген:

	Акционер	«Бәйтерек» ҚБХ» АҚ	«Бәйтерек» ҚБХ» АҚ ұйымдар тобы	Мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар
Проценттік шығыстар	(2.372.208)	(9.397.693)	(4.817.133)	(9.407.045)
Проценттік кірістер	-	-	6.748	3.823.506
Несиелік шығындар бойынша шығыстар	-	-	(217)	2.149
Бағамдық айырмашылықтар	-	-	(10.916)	-
Мемлекеттік субсидиялар бойынша кірістер	-	-	-	354.661
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	-	(1.948)

Төменде 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жыл соңындағы байланысы бар тараптар арасындағы кіріс және шығыс жөніндегі операциялар туралы деректер көрсетілген:

	Акционер	«Бәйтерек» ҚБХ» АҚ	«Бәйтерек» ҚБХ» АҚ ұйымдар тобы	Мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар
Проценттік шығыстар	(5.222.169)	(4.695.652)	(2.468.873)	(4.478.542)
Проценттік кірістер	-	-	-	4.683.710
Несиелік шығындар бойынша шығыстар	-	-	-	(2.088)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	-	(412.719)

Акционерден, «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ және жалпы бақылаудағы компаниядан тартылған несиелік шарттары туралы ақпарат тиісінше 10,11, 12-ескертпелерде берілген.

	2023 жыл	2022 жыл
Жалақы және басқа да қысқа мерзімді төлемдер	166.829	125.357
Директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақы	7.983	7.959
Әлеуметтік қамсыздандыруға салынатын салықтар мен аударымдар	16.620	12.760
Негізгі басқару персоналына сыйақы жиынтығы	191.432	146.076

28. Қаржылық қызметке қатысты міндеттемелердегі өзгерістер

	Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Кредиттік ұйымдардың қаражаты	Акционер алдындағы қарыз	«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ алдындағы қарыз	Қаржылық қызметтер бойынша міндеттемелер жиынтығы
2022 жыл 1 қаңтардағы баланстық құн	157.204.186	66.310.724	12.087.335	-	235.602.245
Түсімдер	65.230.366	30.000.000	5.500.000	-	100.730.366
Өтеу	(17.990.000)	(20.068.509)	(3.941.071)	(176.191)	(42.175.771)
Бағамдық айырмашылық	-	663.432	-	-	663.432
Ақшалай емес операциялар	(677.798)	(26.241.671)	111.370	190.565	(26.617.534)
Қайта жіктеу	-	(19.553.956)	8.182.423	11.371.533	-
Жарияланған дивиденттер	-	-	12.111.222	-	12.111.222
Төленген дивиденттер	-	-	(12.111.222)	-	(12.111.222)
Өзге	2.950.355	(471.540)	122.031	198.333	2.799.179
2022 жылдың 31 желтоқсанындағы баланстық құн	206.717.109	30.638.480	22.062.088	11.584.240	271.001.917
Түсімдер	30.278.337	30.000.000	-	-	60.278.337
Өтеу	(28.952.250)	(10.479.201)	(4.802.194)	-	(44.233.645)
Ақшалай емес операциялар	493.599	(16.411.372)	384.528	839.291	(14.693.954)
Жарияланған дивиденттер	-	-	10.309.687	-	10.309.687
Төленген дивиденттер	-	-	(10.309.687)	-	(10.309.687)
Өзге	1.731.493	332.816	(3.670)	-	2.060.639
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы баланстық құн	210.268.288	34.080.723	17.640.752	12.423.531	274.413.294

«Ақшалай емес операциялар» мақаласы есепті кезеңде шығарылған борыштық бағалы қағаздар, басқа да қарыз қаражаттары және акционерден және «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-дан алынған қарыздар бойынша дисконтты өзгертуді, сондай-ақ алдын ала төлемдерді есептеуді қамтиды. Компания төленген пайыздарды операциялық қызметтен түсетін ақша ағындары ретінде жіктейді.

29. Капиталдың жеткіліктілігі

Компания капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды оның қызметіне тән тәуекелдерден қорғау мақсатында жүзеге асырады. Капиталдың жеткіліктілігін Компания 1988 жылғы Компанияның қызметін қадағалауды жүзеге асыру кезінде қабылданған Базель келісімі және ҚР ҰБ белгіленген коэффициенттері мен өзге де әдістерді пайдалана отыра бақылайды

2022 мен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания капиталға қатысты заңнамада белгіленген барлық сыртқы талаптарды толық орындады.

Компания үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты – қызметін жүзеге асыруға және акционерлік құнды барынша арттыру үшін қажетті капиталға қатысты сыртқы талаптардың сақталуын қамтамасыз ету, жоғары несиелік ұпайларды сақтау мен капитал жеткіліктілігі нормативтерін қамтамасыз ету болып табылады.

ҚРҰБ банкі қызметінің жекелеген түрлерімен айналысатын компаниялардан 6,0% мөлшерінде 1 деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициентін және активтердің 6,0% мөлшерінде 2 деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициентін және тәуекелді ескере отыра, мөлшерленген активтердің 12,0% мөлшерінде капиталдың жеткіліктілігінің жалпы коэффициентін сақтауды талап етеді. 31 Желтоқсанда Компания капиталының жеткіліктілік коэффициенті осы негізде келесідей болды:

	2023 жыл	2022 жыл
1 деңгейдегі капитал	166.600.027	136.280.751
2 деңгейдегі капитал	18.928.175	20.619.374
Капитал жиынтығы	185.528.202	156.900.125
Активтер жиынтығы	523.303.451	474.342.121
Тәуекелді ескере отыра, өлшенген активтер және шартты және ықтимал міндеттемелер	526.454.152	448.079.024
Операциялық тәуекел	25.288.297	19.610.906
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1) кемінде 6,0%	31,84%	28,73%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-2) кемінде 6,0%	31,65%	30,41%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-3) кемінде 12,0%	33,55%	33,55%

1988 жылғы Базель келісімі бойынша капиталдың жеткіліктілік нормативі

31 желтоқсанда Компания капиталының жеткіліктілік нормативі, 1988 жылғы Базель келісімінің ережелеріне сәйкес есептелген нарықтық тәуекелді қосуға қатысты кейінгі түзетулерді ескере отыра келесіні құрды:

	2023 жыл	2022 жыл
1 деңгейдегі капитал	166.600.027	136.280.751
2 деңгейдегі капитал	18.928.175	20.619.374
Капитал жиынтығы	185.528.202	156.900.125
Тәуекелді ескере отырып өлшенген активтер	515.145.586	432.928.178
1-деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік нормативі	32,34%	31,48%
Капитал жеткіліктілігінің жалпы нормативі	31,84%	28,73%

30. Сегменттік есеп беру

Компанияның қызметі жоғары дәрежеде интеграцияланған және ҚЕХС (IFRS) 8 «операциялық сегменттер» мақсаттары үшін бірыңғай операциялық сегментті білдіреді. Компанияның активтері Қазақстан Республикасында шоғырланған және Компания Қазақстан Республикасында қызметті жүзеге асырудан пайда табады. Компанияның операциялық шешімдер қабылдауға жауапты тұлғасы Басқарма Төрағасы болып табылады, және ол Компания бойынша ақпараттарды алады және талдайды.

31. Есепті күннен кейінгі оқиғалар

2024 жылдың қаңтар айында Компания номиналды бағасы 15.000.000. мың теңге тұратын KZ2C00010841 (KAFIpp4) және номиналды бағасы 10.000.000 мың теңгеге KZ2C00010908 (KAFIpp5) облигациялар шығарды. Облигациялардың өтеу мерзімі 2025 жылдың 30 қаңтарына дейін, купондық жылдық мөлшері 15,75%. Қаражат компанияның операциялық қызметін қамтамасыз етуге және одан әрі лизингке беру үшін ауыл шаруашылығы техникасын сатып алуға арналған.

4-ҚОСЫМША.

«ҚАЗАГРОҚАРЖЫ» АҚ КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ

КОДЕКСІНІҢ ҚАҒИДАТТАРЫ МЕН ЕРЕЖЕЛЕРІНІҢ

САҚТАЛУЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП

Жалпы ережелер

«ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамының корпоративтік басқару кодексі (бұдан әрі – кодекс) Компанияның тиімділік, транспаренттік, есептілік және Компания ішіндегі және басқа да мүдделі тараптармен қарым-қатынастағы жоғары деңгейдегі іскерлік этиканы қамтамасыз ету үшін өз қызметінде ұстанатын ережелер мен ұсыныстар жиынтығы болып табылады.

Кодекс Компанияның корпоративтік басқаруы Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының тиісті стандарттарына сәйкес болуын қамтамасыз ету мақсатында әзірленген.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

«ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамының корпоративтік басқару кодексі «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ Басқармасының 2021 жылғы 22 желтоқсандағы шешімімен бекітілді (№68/21 хаттама).

Осы кодекстің мақсаттары – Компаниядағы корпоративтік басқаруды жетілдіру, басқарудың ашықтығы мен тиімділігін қамтамасыз ету, Компанияның тиісті корпоративтік басқару стандарттарына ұмтылысын растау.

Атап айтқанда:

1. Компанияны басқару заңдылық қағидатын және тиісті жауапкершілік деңгейін, өкілеттіктердің аражігін нақты ажырату, есептілік және тиімділік қағидаларын сақтай отырып жүзеге асырылады, бұл Компанияның құнын және Жалғыз акционер үшін басқа да пайдасын барынша арттыруға бағытталған;
2. ақпаратты ашу, ашықтық, соның ішінде Жалғыз акционердің Компанияға қатысуын негіздейтін мақсаттарды мұқият бағалау, ашу және мерзімді қайта қарау қамтамасыз етіледі;
3. тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйелері тиісті деңгейде жұмыс істейді;
4. Компанияның және жалпы қоғамның мүдделеріне негізделген шешімдерден өзгеше шешімдер қабылдауға әкелуі мүмкін мүдделер қақтығысы тәуекелін барынша азайту қамтамасыз етіледі.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның корпоративтік басқару жүйесі ЭЫДҰ стандарттарына сәйкес келеді және заңдылық қағидаты мен тиісті жауапкершілік деңгейін сақтай отырып, өкілеттіктердің нақты аражігін ажырату, есептілік және тиімділік қағидаттарын ескере отырып жүзеге асырылады.

Осы кодекс Қазақстан Республикасында және әлемде дамып келе жатқан корпоративтік басқару тәжірибелерін ескере отырып, заңнама талаптарына сәйкес әзірленген.

2015 жылғы 8 шілдедегі мемлекеттік кәсіпорындардың корпоративтік басқаруы жөніндегі ЭЫДҰ басшылық қағидаттары. G20/ЭЫДҰ корпоративтік басқару қағидаттары.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Корпоративтік басқару кодексі (2021 жылғы 22 желтоқсандағы Жалғыз акционердің шешімімен № 68/21 бекітілген), (2023 жылғы 22 тамыздағы өзгерістермен, «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ Директорлар кеңесінің отырысы хаттамасы № 10).

Компания өз қызметінде кодекс ережелерін қатаң сақтауға міндетті. Сәйкес келмеген жағдайда, әрбір ереженің сақталмау себептерін жылдық есепте түсіндіру қажет, сондай-ақ корпоративтік басқаруды бағалауды (қажет болған жағдайда

тәуелсіз бағалауды) кемінде екі жылда бір рет жүргізіп, оның нәтижелерін Компанияның интернет-ресурсында жариялау керек.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Корпоративтік басқару жүйесінің тиімділігін ішкі бағалауды Компанияның ішкі аудит қызметі ішкі нормативтік құжаттарға сәйкес кемінде екі жылда бір рет жүргізеді.

Корпоративтік басқару деңгейінің сыртқы бағалауын тәуелсіз ұйым Компания бюджетінде сыртқы бағалау жүргізуге қажетті қаражат болған жағдайда, үш жылда бір рет жүргізеді (корпоративтік басқару деңгейін бағалау нәтижелері бойынша тиісті рейтинг беріледі).

Корпоративтік басқару деңгейінің диагностикасын ІАҚ 2021 жылы жүргізді, аудит 2018 жылғы 1 қаңтардан 2021 жылғы 1 шілдеге дейінгі кезеңді қамтыды. Аудит нәтижелері бойынша Компанияның корпоративтік басқару деңгейі 87,6% құрады.

2023 жылдың соңында Компанияның корпоративтік басқару жүйесіне тәуелсіз бағалау жүргізілді, оның нәтижелері бойынша «95,2%» бағасы берілді, бұл корпоративтік басқару деңгейінің ең үздік тәжірибелер талаптарына сәйкестігін көрсетеді. Компанияның корпоративтік басқару жүйесіне тәуелсіз бағалау нәтижелері туралы есеп Компанияның Директорлар кеңесінің 2024 жылғы 31 қаңтардағы шешімімен (№ 1 хаттама) қаралып, бекітілді.

Корпоративтік басқару жүйесін бағалау нәтижелері Компанияның интернет-ресурсында орналастырылған.

Лауазымды тұлғалар мен Компания жұмыскерлері осы кодексте көзделген міндеттемелерді, соның ішінде Компаниямен тиісті шарттар негізінде қабылдайды және оның ережелерін Компанияда сақтауға міндеттенеді.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Лауазымды тұлғалар мен Компания жұмыскерлері кодексті ережелерін Компанияда және Жалғыз акционермен қарым-қатынастарда сақтауға ұмтылады.

Осы кодексті орындауды бақылау Компанияның Директорлар кеңесіне жүктеледі. Корпоративтік хатшы мониторинг жүргізіп, Директорлар кеңесі мен Компанияның атқарушы органына осы кодексті тиісті сақтау мәселелері бойынша кеңес береді, сондай-ақ жыл сайын оның қағидаттары мен ережелерін сақтау/сақтамау туралы есеп дайындайды. Кейіннен бұл есеп Директорлар кеңесінің тиісті комитетінің қарауына шығарылады, Директорлар кеңесімен бекітіледі және Компанияның жылдық есебіне енгізіледі.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның Директорлар кеңесі кодексті қағидаттары мен ережелерінің сақталуын жыл сайынғы есепті қарау арқылы бақылайды. Компанияның корпоративтік хатшысы кодекстің тиісті сақталуына мониторинг жүргізеді және жылдық есеп дайындайды. Корпоративтік хатшы Директорлар кеңесіне және Компанияның атқарушы органына осы кодекстің

тиісті сақталуы мәселелері бойынша кеңес береді және Корпоративтік хатшыға жүктелген функциялардың тиімді орындалуын қамтамасыз етеді, Компанияда кодексті ережелері мен қағидаттарының сақталмау фактілерін анықтау және жою бойынша тұрақты жұмыс жүргізеді.

Корпоративтік хатшы жыл сайын Директорлар кеңесіне оның қағидаттары мен ережелерінің сақталуы/сақталмауы туралы есеп ұсынады.

Осы кодексті ережелерінің сақталмау жағдайлары Директорлар кеңесінің тиісті комитеті мен Директорлар кеңесінің отырыстарында қаралып, Компаниядағы корпоративтік басқаруды одан әрі жетілдіруге бағытталған тиісті шешімдер қабылданады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Прецеденттер тіркелген жоқ.

Компания корпоративтік басқаруға тәуелсіз бағалауды кемінде үш жылда бір рет жүргізеді, оның нәтижелері Компанияның интернет-ресурсында орналастырылады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

2023 жылдың соңында Компанияның корпоративтік басқару жүйесіне тәуелсіз бағалау жүргізілді, оның нәтижелері бойынша «95,2%» бағасы берілді, бұл корпоративтік басқару

деңгейінің ең үздік тәжірибелер талаптарына сәйкестігін көрсетеді. Компанияның корпоративтік басқару жүйесіне тәуелсіз бағалау нәтижелері туралы есеп Компанияның Директорлар кеңесінің 2024 жылғы 31 қаңтардағы шешімімен (№ 1 хаттама) қаралып, бекітілді.

Корпоративтік басқару жүйесін бағалау нәтижелері Компанияның интернет-ресурсында орналастырылған.

1. Өкілеттіктердің аражігін ажырату қағидаты

Жалғыз акционердің, Директорлар кеңесінің және Басқарманың құқықтары, міндеттері мен құзыреттері Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына, құрылтай құжаттарына сәйкес айқындалады және соларда бекітілген.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

2022 жылы Жалғыз акционер ауысып, «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ орнына «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ болды.

(«Бәйтерек «Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ Директорлар кеңесі «ҚазАгроҚаржы» АҚ-тың «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-қа тиесілі 100% жай акцияларын «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ-тың орналастырылатын жай акцияларына төлем ретінде «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ-тың Жалғыз акционері ретіндегі «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-тың өзінің «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ-тың акцияларын басымдықпен сатып алу құқығын өткізуі жолымен иеліктен

шығару туралы 2022 жылғы 15 шілдедегі № 05/22 шешімі).

Орналасырылған акцияларды төлеу 2022 жылғы 25 шілдеде «ҚазАгроҚаржы» АҚ-тың «Бәйтерек «Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-қа тиесілі 100% жай акцияларын беру жолымен жүргізілді («Бағалы қағаздар орталық депозитарийі» АҚ-тың 2022 жылғы 25 шілдедегі №5422681 бұйрығының орындалуы/орындалмауы туралы есеп), ақпарат кейіннен «Қазақстан қор биржасы» АҚ және DFO-да орналастырылды.

Компанияның корпоративтік басқару жүйесі корпоративтік басқару процестерінің жүйелілігі мен дәйектілігін қамтамасыз ететін өкілеттіктер мен жауапкершіліктің аражігін Компания органдары арасында нақты бөлуді көздейді.

Жалғыз акционердің, Директорлар кеңесінің, Компания Басқармасының қызметі, сондай-ақ Жалғыз акционер, Директорлар кеңесі және Компания Басқармасы арасында өкілеттіктердің аражігінің ажырауы оңтайлы және «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңында, «Мемлекеттік мүлік туралы» Қазақстан Республикасының Заңында, Компанияның Жарғысында, Компанияның Директорлар кеңесі туралы ережеде және Компанияның өзге де ішкі құжаттарында толық көлемде көрсетілген және регламенттелген.

Жалғыз акционер өз өкілеттіктерін Компанияның да, Жалғыз акционердің де мүдделеріне ықпал етпейтін мүдделер қақтығысын болдырмау мақсатында шектейді. Компанияның Жалғыз акционерінің функциялары Компания қызметінің рентабельділігін қамтамасыз ету және Компания қатысатын агроөнеркәсіптік кешенді дамытуға бағытталған мемлекеттік және үкіметтік бағдарламаларды іске асыру мақсатында жүзеге асырылады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания Жарғысының 27-тармағында Жалғыз акционердің айрықша құзыреті айқындалған.

Акционердің ауысуына байланысты «Қаз-АгроҚаржы» акционерлік қоғамының Жарғысына өзгерістер енгізілді. (Жалғыз акционердің 03.10.2022 жылғы №16 шешімі).

Компания өз қызметін өзінің негізгі (бейінді) қызметі шеңберінде жүзеге асырады.

Қызметтің жаңа түрлерін жүзеге асыру Қазақстан Республикасының кәсіпкерлік кодексімен реттеледі.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания өз қызметін Қазақстан Республикасының Конституциясына, Қазақстан Республикасының азаматтық кодексіне, Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік мүлік туралы», «Қаржы лизингі туралы», «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы», «Акционерлік қоғамдар туралы» заңдарына және Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілеріне, сондай-ақ жарғыға сәйкес жүзеге асырады.

Компанияда активтердің оңтайлы құрылымын құру керек, ол өз активтерінің құрылымын барынша жеңілдетуге ұмтылуға тиіс.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

«Акционерлік қоғамдар туралы» Заңға сәйкес Компания акционерлік қоғам нысанында құрылған.

Компания қызметі Компания стратегиясына сәйкес жүзеге асырылады және құнның өсуіне және активтердің оңтайлы құрылымына бағытталған. Жалғыз акционердің пайдасына таза табысты бөлу формальды және ашық дивидендтік саясат негізінде дивидендтер нысанында жүзеге асырылады.

Жалғыз акционер Компанияны басқаруға Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген Жалғыз акционердің өкілеттіктерін іске асыру және Компанияның Директорлар кеңесіндегі өкілдігі арқылы ғана қатысады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-ның еншілес ұйымы болып табылатын «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ-ның еншілес компаниясы болып табылады. Өз кезегінде «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-ның жалғыз акционері Қазақстан Республикасының үкіметі болып табылады.

Кодекстің 46-тармағына сәйкес Директорлар кеңесінің сандық құрамын Жалғыз акционер айқындайды. Директорлар кеңесінің құрамы қызмет ауқымын, ағымдағы міндеттерді, даму стратегиясын және/немесе даму жоспары мен қаржылық мүмкіндіктерді ескере отырып, жеке белгіленеді.

Директорлар кеңесінің құрамы теңгерімді болып табылады, бұл Директорлар кеңесі мүшелерінің (Жалғыз акционердің, тәуелсіз директорлардың, Компания Басқармасы төрағасының өкілдерінің) Компанияның мүддесі үшін шешімдер қабылдауды және оның алдына қойылған экономиканы дамыту міндеттерін қамтамасыз ететін үйлесімділігін білдіреді.

Компанияның Директорлар кеңесі мүшелерінің кемінде үштен бірі тәуелсіз директорлар болып табылады.

Директорлар кеңесі жанынан құзыретіне аудит, тәуекелдерді басқару, стратегиялық жоспарлау, кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер бойынша мәселелерді қарау кіретін комитеттер құрылды.

Комитеттер анағұрлым маңызды мәселелер шеңбері бойынша олар Директорлар кеңесінің отырысында қаралғанға дейін егжей-тегжейлі талдау жүргізу және ұсынымдар әзірлеу үшін құрылды. Комитеттер қарайтын мәселелер бойынша түпкілікті шешімді Директорлар кеңесі қабылдайды.

Компанияның жалғыз акционері Компанияға толық операциялық дербестік береді және Қазақстан Республикасының заңнамасында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілері мен тапсырмаларында көзделген жағдайларды қоспағанда, Компанияның операциялық (ағымдағы) және инвестициялық қызметіне араласпайды.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Стратегиялық мәселелер және операциялық қызмет мәселелері бойынша барлық шешім-

дерді Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасы дербес қабылдады.

Компанияны құрудың мақсаты ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді қолжетімді қаржы қаражатымен, сондай-ақ ауыл шаруашылығы және арнайы техникамен, қайта өңдеу және технологиялық жабдықтармен және лизингтік негізде биологиялық активтермен қамтамасыз ету жолымен агроөнеркәсіптік кешенді технологиялық жаңарту болып табылады.

Компания өз қызметін жүзеге асыру кезінде Жалғыз акционердің және Компанияның Директорлар кеңесінің шешімдерін басшылыққа алады.

Компанияның негізгі міндеттерінің бірі Қазақстан Республикасының қандай да бір салаларын дамыту жөніндегі мемлекеттік саясатты іске асыру немесе іске асыруға жәрдемдесу болып табылатын жағдайларды қоспағанда, Компания, Жалғыз акционер және мүдделі тұлғалар арасындағы мәмілелер мен қатынастар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы шеңберінде әдеттегі коммерциялық негізде жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, Компания жалпы заңдарды, салық нормалары мен ережелерін қолданудан босатылмайды.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Жалғыз акционер мен Компания және мүдделі тұлғалар арасындағы мәмілелер мен қатынастар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы шеңберінде жүзеге асырылады.

Жалғыз акционер мен Компания арасындағы өзара қарым-қатынастар (өзара әрекеттесу) тиісті корпоративтік басқару қағидаттарына сәйкес Директорлар кеңесі және/немесе Компания басқармасы арқылы жүзеге асырылады. Компанияның Директорлар кеңесі төрағасының және Басқарма төрағасының рөлі мен функциялары Компанияның құжаттарында нақты ажыратылған және бекітілген.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Жалғыз акционер мен Компания арасындағы өзара қарым-қатынастар (өзара әрекеттесу) тиісті корпоративтік басқару қағидаттарына сәйкес Компанияның Директорлар кеңесі және Компания басқармасы арқылы жүзеге асырылады.

Директорлар кеңесі төрағасының және Компания Басқармасы төрағасының рөлі мен функциялары нақты ажыратылған және Компания жарғысымен, сондай-ақ Компанияның ішкі нормативтік құжаттарымен, оның ішінде Компанияның Директорлар кеңесі туралы ережемен және Компания Басқармасы туралы ережемен бекітілген.

Компанияның корпоративтік басқару жүйесі мыналар арасындағы өзара қарым-қатынастарды көздейді:

1. Жалғыз акционер;
2. Директорлар кеңесі;
3. Басқарма;
4. мүдделі тараптар;
5. Жарғыға сәйкес айқындалатын өзге де органдар.

Корпоративтік басқару жүйесі қамтамасыз етеді, оның ішінде:

1. мәселелерді қарау және шешімдер қабылдау тәртібінің иерархиясын сақтау;

2. органдар, лауазымды адамдар мен жұмыскерлер арасындағы өкілеттіктер мен жауапкершіліктің аражігін нақты ажырату;
3. Компания органдарының шешімдерді уақтылы және сапалы қабылдауы;
4. Компания қызметіндегі процестердің тиімділігі;
5. заңнамаға, осы кодекске және Компанияның ішкі құжаттарына сәйкестігі.

Компания органдар (егер мұндай ережелер Компанияның жарғысында көзделмеген жағдайда) және құрылымдық бөлімшелер туралы ережелерді, сондай-ақ тиісті позициялар үшін лауазымдық нұсқаулықтарды бекітеді. Осы құжаттардың ережелерін сақтау корпоративтік басқару процестерінің жүйелілігі мен дәйектілігін қамтамасыз етеді.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның корпоративтік басқару құрылымы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес келеді және Компания органдары арасындағы өкілеттіктер аражігінің ажырауын нақты айқындайды.

Жарғымен, Компанияның Директорлар кеңесі туралы ережемен және Компанияның Басқармасы туралы ережемен, «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің шешімімен айқындалған «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің бекітуіне жататын «ҚазАгроҚаржы» АҚ ішкі қызметін реттейтін құжаттар тізбесімен 30 жылғы 2021 маусымдағы № 7 қаулымен бекітілген Компанияның Директорлар кеңесі мен басқармасының өкілеттіктер аражігін ажырату көзделген.

Орнықты дамуды қамтамасыз ету мақсатында Компания үшін бірыңғай саясатты, әдістемелік

ұсынымдарды және корпоративтік стандарттарды қалыптастырады және бекітеді.

Компанияда тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және ішкі аудит саласында Компания бекіткен корпоративтік стандарттарды қолдану туралы шешімді көрсетілген стандарттардың Компания қызметінің ерекшелігіне сәйкестігін қамтамасыз етуді ескере отырып, Компанияның Директорлар кеңесі қабылдайды.

Компания басқармасы Компанияның Директорлар кеңесі бекіткен Компанияның даму стратегиясы мен жоспарының орындалуын қамтамасыз етеді.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-ның 2021 жылғы 19 сәуірдегі ішкі нормативтік құжаттарды (бұдан әрі – ІНҚ) енгізуіне және өзектендіруіне қатысты тапсырмасына сәйкес (№04-1-1/1838 хат) Компания «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ ЖІӨ негізінде бірқатар ЖІӨ бекітті. Соның ішінде:

- корпоративтік басқару кодексі (Жалғыз акционердің 2021 жылғы 22 желтоқсандағы № 68/21 шешімімен бекітілген);
- «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның орнықты даму саласындағы саясаты (Компанияның Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 30 маусымдағы № 7 шешімімен бекітілген);
- тәуекелдерді басқару саясаты (Компанияның Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 31 тамыздағы № 10 шешімімен бекітілген);
- ҚазАгроҚаржыда ішкі аудитті ұйымдастыру жөніндегі қағидалар (Компанияның Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 31 мамырдағы № 5 шешімімен бекітілген);

Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 25 шілдедегі шешімімен (№10 хаттама) 2021 жылдың қорытындысы бойынша «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2020-2029 жылдарға арналған даму стратегиясының орындалуы жөніндегі есеп бекітілді.

Компанияның Директорлар кеңесі басқарудың тиімділігін, Компания қызметінің орнықты дамуын және рентабельділігін қамтамасыз етеді. Компания тобындағы тиімді басқарудың нәтижелері операциялық тиімділікті арттыру, есептілік сапасын жақсарту, корпоративтік мәдениет пен этиканың жақсартылған стандарттары, ашықтық пен мөлдірлік, тәуекелдерді төмендету, ішкі бақылаудың тиісті жүйесі болып табылады.

Компаниядағы корпоративтік басқару жүйесі мыналарды қамтамасыз етеді:

1. топта басқарудың айқын жүйесінің, шектелген өкілеттіктердің және шешім қабылдау процесінің болуын, функциялар мен процестердің қайталануының болмауын;
2. топта басқарудың айқын жүйесінің, шектелген өкілеттіктердің және шешім қабылдау процесінің болуын, функциялар мен процестердің қайталануының болмауын;
3. топтың қызметіне қатысты сапалы ақпаратқа қол жеткізуді;
4. топтың тәуекелдерін тиісінше басқару.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияда Жалғыз акционердің шешімдерімен: Компанияның Директорлар кеңесі туралы ереже, Компанияның корпоративтік басқару кодексі, Компанияның жарғысы бекітілді, онда Компанияда басқарудың айқын жүйесінің болуын, Директорлар кеңесінің, Басқарманың, басқа алқалы органдардың және Компанияның басшы жұмыскерлерінің шешімдер қабылдау процесінің өкілеттіктері мен тәуелсіздігінің аражігін ажыратуды, функциялар мен процестердің қайталанбауын қамтамасыз ететін процестер регламенттелген.

Компанияда Директорлар кеңесінің шешімдерімен Компания қызметінің (дамуының)

басым бағыттары, стратегиялық мақсаттары (даму стратегиясы) мәселелері бойынша ішкі нормативтік құжаттар, жоспарлау және бюджеттеу мәселелері бойынша құжаттар, ішкі бақылау, ішкі және сыртқы аудит мәселелері бойынша ішкі құжаттар бекітілді.

Компания Компанияның корпоративтік интернет-ресурсында Компанияның қызметіне қатысты сапалы ақпаратқа қол жеткізуді ұсынады.

Компания корпоративтік оқиғалар, қаржылық есептілік және аудиторлық есептер туралы ақпаратты, аффилирленген тұлғалар туралы мәліметтерді, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2018 жылғы 27 тамыздағы № 189 қаулысымен бекітілген талаптарға сәйкес қаржылық есептілік депозитарийінің интернет-ресурстарында ашуға жататын өзге де ақпаратты ашады.

Компаниядағы тәуекелдерді басқару жүйесінің құрылымы Компанияның мынадай органдары мен бөлімшелерін: Директорлар кеңесін, Басқарманы, тәуекелдерді басқаруға жауапты құрылымдық бөлімшені, ішкі аудит қызметін, өзге де құрылымдық бөлімшелерді тарта отырып, бірнеше деңгейдегі тәуекелдерді басқарудан тұрады. Директорлар кеңесінің, Басқарманың, Компанияның басқа алқалы органдарының өкілеттіктерінің аражігін ажырату, сондай-ақ тәуекелдерді басқару құрылымы, тәуекелдерді басқару жүйесінің негізгі құрамдас бөліктері Компанияның тәуекелдерді басқару жөніндегі саясатында көрсетілген.

2. Жалғыз акционердің құқықтары мен мүдделерін қорғау қағидаты

Жалғыз акционердің құқықтарын сақтау компанияға инвестициялар тартудың негізгі шарты болып табылады. Осыған байланысты

қоғамдағы корпоративтік басқару Жалғыз акционердің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауды, құрметтеуді қамтамасыз етуге негізделеді және Компанияның тиімді қызметіне ықпал етуге және қызметтің рентабельділігіне қол жеткізуге бағытталған.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания «Ауыл шаруашылығының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 24 қарашадағы № 1777 қаулысына сәйкес 1999 жылғы 28 желтоқсанда құрылды.

Компанияның Миссиясы – Қазақстан Республикасы АӨК субъектілерінің бизнесін техникалық және технологиялық жаңғырту.

Компанияның Жалғыз акционері «Аграрлық несие корпорациясы» акционерлік қоғамы болып табылады.

Компания корпоративтік басқару қағидаттары шеңберінде Жалғыз акционердің құқықтарын іске асыруды және оның мүдделерін қорғауды қамтамасыз етеді, бұл «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңында Компанияның Жалғыз акционерінің шешімімен бекітілген Компания Жарғысымен (Холдинг басқармасының 2021 жылғы 31 наурыздағы №15/21 хаттамасы) көзделген тәртіппен Компанияны басқаруға қатысу, Жарғыны, Корпоративтік басқару кодексін бекіту жөнінде түйінді шешімдер қабылдау, Директорлар кеңесінің құрамы мен өкілеттік мерзімін айқындау, Басқарма Төрағасын сайлау, сыртқы аудиторды, жылдық қаржылық есептілікті бекіту және т. б. болып табылады.

Компанияның қызметі туралы ақпарат Жалғыз акционерге толық көлемде ұсынылады және

теңдестірілген және әділ шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді..

Компания Жалғыз акционердің құқықтарын, соның ішінде келесі құқықтарын іске асыруды белгіленген тәртіппен қамтамасыз етеді:

- акцияларды иелену, пайдалану және оларға билік ету құқығы;
- «Акционерлік қоғамдар туралы», «Мемлекеттік мүлік туралы» Қазақстан Республикасының заңдарында және/немесе компания Жарғысында көзделген тәртіппен Компанияны басқаруға қатысу және Директорлар Кеңесін сайлау құқығы;
- Компания пайдасынан үлес (дивиденд) алу құқығы;
- Компания таратылған жағдайда оның активтеріндегі үлесін алу құқығы;
- Компанияның қызметі туралы ақпарат алу құқығы, соның ішінде Компанияның жалғыз акционері немесе Жарғысы анықтаған тәртіппен компанияның қаржылық есептілігімен танысу;
- Компанияға оның қызметіне қатысты жазбаша сұрау салып жүгіну және Компания Жарғысында белгіленген мерзімде дәлелді және толық жауаптар алу құқығы;
- Компанияның тіркеушісінен немесе номиналды ұстаушыдан оның бағалы қағаздарға меншік құқығын растайтын үзінді көшірме алу құқығы;
- Компания органдары қабылдаған шешімдерді сот тәртібімен даулау құқығы;
- «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңының 63 және 74-баптарда көзделген жағдайларда Компанияның лауазымды тұлғалары Компанияға келтірген залалды өтеуі және Компанияның лауазымды тұлғалары және/немесе олардың үлестес тұлғалары олар ірі мәмілелерді және/немесе мүдделілік болуына орай мәмілелерді жасасу (жасасуға ұсыну) туралы шешімдер қабылдау нәтижесінде алған пайданы (кірісті) Ком-

панияға қайтаруы туралы талаппен сот органдарына өз атынан жүгіну құқығы;

- Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жағдайларды қоспағанда, «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген тәртіппен Компанияның акцияларын немесе оның акцияларына айырбасталатын басқа да бағалы қағаздарын басымдықпен сатып алу құқығы;
- «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының заңында көзделген тәртіппен Компания акцияларының санын өзгерту немесе олардың түрін өзгерту туралы шешім қабылдау құқығы.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания Жарғысының 5 бабының 17 тармағына сәйкес Жалғыз акционердің келесі құқықтары бар:

1. Заңда және (немесе) осы Жарғыда көзделген тәртіппен Компанияны басқаруға қатысу;
2. дивиденд алу;
3. осы Жарғыда айқындалған тәртіппен Компанияның қызметі туралы ақпарат алу, соның ішінде Компанияның қаржылық есептілігімен танысу;
4. орталық депозитарийден немесе номиналды ұстаушыдан оның бағалы қағаздарға меншік құқығын растайтын үзінді көшірмелер алу;
5. Компания органдары қабылдаған шешімдерді сот тәртібімен даулау;
6. «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңының 63 және 74-баптарда көзделген жағдайларда Компанияның лауазымды тұлғалары Компанияға келтірген залалды өтеуі және Компанияның лауазымды тұлғалары және/немесе олардың үлестес тұлғалары олар

ірі мәмілелерді және/немесе мүдделілік болуына орай мәмілелерді жасасу (жасасуға ұсыну) туралы шешімдер қабылдау нәтижесінде алған пайданы (кірісті) Компанияға қайтаруы туралы талаппен сот органдарына өз атынан жүгіну;

7. Компанияға оның қызметі туралы жазбаша сұрау салып жүгіну және сұрау салу Компанияға келіп түскен күннен бастап күнтізбелік отыз күн ішінде дәлелді жауаптар алу;
8. Компания таратылған жағдайда мүліктің бір бөлігін алу;
9. Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жағдайларды қоспағанда, Заңда белгіленген тәртіппен Компанияның акцияларына айырбасталатын Компанияның акцияларын немесе басқа да бағалы қағаздарын басымдықпен сатып алу;
10. Заңда көзделген тәртіппен Компания акцияларының санын өзгерту немесе олардың түрін өзгерту туралы шешім қабылдау.
11. Заңға сәйкес Директорлар кеңесіне Жалғыз акционердің отырысының күн тәртібіне қосымша мәселелер енгізуді ұсыну;
12. Директорлар кеңесінің отырысын шақыруды талап ету;
13. аудиторлық ұйымның өз есебінен Компанияға аудит жүргізуін талап ету.

Компанияның Жарғысында бекітілген Жалғыз акционердің құқықтарын Компания мен Компания органдары сақтайды.

Дивидендтер мөлшері Компанияның Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы Заңнамасының және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарына сәйкес жасалған жылдық аудиттелген қаржылық есептілігінде көрсетілген Компанияның таза кірісінің сомасына негізделіп есептеледі. Бұл ретте дивидендтер төлеу мөл-

шері Қазақстан Республикасының заңнамасы ескеріле отырып айқындалады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның жалғыз акционеріне дивидендтер төлеудің шарттары мен тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамасымен, компанияның Жарғысымен, сондай-ақ Компанияның Жалғыз акционерінің тиісті шешімімен регламенттеледі.

2023 жылғы 30 мамырдағы № 5 «Аграрлық несиелік корпорациясы» АҚ Директорлар кеңесінің бетпе-бет отырысы хаттамасынан үзінді (Компанияның Жалғыз акционері шешіміне сәйкес) негізінде 2022 жылға арналған дивидендтер 10 309 686 954,27 (он миллиард үш жүз тоғыз миллион алты жүз сексен алты мың тоғыз жүз елу төрт) теңге 27 тиын мөлшерінде төленді (2023 жылғы 14 маусымдағы № 37473 төлем тапсырмасы).

3. Директорлар кеңесі мен Басқарманың Компанияны тиімді басқаруы қағидаты

Директорлар кеңесі Компанияны стратегиялық басқаруды және Басқарма қызметін бақылауды қамтамасыз ететін басқару органы болып табылады.

Директорлар кеңесі Жалғыз акционер алдында өз қызметінің толық мөлдірлігін, сондай-ақ осы Кодекстің барлық ережелері ендірілуін қамтамасыз етеді.

Директорлар кеңесі өз функцияларын Қазақстан Республикасының заңнамасына, Компания Жарғысына, осы Кодекске, Директорлар

кеңесі туралы ережеге және Компанияның өзге де ішкі құжаттарына сәйкес жүзеге асырады.

Сонымен бірге Директорлар кеңесі келесі мәселелерге ерекше назар аударады:

1. даму стратегиясын анықтау (бағыттары мен нәтижелері);
2. Даму стратегиясында және/немесе даму жоспарында белгіленетін ҚНҚ қою және мониторингілеу;
3. тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және ішкі аудит жүйесінің тиімді жұмыс істеуін ұйымдастыру және қадағалау;
4. Директорлар кеңесінің құзыреті шеңберінде ірі инвестициялық жобаларды және басқа да негізгі Стратегиялық жобаларды бекіту және олардың тиімді іске асырылуын мониторингтеу;
5. басшыны және атқарушы орган мүшелерін сайлау (қайта сайлау), оларға сыйақы беру, олардың сабақтастығын жоспарлау және қызметін қадағалау;
6. корпоративтік басқару;
7. осы Кодекстің және Компанияның іскерлік этика саласындағы корпоративтік стандарттарының (іскерлік этика кодексінің) ережелерін сақтау.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның Директорлар кеңесінің қызметі Компанияның Жалғыз акционерінің шешімімен бекітілген Компанияның Директорлар кеңесі туралы ережемен регламенттелген (Холдинг Басқармасының 2021 жылғы 17 қарашадағы №62/21 хаттамасы).

Компанияның Директорлар кеңесінің қызметі тиімділік пен жауапкершілік, Жалғыз акционердің мүдделерін барынша сақтау және іске асыру қағидаттарына негізделеді. Бұл қағидатты Компанияның Директорлар кеңесі іс жүзінде орындайды.

Директорлар кеңесі Компанияның Жалғыз акционері мен Басқармасының айрықша құзыретіне жатқызылған мәселелерді қоспағанда, Компания қызметіне жалпы басшылықты жүзеге асырады.

Компанияның Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 28 желтоқсандағы № 13 шешімімен «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 2024-2033 жылдарға арналған Даму стратегиясы бекітілді, онда Компанияның миссияларына, мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келетін қызметтің негізгі көрсеткіштері (ҚНҚ,) анықталды.

Директорлар кеңесі даму стратегиясының орындалуына тұрақты негізде мониторинг жүргізеді.

Компанияның Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 26 шілдедегі шешімімен (№6 хаттама) 2022 жылдың қорытындысы бойынша ҚазАгроҚаржының 2019-2023 жылдарға арналған Даму стратегиясының орындалуы жөніндегі есеп бекітілді.

Директорлар кеңесінің мүшелері өздерінің функционалдық міндеттерін адал орындауы және өз қызметінде мынадай қағидаттарды ұстануы тиіс:

1. өз өкілеттіктері шегінде әрекет етуге – Директорлар кеңесінің мүшелері «Акционерлік қоғамдар туралы» және «Мемлекеттік мүлік туралы» Қазақстан Республикасының Заңдарында, сондай-ақ Компания жарғысында бекітілген өз өкілеттіктері шегінде шешімдер қабылдайды және әрекет етеді;
2. Директорлар кеңесінің, оның комитеттерінің отырыстарына қатысу және оларға дайындық үшін жеткілікті уақыт бөлуге;
3. Компания қызметінің рентабельділігіне және орнықты дамуына қол жеткізуге ықпал етуге – Директорлар кеңесінің мүшелері Компанияның мүддесі үшін әрекет етеді. Директорлар кеңесі мүшелерінің шешім-

дері мен іс-қимылдарының әсерін мынадай мәселелер арқылы айқындауға болады: ұзақ мерзімді кезеңде шешімнің/іс-қимылдың салдары қандай; ұйым қызметінің қоғам мен қоршаған ортаға әсері қандай; Компанияның беделіне ықпал ету және іскерлік этиканың жоғары стандарттары; мүдделі тараптардың мүдделеріне ықпал ету (мәселелердің осы тізбесі ең аз қажетті, бірақ толық емес болып табылады);

4. іскерлік этиканың жоғары стандарттарын қолдауға – Директорлар кеңесінің мүшелері өздерінің іс-әрекеттерінде, шешімдерінде және мінез-құлқында іскерлік этиканың жоғары стандарттарына сәйкес келуге және Компания жұмыскерлері үшін үлгі (үлгі) болуға тиіс;
5. мүдделер қақтығысына жол бермеу – Директорлар кеңесінің мүшелері олардың жеке мүдделілігі Директорлар кеңесі мүшесінің міндеттерін тиісінше орындауға ықпал етуі мүмкін жағдайлардың туындауына жол бермейді. Мүдделер қақтығыстарымен шешімдердің әділ қабылдануына әсер ететін немесе ықтимал әсер етуі мүмкін жағдайлар туындаған жағдайда, Директорлар кеңесінің мүшелері бұл туралы Директорлар кеңесінің төрағасына алдын ала хабарлауға және осындай шешімдерді талқылауға және қабылдауға қатыспауға тиіс. Бұл талап Директорлар кеңесі мүшесінің міндеттерін тиісінше орындауға тікелей немесе жанама әсер етуі мүмкін Директорлар кеңесі мүшесінің басқа да іс-әрекеттеріне де қатысты болады;
6. тиісті ақылмен, іскерлікпен және сақтықпен әрекет ету – Директорлар кеңесінің мүшелеріне заңнама, корпоративтік басқару, тәуекелдерді басқару, қаржы және аудит, орнықты даму, сала білімі және Компания қызметінің ерекшеліктері сияқты бағыттарды қоса алғанда, Директорлар кеңесінің құзыреті және Директорлар кеңесі мен комитеттерде өз міндеттерін орындау бөлігінде өз білімдерін тұрақты негізде арттыру ұсынылады. Компания қызметінің өзекті

мәселелерін түсіну мақсатында Директорлар кеңесінің мүшелері Компанияның негізгі объектілеріне тұрақты түрде барып тұрады және жұмыскерлермен кездесулер өткізеді.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Директорлар кеңесінің мүшелері өздерінің функционалдық міндеттерін адал атқарады және өз қызметінде мынадай қағидаттарды ұстанады:

1. өз өкілеттіктері шегінде әрекет етеді;
2. Директорлар кеңесінің, оның комитеттерінің отырыстарына қатысу және оларға дайындық үшін жеткілікті уақыт бөледі;
3. Компания қызметінің рентабельділігіне және орнықты дамуына қол жеткізуге ықпал етеді;
4. іскерлік этиканың жоғары стандарттарын қолдайды;
5. мүдделер қақтығысына жол бермейді;
6. тиісті ақылмен, іскерлікпен және сақтықпен әрекет етеді.

Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінде Компанияның мүддесі үшін және Жалғыз акционердің мүдделері мен орнықты даму қағидаттарының сақталуы ескеріле отырып, тәуелсіз, объективті және тиімді шешімдер қабылдауды қамтамасыз ететін дағдылардың, тәжірибе мен білімнің теңгерілімі сақталуы тиіс.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның Директорлар кеңесінің мүшесін, сондай-ақ Компанияның Директорлар кеңесінің

комитеттерінің Төрағасы мен мүшелерін сайлау кезінде Компанияның Жалғыз акционері мен Директорлар кеңесі заңнама талаптарын және өзге де ішкі нормативтік актілерді басшылыққа алады.

Жалғыз акционер Директорлар кеңесінің мүшелерін кандидаттардың құзыреттерін, дағдыларын, жетістіктерін, іскерлік беделі мен кәсіби тәжірибесін ескере отырып, айқын және ашық рәсімдер негізінде сайлайды. Директорлар кеңесінің жекелеген мүшелерін немесе оның толық құрамын жаңа мерзімге қайта сайлаған кезде олардың Компанияның Директорлар кеңесі қызметінің тиімділігіне қосқан үлесі назарға алынады.

Директорлар кеңесінің өкілеттік мерзімін Жалғыз акционер белгілейді. Директорлар кеңесі мүшелерінің өкілеттік мерзімі бүкіл Директорлар кеңесінің өкілеттік мерзіміне сәйкес келеді және Жалғыз акционер Директорлар кеңесінің жаңа құрамын сайлау жөнінде шешім қабылдаған сәтте аяқталады. Жалғыз акционер Директорлар кеңесінің барлық немесе жекелеген мүшелерінің өкілеттіктерін мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

Бірде-бір адам өзінің тағайындалуына, сайлануына және қайта сайлануына байланысты шешімдер қабылдауға қатыспауға тиіс.

Директорлар кеңесінің құрамына кандидаттарды іріктеу кезінде мыналар назарға алынады:

1. басшылық лауазымдардағы жұмыс тәжірибесі;
2. Директорлар кеңесінің мүшесі ретіндегі жұмыс тәжірибесі;
3. жұмыс өтілі;
4. білімі, мамандығы, сонымен қатар халықаралық сертификаттардың болуы;
5. бағыттар мен салалар бойынша құзыреттердің болуы (салалар активтер портфеліне байланысты өзгеруі мүмкін);
6. іскерлік беделі;
7. мүдделердің тікелей немесе әлеуетті қақтығысының болуы.

Директорлар кеңесінің сандық құрамын Жалғыз акционер айқындайды. Директорлар кеңесінің құрамы қызмет ауқымын, ағымдағы міндеттерді, даму стратегиясын және/немесе даму жоспары мен қаржылық мүмкіндіктерді ескере отырып, жеке белгіленеді.

Директорлар кеңесінің құрамы теңгерімді болуы керек, бұл Директорлар кеңесі мүшелерінің (Жалғыз акционердің, тәуелсіз директорлардың, Компания Басқармасы төрағасының өкілдерінің) Компанияның мүддесі үшін шешімдер қабылдауды және оның алдына қойылған экономиканы дамыту міндеттерін қамтамасыз ететін үйлесімділігін білдіреді.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Жалғыз акционер Компанияның Директорлар кеңесінің мүшелерін сайлау кезінде міндетті түрде Компанияның Директорлар кеңесінің сандық құрамын бекітеді. Директорлар кеңесінің құрамы қызмет ауқымын, ағымдағы міндеттерді, даму стратегиясын және/немесе даму жоспарын және қаржылық мүмкіндіктерді, сондай-ақ Директорлар кеңесі құрамының теңгерімділігін ескере отырып, жеке белгіленеді, бұл Директорлар кеңесі мүшелерінің (Жалғыз акционердің, тәуелсіз директорлардың, атқарушы орган басшысының өкілдерінің) Компанияның мүддесі үшін шешімдер қабылдауды және оның алдына қойылған экономиканы дамыту міндеттерін үйлестіруді білдіреді.

Директорлар кеңесінің құрамында тәуелсіз директорлардың болуы және қатысуы міндетті. Директорлар кеңесінің мүшелерінің саны кемінде 3 (үш) адамды құрауы тиіс. Компанияның Директорлар кеңесінің мүшелерінің кемінде үштен бірі тәуелсіз директорлар болуы ке-

рек. Сонымен қатар, тәуелсіз директорлардың саны қабылданатын шешімдердің тәуелсіздігін қамтамасыз ету үшін жеткілікті болуы тиіс. Компанияның Директорлар кеңесінің құрамындағы тәуелсіз директорлардың ұсынылатын саны Директорлар кеңесінің мүшелерінің жалпы санының 50 (елу) пайызын құрайды.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Директорлар кеңесінің құрамына тәуелсіз директорлар бар.

Директорлар кеңесінің мүшелерінің кемінде үштен бірі тәуелсіз директорлар болуы керек, Компанияның Директорлар кеңесінің құрамында 2 (екі) тәуелсіз директор бар.

«Аграрлық несие корпорациясы» АҚ Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 31 қаңтардағы шешімімен (№1 хаттама) Компанияның Директорлар кеңесінің сандық құрамы анықталды – 6 адам.

Тәуелсіз директорлар мен Компания арасындағы қатынастар Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптары, осы Кодекстің ережелері және Компанияның ішкі құжаттары ескеріле отырып шарттармен ресімделеді.

Шарттарда тараптардың құқықтарын, міндеттерін, жауапкершілігін және басқа да елеулі талаптарды, сондай-ақ Директорлар кеңесінің тәуелсіз директорларының осы Кодекстің ережелерін сақтау жөніндегі міндеттемелерін, соның ішінде өздеріне жүктелген функцияларды орындау үшін олар жеткілікті уақыт бөлуі тиістігі, Директорлар кеңесінің қызметі тоқтатылғаннан кейін Компания туралы ішкі ақпаратты Директорлар кеңесі белгілеген мерзім бойы жария

етпеу туралы және тәуелсіз директорлардың мәртебесі мен функцияларына қойылатын талаптарға негізделген қосымша міндеттемелерді (тәуелсіздігін жоғалту туралы уақтылы хабарлауға қатысты және т.б.) көрсету қажет.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның тәуелсіз директорларымен тиісті шарттар жасалды.

Директорлар кеңесінің төрағасы Директорлар кеңесінің жалпы басшылығы үшін жауап береді, Директорлар кеңесінің негізгі функцияларын толық және тиімді іске асыруын және Директорлар кеңесінің мүшелері, Жалғыз акционер және Компания Басқармасы арасында конструктивті диалог құруды қамтамасыз етеді.

Директорлар кеңесінің төрағасы ішкі және сыртқы сын-қатерлерге уақтылы және тиісті кәсіби деңгейде ден қоя алатын, Компания қызметінің рентабельділігіне және орнықты дамуына қол жеткізуге ниетті кәсіпқойлардың бірыңғай командасын құруға ұмтылғаны жөн.

Директорлар кеңесі төрағасының және Компания Басқармасы төрағасының рөлдері мен функцияларын Компанияның ішкі құжаттарында нақты бөлу және бекіту керек. Басқарма төрағасы Компанияның Директорлар кеңесінің төрағасы болып сайлана алмайды.

Директорлар кеңесі төрағасының түйінді функциялары мыналарды қамтиды:

1. Директорлар кеңесінің отырыстарын жоспарлау және күн тәртібін қалыптастыру;
2. Директорлар кеңесі мүшелерінің шешімдер қабылдау үшін толық және өзекті ақпаратты уақтылы алуын қамтамасыз ету;

3. Директорлар кеңесінің назарын стратегиялық мәселелерді қарауға шоғырландыруды және Директорлар кеңесінің қарауына жататын ағымдағы (операциялық) сипаттағы мәселелерді барынша азайтуды қамтамасыз ету;
4. талқылаулар үшін жеткілікті уақыт бөлу, күн тәртібіндегі мәселелерді жан-жақты және терең қарау, ашық талқылауларды ынталандыру, келісілген шешімдерге қол жеткізу арқылы Директорлар кеңесінің отырыстарын өткізудің барынша нәтижелілігін қамтамасыз ету;
5. Директорлар кеңесі мен Жалғыз акционер қабылдаған шешімдердің тиісінше орындалуын мониторингілеу мен қадағалауды қамтамасыз ету;
6. корпоративтік жанжалдар туындаған жағдайда оларды шешу және Компания қызметіне теріс әсерін барынша азайту жөнінде шаралар қабылдау және мұндай жағдайларды өз күштерімен шешу мүмкін болмаған жағдайда Жалғыз акционерді уақтылы хабардар ету;
7. түйінді стратегиялық шешімдерді қабылдау кезінде консультациялар ұйымдастыруды қамтитын Жалғыз акционермен тиісті коммуникация және өзара әрекет жасау..

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Директорлар кеңесінің төрағасы оның мүшелерінің арасынан Директорлар кеңесі мүшелерінің жалпы санының көпшілік даусымен ашық дауыс беру арқылы сайланады. Директорлар кеңесі кез келген уақытта төрағаны қайта сайлауға құқылы.

Директорлар кеңесінің төрағасы Директорлар кеңесінің жұмысын ұйымдастырады, оның отырыстарын жүргізеді, сондай-ақ Компанияның жарғысында, ҚР заңнамасында, Компанияның

Директорлар кеңесі туралы ережеде және өзге де нормативтік құжаттарда айқындалған өзге де функцияларды жүзеге асырады.

Директорлар кеңесінің төрағасы Компанияның Директорлар кеңесі мүшелерінің талқыланатын мәселелер бойынша көзқарасын білдіру еркіндігі қағидаттарын ұстанады, келісілген шешімді іздеуге, Жалғыз акционердің мүддесінде шешімдер қабылдауға ықпал етеді..

Директорлар кеңесі мүшелерінің сыйақы деңгейін Компанияны табысты басқару үшін талап етілетін осындай деңгейдегі Директорлар кеңесінің әрбір мүшесін тарту және уәждеу үшін жеткілікті мөлшерде белгілеу ұсынылады. Компанияның Директорлар кеңесінің Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеті тәуелсіз директорларға кандидаттарға сыйақы мөлшері жөнінде ұсыныстар енгізеді.

Бірде-бір адам өзінің сыйақысына байланысты шешімдер қабылдауға қатыспауға тиіс.

Сыйақы Директорлар кеңесі мүшесінің бүкіл Директорлар кеңесінің және Компания қызметінің тиімділігін арттыруға күтілетін үлесін әділ көрсетуі тиіс.

Директорлар кеңесінің мүшесі сыйақысының мөлшерін белгілеу кезінде Директорлар кеңесі мүшелерінің міндеттері, Компания қызметінің ауқымы, даму стратегиясында айқындалатын ұзақ мерзімді мақсаттар мен міндеттер, Директорлар кеңесі қарайтын мәселелердің күрделілігі және қажет болған кезде жеке сектордың ұқсас компанияларындағы сыйақы деңгейі (бенчмаркинг, сыйақыларға шолу) назарға алынады.

Директорлар кеңесінің мүшелеріне тіркелген жылдық сыйақы, сондай-ақ Директорлар кеңесінің комитеттеріне қатысқаны және

төрағалық еткені үшін қосымша сыйақы төленеді. Директорлар кеңесі мүшесінің сыйақысы Компания қызметінің нәтижелеріне байланысты опциондарды немесе басқа элементтерді қамтымауы тиіс.

Бұл ретте, мемлекеттік қызметшілер және/немесе акционердің өкілдері болып табылатын Компанияның Директорлар кеңесінің мүшелеріне, сондай-ақ Басқарма төрағасына (ол Директорлар кеңесіне мүше болған жағдайда) Директорлар кеңесіне мүшелігі үшін сыйақы төленбейді.

Компанияның жалғыз акционері Компанияның Директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақы төлеу және шығыстарды өтеу мөлшері мен шарттарын айқындайды. Бұл ретте директорлар сыйақысының талаптары олармен жасалатын шарттарда және/немесе қажет болған жағдайда Компанияның ішкі құжатында көрсетіледі.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның тәуелсіз директорларының сыйақы деңгейін Жалғыз акционер белгілейді және тәуелсіз директорлармен жасалған шарттарда көрсетіледі.

Акционердің өкілдері болып табылатын Компанияның Директорлар кеңесінің мүшелеріне, сондай-ақ Басқарма төрағасына Директорлар кеңесіне мүшелігі үшін сыйақы төленбейді.

Компанияның Директорлар Кеңесінің жанынан комитеттер құрылды, олардың құзыретіне аудит және тәуекелдерді басқару, стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму, кадр, сыйақы мәселелерін және әлеуметтік мәселелерді қарау кіреді.

Комитеттердің болуы Директорлар кеңесінің мүшелерін қабылданған шешімдер үшін Директорлар кеңесінің құзыреті шеңберіндегі жауапкершіліктен босатпайды.

Комитеттер анағұрлым маңызды мәселелер шеңбері бойынша олар Директорлар кеңесінің отырысында қаралғанға дейін егжей-тегжейлі талдау жүргізу және ұсынымдар әзірлеу үшін құрылған. Комитеттер қарайтын мәселелер бойынша түпкілікті шешімді Директорлар кеңесі қабылдайды.

Комитеттердің қызметі Директорлар кеңесі бекітетін ішкі құжаттармен реттеледі, олар комитет мүшелерінің құрамы, құзыреті, сайлау тәртібі, комитеттердің жұмыс тәртібі туралы, сондай-ақ олардың мүшелерінің құқықтары мен міндеттері туралы ережелерді қамтиды. Жалғыз акционер сұрау салу бойынша комитеттер туралы ережелермен танысуға құқылы.

Комитеттің жұмысын ұйымдастыру үшін комитет немесе Директорлар кеңесі комитет хатшысы етіп Корпоративтік хатшыны тағайындайды. Комитет хатшысы комитет отырыстарын дайындауды, отырыстарға материалдар жинауды және жүйелеуді, комитет мүшелеріне және шақырылған адамдарға комитет отырыстарын өткізу туралы хабарламаларды, отырыстардың күн тәртібін, күн тәртібіндегі мәселелер бойынша материалдарды уақтылы жіберуді, отырыстарды хаттамалауды, комитет шешімдерінің жобаларын дайындауды, сондай-ақ барлық тиісті материалдарды кейіннен сақтауды қамтамасыз етеді.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның Директорлар кеңесінің жанынан 3 комитет құрылды:

1. Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитет;

2. Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму жөніндегі комитет;
3. Кадрлар, сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі Комитет;

Компанияның Директорлар кеңесінің комитеттерінің хатшысы Компанияның корпоративтік хатшысы болып табылады.

Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму комитетінің төрағасы Директорлар кеңесінің тәуелсіз мүшелері қатарынан директорлар кеңесінің алғашқы отырыстарының бірінде Директорлар Кеңесінің өз өкілеттіктерін орындау мерзіміне сайланады. Сайлау туралы шешім Директорлар кеңесі мүшелерінің жалпы санының жай көпшілік даусымен қабылданады.

Қажет болған жағдайда стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму комитетінің құрамына тиісті тәжірибесі мен құзыреті бар сарапшылар тартылуы мүмкін. Директорлар кеңесінің мүшелері болып табылмайтын комитет мүшелерін комитет төрағасының ұсынуы бойынша Директорлар кеңесі тағайындайды.

Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму комитетінің негізгі функциялары Компанияның қызметінің басым бағыттарын және оның даму стратегиясын әзірлеу мәселелері, соның ішінде Компания қызметінің тиімділігін арттыруға, оның қызметінің рентабельді болуына және орнықты дамуына ықпал ететін іс-шараларды әзірлеу мәселелері бойынша ұсынымдар әзірлеу және Компанияның Директорлар кеңесіне ұсыну болып табылады. Комитеттің егжей-тегжейлі мақсаттары мен міндеттері комитет туралы ережеде көзделген.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Кодекс талаптары Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 30 қыркүйектегі №11 шешімімен бекітілген Компанияның Директорлар кеңесінің Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму комитеті туралы ережеде көзделген.

Аудит және тәуекелдер комитетінің құрамына бухгалтерлік есеп және аудит, тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау саласында қажетті білімі және практикалық тәжірибесі бар тәуелсіз директорлар кіреді. Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитеттің төрағасы тәуелсіз директор болып табылады. Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитеттің негізгі функцияларына ішкі және сыртқы аудит, қаржылық есептілік, ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару, Қазақстан Республикасының заңнамасын, ішкі құжаттарды сақтау мәселелері және Директорлар кеңесінің тапсырмасы бойынша өзге де мәселелер жатады.

Бұдан басқа, Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитет Компанияның сыртқы аудиторларына кандидаттарды бағалайды, сондай-ақ аудиторлық ұйымның қорытындысын оны Директорлар кеңесіне және Жалғыз акционерге ұсыну алдында алдын ала талдайды.

Егер Директорлар кеңесі Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитетте осы тұлғаның мүшелігі Жалғыз акционер мен Компанияның мүддесі үшін қажет деп шешсе, тәуелсіз болып табылмайтын Директорлар кеңесінің мүшесі комитет құрамына сайлануы мүмкін. Осындай тағайындау туындаған кезде Директорлар кеңесі осы тұлғаның тәуелділік сипатын ашып, осындай шешімді негіздегені жөн.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Кодекстің талаптары Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 30 қыркүйектегі № 11 шешімімен бекітілген Компанияның Директорлар кеңесінің Аудит және тәуекелдер комитеті туралы ережеде көзделген.

Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеттің құрамына объективті және тәуелсіз шешімдер әзірлеу және мүдделі тұлғалардың (Жалғыз акционер өкілдерінің, басқарма басшысының, жұмыскерлердің және өзге де адамдардың) комитет мүшелерінің пікіріне ықпал етуіне жол бермеу мақсатында тәуелсіз директорлар санының көпшілігі кіреді.

Комитет мүшелерінің персоналды басқару және оның қызметін бағалау саласында, сондай-ақ корпоративтік басқару саласында қажетті білімі мен практикалық тәжірибесі болуы тиіс. Тәуелсіз директор комитет төрағасы болып табылады.

Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет Директорлар кеңесінің мүшелігіне кандидаттарды, топ-менеджерлердің кандидатураларын іріктеу критерийлерін айқындайды, Компанияның осы тұлғаларға сыйақы беру саласындағы саясатын әзірлейді, Директорлар кеңесі мүшелері мен топ-менеджерлердің қызметіне тұрақты бағалау жүргізеді.

Комитеттің негізгі функцияларына тағайындау (сайлау), уәждемелік ҚНҚ белгілеу, қызметті бағалау, сыйақы беру және Басқарма Төрағасы мен мүшелерінің сабақтастығын жоспарлау мәселелері, Корпоративтік хатшыны тағайындау және оған сыйақы беру мәселелері, сондай-ақ Директорлар кеңесінің құрамына қатысты көрсетілген мәселелерді қарауға Жалғыз акционер мұндай өкілеттіктер берген жағдайларда қатысу жатады. Бұл жағдайда Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет мүшелеріне мүдделер қақтығысына байланысты жағдайдың туындауына жол бермеу және

өз мақсатына және/немесе сыйақыға қатысты мәселелерді қарауға қатыспау ұсынылады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Кодекстің талаптары Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 30 қыркүйектегі № 11 шешімімен бекітілген Компанияның Директорлар кеңесінің Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер комитеті туралы ережеде көзделген.

Директорлар кеңесінің отырыстары Директорлар кеңесі күнтізбелік жыл басталғанға дейін бекітетін, қаралатын мәселелердің тізбесі мен өткізілетін күндері көрсетілетін отырыстар кестесі кіретін жұмыс жоспарына сәйкес өткізіледі. Директорлар кеңесінің және оның комитеттерінің отырыстарын өткізу көзбе-көз немесе сырттай дауыс беру нысандары арқылы жүзеге асырылады, бұл ретте сырттай дауыс беру нысаны бар отырыстар санын барынша азайту қажет. Маңызды және стратегиялық сипаттағы мәселелерді қарау және олар бойынша шешімдер қабылдау дауыс берудің күндізгі нысанымен өтетін Директорлар кеңесінің отырыстарында ғана жүзеге асырылады.

Егер Директорлар кеңесінің мүшелерінің (Директорлар кеңесі мүшелерінің жалпы санының 30%-нан аспайтын) Директорлар кеңесінің отырысына келіп қатысуға мүмкіндігі болмаса, Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің отырыстарын өткізудің екі нысанын үйлестіруге болады. Бұл ретте Директорлар кеңесінің жоқ мүшесі қаралатын мәселелерді талқылауға техникалық байланыс құралдарын пайдалану арқылы қатысып, өз пікірін жазбаша нысанда бере алады.

Директорлар кеңесінің отырыстарын өткізудің ұсынылатын кезеңділігі жылына кемінде алты отырыс құрайды. Мұқият және толыққанды

талқылауды қамтамасыз ету және уақтылы және сапалы шешімдер қабылдау үшін қарауға жоспарланған мәселелер санын жыл бойына біркелкі бөлу ұсынылады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Директорлар кеңесі өз функцияларын тиімді орындау үшін жүйелі түрде отырыстар өткізеді. Директорлар Кеңесінің отырыстары Компанияның Директорлар кеңесінің 21.12.2022 жылғы шешімімен бекітілген (№15 хаттама) 2023 жылға арналған жұмыс жоспарына сәйкес өткізіледі. Директорлар кеңесінің және оның комитеттерінің отырыстарын өткізу дауыс берудің күндізгі және сырттай нысандары арқылы жүзеге асырылады.

2023 жылы Компанияның Директорлар Кеңесінің 13 бетпе-бет отырысы өткізіліп, 86 мәселе қаралып, шешімдер қабылданды..

Директорлар кеңесі, комитеттер және Директорлар кеңесінің мүшелері жыл сайынғы негізде бағаланады. Бұл ретте бағалау кемінде үш жылда бір рет тәуелсіз кәсіби ұйымды тарта отырып жүргізіледі.

Бағалау Директорлар кеңесінің және оның әрбір мүшесінің Компанияны дамытудың стратегиялық міндеттеріне қол жеткізудегі үлесін анықтауға, сондай-ақ бағыттарды анықтауға және жақсарту шараларын ұсынуға мүмкіндік береді. Бағалау нәтижелері Директорлар кеңесінің мүшелерін қайта сайлау немесе олардың өкілеттіктерін мерзімінен бұрын тоқтату кезінде назарға алынады.

Бағалау Директорлар кеңесі мен оның жеке мүшелерінің кәсіби шеберлігін арттырудың не-

гізгі құралдарының бірі болып табылады. Бағалауды тәуелсіз директорлар үшін де, Жалғыз акционердің өкілдері үшін де жүргізу міндетті.

Бағалау жүйелілік, күрделілік, үздіксіздік, шынайылық, құпиялылық сияқты қағидаттар бойынша жүзеге асырылады.

Директорлар Кеңесінің, оның комитеттерінің және Директорлар кеңесі мүшелерінің қызметін бағалауды жүргізу процесі, мерзімдері мен тәртібі Компанияның ішкі құжаттарында айқын реттелуі тиіс.

ІШІНАРА Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Корпоративтік басқарудың үздік халықаралық тәжірибесіне сәйкес Компанияда жыл сайын Директорлар кеңесінің қызметін бағалау жүргізіледі, оның қорытындысы бойынша Директорлар кеңесінің ұзақмерзімді тиімді дамуы айқындалады.

Корпоративтік басқару кодексіне, Компанияның Директорлар кеңесі туралы ережеге сәйкес, Директорлар кеңесі, комитеттер және Директорлар кеңесінің мүшелері есепті кезеңнен кейінгі жылдың 1 маусымына дейін жыл сайынғы негізде бағаланады.

Директорлар кеңесінің қызметіне бағалау жүргізу туралы шешімді Компанияның Директорлар кеңесі қабылдайды.

2022 жылы Компанияның Жалғыз акционерінің ауысуына және Компанияның Директорлар кеңесінің құрамы өзгеруіне байланысты Директорлар кеңесі 2023 жылғы 28 желтоқсанда (№13 хаттама) Компанияның Директорлар кеңесінің 2023 жылғы қызметін бағалауды өз күшімен жүргізу туралы шешім қабылдады. Бағалау сауалнама әдісімен жүргізіледі және

оның нәтижелері Компанияның жылдық есебіне енгізілетін болады.

Сонымен қатар, Компания тәуелсіз кәсіби ұйымдардан коммерциялық ұсыныстар алды, тәуелсіз кәсіби ұйымды (тәуелсіз консультанттарды) тарта отырып, Компанияның Директорлар кеңесінің жұмысына бағалау жүргізуге арналған шығыстар Компанияның 2024-2028 жылдарға арналған түзетілген даму жоспарының жобасына енгізілді.

Директорлар кеңесінің қызметін тиімді ұйымдастыру және Басқарманың Жалғыз акционермен өзара ықпалдасуы мақсатында Директорлар кеңесі Корпоративтік хатшы тағайындайды.

Директорлар кеңесі корпоративтік хатшыны тағайындау туралы шешім қабылдайды, оның өкілеттік мерзімін, қызметінің функциялары мен тәртібін, лауазымдық жалақысының мөлшерін және сыйақы шарттарын айқындайды, Корпоративтік хатшы қызметін (хатшылығын) құру туралы (қажет болған жағдайда) шешім қабылдайды және бұл қызметтің бюджетін айқындайды. Корпоративтік хатшы Компанияның Директорлар кеңесіне есеп береді және Компания басқармасынан тәуелсіз. Корпоративтік хатшының негізгі міндеттері Директорлар кеңесі, Жалғыз акционер тарапынан корпоративтік шешімдерді уақтылы және сапалы қабылдауға жәрдемдесуді, Директорлар кеңесінің мүшелері үшін олардың қызметінің және осы Кодекстің ережелерін қолданудың барлық мәселелері бойынша кеңесші рөлін орындауды, сондай-ақ осы Кодекстің іске асырылуын мониторингтеуді және Компанияда корпоративтік басқаруды жетілдіруге қатысуды қамтиды. Корпоративтік хатшы сондай-ақ Компанияның жылдық есебінің құрамына енгізілетін осы Кодекстің қағидаттары мен ережелерінің сақталуы туралы есепті дайындауды жүзеге асырады. Бұл есепте Кодекстің сақталмайтын қағидаттары мен ережелерінің тізбесі тиісті түсініктемелер келтіріліп көрсетілуі керек.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 10 наурыздағы шешімімен (№2 хаттама) компанияда Корпоративтік хатшы тағайындалды. Директорлар кеңесінің 2024 жылғы 31 қаңтардағы шешімімен жаңа мерзімге қайта тағайындалды (№1 хаттама).

Іскерлік этика қағидаттарын сақтау, Компанияда туындайтын әлеуметтік-еңбек дауларын оңтайлы реттеу мақсатында Омбудсмен тағайындалады.

Омбудсмен лауазымына үміткер мінсіз іскерлік беделге, жоғары беделге, сондай-ақ бейтарап шешім қабылдау қабілетіне ие болуы тиіс.

Омбудсмен Компанияның Директорлар кеңесінің шешімімен тағайындалады және екі жылда бір рет қайта сайланады. Омбудсменнің рөлі оған жүгінген жұмыскерлерге, еңбек дауларына, жанжалға қатысушыларға кеңес беру және оларға Қазақстан Республикасы заңнамасының нормаларын сақтауды ескере отырып (оның ішінде, қажет болған жағдайда құпиялылықты сақтап) өзара қолайлы, конструктивті және іске асырылатын шешімді әзірлеуге жәрдемдесу, жұмыскерлердің де, Компанияның да проблемалық әлеуметтік-еңбек мәселелерін шешуге жәрдемдесу болып табылады.

Омбудсмен Компанияның тиісті органдары мен лауазымды адамдарының қарауына өзі анықтаған, жүйелі сипаттағы және тиісті шешімдер (кешенді шаралар) қабылдауды талап ететін проблемалық мәселелерді шығарады, оларды шешу үшін конструктивті ұсыныстар жасайды.

Омбудсмен жылына кемінде бір рет жүргізілген жұмыстың нәтижелері туралы есепті Кадр,

сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитетке және Компанияның Директорлар кеңесінің аудит және тәуекелдер жөніндегі комитетіне ұсынады, оның қызметінің нәтижелерін бағалайды.

Компанияның Директорлар кеңесі Омбудсмен қызметінің нәтижелерін бағалайды және Омбудсмен лауазымын атқаратын адамның өкілеттігін ұзарту немесе тоқтату туралы шешім қабылдайды.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Іскерлік этика кодексінің қағидаттарын сақтау, компанияда туындайтын әлеуметтік-еңбек дауларын оңтайлы реттеу мақсатында, Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 30 маусымдағы шешімімен (№8 хаттама) 2 жыл мерзімге Компанияның омбудсмені болып Акрачкова Дина Викторовна тағайындалды, ол «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Басқармасы төрағасының Аппарат басшысы лауазымын атқарады.

Компания омбудсменінің өкілеттік мерзімі Д.В. Акрачкой – 2024 жылғы 30 маусымға дейін.

Қазіргі уақытта Компанияның адами ресурстарды басқару департаменті Компанияның есепті жылдағы омбудсмені қызметінің нәтижелері туралы есеп шығару және оның өкілеттік мерзімін ұзарту туралы шешім қабылдау үшін Компанияның 2023 жылғы тиісті деректерін ұсынды.

Компанияның жұмысын жетілдіруге бағытталған тәуелсіз және объективті кепілдіктер мен консультациялар беретін қызмет ретінде ішкі аудитті жүзеге асыру үшін, ішкі аудит қызметі құрылды және жұмыс істейді.

Ішкі аудит тәуекелдерді басқару, бақылау және корпоративтік басқару процестерін бағалау мен олардың тиімділігін арттыру үшін жүйелі және дәйекті тәсілді қолдана отырып, алға қойылған мақсаттарға қол жеткізуге көмектеседі.

Компанияның Директорлар кеңесі Ішкі аудит қызметінің сандық құрамы мен өкілеттік мерзімін анықтайды, оның басшысы мен жұмыскерлерін тағайындайды, сондай-ақ олардың өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтатады, оның жұмыс тәртібін, Ішкі аудит қызметінің жұмыскерлеріне еңбекақы төлеу және сыйақы беру мөлшері мен шарттарын, сондай-ақ Ішкі аудит қызметінің бюджетін айқындайды.

Ішкі аудит қызметінің жұмыскерлері Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасының құрамына сайлана алмайды.

Ішкі аудит қызметі Компанияның Директорлар кеңесіне тікелей бағынады және Компания басқармасынан тәуелсіз. Ішкі аудит қызметінің міндеттері мен функциялары, оның құқықтары мен жауапкершілігі Компанияның Директорлар кеңесі бекітетін ішкі аудит қызметі туралы ережемен айқындалады.

Ішкі аудит қызметінің негізгі міндеттеріне компаниядағы ішкі бақылау, тәуекелдерді басқару және корпоративтік басқару жүйелерінің сапасын бағалау және осы жүйелердің жеткіліктілігі мен тиімділігі туралы ақпаратты Директорлар кеңесінің назарына жеткізу кіреді. Ішкі аудит қызметінің негізгі міндеті Компания қызметінің нәтижелерін жақсартуға жәрдемдесу болып табылады.

Ішкі аудит қызметі туралы ережеде мыналар айқындалады және бекітіледі:

1. Халықаралық ішкі аудиторлар институты (The Institute of Internal Auditors) қабылдаған қағидаттар мен ережелерді ұстану;
2. Компанияның ішкі аудитінің статусы, мақсаттары мен міндеттері;

3. Ішкі аудиттің мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізу және Ішкі аудит қызметінің өз функциялары мен міндеттерін тиімді орындау үшін Ішкі аудит қызметінің тәуелсіздігін, объективтілігін және кәсібилігін қамтамасыз ету шарттары;
4. ішкі аудит қызметінің басшысы мен жұмыскерлеріне қойылатын біліктілік талаптары;
5. ішкі аудит қызметінің көлемі мен мазмұны;
6. тиісті тапсырмаларды орындау кезінде құжаттамаға, жұмыскерлерге және материалдық активтерге қол жеткізу құқығы;
7. Ішкі аудит қызметінің Компанияның Директорлар кеңесімен және Басармасымен өзара ықпалдасу және аудит және тәуекелдер жөніндегі комитетке және Компанияның Директорлар кеңесіне есеп беру тәртібі.

Ішкі аудит қызметі туралы ережеде сонымен қатар мынадай міндеттер мен функциялар көзделеді:

1. тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқару жүйелерін жетілдіру процедуралары мен іс-шараларын әзірлеуде және олардың орындалуын мониторингтеуде Компанияның басқармасы мен жұмыскерлеріне жәрдемдесу;
2. Компанияның сыртқы аудиторымен, сондай-ақ тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқару бойынша консультация беру қызметтерін көрсететін тұлғалармен қызметті үйлестіру;
3. белгіленген тәртіп шеңберінде Компанияның ішкі аудитін жүргізу;
4. ішкі аудит қызметі қызметінің нәтижелері және (жылдық) аудиторлық жоспардың орындалуы туралы мерзімді есептерді (соның ішінде елеулі тәуекелдер, кемшіліктер туралы, анықталған кемшіліктерді жою жөніндегі іс-шараларды орындау нәтижелері мен тиімділігі, тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқару жүйесінің нақты жай-күйін, сенімділігін және тиімділігін бағалау нәтижелері туралы ақпарат берілген) дайындау және Директорлар кеңесі мен аудит және тәуекелдер

жөніндегі комитетке ұсыну;

5. Компания Басқармасының мүшелерінің және оның жұмыскерлерінің Қазақстан Республикасының заңнамасының және ішкі құжаттардың инсайдерлік ақпаратқа және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске қатысты ережелерін, этикалық талаптарды сақтауын тексеру;
6. сыртқы аудитордың ұсынымдарының орындалуын мониторингтеуді жүзеге асыру;
7. Директорлар кеңесі бекіткен ішкі бақылауды, тәуекелдерді басқаруды, корпоративтік басқаруды ұйымдастыру және жетілдіру және ішкі аудитті ұйымдастыру мәселелері, сондай-ақ ішкі аудит қызметінің құзыретіне кіретін өзге де мәселелер бойынша жұмыс жоспары шеңберінде консультация беру.

Ішкі аудит қызметінің, оның басшысы мен жұмыскерлерінің тиімділігін бағалауды Директорлар кеңесі ішкі аудит қызметінің есептерін қарау, (жылдық) аудиторлық жоспарды орындау және есептілікті ұсыну мерзімдерін сақтау, есептердің Ішкі аудит қызметінің стандарттары мен ішкі нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкестігін бағалау негізінде жүзеге асырады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияда ішкі аудит қызметі (ІАҚ) жұмыс істейді. Директорлар кеңесінің 30.06.2022 жылғы шешімімен (№8 хаттама) Компанияның ішкі аудит қызметінің өкілеттік мерзімі 30.07.2025 жылға дейін болып айқындалған. ІАҚ-тың Директорлар кеңесіне функционалдық есептілігі бекітілген және іс жүзінде жүзеге асырылады. ІАҚ басшысы Директорлар кеңесімен тікелей өзара ықпалдасады. Жеке объективтілік (мүдделер қақтығысын болдырмау) қамтамасыз етіледі. Ішкі аудиторлар кейіннен аудиттелуге жататын операциялық функцияларды жүзеге

асырмайды. ІАҚ туралы Ережеге сәйкес ІАҚ жұмыскерлері Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасының құрамына сайлана алмайды. Корпоративтік басқару, тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау жүйелерін бағалау бойынша тиісті әдіснамалар бекітілді. ІАҚ осы жүйелерге тұрақты бағалау жүргізеді және нәтижелер Директорлар кеңесінің қарауына шығарылады. ІАҚ жоғарыда аталған жүйелерді жетілдіру бойынша ұсыныстар береді. Стандарттардың талаптарына және Этика кодексіне сәйкес келетін ІАҚ туралы ереже бекітілді. Ішкі аудиторлардың білімі мен дағдыларына қойылатын талаптар формалдандырылды. ІАҚ жұмыскерлері ұжымдық қажетті білім мен дағдыларға ие. Жыл сайын ІАҚ қызметкерлерін оқытуға арналған шығыстар көзделген ІАҚ бюджеті бекітіледі. ІАҚ қызметінің нәтижелері туралы мерзімді есептілік процедуралары белгіленеді және іс жүзінде орындалады, аталған есептілік шеңберінде анықталған бұзушылықтар мен кемшіліктер туралы, сондай-ақ менеджмент қабылдаған тәуекелдер туралы ақпарат беріледі. Аудиторлық тапсырманың нәтижелері бойынша қабылданған шаралардың мониторингі формалдандырылған және іс жүзінде орындалады. Мерзімді есептілік шеңберінде мониторинг нәтижелері Директорлар кеңесіне ұсынылады. Аудиторлық тапсырманың нәтижелерін қалыптастыру бойынша талаптар формалдандырылған және іс жүзінде орындалады. Аудиторлық файлдарды сақтау және оларға қол жеткізу рәсімдері ресімделеді және практикада сақталады. Сапаны қамтамасыз ету және арттыру бағдарламасы әзірленіп, бекітілді. Директорлар кеңесі ІАҚ жұмыскерлерінің жұмысының сапасын бағалау өлшемшарттарын әзірледі және бекітті, бағалау нәтижелері ІАҚ қызметінің тиімділігін бағалау шеңберінде Директорлар кеңесінің қарауына ұсынылады. Сапаны қамтамасыз ету және жоғарылату бағдарламасы ІАҚ қызметінің сапасына жыл сайын ішкі бағалауды жүргізуді көздейді (өзін өзі бағалау). Жыл сайынғы өзін өзі бағалау нәтижелері бойынша Директорлар кеңесі ІАҚ қызметін жетілдіру жөніндегі іс шаралар жоспа-

рын бекітеді. Директорлар кеңесінің 15.03.2024 жылғы шешімімен ІАҚ қызметінің сапасын ішкі бағалау туралы 2023 жылғы есеп қаралып, ішкі аудит қызметін дамыту және жетілдіру жөніндегі 2024 жылға арналған іс-шаралар жоспары бекітілді.

Компанияның ағымдағы қызметіне басшылықты Басқарма жүзеге асырады. Басқарма төрағасы мен мүшелері жоғары кәсіби және жеке мінездемелерге, адал іскерлік беделге ие және этикалық стандарттарды ұстанады. Басқарма төрағасы жоғары ұйымдастырушылық қабілетке ие, Жалғыз акционермен белсенді өзара әрекеттесе отырып жұмыс істейді және Директорлар кеңесімен, жұмыскерлермен және басқа да мүдделі тараптармен конструктивті диалог құрады.

Басқарма Директорлар кеңесіне есеп береді және Компанияның күнделікті қызметіне басшылықты жүзеге асырады, даму стратегиясын және/немесе даму жоспарын және Директорлар кеңесі мен Жалғыз акционер қабылдаған шешімдерді іске асыру үшін жауапты болады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияда алқалы атқарушы орган – Басқарма жұмыс істейді.

Басқарма жұмысы Компанияның міндеттерін орындауға және Компанияның даму стратегиясын іске асыруға бағытталған.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания Басқармасының нақты дербес құрамы Басқарманың мынадай мүшелерінен тұрады:

1. Басқарма Төрағасы – Прашев Айдар Гилимович (Холдинг Басқармасы Компаниясының Жалғыз акционерінің 2022 жылғы

- 20 шілдедегі № 30/22 шешімімен тағайындалды);
2. Басқарма төрағасының орынбасары – Алиш Марс Қаралтайұлы (Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 19 шілдедегі № 9 шешімімен қызметке тағайындалды);
  3. Басқарма төрағасының орынбасары – Жұмбаев Еркебұлан Ерланұлы (Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 19 шілдедегі № 9 шешімімен қызметке тағайындалды);
  4. Басқарма төрағасының орынбасары – Оразбаев Жанұзақ Жеңісұлы (Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 19 шілдедегі № 9 шешімімен қызметке тағайындалды);
  5. Басқарма төрағасының орынбасары – Сейтжанов Айдос Бауыржанұлы (Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 19 шілдедегі № 9 шешімімен қызметке тағайындалды);

Компания Басқармасының Төрағасы мен мүшелері жоғары кәсіби және жеке мінездемелерге ие, мінсіз іскерлік беделге ие және жоғары этикалық стандарттарды ұстанады.

Басқарма Төрағасы А.Г. Прашев жоғары ұйымдастырушылық қабілетке ие, Жалғыз акционермен белсенді өзара әрекеттесе отырып жұмыс істейді және Директорлар кеңесімен, жұмыскерлермен және басқа да мүдделі тараптармен конструктивті диалог құрады.

Директорлар кеңесі Басқарма мүшелерін сайлайды (Басқарма төрағасын қоспағанда), олардың өкілеттік мерзімдерін, лауазымдық жалақысының мөлшерін, оларға еңбекақы төлеу және сыйақы беру шарттарын айқындайды. Басқарма құрамына кандидаттарды іздеу және іріктеу процесінде, олардың сыйақысын анықтауда Компанияның Директорлар кеңесінің Кадр, сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеті шешуші рөл атқарады.

Директорлар кеңесінің Кадр, сыйақы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитетінің қарауына Басқарма құрамына сайлауға кандидаттар бойынша ұсыныстарды Басқарма Төрағасы енгізеді. Басқарма құрамындағы бір бос лауазымға Басқарма басшысы екінші рет ұсынған кандидатты Директорлар кеңесі қабылдамаған жағдайда, осы бос лауазымға кандидат бойынша ұсыныс енгізу құқығы Директорлар кеңесіне өтеді.

Директорлар кеңесі Басқарма мүшелерінің (басқарма төрағасын қоспағанда) өкілеттігін кез келген уақытта тоқтата алады.

Компанияның Басқармасының мүшелерін үш жылға дейін мерзімге сайлау ұсынылады. Басқарманың Төрағасы мен мүшелерінің өкілеттік мерзімі жалпы Басқарма өкілеттігінің мерзімімен сәйкес келеді.

Компания Басқармасының мүшелерін тағайындау және оларға сыйақы беру процестерінің мөлдірлігін жоғарылату үшін Директорлар кеңесіне тағайындау, сыйақы, бағалау және Компания Басқармасының мүшелерінің сабақтастығы қағидаларын бекіту және қатаң сақтау ұсынылады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидалары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания Басқармасының мүшелерін сайлау процестері Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 30 наурыздағы шешімімен бекітілген Басқарма туралы ережемен реттеледі (№3 хаттама).

Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 19 шілдедегі № 9 шешімімен Компания Басқармасының 5 (бес) мүшеден тұратын құрамы Басқарма өкілеттігінің 2022 жылғы 31 шілдеден бастап 3 жыл мерзімімен айқындалды.

Компания Басқармасының мүшелерін марапаттау процестері Компанияның Директорлар кеңесінің 30.09.2021 жылғы шешімімен бекітілген (№11 хаттама) Компанияның басшы жұмыскерлерінің еңбекақы төлеу, олардың қызметін бағалау және сыйақы беру қағидаларымен реттеледі.

Басқарма көзбе-көз отырыстар өткізеді және даму стратегиясын және/немесе даму жоспарын, Жалғыз акционердің, Директорлар кеңесінің шешімдерін іске асыру және операциялық қызмет мәселелерін талқылайды. Басқарма отырыстары тұрақты негізде өткізіледі. Сырттай отырыстар өткізу жағдайлары шектеулі және Компанияның Жарғысында және ішкі құжаттарында айқындалған.

Басқарма күнтізбелік жылдың басына дейін алдағы жылға арналған жұмыс жоспарын мәселелер тізбесін көрсетіп қалыптастырады. Басқарма мүшелері қаралатын материалдармен сапалы түрде алдын ала қамтамасыз етіледі. Даму стратегиялары және/немесе даму жоспарлары, инвестициялық жобалар, тәуекелдерді басқару сияқты мәселелер қаралған кезде бірнеше отырыстар өткізілуі мүмкін.

Әрбір мәселені қарау кезінде шешім қабылдауға/қабылдамауға байланысты тәуекелдерге және олардың Компанияның рентабельді қызметіне әсеріне жеке талқылау арналады.

Басқарманың бастамасы бойынша Директорлар кеңесінің және Жалғыз акционердің қарауына шығарылатын барлық мәселелерді Басқарма алдын ала қарайды және мақұлдайды.

Басқарма Төрағасы мен мүшелері мүдделер қақтығысы жағдайының туындауына жол бермейді. Мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда олар бұл туралы Директорлар кеңесіне немесе Басқарма Төрағасына мұны жазбаша түрде тіркеу және мәселе бойынша шешім

қабылдауға қатыспау қажеттілігі туралы алдын ала хабарлайды.

Басқарма Төрағасы мен мүшелері басқа ұйымдарда тек Директорлар кеңесінің мақұлдауымен ғана қызмет атқара алады. Басқарма Төрағасы басқа заңды тұлғаның басқармасының басшысы лауазымын атқармайды.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидалары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания Басқармасының 2022 жылғы 23 желтоқсандағы № 40 шешімімен Басқарманың 2023 жылға арналған жұмыс жоспары бекітілді.

Компания Басқармасының 2023 жылға арналған жұмыс жоспарына енгізу үшін ұсынылатын мәселелер тізілімі анықталды. Жұмыс жоспарында Компанияның ішкі нормативтік құжаттарын бекіту, Директорлар кеңесін шақыруға бастамашылық жасау, негізгі құралдарды есептен шығару және өзге де мәселелер көрсетілген.

2023 жылы Компания Басқармасының 39 отырысы өткізілді, барлығы күндізгі тәртіпте, отырыстар тұрақты негізде өткізілді.

Басқарма туралы ережеге сәйкес шешімдердің жобаларына бастамашылық еткен департаменттің басшысы, құқықтық департамент басшысы олардың заңнама талаптарына сәйкестігіне қатысты және оларға жетекшілік ететін басшылар, тәуекел-менеджментті жүзеге асыратын құрылымдық бөлімшенің басшысы Компанияның Тәуекелдерді басқару саясатына сәйкестігіне қатысты міндетті түрде бұрыштама қояды.

Бұдан басқа, Компания Жарғысының 85-тармағының 1) тармақшасына сәйкес, ішкі аудит қызметінің, корпоративтік хатшының, комплаенс қызметінің, омбудсменнің мәселелерін

қоспағанда, Басқарманың құзыретіне, Жалғыз акционерге және Директорлар кеңесіне шығарылатын мәселелерді алдын ала қарау жатады.

Компанияның мақсаттары мен міндеттері Компанияның миссиясына сәйкес келуі керек және Компанияның тәуекел тәбетіне сай болуы тиіс. Тәуекел менеджменті департаменті Басқарма және басқа да уәкілетті органдар шешімінің жобасын келісу кезінде тәуекел деңгейіне қатысты ойластырылған шешімдер қабылдануын қамтамасыз етеді. ТМД Уәкілетті органның шешімінің жобасын келісу кезінде шешім жобасының Компанияның бекітілген тәуекел-тәбетінің деңгейіне сәйкестігі/сәйкессіздігі фактісін тексереді.

Басқарма Төрағасы мен мүшелерін Директорлар кеңесі бағалайды. Бағалаудың негізгі критерийі алға қойылған ҚНК-ға қол жеткізу болып табылады.

Басқарма Төрағасы мен мүшелерінің уәждемелік ПӘК-ін Компанияның Директорлар кеңесі бекітеді. Директорлар кеңесінің қарауына Басқарма Төрағасы мен мүшелерінің мотивациялық ҚНК-лары бойынша ұсыныстарды Басқарма Төрағасы енгізеді.

Бағалау нәтижелері сыйақы мөлшеріне, көтермелеуге, қайта сайлауға (тағайындауға) немесе өкілеттікті мерзімінен бұрын тоқтатуға әсер етеді.

Басқарма Төрағасы мен мүшелерінің еңбекақы төлеу тұрақты және ауыспалы бөліктен құралады. Лауазымдық жалақыны белгілеу кезінде орындалатын міндеттердің күрделілігі, жұмыскердің дербес құзыреттері және оның нарықтағы бәсекеге қабілеттілігі, осы тұлғаның компанияның дамуына қосып отырған үлесі, ұқсас Компаниялардағы лауазымдық жалақы деңгейі, Компаниядағы экономикалық жағдай назарға алынады.

Еңбек шарты мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда сыйақы Компанияның Директорлар Кеңесі бекіткен ішкі құжаттарға сәйкес төленеді.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания Жарғысының 37-тармағының 10) тармақшасына сәйкес, Компанияның Директорлар кеңесінің айрықша құзыретіне Компания Басқармасының Төрағасы мен Басқарма мүшелерінің лауазымдық жалақысының мөлшерін мен еңбекақы, сыйлықақы төлеу шарттарын айқындау жатады.

Компания Басқармасының Төрағасы мен мүшелерін Директорлар кеңесі жыл сайын бағалайды. Бағалаудың негізгі критерийі Басқарма Төрағасы мен мүшелері қызметінің Компания қызметінің ерекшелігі ескерілген және негізгі қаржылық және қаржылық емес көрсеткіштер қамтылған корпоративтік және функционалдық негізгі қызмет көрсеткіштерінен тұратын алға қойылған негізгі көрсеткіштеріне қол жеткізу болып табылады.

ҚНК Компанияның стратегиялық мақсаттарын каскадтау арқылы және белгілі бір лауазым/басшы жұмыскер үшін бекітілген құзыреттілік аясына сәйкесті әзірленеді және белгіленген тәртіппен Компанияның Директорлар Кеңесінің бекітуіне шығарылады.

2023 жылға арналған ҚНК карталары Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 21 желтоқсандағы шешімімен бекітілген (№15 хаттама).

Сонымен қатар Компанияның Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 27 қыркүйектегі шешімімен басшы жұмыскерлердің 2023 жылға арналған ҚНК карталарына өзгерістер енгізілді.

Сондай-ақ басшы жұмыскерлердің 2024 жылға арналған ҚНК карталары бекітілді (Компанияның Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 28 желтоқсандағы №13 шешімі).

4. Орнықты даму қағидаты

Компания мүдделі тараптардың мүдделерінің тепе-теңдігін сақтай отырып, ұзақ мерзімді перспективада орнықты дамуды қамтамасыз ету үшін өзінің экономикаға, экологияға және қоғамға әсерінің маңыздылығын түсінеді. Мүдделі тараптармен жауапкершілікпен, ойластырылған және ұтымды өзара ықпалдасу тәсілі Компанияның орнықты дамуына ықпал етеді.

Компания қызметтің рентабельділігіне ұмтылады, орнықты дамуды қамтамасыз етеді, мүдделі тараптардың мүдделерінің тепе-теңдігін сақтайды.

Компания өз қызметін жүзеге асыру барысында мүдделі тараптарға ықпал етеді немесе олардың ықпалын сезінеді. Орнықты даму бойынша қызмет үздік халықаралық стандарттарға сәйкес келеді.

Мүдделі тараптар Компанияның қызметіне, атап айтқанда, рентабельділікке, орнықты дамуға, беделге және имиджге оң да, теріс те әсер етуі, тәуекелдерді туындатуы немесе азайтуы мүмкін. Компания мүдделі тараптармен тиісінше өзара ықпалдасуға үлкен мән береді.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания орнықты даму саласындағы басқару жүйелерін құруда ұстануы тиіс негізгі нормалар, қағидаттар, ережелер мен тәсілдерді анықтау

мақсатында Компанияда Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 30 маусымдағы шешімімен (№7 хаттама) ҚазАгроҚаржының орнықты даму бойынша саясаты (бұдан әрі – ОД саясаты) әзірленді және бекітілді.

Орнықты даму бойынша міндеттерді шешуде Компания өзінің миссиясына, Компания мен Холдингтің Даму стратегиясына сүйенеді, сондай-ақ халықаралық мінез-құлық нормалары мен орнықты даму бойынша халықаралық стандарттармен бекітілген қағидаттарды қолданады. Компания орнықты даму саласындағы халықаралық стандарттарды пайдалануды өз қызметінің үздік халықаралық практикаға сәйкестігін қамтамасыз етудің және орнықты даму саласындағы мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізудің қажетті шарты ретінде қарастырады.

Компания Басқармасы орнықты дамуды басқарудың тиісті жүйесін қалыптастыруды және оны енгізуді қамтамасыз етеді.

Компания мүдделі тараптардың мүдделерінің тепе-теңдігін сақтай отырып, ұзақ мерзімді перспективада орнықты дамуды қамтамасыз ету үшін өзінің экономикаға, экологияға және қоғамға әсерінің маңыздылығын түсінеді. Мүдделі тараптармен жауапкершілікпен, ойластырылған және ұтымды өзара ықпалдасу тәсілі Компанияның орнықты дамуына ықпал етеді. Орнықты даму саласындағы қағидаттар ашықтық, есептілік, мөлдірлік, этикалық мінез-құлық, мүдделі тараптардың мүдделерін сақтау, заңдылық, адам құқықтарын сақтау, сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік, мүдделер қақтығысына жол бермеу болып табылады. Жалпы алғанда, бұл қағидаттар Компанияда қолданылады және сақталады.

Орнықты даму саясатын табысты және тиімді жүргізу үшін Компанияда мүдделі тараптармен өзара ықпалдасуға тиісінше көңіл бөлінеді.

Мүдделі тараптардың тізбесін, олардың ықпал ету дәрежесін және Компания мүдде-

леріне ықпал ету аясын айқындау мақсатында Басқарманың 2022 жылғы 30 қыркүйектегі № 34 шешімімен Компания стейкхолдерлерінің картасы өзектендірілді.

Мүдделі тараптармен өзара ықпалдасудың негізгі формалары: бірлескен бағдарламалар мен жобалар, ынтымақтастық туралы меморандумдар, бірлескен жұмыс топтары, қызмет туралы есептілік, кездесулер, кеңестер, жарияланымдар, сұхбаттар және т.б. болып табылады.

Компанияның мүдделі тараптармен өзара әрекеттесуін ұйымдастыру процесі қатыстырылу қағидатына негізделген, ол Компания қызметін басқару процесінің барлық кезеңдерінде мүдделі тараптардың мүдделерін ескеруді және маңызды тақырыптар мен маңызды мәселелерді, ықтимал тәуекелдер мен жауапкершілік шекараларын талқылауға мүдделі тараптарды қатыстыруды білдіреді.

Компания ұзақмерзімді кезеңде орнықты даму үшін өзінің экономикалық, экологиялық және әлеуметтік мақсаттарының үйлесімділігін қамтамасыз етеді. Компаниядағы орнықты даму: экономикалық, экологиялық және әлеуметтік үш құрамдастан тұрады.

Экономикалық құрамдас Компания қызметін рентабельділікке, Жалғыз акционер мен инвесторлардың мүдделерін қамтамасыз етуге, процестердің тиімділігін арттыруға, Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешеніндегі инвестициялардың өсуіне бағыттайды.

Экологиялық құрамдас биологиялық және физикалық табиғи жүйелерге әсерді барынша азайтуға, шектеулі ресурстарды оңтайлы пайдалануға, экологиялық, энергия және материал үнемдейтін технологияларды қолдануға ықпал етеді.

Орнықты дамудың әлеуметтік құрамдасы әлеуметтік жауапкершілік қағидаттарына бағытталған, олар соның ішінде еңбектің қауіпсіздігін қамтамасыз ету мен жұмыскерлердің денсаулығын сақтауды, әділ сыйақы және жұмыскерлердің құқықтарын сақтауды, жұмыскерлердің жеке басын дамытуды, жұмыскерлерге арналған әлеуметтік бағдарламаларды іске асыруды, жаңа жұмыс орындарын құруды, де-меушілік және қайырымдылықты, экологиялық және білім беру акцияларын өткізуді қамтиды.

Компания өз қызметі мен тәуекелдеріне осы үш аспект бойынша талдау жүргізеді, сондай-ақ өз қызметінің нәтижелерінің мүдделі тараптарға теріс әсерін болдырмауға немесе азайтуға ұмтылады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компаниядағы орнықты даму ТД саясатына сәйкес жүзеге асырылады экономикалық, экологиялық және әлеуметтік үш құрамдастан тұрады.

Компанияның орнықты дамуының экономикалық құрамдасы келесі мақсаттардан тұрады:

1. Компания қызметінің шығынсыздығы;
2. Жалғыз акционер мен инвесторлардың мүдделерін қамтамасыз ету;
3. процестердің тиімділігін арттыру;
4. ауыл шаруашылығына инвестициялардың өсуі;
5. жаңа жұмыс орындарын құру.

Компанияның орнықты дамуының экологиялық құрамдасы келесі мақсаттардан тұрады:

1. биологиялық және физикалық табиғат жүйелеріне әсерді барынша азайту;
2. органикалық ресурстарды оңтайлы пайдалану;
3. экологиялық, энергия және материал үнемдейтін технологияларды қолдану.

Компанияның орнықты дамуының әлеуметтік құрамдасы келесі мақсаттардан тұрады:

1. жұмысқа қабылдау кезінде ашық конкурстық процедуралар мен тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету;
2. әділ сыйақы және жұмыскерлердің құқықтарын сақтау;
3. еңбектің қауіпсіздігін қамтамасыз ету және жұмыскерлердің денсаулығын сақтау;
4. жұмыскерлерді оқыту және кәсіби дамыту;
5. ішкі және сыртқы әлеуметтік бағдарламаларды іске асыру.

Компанияда орнықты даму бойынша басқару жүйесі құрылады, ол мынадай элементтерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1. Директорлар кеңесі, Басқарма және жұмыскерлер деңгейінде орнықты даму қағидаттарына бейілілік;
2. үш құрамдас бойынша ішкі және сыртқы жағдайды талдау (экономика, экология, әлеуметтік мәселелер);
3. әлеуметтік, экономикалық және экологиялық салалардағы орнықты даму бойынша тәуекелдерді айқындау;
4. мүдделі тараптар картасын құру;
5. орнықты дамуды негізгі процестерге, соның ішінде тәуекелдерді басқару, жоспарлау, адам ресурстарын басқару, инвестициялар, есеп беру, операциялық қызмет және т.б., сондай-ақ даму стратегиясына және шешім қабылдау процестеріне кіріктіру;
6. орнықты даму саласындағы мақсаттар мен ҚНК-ны айқындау, іс-шаралар жоспарын әзірлеу және жауапты тұлғаларды белгілеу;
7. орнықты даму бойынша лауазымды тұлғалар мен жұмыскерлердің біліктілігін арттыру;
8. орнықты даму бойынша ұдайы мониторинг және іс-шараларды бағалау, мақсаттар мен ҚНК-ға жету нәтижелерін бағалау, түзету шараларын қабылдау, тұрақты түрде жақсарту мәдениетін енгізу.

Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасы орнықты даму саласында тиісті жүйені қалыптастыруды және оны енгізілуін қамтамасыз етеді.

Барлық деңгейдегі бүкіл жұмыскерлер мен лауазымды тұлғалар орнықты дамуға үлес қосады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компаниядағы орнықты дамуды басқару компания қызметін басқарудың жалпы жүйесі шеңберінде жүзеге асырылады және оның ажырамас бөлігі болып табылады.

ОД саясаты орнықты даму бойынша басқару жүйесін құрудың негізгі қағидаттары мен тәсілдерін анықтайды.

Компанияның орнықты даму бойынша міндеттері:

1. орнықты даму қағидаттарын Компания қызметінің негізгі процестеріне енгізу и корпоративтік шешім қабылдау жүйесіне бірізді ендіру;
2. орнықты даму бойынша қызметті бағалауды және тәуекелдерді бақылауды оның үш құрамдасы тұрғысынан жүзеге асыру;
3. жүйелік жұмысты ұйымдастыру есебінен орнықты дамуды басқарудың сапасын арттыру;
4. орнықты даму бойынша қызмет нәтижелері туралы тұрақты түрде хабарлауды қоса, Компанияның мүдделі тараптармен тиімді өзара іс-қимыл жасау тетіктерін құру.

Компанияның орнықты даму мәселелеріне қатысты тәсілдемесі Компанияның мүдделері мен стратегиялық жоспарларының орнықты даму саласындағы негізгі қағидаттармен үйлесімділігіне және барлық мүдделі тараптарға қатысты адал және жауапты мінез-құлық қағидаттарын сақтауға негізделеді.

Компания орнықты даму саласындағы іс-шаралар жоспарларын келесілерді талдау арқылы әзірлейді:

1. үш негізгі: экономикалық, экологиялық және әлеуметтік сала бойынша ағымдағы жағдайды талдау (бұл талдауды жүргізу кезінде ақпараттың дұрыстығы, уақтылығы және сапасы маңызды болып табылады);
2. орнықты даму саласындағы тәуекелдерді айқындау (тәуекелдер орнықты дамудың үш бағытына сәйкес бөлінеді, сонымен қатар шектес бағыттарға әсер етуі және басқа тәуекелдерді қамтуы да мүмкін); Тәуекелдерді анықтау үшін Компанияға әсер ететін ішкі факторларға да, сол сияқты сыртқы факторларға да талдау жасалады;
3. мүдделі тараптарды және олардың қызметке әсерін анықтау;
4. мақсаттарды, сондай-ақ мүмкіндігінше нысаналы көрсеткіштерді, және үш компонент бойынша қызметті жақсарту және жетілдіру іс-шараларын,, жауапты тұлғаларды, қажетті ресурстар мен орындалу мерзімдерін анықтау;
5. мақсаттардың іске асырылуын, іс-шараларды, нысаналы көрсеткіштерге қол жеткізілуін тұрақты мониторингтеу және бағалау;
6. мүдделі тараптармен жүйелі және конструктивті түрде өзара ықпалдасу, кері байланыс алу;
7. қалыптастырылған жоспарды іске асыру;
8. ұдайы мониторинг жүргізу және жүйелі есептілік;
9. жоспардың нәтижелілігін талдау және бағалау, қорытындылау және түзету және жақсарту шараларын қабылдау.

Орнықты дамуды:

1. басқару жүйесіне;
2. даму стратегиясына;
3. негізгі процестерге, соның ішінде: тәуекелдерді басқару, жоспарлау (ұзақмерзімді (стратегия), ортамерзімді (5 жылдық даму жоспары) және қысқамерзімді (жылдық бюджет) кезеңдерге), есептілік, тәуекел-

дерді басқару, адам ресурстарын басқару, инвестициялар, операциялық қызмет және т. б. сонымен қатар органдардан бастап (Жалғыз акционер, Директорлар кеңесі, Басқарма), қатардағы жұмыскерлерге дейін барлық деңгейлердегі шешім қабылдау процестеріне кіріктіру ұсынылады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Есепті жылы Компания Басқарманың 2023 жылғы 15 ақпанындағы №3 шешімімен бекітілген 2023 жылға арналған ҚазАгроҚаржының орнықты даму бойынша іс-шаралар жоспарын іске асырды.

ҚазАгроҚаржының орнықты даму жөніндегі 2023 жылғы іс-шаралар жоспарының орындалуы туралы есепті Басқарма 2024 жылғы 21 ақпанда қарады және бекітті (№7 хаттама).

Жоспар Компанияның орнықты даму саласындағы озық халықаралық тәжірибені ұстануға ұмтылу бастамаларын көрсетеді.

Жоспарға орнықты дамудың үш құрамдас бөлігі (экономикалық, экологиялық және әлеуметтік) бойынша іс-шаралар кірген. Жоспарды іске асыру шеңберінде энергиямен жабдықтау мәдениетін арттыру, энергия тұтынуды азайту, қағаз құжат айналымын оңтайландыру, жұмыскерлердің оқытумен қамтылуын ұлғайту және басқа да бірқатар іс-шаралар көзделген.

Орнықты даму саласындағы басқару жүйесінде орнықты даму саласындағы қағидаттарды, стандарттарды және тиісті саясаттар мен жоспарларды іске асыру үшін әрбір органның және барлық жұмыскерлердің рөлдері, құзыреттері, жауапкершілігі айқындалады және бекітіледі.

Компанияның Директорлар кеңесі орнықты дамуды енгізуге стратегиялық басшылық пен бақылауды жүзеге асырады. Компания басқармасы тиісті іс-шаралар жоспарын қалыптастырады және бекітеді.

Орнықты даму мәселелерін дайындау мақсатында комитет құрылады немесе осы функциялар Компанияның Директорлар кеңесі жанындағы жұмыс істеп тұрған комитеттердің бірінің құзыреті шеңберіне орнықты даму мәселелері беріледі.

Компанияда оқыту және біліктілікті арттыру бағдарламалары тұрақты негізде жүргізіледі. Оқыту орнықты дамуды енгізудегі тұрақты элемент болып табылады. Компанияның лауазымды тұлғалары тұрақты даму және мәдениетті өзгерту, қызметті жүргізу және міндеттерді орындау кезіндегі мінез-құлық қағидаттарын түсіну мен ұстану негізінде жұмыскерлердің тұрақты дамуға тартылуына ықпал етеді. Компанияда жыл сайынғы негізде жұмыскерлерді тарту және қанағаттандыру бойынша зерттеулер жүргізіледі.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның құрылымдық бөлімшелері орнықты даму саласындағы іс-шараларды іске асырады. Компанияның тиісті құрылымдық бөлімшелерінің басшылары өз құзыреттері шеңберінде орнықты даму саласындағы іс-шараларды іске асыруға дербес жауапты болады.

Компанияның құрылымдық бөлімшелері орнықты даму саласындағы іс-шараларды іске асыру нәтижелері туралы ақпаратты, сондай-ақ Компанияның орнықты даму саласындағы қызмет бағытына жетекшілік ететін департаменттің сұрау салуы бойынша Компанияның жылдық есебіне енгізу үшін ақпаратты ұсынады, қажет

болған жағдайда Компанияның осы саладағы қызметін жақсарту жөнінде ұсыныстар енгізеді.

Компанияның Директорлар кеңесі жанында Стратегиялық жоспарлау және корпоративтік даму жөніндегі комитет жұмыс істейді, оның құзыретіне Компанияның Директорлар кеңесіне орнықты даму саласындағы актілерді алдын ала қарау мәселелері бойынша ұсынымдарды қарау және ұсыну, орнықты даму саласындағы қағидаттарды сақтау мониторингі, орнықты даму саласындағы қызметтің мақсаттары мен түйінді көрсеткіштеріне қол жеткізуді бағалау кіреді.

Компанияның кадрлық әлеуетінің жоғары деңгейін қамтамасыз ету мақсатында жұмыскерлер оқытудан және біліктілігін арттырудан өтеді.

Оқыту 2022 жылғы 19 желтоқсанда № 20/20/54 673 бекітілген ҚазАгроҚаржы жұмыскерлерінің біліктілігін арттыру және кәсіби даярлау жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

2023 жылы оқыту және біліктілікті арттыру жүйесімен 284 жұмыскер қамтылды.

Есепті кезеңде Компанияның басшы жұмыскерлері мен жұмыскерлері үшін орнықты даму/ESG тақырыбы бойынша оқыту жүргізілді.

Сондай-ақ, төмендегілерге бағытталған «Өзгерістерді басқару» тақырыбында корпоративтік іс-шара түрінде тимбилдинг/оқыту өткізілді:

- ішкі және сыртқы өзгерістер орын алатын ортада жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру;
- алдағы қайта ұйымдастыру аясында өзгерістерді қабылдау мен қатысуға жұмыскерлерді ынталандыру;
- жұмыскерлердің білім деңгейін арттыру және Компанияның мақсаттарына қол жеткізу;
- компаниядағы ішкі ахуалдың позитивті атмосферасын құру және ұжымды біріктіру;

- ұжымдағы психологиялық ахуалды жақсарту.

«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ және оның еншілес ұйымдары жұмыскерлерінің тартылуы мен қанағаттанушылығын зерттеу 2023 жылдың соңында бағалаудың бірыңғай критерийлерін пайдалана отырып жүргізілді.

«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-ның 2023 жылға арналған қатысу деңгейін бағалау туралы есебі және «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-ның 2023 жылға арналған бірыңғай кадрлық саясатты іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Басқармасының 2024 жылғы 31 қаңтардағы № 05/24 шешімімен бекітілді.

5. Тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және ішкі аудит қағидаты

Компанияда тәуекелдерді басқарудың және ішкі бақылаудың тиімді жүйесі жұмыс істейді, ол Компанияның өз стратегиялық және операциялық мақсаттарына қол жеткізуі үшін орынды сенімділікті қамтамасыз етуге бағытталған және ұйымдастырушылық саясаттың, рәсімдердің, мінез-құлық пен іс-қимыл нормаларының, басқару әдістері мен тетіктерінің жиынтығы болып табылады және оны Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасы келесілерді қамтамасыз ету үшін құрған:

1. Компания қызметінің рентабельділігі, стратегиялық мақсаттар және олармен ілесе жүретін тәуекелдер арасындағы оңтайлы теңгерім;
2. қаржылық-шаруашылық қызметтің тиімділігі және Компанияның қаржылық тұрақтылығына қол жеткізу;
3. Компания активтерінің сақталуы және ресурстарының тиімді пайдаланылуы;
4. қаржылық және басқарушылық есептіліктің толықтығы, сенімділігі және шынайылығы;

5. Қазақстан Республикасы заңнамасының және Компанияның ішкі құжаттарының талаптарын сақтау;

6. алаяқтықтың алдын алу және негізгі және қосалқы бизнес-процестердің жұмыс істеуіне тиімді қолдау көрсетілуін қамтамасыз ету үшін және қызметтің нәтижелерін талдау үшін тиісті ішкі бақылау.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияда тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйелері бар, олар Компанияның стратегиялық және операциялық мақсаттарға қол жеткізуіне орынды сенімділікті қамтамасыз етуге бағытталған өзара байланысты компоненттер (ұйымдастыру саясаты, процедуралар, әдістер, механизмдер, мінез-құлық нормалары және т. б.) жиынтығы болып табылады.

Компаниядағы тәуекелдерді басқару тұрақты, динамикалық және үздіксіз процесс болып табылады және келесі схемаға сәйкес компоненттерден тұрады: сәйкестендіру, өлшеу, бақылау, мониторинг.

Ішкі аудит қызметі тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйелерінің тиімділігін бағалауды белгіленген кезеңділікпен жүргізеді.

2021 жылғы Корпоративтік тәуекелдерді басқару жүйесін бағалауды KPMG сыртқы консультанттары жүзеге асырды. Бағалау нәтижелері бойынша корпоративтік тәуекелдерді басқару жүйесінің қорытынды рейтингі 82% құрады. 82%-ға бағалау «Кемел» тиімділік деңгейіне сәйкес келеді және тәуекелдерді басқару жүйесінің элементтері «үздік тәжірибеге» сәйкес келеді және тәуекелдерді басқару жүйесі жеткілікті түрде тиімді.

Компания тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесін үнемі жетілдіріп отырады.

Ішкі бақылау жүйесі Компанияның корпоративтік басқару жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады, басқарудың барлық деңгейлерін, Компанияның барлық ішкі процестері мен операцияларын қамтиды.

Ішкі бақылауды жүзеге асыру мақсаттарында Компанияда үш шепті қорғау құрылған:

- бірінші қорғау шебі, Қоғамның құрылымдық бөлімшелерінде Басқарма Төрағасының бұйрығымен Қоғам жұмыскерлерінің арасынан ішкі бақылаушылар тағайындалады;
- екінші қорғау шебі, Компанияның бақылау функцияларын орындайтын құрылымдық бөлімшелері;
- үшінші қорғау шебі, Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау арқылы Ішкі аудит қызметі (бұдан әрі – ІАҚ) қамтамасыз етеді.

Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету мақсатында Директорлар кеңесінің 23.12.2021 жылғы №15 шешімімен Компания ҚазАгроҚаржының ішкі бақылау жүйесін жетілдірудің 2022-2024 жылдарға арналған жоспарын бекітті. Жоспарға бес компонент бойынша іс-шаралар кіреді: бақылау ортасы, тәуекелдерді бағалау, бақылау процедуралары, ақпарат және коммуникация арналары, мониторинг.

2023 жылға арналған жоспардың орындалуы жөніндегі есеп Директорлар кеңесінің 31.01.2024 жылғы №1 шешімімен бекітілген.

Компанияның ішкі аудит қызметі белгіленген кезеңділікпен ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалауды жүргізеді.

Бұған қоса, 2023 жылғы қараша айында ішкі бақылау жүйесінің тиімділігіне сыртқы бағалау жүргізілді. Бағалауды «RUSSELL BEDFORD A+Partners» ЖШС халықаралық консалтингтік фирмасы жүргізді.

Бағалау қорытындысы бойынша Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі 90,20% құрады.

Компанияның Директорлар кеңесі осы жүйенің міндеттеріне негізделе отырып, тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін ұйымдастырудың қағидаттары мен тәсілдерін айқындайтын ішкі құжаттарды бекітеді.

Компанияда тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылаудың тиімді жүйесін ұйымдастыру жұмыскерлердің, менеджменттің, компания органдарының шешім қабылдаған кезде тәуекел деңгейінің орындылығы мен қолайлылығын түсінуін, тәуекелдерге тез ден қоюын, негізгі және қосалқы бизнес-процестерді және күнделікті операцияларды бақылау жүзеге асырылуын, сондай-ақ кез келген елеулі кемшіліктер туралы тиісті деңгейдегі басшылыққа дереу хабарлануын қамтамасыз етуге қабілетті басқару жүйесін құруды көздейді.

Тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылаудың тиімді жүйесін ұйымдастырудың қағидаттары мен тәсілдері мыналарды көздейді:

1. тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің мақсаттары мен міндеттерін анықтау;
2. тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің барлық шешім қабылдау деңгейлері қамтылған, тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, бекіту, қолдану және бағалау процесіндегі тиісті деңгейдің рөлі ескерілген ұйымдық құрылымы;
3. тәуекелдерді басқару процесін ұйымдастыруға қойылатын негізгі талаптар (тәуекелдерді анықтау тәсілдері, тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау тәртібі, ден қою әдістерін анықтау, мониторинг және т.б.);
4. ішкі бақылау жүйесін ұйымдастыруға және бақылау рәсімдерін жүргізуге қойылатын талаптар (ішкі бақылау жүйесінің негізгі

бағыттары мен негізгі компоненттерінің сипаттамасы, ішкі бақылау саласындағы тиімділік пен есептілікті бағалау тәртібі және т.б.).

Компанияның ішкі нормативтік құжаттарында Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасының тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің тиімді жұмыс істеуін шоғырландырылған негізде ұйымдастыру және қамтамасыз ету бойынша жауапкершілігі бекітіліп көрсетіледі.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның Директорлар кеңесі келесі ішкі құжаттарды бекітті:

1. Тәуекелдерді басқару саясаты (Компанияның Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 31 тамыздағы шешімімен бекітілген (№10 хаттама));

Тәуекелдерді басқару саясатының негізгі мақсаттары:

- тиімді кешенді жүйе құру және тәуекелдерді басқарудың интеграцияланған процесін жасау, сондай-ақ тәуекелдерді басқару әдістері мен процедураларына бірыңғай стандартталған тәсіл негізінде қызметті үнемі жетілдіру;
- Компанияның Компания қызметінің ауқымына адекватты тәуекелдерді қабылдауын қамтамасыз ету.

Компаниядағы тәуекелдерді басқару тұрақты, үздіксіз процесс болып табылады және алқалы органдар, уәкілетті органдар, құрылымдық бөлімшелер мен Компания жұмыскерлері тартыла отырып, барлық деңгейде жүзеге асырылады.

2. ҚазАгроҚаржы АҚ Ішкі бақылау жүйесі туралы саясат (Компанияның Директорлар кеңесінің 06.09.2019 ж. №9 шешімімен бекітілген).

Саясат ішкі бақылау жүйесінің ұғымдарын, мақсаттары мен міндеттерін, оның жұмыс істеу қағидаттарын, ішкі бақылау процедурасының негізгі бағыттары мен негізгі компоненттерін, сондай-ақ ішкі бақылау субъектілерінің Компанияның ішкі бақылау жүйесін бағалау және процедураларды орындау бойынша құзыреті мен жауапкершілігі анықтайды.

Ішкі бақылау жүйесі саясатының негізгі мақсаты үш негізгі бағыт бойынша қойылған міндеттерге қол жеткізу болып табылады:

- операциялық қызмет;
- қаржылық есептілікті дайындау;
- нормативтік құқықтық актілердің талаптарын сақтау.

Ішкі бақылау жүйесі саясаты Компанияның басқаруы мен қызметінің барлық деңгейлеріндегі, құрылымдық бөлімшелердегі лауазымды тұлғалар мен жұмыскерлерге, сондай-ақ ішкі бақылаудың басқа да қатысушылары мен мүдделі тараптарға қолданылады.

Бұдан басқа, ішкі бақылау жүйесінің тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету тәртібін айқындау мақсатында Компанияда Компанияның ішкі бақылау жүйесі туралы саясатты іске асыру қағидалары бекітілді.

Компания ішкі бақылау жүйесін дамытуды және оның тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етуді бұдан әрі де жалғастырады.

Компанияның әрбір лауазымды тұлғасы шешім қабылдау кезінде тәуекелдерді тиісті түрде қарауды қамтамасыз етеді.

Компания Басқармасы тәуекелдерді басқару рәсімдерін тиісті біліктілігі мен тәжірибесі бар жұмыскерлер енгізуін қамтамасыз етеді.

Басқарма:

1. Директорлар Кеңесі бекіткен тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау саласындағы ішкі құжаттарды әзірлеуді және енгізуді қамтамасыз етеді;
2. тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау қағидаттары мен процедураларын практикалық іске асыру және үздіксіз жүзеге асыру жолымен тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін құруды және оның тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етеді;
3. Директорлар кеңесінің шешімдері мен аудит және тәуекелдер жөніндегі комитеттің тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін ұйымдастыру бойынша ұсынымдарын орындау үшін жауапты;
4. ішкі құжаттардың талаптарына сәйкес тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін мониторингтеуді жүзеге асырады;
5. бизнестің сыртқы және ішкі ортасындағы өзгерістерді ескере отырып, тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау процестері мен процедураларын жетілдіруді қамтамасыз етеді.

Ішкі бақылау қағидаттарын іске асыру және тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін қамтамасыз ету мақсатында Компания Басқармасы тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылаудың нақты процедуралары үшін өкілеттіктерді, міндеттерді және жауапкершілікті төмендегі деңгей басшыларының және/немесе құрылымдық бөлімше басшыларының арасында бөледі.

Құрылымдық бөлімшелердің басшылары Компания қызметінің оларға сеніп тапсырылған функционалдық салаларында өздерінің функционалдық міндеттеріне сәйкес тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, құжаттау, енгізу, мониторингтеу және дамыту үшін жауапты болады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Құрылымдық бөлімшелер туралы ережелерде, лауазымдық нұсқаулықтарда және бизнес-процестерді регламенттеу кезінде лауазымдық міндеттерді орындау үшін рөлдер мен жауапкершілік регламенттеледі. Ә Басқару органы (Директорлар кеңесі) және Атқарушы орган (Басқарма) деңгейінде шешім қабылдау өкілеттігі анықталды, комитеттер немесе Атқарушы органның жекелеген мүшелері деңгейінде өкілеттіктер басқаға қосымша берілді.

Мәселелерді өкілеттіктер аясында қарау кезінде құрылымдық бөлімшелермен-сарапшылармен және/немесе міндетті құрылымдық бөлімшелермен бизнес-процесс шеңберінде алдын ала келісу көзделген. Келісу нәтижелері бойынша қажет болған жағдайда сараптамалық қорытынды дайындалады.

Лауазымдық нұсқаулыққа сәйкес Компания қызметкерлері өз құзыреті шегінде тәуекелдерді уақтылы сәйкестендіру, бағалау және басқару үшін жауапты.

Тәуекелдерді басқару процесінің әдістері мен процедураларының сипаттамасы, соның ішінде тәуекелдерді басқару бойынша есептілікті ұсыну тәртібі мен нысандары, тәуекелдердің негізгі түрлерін басқару процесіне қатысушылардың міндеттері, функциялары және жауапкершілігі, тәуекелдерді басқару іс-шаралары және тәуекелдерді басқару процесінің басқа да компоненттері Компанияның уәкілетті органдары өз құзыретіне сәйкес бекіткен Компанияның ішкі құжаттарында берілген.

Ішкі бақылау жүйесі саясатын іске асыру қағидаларының 10-тармағына сәйкес, Компанияның құрылымдық бөлімшелерінде бірінші қорғау шебінде ішкі бақылауды жүзеге асыру мақса-

тында Басқарма Төрағасының 29.09.2023 жылғы №170 бұйрығымен Компания жұмыскерлерінің арасынан ішкі бақылаушылар тағайындалды.

Ішкі бақылаушылар мен бақылау функцияларын жүзеге асыратын құрылымдық бөлімшелер ұсынған есептер негізінде ішкі бақылау жүйесі туралы саясатты іске асыру қағидаларының 33-тармағына сәйкес Басқарманың 12.01.2024 жылғы № 2 шешімімен ішкі бақылау жүйесінің анықталған бұзушылықтары мен кемшіліктері бойынша 2023 жылғы жиынтық есеп бекітілді.

Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесі барлық елеулі тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау және мониторингтеу процедурасын, сондай-ақ тәуекелдер деңгейін төмендету бойынша уақтылы және адекватты шаралар қабылдауды көздейді.

Тәуекелдерді басқару процедуралары жаңа тәуекелдерге жылдам ден қоюды, оларды айқын анықтауды және тәуекел иелерін анықтауды қамтамасыз етеді. Компанияның бәсекелестік немесе экономикалық ортасында кез келген күтпеген өзгерістер орын алған жағдайда Тәуекелдер картасын және оның тәуекел-тәбетке сәйкестігін қайта бағалау жүзеге асырылады.

Директорлар кеңесі тәуекелге тәбеттің жалпы деңгейін және негізгі тәуекелдерге қатысты төзімділік деңгейін бекітеді, олар Компанияның ішкі құжаттарымен бекітіліп көрсетіледі.

Негізгі тәуекелдер бойынша толеранттылық деңгейлері елеулі оқиғалар туындаған жағдайда қайта қаралады. Күнделікті қызметте тәуекелдерді шектейтін лимиттер белгіленеді.

Тән тәуекелдерді тұтас және анық түсіну үшін Компанияда кем дегенде жыл сайынғы негізде тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау жүргізіледі, олар Директорлар кеңесі бекітетін тәуекелдер тіркелімінде, тәуекелдер картасында, тәуекелдерге ден қою бойынша іс-шаралар

жоспарында (процестерді жақсарту, азайту стратегиялары) көрсетіледі.

Тәуекелдер тіркелімі мен картасын қарау кезінде Директорлар кеңесі оларға стратегиялық міндеттерді іске асыруға шынымен әсер етуі мүмкін тәуекелдерді қосуды қамтамасыз етеді, ал тәуекелдерге ден қою жөніндегі іс-шаралар жоспарын қарау кезінде іс-шаралардың пайдалылығына көз жеткізіп алуы тиіс. Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасы негізгі тәуекелдер туралы ақпаратты, олардың Компанияның стратегиясы мен даму жоспарына әсер ету тұрғысынан талдауын алып отырады.

Тәуекелдер бойынша есептер Директорлар кеңесінің отырыстарына тоқсанына кемінде бір рет шығарылады және тиісті түрде толық көлемде талқыланады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидалары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Тәуекелдерді басқару саясаты (Компанияның Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 31 тамыздағы шешімімен бекітілген (№10 хаттама) тәуекелдерді басқарудың құрылымын, тәуекелдерді басқару жүйесінің негізгі компоненттерін анықтайды, тәуекелдерді басқару процесін жүзеге асырудың жүйелі және дәйекті тәсілін қамтамасыз етеді.

Компанияның Директорлар кеңесінің 23.12.2021 жылғы № 15 шешімімен 2022 жылға арналған тәуекел тәбеті бекітілді.

Компанияның Директорлар кеңесінің 29.12.2022 жылғы № 14 шешімімен 2023 жылға арналған тәуекел тәбеті бекітілді.

Компанияның Директорлар кеңесінің 23.12.2021 жылғы № 15 шешімімен 2022 жылға арналған негізгі тәуекел индикаторлары бекітілді.

Компанияның Директорлар кеңесінің 29.12.2022 жылғы № 14 шешімімен 2023 жылға арналған тәуекел тәбеті бекітілді.

Компанияның Директорлар кеңесінің 25.12.2023 жылғы № 12 шешімімен 2024 жылға арналған негізгі тәуекел индикаторлары бекітілді.

Бизнес-процестерді, тәуекелдер мен бақылауларды талдау және өзектендіру шеңберінде «ҚазАгроҚаржы» АҚ Бизнес-процестер, тәуекелдер мен бақылаулар матрицасы жаңа редакцияда бекітілді (Компанияның Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 25 желтоқсандағы №12 шешімі).

Компанияда идентификацияланған тәуекелдерді жүйелеу үшін Компания өз қызметінде кезігетін тәуекелдердің тіркелімі болып табылатын және тәуекелді іске асырудың ықтималды салдарын қамтитын тәуекелдер регистрі қолданылады (бұдан әрі – Тәуекелдер тіркелімі) мен әрбір тәуекелдің салыстырмалы маңыздылығын бағалауға (басқа тәуекелдермен салыстырғанда), сондай-ақ сыни болып табылатын және оларды басқару бойынша іс-шаралар әзірлеуді талап ететін тәуекелдерді бөліп көрсетуге мүмкіндік беретін Тәуекелдер картасы (бұдан әрі – Тәуекелдер картасы) әзірленді. 2023 жылы жаңа тәуекелдер анықталған кезде, тәуекелдердің маңыздылығы өзгерген кезде немесе тәуекелдердің Компания қызметіне әсер ету күші өзгерген кезде, тәуекелдер тізілімі мен тәуекелдер картасы жаңартылды. Тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау нәтижелері мерзімді түрде Басқармада қаралып, Компанияның Директорлар кеңесінің келесі шешімдерімен бекітілді: 07.03.2023 жылы – № 2, 27.09.2023 жылы – № 8, 25.12.2023 жылы – № 12.

Сыни тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспары (бұдан әрі – Жоспар) бизнес-процеске әсер ететін анықталған тәуекелдердің тізбесі болып табылады және тәуекелдерді азайтуға бағытталған іс-шаралар міндетті түрде айқындалған. Ең маңызды тәуекелдерді бағалау

нәтижелері бойынша (қызыл аймақ), Компания қызметінің тәуекелге барынша ұшырауын білдіретін және және Компанияның құрылымдық бөлімшелері – тәуекел иелері тарапынан тәуекелді азайту бойынша шұғыл іс-қимылдарды талап ететін тәуекелдерді анықтағаннан кейін, 2023 жыл ішінде Директорлар кеңесі тиісінше 07.03.2023 жылғы №2, 30.06.2022 жылғы №8, 29.11.2022 жылғы №14 жоспарларды бекітті.

АПБК-ның 2022 жылғы 14 ақпандағы №06-2023, 2023 жылғы 19 желтоқсандағы №34-2023 шешімдерімен 2023 жыл ішінде ЕДБ лимиттері бекітілді.

Басқарманың 20.10.2021 жылғы № 27 шешімімен Компанияның Тәуекелдерді басқару қағидалары бекітілді, онда тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау, мониторингтеу және басқару бойынша реттеуші әдістер, құралдар мен тәсілдер регламенттелген.

Компания Басқармасының 2022 жылғы 25 наурыздағы № 9 шешімімен ҚазАгроҚаржының тәуекелдерді басқару жүйесін дамытудың 2022-2025 жылдарға арналған стратегиясы бекітілді, оған «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның тәуекелдерді басқару корпоративтік жүйесін жетілдірудің 2022-2025 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары кіреді.

Компанияда тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау жүйесінің және корпоративтік басқару практикасының сенімділігін және тиімділігін жүйелі түрде тәуелсіз бағалау үшін ішкі аудит қызметі құрылды.

Ішкі аудит қызметі (бұдан әрі – ІАҚ) өз жұмысын тәуекелге бағдарланған (жылдық) аудиторлық жұмыс жоспарының негізінде жүзеге асырады, оны Компанияның Директорлар кеңесі бекітеді. Аудиторлық есептердің нәтижелері, негізгі анықтаулар және тиісті ұсынымдар тоқсан сайын Директорлар кеңесінің қарауына шығарылады.

Ішкі аудит қызметінің басшысы тәуекелдерді басқарудың Компанияда қабылданған тұжырымдамасын назарға алады, сондай-ақ Компания Басқармасымен және аудит және тәуекелдер жөніндегі комитетпен консультациялардан кейін қалыптасқан тәуекелдер туралы өз пікірін қолданады.

ОРЫНДАЛАДЫ

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

ІАҚ тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйелеріне, сондай-ақ корпоративтік басқаруға тұрақты бағалау жүргізеді. Әрбір аудиторлық тапсырма шеңберінде ІАҚ Компаниядағы ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйесін тексеріліп отырған бизнес-процестердің бақылау рәсімдерін тестілеу нәтижелері бойынша бағалайды және оларды жетілдіру бойынша ұсыныстар береді. Бұдан басқа, ІАҚ мерзімді негізде ішкі бақылау, тәуекелдерді басқару және корпоративтік басқару жүйелерін Директорлар Кеңесі бекіткен әдіснамаға сәйкес бағалауды жүргізеді. Бағалау нәтижелері Директорлар кеңесінің қарауына шығарылады. Ішкі аудит қызметінің басшысы Компанияның стратегиялық мақсаттарына сәйкес ішкі аудиттің басымдықтарын айқындайтын тәуекел-бағдарланған жоспар жасайды. ІАҚ қызметінің нәтижелері туралы мерзімді есептілік процедуралары белгіленді, аталған есептілік шеңберінде анықталған бұзушылықтар мен кемшіліктер туралы, сондай-ақ менеджмент қабылдаған тәуекелдер туралы ақпарат беріледі.

Компания жыл сайынғы қаржылық есептілік аудитін тәуелсіз және білікті аудитор тарту арқылы жүргізеді, ол үшінші тарап ретінде мүдделі тараптарға қаржылық есептіліктің дұрыстығы және оның ХҚЕС талаптарына сәйкестігі туралы объективті пікір береді.

Сыртқы аудиторды таңдау конкурс негізінде жүзеге асырылады. Іріктеу кезінде Компанияның Директорлар кеңесінің аудит және тәуекелдер жөніндегі комитетінің пікірі ескеріледі, бұл комитет конкурс өткізу мақсатында әзірленген біліктілік талаптарын және/немесе техникалық ерекшелікті келіседі.

ОРЫНДАЛАДЫ

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания жыл сайынғы қаржылық есептілік аудитін тәуелсіз және білікті аудитор тарту арқылы жүргізеді, ол үшінші тарап ретінде мүдделі тараптарға қаржылық есептіліктің дұрыстығы және оның ХҚЕС талаптарына сәйкестігі туралы объективті пікір береді.

6. Корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын реттеу қағидаты

Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқармасының мүшелері, Компания жұмыскерлері өздерінің кәсіби функцияларын акционерлер мен Компанияның мүдделері үшін адал және орынды, қақтығыстардан аулақ болуға тырысып орындайды.

Корпоративтік қақтығыстар болған (туындаған) жағдайда, Компания мен мүдделі тараптардың мүдделерін тиімді қорғауды қамтамасыз ету мақсатында қатысушылар оларды келіссөздер арқылы шешу жолдарын іздейді. Бұл ретте Компанияның лауазымды тұлғалары Корпоративтік хатшыға және/немесе Омбудсменге қақтығыстың орын алғандығы (туындағандығы) туралы уақтылы хабарлайды.

Корпоративтік қақтығыстардың алдын алу және оларды реттеу жұмысының тиімділігі мұндай

қақтығыстарды толық және тез анықтау және Компанияның барлық органдарының іс-қимылын үйлестіруді көздейді.

ОРЫНДАЛАДЫ

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

2023 жылы Компанияда мүдделер қақтығысына байланысты жағдайлар тіркелген жоқ.

Мүдделер қақтығысы Компания жұмыскерінің жеке мүдделігі лауазымдық міндеттерді бейтарап орындауға әсер ететін немесе әсер етуі мүмкін жағдай ретінде анықталады.

Компания жұмыскерлері өздеріне (немесе өздерімен байланысты тұлғаларға) қатысты да, басқаларға қатысты да мүдделер қақтығысы туындауы мүмкін жағдайға жол бермейді.

Директорлар Кеңесінің өз міндеттерін объективті орындауына кедергі келтіретін мүдделер қақтығысын болдырмау үшін және Компанияның Директорлар кеңесінің процестерге саяси араласуын шектеу үшін оларға жол бермеу және реттеу тетіктері енгізілуде.

Мүдделер қақтығысын болдырмаудың негізгі қағидаттары, оларды анықтау, бағалау және шешу тәсілдері Директорлар кеңесі бекітетін Компанияның Іскерлік этика кодексінде бекітіледі.

ОРЫНДАЛАДЫ

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компаниядағы корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысының алдын алу және реттеу, сондай-ақ барлық органдар мен лауазымды

тұлғалардың іс-қимылдарын үйлестіру мақсатында, Компанияның Директорлар кеңесінің 2015 жылғы 04 қарашадағы шешімімен (№17 хаттама) Компанияда Корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын реттеу қағидалары бекітілді.

Компанияның Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 23 ақпандағы шешімімен (№2 хаттама) бекітілген құжаттар:

1. Компанияның Іскерлік этика кодексі – корпоративтік (іскерлік) әдептің негіз қалаушы құндылықтары мен қағидаттарын белгілейді;
2. Компанияның Омбудсмені туралы ереже – еңбек дауларын, қақтығыстарды, әлеуметтік-еңбек сипатындағы проблемалық мәселелерді шешудегі, сондай-ақ Компания жұмыскерлерінің іскерлік әдеп қағидаттарын сақтаудағы Омбудсмен институтының функцияларын айқындайды.

7. Компания қызметі туралы ақпаратты ашудың мөлдірлігі мен объективтілігі қағидаттары

Мүдделі тараптардың мүдделерін сақтау мақсатында Компания Қазақстан Республикасының заңнамасында және Компанияның ішкі құжаттарында көзделген ақпаратты, сондай-ақ қаржылық жағдайды, қызмет нәтижелерін, меншік құрылымын және басқаруды қоса алғанда, өз қызметінің барлық маңызды аспектілері туралы ақпаратты уақтылы және шынайы ашып көрсетеді.

Ақпаратты ашудың жүйелілігін қамтамасыз ету үшін Компанияда ішкі құжаттар бекітіледі, оларда ақпаратты ашу және қорғау қағидаттары мен тәсілдері, мүдделі тұлғаларға ашылып көрсетілетін ақпараттың тізбесі, ақпаратты ашудың мерзімдері, тәртібі, тәсілі, нысаны, функциялары мен міндеттері көрсетіле отырып жауапты лауазымды тұлғалар мен жұмыскерлер, сондай-ақ ақпаратты ашу процестерін реттейтін басқа да ережелер анықталады.

Коммерциялық және қызметтік құпияны құрайтын ақпаратты қорғау мақсатында, Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ақпаратты қолжетімділік санаттарына жатқызу тәртібін, ақпаратты сақтау және пайдалану шарттарын айқындайды. Компания коммерциялық және қызметтік құпияны құрайтын ақпаратқа еркін қол жеткізуге құқығы бар адамдар тобын айқындайды және оның құпиялылығын қорғау бойынша шаралар қабылдайды.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания өз қызметінің мөлдірлігін қамтамасыз ету мақсатында Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 11 ақпандағы №1 шешімімен бекітілген «ҚазАгроҚаржы» АҚ қызметі туралы ақпаратты ашу саясатын басшылыққа алады, бұл саясат ақпаратты ашудың мақсаттарын, қағидаттарын, нысандары мен тәсілдерін, коммерциялық, қызметтік немесе заңмен қорғалатын өзге де құпияны құрайтын ақпараттың тізбесін айқындайды.

Қаржылық есептілік депозитарийінің, Қазақстан қор биржасының интернет-ресурсында, Компанияның корпоративтік интернет-ресурсында ақпаратты ашу тәртібі мен мерзімдері ҚазАгроҚаржы қызметі туралы ақпаратты ашу тәртібі жөніндегі нұсқаулықта (бұдан әрі – Ақпаратты ашу тәртібі жөніндегі нұсқаулық) регламенттелген, ол Басқарманың 2023 жылғы 15 наурыздағы №5 шешімімен өзектендірілген.

Ақпаратты ашу тәртібі жөніндегі нұсқаулықта мүдделі тұлғаларға ашылып көрсетілетін ақпараттың тізбесі, ақпаратты ашудың мерзімдері, тәртібі, тәсілі, нысаны, функциялары мен міндеттері көрсетіле отырып, жауапты лауазымды тұлғалар мен жұмыскерлер, сондай-ақ ақпаратты ашу процестерін реттейтін басқа да ережелер қарастырылған.

2023 жылы Компания заңнама мен Ақпаратты ашу қағидаларының талаптарына сәйкес Қазақстан қор биржасының бағалы қағаздарына рұқсат беру бастамашылары корпоративтік оқиғалар, қаржылық есептілік туралы ақпаратты, үлестес тұлғалар туралы мәліметтерді және акционердің мүдделерін қозғайтын өзге де ақпаратты ашуды жүзеге асырды. 2023 жылы қаржылық есептілік депозитарийінің интернет-ресурсында 54 орналастыру, ал Қазақстан қор биржасының интернет-ресурсында 85 жариялау жүзеге асырылды. 2023 жылы ақпаратты ашу мерзімдері бұзылған жоқ.

Сондай-ақ, Компанияның www.kaf.kz корпоративтік интернет-ресурсында Компанияның қызметі, ұйымдық құрылымы, қаржыландыру өнімдері және басқа да маңызды ақпарат туралы толық ақпарат орналастырылған.

Компанияда Компанияның Директорлар Кеңесінің 2023 жылғы 27 қазандағы №10 шешімімен бекітілген «ҚазАгроҚаржы» АҚ Ақпараттық қауіпсіздік саясаты қолданылады..

Интернет-ресурс құрылымдалған, навигация пайдалануға ыңғайлы және онда мүдделі тұлғалар үшін Компанияның қызметін түсінуге жеткілікті ақпарат бар. Ақпаратты интернет-ресурстың жеке тақырыптық бөлімдерінде орналастыру ұсынылады.

Интернет-ресурсты өзектендіру қажеттілігіне қарай, бірақ аптасына бір реттен кем емес жүзеге асырылады. Компанияда интернет-ресурста орналастырылған ақпараттың толықтығы мен өзектілігін бақылау тұрақты негізде жүзеге асырылады, сондай-ақ интернет-ресурстың қазақ, орыс, ағылшын тілдеріндегі нұсқаларында орналастырылған осы ақпараттың сәйкестігі айқындалады. Осы мақсатта интернет-ресурстағы ақпараттың толықтығы мен өзектілігіне жауапты жауапты тұлғалар (құрылымдық бөлімше) бекітіледі.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компанияның корпоративтік сайты (www.kaf.kz) құрылымдалған және пайдалануға ыңғайлы. Онда Компания туралы жалпы ақпарат, басшылық туралы мәліметтер, қызмет нәтижелері және корпоративтік басқарудың үздік тәжірибесіне сәйкес басқа да ақпарат бар.

Компанияның корпоративтік сайты өзектендіру тұрақты негізде, құрылымдық бөлімшелердің сұраныстары және деректердің өзектілігін бақылау негізінде жүзеге асырылады, ақпарат орыс, қазақ, ағылшын (қажет болған жағдайда) тілдерінде тең қолжетімділікпен жарияланады.

Компанияның корпоративтік сайты жетілдіру және жаңғырту қажеттілігіне қарай жүзеге асырылады.

Компанияның корпоративтік сайты жүргізудің тәртібі Ақпаратты ашу тәртібі жөніндегі нұсқаулықпен регламенттелген (№3, 3-1 қосымша) және корпоративтік сайттың бөлімдерін уақтылы жаңарту, толтыру және өзектендіру үшін жауапты құрылымдық бөлімшелерді анықтайды.

Компания осы Кодекстің ережелеріне және ақпаратты ашудың үздік тәжірибесіне сәйкес жылдық есеп дайындайды. Жылдық есепті Жалғыз акционер бекітеді.

Жылдық есеп құрылымдалған құжат болып табылады және қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жарияланады (қажет болған жағдайда).

Жылдық есеп дайындалады және Компанияның Жалғыз акционері бекіткеннен кейін интернет-ресурста орналастырылады.

Жылдық есептің мазмұнына қойылатын талаптар бойынша кемінде мынадай ақпарат болуы көзделеді:

1. Компанияның Директорлар Кеңесінің Төрағасының үндеуі;
2. Басқарма Төрағасының үндеуі;
3. Компания туралы: жалпы мәлімет; мынадай мәліметтерді қоса алғанда, жарғылық капиталдың құрылымы туралы: шығарылған акциялардың (қатысу үлестерінің) саны және номиналды құны, акциялар беретін құқықтардың сипаттамасы, жарияланған, бірақ орналастырылмаған акциялардың саны мен номиналды құны, Жалғыз акционер туралы мәліметтер, оған тиесілі жай акциялардың саны, меншік құқығына билік ету тәртібі; миссия; Даму стратегиясы, оны іске асыру нәтижелері; нарыққа шолу және нарықтағы жағдай;
4. есепті жылдағы қаржылық және операциялық қызметтің нәтижелері: қойылған міндеттерге қатысты қызметті шолу және талдау; қызметтің операциялық және қаржылық көрсеткіштері; негізгі маңызды оқиғалар мен жетістіктер; маңызды мәмілелер туралы ақпарат; кез келген қаржылық қолдау, соның ішінде мемлекеттен алынатын/алынған кепілдіктер және мемлекет пен қоғам алдындағы Компания өзіне қабылдаған кез келген міндеттемелер (егер ХҚЕС-ке сәйкес ашылмаса);
5. активтердің құрылымы, шолу, олардың қаржылық және өндірістік қызметінің негізгі қорытындылары;
6. болашақ кезеңдердің мақсаттары мен жоспарлары;
7. тәуекелдің негізгі факторлары және тәуекелдерді басқару жүйесі;
8. корпоративтік басқару: корпоративтік басқару құрылымы; акционерлердің құрамы және иелік құрылымы; Директорлар кеңесінің құрамы біліктілікті, іріктеу процесін қоса, соның ішінде тәуелсіз директорлар туралы олардың тәуелсіздігін айқындау критерийлерін көрсете отырып; Директорлар кеңесі мен оның комитет-

терінің қызметі туралы, Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің есепті кезеңдегі қызметінің қорытындылары көрсетілетін есеп, елеулі оқиғалар, қаралған мәселелер, отырыстар саны, отырыстар нысаны, қатысу көрсеткіштері; корпоративтік басқару практикасының осы Кодекстің қағидаттарына сәйкестігі туралы ақпарат, ал ол сәйкес келмеген жағдайда қағидаттардың әрқайсысының сақталмау себептері туралы түсініктемелер; Компания Басқармасының құрамы; Басқарма қызметі туралы есеп; лауазымды тұлғаларға сыйақы беру саясаты;

9. орнықты даму;
10. аудитордың қорытындысы және Қаржылық есептілік ескертулермен қоса;
11. жылдық есепке енгізілетін аналитикалық көрсеткіштер мен деректерде алдыңғы кезеңге қатысты салыстырмалы талдауды және қол жеткізілген прогресті (регрессияны) көрсету керек (өткен жылдық есепте көрсетілген ұқсас көрсеткіштердің мәндерімен салыстыру). Көрсеткіштерді ұқсас салада жұмыс істейтін халықаралық деңгейдегі компаниялармен салыстыру мақсатында салалық бенчмаркинг-талдау жүргізуге мүмкіндік беретін қызмет көрсеткіштерін жариялау ұсынылады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

Компания жыл сайынғы негізде қызмет қорытындылары бойынша Жылдық есеп дайындайды, оны Жалғыз акционер бекітеді.

2023 жылы Жалғыз акционердің 2023 жылғы 21 шілдедегі № 8 шешімімен Компанияның 2022 жылғы жылдық есебі бекітілді.

2022 жылғы ҚазАгроҚаржы жылдық есебі (бұдан әрі – Жылдық есеп) Қазақстан қор бир-

жасының бағалы қағаздарына рұқсат беру бастамашыларының ақпаратты ашу қағидаларымен анықталған құрылымға, ҚазАгроҚаржы қызметі туралы ақпаратты ашу тәртібі жөніндегі нұсқаулыққа, сондай-ақ жылдық есептерді қалыптастыру бойынша үздік тәжірибеге (GRI стандарттарына (сәйкестіктің негізгі деңгейі) сәйкес әзірленген.

Жылдық есепте ұсынылған ақпарат шынайы мәліметтерді ашады, Компания қызметінің мөлдірлігін қамтамасыз етеді және Компанияның корпоративтік басқару қағидаттарына бейілділігін көрсетеді.

Жылдық есеп компанияның корпоративтік сайтында «Есептілік» бөлімінде орналастырылған https://www.kaf.kz/upload/iblock/d59/cbxsq7bohjd9kvni2fzlinqlxajobr0/AR2022_KAF_rus_full_spreads_compressed.pdf.

Компания 2022 жылғы жылдық есептер байқауына қатысты.

2022 жылдың қорытындысы бойынша ҚазАгроҚаржының жылдық есебі PwC Kazakhstan өткізген жылдық есептер конкурсында корпоративтік басқару мәселелерін ең жақсы ашқаны үшін дипломға ие болды және ESG-ақпаратты ашу деңгейі бойынша үздік 50 компанияның қатарына еніп, 24-ші орынды иеленді.

Компания іскери серіктестермен (клиенттер, инвесторлар, рейтингтік агенттіктер, консалтингтік компаниялар және т.б.) өзара пайда, құрмет, сенім, шыншылдық және әділеттілік негізінде өзара ықпалдасады. Компания заңды қызметпен айналысатын сенімді іскер серіктестермен ғана бизнес жүргізеді.

Заңнамаға және Компанияның ішкі құжаттарына сәйкес, Компания қызметтерді/тауарларды жеткізушілерді негізінен конкурстық негізде таңдайды.

Компания іскери серіктестер алдындағы өзінің келісімшарттық міндеттемелерін адал орындайды және олардан да соны талап етеді.

Қызмет барысында туындайтын дауларды Компания әрқашан да құқықтық жолмен шешеді, келіссөздер жүргізеді және өзара қолайлы компромисстерге келуге ұмтылады.

Орындалады

Корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін іске асыру үшін орындалған іс-шаралар:

ОД саясатына сәйкес Компанияның инвесторларымен және контрагенттерімен өзара ықпалдасу кезінде:

1. қаржылық жағдай, дивидендтік саясат және кредит тарихы, сондай-ақ даму перспективалары туралы өзекті ақпаратты жеткілікті дәрежеде ашады;
2. қаржылық және басқарушылық есептілік заңнамалық және нормативтік талаптарға сәйкес уақтылы дайындалады және ұсынылады, сонымен қатар Қаржылық есептілік тәуелсіз аудиторлардың тексеруінен өтеді;
3. Жалғыз акционердің және басқа да мүдделі тұлғалардың (мемлекеттік органдардың) ықпалы туралы, сондай-ақ мүдделі тұлғалармен жасалатын мәмілелерді бақылау және келісу тәртібі туралы ақпарат белгілі, мөлдір және қолжетімді
4. стратегиялық шешімдер қабылдауда проактивті коммуникациялар тәсілдерін жүзеге асырады;
5. іскери серіктестер алдындағы келісімшарттық міндеттемелерін адал орындайды;
6. Қазақстан Республикасының заңнамасына қатаң сәйкес түрде ақпараттық мөлдірлікті, ашықтықты, тең құқықты, әділдікті, кемсітушілікті болдырмауды және бәсекелестіктің негізсіз шектелуін болдырмауды қамтамасыз етеді;
7. әлемдік жетекші тәжірибеге сәйкес корпоративтік басқару және корпоративтік

басқару жүйесін жетілдіру саласындағы қағидаттарды сақтайды.

Клиенттермен және тұтынушылармен өзара әрекеттесу кезінде Компания:

1. тұтынушыларға қолжетімді қызметтерді ұсынады;
2. тұтынушы деректері мен коммерциялық ақпаратты жылыстаудан және заңсыз пайдаланылудан қорғау мақсатында олардың қауіпсіздігін қамтамасыз етеді;
3. тұтынушылардың барлық топтарына кемсітусіз, сапасы бірдей және қызмет көрсету деңгейі бірдей қызметтер ұсынады;
4. сервистің және халыққа қызмет көрсетудің сапасын арттыруға ықпал етеді, бұл клиенттерге қызмет көрсету стандарттарын жақсартуда көрініс табады;
5. жаңа құралдар мен жұмыс принциптері туралы ақпаратты клиенттерге тұрақты негізде жеткізеді;
6. тұтынушылар мен өз клиенттерінің қаржылық сауаттылығын арттыруға өз мүмкіндіктеріне қарай және қолжетімді нысандарда ықпал етеді.

Компанияда тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алу нақты уақыт режимінде жүзеге асырылады және қатысушыларға заңды іс-қимылдарды электрондық-цифрлық қолтаңбамен куәландыра отырып, тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу бойынша азаматтық-құқықтық мәмілелер жасаудың электрондық форматына қол жеткізуге мүмкіндік береді. Портал отандық жеткізушілерге Компанияның бәсекелестік сатып алуларына қатысуға мүмкіндік береді. Сатып алу Еуразиялық электрондық порталда жүзеге асырылады: eep.mitwork.kz.

Fitch Ratings Халықаралық рейтинг агенттігі ұзақмерзімді кредиттік рейтинг беру бойынша Компанияны рейтингін бағалауды жыл сайын жүргізеді, мұқият талдау жасайды. Fitch Ratings агенттігінің 100 жылдан асатын үлкен тәжірибесі бар, ол дүние жүзі бойынша 20 000-нан астам ұйымда жұмыс істеді.

5-ҚОСЫМША.

МҮДДЕЛІЛІК БОЛУЫНА

ОРАЙ ЖАСАЛАТЫН МӘМІЛЕЛЕР

ТУРАЛЫ 2023 ЖЫЛ

БОЙЫНША ЕСЕП

Контрагенттің атауы: «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ

Қызығушылық белгісі:

Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңының 64-бабының 1-тармағының 3-тармақшасына сәйкес, қоғамның үлестес тұлғасы қоғамның немесе, тәуелсіз директорды қоспағанда, осы тармақтың 1), 4), 5), 6), 6-1), 7), 8), 9) және 10) тармақшаларында аталған заңды тұлғаның лауазымды адамы болып табылады.

Көрсетілген нормаға сәйкес, «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы Шарлапаев Қанат Бисімбайұлы «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның үлестес тұлғасы болып табылады, ал «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы Айдапкелов Нұрболат Серғалиұлы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-ның үлестес тұлғасы болып табылады.

Заңның 71-бабының 1-тармағының 2-тармақшасына сәйкес, мәміле жасаушы тарап болып табылатын немесе оған өкіл немесе делдал ретінде қатысатын заңды тұлғаның үлестес тұлғалары болса, қоғамның мәміле жасасуына мүдделі тұлғалары (бұдан әрі – мүдделі тұлғалар) деп танылады.

Міндеттеме түрі:

30 000 000 000 теңге мөлшеріндегі жаңартылмайтын кредиттік желі.

2022 жылғы 13 тамыздағы № 5-ДЗ қарыз шартына 09.03.2023 жылғы № 6 қосымша келісім.

Контрагенттің атауы: «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ

Қызығушылық белгісі:

Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңының 64-бабының 1-тармағының 3-тармақшасына сәйкес, қоғамның үлестес тұлғасы қоғамның немесе, тәуелсіз директорды қоспағанда, осы тармақтың 1), 4), 5), 6), 6-1), 7), 8), 9) және 10) тармақшаларында аталған заңды тұлғаның лауазымды адамы болып табылады.

Көрсетілген нормаға сәйкес, «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы Шарлапаев Қанат Бисімбайұлы «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның үлестес тұлғасы болып табылады, ал «ҚазАгроҚаржы» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы Айдапкелов Нұрболат Серғалиұлы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-ның үлестес тұлғасы болып табылады.

Заңның 71-бабының 1-тармағының 2-тармақшасына сәйкес, мәміле жасаушы тарап болып табылатын немесе оған өкіл немесе делдал ретінде қатысатын заңды тұлғаның үлестес тұлғалары болса, қоғамның мәміле жасасуына мүдделі тұлғалары (бұдан әрі – мүдделі тұлғалар) деп танылады.

Міндеттеме түрі:

30 000 000 000 теңге мөлшеріндегі жаңартылмайтын кредиттік желі.

2022 жылғы 13 тамыздағы № 5-ДЗ қарыз шартына 19.06.2023 жылғы № 7 қосымша келісім.

Контрагенттің атауы: «Bereke Bank» АҚ

Қызығушылық белгісі:

Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңының (бұдан әрі – заң) 64-бабының 1-тармағының 3-тармақшасына сәйкес, қоғамның үлестес тұлғасы қоғамның немесе, тәуелсіз директорды қоспағанда, осы тармақтың 1), 4), 5), 6), 6-1), 7), 8), 9) және 10) тармақшаларында аталған заңды тұлғаның лауазымды адамы болып табылады.

Көрсетілген заң нормасына сәйкес, «Bereke Bank» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы Шарлапаев Қанат Бисімбайұлы және «Bereke Bank» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі Хамитов Ерсайн Ербулатұлы Компанияның үлестес тұлғалары болып табылады.

Заңның 71-бабының 1-тармағының 2-тармақшасына сәйкес, мәміле жасаушы тарап болып табылатын немесе оған өкіл немесе делдал ретінде қатысатын заңды тұлғаның үлестес тұлғалары болса, қоғамның мәміле жасасуына мүдделі тұлғалары деп танылады.

Осыған байланысты, Компанияның аталған үлестес тұлғаларының бұл мәмілелерді жасасуға мүдделілігі туындайды.

Қазақстан Республикасының Заңының 73-бабының 1-тармағына сәйкес, мүдделілік болуына орай қоғамның мәмілені жасасуы туралы шешім, осындай мәміленің үлгілік шарттарын қоғамның директорлар кеңесі бекіткен жағдайларды қоспағанда, оның жасалуына мүдделі емес

директорлар кеңесі мүшелерінің жай көпшілік даусымен қабылданады.

Осыған байланысты, бұл мәселе бойынша шешім директорлар кеңесі мүшелерінің, атап айтқанда, тәуелсіз директорлардың, Компанияның басқарма төрағасының, Жалғыз акционер өкілдерінің және «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ өкілдерінің жай көпшілік даусымен қабылданады.

Қазақстан Республикасының Заңының 53-бабының 2-тармағының 19-тармақшасына сәйкес, жасасу туралы шешім осы Заңның 36-бабы 1-тармағының 17-1) тармақшасына және 73-бабының 3-1-тармағына сәйкес қоғам акционерлерінің жалпы жиналысында қабылданатын ірі мәмілелерді қоспағанда, ірі мәмілелер және мүдделілік болуына орай қоғамның мәмілелер жасасуы туралы шешімдер қабылдау директорлар кеңесінің айрықша құзыретіне жатады.

Компанияның жарғысының 37-бабы 23-тармақшасына сәйкес, Директорлар кеңесінің айрықша құзыретіне ірі мәмілелер мен мүдделілік болуына орай Компанияның мәмілелерді жасау туралы шешім қабылдау жатады, ірі мәмілелерді қоспағанда, оларды жасау туралы шешім заңға сәйкес Компанияның жалғыз акционерімен қабылданады.

Міндеттеме түрі:

1. Ағымдағы шот ашу және Digital банктік қызмет көрсетудің жалпы шарттарына қосылу;
2. «Мобильді» мерзімді депозит ашу және 20 000 000 000 теңгеге дейінгі ең жоғары сомадағы мерзімді және жинақ депозиттерін орналастыру шарттарына қосылу;
3. Атаулы ұстаумен бағалы қағаздар бойынша брокерлік қызмет көрсету шарты.
4. 13.10.2023 жылы «Bereke Bank» АҚ-та ағымдағы шот ашу туралы өтінішке қол қою және ағымдағы шот ашу және қызмет көрсету шарттарына қосылу арқылы теңгеде және АҚШ долларында ағымдағы шот ашу.

5. 27.12.2023 жылы «Bereke Bank» АҚ-да «Мобильді» мерзімді депозит ашу туралы өтінішке қол қою және мерзімді және жинақ депозиттерін орналастыру шарттарына қосылу арқылы теңгеде депозит ашу;
6. 13.12.2023 жылы № 091 атаулы ұстаумен бағалы қағаздар бойынша брокерлік қызмет көрсету шартын жасау.

Контрагенттің атауы:

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ

Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңының (бұдан әрі – заң) 64-бабының 1-тармағының 3-тармақшасына сәйкес, қоғамның үлестес тұлғасы қоғамның немесе, тәуелсіз директорды қоспағанда, осы тармақтың 1), 4), 5), 6), 6-1), 7), 8), 9) және 10) тармақшаларында аталған заңды тұлғаның лауазымды адамы болып табылады.

Заңның 64-бабы 1-тармағының 9-тармақшасына сәйкес, қоғамның аффилиир-ленген тұлғасы ретінде осы тармақтың 1, 4, 5, 6, 6-1, 7, 8-тармақшаларында және 10-тармағында көрсетілген он және одан да көп пайыз дауыс беруші акцияларға дербес немесе аффилиирленген тұлғаларымен бірге иелік ететін, пайдаланатын және басқаратын тұлға танылады.

Заңның 64-бабы 1-тармақшасына сәйкес, қоғамның үлестес тұлғасы ірі акционер болып табылады.

Осылайша, Компанияның аффилиирленген тұлғалары болып Қанат Бисимбайұлы Шарлапаев пен Нұрлан Серікович Байбазаров табылады, өйткені олар сонымен қатар ірі акционердің (АО «Аграрлық несие корпорациясы») он пайыздан астам дауыс беруші акцияларына иелік ететін лауазымды тұлғалар (тиісінше Директорлар кеңесінің мүшесі және Басқарма төрағасы) болып табылады.

Сонымен қатар, Компанияның Директорлар кеңесінің төрағасы Нұрболат Серғалиұлы Айдапкелов, ФРП-нің үлестес тұлғасы болып табылады, өйткені ол сонымен қатар ірі акционердің (АО «Қазақстан Даму Банкі») он пайыздан астам дауыс беруші акцияларына иелік ететін заңды тұлға АО «НУХ» «Бәйтерек»-тің лауазымды тұлғасы (Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі) болып табылады.

Заңның 71-бабының 1-тармағының 2-тармақшасына сәйкес, мәміле жасаушы тарап болып табылатын немесе оған өкіл немесе делдал ретінде қатысатын заңды тұлғаның үлестес тұлғалары болса, қоғамның мәміле жасасуына мүдделі тұлғалары (бұдан әрі – мүдделі тұлғалар) деп танылады.

Міндеттеме түрі:

20 000 000 000 теңге мөлшеріндегі жаңартылмайтын кредиттік желі.

01.11.2023 ж. № 9-ҚШ қарыз шарты жасалды.

Контрагенттің атауы:

«Bereke Bank» АҚ

Қызығушылық белгісі:

Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңының (бұдан әрі – заң) 64-бабының 1-тармағының 3-тармақшасына сәйкес, қоғамның үлестес тұлғасы қоғамның немесе, тәуелсіз директорды қоспағанда, осы тармақтың 1, 4, 5, 6, 6-1, 7, 8, 9 және 10 тармақшаларында аталған заңды тұлғаның лауазымды адамы болып табылады.

Заңның 64-бабы 1-тармағының 9-тармақшасына сәйкес, қоғамның аффилиирленген тұлғасы ретінде осы тармақтың 1, 4, 5, 6, 6-1, 7, 8, 9 және 10-тармақшаларында көрсетілген заңды тұлғалардың немесе ұйымдардың дауыс беруші акцияларының (қатысу үлесінің) он және одан да

көп пайызына дербес немесе аффилиирленген тұлғаларымен бірге иелік ететін, пайдаланатын және басқаратын тұлға танылады.

Заңның 64-бабының 1-тармағының 1-тармақшасына сәйкес, қоғамның үлестес тұлғасы ірі акционер болып табылады.

Осылайша, компанияның үлестес тұлғасы «Bereke Bank» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі Хамитов Ерсайын Ерболатұлы болып табылады, өйткені ол сондай-ақ компанияның ірі акционерінің («Аграрлық кредит «ақ» дауыс беретін акцияларының он пайызынан астамын иеленетін заңды тұлғаның («Бәйтерек «ҰБХ» АҚ) лауазымды тұлғасы (Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі) болып табылады корпорация).

Заңның 71-бабының 1-тармағының 2-тармақшасына сәйкес, мәміле жасаушы тарап болып табылатын немесе оған өкіл немесе делдал ретінде қатысатын заңды тұлғаның үлестес тұлғалары болса, қоғамның мәміле жасасуына мүдделі тұлғалары деп танылады.

Осыған байланысты, Компанияның аталған үлестес тұлғаның Компания тарапынан осы мәмілені жасауға мүдделілігі туындайды.

Қазақстан Республикасының Заңының 73-бабының 1-тармағына сәйкес, мүдделілік болуына орай қоғамның мәмілені жасасуы туралы шешім, осындай мәміленің үлгілік шарттарын қоғамның директорлар кеңесі бекіткен жағдайларды қоспағанда, оның жасалуына мүдделі емес директорлар кеңесі мүшелерінің жай көпшілік даусымен қабылданады.

Осыған байланысты, бұл мәселе бойынша шешім директорлар кеңесі мүшелерінің, атап айтқанда, тәуелсіз директорлардың, Компанияның басқарма төрағасының, Жалғыз акционер өкілдерінің және «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ өкілдерінің жай көпшілік даусымен қабылданады.

Қазақстан Республикасының Заңының 53-бабының 2-тармағының 19-тармақшасына сәйкес, жасасу туралы шешім осы Заңның 36-бабы 1-тармағының 17-1) тармақшасына және 73-бабының 3-1-тармағына сәйкес қоғам акционерлерінің жалпы жиналысында қабылданатын ірі мәмілелерді қоспағанда, ірі мәмілелер және мүдделілік болуына орай қоғамның мәмілелер жасасу туралы шешімдер қабылдау директорлар кеңесінің айрықша құзыретіне жатады.

Компанияның жарғысының 37-бабы 23-тармақшасына сәйкес, Директорлар кеңесінің айрықша құзыретіне ірі мәмілелер мен мүдделілік болуына орай Компанияның мәмілелерді жасау туралы шешім қабылдау жатады, ірі мәмілелерді қоспағанда, оларды жасау туралы шешім заңға сәйкес Компанияның жалғыз акционерімен қабылданады.

Міндеттеме түрі:

«Мобильді» мерзімді депозит ашу және 10 000 000 АҚШ долларына дейінгі мерзімді және жинақ депозиттерін орналастыру шарттарына қосылу туралы өтінішке қол қою арқылы ашу.

20.12.2023 жылы «Bereke Bank» АҚ-да «Мобильді» мерзімді депозит ашу туралы өтінішке қол қою және мерзімді және жинақ депозиттерін орналастыру шарттарына қосылу арқылы АҚШ долларында депозит ашылды.

Контрагенттің атауы:

Коптлеуова Әсемгүл Мейірханқызы

Қызығушылық белгісі:

Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» заңының 64-бабы 1-тармағының 6-тармақшасына сәйкес (бұдан әрі – заң) қоғамның аффилиирленген тұлғасы болып ірі акционер болып табылатын немесе мүлікте тиісті үлеске ие заңды тұлға танылады.

Заңның 64-бабы 1-тармағының 9-тармақшасына сәйкес, қоғамның аффилирленген тұлғасы ретінде осы тармақтың 1, 4, 5, 6, 6-1, 7, 8, 9 және 10-тармақшаларында көрсетілген заңды тұлғалардың немесе ұйымдардың дауыс беруші акцияларының (қатысу үлесінің) он және одан да көп пайызына дербес немесе аффилирленген тұлғаларымен бірге иелік ететін, пайдаланатын және басқаратын тұлға танылады. Аталған нормаға сәйкес, «ҚазАгроҚаржы» АҚ «Manufacturing-United Energy Qazaqstan» ЖШС-нің үлестес тұлғасы болып табылады, ал «Коптлеуова А. М.» ЖШС-нің қатысушысы Компанияның үлестес тұлғасы болып табылады.

Заңның 71-бабының 1-тармағының 2-тармақшасына сәйкес, мәміле жасаушы тарап болып табылатын немесе оған өкіл немесе делдал ретінде қатысатын заңды тұлғаның үлестес тұлғалары болса, қоғамның мәміле жасасуына мүдделі тұлғалары (бұдан әрі – мүдделі тұлғалар) деп танылады.

Міндеттеме түрі:

1. Manufacturing-United Energy Qazaqstan» ЖШС (бұдан әрі – ЖШС) жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 49% ЖШС қатысушысы А.М. Коптлеуоваға 1146 969 600,00 теңге мөлшерінде баланстық құны бойынша үлесті басымдықпен сатып алу құқығын іске асыру арқылы иеліктен шығару;
2. А.М. Коптлеуовамен мүдделілік болуына орай келесі негізгі шарттарда мәмілені жасасу:
  - ♦ мәміле сомасы – 1 146 969 600,00 теңге;
  - ♦ аванстық төлем – 57 348 480,00 теңге;
  - ♦ мәміле мерзімі – 10 жыл;
  - ♦ негізгі борышты өтеу кезеңділігі: жылына бір рет, тең үлестермен, шарт жасалған күннен бастап 12 ай өткеннен кейін;
  - ♦ аванстық төлемді төлеу мерзімі – шарт жасалған күнге дейін.

3. «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 14 сәуірдегі №3 шешіміне күн тәртібінің «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның «Manufacturing-United Energy Qazaqstan» ЖШС-нің жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 49% құрылтай шартына қосылу арқылы сатып алу туралы» бірінші мәселесі бойынша мынадай өзгерістер енгізілсін:
4. 3-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «3. «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ға А.М. Коптлеуованың жасалатын мәміле бойынша «ҚазАгроҚаржы» АҚ алдында міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ету ретінде ЖШС жарғылық капиталындағы М. Паульзге, А.М. Коптлеуоваға және М.А. Утеповаға тиесілі үлестер қабылдансын (оның ішінде оның үлесі М. Паульз пайдасына ауысқан жағдайда)».

ДК шешімі орындау сатысында.

Контрагенттің атауы:

«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ

Қызығушылық белгісі:

Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңының (бұдан әрі – заң) 64-бабының 1-тармағының 3-тармақшасына сәйкес, қоғамның үлестес тұлғасы қоғамның немесе, тәуелсіз директорды қоспағанда, осы тармақтың 1, 4, 5, 6, 6-1, 7, 8, 9 және 10 тармақшаларында аталған заңды тұлғаның лауазымды адамы болып табылады.

Заңның көрсетілген нормасына сәйкес, Айдапкелов Нұрболат Серғалиұлы Компания мен холдингінің үлестес тұлғасы болып табылады, өйткені ол Компанияның (Директорлар кеңесінің төрағасы) және холдингінің (Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі) лауазымды тұлғасы болып табылады.

Кошкимбаев Нияз Жеңісұлы Компания мен холдингінің үлестес тұлғасы болып табылады, өйткені ол Компанияның лауазымды тұлғасы (Директорлар кеңесінің мүшесі) болып табылады.

Сапулатов Қайрат Қайыртұрұлы Компания мен холдингінің үлестес тұлғасы болып табылады, өйткені ол Компанияның (Директорлар кеңесінің мүшесі) және «Аграрлық кредиттік корпорация» АҚ (Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі) лауазымды тұлғасы болып табылады.

Прашев Айдар Гилимович Компания мен холдингінің үлестес тұлғасы болып табылады, өйткені ол Компанияның лауазымды тұлғасы (Директорлар кеңесінің мүшесі) болып табылады.

Жоғарыда көрсетілгендерге сүйене отырып заң нормасы Компанияның Директорлар кеңесінің барлық мүшелері холдингінің үлестес тұлғалары болып табылады (тәуелсіз директорларды қоспағанда, Заңның 71-бабының 1-тармағы 2-тармақшасына сәйкес мәміле тарапынан).

Міндеттеме түрі:

Жалпы сомасы 25 000 000 000 теңгеге облигациялар шығаруды және сатып алуды жүзеге асыру.

Осы мәміле шеңберінде шарттар мен келісімдер жасасу көзделмеген, 2024 жылдың қаңтар айының соңына дейін облигациялар бойынша орналастыру және сауда-саттық жүргізілетін болады.

Контрагенттің атауы:

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ

Қызығушылық белгісі:

Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңының (бұдан әрі – заң) 64-бабының 1-тармағының 3-тармақшасына сәйкес, қоғамның үлестес тұлғасы қоғамның

немесе, тәуелсіз директорды қоспағанда, осы тармақтың 1, 4, 5, 6, 6-1, 7, 8, 9 және 10 тармақшаларында аталған заңды тұлғаның лауазымды адамы болып табылады.

Заңның 64-бабы 1-тармағының 9-тармақшасына сәйкес, қоғамның аффилирленген тұлғасы ретінде осы тармақтың 1, 4, 5, 6, 6-1, 7, 8, 9 және 10 тармақшаларында көрсетілген он және одан да көп пайыз дауыс беруші акцияларға дербес немесе аффилирленген тұлғаларымен бірге иелік ететін, пайдаланатын және басқаратын тұлға танылады. Заңның 64-бабы 1-тармақшасына сәйкес, қоғамның үлестес тұлғасы ірі акционер болып табылады.

Осылайша, Компанияның Директорлар кеңесінің төрағасы Нұрболат Серғалиұлы Айдапкелов, ФРП-нің үлестес тұлғасы болып табылады, өйткені ол сонымен қатар ірі акционердің (АО «Қазақстан Даму Банкі») он пайыздан астам дауыс беруші акцияларына иелік ететін заңды тұлға АО «НУХ» «Бәйтерек»-тің лауазымды тұлғасы (Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі) болып табылады.

Заңның 71-бабының 1-тармағының 2-тармақшасына сәйкес, мәміле жасаушы тарап болып табылатын немесе оған өкіл немесе делдал ретінде қатысатын заңды тұлғаның үлестес тұлғалары болса, қоғамның мәміле жасасуына мүдделі тұлғалары (бұдан әрі – мүдделі тұлғалар) деп танылады.

Міндеттеме түрі:

30 000 000 000 теңге мөлшеріндегі жаңартылмайтын кредиттік желі.

Қол қою сатысында 2022 жылғы 13 тамыздағы № 5-ЖЗ қарыз шартына № 8 қосымша келісім.